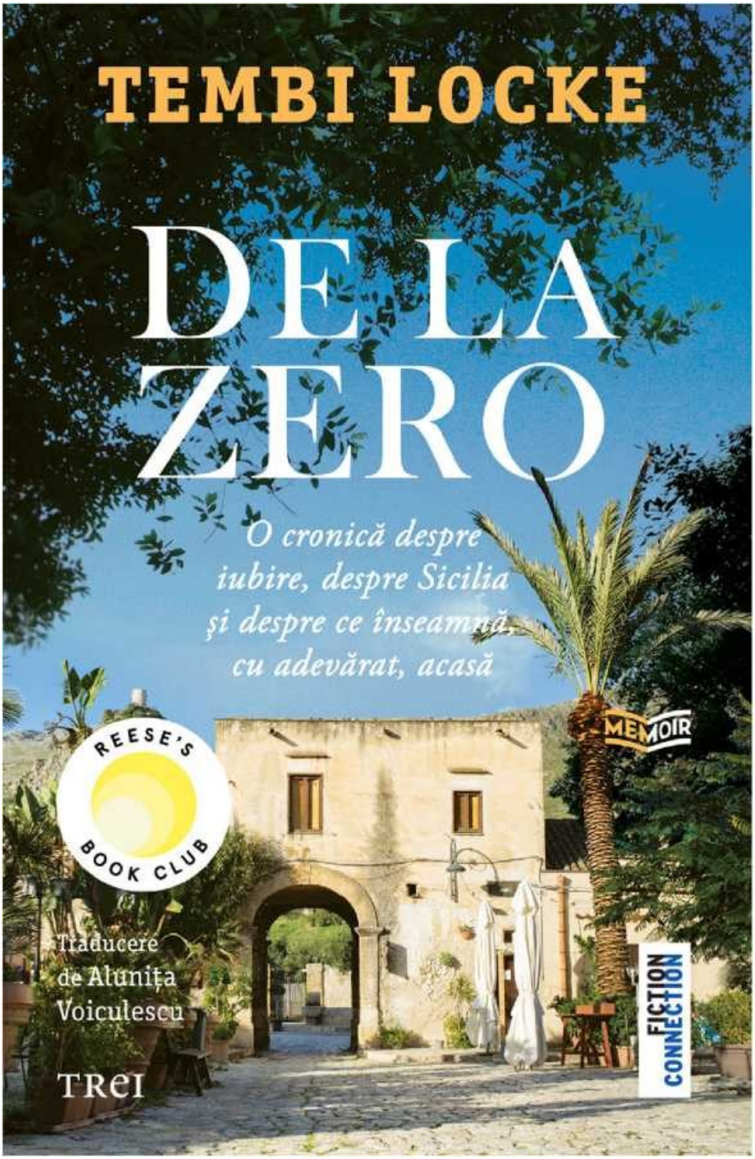

TEMBI LOCKE

DE LA ZERO

O cronică despre iubire, despre Sicilia și despre ce înseamnă, cu adevărat, acasă

Traducere de Alunița Voiculescu

TREI

MEMOIR
REESE'S BOOK CLUB
FICTION CONNECTION

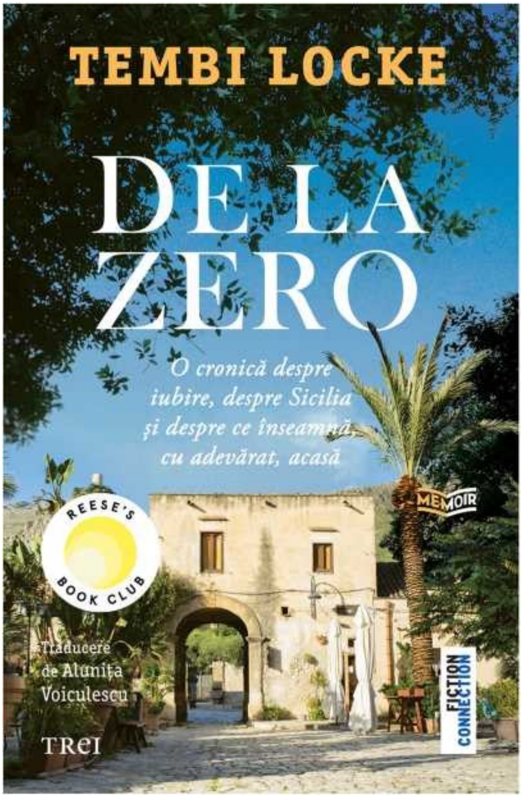

TEMBI LOCKE

DE LA ZERO

O cronică despre iubire, despre Sicilia și despre ce înseamnă, cu adevărat, acasă

MEMOIR
REESE'S BOOK CLUB

Traducere de Alunița Voiculescu

TREI

FICTION CONNECTION

DE LA ZERO

TEMBI

LOCKE

D
e

l
a

Z
E

R
O

O cronică
despre iubire,

despre Sicilia
şi despre ce
înseamnă, cu
adevărat,
acasă

Editori:

Silv

iu

Dra

go

mir

Vas

ile

De

m.

Za

mfir

esc

u

Dir

ect

or

edit

oria

l:

Ma

gda

len

a

Măr

cule

scu

Redactare:

Luana Crăciun

Design

şi

ilustraţ

ie

copert

ă:

Andrei

Gamarţ

Director
producţie:

Cristian
Claudiu

Coban

Dtp:

Mirela
Voicu

Corectur

ă:

O

a

n

a

A

p

o

s

t

o

l

e

s

c

u

D

a

n

a

A

n

g

h

e

l

e

s

c

u

Conţin
utul
acestei
lucrări
electro

nice
este
proteja
t prin
Copyri

ght
(drept
uri de
autor),
iar

cartea
este
destin
ată
exclusi

v
utilizăr
ii ei în
scop
privat

pe
dispozitivul
de
citire

pe care a fost descărcată.

Orice altă utilizare, incluzâ

nd
împru
mutul
sau
schimb

ul, reproducerea integrală sau

parţial
ă,
multipl
icarea,
închiri

erea, punerea la dispoziţia

publică, inclusiv prin interne

t sau
prin
reţele
de
calcula

toare, stocarea permanentă

sau temporară pe dispozitive

sau
sistem
e cu
posibili
tatea

recuperării informaţiei, altele

decât cele pe care a fost descăr

cată,
revânz
area
sub
orice

formă
sau
prin
orice
mijloc,

fără
consim
ţământ
ul
editoru

lui, sunt interzise. Dreptu

l de folosinţă al lucrării nu

este
transfe
rabil.

Dre

ptur
ile
de
auto
r

pentru versiunea

elec
tron
ică
în
for

matele existente

ale
aces
tei
lucr
ări

apa
rţin
pers
oan
ei

juri
dice
Edit
ura
Trei

SRL
.

Titlu

origina

l: From

Scratc

h: A

Memoi

r of

Love,

Sicily,

and

Finding

Home

Autor:

Tembi

Locke

C

o

p

y

r

i

g

h

t

©

2

0

1

9

b

y

T

e

m

b

i

L

o

c

k

e

O

r

i

g

i

n

a

l

l

y

p

u

b

l

i

s

h

e

d

b

y

S

i

m

o

n

&

S

c

h

u

s

t

e

r

I

n

C

.

C

o

p

y

r

i

g

h

t

©

E

d

i

t

u

r

a

T

r

e

i

2

0

2

3

p

e

n

t

r

u

p

r

e

z

e

n

t

a

e

d

i

ţ

i

e

O.P.

16,

Ghişeul

1, C.P.

0490,

Bucure

şti Tel.:

+4 021

300 60

90 ;

Fax:

+4

0372

25 20

20 e-

mail:

comen

zi@edit

uratrei.

ro

www.e

diturat

rei.ro

I

S

B

N

(

p

r

i

n

t

)

:

9

7

8

-

6

0

6

-

4

0

-

1

9

8

9

-

9

I

S

B

N

(

p

r

i

n

t

)

:

9

7

8

-

6

0

4

0

0

8

3

-

3

Pentru

Saro,
care
a
aprin

s
focul
drago
stei

Pentr
u
fiica
noast

ră,
Zoela
,
flacăr

a
etern
ă

Şi
să
nu

cr
ezi
că

po
ţi
ho

tăr
î
dr

u
m
ul

iu
bir
ii,

că
ci
iu

bir
ea,
¿fe

te
va
gă

si
vr
ed

ni
c,
?//

va
ho
tăr

î
ea
dr

u
m
ul.

KAHLIL GIBRAN

Prolog

în
Sicilia,
toate
poveşti
le

încep
cu o
nuntă
sau cu
o

înmormântare. Povestea mea

începe
cu
amând
ouă.
Aşa se

face că
mă
aflam
la
volanul

unui
Fiat
ruginit
,
conduc

ând pe
un
drum
şerpuit
de ţară

de lângă Alimin usa, un mic sat

sicilian
, şi
adăpos
tind
între

coapse
o
cutiuţă
de
lemn

cu
cenuşa
soţului
meu.
Mă

îndrep
tam
către
un
crâng

de
măslini
de la
poalele
rurale

ale munţilor Madonie, pe

coasta
de
nord a
insulei;
acolo

se
aflau
pământurile
în

pantă, presărate cu peri şi caişi

bătrâni
, ale
familie
i lui
Saro.

Cândva, de pe marginea

acestui
drum,
Saro
culese
se

dude coapte, răsucise

ciorchi
nii
dolofa
ni de
strugu

ri în viţa-de-vie, răscolise cu

mâinil
e goale
pămân
tul ca
să-mi

arate
cum
creşte
a
bulbul

de
fenicul
sălbati
c sub
el. îl

privisem cum îl dezgolea,

strat
după
strat,
de
piele.

Apoi îmi spusese să închid

ochii. Mi-l apropiase de nas,

punân
du-mă
să-i
inspir
adânc

aroma
de
lemn-
dulce
pămân

tos,
trezind
în
mine
mister

ele
acestui
loc. \
bia să-
mi

arate
forţa şi
delicat
eţea
acestei

lumi
natural
e –
locul
lui de

baştină. Vara trecută, stătuse

răm
aici să
privim
dealuri
le pe

care se jucase când era copil.

— Fă ce vrei, dar adu-mi

o parte din cenuşă în Sicilia,

mi-a
spus
Saro
pe
când

ne
aflam
chiar
în
acest

loc.

Cancer
ul îi
revenis

e de
curând
, dar
moarte
a lui

încă era un lucru abstract.

Credeam că mai aveam câteva

veri
împreu
nă în
faţa
noastr

ă,
poate
cinci,
însă el
se

pregăt
ea deja
şi mă
pregăt
ea şi

pe
mine.
Acesta
era
locul

în care
îşi
dorea
ca o
parte

din el
să
rămân
ă
pentru

totdeauna, aşadar, iată-mă

aici, la aproape unsprezece

mii de
kilome
tri
distanţ
ă de

casa
noastr
ă din
Los
Angele

s,
pentru
a-mi
ţine
promis

iunea.

Cântecele de sfârşit

de
vară
ale
cicadel
or şi

foşnetul
şopârlelor ce
se

refugiau din calea soarelui

sicilian
aflat la
apus
mă
împres

urau
din
toate
părţile.
Aerul

era
înmire
smat
de
arome

ameţit
oare
de
eucalip
t, lemn

ars şi roşii coapte. în depărt

are,
clopot
ele
biseric
ii din

sat au izbucnit dintr-odată, chemâ

nd
oameni
i la
slujba
de

după-amiază. Pentru o clipă,

mi-am
imagin
at-o
pe
fiica

mea
de
şapte
ani
alerg

ând desculţă pe strada

pavată. Ea era celălalt

motiv
pentr
u
care
mă

avânt
asem
spre
ţărmu
rile

siciliene – era singura

cale
pe
care-
o
ştiam

ca să-i păstrez tatăl

viu în amintire.

Am

oprit
maşina
în
vârful
unui

deal
abrupt,
am
scos-o
din

viteză şi am verificat frâna de

mână
de
două
ori.
Apoi

am
scos
dintre
coapsel
e mele

lipicioase de la transpirație

cutia
ce
ocrotea
rămăşi
ţele

soţului
meu.
Micuţa
cutie
pentru

inele,
în care
odinioa
ră îşi
ţinuse

penele
de
chitară
,
găzdui

a acum
o parte
din el
pe care
o

păstras
em
pentru
mine.
în

urma
ei, pe
locul
pe care
el îl

îndrăg
ea cel
mai
mult
din

trupul
meu, a
rămas
un
model

alcătuit
din linii
verticale.
Venise

vremea
. Şi
totuşi
nu am
reuşit

să mă conving să ies din maşină

.

Saro
fusese
chef şi

spunea
mereu
că se
însuras
e cu o

americancă, cu o afro-americ

ană ce
avea
sufletul
culinar
al unei

italience. După părerea lui,

eram
italianc
ă acolo
unde
toţi

oameni
i ar
trebui
să fie
italieni

: la masă. Ceea ce pentru

el
însemn
a să
preţuie
şti

mâncarea proaspătă şi să-ţi

făureşti amintiri şi tradiţii

în timp
ce
împărţi
pâinea
şi bei

vinul local împreună cu alţii. O

viaţă în
care eu
am
nimerit
din

întâmplare, în momentul în care

am dat,
la
propriu
, unul
peste

altul
sub
coperti
na
celei

mai bune gelaterii din Italia.

Noroc,
soartă.
O
singură
privire

şi mi-a fost deajuns să văd că avea

genul
acela
de ochi
căprui
adânci

ce poartă în ei poveşti, ochi

care m-
ar fi
putut
seduce
îndeaju

ns
încât
să o
spun şi
eu pe a

mea.
Profilul
lui
părea
desprin

s de pe o monedă roman

ă, iar
chipul
– cu
pielea
măslini

e, maxilarul ferm şi părul ondulat

, negru ca tăciunele – mi-a adus

în faţa
ochilor,
ca un
fulger
într-o

zi
senină,
imagin
ea
trupuri

lor
noastre
înlănţu
ite. Am
spus

„Mi scusi”, în cea mai bună

italiană a mea de colegiu. El mi-

a
răspun
s
„Hello”
, fără

nicio
ezitare.
Şi
exact
atunci

focul s-a întâlnit cu tigaia.

Acum pot să văd că în momen

tul în
care
Saro a
apărut
în viaţa

mea a creat aproape instant

aneu
formă
acolo
unde
fusese

doar
spaţiu.
Că a
alinat
locuri

despre
care nu
ştiam
că
aveau

nevoie
de
alinare
şi a
părut

cât se
poate
de
dispus
să-mi

accepte părţile neîmblânzite,

neastâmpărate, neterminate şi

contradictorii. împreună, am

gustat
viaţa
ca
două
furculiţ

e ce
mănân
că din
aceeaşi
farfurie

. Gata să ascultăm, să iubim,

să
privim
în
întuner
ic şi

totuşi
să
vedem
în el un
firicel

timid
de
lună.
în cele
din

urmă,
am
întred
eschis
uşa

maşinii, iar aerul proaspăt a

pătruns
înăuntru,
aducâ

nd cu
el şi
mai
multe
aminti

ri. M-am gândit la Saro şi

mi-am
adus
aminte
de
ultima

plăcere pământeană pe

care
am
împărţ
it-o
împre

ună: o îngheţată pe băţ în formă

de
rachet
ă.
Precizi
a

amintirii m-a copleşit. M-a purtat

înapoi,
până
în
ultima
noastr

ă zi
împre
ună.
Atunci
când

întreg
cuprin
sul
vieţii
noastr

e se
reduse
se la
mărun
tele

gestur
i
intime
pe
care

moartea le impune: să-mi

hrănes
c soţul
murib
und cu
o

îngheţată pe băţ; la momentul în

care i-o lipisem de buze,

după
ce
întrea
ga zi o
sâcâis

empe
asiste
ntă să
scoată
din

congel
ator
câte
una
din

oră în oră, în caz că se trezea

şi era
în
stare
să
mănân

ce. Era grija delicată şi

consta
ntă pe
care
voiam
să i-o

ofer,
cele
din
urmă
gestur

i ale
mele
ca
îngrijit
oare şi

iubită. Am vrut ca ultimele

senzaţii pe cerul gurii lui să

fie
liniştit
oare,
blânde
, chiar

plăcut
e.
Merita
din
plin

asta.
în toţi
anii în
care
stătus

em
alături
de el
în
bucătă

rie,
mă
învăţa
se că
detaliil

e erau
totul.
Surpriza
primei

degustări are loc doar o dată.

Iar
dacă
hotărâ
sem că
îngheţ

ata pe
băţ
era
cea
mai

potrivită, atunci trebui a să

fie cea mai inspirată dintre

toate:
lămâie
proaspăt
stoars

ă cu
un
strop
de
agavă.

în
acele
ultime
zile,
timpul

părea
că se
comprimase
şi se

lungise simultan. Şi cu

toate
că
făcuse
m tot
posibil

ul să o pregătesc pe fiica noastr

ă,
Zoela,
care
tocmai
împlini

se
şapte
ani,
pentru
o viaţă

fără
tatăl
ei, cu
toate
că mă

străduisem să o ţin aproap

e şi să
o
includ
în
eveni

mentul
care
avea
să-i
schim

be
viaţa
pentru
totdea
una,

mă
temea
m că
nu
făcuse

m
destul.

în
ultima

zi, am închis uşile glisante de la

biroul
nostru
şi m-
am
aşezat

lângă el pe patul de spital.

I-am
plimba
t peste
buze
îngheţ

ata
care
se
topea.
O

întrea
gă
viaţă
de
sărutu

ri îmi
oferise
ră
acele
buze.

Apoi l-am sărutat pe frunte

şi,
când
m-am
tras
înapoi,

am
văzut
că o
parte
din

suc îi ajunse se pe limbă. Nu şi-

a
despri
ns
nicio
clipă

privire a de a mea. Am lins şi

eu din sucul îngheţat. A zâmbit

.
împărtăşiserăm un mome

nt de
plăcer
e, la
fel ca
la

început, când, după ce

făcuse
răm
dragos
te, îmi
şoptis

e la
ureche
: „Simt
o sete
infinit

ă de
iubire,
iubire
pentru
trupul

şi
sufletu
l tău”.
Şi apoi
s-a

dus.

Moart
ea lui
a pus

din
nou
tigaia
pe foc.
Toată

putere
a pe
care o
aduna
sem ca

femeie
,
mamă
şi
iubită

se
ofilise
subit
şi
compl

et. M-am simţit ca şi cum

aş fi
fost
arunca
tă în
crucea

amiezi
i, cu
burta
în sus,
pe

stânci
colţur
oase la
reflux,
în cea

mai
lungă
şi mai
arzăto
are zi

din cel
mai
lung
an al
vieţii

mele. Nu părea să existe

niciun
capăt
al
durerii
mele,

nicio cale de scăpare, ci doar

un
drum
nesfârşit prin
ea.

Prin
întune
ric,
prin
izolare

, prin
lipsa
atinger
ii lui.
Dar

cea din
urmă
promis
iune
pe

care i-o făcusem era cea

care
mă
aduses
e, luni
de zile

mai târziu, în această

livadă din inima Mediteranei,

disperată după o fărâmă de

lumină
.

Ultim
ul

clopot al bisericii a bătut

, iar
eu
am
luat
cutiuţ

a cu cenuşă în mână.

Amor
e,
l’ho
fatto
– am

făcut-o. Am reuşit să ne aduc

pe
amân
doi
până
aici.

Şi am coborât din maşină.

Soarele care apune a mi-a amintit

de
prima
noastră
călător

ie împreună în Sicilia, când

am
cutreie
rat
prin
miezul

ei îndepărtat. Nu era nimic

de
văzut
acolo
în
afară

de
munţi,
lanuri
de
grâu,

vaci,
bărbaţi
pe
măgari
şi

nenumărate livezi de măslini

. Nu
prinde
am
semnal
radio,

aşa că
am
vorbit
cu
orele

în
vreme
ce
străbăt
eam

drumu
rile
acelea
şerpuit
e, cu

interlu
dii de
tăcere,
în
legăna

tul nesfârşit, în sus şi în jos,

al
micuţu
lui
nostru
Fiat.

îmi amintesc de lumina dupăamiezilor de-atunci ca de un alt

pasager în maşină, martor

a două vieţi în mişcare. Acum,

când
în
sfârşit
am
reuşit

să ies
complet din
maşină
şi să

stau
drept,
aveam
soarele
din

nou
martor
.
Pământul îmi

fugea uşor de sub picioare.

în faţa mea se înălţa o poartă

mare
de fier,
sprijini
tă de
două

coloane făcute din pietre

de
ţară,
pământ
compa

ctat şi
argilă,
stivuit
e unele
peste

altele.
Forma
u o
intrare
impres

ionantă, deşi simplă şi rustică

. De o
parte
şi de
alta a
intrării

principale se întindea un gard

din
sârmă
ghimp
ată,
deasup

ra unei temelii din piatră, care

despărţea pământurile familie

i de drum. M-am uitat la el şi

am înaintat puţin, în speran

ţa că
voi
găsi o
spărtu
ră prin

care să trec. Nu exista niciun

a.

M-am
simţit
brusc

epuizată, aşa că m-am aşezat

pe o grămadă de pietre ce

formau un soi de stăvilar

improv
izat şi
am
privit
către

satul
din
vale.
Puteam să

văd turla bisericii şi, dincolo

de ea,
câmpu
rile
care
cădeau

abrupt
în
valea
ce
ducea

către mare. Apoi am auzit

un tractor apropiindu-se.

Nu
voiam
să fiu
văzută
în acel

moment, nu voiam să-i explic

unui
fermie
r care
trecea
pe

drum, întorcându-se acasă cu

recolta zilei, de ce stăteam

acolo,
în faţa
acelei
livezi
aproap

e abandonate. Mai mult

decât
atât,
nu
voiam
să se

afle în
sat că
nevast
a
aceea

americană de culoare fusese

zărită
într-un
loc în
care
nimeni

altcineva nu a fost vreodată. Aşa

că m-am ridicat şi am grăbit

pasul.
Am
căutat
cu
disper

are un
loc în
care
pietrele din

zid să
fie
măcar
puţin
deplas

ate, în
urma
ploilor
şi a
alunec

ărilor
de
teren,
ca să
mă pot

strecur
a
înăunt
ru.
încerc

am să
găsesc
locul
exact
în

care,
vara
trecută
,
culese

serăm
pere
din
copaci,
iar

Saro o
ridicas
e pe
Zoela
cât de

sus a
putut,
pentru
a lua
fructul

aflat
cel mai
aproape de
soare.

în
Sicilia,
iubirea
,
adevăr

ul şi
durere
a nu
sunt
nici

simple,
nici
directe
.
Fiecar

e
dintre
aceste
a este
la fel

de
adânc
precu
m
rădăci

nile
măslini
lor
care
împânz

esc de veacuri insula. Iar

secret
ele
sunt,
adesea
, şi mai

adânci.
Ceea
ce
eram
pe cale

să fac
nu era
doar
secret,
ci era,

cel mai probabil, şi ilegal, în

Sicilia rurală, incinerarea era

rară spre inexistentă. Avuses

em
deja
înhum
area
oficială

în cimitirul din sat cu câteva

săptămâni înainte. Probab

il că răspândirea cenuşii, chiar

şi a
unei
mici
părţi
din ea,

în altă
parte
decât
într-un
cimitir

însemn
a
violare
a
vreune

i legi civice sau religioase.

însă
viaţa
mea
era
depart

e de a se supune regulilor, aşa

că am continuat să răscolesc

pământul în căutarea unei căi de

acces.

Poate
că,
dacă

m-aş fi
gândit
mai
din
timp la

asta,
dacă
aş fi
planificat

mai
bine,
dacă
nu i-aş
fi

minţit
pe toţi
cunosc
uţii din
sat în

legătur
ă cu
drumu
rile
mele –

poate
că
atunci
aş fi
putut

să fac
rost
pur şi
simplu
de o

cheie a
porţii.
Cel
mai
tare

mă
neliniş
tea
faptul
că nu

ştia soacra mea. La urma

urmei,
era o
femeie
cu
care

nu
fusese
m
mereu
în cei

mai
buni
termeni.
Părinţi

i lui
Saro
refuza
seră
invitaţi

a la nunta noastră, deloc

încântaţi de faptul că iubitul

lor fiu se căsătorea cu o

americ
ancă –
o
femeie
neagră

. Şi totuşi, acum, fiica mea şi

cu
mine
ne
aflam
ca

oaspeţi
în casa
lor.
Eram,
împreu

nă, o familie îndoliată. Poate

că aş fi putut evita murdăria şi

zgâriet
urile
pe
care,
cu

siguranţă, urma să le îndur.

Aş fi
putut
păşi la
vedere
în

acest
loc, să
mă
aşez
liniştit

ă sub
soarele
la
apus,
cu

şoimii
zburân
d în
înalt şi
cu

zbieret
e de
măgari
în
depărt

are.
însă
durere
a şi
dragos

tea
mea
nu
funcţio
nau în

felul
acela.
Şi îi
făcuse
m o

promis
iune
celui
care
fusese

iubirea
vieţii
mele.
Aşa că
m-am

aşezat
în
genunchi şi
m-am

rostogolit pe
sub
gardul
de

sârmă ghimpată, umplându-

mă de
ţărână.
Eram
hotărâ
tă să

urmez
de la
zero
ultimele

instrucţiuni
primite
de la
cheful

meu, sperând că acestea m-ar

putea conduce cumva spre

primii
paşi
din
restul
vieţii

mele,
viaţa
pe
care o
mai

aveam
de
trăit
fără el.
Partea

întâi

ÎNAINTE

Tutto sta

nel

comincia

re. (Totul

stă în

început.)

Proverb

sicilian

Prim

ele
gustu
ri

Am
coborât
din avion
la Roma,
confuza

din
cauza
diferenţe
i de fus
orar,

alături
de un
cârd de
colege
de

facultate şi m-am îndreptat, cu paşaport

ul în
mână,
spre
ghişeul
de vamă

şi imigrări. Aveam douăzeci de ani şi

era
prima
dată
când mă
aflam în

străinătate. Tocmai îmi începea

m
program
ul de
schimb
academi

c dintre
Universit
atea
Wesleya
n şi

Universitatea Syracuse din Florenţa.

în
terminal
m-au
întâmpinat

primele
sunete şi
mirosuri
ale unui
bar

italian.
Forfotea
de
clienţi
matinali

care îşi
dădeau
espresso
ul peste
cap şi îşi

mâncau cornettiul. M-am îndreptat către

vitrina
cu
produse
de
patiserie

, am
atins
geamul
cald cu
mâna şi

am
arătat cu
degetul,
asemene
a unui

copil
care încă
nu
vorbeşte,
când

barista
m-a
întrebat
ce
doream.

Am ridicat trei degete. Trei

cornetti
diferite,
la
pachet.
Unul

simplu,
unul
umplut
cu cremă
de

vanilie şi
unul cu
marmela
dă. încă
nu ştiam

că în Italia exista câte o versiune

a acelui
bar la
fiecare
colţ de
stradă.

Ori că
ceea ce
aveam în
pungă
era la fel

de
comun
precum
ketchup
ul în

America sau, mai exact, precum gogoşile.

Eram
doar
fericită
şi
nerăbdăt

oare să gust din toate.

Italia nu

făcuse niciodată parte din planul meu de viaţă. De fapt, singurul plan măreţ pe

care îl
aveam
pe
atunci
era să

ajung
actor
profesionist
după

terminarea colegiului. Mi-am dorit

dintotdeauna să fiu actriţă, încă din

vremea
primelor
mele
amintiri
conştient

e. Acesta
era
planul
general
al vieţii

mele,
aşa cum
îl
vedeam
eu, chiar

dacă nu
aveam
nicio
idee
clară

asupra
drumului
pe care
trebuia
să-l

urmez ca
să ajung
acolo.
Aveam
să mă

prind eu
la un
moment
dat cum
s-o fac.

De altfel, nici plecarea de la Wesleya

n şi din adormitul orăşel universitar aşezat pe malul râului Connecticut nu le plănuise

m. Se întâmpla se doar să nimeresc

la un curs de introducere în Istoria

artei, la
sfârşitul
unui an
dificil ca
boboc.

Cursul era ţinut de profesorul dr.

John Paoletti, un specialist de

renume mondial în Renaşterea

italiană. în acea primă zi, când luminile

din
amfiteatru s-au
stins şi
pe ecran

a apărut
cea
dintâi
imagine
– o friză

grecească din Corint din jurul anului

300 î.H.
– am fost
de-a
dreptul
vrăjită.

Mi se clarificaseră, în sfârşit, cele

două semestre de facultate.

După trei săptămâni, hotărâ

m să
mă
special
izez în
istoria

artei. Semestrul următor am

studiat
italiana
, care
era
obligat

orie
pentru
special
izarea
pe care

o
alesese
m.
Spre
sfârşitu

l celui
de-al
doilea
an de
studenţ

ie, începusem o relaţie călduţă

, dar
stabilă,
cu
Connor
,

asistentul de la cursul de

italiană
.

Connor
era

student
în
ultimul
an şi
proven

ea
dintr-o
familie
cu
sânge

albastru din New England, dar

avea rude şi în Italia. După o

escapadă nocturnă în dormit

orul lui
de la
ultimul
etaj al
casei

frăţiei,
în timp
ce eu îl
ajutam
să

strânge paharele de bere, el

m-a
ajutat
să iau
hotărâr
ea de a

studia un semestru în Italia.

M-a
convins
că era
singura
modalit

ate
prin
care
puteam
ajunge

să
vorbes
c fluent
italiana
şi că,

totodată,
aveam
ocazia
să iau

şi o
bineme
ritată
pauză
de la

micul
orăşel
din
Connecticut,

fără să-mi ratez absolvirea.

Mi-a sugerat Florenţa. Avea

o soră
acolo,
Sloane,
care
abando

nase
ideea
unei
licenţe
la

Colegiul Vassar în favoare

a unei
vieţi de
expat
în
Italia.

Era cu câţiva ani mai mare decât

mine şi
avea
de
multă
vreme

un
iubit
italian,
Giovan
ni, cu

care intrase în afaceri, deschiz

ând un
bar
numit
No
Entry.

Connor m-a asigurat că avea să

mă ia
sub
aripa
ei
protect

oare. Instrucţiunile pe care mi le-a

dat
erau
simple:
„Caută
cel mai

apropiat telefon public de

îndată
ce
ajungi
în
Florenţ

a şi
sun-o
pe
Sloane.
De

restul,
se
ocupă
ea”.
Aveam

număr
ul ei
pus la
loc
sigur,

în
paşapo
rt,
când
m-am

îmbarcat în zborul Alitalia, la

New
York.

Răsplata diferenţei de fus

orar
vine
sub
forma
unui

nou set de coordonate, a unei

noi
limbi şi
a
delicat
eselor

locale. Italia nu m-a dezamăgit

deloc.
îmi
mânea
m
cornett

i, în
timp ce
mă
uitam
pe

fereast
ra
autobu
zului
care

mă
ducea
de la
aeropo
rtul din

Roma
la
Florenţ
a la
chiparo

şii, dealurile şi fermele care

treceau pe lângă noi. Era ca

şi cum
vedea
m
pentru
prima

dată un
loc pe
care
aveam
senzaţi

a că îl ştiam dintotdeauna. Când

am
ajuns
în
sfârşit
la

Florenţa, sub soarele de vară al

amiezii, am coborât din autobu

z, nesigură pe picioarele

mele,
lângă
biseric
a
SanLor

enzo.
Deja
simţea
m că
de-abia

aştept
să scap
de
majoritatea

fetelor
din
progra
mul de
schimb

studenţ
esc. Un
zbor
transat
lantic

şi apoi
încă
două
ore cu
autobu

zul fuseseră destul.

Spre deosebire de ele, eu nu

venise
m în
Italia
să fac
cumpă

rături
şi să
umblu
aiurea
cu

fetele din frăţie. Nu aveam

în portofel cârdul de

credit
al
părinţi
lor şi
nu

eram
în
căutar
ea
vreune

i idile
cu un
italian
sau a
călător

iilor
lunare
la
Paris.
Aveam

la
mine o
sumă
modest
ă, ca

bani
de
cheltui
ală
pentru

un semestru, şi chiar voiam

să
studiez
istoria
artei.
îmi

dorea
m mai
mult
de la
aceast

ă
şedere
de trei
luni
aici.

Jinduiam după ceva ce încă

nu
putea
m să
exprim
în

cuvinte.

După ce mi-

am
luat
geanta
de
voiaj

din compartimentul pentru

bagaje
al
autobuzului,
grupul

nostru
numer
os a
fost
împărţi

t şi transportat către mai

multe pensioni din apropierea

gării
pentru
o
noapte
sau

două,
până
când
aveam
să fim

toate
reparti
zate şi
livrate
familiil

or
italien
e ce
urmau
să ne

găzduiască. Primul lucru pe

care l-am făcut după ce am

urcat
cele
trei
etaje
ale

unei scări înguste de piatră

până
în
camer
a mea
de trei

persoane a fost să-mi las geanta

jos şi
să mă
aşez la
coada
format

ă în
preajm
a
telefon
ului de

la intrarea principală.

Am
făcut
ceea
ce
făcea

orice
fată:
am
sunat
acasă.

De fapt, la două case: mai

întâi la
mama
şi apoi
la tata,
ca să-i

asigur
pe
amând
oi că
ajunse

sem cu
bine.
După
care
am

sunat
la
Sloane
.

— Ciao, Tembi! s-a auzit o voce

care
suna
de
parcă
tocmai

ne
văzuse
răm cu
o
seară-

două
înainte
la un
aperiti
vo.

Connor mi-a povestit despre

tine.
Aştept
am să
mă
suni.

Unde eşti?

— La hotel,

lângă
gară.

Nu am
spus
pensio

ne
pentru
că nu
eram
sigură

că aş fi pronunţat corect în

italiană.

— Vm să te iau,

a spus ea într-o engleză

guturală de New England

acoperită de o cadenţă

italien
ească.

Am ştiut
într-o

clipă că
era mai
european
ă decât
aveam să
fiu eu

vreodată.

— Hai să luăm cina împreu

nă.
Oricu
m am
treabă
în oraş

diseară. Vm să te iau la opt.

Era trecut de ora prânzului

când
am
închis
telefon
ul, atât

cât
reuşea
m eu
să-mi
dau

seama
din
cauza
decalaj
ului de

fus
orar.
Aveam
timp
suficie

nt să
trag
un pui
de
somn,

apoi să
fac un
duş şi
să mă
pregăt

esc
pentru
prima
mea
cină

autentic italiană. Celelal

te fete
începu
seră să
se
adune

şi să-şi
facă
planuri
pentru
explor

area
zonei
din
jurul
hotelul

ui,
probab
il ca să
caşte
ochii la

vitrine
şi să mănânce
ceva,

însă eu am refuzat invitaţia de a

merge
cu ele.

— Vme o
prietenă

să mă ia mai târziu, le-am explicat eu.

Genul
de
laudă
subtilă
care

nu
avea
cum să
mă
facă

prea
simpatică
printre
fetele

alea.

Sloane
şi-a
făcut

apariţi
a
valvârt
ej la
pensio

ne la
ora
20:45,
într-un
vechi

Fiat Cinquecento de culoar

e alb-albăstrie. Era o maşină

pe care o mai văzusem doar

în I Vitelloni, un film pe care îl

viziona
sem la
cursul
de
neorea

lism
italian.
A tras-
o pe
trotuar

, a sărit din scaunul

şoferul
ui şi a
venit
să mă
îmbrăţi

şeze.
Părea
m
două
vechi

prieten
e care
nu se
mai
văzuse

ră de o
veşnici
e şi
care
de-

abia
aştept
au să
se
reîntâl

nească. Şuviţele ondula

te ale
părului
ei
castani
u îi

cădeau
în
despic
ătura
bronza

tă
dintre
sâni,
pe
care

reuşea
cumva
să o
aibă
chiar

dacă era evident că nu purta

sutien. Zâmbetul îi era la fel de

îndrăz
neţ şi
străluc
itor ca
rochia

mini
înflora
tă, în
culori
pastela

te, marca Betsey Johnson. însă

picioar
ele ei
infinit
de
lungi

erau
cele de
la care
nu-mi
putea

m lua
ochii.
Conno
r
menţio

nase
că
fusese
studen
tă la

Teatru,
iar
asta mi
se
părea

de la
sine
înţeles
acum,
când o

vedeam cum se mişca de

parcă
ar fi
urcat
sau ar
fi

coborât de pe o scenă. Mă

simţeam ca un trol pe lângă

ea,
îmbrăcată în
jeanşii
mei

Gap,
un
tricou
cu
decolt

eu în V
şi
bocanc
ii cu
şiretur

i, o
ţinută
care
mi se
păruse

atât de
cool pe
când
mă
plimba

m pe
peluza
de la
Wesley
an...

— Hai sus! a spus ea după ce a terminat

cu
îmbrăţişa
tul.

A
deschi

s uşa
din
partea
pasage
rului şi

s-a strecurat pe deasupra

schimbătorului de viteze pentru

a
ajunge
la
volan.
în timp

ce
făcea
asta,
şi-a
arunca

t
geanta
de
piele
cu

franjuri pe bancheta din spate,

după care s-a răzgândit, a

întins
mâna
să o ia
înapoi,
a

aşezat-o în poală şi a scos

un joint.

— Vrei?

— Nu, mulţume

sc.

Părea că trăsese deja câteva

fumuri. Se vedeau urme de ruj pe el.

— O lăsăm pe mai

târziu, atunci. Ave

m
dest
ul
timp
, a

zis
ea şi
a
porn
it

mot
orul.
Mai
întâi
mer

gem
să
ne
întâl
nim

cu
prie
tenii
mei
de

lâng
ă
San
Cas
cian

o.
Luă
m
cina
la ei

acasă. El e pictor,

iar
ea îi
face
Luis
ei

vitrinele. După

asta
,
mer
gem
cu

toţii
la
bar.

A tras un

fum
lung,
apoi şi-a
stins
jointul
pe

podeaua maşinii.

— Pune-o în spat

e, a spus ea şi mi-a dat

gea
nta.
Şi
pe a
ta la

fel,
a
adă
ugat
ridic

ând
u-mi
din
poal
ă

rucs
acul
mar
o de
pânz

ă.

Am
făcut
ce mi-

a spus
şi am
pornit
la
drum,

cu
vântul
de
vară al
oraşul

ui
suflân
d prin
ferestr
ele

deschise ale maşinii. A condu

s
printr-
un
labirin
t de

pasaje
atemp
orale
şi
strădu

ţe
înguste
pavate
cu

piatră, luminate de felinare

chihlimbarii. Am scos mâna

pe geam, iar Florenţa s-a

mişcat
printre
degete
le
mele.

Când
am
ajuns
în
sfârşit

la casa lui Massimo, o vilă

toscan
ă
situată
undev
a în

apropiere de cea în care copilăr

ise Niccolo Machiavelli,

mă
luptam
cu răul
de
maşin

ă şi cu
emoţiil
e.

—　　　　　\

brbeşte cineva engleza?

— Puţin, dar o să

traduc eu. Hai!

După care a răsucit

mânerul uşii neîncuiate de la

intrare
şi s-a
năpust
it
imedia

t în
casă
ca o
tornadă care

tocmai
atinse
se
pământul,

urmărind
sunetul
jazzul

ui şi
sporov
ăială
ce
păreau

să vină
dintr-
un colţ
îndepărtat,

de la primul etaj.

M-am

târât
în
urma
ei,
timidă

şi
copleşi
tă de
ceea
ce

vedeam în jurul meu. Eram

convin
să că
mă
plimb
printr-

un
platou
de film
Merch
ant

Ivory. Pardoseli din piatră, tapiser

ii rafinate, biblioteci

dinma
hon.
Sloane
s-a
uitat

în
urmă
şi m-a
apucat
de

mână
chiar
înainte
să
ieşim

pe
terasă,
unde
am
putut

ved
ea
cel
puţi
n

zece
sau
dois
prez
ece

itali
eni
strâ
nşi
în

gru
puri
de
câte
doi

sau
trei.
Fiec
are
con

vers
aţie
păr
ea
inti

mă
şi
teat
rală
şi

totul se petrecea în

spat
ele
unui
văl
gros

de
fum
de
ţiga
ră.

— O să-l pun pe Massimo să-ţi

arate
colecţi
a lui
de
artă

înainte să plecăm, mi-a

şoptit
Sloane
aplecâ
ndu-se
spre

mine
şi
strângându-
mă de

mână.

Am
tras
agitată

de spatele tricoului, ca

să-mi acopăr blugii. Eram atât de

conşti
entă
de
mine
însămi

, încât
nu am
fost în
stare
să

găsesc
niciun
răspun
s
potrivi

t.

— Are

un

Picasso

în

dormitor

.

Şi cu

asta m-a

împins în

mijlocul

terasei:

— Eccola

,   Tembi!

Un’amic

a

america

na.

Apoi
mi-a
aplicat

un
sărut
drama
tic pe
obraz,

s-a
răsucit
pe
călcâie
şi m-a

părăsit. Oare mi se părea mie

sau
oamen
ii
trasau
mici

linii de cocaină pe măsuţa

rustică
de
cafea?

M-am

întors
să mă
alătur
şi eu
grupul

ui
imposi
bil de
cosmo
polit şi

boem, adâncit în conversaţii.

Ştiam destule cât să refuz

cocaina. Nu am cerut să văd

Picass
oul.
Sincer
, nici
nu

ştiam
cum şi
nici nu
eram
pregăt

iță să-i
cer
unui
bărbat
pe

care
abia îl
cunosc
usem
să mă

ducă
în
dormit
orul
lui. Cu

toate
aceste
a,
chiar
şi prin

ceaţa mea provocată de difere

nţa de
fus
orar,
simţea
m că

un
sine
nou,
pe
care

nu îl
cunosc
usem
până
atunci,

începe a să se contureze în mine.

Pulsul plin de energie al serii a

pus
stăpân
ire pe
mine,
iar eu

mi-am
jurat,
atunci
şi
acolo,

să întâmpin cu bucurie

neprevăzutul. Acest nou eu avea

să
îmbrăţ
işeze
fiecare
aspect

al aventurii. Eram deschi

să, la
bine şi
la rău,
pentru
orice

ar fi
putut
să
vină.
Ca un

ou cu
gălben
uşul
expus,
mă

simţeam vulnerabilă şi

veselă
în
acelaşi
timp.
Sloane

avea
să-mi
arate
calea,
iar eu

o voi urma – în limitele

rezona
bilului.
îmi
plăcea
senzaţ

ia
aceste
i noi
ţări pe
pielea

mea,
iar
limba
ei
începe

a să prindă rădăcini în gura

mea.
De-a
lungul
acelei
nopţi,

în
timp
ce
bâjbâi
am

prin
italian
a mea
de
grădin

iţă, am
încetat
să mai
roşesc
şi am

devenit din ce în ce mai sigură

pe
mine,
cu
fiecare
conver

saţie. într-o singură zi, Italia

mă
făcuse
deja
să mă
simt

bine
cu
mine
însămi
. Nu

aveam prea multe aşteptări. La

urma
urmei,
mi-am
spus,
voi sta

aici
doar
câteva
luni.
Când

m-am
uitat
de jur
împrej
urul

terasei
, nu
mi-am
putut
imagin

a că
vreun
ul
dintre
acei

oamen
i ar
putea
să-mi
rămân

ă
priete
n pe
viaţă.
Italia

nu era
decât
o
scurtă
aventu

ră, un
timp
în
afara
timpul

ui. Un interludiu perfect.

Dimineaţa m-a găsit înapoi în

camer
a mea
de trei
persoa
ne de

la
pensione, cu
ochii
în

tavan şi întrebându-mă

serios
dacă
nu era
cazul
să mă

ciupesc singură. Mirosu

l de
cafea
din
salonul
pentru

mic-
dejun
de
dedesu
bt se

strecur
a
printre
plăcile
de

piatră
ale
pardos
elii.
Zăngă

nitul
ceştilo
r care
se
loveau

de
farfuri
oare,
al
linguri

ţelor
care se
ciocne
au de
porţela

n, al
farfurii
lor
aşezat
e una

peste
alta,
aroma
de
cafea

şi produse proaspete de

patiseria m-au sedus. Eram

plină de încântare şi de-

abia
aştept
am să
înceap
ă o

nouă
zi.

Două luni mai târziu, Sloane

m-a găsit frecând toalete

le din
barul
ei, No
Entry,
ce se

afla în
inima
centrul
ui
istoric

al
Floren
ţei,
lângă
Piazza

Santa Croce, şi la o aruncătură de

băţ de
Arno.
Trecus
e ca de
obicei

pe
acolo
după-amiaza
şi mă

găsise
cu
peria
în
mână

şi o casetă cu selecţii din

Billie Holiday în casetofon.

Prieten
a mea
deveni
se
între

timp
şefa
mea,
aşa că
acum

făceam curăţenie în localul ei. în

ciuda
promis
iunilor
mele
iniţiale

de
discipli
nă, în
şase
săptăm

âni
făcuse
m praf
banii
de

buzuna
r
pentru
tot
semest

rul. Se transformaseră în curele,

poşete,
cine şi
călător
ii de
weeke

nd la
Roma
şi
Strom
boli.

Eram falită, dar am refuzat să le

cer
mai
mult
părinţi
lor

mei.
Aşa că
am
ajuns
să

curăţ
la
negru
toalete
le de la

No
Entry,
înainte
sau
după

cursuri
.

—
Avem

nevoie
de
vodcă!
a
anunţa

t
Sloane
în timp
ce
golea

un bol
cu
cireşe
pentru
cocktai

l, vechi
de o zi.

Barul
era

aproape gol. într-o fracţiune de

secundă, a decis că trebuia

să
lăsăm
baltă
orice
altă

treabă
şi să
ne
ducem
imedia

t la un alt bar, numit MI6. Era

prietenă cu proprietarul şi îşi

împru
mutau
marfă
unul
altuia

atunci
când
rămân
eau în
pană

de băutură. Barul se afla

la doar câteva străzi distanţă şi

probab
il era
plin de
vodcă,
plus că

acolo
cu
sigura
nţă
avea

să-l găsească şi pe cel care o

aprovi
ziona
cujoint
uri.
Promis

iunea
unei
posibil
e ţigări
pentru

după-amiază
o
făcuse
să

grăbea
scă şi
mai
mult
pasul

şi aşa
alert.
Merge
am pe
urmele

ei,
făcând
efortur
i să ţin
ritmul

cu
picioar
ele ei
lungi
şi cu

urgenţ
a
indusă
de
drogur

i. Nu-
mi
plăcus
eră
nicioda

tă
drogurile,
însă
acolo,

în Florenţa, încercasem

să fiu
mai
deschi
să la
chestiil

e
uşoare
. Un
fum
când şi

când
nu
poate
să facă
rău,

Tembi.
Hai,
nu mai
fi aşa
bleagă

! Mă gândeam că Sloane trebuie

să le fi
încerc
at pe
toate,
exact

în momentul în care am dat

colţul
de pe
Via
delF
Acqua

şi m-am ciocnit de un bărbat.

— Mi scusi, am murmurat eu.

Soarta

a vrut
ca
Sloane
să-l
cunoas

că. Evident. Ea cunoştea pe

toată lumea. Mi l-a prezentat:

— Saro.

— Ciao, mi chiamo

Tembi.
Si,
Tem-
BEE,
am

spus
eu cu
cea
mai
bună

italiană
a mea
învăţat
ă la
cursuri

.

Cuvintele au

sunat bombastic, ca şi când

n-aş
fi
fost
sigur
ă că

avea
m să
le
pron
unţ

corect. Salvarea mea

a fost accentul, care nu

era cu totul jenant, şi

faptul că îmi puteam

rosti
propr
iul
nume
cu o

relativă uşurinţă.

— Sono Saro. Tu sei americana? m-a întrebat

el
zâmbind.

Era
îmbrăc

at cu o
geacă
aviator
din
piele

neagră
şi
pantaloni albi.
în

octomb
rie.
Prin
geaca
deschis

ă i-am
putut
vedea
tricoul
alb, cu

cuvântul DESTINY scris

cu
litere
mari,
portoc
alii, de

tip
bubble,
dintr-o
parte
intrai

ta a pieptului. Designul era

un
ameste
c de
graffiti
şi

ilustraţii alese la întâmplare,

printre care o rachetă, o felie de

pizza, o
amibă,
o
chitară
, o

constelaţie şi cifra 8 plutind aiurea

printre
ele, iar
tot
talmeş-
balmeş

ul ăsta
era în
nuanţe
de
albastr

u şi
galben.
M-a
izbit
faptul

că
arăta
ca o
caricatură

realizată de inconştientul cuiva.

Speram că nu era vorba de al

lui. Şi
de ce
oare
poartă
italienii

tricouri
inscrip
ţionate
la
nimere

ală cu
cuvinte
englez
eşti?
M-am

întors,
dar nu
înainte
să-i
zăresc

încălţările. Avea nişte ghete

negre,
până la
gleznă.
Instant
aneu,

gândul
mi-a
zburat
către
elfi.

M-am uitat la el şi i-am zâmbit:

— Si, sto

studiando la storia delfarte.

Bam!

îmi
epuiza
sem
toată
italian

a. Aşa
că am
lăsat-o
pe
Sloane

să se ocupe de conversaţie,

fără
mine.
Ne
aflam
în faţă

la
Vivoli,
despre
care
mi se

spuses
e că
făcea
cea
mai

bună
îngheţ
ată din
toată
Toscan

a. Le-
am
întors
spatele
lui

Sloane
şi lui
Saro
pentru
a

vedea mai bine puhoiul de

oameni
care se
revărs
a
înăunt

ru şi
afară.
Când
m-am
întors

din
nou
către
ei, l-
am

privit
cu
adevăr
at pe
Saro în

întregul lui. Şi un orb ar fi

putut
să
vadă
cât era
de

chipeş.
însă
felul în
care îşi
ţinea

ochii
lipiţi
de
mine
m-a

făcut
să-mi
dau
seama
brusc

că îmi doream să fi purtat un

sutien
mai
bun.
Privire
a lui

era fierbinte şi concentrată,

şi m-a
făcut
să
devin
conştie

ntă de
propri
a mea
respira
ţie. M-

a făcut
să-i
observ
linia
sprânc

enelor
şi
lungim
ea
genelo

r. A
trebuit
să fac
eforturi ca să-

i ascult vorbind. Am început să

deduc
din
schimbul de
replici

dintre
el şi
Sloane
că
urma

să plece de la Acqua al 2,

un restaurant renumit,

popular printre localnici şi

turişti,
aflat la
mai
puţin
de o

stradă distanţă. Era chef. Un tip

sexy,
cu
părul
negru,
ochi

căprui
şi o
minunată
piele

măslini
e într-o
ţară
plină
de

bărbaţi chipeşi, cu părul negru,

ochi
căprui
şi piele
măslini
e. Dar

cel din
faţa
mea
îmi
stârnis

e un
adevăr
at
tumult
în

trup.

în
următo
arele

câteva
săptăm
âni a
avut
grijă

să fie
la No
Entry
în
fiecare

seară
după
ce
termin
a

munca, când stăteam la taclale

vreo douăzeci de minute. Se

prezenta din nou de fiecare dată,

ceea ce mă înduioşa. Am aflat

că se născuse în Sicilia, într-o

familie
de
fermieri, şi
că

locuise pentru scurt timp în Buffalo

, New
York,
pe
când
era

adolescent şi familia lui se mutase

acolo.
însă
viaţa
din
Statele

Unite nu le conveniseră, aşa că

se
întorse
seră în
Sicilia.
După

niciun
an,
Saro
plecas
e să

studiez
e
traduc
tologia
la

Universitatea din Florenţa,

întreru
pând
astfel
o
întreag

ă linie de fermieri, care se

întinde
a pe
parcur
sul mai
multor

secole. După doi ani de studii

renunţ
ase şi
îşi
găsise
chema

rea ca
ucenic
bucăta
r. \
brbiser

ăm
suficie
nt ca
să-mi
dau

seama
că era
atent,
amabil
şi

implicat. Adesea, la sfârşit

ul conversaţiilor noastre, îmi

spunea
:
„Lasă-mă să
te invit

la cină”.

De fiecare

dată, îi
răspunde
am
evaziv:
„Sigur,
poate,

cândva, bineînţeles”.

Saro,

cu

toată dezinvoltura, deschiderea

şi atractivitatea lui, nu era

genul
de
bărbat
care să
mă

atragă – nici în State, nici în

Italia.
Părea
mult
prea
disponi

bil,
mult
prea
drăguţ.
Genul

meu
erau
cei
distanţi
,

neangajaţi şi, cu siguranţă,

greu
de
prins.
După
ce

avuses
em mai
multe
aventu
ri în

campu
s, care
se
destră
maseră

rapid,
nu
căutam
ceva
serios

acum.
Trebui
a să
mă
concen

trez pe
şcoală,
nu pe
bărbaţi
. Dar

asta
era mai
uşor de
spus
decât

de
făcut.

De
fapt,

prima
mea
aventură în
Italia

fusese
cu un
tip de
pe
insula

Stromboli, aflată în largul

coastei Siciliei. Cum putusem să

fiu atât
de
proastă
încât
să am

o
aventu
ră de o
noapte
pe o

insulă
micuţă,
în
extrase
zon, în

condiţiile în care singurul

feribot disponibil pleca o dată la

cinci
zile?
Clar nu
fusese
cel mai

bun
moment al
meu.
Am

petrec
ut
patru
zile
ascunz

ându-
mă de
localni
ci şi de
noul

meu
amico,
Rocco,
care
voia să-

mi mai
arate,
măcar
încă o
dată,

celebrul vulcano de pe insulă.

Existau
nişte
cuvinte
pentru
fetele

ca
mine,
acasă,
în
Texas.

Iar „proastă” nu făcea parte

dintre ele. Următorul rendez-

vous l-
am
avut cu
un tip
pe care

îl poreclisem „II Diavolo”.

Individul era o combinaţie

răpitoare a tuturor stereotipurilor

care
pot
exista
în
legătur

ă cu
bărbaţi
i
italieni
– sexy,

atent, alergic la monogamie.

Lucra
în
constru
cţii, la
restaur

area palatelor din secolul al XV-

lea din
centrul
istoric
al
Florenţ

ei. Era arogant, distant, un

maestr
u al
mesaje
lor
contra

dictorii
şi nu
vorbea
boabă
de

engleză. Dar, din nou, nu conver

saţia
era cea
care
mă
interes

a.
Totul
durase
câteva
săptăm

âni, cel
mult.
însă
când a
termin

at-o cu
mine,
arătam
de
parcă

răzbăt
usem
vreo
doispre
zece

kilometri de drum prost, desculţ

ă şi pe
furtună
. Toată
treaba
era

blestemată şi
eu o
ştiam
prea

bine,
doar că
de
fiecare
dată

când îl
vedea
m nu
ştiu
cum se

făcea, dar mă trezeam din nou în

drum
către
casa
lui. Era
precu

m
krypto
nita
presăr
ată pe

o pizza, era slăbiciunea mea

personală.

Nu aveam

nicio intenţie să ies cu cheful

ăsta
îmbrăcat în
geacă
de

aviator
, chiar
dacă,
de
fiecare

dată
când îl
vedea
m,
ceva

împrăştia scântei prin mine.

Am
încerca
t să-l
ţin
deopar

te, la rubrica prieteni – fără sex—,

până
într-o
noapte,
când n-
am mai

putut
să o
fac.
în
timp

ce
David
Bowie
cânta
„Rebel

Rebel”, eu încercam să-mi

croies
c
drum
dinspr
e bar

prin
mulţi
mea
de
boemi

florent
ini,
doctor
anzi
europ

eni şi
africa
ni
proas
păt

imigraţi, adunaţi cu toţii în

acea
seară
la No
Entry.
Fumul

de
iarbă
şi de
haşiş
de

mâna
a doua
transformase

aerul într-o pâclă groasă, iar

eu mă
simţea
m de
parcă
aş fi

jucat într-un remake

după Scared Straight. îmi

ardea
u
ochii,
iar
hainel

e îmi
duhne
au.
Când
am

reuşit
să
ajung
din
nou la

locul
meu,
mi-am
sorbit
de

una singură al treilea whisk

ey cu lămâie şi am început să

cânt
Rebel
rebel,
you’ve
tornyo

ur
dress.
Rebel
rebel,
your

face is
a
mess,
pentru
nimen

i în mod special. Tocma

i
atunci
, am
simţit
că

cineva
mă
bătea
pe
umăr.

— Hai afară, am ceva pentru tine.

Mi-am
întors
privire
a de la
cockta

ilul
meu şi
l-am
văzut
pe

Saro
stând
lângă
mine.
în

lumin
a de
neon
care
trâmbi

ţa numele barului,

părul
lui
negru
ca
smoal

a
căpăta
se o
aură
purpu

rie.
Wow,
poate
că ar
fi

trebui
t să
mă
opresc
după

două
pahar
e.

— Cât e

ceasul?
am
întrebat
eu.

— Unu

dimineaţa, a răspuns el.

Pielea

îi
strălu
cea.
Am
vrut

să
întind
mâna
să i-o
ating.

în schimb, m-am uitat

înjos. Purta în continuare

pantal
onii
cadril
aţi de
chef şi

ghetele acelea ciudate.

— De fapt, cred că trebuie să plec. Am un curs dimineaţă, la Uffizi.

Am

dat pe
gât
restul
de
băutur

ă şi m-am ridicat. De data

asta,
mă
clătin
am pe
picioa

re. Mi-
a
trecut
prin
minte

că
trebui
e să fi
arătat
aseme

nea
clişeul
ui
tipic
al

tinerei
ameri
cance
venite
la

Florenţa, care face shoppi

ng compulsiv, se îmbat

ă cu
Chiant
i şi
pluteş
te de

la un
amant
italian
la
altul,

totul
sub
pretex
tul
studie

rii Renaşterii. Undeva, în

străfu
ndul
meu,
m-am
văzut

nevoit
ă să
admit
că
ratase

m esenţialul. Că nu venise

m la
Florenţa ca
să fiu
un

stâlp
fidel
de
cârciu
mă

noaptea şi un student

mahmur în timpul zilei. Avuse

sem
noroc
ul să
pot
trăi

experi
enţa
unui
adevă
rat vis

european de
cultură, artă
şi idei,

însă o făceam printr-o

ceaţă
de
whisk
ey
Tenne

ssee,
din cel
ieftin.
Simţe
am că

avea
să mă
cuprin
dă
curân

d
durer
ea de
cap.
Am

făcut
un pas
spre
ieşire,
m-am

dezec
hilibra
t şi a
trebui
t să

mă
sprijin
de
umăru
l lui

Saro.
în acel
moment, am
observ

at că
obrajii
îi erau
în
flăcări

şi
părea
să fi
rămas
fără

suflare.

—

Poftim,

ai un loc

aici. Eu

plec. Ţi-l

las ţie.

Sunt o

persoană

foarte

politicoa

să când

mă-mbăt.

— N-am

nevoie, a

spus el şi

a început

să-şi

descheie

fermoaru

l de la

geacă.
I se

înroşise şi gâtul. Era pentru

prima
dată
când îi
zăream
un

smoc
de păr
la baza
gâtului
şi m-

am întrebat cum o fi arătân

d
pieptul
lui.

— Am

alergat
până aici
în
speranţa
că n-ai
plecat

încă.

Oare
tocmai
spuses

e „în speranţa”? Niciodată nu

sunase
englez
a atât
de
liric.

Fără să mă gândesc prea mult,

m-am
întins
spre
obrajii
lui pe

care
am
depus
doi
pupici

– felul
meu
italiene
sc de a
spune

salut şi la revedere. M-am

clătinat însă pe picioare şi m-am

sprijinit doar
o clipă
mai
mult

decât
ar fi
trebuit
de
umărul

lui. Mirosea a cărbune, a

ulei de măsline şi a usturoi. Am

inhalat profund. Combinaţia

era sărată şi seducătoare.

Mi-a luat un moment să-mi revin.

— Hai, vino doar puţin până afară. Vreau să-ţi fac o surpriză.

Engleza ar trebui să sune

întotdeauna aşa. L-am lăsat să mă ia de mână.

M-a condus înspre ieşire, iar

rafala
de vânt
iernati
c care
m-a

întâmpinat de cealaltă parte a uşii

m-a
trezit
instant
aneu.
Am

clipit de câteva ori, să-mi

apăr
ochii
de
vântul
tăios.

Dintr-odată am văzut cu

deosebită claritate înjur. Lumina

chihlim
barie a
felinar
elor
alunge

a toate umbrele. Şi acolo, chiar

în faţa uşii, sprijinită de zidul

masiv
de
piatră,
se afla
o

bicicletă.
Roşie
ca un
măr

carame
lizat,
cu
coşuleţ
şi

claxon.

— Pentru tine. Ai spus că ai nevoie

de o
bicicletă
să te
deplasezi
prin
oraş.

E mai bine decât cu autobuzul, nu? a spus el şi mi-a întins cheia lacătului supradimensionat.

E tot ce am putut găsi într-un timp atât de scurt.

Am

rămas,

practic,

cu gura

căscată.

— Nu, nu

pot

accepta

aşa ceva.

Mi-o
dorea
m însă

atât de
tare,
încât
de-abia
m-am

abţinut
să nu
ţip
chiar
acolo,

în
mijlocul
străzii,
şi să-i

trezesc
pe
locatar
ii de
deasup

ra.
Niciun
bărbat
care
îmi

auzise
până
acum,
în
treacăt

, vreo
nevoie
nu se
grăbise
să o şi

materi
alizeze
câteva
zile
mai

târziu.
însă
imediat
un alt
gând

mi s-a strecurat în minte: Nimic

nu e
gratis
pe
lumea
asta.

— Lasă-mă să ţi-o plătesc.

Am pus

mâna
pe
geantă
– un
sac de

pânză
cu
cusătur
i
întărite

, pe
care
dăduse
m o
mică

avere
în
prima
mea
săptăm

ână la Florenţa. îmi plăcea mult să

o car
după
mine
prin
oraş,

chiar
dacă
încăpe
au în
ea doar

o perie
de păr,
o copie
după
paşapo

rt, un
ruj şi
un
ambalaj

şifonat
de la o
bombo
ană de
ciocola

tă Baci di Perugina, cu un

citat
din
Oscar
Wilde
pe el:

„A te iubi pe tine însuţi înseam

nă
început
ul unei
poveşti
de

dragoste ce va dura întreaga

viaţă”.

— Mă jigneşti. Bicicleta este un

cadou.
Te rog,
ia-o
acasă.

Dacă nu-l

plătești acum, o să-l plătești mai târziu.

Rahat.

— Te rog
şi eu,
lasă-

mă să-
ţi
plătesc
ceva
pe ea.

Aşa facem noi, americanii.

Hai s-o plătim nemţeşte, ce zici?

Nu cunoştea expresia.

— Sau să-ţi dau

treizeci
de mii de
lire?

Ceea
ce era

tot ce aveam în portofel. Chiar

şi aşa
beată,
cum
eram,
ştiam

că
însemn
a în jur
de
optspr

ezece
dolari,
la cel
mai
bun

curs de schimb posibil. Oferta era

derizorie, o insultă, dar numi

păsa. Singurul lucru la care

mă
gândea
m era
că în
schimb

ul a
optspr
ezece
dolari
puteam

să am conştiinţa împăcată şi o

bicicletă nou-nouţă.

— Altfel nu voi

accept
a, am
adăug
at cu
hotărâ

re, de
parcă
aş fi
fost
lovită

subit
de un
acces
de
princi

pii
morale
de
genul
celor

pe
care le
învăţa
sem
de la

bunica
mea
din
East
Texas.

— Va bene.

A spus-o în felul

acela
dezinvolt în
care
italieni

i
acceptă şi
respin
g un

argument în același timp.

— Dar măcar lasă-mă să te

conduc acasă. E târziu.

Sunt
cu
Vespa,
pot să
merg

lângă
tine,
să mă
asigur
că eşti

bine.

Am
simţit
un val

de exaltare interioară,

alimen
tat
deopot
rivă de
entuzi

asm şi alcool. Mi-am prins cracul

pantal
onului
în
pedală
, în

timp
ce
încerc
am să
urc pe

bicicletă. Clar nu eram

în
situaţi
a să-i
refuz
propu

nerea. Şuvoiul de adrenalină şi

alcool
care
mă
străbă
tea a

fost de acord cu mine.

— Locuieşti la o familie lângă stadion,

nu-i aşa?

Tipul
ăsta
chiar
fusese

atent la vorbăriile mele.

în
seara

aceea,
am
străbă
tut
împre

ună străzile Florenţei

într-o tăcere împărtăşită. Am

trecut
pe
lângă
„David
” al lui

Michel
angelo
şi pe
lângă
„Iudita

tăindu
-i
capul
lui
Holofe

rn” a
lui
Donat
ello,
iar eu

am
privit
dansul
umbre
lor pe

faţa
lui. O
plimba
re cu
bicicle

ta prin centrul Florenţei,

într-o
noapte
ceţoasă,
alături

de un chef italian. Nu avuses

em
aştept
ări
atât de
mari

de la
semest
rul
meu
petrec

ut în
străină
tate.
Dar
poate

că undeva, în adâncul

sufletu
lui
meu,
speras
em

asta.
Am
vrut să
mă
ciupes

c. Dar nu aveam nevoie să o

fac.
Era
mult
prea
frumos

ca să
fie
adevărat.
Saro

era
prea
bun ca
să fie
adevăr

at. Acest norişor pufos

de
roman
tism
italian
putea

să facă implozie în orice clipă.

Ştiam că va face. Nu aveam

încred
ere în
ceva
ce
putea

fi obţinut atât de uşor.

Şi cu
sigura
nţă nu
aveam
încred

ere în
dragos
te sau
în
mine

îndrăgostită.

Când am

ajuns
pe
Viale
Alessandro

Volta, bulevardul care ducea

spre
gazda
mea,
m-am
speriat

. Mă îndrăgosteam de el.

—
De
ai
ci
po

t
să
m
ă
de

sc
ur
c
şi
si

ng
ur
ă.
M
ulţ

u
m
es
c
pe

nt
ru
bi
ci
cl

et
ă.
Pe
cu
râ

nd
!

Şi cu
asta

am
plecat
cât de
repede
puteau

pedala picioarele mele care

luaseră
foc,
fără
măcar
să-i fac

un semn de la revedere. Nu

am
îndrăz
nit să
mă uit
în

urmă,
pentru
o
ultimă
imagin

e cu
chipul
lui
Saro.
Putea

m să
fac
praf un
lucru
bun

până şi în cel mai romantic oraş

de pe
pământ
.

în luna
următo
are, am
plecat
de la

No
Entry
cu mult
înainte
de ora

la care
se
închide
a
restaur

antul
lui,
evitând
astfel
să

retrăie
sc
stânjen
eala pe
care o

crease
m între
noi în
noapte
a cu

bicicleta. De asemenea, am

lăsat
să cadă
cortina
peste
al

treilea
şi
ultimul
act al
dramei

mele
de
operet
ă cu
zidarul

II Diavolo. Mă părăsise

pentru o altă americancă, cu

părul
lung şi
negru,
şi cu
cârdul

de
credit
al
tatălui
ei. Mi-

am
scris
referat
ul
semest

rial
despre
disensi
unile
artistic

e
dintre
familia
Medici
şi Papa

Leon al
X-lea şi
m-am
mutat
în

propriu
l meu
aparta
ment
împreu

nă cu alte două femei – o

americancă şi o canadiancă –

şi cu
un
foarte
neastâ
mpărat

DJ
italian,
care se
culca
cu

canadianca. în tot acest timp,

m-am simţit entuziasmată, pierdut

ă,
vrăjită,
dar şi
cumva
contrar

iată de
noua
mea
viaţă
din

Florenţa.

La o săptămână după Anul

Nou,
într-o
zi
luminoasă de

iarnă,
m-am
ciocnit
din nou
de

Saro pe stradă. Când i-am

văzut
chipul,
am
simţit
cum se

aprind
e o
lumină
în
mine.

Accept
asem
în
sfârşit
gândul

că nu
puteam
să mă
apropii
de

iubire dintr-o poziţie defensivă – ce

n-ar
trebui
să fac,
ce
reguli

ar
trebui
să
urmez.
Nimic

din
toate
astea
nu
funcţio

nase pentru mine. Bănuiam că

trebuia să fiu deschisă, la fel de

spontană, curajoasă şi intuitiv

ă ca femeia ce alesese, mai

întâi de
toate,
să vină
în
Italia.

Ceva
din
interior
ul meu
îmi

spunea
: Eşti
în cel
mai
romant

ic loc
de pe
Pământ. Dacă
nu

acum,
atunci
când?
Alege
iubirea

! Şi
fără
nicio
clipă
de

ezitare, mi-am aruncat braţele

în jurul lui, în stil american, şi l-am întrebat:

— Vrei

să ieşim
împreună
undeva?

Expre

sia de
pe
faţa
lui era
caldă

şi
sincer
ă. îi
observ
am

pentru
prima
dată
uşoar
a

curbu
ră a
buzelo
r. îl
observ

am
pentru
prima
dată,
deşi

fusese
tot
timpul
acolo.

— Si, bineînţeles, mâine am zi liberă.

Totul era
atât de
simplu
cu el!

—

Prietenul meu editează un

film
într-
un
studio
de

lângă
duom
o. îţi
plac
filmel

e şi
actori
a, nu?
Vrei
să

trece
m pe
la
camer
a de

monta
j, apoi
să
luăm
prânz

ul
împre
ună?

Să-i fi

spus,

oare, că

visam să

ajung

într-o

bună zi

actriţă?

— Da,

vreau.

Studiez

şi actoria

în State.

— Ne

întâlnim

la Pizza

del

Duomo

mâine

dimineaţă. La

unspreze

ce?
Şi cu

asta a
eliber
at
frâna
Vespei

şi a luat-o către Ponte Vecchi

o, iar eu am rămas complet

nemiş
cată,
urmăr
indu-l
cum

se
pierde
în
mulţi
me.

A
doua
zi,
zăpad
a a

căzut peste Florenţa pentru

prima
dată
după
mai
mult

de un deceniu. Mi-am parcat

bicicleta purpurie, lustrui

tă
oglind
ă, la
margi
nea

pieţei del Duomo, mi-am

luat
rucsac
ul din
coşul
de

răchită şi m-am îndreptat

către treptele catedralei.

în
acea
dimin
eaţă,
în

oraş
domn
ea o
stare
de

uimire şi de agitaţie. Copiii,

ferme
caţi
de
fulgii
mari

şi moi,
scotea
u
limba
către

cer, în
timp
ce
părinţi
i lor

intrau
şi
ieşeau
în
derivă

din
cafene
le,
murm
urând

neîncr
ezător
i în
faţa
zăpezi

i. Ca
să se
apere
de
rafalel

e
blând
e de
zăpad
ă,

florent
inii
purtau
căşti
pe

motor
etele
lor ce
lăsau
urme

pe străzile pietruite.

Până şi urcatul şi cobor

âtul
din
autob
uze
dura

mai
mult,
iar
vânzăt
orii

strada
li se
puses
eră cu
toţii la

adăpost. Am urcat treptel

e
domul
ui şi
m-am
oprit

în faţa impozantelor uşi de

bronz ale lui Ghiberti, ca să-l

aştept
pe
Saro.
în
spatel

e meu, personajele din Vechiu

l
Testament turnate în

basore
lief
păreau
şi mai
stoice

şi mai
atemp
orale
sub
zăpad

a care
le
atinge
a
siluete

le îngheţate. Am privit

fulgii
care
continuau să
cadă şi

apoi
să se
topeas
că pe
măsur

ă ce
ateriza
u pe
cizmel
e mele

zgâriate, în vreme ce răceal

a
marm
urei
de
dedes

ubt
îmi
pătrun
dea în
tălpi.

Mă simţeam desculţă.

Ceasul
a
bătut
ora
unspre

zece.
Partenerul
meu
de

întâlnire întârzia.

Până
la
unspre
zece
şi-un

sfert,
căciul
a şi
haina
îmi

erau
ude
fleaşcă
.
Bineîn

ţeles
că
luase
m ora
întâlni

rii
noastr
e
drept
una

exactă
. Se
părea
că nu
învăţa

sem
nimic
de
când
mă

aflam
în
Italia.
Punctualitat

ea era doar relativ importantă,

iar ora
era
întotd
eauna
aproxi

mativă
aici.
Am
băgat
mâna

în
geantă
să văd
dacă
aveam

ceva de mâncat. M-am

uitat
spre
cealalt
ă
parte

a
pieţei,
la
oamen
ii care

stătea
u
înăunt
ru
sorbin

d din
capucc
inno
sau
dându-

şi
peste
cap
espres
soul.

Am început să mă întreb

dacă această întâlnire

avea
să se
termine
precu

m
celelal
te
idile,
mai

puţin
perfec
te, pe
care le
avuses

em de când ajunseserăm în Italia,

cu câteva luni în urmă. Numai

gândul
la asta
şi m-a
făcut
să-mi

doresc
să mă
urc pe
biciclе
tă şi

să mă
întorc
în noul
şi
micuţu

l meu apartament din Piazza

del Carmine.

Douăz

eci de
minute
erau
mai
mult

decât
putea
m
suport
a în

frig,
indiferent cât
de
pitores

c era peisajul din jur. Nu

aveam ore în ziua aceea, însă

mai
aveam
o
fărâm
ă de

raţiune care îmi spunea că

ultimu
l lucru
de
care
aveam

nevoie
era să
fac o
pneum
onie

aştept
ând pe
cineva
care,
eviden

t, nu
avea
să
vină.
Aşa că

mi-am
strâns
mai
bine
haina

pe
mine
şi am
făcut
efortu

ri
disper
ate să-
mi
aminte

sc pe
unde
rătăcis
em
mănuş

ile pe
care
mi le
trimis
ese

bunica
din
East
Texas.
Mi-am

dus degetele la gură şi am

suflat
cu
putere
asupra
lor, să

le încălzesc. Apoi am

coborât treptele domul

ui,
câte
două
deodat
ă,

înapoi către bicicletă. Ce fel de

om e
ăla
care
îţi dă o
bicicle

tă şi
apoi te
lasă cu
ochii-n
soare

la prima întâlnire?

Clipin
d să
nu-mi
intre
zăpad

a în
ochi şi
întreb
ându-
mă ce

naiba
s-ar fi
putut
întâmp
la, am

pedalat înapoi peste Arno.

O oră mai târziu,

mă
uita
m
pe
fere

astr
a
apar
tam
entu

lui
meu
de
la
man

sard
a
din
Piaz
za

del Carmine. Era

prea
târzi
u
pent
ru

mic
ul-
deju
n,
sing

urul
tip
de
mân
care

pe
care
îl
avea
m în

casă
, dar
era
m
prea

îngrijorată să ies să

iau
prânz
ul, \
biam
să

aştept telefonul lui Saro. Ştiam

că
avea
să mă
sune.
Băgă

m
mâna-
n foc
pentru
asta.

Simţeam că îl cunoşteam.

în
fine,
nu îl
cunoşteam

cu adevărat, dar ştiam

ce
suflet
avea.
Cu
sigura

nţă se
întâm
plase
ceva
grav,

dacă
îmi
trăses
e
clapa.

Apoi
am
auzit
telefonul

sunând. Am alunecat pe podea

ua din marmură cu o viteză

la
care
riscam
să-mi
rup

gâtul,
ca să
fiu
prima
care

ajunge la telefonul comun

,
agăţat
pe
coloan
a din

mijlocul sufrageriei.

— Mi dispiace.

Scuze.

îmi pare

rău.

Saro

vorbea

pe un ton

grăbit,

urgent.

— Ce s-a

întâmpla

t?

Tăcere.
—　Am

dormit
prea
mult,
a
răspu

ns el,
după
care a
adăug
at, în

ritmul
unei
mitraliere,
aseară

a
venit
la
restaurant

Robert Plant. Am pregăt

it cina
pentru
el şi
trupă,
după

spectacol. Au plecat de-abia pe la două dimineaţa.

Am
ajuns
acasă
la trei.
îmi

pare
rău.
Vrei
să ne
vedem

totuşi
în
centru
? încă
mai

putem lua prânzul, nu-i aşa?

— Am cursuri într-o oră şi jumătate. Nu pot,

am
minţit
eu.

Nu

eram

prea
sigură
de ce
făceam

asta,
în
afară
de
faptul

că nu-
mi
surâd
ea
ideea

de a
ieşi
din
nou în
frig.

Poate că îmi doream să vină el

la
mine.

— Te duc
la

cursuri şi apoi te aştept.

— Nu e nevoie.

Acum
regret
am
minci
una

de mai
devre
me.
Nu-l
chinui

sem
suficie
nt pe
bietul
băiat?

— Atunci vino la restaurant diseară. îţi voi pregăti cina.

Şi, înainte să apuc

să
răspund,
a
adăugat
cu o voce
sfâşietor

de
sinceră:

— Te

rog, vino.

Invită-ţi

şi o

prietenă,

dacă

vrei. Mi-ar face

mare

plăcere.

O pauză.

— Cred

că noi

doi am

putea fi

ceva

măreţ.
Nu-mi

mai
spuses
e
nimeni
,

niciodată aşa
ceva.
Acele
două

cuvinte, „ceva măreţ”, m-au

străbătut ca un fulger. Evocas

e cu
atâta
uşurinţ
ă o
viziune

despre noi şi măreţie, încât

dintr-
odată
mi s-a
părut
la fel

de firească precum

untul
pe
pâine.
Am
fost

luată prin surprindere de

îndrăzneala lui, de siguranţa lui

deplină. Mă invitase într-o viziune

a
propri
ului
meu
viitor

pe
care,
până
în acel
mome

nt, nici
măcar
nu
ştiam
că mi-o

doream. Dar pe măsură ce

cuvintele se întipăreau în mintea

mea,
am
înţeles
că nu
mai

era cale de întoarcere. Da,

bineînţeles că voiam ceva măreţ,

şi
poate
că
alături
de el îl

puteam obţine.

— Va

bene,
am
spus
eu
amuza

tă în
sinea
mea la
gândul
că

destin
ul meu
plin de
măreţi
e ar

putea
să
înceap
ă cu o
masă

bună.

Acqua
al 2
era
arhipli
n în

seara
aceea.
Oamen
ii se
îmbulz

eau în
faţa
uşii,
înfrunt
ând

frigul
de-
afară
în
speran

ţa că vor găsi o masă liberă.

Am aşteptat la marginea

mulţim
ii,
uitând
u-mă
după

cele două prietene ale mele,

Caroline şi Lindsey, studen

te
străine
, ca şi
mine.
Le

invitas
em la
sugesti
a lui
Saro,

pe de o
parte
pentru
că nu
voiam

să
cinez
singur
ă, pe
de altă

parte
pentru
că
eram
curioa

să să
le aflu
părere
a
despre

Saro.

Lin
dse
y, o

lun
gan
ă
juc
ăto

are
de
lacr
oss
e

de
la
Mo
unt
Hol

yok
e,
cu
o
clai

e
exc
ent
rică
de

cârl
ionţ
i
roş
caţi

, pe
car
e o
nu
me

a „afro-irlande

ză”,
a
sosi
t
pri

ma.

— Que
pasa,
chica?

Nu era sigură pe

itali
ana
ei,
pe
care

o
vorb
ea
bâlb
âind

u-se agasant, aşa că

îşi
luase
obiceiul

de a
folos
i
ceal
altă

limb
ă
străi
nă
pe

care o cunoştea,

span
iola,
ca
să
se

descurce. Suna la

fel
de
fals
şi de
irem

edia
bil
angl
ofon
,

însă
Lind
sey
păre
a să

se
cons
olez
e cu
gân

dul
că
măc
ar
vorb

ea o limbă străină.

— Caroline va întârzia,

probabil, vine pe jos din cealalt

ă parte a Grădinii Boboli.

Ştii că
îi e
frică
să ia
autobu

zul
noapte
a.

Bineînţ

eles,
cum aş
fi
putut
să uit?

Caroline era o metodistă

devota
tă din
sud,
care îşi
făcea

cruce
de
fiecare
dată
când

trecea
pragul
vreunu
i mijloc
de

transp
ort în
comun
italian.
Aproap

e că
intrase
în
transă
în

timpul
celor
trei
ore pe
care le

petrec
useră
m în
barca
rapidă

pe
care o
luaserăm ca
să

ajunge
m de
pe
contin
ent pe

insula Stromboli. Bineînţeles că

avea să întârzie.

— Să mergem! am spus şi am

pornit-o către lumina ce se vedea

din interiorul restaurantului

.

Ajunsă
în
dreptu

l intrării înguste, m-am

strecur
at
până
la
hostes

s. Saro
îmi
spuses
e să
întreb

de o
anume
Lucia.

— Mi

scusi.

A
rid
ica

t
ca
pul
,
mi-

a
ar
un
cat
o

pri
vir
e
şi
a

ţâş
nit
de
la
po

stu
l
ei,
afl
at

la
ca
păt
ul
ba

rul
ui
cu
de
ser

tur
i.
Zâ
mb
etu

l
de
pe
faţ
a

ei
se
mă
na
cu

cel
al
un
ei
pis

ici
car
e
toc
ma

i a
mâ
nc
at
ca

na
rul
.

— Sei la

Tembi,
no?
Vieni.
Vino.

Apoi

mi-a cuprins faţa în căuşul

palmel
or şi
m-a
sărutat
de

două ori pe fiecare obraz. După

câte se
părea,
nu mai
era
nevoie

să mă
prezint
. într-o
clipă,
m-a şi

apucat
de
mână
şi m-a
condus

în mijlocul sălii. Lindsey m-a

urmat
entuzi
asmată
.

Lucia
merge
a în
faţa
mea,

îmbrăcată într-o pereche de

Levi’s
501
mulaţi
– o
blondă

platinată, bronzată, cu trăsătu

ri
roman
e, cu o
voce
joasă

şi un
râs
molipsi
tor. în
calitat

ea ei
de
propri
etară
şi

gazdă,
dirija
relaţiile cu
clienţii

ale
restaur
antului
Acqua
al 2 la

fel ca
un
cântăreț de
operă

care domină centrul scenei.

Cu ea
ţinând
u-mă
ferm
de

mână,
am
ajuns
în
mijlocu

l sălii
de
mese,
de
unde

Lucia a anunţat cu voce tare:

— Eae! E lei!

După care s-a

întors
fulgeră
tor
către
mine,

mi-a
luat
din nou
faţa în
mâini

şi a spus:

— Saro pregăt

eşte o
masă
pentru
tine.
înţelegi

englez
a mea,
nu? Mă
duc să
aduc

vin din
beci, la
cantina
.

A arătat spre un şir de trepte

înguste
de
piatră
din
capătul

sălii,
apoi
mi-a
mai dat
un

sărut rapid. A dispărut într-o

clipă, lăsându-mă în mijlocul

restaurantului. Mă simţeam de

parcă
m-aş fi
aflat
din nou
la vilă,

în acea
primă
noapte
la
Florenţ

a.
Fusese
m
plasată
în

centrul atenţiei, fără să am nici

cea
mai
mică
idee
despre

ce
anume
trebuia
să fac
în

continuare.

Stând acolo,

în sala
principală, am
început
să

înţeleg de ce se înghesuiau

străinii
la
Acqua
al 2.
Meniul

său de degustare şi ospitalitatea

italiană
de
netăgă
duit
erau

doar
început
ul.
Separe
urile

înconju
rau
sala de
mese
lumina

tă
intim
de
lumână
ri şi

plină
de
mese
comune cu

blaturi din lemn. Era genul

de loc
în care
vedete
de film
italiene

în devenire, muzicieni

independenţi, politicieni de stânga

şi
vetera
ni ai
scenei
luau

masa
alături
de
turişti.
Conver

saţiile
se
purtau
în faţa
unor

platour
i care
făceau
să-ţi
lase

gura
apă, în
timp ce
sticlele
de vin

– Montepulciano şi Chianti

Classico, Tignanello îmbătă

tor şi
sticle
zvelte
de
Moscat

o palid
şi
eferves
cent—
se

succed
au cu
viteza
luminii.
Specta

colul
era în
acelaşi
timp
convivi

al,
scăldat
în
alcool
şi de o

pură teatralitate. Suporturile

din
hârtie
pentru
farfurii
, marcă

înregistrată a restaurantului Acqua

al 2, fuseseră realizate de un

desenator celebru. Reprez

entau
un
chelner
care le
servea

o
farfurie
aburin
dă de
paste

unor
îndrăgostiţi
ce
stăteau

pe o avanscenă barocă. Deasup

ra cortine i se putea citi:

„Dragostea care se naşte într-un

teatru
va
continua pe
vecie”.

Locul avea o sută de metri pătraţi

de
farmec
florentin
înghes

uit
între
pereţi
cu
fresce,

tavane
boltite
şi
arcade
de

secol
cincisp
rezece.

Din

locul
meu
aflat în
centrul
scenei,

îl
puteam
vedea
pe
Saro

mişcându-se ca un vrăjitor în

spatele unei perdele de căldură

sfârâit
oare,
orchest
rând
zgomot

osul
zăngăn
it de
oale. El
stabile

a
ritmul
locului
şi
revărsa

magie
în
farfurii
le din
bucătă

ria
strâmt
ă şi
toridă
de la

Acqua
al 2. La
prima
vedere,
bucătă

ria
părea o
adevăr
ată
peşteră

a lui
Aladin.
Saro
purta
un

tricou
alb, un
şorţ
lung
până la

pământ
, saboţi
albi şi
o
bandan

ă roşie, iar dintr-un casetof

on aflat
în
spatele
lui
James

Brown urla: This is a man’s

world.
Când
ni s-au
întâlnit
priviril

e, Saro
a
zâmbit
şi mi-a
făcut

semn
că va
veni
mai
încolo

să mă salute.

Caroline

sosise
în
sfârşit
, iar
câteva

clipe
mai
târziu,
în
timp

ce ne
aşeza
m la
masa
noastr

ă de
jos,
din
cantin
a,

Lindsey a pus-o la curent

:

— Cred că s-a culcat cu el.

— Nu e treaba noastră.

Dar ştiam

că,
după
părere
a
Caroli

nei,
Saro
era
întru
totul

treaba ei. Caroline era o

frumuseţe sudică de la SMU[1],

care îi
scria
zilnic
scrisori de

dragoste iubitului ei din

liceu
şi
purta
carour
i doar

de distracţie. Toate indicii

le
arătau
că
părea
convin

să că
eram
o târfă
înseta
tă de

bărbaţi, care încă nu îl găsise

pe
Hristos.
Eram
sigură

că se
ruga
pentru
salvarea

mea
încă
din
mome
ntul în

care păşisem în Stromboli,

iar
Rocco
mă
întins
ese pe

nisipul vulcanic. Dar bănuiam că,

în
acelaş
i timp,
era
genul

de
fată
care
ştia să
ochea

scă de
la un
kilome
tru
bărbat

ul
potrivit
pentru
o

relaţie
.
Având
în
veder

e
palma
resul
meu
din

Lloren
ţa,
evocar
ea
Domn

ului şi
Mântu
itorulu
i
nostru

chiar
şi în
cele
mai
banale

conversaţii era, după părere

a ei, perfect îndreptăţită.

— Nu, nu am făcut-o, am insistat eu.

Au părut
neîncrezătoare.

—

Primi

m şi
noi un
meniu
? a
întreb

at
Lindse
y când
a
văzut

un chelner cu braţele

pline
de
platou
ri
îndrep

tându-
se
către
o
masă

din
apropi
ere.

înaint

e să-i pot răspunde, Lucia

a şi
apărut
lângă
masa
noastr

ă, deschizând o sticlă de vin

alb.

—
Comincia
te col
vino

bianco. Imediat ce l-a turnat în

pahare, a şi dispărut. Când a

apărut
din
nou,
ducea
o

singură farfurie, cu ceva

ce
părea
a fi un
risotto
verde.

Aroma a ajuns la simţurile mele

înainte
ca
ochii
să
poată

proces
a ceea
ce
vedeau
.

Mirose a pământos, cremos

şi
lemnos
, cu un
strop
de

mentă.

—
Risotto
con

sugo
verde
e doar
primul
fel.

Saro
vă va
face
mostre
din

meniu.
Tutto
menu.
Tot
meniul

.

îmi
plăcea
felul în

care
Lucia
dubla
verbel
e ca să

se facă
înţelea
să.
Platoul
a atins

suprafaţa mesei cu o uşoară

săritură.

— Primul fel. Buon

appetito.

Şi,
spunân
d asta,

s-a
făcut
nevăzută în
pereţii

din
piatră
ca un
fel de
Merlin

- ospătar. Vraja fusese

arunca
tă
chiar
înainte
să fi

luat
prima
îmbucătură.

Mi-am
dus
furculiţa la
gură şi

m-am
scufun
dat în
ceva
ce

poate
fi
descris
doar
ca un

paradi
s
epicuri
an pe
o

farfurie. Nimic din repert

oriul
meu în
materi
e de
orez

nu mă
pregăti
se
pentru
aşa

ceva.
Liecar
e bob
era
moale

şi
totuşi
ferm în
miezul
lui,

topindu-se în gură delicat, ca o

catifea
textura
tă.

— OK,

chestia asta e de-a dreptul bună,

a spus Lindsey prima, cu

gura plină. Cum ziceai că l-ai

cunosc
ut pe
tipul
ăsta?

— E hoţul meu de biciclete, mai ţii minte?

Era
porecl
a pe
care i-
o

dăduse
m lui
Saro
ca un
omagi

u adus
filmulu
i meu
prefer
at din

neorea
lismul
italian.
Dar
era şi

o
referinţă la
piaţa
neagră

a
bicicle
telor
din
Llorenţ

a.
Aflase
m între
timp
că

bicicle
ta mea
de un
roşu
străluc

itor, cu
coşuleţ
şi
claxon
– darul

care
deschi
sese
un nou
capitol

în
prieten
ia mea
cu
Saro –

trebuie
să fi
fost,
cel mai
probab

il,
furată.
Saro o
cumpă
rase

ieftin,
aşa
cum o
făcea
toată

lumea
în
Llorenţ
a. Mă
avertiz

ase să
o ţin
mereu
legată.
Şi îmi

mai spusese că, dacă s-ar

întâmpla să dispară, ar răscoli

tot oraşul să o găsească.

După
care ar
cumpă
ra-o
din

nou.

— Cred că ar trebui

să te gândeşti serios să

petre
ci mai
mult
timp
cu

băiat
ul
ăsta,
chiar
dacă

a
furat
o
bicicl
etă, a

spus Caroline cu ochii fixaţi

în farfurie, înainte de a

culeg
e
ultim
ele
bobiţ

e de risotto.

— Dar nu a furat o

bicicletă!
A
cumpărat
bicicleta
aia!

— De unde ştii? a întrebat Lindsey, făcându-

mi cu
ochiul.

Sus
ţine
a

mer
eu
că
itali
enii

ave
au
o
pre
dile

cţie pentru pericol.

Şi ideea aceasta

o
încâ
nta
gro
zav.

— Pentru că aşa mi-a spus el.

Abia

dacă
reuşeam să-
mi
masch

ez
iritare
a,
concen
trată

cum
eram
s-o
privesc
pe

Caroline care înghiţea

ultima
grămăj
oară
cremo
asă de

risotto. Când a terminat, şi-a lins

buzele
într-un
fel ce-i
produc
ea el

însuşi plăcere, un gest de-a

dreptul
erotic,
aş
îndrăz

ni să
spun.
Ochii
albaştr
i i s-au

închis
uşor şi
Caroline a
rostit

un
Mmm
m din
tot
trupul.

Arăta
ca o
păcăto
asă la
o

renaştere în cort[2], care tocmai

fusese
mântui
tă cu o
mână
pusă

pe creştet. Era clar că risotto

ul lui
Saro
fusese
mome
ntul ei

de revelaţie, apropierea

de
Dumne
zeu.
Avea
străluc

irea
unui
proasp
ăt
conver

tit
acum,
după
ce îl
mânca

se. Nu
m-aş fi
mirat
să
urmez

e şi un aleluia.

— Oare ar fi

nepotrivit să mai cerem? a întrebat ea cu sfială.

— Păi, de ce n-o rogi tu pe Lucia să-ţi facă o farfurie

numai
pentru
tine?

Pentru
mine,

ultimele înghiţituri sunt

crucial
e.
Laptul
că
împărţi

sem
risotto
ul lui
Saro
cu ea

mă făcuse brusc posesivă.

înfulec
ase
ultimel
e
fărâmi

ţe din creaţia desăvârşită a viitorul

ui meu
iubit-
chef
fără
nici

cea
mai
mică
remuşcare.

Lucia a tot revenit la masa

noastr
ă cu
farfurii
pline
ochi de

strozza
preti
cu
radicchio

înăbuşite în sos de mascarpone;

fusilli
cu sos
de
ardei
copţi;

gnocch
i cu
gorgon
zola
într-o

reducţi
e de
Martin
i alb
cu

parmezan maturat ras. începu

sem să
văd
cum
Saro
mi se

adresa
direct,
fiecare
fel de
mânca

re fiind
o
scrisoa
re de
dragos

te comestibilă: suculentă şi

îndrăz
neaţă.
Pe la
al
treilea

ori al
patrule
a fel,
am
admis

că
acest
chef cu
ghete
de elf

făcea dragoste cu mine, deşi

nici
măcar
nu ne
săruta
serăm

până atunci.

La sfârşit

ul
cinei
eram
în
extaz –

sătulă,
năucă,
ameţit
ă la
gândul

că Saro ar putea fi într-adevăr bărbatul potrivit

pentru o relaţie. Ba chiar

mi-a
trecut
prin
minte
gândul

că aş fuma o ţigară, deşi nu fumase

m niciodată în viaţa mea.

Caroline şi Lindsey s-au ridicat

să
plece,
pe la
unspre
zece

noapte
a.
Lucia
le-a
chema

t un
taxi,
deoare
ce
Caroli

ne nu
avea
cum
să
mearg

ă pe
jos tot
drumu
l până
acasă,

iar
Lindse
y, ei
bine,
Lindse

y se
făcuse
praf
de la
trei

pahare
cu vin
de
desert.
A ţinut

să-şi ia
rămas
bun de
la
toată

lumea din restaurant, în

drum spre uşă, fluturându-şi

mâna plină de entuziasm.

— Adios, muchachas. Ador tirami

su, a adăugat ea aproape

împiedicându-se la baza scării.

O să mă întorc, amigos.

Şi cu asta, ea şi Carolina sau pierdut în noapte,

lăsând
u-mă
singur
ă în
cantin

a.

în
câteva
clipe,

Lucia
s-a
lăsat
să
cadă

pe un
scaun
lângă
mine,
cu o

altă
sticlă
de vin
santo
şi cu

zâmbe
tul
acela
al ei
de

felină.
Ştiam
că se
întâmplă

ceva.

— Sei americana, no?

Loc
uit
orii
Flo
ren

ţei
mă
sus
pec
tau

me
reu
că
aş
fi

bra
zili
ană
sau
eti

opi
ană
.
Un
eor

i,
mi
se
păr
ea

că
văd
la
ei o
uşo

ară
dez
am
ăgi
re

cân
d
le
spu
nea

m
că
era
m
doa

r o
fat
ă
de
cul

oar
e,
din
tr-o
sub

urb
ie
tex
ană
.

Da
r
nu
şi
de

dat
a
ast
a.

—
Texas!
Cowboys
! Dallas!
a spus
Lucia.

Mi-am dat seama imediat că nu

se
refere
a la
oraş,
ci la

serialul din anii 1980, cu JR.

Pe atunci încă se difuza în

Italia.

— îmi
plac
mult JR
şi

Beautiful.

Beautiful, după

cum
aflase
m, era
teleno
vela

Dragoste şi putere. Nu văzuse

m
niciun
episod
, dar
se

părea
că cei
mai
mulţi
dintre

italieni
o
făcuse
ră, iar
eu

eram adeseori întrebată

cine
cu
cine
era
cuplat

în serial. Aşa că, pentru

o
clipă,
m-am
gândit
că

fusese
m
încolţi
tă
pentru

o
introd
ucere
în
cultur

a pop
americ
ană.
însă
Lucia

s-a apropiat cu încă un

centimetru
de
mine
şi m-a

întreb
at:

— îţi

place de

Saro, nu?

Fusese

mai

degrabă

o

afirmaţie

decât o

întrebare

.

— Si, mi

piace

Saro, i-

am spus

în cea

mai bună

italiană

formală.
însă

Lucia nu a părut convinsă. S-a

aplecat
mai
aproap
e. îi
putea

m
vedea
linia
de
contur

trasată
în jurul
buzelo
r şi
putea

m
mirosi
un
întreg
pachet

de
Marlbo
ro.

— Sul

serio,
no?

Serio înseamnă

„serios
”. Chiar
şi după
o sticlă

de
Chianti
şi
câteva
guri de

vin
santo
ştiam
asta.
Ea

voia
răspun
suri.
Dar
înainte

să
apuc
să
rostesc
vreun

cuvânt
, a
trecut
la
atac:

— E bello, no? Frumos. Saro e frumos.

Mi-a luat faţa în palme şi mi-a adresat o ultimă rugăminte:

— E un amico del

cuore. Trattalo bene. E unico.

E prietenul meu de suflet.

Poartă-te bine cu el. E unic.

După
care a
plecat,
lăsând
u-mă

cu imaginea de neuitata

buzunarelor
din
spate
ale

blugilor ei Levi’s legănându-se

langur
os.

M-am
ridicat,

străbăt
ută de
furnică
turi
din

cauza
unei
emoţii
pe
care

nu o
mai
simţise
m
nicioda

tă, şi
am
luat-o
în sus,
către

sala principală a restaurantului

.
Mulţim
ea se
mai
subţias

e. în mare parte, erau cupluri

de
localnici care
îşi luau
cina,

dar
atmosf
era
încă
era

plină de viaţă. Din difuzoa

re se
auzea
vocea
abrazivă, dar

şi
eterică
, de
cântăr
eţ de

jazz, a lui Paolo Conte, iar

vitrina
cu
desert
uri era
aproap

e
goală,
cu
excepţi
a unei

singure porţii de tiramisu.

Când
am
trecut
pe
lângă

bucătărie, ca
să
spun
noapte

bună,
am
roşit.

Saro a

zâmbit:

— Ţi-a

plăcut?

Am vrut

să-ţi fac

ceva

care să-ţi

placă.

— Da.

M-a făcut
să mă
simt ca şi

cum aş fi
putut
umbla
desculţă
pe
cărbuni

încinşi.

— în
sear
a

asta a fost foarte

aglo
mer
at,
nu
am

putu
t să
cobo
r să
vă

salut, a spus el cu un

aer
com
plet
lipsit
de

apăr
are
şi cu
dezi
nvolt

ura
acee
a
atât
de

atră
găto
are.
O să
trec

mâin
e pe
la
tine
la

şcoală.

— Si.

Nu

puteam
închegheb
a decât
răspun
suri

monosilabice. Apoi Saro s-a întins

către
mine şi
m-a
sărutat
pe

obraz. Avea pielea înrourată şi

strălucitoare
de la
uleiul
de

măsline şi de la transpiraţie.

Obrajii
noştri
au scos
un mic
zgomot

de sucţiune, atunci când s-

a
îndepărtat, un
semn
auditiv

că,
într-
adevăr,
ne
atinses

erăm. Speram ca lucrurile să se

opreas
că aici.
Un
sărut
fusese

încântător. Două săruturi ar fi

putut
să mă
termin
e. Mă
umplus

e deja
cu
mâncar
ea, cu
creativi

tatea
lui.
Acum,
că
aveam

de-a
face cu
el în
carne
şi oase

– şi
ochi, şi
nas, şi
gură, şi
sprânc

enele alea delicate –, am simţit

că mă clatin uşor pe tocuri. Dar nu.

încă nu terminase cu mine. S-a

întins
către
celălalt
obraz
şi mi-a

şoptit
în
ureche:

— Aş fi

fericit
să pot
face
asta
din nou

şi din
nou
pentru
tine.
Doar

să-mi
spui tu
când.

Am

ieşit
împleti
cindu-
mă pe
Via

delf
Acqua,
imediat
după
miezul

nopţii, hipnotizată de pielea lui, de

mâncar
ea lui,
de felul
în care
mâna

lui îmi atinsese talia când îşi

luase la revedere. Am luat-o

pe
ocolite
spre
casă,
pedalâ

nd pe
malul
râului
Arno,
locul

meu
prefera
t
dintotd
eauna

pentru
a
merge
noapte
a cu

biciclet
a, când
oraşul
era
adormi

t. Am trecut peste Ponte Vecchi

o şi m-am oprit să mă uit la

apele
liniştite
ale
râului
de

dedesubt. Sub podul luminat în

culori
de
chihlimbar,
apele

reflect
au
nuanţel
e
nopţii,

strălucind sub razele felinarelor şi

ale
celor
câtorva
ferestr
e încă

aprinse
.

Am
travers

at
Ponte
Vecchi
o şi am
luat-o

spre
casă pe
lângă
colţul
dintre

Borgo
SanFre
diano
şi
Piazza

del
Carmin
e. Mi-
am
ridicat

privirile spre biserica aflată peste

drum
de
aparta
mentul
meu,

care se
mândr
ea cu o
frescă
despre

care se
crede
că este
prima
lucrare

cunoscută a adolescentului Michel

angelo. Primele gusturi nu sunt

lipsite de importanţă, primel

e
gusturi
poartă
în ele
început

ul a
ceva
măreţ.
Bănuia
m că

tocmai
mă
îndrăgostisem de

un chef hoţ de biciclete şi, oricât

de clişeistic ar putea suna,

fusese
dragos
te la
prima
îmbucă

tură.

Dragos
tea de
durată
era un
concep

t vag,
care
îmi
scăpa.
Părinţi

i mei
se
despăr
ţiseră
când

eu
aveam
şapte
ani, iar
când

împlini
sem
opt,
erau
deja

divorţaţi. Mama se recăsă

torise
când
aveam
nouă
ani, iar

tata,
când
aveam
doisprezece.

în timp
ce mă
aflam
în
Floren

ţa,
mama
mea
divorţa
din

nou,
după
aproap
e
doispr

ezece
ani
petrec
uţi cu
tatăl

meu
vitreg.
De-a
lungul
copilăr

iei
mele,
locuise
mîn
cinci

case
diferit
e în
doar
zece

ani.
Casa
unui
părinte
versus

casa celuilalt părinte. A

doua
casă a
mamei
mele,
locuinţ

a
tatălui
meu
proasp
ăt

divorţat sau cea pe care a avut-o

după
ce s-a
recăsă
torit şi
aştept

a un
copil.
Când
prieten
ele

mele
de la
colegiu
spunea
u că se

duc acasă, în general era

vorba
despre
un loc
anume
, cu un

dormit
or în
care îşi
pierdu
seră

primul
dinte
sau în
care
strecur

asem
pentru
prima
dată
un

băiat.
Acea
versiune de
„acasă

” îmi era străină. Nu aveam

un loc
fix de
care
să-mi
pot

lega amintirile. Desigur,

existas
eră
nişte
case,
nişte

„acasă
”
chiar,
dar ele
implica

seră
nişte
limitări
emoţionale.

Avusesem o copilărie cumva

bifurcată, în care făcusem

efortul
de a
mă
integra
în

oricare
dintre
config
uraţiile
pe

care le
căpăta
u
vieţile
părinţi

lor
mei.
Era un
lucru
obişnui

t în generaţia mea, a copiilo

r de
baby
boome
rs. Iar
părinţi

i mei,
Sherra
şi
Gene,
nu

făceau excepţie.

Se

cunosc
useră
pe
când
erau

tineri studenţi, aruncaţi cu

capul
înainte
în
revoluţ
ia

culturală de la sfârşitul anilor

1960 şi începutul anilor 1970,

precum şi în Mişcarea de Elibera

re Pan-Africană, pe care noi o

cunoşteam din copilărie

drept „Mişcarea”. Părinţii mei

erau disperaţi să remodeleze

Statele
Unite,
să le
facă
un loc

mai
drept
şi mai
puţin
părtini

tor. S-au căsătorit la douăze

ci,
respectiv
douăzeci şi

doi de ani. Nu se cunoşteau

nici
măcar
pe ei
înşişi,
darămi

te să
se
cunoas
că
profun

d unul pe altul. Presupun că

fiecăruia îi plăcuse promis

iunea
pe
care o
zărea
în

celălalt. El era un student

activist, ea era o frumuseţe

aflată
pe lista
decanu
lui[3],
care

stătea
în
primul
rând
când

acesta
ţinea
discurs
uri în
campu

s. Erau doi idealişti care recons

truiau
lumea.

Ca
urmar

e a
străda
niilor
lor
contra

cultura
le,
ambii
mei
părinţi

aveau
dosare
la FBI.
Tatăl
meu a

fost
închis
pentru
instiga
re la

revoltă
.
Mama
organi
zase

un
sindica
t în
fabrica
în care

lucra,
în timp
ce
reuşea
să se

menţin
ă în
lista
decanu
lui la

Universitatea din Houston. Am

petrec
ut seri
târzii
cu ei la
Comite

tul de Sprijin pentru Eliberarea

Africii, în fostele chilii ale

călugă
riţelor
de la
biseric
a

catolică St. Mary din al treilea

district
al
Housto
nului.
Dactilo

grafiau
pliante
şi
fumau.
The

Staples Singers cântau

de pe un disc, în fundal. Tatăl

meu s-a dus împreună cu Stokel

y
Carmichael,
fost
membr

u al
Panterelor
Negre,
în

Tanzania şi Zair, spre a încerc

a să-i
înveţe
pe
revoluţionarii

de pe continentul-mamă acelea

şi
tehnici
de
rezistenţă pe

care le foloseau ei în America

pentru
a
dărâm
a
opresi

vele regimuri ale albilor. Erau

vremuri ameţitoare, care

puteau submina cu uşurinţă o

căsnicie. Ceea ce au şi

făcut.

Numele de Tembe

kile
mi-a
fost
dat de
nimeni

alta
decât
Miriam
Makeb
a, care

la acea
vreme
era
mărita
tă cu

Stokel
y.
Makeb
a era
cântăr

eaţa
de
muzică
tradiţi
onală

sud-africană aflată în exil,

cunoscută drept Mamma

Africa. Mai era, de asemenea, şi

inamic
ul
public
număr
ul unu

pentru guvernul sud-african. Cânta

despre libertate, promovând o

agendă antiapartheid din

Paris
în
Japoni
a şi
până

în New
York.
Când
am
crescu

t
suficie
nt cât
să
înţeleg

cine
era ea,
am
început să-mi

petrec
ore
întregi
punân
du-mi

tot
felul
de
întrebări

despre această femeie,

aceast
ă
eroină,
aceast
ă

persoa
nă
care
îmi
aleses

e
numel
e încă
dinaint
e ca eu

să fi
ajuns
să
respir
pentru

prima dată.

Dar abia în

clasa a
patra,
când
am
învăţat

despre ea, am înţeles pentru prima

dată ce înseamnă să fii exilat.

Să fii alungat din casa ta. Să

nu ai
un
cămin.
Eu nu
fusese

m
exilată,
bineînţeles,

dar de
multe
ori în
copilărie

simţisem că
nu
aveam
rădăci

ni.
Uneori
chiar
aveam
fantezi

i în
care
eu şi
Miriam
Makeb

a ne
făceam
o casă
împreu
nă. O

privea
m ca
pe
naşa
pe

care
ateii
mei
părinţi
nu mi-

o
dăruis
eră
nicioda
tă. în

fantezi
ile
mele
copilăr
eşti, ea

şi cu
mine
eram
două
exilate

rătăcind în jurul lumii.

Când părinţii mei au ajuns

la treizeci de ani, Mişcar

ea
părea
terminată, iar
la

orizont
se
zărea
epoca
Reaga

n. La fel ca mulţi dintre colegii

lor de generaţie, au făcut un pas

înapoi de la liniile de pichet

are şi au început să-şi dea

seama
cum
puteau
să-şi
câştige

existenţa într-o ţară ce nu părea

prea dispusă să se schimbe.

Sherra
şi
Gene
aveau
deja

doi
copii –
sora
mea
Attica

se
născus
e la
trei ani
după

mine –
pe
care i-
au luat
cu ei

pe
noua
cale pe
care o
apucas

eră,
fiecare
în felul
lui, în
încerc

area
de a-şi
împlini
propri
a idee

de familie. îşi remodelau

vârsta
adultă,
din
anii lor
de

formare, fiind deja părinţi şi

având
deja
experi
enţa
visuril

or
pierdute.

Eu, la

abia
douăze
ci de
ani,
mă

aflam
în
Italia,
încercând să

înţeleg
ce-i
făcea
pe
oameni

să-şi
doreas
că să
fie
împreu

nă şi
să
rămân
ă aşa
pentru

totdeauna. Convingerea lui

Saro, că o pereche ar putea

însemna ceva măreţ şi de durată,

era
minun
ată,
dar
netest

ată. Şi
totuşi,
atunci
când o
spuses

e, mi
se
păruse
reală
şi

posibilă. Chiar dacă îmi

prelun
gisem
şedere
a şi
hotărâ

sem să
mă
întorc
în
Americ

a abia peste câteva luni, Saro a

lansat
ideea
de a ne
petrec
e vara

împreună, după care ar fi

putut
să vină
el să
mă
vadă la

Wesley
an.
Odată,
după
ce

tăcuserăm dragoste, mi-a spus:

— Oamenii mănâncă

peste
tot în
lume.
Aş
putea

fi chef
oriund
e. Tu
însă
poţi

lucra doar în Los Angeles sau

New York. Iar eu o să-ţi stau

alături.

Eram gata să risc cu

el.
Exista
ceva
extrem
de

încrez
ător în
viziune
a lui
asupra

viitorului nostru. Şi era de

neclintit. Ştia ce văzuse şi

fiecare
acţiun
e a lui
mă
antren

a şi pe
mine
în acea
viziune
. Iar eu

mă
simţea
m în
sigura
nţă, în

siguranţă să-mi deschid

inima,
în
sigura
nţă să
fiu

vulnerabilă. Atât de în sigura

nţă,
încât
eram
gata
să-mi

asum
un risc
pe
care
nimeni

din
familia
mea
nu-l
prevăz

use: o
potenţi
ală
relaţie
la

distanţă cu un italian cu

doisprezece
ani
mai în
vârstă,

fără diplomă universitară,

care
miza
doar
pe
gătit

ca
mijloc
de a ne
întreţi
ne în

viitorul nostru împreună. Era atât de

improbabil, romantic, idealist

şi fără precedent! Nu aveam

nici în
propri
a mea
viaţă,
nici în

cea a
părinţi
lor mei
reguli
sau

modele
după
care să
mă pot
ghida

în
călător
ia pe
care
dorea

m să o
încep.
Părinţi
i lui,
după

cum
aflase
m din
puţinul
pe

care mi-l povestise, erau

căsăto
riţi de
când îi
ştia şi
locuiau

în
satul
în care
se
născus

eră.
Saro şi
cu
mine
urma

să ne
croim
propri
ul
nostru

drum.
Nu
exista
nimeni
cu

care să ne putem compara,

nimeni
de la
care să
putem
afla

avantajele şi dezavantajele unei

iubiri
la
distanţă,
bicultu

rale, bilingve şi birasiale. Era

înfricoşător, dar şi eliberator. Ca

şi cum
pentru
prima
oară în
viaţa

mea
luam o
hotărâ
re
curajo

asă şi
îndrăz
neaţă.
O
hotărâ

re pe
care o
luam
din
toată

inima,
pe
care
mi-o
simţea

m exuberantă şi intuitivă. O

dorinţă
venită
din
sufletul meu.

Famili
a mea
era
mai
rezerv

ată. Când i-am spus tatălui

meu—
într-
una
dintre
conver

saţiile duminicale pe care le aveam

cu el din Florenţa – că mă

vedeam cu cineva, doar simpla

menţio
nare a
acestui
lucru,
în

condiţi
ile în
care
eram
atât de

departe de casă şi atât de tânără,

i-a
activat
alarma
părinte
ască.

Ca să înrăutăţesc lucrurile, i-

am
vorbit
atunci
despre
planul

meu
de a-
mi
prelungi

şedere
a în
Italia
şi mai
mult

decât
o
făcuse
m
deja. I-

am
spus
că s-ar
putea
să nu

mă
întorc
acasă
peste
vară.

Sau că, dacă veneam,

voiam
să
lucrez
o
scurtă

perioadă de timp la firma lui de

avocat
ură,
cât să
strâng
bani

să-mi
cumpăr un
bilet
de

avion
pentru
a mă
întoarce în

Italia. Atât i-a trebuit. A cumpă

rat
primel
e
bilete
disponi

bile
către
Europa
pentru
el şi

mama
mea
vitregă
,
Aubrey

. I-au lăsat pe cei trei fraţi

mai
mici ai
mei
acasă
cu

mama
lui
Aubrey
, în
condiţi

ile în
care
cel mai
mic
dintre

ei – şi
pe
care îl
văzusem de

doar două ori – de-abia

avea
un an.
S-au
urcat
într-un

avion
către
Elveţia
, cel
mai

ieftin
pe
care îl
putuse
găsi

tata. Apoi au închiriat o

maşină
şi au
trecut
cu ea
graniţa

italiană, luând-o către sud,

spre Toscana, ajungând în

cele
din
urmă
la
Floren

ţa. Mi-
a spus
că voia
să
vadă

ce mai fac, să-şi viziteze fiica

în
Italia,
şi să-i
ofere
lui

Audrey o scurtă vacanţă.

Ceea
ce nu
mi-a
spus,
dar

simţise
m, era
că
avea
de

gând
să
priveas
că în
ochi

un
anume
bărbat
italian.
Intenţi

ona să-i spună, dacă era

nevoie,
să
dispar
ă
dracul

ui din
viaţa
mea.

Tata a

ajuns
la
Florenţa în
costum

aţie
tradiţi
onală
comple
tă, cu

pălărie
de
cowboy,
pantal

oni
dinden
imşi
cizme
din

piele
de
aligato
r.
Jachet

a era
din
piele
întoars
ă şi să

fiu a naibii dacă n-avea şi franjur

i. A
fost de
ajuns
să-l
văd

cum apare pe Via Calzaiuoli şi

cum prezenţa lui umple Piazza

della
Signori
a ca să
simt că
îl

iubesc
încă şi
mai
mult,
dar să

mă şi
întreb
ce
naiba
pusese

m în
mişcar
e.
Dorinţ
a lui

de a-l cunoaşte pe Saro nu era

negociabilă. De fapt, sugera

se, ca din întâmplare, ca eu

şi cu Saro să mergem să

bem
ceva
împreu
nă cu
el şi cu

Aubrey
în
„centr
ul
Floren

ţei”.
Aşa că
Saro
urma
să se

întâlnească cu noi la scurtă

vreme
după
ce mă
revede
am cu

familia
mea.
Eram
destul
de

emoţionată, speriată chiar la

gândul
că
Saro
ar
putea

fi atât de intimidat de tata

încât
să nu
scoată
o
vorbă

sau, şi
mai
rău, că
se va
strădui

prea
mult.
în
schimb,
a sosit la

timp şi foarte relaxat.

— Mă bucur

să vă cunosc pe amân doi, a

spus
Saro
strâng
ându-i
tatei

mâna şi îmbrăţişând-o pe

Aubrey. M-am gândit că ar

trebui
să
luăm
cina
împre

ună în seara aceasta. Aşa că am

făcut rezervare la mine la

restaurant.

începuse cu

o atitudine transparentă

şi ospitalieră, lucruri pe

care
ştiam
că
tatăl
meu le

preţui
a
foarte
mult.

însă cea care şi-a dat seama de dragoste a evidentă a lui Saro a fost Aubrey.

— Nici să nu-ţi treacă prin

minte
să le
spui
ceva
despr

e diferenţa de vârstă. Şi

între
noi
sunt
doisprezece

ani. E
limpe
de ca
lumin
a zilei

ce
simte
pentru
ea, nu
trebui

e să-ţi
faci
griji în
privinţ
a asta,

i-a
spus
ea
tatei
mai

târziu,
după
o
plimb
are

prin Florenţa, o după-amiaz

ă de
căscat
ochii
la
vitrine

şi, la
final,
cina.

A

înlă
tur
at
astf
el

orice îndoială

car
e ar
fi
put
ut

per
sist
a,
do
mol

ind
u-i
tate
i
îng

rijo
rar
ea.
Au
bre

y a
fost
am
bas
ado

rul
lui
Sar
o în
sân

ul
cla
nul
ui
me

u.

Mama
avea
să fie

mai greu de convins.

Abia ieşise din al doilea divorţ

şi se
angaja
se
într-o
nouă

relaţie
, cu
un
bărbat
pe

care,
ironia
sorţii,
îl
cunos

cuse
în
timp
ce mă
vizita

la Florenţa. Era un seneg

alez,
fiu de
diplo
mat,
musul

man
şi, în
plus,
educa
t la

Sorbona. Exact antiteza

tatălui
meu
vitreg,
un
mexic

an-
ameri
can
autopr
oclam

at
antrep
renor
şi
mare

iubitor
de
costu
me
Armân

i, cu
care
îşi
petrec
use

ultimii
doisprezece
ani
din

viaţă. Căsătoria aceea se

făcuse
scrum
pe un
rug al
minci

unilor,
al
decizii
lor
dubio

ase de
afacer
i, al
suspic
iunilor

de infidelitate şi al altor

acuzaţii pe
care
le-am
prins

din
zbor.
în
mome
ntul în

care
pleca
m
spre
Floren

ţa,
mariajul lor
deja
se

ducea
de
râpă.
Mama
nu-mi

vorbis
e prea
mult
despr
e asta

sau
poate
că n-o
lăsase
m eu

să-mi
spună
prea
multe.
Despă

rţirea lor fusese exten uantă.

Tatăl meu vitreg era o perso

ană de
care
îmi
fusese
greu

să mă
ataşez
, deşi
îmi
petrec

usem
jumăt
ate
din
copilă

rie
sub
acelaş
i
acope

riş cu
el.
Avea
oricu
m o

fire
dubio
asă,
iar
faptul

că îi
făcea
plăcere să
mă

tachin
eze nu
fusese
de
prea

mare
ajutor.

De
înd

ată
ce
ter
min
ase

cu
div
orţ
ul,
mai

căme a sări se

cu
ma
re
buc
uri

e în
pri
mul
avi
on

şi
ven
ise
să
mă

vizi
tez
e.
Era
vac

anţ
a
de
Cră
ciu

n,
iar
eu
nu
petrec

usem
niciod
ată
până
atunci

Crăciunul departe de casă.

Oricât
de
mult
îmi
plăcea

Floren
ţa,
încă
nu
începu

sem să
mă
întâlnesc cu
Saro şi

îmi
era un
dor
teribil
de

casă.

într-o
zi, pe
când

sorbeam câte un capuccinno şi

ne
delect
am cu
prăjitu
rele

într-o
cafene
a din
faţa
Grădin

ii
Boboli,
a
început din

senin
să mă
întreb
e,
liniştit

ă, dar
foarte
hotărâ
tă, de
ce

venisem să studiez în Italia.

Din punctul ei de vedere, eram

copilul unor activişti, oamen

i care
îmi
insufla
seră
un

sentim
ent de
mândr
ie
cultur

ală şi
de
conştii
nţă
politic

ă.
Fusese
m
crescu
tă să

simpat
izez cu
dificult
ăţile
pe

care le
întâmp
inau
oamen
ii de

culoare din diaspora africa

nă. Şi atunci, de ce venisem la

studii
în
Italia,
în
inima

culturi
i
europe
ne? De
ce nu

eram
în
Kenya,
aşa
cum

era fiica prietenei ei Mary,

de pe
vreme
a
Mişcăr
ii?

Fiica
lui
Mary
plecas
e cu o

bursă
Fullbri
ght şi
îi
învăţa

englez
a pe
copiii
kenye
ni, ca

parte
a
studiil
or ei la
Welles

ley. De ce nu semănăm şi eu mai

mult
cu
fiica
lui
Mary?

Şi de ce, pentru numele lui

Dumnezeu, mă cuplam

mereu
cu
„băieţi
albi”?
îşi

dorea
ceva
mai
mult
pentru

mine.
A ţinut
să-mi
spună
asta în

timp
ce
stăteam
acolo,

bând şi mâncând.

— Dar, mamă, eu studiez

istoria
artei.
Ca să
absolv,
trebui

e să
vorbes
c
fluent
france

za,
germana sau
italiana.

Dacă aş studia în Kenya.

..

Nu m-a
lăsat să
termin:

— \
brbea
m
despre
alegeri

le mai
mari,
de
viaţă,
pe

care le faci. Prin faptul că te

afli
aici,
practic
excluzi
posibil

itatea
de a fi
cu
cineva
care

nu
este
alb.

Affoce

ntrism
ul ei
presup
unea
câteva

condiţii, iar în acel moment

aceste
a erau
legate
de
culoar

ea
neagră
a pielii
în
primul

rând,
dar şi
în al
doilea
rând şi

tot aşa
până
la
infinit.

— Nu ştiu ce să spun. îmi place aici şi nu exclud pe nimeni şi nimic.

— Ba da, asta faci.

Prin natura locului în care te afli, excluzi.

Era o conversaţie fără ieşire.

N-aş fi
putut
câştig
a
niciod

ată.
Eram
fiica
unei
activis

te de
culoar
e care
sugera
că am

trădat
cauza.
îmi
mai
daţi o

felie
de
pizza,
vă
rog?

Ştiam
că
simţea
nevoia
să-mi

spună
asta.
După ce
am
început

să mă
întâlnesc
cu Saro,
nu am
ştiut

dacă
părinţii
mei
discutau
între ei

despre asta, pe mine m-au scutit de

detalii. La urma urmei, când era vorba de

chestiuni
de suflet,
fiecare
dintre ei
era

suficient
de
înţelept
şi intuitiv
încât să

se ţină la
distanţă,
\foiau
doar să-
şi spună

părerea
şi apoi
să-şi lase
copiii ori
să

naufragi
eze, ori
să-şi ia
zborul,
când era

vorba despre iubire. Indiferent care

era
părerea
lor, până
la urmă
cred că

tot ce-şi
doreau
era ca eu
să fiu
fericită.

Iar dacă
un chef
italian
mă făcea
fericită,

erau
dispuşi
să
sprijine
asta. Mai

mult ca
orice,
crescuse
ră o fată
care ştia

să-şi
urmeze
convinge
rile, iar
acum

învăţa
cum să-şi
urmeze
inima.
Undeva,

adânc în
sufletul
lor,
poate
chiar

sărbător
eau
curajul
mea.
Sorţii

iubirii
noastre
erau atât
de
improba

bili, atât de pe marginea prăpastiei, dar ei

mă
învăţaser
ă să lupt
pentru
ceea ce

conta.

în
martie,
încă mai
aveam o
cameră

închiriată în apartamentul aflat la

mansarda din Piazza del Carmine.

într-o
seară,
aşteptân
du-l pe
Saro să

se
întoarcă
de la
muncă,
am stat

până
târziu în
noapte
de vorbă
cu o

nouă colegă de apartament

american
că,
Cristina,
venită
din San

Francisco, care m-a umplut de

poveşti
aşa cum
umpli un
pahar cu
whiskey.

Trecuse
de
miezul
nopţii
când am

terminat de vorbit. Am zis să mă întind

doar
câteva
minute,
să mă
odihnesc

şi să
aştept ca
Saro să
ajungă în
piaţă

cândva
după ora
unu. Se
scursese
ră patru

luni de
când îmi
cumpăra
se
bicicleta

şi
traversas
erăm
împreun
ă râul

Arno. Ne făcuserăm obiceiul ca după

ce îşi
termina
munca la
Acqua al
2 să

plece din centrul oraşului, să treacă râul şi să vină să aştepte în Piazza del Carmine,

în faţa apartamentului meu. Se oprea

peste
drum de
clădirea
mea şi
aştepta

să apar la fereastră. Când îl vedeam,

mă duceam să-i deschid uşa. Nu

putea să
sune la
sonerie
din cauza
uneia

dintre colegele mele de apartament – pe

care
Cristina
şi cu
mine o
poreclise

răm în glumă „Doamna Bârlog”, dar care

era de
fapt
însărcina
ta unui
fond de

investiţii
canadian
– pe
numele
căreia

era
încheiat
contract
ul de
închirier

e al camerelor pe care noi le subînchir

iam Era celebră pentru că le desfăcea

contractul de închiriere fetelor care

aduceau
prieteni
deranjanţi. Iar
sunatul

la uşă
după ora
zece
seara era
consider

at deranjant. Când m-am

trezit,
trei ore
mai
târziu,
panicat

ă şi
transpi
rată
din
cauza

sticlei de Chianti, era trei şi

jumătate. Mă scufundasem atât de

profun
d în
somn
după
poveşti

le pline de tristeţe ale colegei

mele,
încât
pierdus
em cu
totul

noţiune
a
timpul
ui şi a
locului.

M-am
ridicat
în
şezut
în

patul
meu
îngust
şi
imediat

mi-am
dat
seama
că ceva
nu era

deloc
în
regulă.
Am
ţâşnit

din pat
şi
aproap
e că
mi-am

rupt
gâtul
alergâ
nd pe
podeau

a de
marmu
ră de
pe
coridor

spre
ferestr
ele din
faţă ale
aparta

mentul
ui, în
timp
ce-mi
spunea

m că
„nu are
cum să
fie
acolo,

l-am
ratat”.

Când
am

ajuns la fereastră, cu faţa în

flăcări
din
cauza
panicii,
primul

lucru
pe care
l-am
văzut a
fost că

începu
se să
plouă.
Rahat!
Pe

bune?
Oare
se
putea
ceva şi

mai
rău de
atât?
Când
m-am

uitat în
jos,
prin
întuner
icul

nopţii,
l-am
zărit.
Saro al
meu.

Avea
hainele
ude,
lipite
de

corp,
iar
părul îi
era
fleaşcă.

Se uita în sus, spre fereastra

apartamentului nostru.

A fost de ajuns o singură privire

către
Saro şi
am
realizat
, cu o

claritate absolută, ceva nou.

Acest
bărbat,
acest
chef
îmi

arăta
cine
era el
cu
adevăr

at în adâncul sufletului, ce

caracter hotărât avea, ce

voinţă
de
neclinti
t. îşi
declara

se
iubirea
, îşi
împărt
ăşise

viziune
a, însă
acum
acţiona
în

numele
iubirii
sale.
Stând
acolo

în
ploaie
era ca
şi cum
ar fi

trasat
o linie
în
nisip.
De o

parte a
ei îmi
arăta
de ce
fel de

dragos
te m-aş
putea
bucura
în viaţă

din
partea
unui
bărbat
care nu

se lăsa descurajat în angajamentul

lui, a unui bărbat neînfricat,

care
ştia
foarte
bine ce
îşi

dorea –
cineva
hotărât
mai
presus

de
orice
să
lupte
pentru

iubirea lui, indiferent de situaţie

,
indifer
ent
cum.

De cealaltă parte, era o

altă
viaţă.
Cea pe
care o
dusese

m
înainte
de a fi
cu
Saro, o

viaţă
plină
de
angajamente

mediocre şi de relaţii echivoce. Linia

de
demarcaţie
era
foarte

clară,
în alb-
negru,
ca un
cadru

dintr-un film neorealist. Acolo

se afla
noul
meu
iubit,
un

bărbat care a continuat să aştepte

în
ploaie
până
dincolo
de

punctu
l în
care ar
fi fost
de

înţeles dacă ar fi plecat. Un

bărbat
care
mă
iubea
până în

măduva oaselor. Să aştepţi

pe
cineva
în
acest
fel, în

aceste circumstanţe, era un act

extraordinar de credinţă şi

iubire.
Mai
mult
de
atât,

era
actul
unui
bărbat
persev

erent,
cu un
caracte
r de
neclinti

t.

Când
am
coborâ

t să-i deschid, primul lucru

pe care
l-a
făcut a
fost să
mă ude

toată
cu
sărutările lui.
Iar în

timp ce
îl
ajutam
să-şi
dea

haina
jos,
primul

l

u

c

r

u

p

e

c

a

r

e

m

1

-

a

s

p

u

s

a

f

o

s

t

:

–

M

ă

b

u

c

u

r

c

ă

t

e

-

a

i

t

r

e

z

i

t

.

înainte de a pleca în Italia,

am
mers
într-o
zi să
fac

jogging cu tata în cartierul lui

din Houston, iar el mi-a dat un

sfat înţelept. Probabil că îi

împărtăşisem bănuiala mea că

mariaj
ul
mamei
se
îndrep

ta spre
un
sfârşit
rapid
şi

decisiv
.
Tocmai
îmi
petrec

usem vara lucrând în biroul

lui de
avocat
ură,
unde
mi se

întâmp
la
adesea
să
aţipesc

în timpul prânzului. Eram

plictisită, ca orice student care

se
întoarce
acasă
de la

faculta
te şi
nu are
nici
cea

mai
vagă
idee
despre
ce ar

trebui
să
facă.

Tata a

simţit
că
aveam
nevoie
să ştiu

mai
multe
despre
relaţii
care

până
în acel
moment
fuseser

ă
destul
de
neclar
e

pentru mine.

— Tembi, există

mulţi
oameni
pe
lumea
asta pe

care îi
poţi
iubi,
mi-a
spus el

între
două
respirații.

— Hai,

tati, zău

aşa...

Nu mă

simţeam

deloc

conforta

bil din

cauza

acestei

subite

intimităţi

.

— Nu,

lasă-mă

să

termin.

încercam

să n-o

arăt, dar

îmi

captase

atenţia.

— Sunt mulţi oameni

, poate
chiar
mii, pe
care îi
poţi

iubi.
Dar
sunt
puţini
oameni

, a
contin
uat el
accent
uând

fiecare
cuvânt
, poate
doar
unul

sau doi pe planetă, pe care

să-i
poţi
iubi şi
cu
care să

poţi
trăi în
pace.
Partea
cu

pacea
e
cheia.

S-a

oprit
brusc
în faţa
mea,
în

tricoul
lui cu
„1987
Bar
Associ

ation”,
şi m-a
privit
drept
în

ochi.
Am
sperat
din tot
sufletu

l că nu
avea
de
gând
să-mi

cеară
detalii
despre
viaţa
mea

amoro
asă.
Tatăl
meu
îmi

spunea ceva în genul lucrurilor pe

care,
de
obicei,
îl
auzea

m
rostind
u-le
doar
când

vorbea
cu
prieten
ii lui la
un

grătar
sau la
un
pahar
de

bourbon. Mi s-a părut adevăr

at ce
spunea
. într-o
relaţie,
într-un

parteneriat autentic, dragos

tea
este
doar
atât de
profun

dă pe
cât e şi
prietenia.

Ceea
ce nu
ştiam
era că
a iubi

pe
cineva
pe
termen
lung,

în
„pacea
”
aceea
după

care tânjeam cu disperare,

însemn
a să
iubesc
şi
acele

părţi
din el
rămas
e încă
nevăzu

te. Şi, oricât de deschis ar fi

fost sufletul lui Saro, în el se

ascund
ea un
mister.
Iubirea
familie

i mele
era un
lucru
de la
sine

înţeles, constantă, deschisă,

chiar
şi
atunci
când
nu era

la
vedere
. Când
Saro
vorbea

despre originile sale, despre familia

sa
(ceea
ce se
întâmp
la

foarte
rar),
vedea
m la el
o urmă

de suferinţă, o nelinişte, un

aer de
dezam
ăgire
pe
care

nu
putea
m să
pun
degetu

l. Era o
parte
din
viaţa
lui pe

care nu mi-o dezvăluise

încă pe
deplin.
Dar
urma
să o

facă în
curând
.

1 Southern Methodist Universitv ÎN.t.T

evanghelizări,

renaşt

eri

spiritu

ale si

vindec

ări

miracu

loase

ÎN.t.T

3

Dean’s

list. în

origina

l, este

o

distinc

ţie

acorda

tă

studen

ţilor

care

ating

un de

Nord

(NŢ),

Gusturi care

răm
ân

Sarea de mare siciliană

fierbe
mai
repede
decât
cea de

la
Morto
n.
Busuio
cul se

adaugă aproape de sfârşit,

nu la început, când sosul de

roşii
fierbe
la foc
mic.
Dafinul

scoate în evidenţă gustul

amar.
Năutul
se lasă
la
înmuia

t peste
noapte
, în
apă cu
un praf

de
sare.
Cam
asta
era tot

ce
ştiam.
Petrec
usem
ani

întregi
cu un
chef,
iar
piesele

de bază ale educaţiei

mele
culinar
e erau
cum
fierbe

sarea
şi când
să pun
busuio
cul. Nu

mă
pregăti
sem
nicioda
tă

pentru
ziua
aceast
a în
care

aveam
să stau
în faţa
aragaz
ului şi

să-mi
gătesc
singur
ă
prima

mâncare.

Lumina

începu
tului
de
aprilie
se

strecura prin ferestrele casei

noastre din Silver Lake şi în

bucătăria concepută de Saro –

lungă,
cu o
pliță
cu
patru

ochiuri, o chiuvetă industr

ială
adâncă
şi
blaturi
de

granit
de
culoar
e
„verde

costier
”, ce
îşi
merita
pe

bună dreptate numele.

Toate acestea erau aliniate de-a

lungul
unui
perete
cu o
fereast

ră
amplă,
ce
dădea
spre

grădina din spate. Peretele care

încadr
a
fereast
ra era
proteja

t cu plăci hexagonale de marmu

ră
italian
ă, care
ajunge
au

până
la
tavan.
M-am
gândit

la toţi
bucăta
rii în
ale
căror

bucătă
rii
fusese
m
înainte

să-l întâlnesc pe Saro. Niciun

ul
dintre
ei nu
mă
impres

ionase
prea
tare.
Cu
excepţi

a
tatălui
meu,
Gene,
şi a

bunicii
mele
din
zona
rurală

a East
Texas,
mă
trăgea
m

dintr-
un
lung
şir de
privito

ri la
oale,
perfect
mulţu
miţi

să-i lase pe alţii să gătească şi

să-i
hrănea
scă.
Mă
complă

cusem
în
satisfacţia de
a-mi

potoli foamea cu o mâncare

făcută de altcineva.

Bineînţeles că ştiam şi eu unele

lucruri
, poate
chiar
mai
multe

decât
majorit
atea
celor
ce

găteau acasă. Fuseseм doar leneşă,

nu şi
oarbă.
Putea
m
aproxi

ma
gusturi
le. însă
asta
nu era

acelaşi lucru cu a le intui. Putea

m oare
să
gătesc
cu
geniali

tatea
lui?
Aveam
oare să
mai

gust vreodată din alchimia lui,

pe
care o
întâlne
am
mereu

la
capătu
l unei
linguri
? Sau

farfuri
a mea
goală
era
semnul

unui
doliu,
al unei
suferinţe care

nu
avea
să mă
părăse
ască

niciodată? M-am uitat

pe
fere
astr
ă la
bătr

ânul
smo
chin
de o
sută

de
ani
care
se
afla

chiar lângă uşa

bucătăriei. Apoi, am

întin
s
mân
a
dup

ă
cuţit
ul
lui
Saro

.

Primul
lucru
care mi-

a tăiat
răsuflare
a a fost
greutate
a lui. îl

apucasem, instinctiv, pe cel mai

mare din colecţia lui Saro. Se afla deasupra celorlalte cuţite din suport şi era cel

pe care
îl folosea
cel mai
frecvent.
Era făcut

dintr-o
singură
bucată
de oţel şi
fiecare

crestătură din mânerul său spunea

povestea
unui fel
de
mâncare
, a unei

emoţii. Secţionase, feliase şi tăiase

julien o mie de ingrediente crude.

Greutate
a lui în
palmă m-
a făcut
să mă

aşez,
cuprinsă
de un val
de
ameţeală

şi de
greaţă.
Soţul
meu a
murit. S-

a dus. Saro s-a dus. Era un gând pe care

tot
încercas
em să-l
procesez
în cele

şapte
zile de
când
Saro îşi
dăduse

ultima suflare.

Cu câteva

ore
înainte,
o
dusesem
pe Zoela,

fiica
noastră,
la şcoală
pentru
prima

dată de
când
murise
tatăl ei.
întoarcer

ea
printre
colegii ei
din clasa
întâi,

după o săptămână petrecută acasă,

fusese
un prim
mare pas
în
această

lume
nouă,
dar
ciudat
de

familiară
. Zoela
trebuia
să se
caţăre în

copaci,
să stea
atârnată
cu capul
în jos

deasupra
unei
cutii cu
nisip,
împreun

ă cu
prietenii
ei. Avea
nevoie
de timp

petrecut
departe
de o
viaţă de
familie

care îşi pierduse coeziunea.

Eu, însă,
nu mă
simţeam
pregătită
să mă

întorc la cariera mea de actriţă. Nu mă

puteam
imagina
făcând
analiza
unui

scenariu
acum,
dându-
mi jalea
la o

parte
pentru a
pătrunde
în viaţa
altcuiva.

Nu mă vedeam pe un platou de

filmare, în faţa unei camere de

filmat,
capabilă
să mă
prezint
convingă

tor la vreo audiţie. Actoria fusese

întotdea
una
salvarea
mea
creativă.

Eram mândră de cariera pe care

mi-o
construis
em ca
actriţă
profesio

nistă, cu
apariţii
valoroase în
filme şi

emisiuni
de
televiziu
ne de
bună

calitate,
care să-
mi
asigure o
binemeri

tată
pensie.
însă
acum mă
temeam

că şi
cariera
mea
murise
odată cu

Saro. El
fusese
locul
meu de
aterizare

în
siguranţă,
constant
a mea în

mijlocul
torentului de
refuzuri
în care

abundă
domeniu
l. Agenţii
şi
manager

ii mei știau că eram copleșită de

durere şi că deabia reuşeam să ies

din casă. „Anunţă-ne când te simţi pregătită

şi îţi vom
trimite
material
e”, îmi
spuseser

ă ei. Dar şansele ca asta să se întâmple

curând
erau
cam
aceleaşi
cu ale

unui
bulgăre
de
zăpadă
ajuns în

iad.

Mă
aflam pe
tărâmul

proaspet
ei
văduvii,
în care
mi se

părea că
plutesc
printre
inelele
exterioar

e ale lui Marte, deşi corpul îmi era

legat de Pământ. Toată dimineaţa mă

simţisem de
parcă
aş fi
ştiut o

singur
ă
limbă,
în timp
ce

lumea
din
jurul
meu
vorbea

o alta,
care
îmi
sfredel
ea

urechil
e ca o
bolbor
oseală
repezit

ă ieşită dintr-un difuzor spart.

Simţurile mi se zăpăciseră.

Sunetul era un gust amar,

lipit de
cerul
gurii,
iar
privire

a o atingere aspră, care

îmi
zgâria
pleoapele.
Mă

aflam
în
epicen
trul
suferin

ţei,
unde
susul
era
jos, iar

josul
era în
lateral.
Nu-mi
aminte

am
unde
ţineam
sarea
şi a

trebuit
să fac
efortur
i să ţin
cuţitul

în
mână.
Mă
uitam
în jos,

la picioare, fiindcă nu

aveam
încred
ere că
sub ele
se afla

pământul. Nimic, absolut nimic

nu mai
avea
sens în
lumea
cunosc

ută ori
necuno
scută.
Cu
excepţi

a
faptului că mă
aflam
acasă,

lângă
patul
meu,
în
bucătă

ria lui
Saro şi
în
camer
a în

care
ne
luaser
ăm
ultimul

rămas-bun.

Din bucătă

rie îmi
putea
m
vedea
fostul

birou, transformat în camer

ă
pentru
îngrijir
i
paliati

ve,
care
acum
adăpos
tea un

altar
ce era
sufletu
l casei.
în acea

seară,
Zoela
şi cu
mine
aveam

să
facem
ceea
ce
făcuse

m şi în
ultimele şase
nopţi:
să ne

ducem în cameră, să citim

poeme
de
Rumi,
în timp
ce

aveam
să
ascultă
m
muzica

preferată a lui Saro – blues-

ul lui
Albert
King şi
jazzul
lui

Paolo Conte –, să ardem salvie[4]

şi să
rostim
rugăci
uni
pentru

sufletul lui dintr-o carte cu

ritualu
ri de
ţinut la
lumina
lumân

ării.
Ritualu
ri care
erau
încerc

ările noastre disperate de

a găsi
o cale
de
ieşire
din

întune
ric.

Cancerul a fost cel care ne-a

dus la
pierzanie.
Saro
fusese

diagno
sticat
cu
zece
ani

înainte
cu
leiomio
sarcom
, o

afecţiune malignă rară a

ţesuturilor moi, care îi apărus

e
iniţial
în
muşchi
ul

genunchiului stâng, după care se

metastazase în femur.

Pentru că rezistasem atât de

multor
suişuri
şi
coborâ
şuri,

studii
clinice
şi
remisi
uni în

ultimul deceniu, nu aveam de

unde
să ştiu
că o
serie
de

spitalizări într-o singură lună

puteau
fi un
semn
că se
apropi

a
sfârşitul. Se
instalase un

fel de haos medical, după ce

Saro
avuses
e o
reacţie
advers

ă la un medicament nou. Ne

treziserăm deodată într-un

peisaj medical în care se duelau

între ei specialişti şi experţi care

vedeau
,
fiecare
, doar
câte o

bucăţică din puzzle-ul ce era

corpul
lui
Saro.
Eu
eram

singura care îi priveam

viaţa
în
ansam
blu—
şi

corpul,
şi
dorinţe
le lui.
încerc

am să umanizez pacientul din

spatele fişei. Numele lui este

Saro.
Spuneţ
i-i
Saro,
nu

Rosario, numele lui de

botez. Nu e spaniol, e italian.

E chef
şi tată.
Căsăto
rit de
douăze

ci de
ani. în
vreme
ce şefii
secţiilo

r de
hepato
logie,
endocr
inologi

e,
imunologie,
gastroenterol

ogie şi
chirur
gie
ortope
dică îşi

continuau rondurile, n-am

mai
rezista
t şi am
scris
pe

tabla
albă
din
salon:
„ÎNGR

IJIT DE
FAMIL
IE:
Tembi,
soţie.

Femeia de culoare din colţul

camer
ei”.
Era
răspun
sul

meu
după
ce
două
infirmi

ere mă
întreba
seră
dacă
eram

„femei a care-i poartă de

grijă”.

Am
folosit
tot

ceea
ce
învăţa
sem ca
persoa

nă de
îngrijire
pentru
a face

faţă
simpto
melor
care
se

agravau rapid, diagnosticelo

r
contra
dictori
i şi
dorulu

i unei
fetiţe
al
cărei
tată

era
din ce
în ce
mai
des

plecat
de
acasă.
Am
pus

cărţi
de
poezie
în
fiecare

salon
de
spital
în care
a stat.

I-am adus o mască pentru ochi,

un
dispozi
tiv
care
produ

cea zgomot alb, o lumânare

fără
flacără
. Am
folosit
sprayu

ri de
aroma
terapi
e în
fiecare

cameră, pentru a scăpa

de mirosul de dezinfectant,

şi i-am
frecat
tâmple
le şi
abdom

enul
cu
remed
ii
florale

Bach
noaptea, în
timp
ce

doarmea. I-am adus mâncare de

acasă,
gătită
pe
plita
noastr

ă,
fiindcă
cea de
spital
era nu

doar lipsită de valoare

nutritivă, ci şi o formă de

asuprire psihologică. în

special
pentru
un
chef.
Mai

întâi i-a fost prescris un regim

fără
sare,
apoi
unul
bogat

în proteine. Am cumpărat

trei feluri de shake-uri

organi
ce
bogate
în
protei

ne, pe
care le
ţineam
într-o
căldar

e cu gheaţă, lângă patul lui.

în
fiecare
noapte
,
înainte

de a
pleca
de la
spital,
îi

săruta
m
chakra
inimii.
Apoi

lăsam Beverly Hills în urmă,

astfel
încât
să fiu
acasă
pentru

Zoela,
când
avea
să se
trezea

scă.
Dimin
eaţa
mă
trezea

m
devre
me,
sunam
asiste

ntele
ca să
aflu
cum
se

simţea
Saro şi
îi
pregăt
eam

Zoelei micul-dejun, asigurând-o

că
Babbo
(adică
tati)
era

bine. După asta o luam spre

est, ca
s-o
duc pe
ea la
şcoală,

pentru
ca
apoi
să mă
întorc

din
nou
spre
vest şi
să

străbat
orașul
până
la

Saro.
îmi
petrec
eam
zilele

încercând să înţeleg ce se întâmp

la în
corpul
lui şi
strădu
indu-

mă să-i uşurez lupta.

în tot
haosul
acelei
luni,
reuşis

em
cumva
să mă
înregistrez la

audiţii
cu
produ
cătorii
a două

episoa
de-
pilot
pentru
televiz

iune,
fiindcă
era
sezonu
l de

angajări al
reţelei
şi
aveam

nevoie de bani. După care

mi-am
sunat
agenţii
şi le-
am

spus
că,
până
la noi
ordine

, eram „complet prinsă”. Nu

făcuse
m
niciod
ată
aşa

ceva, în douăzeci de ani.

îmi
luam
conce
diu de
la

nişte
slujbe
pe
care
încă

nu le
aveam
şi pe
care
era

posibil
să nu
le
obţin
niciod

ată. Mă îndepărtam de

posibilităţi. Fiindcă trebui

a să
mă
pregăt
esc
pentru

o alta
–
aceea
ca
Saro

să mă
părăse
ască.

Când

Saro s-a aflat la un pas de moarte

pe
masa
de
operaţi
e din

cauza unei insuficienţe cardia

ce
congestive,
pentru
mine a

fost un punct de cotitură. Nu

putea
m să
mai
ignor
conştie

ntizare
a tot
mai
acută
a

faptului că acesta ar fi putut

să fie
începu
tul
sfârşit
ului în

lupta noastră cu cancerul. Se

trezise la terapie intensivă,

după
operaţie, se
uitase
la

mine şi spusese: Vittoria.

Victorie. Era victoria unui muribu

nd.

L-am
sufocat
cu

sărutu
ri, \
biam
să mă
strecor

în pat
lângă
el, să-i
simt
pielea

lipită
de a
mea. \
biam
să-i

alin
trupul
cu
atinger
ea

mea.
Dacă
ar fi
fost
posibil

să fac
dragos
te cu
el,
probab

il că aş
fi
făcut-o
acolo,
pe loc.

Dar nu
putea
m să
cobor
protecţ

ia laterală a patului. Era

conect
at la
perfuzi
i şi
monito

are.
Tot ce
putea
m face
era să

ne
ţinem
de
mână.
Şi tot

ce am
putut
face eu
a fost
să mă

aplec
asupra
lui şi
să-i
promit

ceva:

—

O

sătes

c
o
t
d
e

a
i
c
i.
O

săted

u
c
a
c
a

să.Dr

a
g
o
s
t

e
a
m
e
a

,
îţ
i
p
r

o
m
it
c
ă

p
o
v
e
s

t
e
a
n
o

a
s
t
r
ă

n
u
s
e
v

a
s
f
â
r

şi aici.

în timp ce aluneca în somn,

i-am făcut şi alte promisiuni,

genul de promisiuni pe care le

fac cei
vii
celor
aflaţi
pe

moarte
, când
îşi dau
seama
brusc

că de
fapt cu
toţii
sunte
m „pe

moarte”. Că viaţa e trecătoare,

gata să
o ia
oricân
d în
altă

direcţie. Şi atunci, ne întinde

m din toate puterile spre viaţă.

îi promisesem o călătorie la

Grand Canyon şi o alta pe coasta

Alaskăi
. Dacă
ar fi
reuşit
să iasă

din
spital,
poate
că
aceste

lucruri ar fi fost posibile. I-aş

fi
promis
şi luna
de pe
cer,

dacă
aş fi
crezut
că i-o
putea

m
dărui.
Pe
termen
scurt,

însă,
am
prefer
at să
mă

concen
trez pe
două
lucruri
pe

care
ştiam
că le
pot
îndepli

ni
imedia
t.

— \bi

avea
grijă
ca sora
ta să
vină să

te
vizitez
e şi o
voi
aduce

pe
Zoela
să te
vadă.
După

două
zile la
terapi
e
intensi

vă,
Saro a
ajuns
într-un
salon

obişnuit. Tot ce se afla înăunt

ru era
impregnat
de
mirosu

l de
spital,
inclusi
v eu.
Pardes

iul pe
care
nu-l
mai
dădus

emjos
de
săptă
mâni
întregi

duhne
a, la
fel ca
toate
celelal

te
lucruri
din
jur. Eu
duhne

am.
Purtam în
mine
neliniş

tea
unei
femei
care
simţea

că
dragos
tea
vieţii
ei îi

scapă. Cât Saro s-a odihni

t, m-am plimbat pe holuri.

Sunetul scos de tocurile

cizmel
or
mele
de
iarnă

pe
pardos
eală
mi se
părea

asurzit
or. Un
proasp
ăt
tătic a

trecut
pe
lângă
mine
cu un

balon
pe
care
scria E
FATĂ

într-o
mână
şi cu
un
pachet

de mâncare de la The Ivy, în

cealaltă. Eu aveam într-o mână

două
îngheţ
ate
pentru
Saro

din partea spitalului, pe care le

luase
m din
cutia
minus
culă a

unei bucătării de la etajul

cinci a
secţiei
de
pediatrie –

una cu
lămâie
,
cealalt
ă cu

cireşe. în cealaltă mână,

îmi ţineam telefonul.

\
brbea
m cu
mama
lui,

soacra
mea,
Croce.
Era
văduv

ă, îşi
pierdu
se
soţul
cu trei

ani în
urmă,
tot din
cauza
cancer

ului, şi
de
atunci
aleses
e să se

îmbrac
e doar
în
negru
şi să

iasă
din
casă
doar
ca să

meargă la biserică. Saro îi

spune a mamma, însă după

naşterea fiicei noastre eu

am început să-i spun Nonna

^{5}.

\bcea
Nonne
i era

puternică şi de o frenezie care

se
răspândise în
tot
spaţiul

dintre
ureche
a şi
umăru
l meu.

Am încercat să mi-o imagin

ez în
sufrag
eria ei
aflată
la zece

mii de kilometri distanţă – o

camer
ă mică
în
sălbăti
cie, la

poalele unui munte din Sicilia.

— Cum se simte? m-a întrebat ea în italiană,

singura
noastră
limbă
comună.

— I-am

luat ceva de mâncare.

M-am oprit

să mă sprijin de un perete. Era

un
răspun
s care
nu era
chiar

un răspuns. Dar ştiam ce

putere au imaginile. Aşa că

i-am
oferit
cuvint
ele
necesa

re
pentru
a mă
putea
vedea

cu
ochii
minţii
hrănin
du-i

fiul.
însem
na că
încă se
simţea

suficient de bine pentru a

mânca
.

îi
spuses

e lui
Saro
că o
visa pe
Fecioa

ra
Maria
venind
la ea
şi

spunându-i că fiul ei era chema

t
acasă.

— Ce
spun

doctorii?

—   îl

monitoriz

ează. \br

să vadă

cum i se

stabilizea

ză

ficatul.

M-am

desprins

de zid şi

am

continuat

să merg

spre

camera

lui Saro.

— Te

rog,

spune-mi

că vine

Franca.
Franc

a era
sora
lui
Saro,
singur

a lui
soră.
în toţi
anii
noştri

de căsnicie, nu venise măcar

o dată
să ne
vizitez
e în
Statel

e
Unite.

— Vme.

Când

am
ajuns
în
salon,
la

televiz
orul
aflat
deasu
pra

patulu
i său
se
difuza
Goodf

ellas.
Lângă
el,
într-o
ramă

roşie,
se afla
o
fotografie a

Zoelei,
făcută
la
şcoală.
Politic

a
spitalului nu
le
permit

ea
copiilo
r mai
mici
de

doisprezece ani să treacă de

holul de la intrare. Ceea ce mă

umple
a de
furie şi
întrist
are,

într-o singură zi reuşisem să-

l duc
pe
Saro
jos la
ea,

într-un
scaun
cu
rotile.
Au

fost
nevoiţi
să se
îmbrăţişeze

într-un hol public, în zbârnâ

itul
unei
râşniţe
Starbu
cks şi

în
timp
ce la
micul
pian

cu
coadă
de la
intrare
se

cânta „Rock et Man”. Primul

lucru
pe
care l-
a
întreb

at
Zoela
a fost
de ce
purta

tati o
rochie,
apoi
dacă
putea

să stea
la el în
poală.
Prima
întreb

are m-
a făcut
să râd,
a
doua,

să
plâng.
Când
s-au
despăr

ţit,
cincisp
rezece
minute
mai

târziu,
ştiam
că s-ar
putea
ca el

să n-o mai vadă niciodată,

dacă
nu
găsea
m o
modali

tate de
a o
duce
în
salon.

Zile
le
au
tre
cut,

s-a scurs o săptăm

ână
,
iar
eu
am

aflat cum să-

mi
stre
cor
fiic
a în

spit
al,
ca
să-
şi

vad
ă
tat
ăl
afla

t pe
mo
art
e.
Câ

nd
a
aju
ns
aco

lo,
şi-a
zvâ
rlit
bal

eri
nii
din
pici
oar

e şi
s-a
căţ
ăra
t

lân
gă
el
în
pat.

— Babbo, hai să-ţi spun o

poveste pe care am scris-o

despre
un lup
căruia
îi
plăcea

îngheţata.

Mă uitam

la ei
cum
stătea
u în
pat,

fiecare
dintre
ei
lumina
t de

prezenţa celuilalt, şi mi-am

dorit
dintr-
odată
să
plecă

m cu
toţii
undev
a
depart

e. Am
vrut să
păstre
z
tandre

ţea
acelui
mome
nt
pentru

veşnicie. Dar lucrurile au contin

uat să se precipite.

Sfârşit

ul
vieţii
merge
mai
întâi

încet,
apoi
repede
, după
care

din
nou
încet.
Ne
aflam

prinşi
într-un
joc al
aştept
ării, în

spital.
Ap
oi,
o
şef

a
de
pe
rso
nal

a
ve
nit
să
vor

bească cu Sa

ro.
Ieş
ise
m
din

salon pentru

cât
ev
a
mi
nut

e
şi
câ
nd
m-

am
înt
ors
i-
am

gă
sit
în
mij
loc

ul
un
ei
co
nv

ers
aţii
.

—

Singura opţiune rămasă ar fi un transplant de ficat, spunea ea.

Saro şi-a întors mai întâi

privirea în altă parte, apoi, înapoi spre ea:

— Nu cred. Păstraţi-l pentru

cineva
care îl
poate
folosi,
a spus

el, cu
pielea
de un
galben
bolnăvi

cios, din cauza icterului.

Am
simţit
că îmi
fuge
pămân

tul de
sub
picioar
e şi a
trebuit

să mă
sprijin
de
patul
lui

Saro
ca să
nu mă
prăbuş
esc.

Singura opţiune rămas

ă nu
era
câtuşi
de
puţin o

opţiune. Femeia a ieşit

din
salon
înainte
să pot
proces

a pe
deplin
acest
lucru,
îndrep

tându-
se spre
următo
rii
pacien

ţi. Mi-
au
trebuit
câteva
secund

e,
poate
chiar
minute
,

pentru
a
realiza
absenţa ei şi

a
pricep
e ceea
ce
tocmai

se
întâmp
lase.

M-am

desprins de patul lui Saro şi

am
fugit
pe hol,
grăbin
d pasul

pentru
a-i
ajunge
din
urmă

pe
doctoriţă şi pe
rezidentul

care
fusese
cu ea.
îmi
auzea

m
tocurile
ţăcănind

rapid
pe
pardos
eala
din

marmură, pe
măsură ce
mă

apropiam de ei.

— Ce-aţi

vrut să
spuneţi,
mai
precis?

Când

am
văzut
că îmi
evita
privire

a,
orice
speranţă
care-

mi mai
rămăs
ese că
Saro
ar

putea
să-şi
revină
sau
chiar

să se stabilizeze a dispărut.

Spusese totul, fără să scoată un

cuvânt. Cu toate acestea,

aveam
nevoie
să o
aud.
Iar

când am deschis gura să

întreb,
m-am
speriat
de
sunetu

l
propri
ei mele
voci:

— E pe

moarte?

A privit

în sus,

apoi din

nou în

jos. A dat

din cap.

Apoi.

încet. în

cele din

urmă.
— Da, e

pe
moarte.

Nu
eşti
niciod

ată
pregăt
it
pentru
aceste

cuvinte, indiferent cât de

lungă
ar fi
fost
boala.
O

parte
din
mine
s-a
frânt

în acel moment.

— Şi...

dacă
nu mai
e
nimic
de

făcut...
cât
timp
mai
avem?

am
întreb
at eu,
pentru
că

trebui
a să
ştiu.

— Două

săptămâni, poate. Două sau trei. în cel mai bun caz.

— Şi cum anume va fi? O să aibă dureri?

Cu fiecare întrebare care

se
forma
pe
buzele
mele

mă
apropi
am tot
mai
mult

de o lume fără Saro. Eram

tot mai aproape de văduvi

e.

— Insuficienţa hepati

că
este
un
mod
relativ

nedureros de a muri. Nu va

avea
dureri,
va
obosi
din ce

în ce
mai
mult,
până
se va

stinge.

A fost
pentru
prima

dată
când
acest
lucru a
fost

rostit
cu
voce
tare:
Saro

era pe moarte. L-am auzit

acolo,
pe
pardos
eala
de

marm
ură a
unui
spital
de top,

cu tablouri scumpe

împodobind pereţii şi cu un

cărucior cu mâncare trecân

d pe lângă noi.

M-am

întors
în
salon
şi l-am
găsit

adormit. M-am aplecat

deasupra lui, l-am săruta

t pe
frunte
şi,
plină
de

hotărâre, i-am făcut o nouă

promis
iune
pătima
şă:

— Povestea noastră nu se va sfârşi în acest spital. O să te scot de aici.

Am ieşit

din
nou pe
corido
r şi m-
am

îndrep
tat
spre
recepţ
ia la

care stăteau asistentele.

— Ce trebuie să fac? Trebui

e să-l
duc
acasă.
Vă rog
să-i

spuneţ
i
medic
ului
curant

că
dorim
servici
i de
îngrijir

e
paliati
vă, i-
am
spus

asistentei de serviciu.

Disperarea mea era evidentă.

— O să-l

anunţ
că
familia
cere
îngrijir

e la domiciliu. Va trebui să

scrie
un
ordin,
pentru
asta.

Felul în
care a
spus-o
nu mi-a
dat un
sentimen

t de siguranţă.

Cândva, între

Secţia
de
terapie
intensivă şi

discuţia despre transplant,

sosiseră din
Sicilia
Franca
şi soţul

ei,
Cosimo
. Saro
de-abia
aştepta

să-şi întâlnească sora. Când

şi-a
făcut
apariţi
a, era
clar că

nu era pregătită să-şi vadă fratele

atât de
fragil
şi
respirând cu

atâta dificultate. Stoica mea

cumnată a izbucnit în hohote

de plâns, când l-a văzut.

I-a
vorbit
în
limba
lor

matern
ă şi am
ştiut că
a fost
un

balsam
pentru
sufletul
lui.
Ştia şi

ea că îi
aducea
alinare
. Saro
putea

să-şi ia
rămas-
bun
person
al, să o

ţină de mână, să-i vadă chipul.

Când îi ţinea companie la spital,

Franca
îl făcea
pe
Saro să
zâmbe

ască cu amintiri din copilăria lor

din
Sicilia.
I-a dus
linte,
pe care

o pregătise în bucătăria

noastră şi pe care o transportase

într-un
borcan
de
sticlă.
A dat

la o
parte
mâncar
ea de
spital

şi i-a
pus o
porţie
pe tava
pentru

prânz.
De
dimineaţă
până

seara, încercau să se înveselească

unul pe altul. Dar în fiecare seară,

când o
conduceam
înapoi
la noi

acasă,
ea
plânge
a în
tăcere,

iar el rămânea la spital. Când,

într-o
noapte,
m-am
întors
la

spital
mai
târziu,
Saro
mi-a

spus că
îşi
făcea
griji
pentru

ea.

— Când îl externează? a

întrebat
Franca.

Sejurul
lor se
apropi

a de
sfârşit.
Am
încercat să-i

explic
paşii
proced
urali
într-un

sistem medical mai complicat şi

mai
birocra
tic
decât
orice

întâlnise ea în Sicilia.

— Saro

are
nevo
ie
de
tro

mbo
cite,
care
să-l
ajut

e să
fie
sufic
ient
de

stabil, pentru a pără

si
spit
alul.
Ca
să-l

pute
m
duc
e
acas

ă, e
nevoie
de o
tran

sfuzi
e
prec
is
sinc

roni
zată
cu
apro
bare

a de
exte
rnar
e
din

spit
al şi
de o
echi
pă

de
para
med
ici
care

să-l
aşte
pte.

A părut

deprimat

ă:

— Şi

crezi că

vei

reuşi?

— Fac

tot

posibilul.

Mo
men
tul a

venit
două
zile
mai
târzi

u.
Am
ieşit
prin
Urge

nţe,
cu
liftul
din
spat

e,
iar
para
medi
cii

au
cond
us
targ
a pe

cori
doar
e
mai
puţi

n
circu
late.
Dup
ă ani

de
zile
în
care
văzu

sem
agita
ţia
activ
ităţii

dintr-un spital curg

ând
într-
o
sing
ură

direcţie, acum, trec

ând
pe
acel
eaşi
holu

ri în sens invers, am

avut
senz
aţia
că
mă

mişc
ăm
cu
încet
inito

rul.
Am
apuc
at
mar

gine
a
tărgi
i lui
Saro

, de parcă s-ar fi putu

t
rost
ogoli
depa
rte

de
mine
,
dacă
nu

aş fi
ţinut
-o.
Nu
ieşis

e
nicio
dată
din
spita

l pe
o
targă.

Când
uşile
de
sticlă
s-au

deschis, plămânii mi-au fost

luaţi
cu
asalt
de
aerul

rece şi proaspăt de afară. Nu

putea
m
respira
aerul
unei

vieţi
normal
e. în
lumina
becuril

or de
pe
plafon
ul
parcări

i
interio
are,
Saro
arăta

mai
cenuşi
u şi
mai
icteric

decât
cu o
clipă
mai
devre

me.
Mi-am
scos
haina
şi l-am

acoper
it cu
ea.
Param
edicii

l-au
urcat
cu
mare
grijă în

spatele
ambul
anţei şi
m-au
avertiz

at că
va fi
un
drum
foarte

lent. Şi
fără
sirene.

Uşile

s-au
închis
în
spatele
nostru

cu un zgomot puternic, de

parcă
ne-ar fi
sigilat
în vid.
L-am

luat de
mână.
Maşina
s-a pus
în

mişcare. Curând, am văzut

luminile de pe Beverly Boulev

ard
sclipin
d în
urma
noastr

ă. Restaurantele care închid

eau la
ore
târzii
se
goleau

, iar
oameni
i
merge
au

râzând
pe
trotuar
e în
perech

i sau
triouri.
Fusese
răm şi
noi

cândva
unul
dintre
cupluri
le care

ieşeau împleticindu-se şi râzând

din
restaurante;
traversase

m
cândva
râul
Arno
cu

biciclete. Acum, să-l ţin de

mână
era
singur
ul
lucru

care
conta.
Nu
avea
suficie

ntă
putere
să
vorbea
scă.

Nici măcar un cuvânt. Când

am
travers
at
Vermo
nt

Avenue, mi-am dat seama că

aproape ajunseserăm. Cei de

la
îngrijir
i
paliati
ve ne

aştept
au.
Zoela
dorme
a sus,

la etaj.
îl
aducea
m pe
Saro

acasă
ca să
moară.

Luna
martie
fusese
rece şi
ploioas

ă în
Silver
Lake.
Şi
totuşi

bobul
din
grădin
a
noastr

ă era viguros. Bobul – fava

în
italian
ă –
este
sacros

anct în
Sicilia.
Se
mănân
că în

preajm
a
Paştel
ui.
Este

asociat
cu
învierea,
reînnoi

rea, cu rezistenţa. Saro îmi

spuses
e că
bobul
era
singur

a
plantă
care
chiar
dădea

ceva
înapoi
ceva
pământului,

nu îl
secătui
a. îl
îmbog
ăţea

cu
azot,
pe
care îl
răspân

dea cu generozitate şi deter

minar
e
odată
cu
fiecare

lăstar. Vrejurile de bob din

grădina noastră, atât de

înalte
în
acea
primăv
ară,

erau ultima legătură a lui

Saro cu viaţa culinară, cu

cultura lui, cu grădina pe

care o construise. Cu ani în

urmă,
în
timp
ce
urma

indicaţiile medicului său de

a se
odihni
şi de
a-şi
lăsa

corpul
să se
refacă
după
chimio

terapie până când sistemul său

imunit
ar
avea
să fie
suficie

nt de
putern
ic
pentru
o nouă

operaţ
ie, îşi
făcuse
o
misiun

e din a proiecta o grădină

pentru
curtea
din
faţa
casei.

îşi
petrec
use
două
săptă

mâni
schiţâ
nd-o
pe un
bloc

de
desen
—
stratur
i în

jardiniere înălţate, dispus

e în
formă
de
diamant în

jurul
unei
fântân
i
centra

le, şi o
alee
din
pietriş
pe

care
să poţi
ajunge
de la
una la

alta. în decurs de o lună transf

ormas
e
compl
et
curtea

din
faţă,
iar
piesa
ei

centrală era bobul. Şi iată-l

acum, înverzit şi legănându-se

în vânt, indiferent la drama

soţului
meu,
care
murea
în

camera de alături.

înăuntru, casa părea că se

umflase de nevoile şi necun

oscute
le unui
loc
destin
at

îngrijirii bolilor terminale. O

infirmi
eră a
trecut
pe
lângă

mine,
oamen
ii
venea
u şi

plecau
într-un
du-te-
vino
contin

uu. în
timp
ce
vorbea
m la

telefon
cu
Marga
ret, o
asiste

ntă
socială
, am
călcat
pe un

joc de Twister. Era o dimine

aţă
târzie
de
marţi.

Marga
ret
lucras
e
exclusi

v cu
copii
care
îşi
pierdu

seră
părinţi
i din
cauza
cancer

ului, a
SIDA,
SLA
sau a
altor

boli. După ce mi-a pus o serie

de
întrebări
despre
vârsta

fiicei
noastre, de
cât
timp

era
bolnav
Saro şi
care
erau

planur
ile
noastr
e de
înmor

mântare, a intrat direct în

miezul
consili
erii.

— Copiii,

mai
ales
cei de
vârsta
fiicei

tale,
sunt
predis
puşi la
gândir

e magică. Va trebui s-o

ajuţi
să
înţelea
gă ce
se

întâmp
lă,
deoare
ce
creier

ul ei
va dori
să
uite.
Creier

ul şi
inima
ei nu
vor fi
capabi

le să
reţină
aceste
lucruri
.

\bcea
lui
Marga
ret
ajunge

a la
mine
calmă
şi
consta

ntă. A
trebuit
să mă
aşez
pe

podea,
după
ce am
dat la
o

parte planşa de Twister.

— Trebuie să-i permiţi să

facă
parte
din
acest
proces

, a continuat ea. Când tatăl ei

va
muri,
du-o la
el. Să
nu-i

laşi să-i ia trupul din casă

fără ca ea să-l vadă. Permite-i să

aibă
un
mome
nt
împre

ună cu el. Las-o să-l atingă.

întrea
b-o
cum
se
simte.

Este important. Va avea

nevoie
să-şi
aducă
aminte
cum

se
simţea
pielea
lui.
— Nu

ştiu
dacă o
să pot
face
aşa

ceva,
am
spus
eu, iar
vocea

mi-a răsunat în cap.

— O să poţi şi o s-o faci, a rostit

ea cu siguranţa uimitoare a

unei
femei
care
ar
putea

opera
răniţi
în
tranşe
e, sub

un cer
fără
stele.
Ai pe
cineva

să te ajute? Familia?

— Da,

sora lui,

tatăl meu

şi mama

mea

vitregă.

Sunt toţi

aici, am

zis.

— Atunci

o să poţi.

Dar nu

terminas

e. Mai

avea

lucruri

de spus.

— Ştiu că asta o să

sune
morbi
d, dar
va
trebui

să-i
faci o
fotografie
soţului

tău după ce va muri. Nu

împre
ună cu
fetiţa.
Doar
lui. Fă-

i o
poză.

Repetiţia

fusese

deliberat

ă.

— Nu

înţeleg.

M-am

ghemuit

toată, de

parcă nu

mai

aveam

oase în

corp.

— Apoi,
te rog
să pui

bine
acea
fotografie,
mi-a

spus
ea de
parcă
ar fi
fost la

fel de
uşor
ca
scosul
unei

plăcinte din cuptor. Vestea

bună e
că s-ar
putea
să nu
mai

trebuiască s-o vezi niciodată.

Dar,
într-o
zi, s-ar
putea
întâmp

la să
ai
nevoie
de ea.
Şi

atunci
te vei
bucura
că o
ai.

într-o
zi,
când
fiica ta
va

avea
şaispr
ezece
ani şi
întrea

ga ei
durere
va fi
nouă
şi

proaspătă, declanşată de

toate
modurile în
care el
nu

există în viaţa ei, va fi

furioasă,
rănită
şi
confuz

ă. Va fi
supăra
tă pe
tine şi
supăra

tă pe viaţă. Şi atunci, poate

că îţi va spune: „Nu m-ai

lăsat
nici
măcar
să-mi
iau

rămas-bun de la tatăl meu!” sau

„Nici n-am fost la înmormânta

re!”.
Nu va
invent
a
lucruri

le
astea.
Pentru
ea,
totul

va fi
real.
Copiii
pot
îngrop

a ceea
ce e
prea
greu
de

suport
at. De
asta e
bine
să ai

fotografia.

Margaret

făcuse
un salt
înainte
de
zece

ani,
într-un
viitor
fără
Saro.

Ajunsese la Zoela adolescentă,

plină de furie şi durere. Fa

mine
ca
părint
e
singur.

Descri
a o
lume
la care
nici

măcar
nu
îndrăz
nisem
să mă

gânde
sc.
Cu
doar
câteva

zile
mai
devreme,
înainte

să-l aducem pe Saro acasă,

îi
spuses
em
Zoelei
că

tatăl ei
era pe
moarte
.
Rugas

em o
prieten
ă să se
ducă
să o ia

de la
şcoală,
iar eu
rămăs
esem

acasă
să
repet
în
minte

cuvintele, aşa cum făceam

când
îmi
învăţa
m
replicil

e unui
dialog
pentru
vreo
audiţie

. Am
încerc
at să
spun
„Babb

o o să
moară
” în
trei
feluri

diferit
e. Cu
trei
intenţii
diferit

e. Din trei perspective diferit

e. Să o
consol
ez. Să
fiu
suficie

nt de
clară
pentru
ea. Să
empati

zez cu
ea.
însă
acesta
nu era

un exerciţiu de actorie. De

fiecare
dată,
m-am
înecat
cu

cuvintele. Puteam să repet

oricât,
nu
aveam
să fiu
nicioda

tă
pregăti
tă
pentru
asta.

Când a ajuns acasă, am chema

t-o la mine în cameră. S-a

jucat
pe
patul
meu şi
i-am

spus
că în
noapte
a
aceea

putea să doarmă cu mine.

Am rugat-o să-mi povestească

despre
excursi
a pe
care o
făcuse

recent
cu
şcoala
în
deşert

ul
californian.
Mi-a
vorbit

despre
coioţi,
veveriţe de
deşert

şi
cactuşi
înalţi
de doi
metri.

Cuvintele ei păreau că vin de pe o

altă planetă. Planeta celor

vii. Nu cea în care trăiam eu pe

holuri
de
spital.
Am
încerc

at să
mă
concen
trez pe
ochii ei

în timp ce vorbea. I-am luat în

mână
codiţele
împletite, \

biam
să-i
cuprin
d
obrăjo

rii în palme şi să o sărut. Apoi i-am spus:

— Iubito, trebuie

să-ţi spun ceva. E vorba de Babbo.

— Ştiu, mi-a răspuns ea, cu o

voce în
care
nu se
citeau
nici

surpriza, nici suferinţa.

Presimţis

e.

Avea

doar

şapte ani

şi a spus

„Ştiu”.

— Ştiu că

va muri

şi asta

îmi

frânge

inima, a

continuat

ea.

Ochii
ei nu s-
au

despri
ns de
ai mei
cât
timp a

vorbit,
ca şi
cum ar
fi
sperat

că
exista
posibilitatea
ca

lucrul
acesta
să nu
se
întâmp

le.
Posibilitatea
ca eu
s-o iau

în brațe și să-i spun: „Oh,

nu,
puiule,
asta
nu se
va

întâmpla”. în schimb, i-am spus:

— Da, şi a mea se frânge.

— Când?

— Nu

ştiu, dar în curând.

Atunci a

întors
capul,
pierdu
tă în
gândur

i care
se
băteau
cap în
cap. Şi

a
rămas
aşa,
privind
în gol

spre
perdea
ua
trasă
din

spatele patului meu. Privirea,

calmul
ei,
toate
îmi
sfâşiau

şi mai
tare
inima.
Era
prea

mult
pentru
o fetiţă
de
şapte

ani.
Am
întins
mâna
către

ea.

— Da, şi inima mea se frânge,

la fel ca a ta, i-am zis. Vmo aici, lângă mine.

S-a încovrigat în poala mea şi

a început să plângă. Am

mângâiat-o pe cap. Ne-am lăsat

să
cădem
pe
spate
în pat,

îmbrăţişate. Şi am zăcut acolo

un
timp,
lung şi
sacru,
ţinând

u-ne
cu
putere
de
ceea

ce încă
aveam:
una pe
alta.

Când am terminat conver

saţia
cu
asisten
ta
socială

,
tremur
am Tot
ce-mi
dorea

m era
să fiu
cât
mai
aproap

e de
Saro.
M-am
ridicat
de pe

podea
şi am
plecat
spre
el. Am

tras
uşa
glisantă a
camer

ei
care,
cu
doar
câteva

zile
înainte
, era
biroul
nostru.

Prietenii care aflaseră ultimel

e veşti
trecus
eră să
lase
flori.

Boboci tineri şi inflorescenţe

genero
ase
umple
au
acum

camera. Pe noptiera de lângă

patul
de
spital
se
aflau o

lumân
are,
cartea
lui
prefer

ată, cu
poeme
de
Rumi,
o

cărticică de rugăciuni de la

Nonna,
din
Sicilia,
şi un
cristal.

Acolo unde se afla de obicei

biroul
meu,
acum
era un
aparat

de
oxigen,
care
scotea
un

bâzâit monoton şi grav. Biroul

nostru
deveni
se
cuibul
în care

îi acordam ultimele

îngrijirii bărbatului meu.

Saro stătea cu capul întors într-o parte.

Era pierdut în gânduri.

— Ciao,

tesoro, i-am spus înconjurând patul, pentru a ajunge în faţa lui.

Deasupra cuvert

urii, la
picioarele lui,
se
aflau

animalele de
pluş
ale
Zoelei.

Le aliniase astfel încât să se

uite la
el. De
bara
lateral
ă a

patului
era
legat
un
balon –

o
inimă
argintie, din
folie

Mylar,
cu
BINE
AI
VENIT

ACASĂ – pe care îl alesese

Zoela
de la
super
market
şi pe

care scrisese, cu scrisul ei

clasa
întâi:
„TI
AMO”

Când
m-am
aşezat
pe
margin

ea
patului
, s-a
uitat
pentru

o clipă
în
ochii
mei,
după

care
şi-a
întors
privire
a în

altă parte.

— Sunt doar eu,

am zis.
Sora
Cathy e
afară.
A zâmbit.

— Vrei suc de mere?

I-am întins

paharul de
plastic
cu
paiul în

culorile curcubeului, pe care i-l

lăsase Zoela dimineaţă, înainte

să
plece
la
şcoală.
Căzuse

răm cu
toţii de
acord
că cel
mai

bun
lucru
pentru
ea era
să

tratăm
aceast
ă zi ca
pe una
normal

ă.
Zoela,
însă, ar
fi vrut
să ia

micul-dejun cu el. Sucul de

mere
fusese
cadoul
ei de la
revede

re.

Saro a încuviințat,

iar eu
i-am
îndoit
paiul şi
i l-am

dus la buze. El s-a mişcat şi mi-a

făcut
semn
să mă
apropii
. Avea

pielea
caldă
şi încă
mai
puteam

să-i simt mirosul specific, un

ameste
c
pământ
os de
mirode

nii şi
sare,
deasup
ra
izului

de
medicamente,
iod şi
şerveţe

le pentru bebeluşi. L-am

sărutat lung şi apăsat pe frunte.

— Unde e Zoela?

m-a

întrebat.

Uitase.

—   La

şcoală.

I-am
netezit
cuvert

ura şi
apoi m-
am dus
să dau
mai

tare
volumul la
iPod-ul
lui,

aflat în
celălalt
capăt
al
camere

i. M-am întors să mă aşez

lângă el. De-a lungul anilor,

mă
gândis
em
uneori
că avea

să vină şi clipa asta. Era unul

dintre
moduri
le în
care
mă

luptasem cu suferinţa anticip

ată.
Mă
aflam
blocată
în

trafic
pe
pasarel
a de pe
autostr

ada
405,
lângă
Getty
Center,

în
drum
spre o
audiţie,
şi în

loc să-mi revăd replicile în

minte,
m-am
trezit
că mă
gândea

m la ce
muzică
aş
putea
să-i

pun lui
Saro în
ultimel
e sale
ore de

viaţă.
Ştiam
că
sunetul
este

prima
conexi
une
senzori
ală pe

care o
au
oameni
i în
uter şi

văzusem un documentar despre

Cartea tibetană a morţilor, în

care se spunea că era şi ultima

care
mai
dăinuia
o
vreme

când
murea
m S-ar
fi putut
ca Saro

să mă
audă,
să
audă
tot ce

se
întâmp
la
înjur,
chiar

dacă n-ar fi putut să mănân

ce, să
vadă
sau să
vorbească.

în fundal,
se auzea
tema din
Cinema
Paradiso.

îl puteam
simţi
cum
alunecă
deja
către

infinit.

— Sto passando una primavera critica,

la piu critica della mia vita.

„Tre

c
prin
tr-o
pri
măv

ară
gre
a,
cea
mai

gre
a
din
viaţ
a

mea
”,
mi-a
spu
s în

tim
p ce
cânt
a
muz

ica.

Pentru
o clipă,
am

simţit
un
miros
de
eucalip

t şi
iarbă
tânără.
Am
văzut-o

pe
Zoela
alergând
printre

tufele
de
dafin,
cu
pielea

ei
maro-
aurie
străluc
ind în

soarele sicilian de primăvară.

Primăvara. El botezase acel mome

nt
„primă
vara
lui”.

— Aş vrea să întâlneşti dragos

tea
într-o
zi. O
altă
dragos

te. E
prea
frumoa
să
iubirea

ta ca
să n-o
împărt
ăşeşti.

A spus-o cu seninătate, fără

nici
cea
mai
mică
urmă

de supărare sau echivoc. Ca

şi cum
ar fi
fost cel
mai
firesc

lucru
pe
care
un soţ
i-l

poate
spune
soţiei
lui. ’

— Vreau să-ţi trăieşti viaţa.

— Nu

face asta, i-am zis. Te rog. Nu.

Dar
ştiam
că
avea
nevoie

să
spună
lucruri
le
astea.

Era ciudat de lucid. Mintea

îi era limpede precum

cristalul. Apoi a început să nu

mai
fie.

Am
simţit

cum
energi
a lui o
lua pe
alt

drum,
în
vreme
ce
stătea

m întinsă lângă el. Din clipa

în care ne cunoscuserăm,

trupul
lui se
ancora
se de
al

meu.
Acum
îl
simţea
m cum

se transforma, în căutarea unei

axe
noi.

— Unde
mă duc?

a întrebat privindu-mă, dar fără să mă vadă.

— Nu ştiu, dar cred că e

frumos
acolo.
N-o să-
ţi
lipseas

că
nimic,
îţi vei
găsi
linişte

a.

I-am
mângâ
iat

dosul
palmei
,
lăsând
u-mi

degete
le să le
masez
e uşor
pe ale

lui.

— Trezeşte-mă când se

întoarce Zoela, a spus el şi a închis ochii.

— Sigur. Am ieşit din cameră, lăsându-l să se odihnească.

La două case

mai
jos,
clopote
le
biserici

i au
bătut
de ora
unspre
zece

dimineaţa. Uneori uram faptul

că
împărţeam
strada
cu o

biserică. Clopotele puncta

u
momen
te ce
nu
aveau

nevoie să fie marcate.

în
sufragerie,
tata,
mama

mea
vitregă
,
Aubrey
, şi

sora
mea,
Attica,
se
strânse

seră în
jurul
mesei.
Condu
ceau

ceea ce
putea
fi
descris
drept

centrul
de
coman
dă al
sanator

iului
nostru
improvizat –
răspun

deau la telefoane, anunţau

familia,
coordo
nau
vizitato
rii.

între
noapte
a de
vineri,
când îl

aduses
em pe
Saro
acasă
cu

ambulanţa, şi această dimine

aţă, o
lume
întreag
ă se
schimb

ase.
Mama
plecase
din
L.A. şi

se întorsese la Houston, la

muncă. Tata şi Aubrey veniseră să-i

preia
rolul
de
reazem
al

familiei. Soră-mea făcea naveta

între casa ei şi a mea, luând

de-ale
gurii şi
făcând
tot
felul de

comisi
oane,
ajutând
cu
îngrijir

ea şi asigurându-se că Franca

şi
Cosimo
aveau
mâncare şi

orice
alt
lucru
de care
ar fi

putut
avea
nevoie.
Unul
dintre

verii
lui
Saro
venise
cu

avionul
din
Buffalo
, New
York,

pentru
a-şi lua
un
ultim
rămas-

bun. Franca şi Cosimo se

adunas
eră şi
ei
înjurul
patului

lui
Saro,
împietriţi de
durere,

pentru
a-şi lua
propriu
l
rămas-

bun,
înainte
de a se
îmbarc
a în

avionul
care
urma
să-i
ducă

înapoi în Sicilia. Acest du-te-

vino al
familiei
era
ameţit
or.

Când s-a întors de la şcoală,

Zoela
s-a dus
ţintă în
camera
tatălui

ei. I-a spus că e un „somnorilă” şi

l-a întrebat dacă poate primi

şi ea o îngheţată pe băţ.

Mai târziu, în timp ce el se odihne

a, am
luat şi
noi
cina la
căpătâi

ul lui.
Apoi
Zoela
s-a
uitat la

Motanul încălţat şi i-a dat

bunicului unghiile cu ojă,

pentru
că asta
îşi
dorea
ea şi

pentru
că
nimeni
nu voia
s-o

lipsească de încă o bucurie, pe

lângă
toate
câte i
se
luaseră

deja. Când a fost să-i ureze noapte

bună
lui
Saro, i-
a spus
şi că-l

iubeşte
. Apoi
am
dus-o
la

culcare
.

Dorme
a deja

de vreo
două
ore,
când
respira

ţia lui Saro s-a schimbat. Am

chemat
-o
imediat
pe sora
Cathy.

— Este ceea ce cred eu? am întrebat-o.

Asisten
ta de la
spital
îmi
dăduse

o broşură cu lucrurile la

care
trebuia
să mă
aştept
în

ultimele etape înainte de moarte

.
— Da.

Cathy

era

calmă,

puternic

ă, farul

meu în

mijlocul

beznei.

Butelia

de

oxigen a

scos o

bolboros

ealǎ.

— Cât

mai are?
—
Depinde.
Fiecare

e diferit. Ar putea continua aşa o vreme,

chiar şi o
zi sau
două.

M-am

aplecat
peste
bara
laterală
a

patului.
Cromul
era rece,
în ciuda
căldurii

care îmi năvălise în cap. N-o să pot

rezista
zile.

Am luat
mâna lui

Saro
într-a
mea. Nu
a
reacţion

at. Dar
atingere
a lui încă
îi
conţinea

prezenţa
.
Sământa
de viaţă
din el. I-

am
masat
degetul
arătător
şi m-am

uitat
spre
Cathy.
Ne
cunoştea

suficient
de bine
încât să
înţeleagă
că

trebuia
să iasă
din
cameră.
Uşa s-a

închis cu
un
scârţâit
în urma
ei, iar eu

m-am
întors
din nou
către el.

Acesta era momentul. Sosise.

— Saro,

fii blând
cu mine,
te rog.
Iubire,
ajută-mă.

în următoarele şase ore, cât noaptea

a tot
înaintat
spre
dimineaţ
ă, am

stat la căpătâiul lui. L-am ţinut de mână, l-

am
sărutat
încontinuu,
săruturi

cu nimic
diferite
de cele
pe care i
le

dădusem
timp de
aproape
douăzeci
şi unu de

ani,
cotidiene
, dar nu
sărăcite
de

rutină.
Şi i-am
vorbit.

— Ai fost

un partener extraordinar şi un tată

incredibil. A fost o onoare să te am în viaţa mea. Te voi iubi pentru eternitate. Este în regulă să te duci acum, dragoste

a mea.

îi
şopteam
încet, la

ureche. Simţeam cum mi se întorcea

pe buze
căldura
propriei
mele
răsuflări.

— Corpul acesta te-a slujit bine, dar

acum îl
vei
părăsi.
Amore,
te voi

primi
mereu în
visele
mele şi
aştept cu

nerăbdare
următoarea
noastră

întâlnire.
Ti amo,
amore
mio
bello.

Am tot
repeta
t asta
ca pe
un

poem. O mantră. Un refren

al
iubirii
mele.
Din
nou şi

din
nou.
Când
am
obosit

de
proprii
le
mele
cuvint

e, i-am
citit
din
Rumi.
I-am

mângâiat picioarele. I-am

dezmierdat părul. M-am urcat

lângă
el în
pat.
M-am
dat jos

din
pat. I-
am
aranja
t

pătura
de
fiecare
dată
când o

îndepărta. Iar când trupul

lui a
părut
în
suferinţă, am

chema
t sora.
I-am
şoptit
„te

iubesc
”, în
timp
ce ea
îi

picura
în
gură
morfin
a

lichidă
cu o
pipetă
pentru
bebelu

şi,
pentru
a-i
uşura
respir

aţia şi
a-i
relaxa
muşch
ii. în

fiecare
picătu
ră
simţea
m că

se
ascun
de
pumna
lul

ascuţit al trădării. Morfin

ă.
Saro
ura
drogur
ile.

Ştiam
că îşi
dorise
să
rămân

ă lucid
şi
neîmp
ovărat
de

ceaţa
sedati
velor
cât de
mult s-

ar fi
putut.

— Nu e
prea

mult,
chiar
trebuie
să facem
asta? am
întrebat-

o pe
Cathy.

\bcea
îmi
era

slabă,
dar
plină
de o
nouă

teamă. Oare nu greşesc?

Ştiam
că
morfin
a era
necesa

ră
pentru
a
uşura
moart

ea. în toate prospectele de la

spital
scria
asta.
Şi
totuşi

nimic
legat
de
moart
e nu

era
uşor.
Nici
pentru
el, nici

pentru mine. Era un travaliu, la

fel de
greu
precu
m cel
de la

venire a noastră pe lume.

— Da, aşa este cel mai

bine.
Şi, în
plus, îi
dau
doar o

cantita
te
mică,
m-a
asigur

at sora
Cathy.

Am
privit-

o cum
zdrobe
a o
jumăta
te

dintr-o
tabletă
albă.
Praful
s-a

dizolvat rapid în apă, înainte

de a-l pune în picurător.

— îi va ușura detresa respiratorie.

Şi aşa a
şi fost.

Pe la
trei
dimine

aţa,
eram
epuiza
tă. Am
rugat-

o pe
sora
mea să
rămân
ă cu

Saro. Am urcat la etaj şi m-

am
întins
lângă
Zoela,
în

dormit
orul
meu.

îi

simţea
m
corpul
mititel
şi

cald. Dormea liniştită,

sforăind delicat. în acele

mome
nte, mi
s-a
părut
şi

angelică, şi puternică. Pentru

prima
dată,
m-am
gândit
că de-

acum
eram
doar
noi
două

pe
lume.
Apoi,
mi-am
permis

să
închid
ochii.
Să
savure

z acest răgaz. Doar pentru o

clipă,
mi-am
spus. \
bi
dormi

doar
un
minut.

Următ

orul
lucru
de
care
mi-am

dat
seama
era că
sora
mea

stătea
lângă
patul
meu,
în

strălucirea răsăritului.

— I s-a schimbat foarte mult

respiraţia, mi-a spus ea. Cred

că ar
trebui
să vii
acum.

Am făcut cei patruzeci de

paşi
care
despăr
ţeau
dormit

orul de salonul improvizat.

Când
am
tras de
uşa
glisant

ă, l-am
văzut
privind
spre
ea. Se

uita
drept
la
mine.
Putea

m să
aud
ceea
ce
ştiam

că
erau
ultimel
e lui
respira

ţii superficiale.

Oh,

dragoste
a mea.

M-am
strecurat
lângă el

în pat. în
ochi avea
o
lacrimă,
una
singură.

— îmi pare rău că te-am făcut

să m-aştepţi. Am adormit. Dar

acum
sunt
aici.
Sunt
aici.

Aşteptase să fiu alături de el.

I-am
şters
lacrim
a cu
un

sărut.
După
asta, a
mai
respira

t de
doar
câteva
ori.
Răsufl

ări
slabe,
de-
abia
auzite,

care s-au pierdut apoi în

neant,
în timp
ce
stătea
m

lângă el. Respiram un aer

nou, din care el dispăruse.

Mă aşteptase la fel cum o

făcuse şi în Florenţa, lângă

un
felinar,
în
ploaia
de

iarnă. Părăsise această lume

tot
atât de
statorn
ic în
iubirea

lui şi
nu m-
am
putut
împied

ica să
nu
simt că
era
felul

lui de
a-mi
spune
că aşa
mă va

aştept
a şi în
următo
area.

Am
rămas
acolo,
în
tăcere,

încă
multă
vreme.
Aerul
era

plin de
o
energi
e care
pulsa.

L-am
sărutat
din
nou.
Poate

că
simţea
m
nevoia
să mă

asigur
că
plecas
e, că
sufletu

l îi părăsise trupul. Au

trecut douăzeci de minute.

Niciun suflu. Până la urmă,

am
reuşit
să mă
adun
suficie

nt cât
să mă
ridic în
picio
are.

încercam să-mi

fac
cura
j
pent
ru

primii paşi într-o

nouă viaţă. Trebuia

să
mă
duc
să-i
spun

fiicei
mele
că
Bab
bo al

ei nu
mai
era.

Am

răsucit
mâner
ul uşii
de la
dormit

orul
meu.
Era
puţin
după

ora 7
dimine
aţa, iar
razele
soarel

ui se
strecur
au
blânde
în

cameră. Ziua își vedea de

drumul ei.

— Draga mea...

Am
frecat-
o
uşurel
pe

spate. Nu voiam să o trezesc

,
pentru
că,
atunci
când

urma
să o
fac,
viaţa
avea

să i se schimbe complet.

Cuvintele mi s-au lipit de limbă.

Lacrim
a lui
Saro
încă
îmi

stăruia pe buze. Dar m-am

forţat
să o
fac
pentru
că

ştiam
că
ceea
ce
urma

să se
întâmp
le
acum,
felul în

care
aveam
să
gestio
nez

totul
începâ
nd din
acest
mome

nt,
avea
să-i
rămân
ă în

minte
pentru
tot
restul
vieţii.

— Zoela, amore, i-am spus eu

trăgând-o
mai
aproape şi

sărutând-o pe obraz.
Zoela.

S-a întors. Am sărutat-o din

nou.
Voiam
să o
aduc
cât de

gingaş
puteam la
realitate, din

somnul ei. Era o dimineaţă pe

care
avea
să şi-o
aminte
ască

pentru totdeauna.

Când

ochii i
s-au
deschi
s
suficie

nt, iar corpuşorul îi era cuibări

t într-
al
meu,
la fel
ca în

atâtea
alte
dimine
ţi de
când

se născuse, i-am spus:

— Babbo

a murit,

scumpa

mea.

— Când?

m-a

întrebat

ea cu

ochii

abia

întredesc

hişi.

— în

timp ce

tu

dormeai.

M-a fixat

cu o

privire

lipsită de

expresie,

fără să

înţeleagă

ce-i

spusese

m.

— Cred

că ar

trebui

să

merge

m jos

să-l

vedem.

Vrea

să-i

spune

m

rămas-

bun.

Nu a

protest

at. Am

ridicat-

o pe

şold şi

am

ieşit

din

camer

ă.

Când
am
ajuns

la
parter,
am
făcut
toate

acele
lucruri
pe
care
asisten

ta
socială
mă
învăţas
e să le

fac.
Zoela
i-a citit
o
poezie

şi i-a
pus o
floare.
I-am
spus

amând
ouă că
îl
iubim.
Am

asigurat-o, de două ori, că

nu era doar adormit. Oricât

de
greu
îmi
era, nu
am

grăbit-o. A durat cu totul

cincisprezece, poate douăzeci de

minute
. Apoi
i-am
spus
că

bunicii
ei erau
în
camer
a de

alături. Bunicul avea să o ducă

să ia micul-dejun în oraş,

într-un loc la alegerea ei.

Eu am

rămas cu

Saro încă

o oră.

Apoi am

sunat-o

pe

Nonna.

— E

andato

via, i-am

spus.

S-a dus.

\bcea i-
a
deveni

t
tânguit
oare
înainte
să pot

spune mai mult. Apoi, s-a

lăsat
linişte
a. O
putea
m auzi

la
celălalt
capăt
al
firului

cum
plânge
a.
Tăcere
a ne-a

unit şi
am
rămas
aşa o
vreme,

până
când
ea a
întreba
t cum

se
simţea
Zoela.

— Cosi

cosi, am

spus, şi

am lăsat

tăcerea

să ne

învăluie

din nou.

Apoi am

auzit-o

ridicându

-se şi

împingân

du-şi

scaunul

pe gresia

bucătărie

i:

—   Mă

duc la

biserică

să mă

rog. De-

acum,

totul e în

mâinile

sfinţilor.

Logistica morţii a preluat

apoi controlul. O sunam şi

vorbea
m cu
soacra
mea
din

Sicilia în fiecare zi. Mi-a

povesti
t visul
în care
îi
apărus

e Saro
şi mi-a
dat un
raport
detalia

t
despre
toţi cei
din
satul ei

sicilian care veniseră să-i prezint

e
condol
eanţe.
Erau
conver

saţii
dure şi
scurte,
de trei
minute

, în
care
mă
întreba
în

fiecare
zi
despre
aranja
mentel

e pentru înmormântare. în

Sicilia
rurală,
morţii
erau
îngrop

aţi în douăzeci şi patru de ore.

încă
din
momentul
morţii

lui
Saro,
Nonna
m-a
întreba

t unde
se afla:

— Ma
dov’e il

suo
corpo?
Unde
era
corpul

? Nu
şi-l
putea
imagin
a pe

fiul ei
suspen
dat
într-un
purgat

oriu
aflat
între
moarte
şi

odihna veşnică, într-o ţară străină

. Nu-şi putea imagina cum putea

fi
îngrijit
corpul
lui de
străini,

în
vreme
ce
soţia
lui

americ
ancă
nici
măcar
nu ştia

precis
unde
se afla.
Tot ce
putea

m să-i
spun
era
ceea
ce

ştiam.
Că
cenuşa
lui va
putea

fi
ridicat
ă sau
livrată
în zece

zile şi
că nu
va
exista
nicio

înmormântare, ci doar o slujbă

de
comem
orare,
o
săptăm

ână
mai
târziu.
Şi asta
i-am

spus şi ei. Am încercat să explic

conceptul de comemorare în

italian
ă, unei
femei
pentru
care

un
astfel
de
ritual
nu

exista. Aşa că, a continuat să

mă
întrebe
de
corpul
fiului

ei.

încă
nu-i
spuses

em că
voi
aduce
o parte
din

cenuşa lui în Italia, conform

ultimei
promis
iuni
făcute
lui

Saro.
Nu-i
spuses
em
pentru

că nu
stabilis
em
încă
toate

detaliile. Aveam nevoie de

timp
ca să
proces
ez tot
ce mi

se
întâmp
la. în
plus,
nu

ştiam
când
nu voi
mai fi
copleşi

tă de
anxiet
ate
doar la
gândul

de a
ieşi din
casă,
darămi
te de a

ieşi din ţară, cu fiica mea în braţe.

Nici
măcar
pregătin
d prânzul
nu mă
puteam

imagina
acum.

Am
pornit
gazul
şi am
aprins

o
flăcăru
ie în
toată
bezna

aceea.
Voiam
să dau
foc
durerii

, voiam
să-l
aduc
înapoi.
Poate

că s-ar
fi
întors,
chiar
şi

numai
pentru
o clipă,
dacă
punea

m
nişte
apă la
fiert.

în timp
ce
stătea
m în
bucătă

ria lui Saro, am aruncat o

privire
spre
familia
mea,
care se

strâng
ea în
jurul
mesei
din

sufrag
erie.
Naviga
u
printre

aranjamentele pentru funeral

ii,
strâng
erea
lucruri
lor din

camer
a de
îngrijir
e şi
detaliil

e
legate
de
comemorare.

O făceau cu vigoare, în

vreme
ce eu
trebuia
să fac
efortur

i şi
pentru
a bea
un
pahar

cu apă.

Mai devreme, în

acea
dimineaţă,
mama
mea

vitregă
bătuse
la uşa
dormit
orului

meu,
după
ce
Zoela
plecas

e la
şcoală.

— Intră!
Aubrey

a
apărut
în
prag,
micuţă

de un
metru
şi
jumăta
te cum

era, cu
o
ceaşcă
de ceai
de

mușețe
l în
mână.

— Fac

ultima corectură la biografia lui Saro pentru

programul memorial.
Vrei să o mai

citeşti şi
tu o dată
înainte
să o
trimit?

Uitasem că îi scrisesem cumva

povestea vieţii a doua zi după

ce murise. Accesele de produc

tivitate maniacală, urmate de ore

de
incapa
citate
totală
păreau

să fie
conseci
nţele
impact
ului

iniţial
al
pierder
ii
soţului

meu.
Mi-a
întins o
foaie
de

hârtie
scoasă
la
imprim
antă –

viaţa
lui în
şase
paragr
afe la

un
rând,
cu font
cursiv,
Corint

hian.

Nu mă gândisem

niciodată că
voi
ajunge
să

scriu
necrolo
gul
iubitul
ui meu.

Dar am făcut-o. De fapt, am

extras citate din jurnalul lui,

din
scrisori
, de pe
spatele
cărţilor

poştale
.
Lucruri
pe care
le

notase,
când şi
când,
în
ultimul

său an
de
boală.
Lucruri
pe care

dorise
să şi le
spună
lui şi
altora,

lucruri
pe care
îşi
dorise
ca fiica

noastră să le cunoască.

Mi-au
atras
privire
a
cuvinte

le din a
doua
propoziţie,
cuvinte

le lui Saro despre originile lui:

„dintr-
un
lung
neam
de

ţărani
fermier
i, care
ajunge
până în

Bizanţ,
care a
muncit
din
zori şi

până-n
noapte
să
obţină
măslin

e,
lămâi,
usturoi
şi
anghin

are
dintr-
un
pământ
colinar

impene
trabil
şi
stâncos
”. Ceva

mai
jos,
spunea
despre
el

însuşi
că era
„chef
din
întâmp

lare”.
Iar
undeva
şi mai
jos,

într-un paragraf despre paterni

tatea
lui,
adăuga
sem un
fragme

nt
dintr-
un
poem
pe care

îl
scrisese cu
ocazia
unei

zile de
naştere
a
Zoelei.
Descris

ese
apariţi
a, în
viaţa
lui, a

iubirii
pe care
i-o
purta
ca pe

„o navă
solidă
şi bine
pregătită”,

suficient de rezistentă pentru

„a traversa ape învolburate” şi

„a
duce
un
matelo
t la el

acasă”.

O
trapă
invizibi

lă, prin
care
simţea
m cum
mă

prăbuşesc, s-a
deschis
sub
mine în

momentul în care i-am înapoia

t lui
Aubrey
hârtia.

— E în

regulă, i-am spus.

Mi-a arătat două

fotografii deale lui Saro şi m-a

întrebat pe
care
vreau
s-o

folosesc. Nu o voiam pe niciuna

; îl
voiam
pe el.
Dar am
ales-o

pe cea
pe care
i-o
făcuse
m la

cea de-a zecea noastră aniversare –

cea în
care
ochii
lui
arzător

i
păreau
să-mi
promit
ă o

viaţă întreagă împreună.

M-a
întreba
t ceva
şi
despre

flori
albe, şi
dacă
voiam
să

cânte
un
solist.
M-am
concen

trat
din
răsput
eri. Am
încerc

at să
găsesc
răspun
suri
prin

ceaţa cenuşie din creierul meu,

care
mă
împied
ica să-
mi duc

gândur
ile
până
la
capăt,

după
care
m-am
prăbuş
it din

nou în pat. Am plâns şi m-

am
tânguit
în
perna
lui

până
când
ochii
aproap
e că mi

s-au
închis,
de
umflaţi
ce

erau.

O oră
mai
târziu,

am coborât la parter şi mi-

am
găsit
familia
strâns
ă în

jurul mesei.

— Nu

cred că pot să

me
rg
la
sluj
ba

pentru Saro.

Nu, nu cred că

pot
. O
să
sta
u

acasă. Vă duceţi

voi,
i-
am
an
unţ

at.

Ai mei
m-au
convin

s cu blândeţe să nu fac asta.

Mi-au promis că mă vor sprijini

.
Prieten
ii
trecea
u pe la

noi în
fiecare
zi, unu
câte
unu

sau în grupuri mici. Mă îmbrăţi

şau,
după
care
ne
aşeza

m pe
canape
a şi
rămân
eam

privind
în gol,
refuzând
parcă

să credem că era adevăr

at. Aşa era moartea. Spectr

ul ei,
teribil
şi
perfect
posibil,

ne
bântui
se în
toţi
aceşti

ani de
boală
ai lui
Saro.
Iar

atunci când s-a întâmplat cu

adevărat, nimănui nu-i venea

să
creadă
. Peste
mine
se

prăvăli
seră,
în
plus, şi
uzura,

şi buna
ei
prieten
ă,
anxiet

atea paralizantă. Mă simţea

m la
fel de
nou
iviță
pe

lume
ca în
ziua în
care
mă

născus
em. Şi
la fel
de
vulner

abilă.

Aubrey
, într-
un

gest de
mare
generozitate,
hotărâ

se să
se
mute
tempor
ar la

noi.
Fusese
alături
de
mine

cu trei
zile în
urmă,
când o
terape

ută
special
izată
în
doliu

mă
sfătuis
e ca eu
şi
Zoela

să nu
rămân
em
singur
e timp

de cel
puţin
trei
luni de
acum

înainte. Nu cred că femeia

spuses
e asta
la
propri
u, dat

fiind
că
Aubrey
locuia
la

patru state distanţă de noi, în

Texas.
Aubrey
, însă,
auzise
îndem

nul. Şi
fiind
ea cine
este, şi
văzând

cu
ochii ei
cum
stătea
u

lucrurile, a înţeles că nu eram

în
niciun
caz
capabil
ă să

am
grijă
de
mine
însămi,

darămite şi de un copil. Şi eu,

şi
Zoela
eram
răni
deschi

se şi
orice
sarcină,
oricât

de
simplă,
ne
cerea
efortur

i uriaşe. Până şi sunetul apei

curgân
d îmi
rănea
timpan
ele, iar

Zoela
plânge
a de la
opt
seara

până
la
miezul
nopţii,
în

fiecare
noapte
,
strigân
du-şi

tatăl şi
rugându-l să
vină
înapoi.

Când
am
încerc
at să
mă urc

la
volan,
mi-a
luat
mai

mult
de
zece
minute
doar

ca să
dau cu
spatele
şi să
ies în

drum
Spaţiul
şi
timpul
mă

făceau
să mă
simt
dezori
entată,

inundându-mi memoria. Pieptul

mi se
umple
a de
panică
încă

înainte
de a
mă da
jos din
pat şi

mâneam de mântuială. Aşa că

Aubrey
a
rămas
cu noi
ca să

se
asigur
e că
făceam
baie,

ca să-i
pregătească
Zoelei
prânzu

l şi să-mi aranjeze frumos

patul,
cu
colţul
păturii
îndoit,

doar
ca să
mă pot
prăbuş
i din

nou în
el,
după
ce îmi
lăsase

m fiica
la
şcoală
în
prima

zi.

Comunităţile de la

şcoala
Zoelei
şi de la
fosta ei
grădini

ţă ne
înconju
raseră
cu
toată

grija în timpul ultimelor zile ale lui

Saro, precum şi în timpul priveg

hiului,
organiz
ând
mese.
Un flux

constant de mâncare fusion

din
sudul
Californiei,
prepon

derent vegetariană. Primisem o

mulţime de mâncare de înaltă

calitate
, de la
bucătari
amator

i, dar
serioşi,
din
jurul
nostru.

Şi
totuşi,
când
Zoela
şi cu

mine
ne-am
aşezat
să le
mâncă

m,
textura
şi
gustul
lor nu

ne
erau
deloc
familia
re şi ni

s-au
părut
greu
de
digerat

.

Terciul
era
consid

erat o mâncare de consolare şi

alinare
în
Texas,
rezerva
tă

perioa
delor
dificile.
Porum
bul din

care se
obţine
acesta
părea
să fie

înscris
în
genele
texanil
or. în

vremur
i grele,
păstra
u
întotde

auna o oală pe aragaz. Terciul lui

Aubrey
, făcut
cu unt,
era
singur

ul
lucru
pe care
îl
puteam

înghiţi.
De
fiecare
dată
când

mergeam să-mi pun câteva linguri

pe o
farfurie
, mă
ducea
cu

gândul
la
polenta
lui
Saro,

deşi îi
lipseau
culoare
a şi
aroma

naturală ale acesteia. Acoper

it însă de un strat generos de

unt şi asezonat cu sare, terciul

se
duce
uşurel
pe gât.
Cu

toate
că am
aprecia
t din
tot

sufletul
mâncar
ea ce
ne-a
fost

dăruită în acele săptămâni, ba

de
multe
ori
chiar
am

plâns
de
emoţie
la
vedere

a generozităţii fără limite a

cerculu
i
nostru
de
prieten

i
apropi
aţi, din
punct
de

vedere
emoţio
nal, o
spun
cu

toată sinceritatea, a fost indiges

tă. La fel ca şi noua mea viaţă.

Quinoa
, în
special
,
deveni

se
agreso
rul
meu
person

al în
timpul
doliului
. Chiar
dacă

înainte
îmi
plăcus
e la
nebuni

e, în
perioa
da
aceea
de

suferinţă a devenit dificil de

mâncat
, dificil
de
digerat
, dificil

de transformat în ceva care

să-mi
aducă
alinare
. Nici
mâncar

ea comandată nu era mai bună.

Semnam pentru livrare, luam

punga, o desfăceam şi mă

uitam
la
mâncar
ea
aceea

călâie,
cu
aspect
ul şi
textura

distruse de
umezeala
închisă

în
plastic
şi
alumini
u. O

învârte
am
prin
farfurie
,

pentru
că toţi
cei din
jurul
meu

îmi tot spuneau să mănânc.

Gândul
că va
trebui
să-mi
duc

întreaga existenţă doar cu aşa

ceva
îmi
rămăse
se
înfipt

adânc
în
minte –
un alt
fel de

pierdere, greu de explicat cuiva

care nu fusese niciodată iubit de un

chef.

Acest
aspect
al

doliului meu a fost cel care m-a

condus în bucătărie. A fost

vorba deopotrivă de instinct şi de

dorinţă. A fost şi frică, de aseme

nea. \
biam
să fiu
aproap
e de

soţul
meu.
Familia
mea a
intuit

ce simţeam şi m-a lăsat pentru

prima
dată
singură
acolo
după o

săptămână. Am înţeles că, în

această primă încercare de a

găti de
una
singură
,
durere

a mea
îmi
cerea
să o
iau

încet.
Să-mi
simt
mai
întâi

drumul
. Să am
încrede
re că
voi fi

condusă în direcţia corectă

.

— începe
cu
soffritto,
mi-ar fi

spus el.

Aşa că
asta
am şi

făcut.
Am
tocat
prima
mea

grămăjoară de usturoi. Am netezito cu palma, formând o linie

subţire
şi albă,
aşa
cum îl
văzuse

m pe
Saro
făcând
la
început

ul a mii de mâncăruri. Palma

lui a
fost
cea
care a
ghidat

usturoi
ul
către
ceea ce
avea să

urmeze
.

îmi
spuses

e că „este o plantă modestă, dar

care
adaugă
o doză
de
curaj

în fiecare fel de mâncare. Şi

trebuie
pus cu
măsură
”.

II soffrito

este un

act de

supunere

, ceapa şi

usturoiul

se supun

uleiului.

Gătitul

înseamn

ă

supunere

.

întotdeau

na îmi

demonstr

ase asta.

Aşa că

am tăiat

apoi

ceapa, în

cubuleţe

mai mari.
îl
văzuse
m pe

Saro cum aducea ingredientele

crude
într-o
stare
în care
aceste

a se predau, eliberându-le

forma
şi
aroma
pentru
a crea

ceva cu
totul
nou. El
era
maestr

ul meu
alchimist. Mă
simţeam

precum ceapa pe care tocmai

o
pusese
m în
tigaie,
translu

cidă şi vulnerabilă.

Am

vrut să
mă
întorc
la
primel

e
gusturi
– acel
risotto
con

sugo
verde
pe care
îl
mânca

sem la
Acqua
al 2. Şi
atunci
am

înţeles
că tot
ce avea
să mi
se

întâmp
le în
continu
are – în
faţa

acestui
aragaz,
în casa
mea, în
lume –

va
însemn
a, de
acum
încolo,

o viaţă
de
prime
gusturi
încerca

te
pentru
a doua
oară.

Fai una
salsa
semplice
—fă un
sos
simplu,

aşa mi l-am imaginat spunând.

Am

întins
mâna
după o
sticlă
de sos

de roşii, ultima dintre cele

aduse
vara
trecută
din
Sicilia

care se
mai
afla în
dulap.
Am

deschis
-o şi
am
turnat
în

tigaie,
peste
soffrito
, o vară
sicilian

ă
lichidă.

— Pune
busuioc,

nu dafin. Adaugă puţin zahăr, ca să reduci aciditate

a.
A
m

i

m
i
t
a
t

m
i
ş
c

ările

ş
i

g

e
s
t
u
r

i
l
e

p

e

c
a
r

e

m
i

l
e

a
r

ă
t
a
s
e

Saro

,

a
p
o

i

a
m

a
m
e
s
t

e
c
a
t
.

Un
piatto
di
pasta
ti

farebbe bene, amore. O

farfuri
e de
paste
o să-ţi
facă

bine. Acesta fusese mereu sfatul

lui.

Ca şi
apa,
îndoial

a este fluidă. La o săptămână

după moartea lui Saro, mă

îndoia
m că
aş
putea
face

mare
lucru,
fie în
bucătărie, fie

în
viaţă.
Dar să
pun o
oală

cu apă
la fiert
ştiam.
Am
privit-

o cum
umple
a
vasul,
conşti

entă
de
fluidit
atea şi
flexibil

itatea
ei. Aşa
era şi
existe
nţa

mea
acum,
ceva
care
curgea

după
cum îi
cerea
viaţa
asta

capriciOasă?

Am
opr

it
apa
şi
am
pus

oala pe plită.

Am adăugat sar

e şi
am
aşt
ept
at

să
fiar
bă.

— Un

pumn
înseamnă o
porţie.
Fă

întotdeauna doi pumni. Şase,

dacă vin şi prieteni în vizită.

Şas
e
pu
mni
de

pas
te
păr
eau
cev

a
ini
ma
gin
abil

.
De
oca
md
ată,

mă
put
ea
m
des

cur
ca
doa
r
cu

gân
dul
de
a
pre

găti
o
sin
gur
ă

porţie de pasta

col
sug
o di
po
mo

dor
o.

Douăs
prezec

e
minute
mai
târziu
am

scurs pastele, lăsând aburii

să-mi
încălzească
faţa.
Am

amest
ecat
spagh
etele
cu

sosul pe care îl făcusem,

terminând pastele în tigaie,

în stil
italian.
Făcus
em
prima

mea
mânca
re
pentru
o

persoană în bucătăria lui Saro.

Am luat o înghiţitură. Nu era

grozavă, dar nici rea nu era.

Simţeam gustul îndoielii şi al

iubirii,
poate
un
vârf de
cuţit

de
încred
ere şi
o
lingur

ă de
dârzenie.
După
câteva

guri,
am dat
farfuri
a la o
parte.

Şi în timp ce mă uitam în

curtea noastră din spate, spre

smochinul
ale
cărui
fructe

văratice, deja complet format

e, îşi
îndrep
tau
faţa
spre

soare,
am
luat o
hotărâre: voi

duce
cenuşa
lui
Saro
în

Sicilia
în
aceast
ă vară.
îmi voi

ţine
promis
iunea
făcută
iubitul

ui meu
şi, cu
ocazia
asta,
poate

voi
descop
eri o
nouă
promis

iune
pentru
mine
şi
pentru

un
viitor
care în
acel
mome

nt mi
se
părea
de
neînţel

es.
4 Ritual
al
indieni
lor

americani, care cred că.

nrin
ardere
a
salviei.
o

persoa
nă sau
un
snatiu
not fi

nroteiate si curăţate de energii

negati
ve
(N.t. V

5 Bunică.

în limba
italiană
(N.t.V

**O
vilă**

. O
măt
ură

Saro a
preluat
iniţiati
va în
privinţ

a relaţiei noastre, care trebuia

să
prospere
chiar şi
aşa, de

la distanţă. Când m-am

întors
în
Statele
Unite,
după

şedere
a mea
prelun
gită la
Florenţ

a, a
concep
ut un
plan:
urma

să mă întorc în Italia, pe

perioa
da
verii, şi
să
citesc

pe
plajă
tot ce
îmi
dorea

m, în timp ce el avea să lucreze

, în
acel
sezon,
ca chef
bucăta

r pe
insula
Elba.
M-a
vizitat

la
Wesley
an în
toamna
ultimul

ui meu
an de
colegiu
, apoi a
venit

din nou
pentru
ceremo
nia
mea de

absolvire, din primăvară. După

ce am terminat studiile, a

căutat
un
aparta
ment
pentru

noi în Florenţa, în timp ce eu

jucam
în
piese
de
teatru

estivale în Berkshires, până

când
aveam
să ne
hotărâ
m ce

urma
să
facem
mai
depart

e. Ne
descur
cam
aşa, cu
fusuri

orare
diferite
, cu un
ocean
între

noi, în
două
limbi şi
în două
etape

diferite ale vieţii. Şi chiar

dacă
nu îi
cunosc
usem
încă

părinţii
,
continu
am
amând

oi să
visăm
că
relaţia
noastră

avea să
dureze;
iar eu,
mai
curând

decât m-aş fi aşteptat, am început

să
zăresc
la
orizont
îndepli

nirea
unui
alt
mare
vis: o

carieră
de
actriţă.

în timp

ce
făceam
teatru
estival,
un

impres
ar din
New
York a
accept

at să
mă
reprezi
nte.
Mi-a

luat
doar o
jumăta
te de
secund

ă să
decid
că
viitorul
meu se

afla la
New
York,
nu în
Italia,

aşa
cum ne
gândis
erăm
eu şi

Saro. Şi de-abia aşteptam să-i

dau
vestea.
L-am
sunat
de la

un
telefon
public,
aflat pe
margin

ea unui
drum
din
Great
Barrin

gton, Massachusetts. Eram în

pauza dintre două repetiţii.

— Din fericire, oamenii

mănân
că
peste
tot în
lume, a

spus el cu o voce entuziasmată.

Pot să fiu chef oriunde.

O lună
mai
târziu,
a
hotărât

să-şi
vândă
partea
lui din
noul

bar de
succes
pe care
îl
deschis

ese
împreu
nă cu
nişte
prieten

i. După
două
luni, îşi
dădea
demisi

a şi de
la
Acqua
al 2 şi
era

gata să
se
mute la
New
York.

— Eşti sigur? l-am întrebat eu.

Pe

atunci
locuiam la
New

York
şi
dormeam
pe

canapeaua mătuşii

mele,
în
Upper
East

Side,
ca să
econ
omis
esc

bani,
în
timp
ce
ziua

urmam cursuri de actor

ie,
iar
seara
eram
cheln

eriţă.

— Bineînţeles. Nu-mi pot

închipui viitorul fără tine, mi-a declarat el.

De-
abia
aştept
am să
mi se

alături în State, dar ştiam

că va
mai
avea
nevoie
de

câteva
luni
pentru
a pune
la

punct lucrurile în Florenţa şi

că îi
va fi
foarte
greu
să-şi ia

rămas-bun de la toţi prietenii săi.

Ştiam
însă că
îl
bucura
ideea

de a
se
muta
în
Ameri

ca.
Spera
m să o
vadă
ca pe

o revenire firească. La

urma
urmei,
îşi
petrec
use

adolescenţa în Buffalo, New

York,
când
părinţi
i lui
emigr

aseră
aici
pentru
o
scurtă

perioadă. Tatăl lui lucras

e într-o fabrică de paste,

iar
mama
lui
obţinu
se un

loc de
muncă
, în
ture,
la o

linie
de
asamb
lare a
jachet

elor.
Tatăl
lui ura
zăpad
a, iar

mamei sale îi fusese repartizată

extre
m de
plictisi
toarea
sarcin

ă de a
ataşa
acelaşi
rever,
la

același
stil de
jachet
ă sport
pentru

bărbaţi, timp de trei ani. Saro

îmi
povest
ise
despre
dezilu

zia pe care o trăiseră, despre

felul în care li se evaporase

visul american. Familia se

întorse
se în
cele
din
urmă

în
Sicilia
când
el
avea

şaptesprezece ani
şi
tocmai

absolvise un liceu american. El

nu
voise
să
plece
înapoi.

La acea vreme, povestea

părinţi
lor săi,
care
din
fermie

ri
deveni
seră
muncit
ori în

fabrici
, apoi
din
nou
fermie

ri, fusese elementul esenţi

al al
cunoşt
inţelor
mele
despre

ei. Pe lângă asta, mai ştiam

că niciunul dintre ei nu

avea
mai
mult
de
cinci

clase. Am simţit empatie la

gândul
monot
oniei
depri
mante

în care
îmi
imagin
am că
se

scurse
seră
anii pe
care îi
petrec

useră în Buffalo. Şi eram

curioa
să să-i
cunosc
pe cei
care

putuse ră să-şi ia copiii şi să

se
mute
în ţara
tuturor

posibilităţilor, pentru ca

apoi
să-i
ducă
înapoi
în

Sicilia,
unde
Saro
spune
a că

au
avut
mai
puţine
oportu

nităţi. Părinţi i lui mi s-au părut

hotărâţi, muncitori şi dedica

ţi,
chiar
dacă
nu
foarte

creativi – lucruri pe care le

putea
m
spune
şi
despre

unele
dintre
rudele
mele.
Ceea

ce nu înţelegeam, încă, era

rezistenţa lor; complexitate

a şi profunzimea conflictului

care le străbătea relaţia.

Această realitate m-a izbit

cu
doar
două
nopţi
înainte

ca
Saro
să
plece
în

sfârşit
din
Florenţa şi
să vină

la
mine,
la New
York
City.

— Cum adică nu le-ai spus încă?

Mă

plimbam înainte şi înapoi

prin
aparta
mentul
sărăcă
cios

mobila
t pe
care
reuşise
m să-l

găsesc
pentru
noi în
Upper
West

Side,
cu
răsufla
rea
tăiată

de la
cele
cinci
etaje
fără

lift. îl
aleses
em
pentru
că aşa

mi se
părea
pe-
atunci
că

trebuia
să
arate
primul
aparta

ment
al unui
cuplu:
spaţiu
interio

r şi
exterio
r,
pereţi
de

cărămidă, o bucătărie mică,

dar
funcţio
nală, şi
un
şifonie

r
suficient de
mare
încât

să
încapă
în el
majorit
atea

hainelor mele şi o parte dintrale lui. Tocmai mă întorsesem de

la
servici
ul meu
de
chelne

riţă la
Jekyll
and
Hyde,
un bar

tematic din West Village, eram

nervoasă şi nu-mi venea să cred

ce auzeam.

— Nu le-am spus, pentru că este prea important, mi-a

explicat
el.

\bcea îi
era

crispată şi uşor grăbită. în

spatele
lui
putea
m să
aud

sunetele străzii italiene –

Vespa-
uri şi
sirena
unei
ambul

anţe în depărtare.

Era

spre sfârşitul lui

noi
em
brie
.
Pen

tru o clipă, mi-

am
ima
gin
at
cast

ane
le
coa
pte
în

but
oaie
de
oţel
şi

oa
me
nii
sor
bin

du-
şi
cioc
olat
a

caldă înPiazza

della Signoria.

Cuv
inte
le
lui
m-

au
adu
s
însă
bru

tal la realitate.

— Bineînţeles că este foarte

important. Ne mutăm împreu

nă. în America! Chiar cred

că
trebuie
să-i
anunţi.

încercam din răsputeri să fiu

înţelegătoare, dar mă enerva felul în

care gestiona situaţia.

— O să-i anunţ, o să-i anunţ, a răspuns el.

— Saro, pleci în două zile!

— Ştiu.

Trebuie doar să mă gândesc cum

să le
spun. \
br fi
distruş
i. \br

crede
că n-o
să mă
mai
vadă

niciodată.

— De ce să Ce?

creadă aşa ceva?

— Din cauza

că,
pentru
ei,
când
oameni

i
pleacă
din
Sicilia
nu se

mai
întorc.
Viaţa
în
Americ

a
înseam
nă să-
ţi uiţi
cămin

ul.

îi
simţeam
mâhnirea
în voce.

— Dar n-are niciun sens. Poţi să zbori

înapoi în
Sicilia
oricând
vrei.

îmi

scoses
em
tricoul
negru
de la

muncă,
rămân
ând
doar în
sutien,

şi
stătea
m la
fereast
ra din

spate a apartamentului, cea care

dădea
în
balcon
ul
dinspre

strada
91,
fără să-
mi
pese

dacă
mă
vedea
cineva.

— Ai un unchi în Buffalo. Vrei să spui că nu mai

merge
niciodată
în
Sicilia?

— Poate

o dată
la doi,
trei
ani.
Dar

viaţa
lui este
în
America

acum.
Şi
familia
lui.
Sicilia

este trecutul. Este un loc pe care

îl
vizitezi
, nu în
care
stai.

Aveam concepţii diferite în

privinţa mobilităţii. Eu călător

eam cu avionul încă de la zece ani.

Saro,
însă,
făcuse
prima
lui

călător
ie
lungă
atunci
când

venise
în
Statele
Unite
cu un

vapor –
un
adevăr
at
pacheb

ot
transat
lantic,
ce
purta

numele
de SS
Michel
angelo.
Cele

trei
săptăm
âni, cât
a durat
drumul

, şi le-a petrecut într-o cabină

de
clasa a
treia.
Prima
dată

când a
zburat
a fost
atunci
când

familia lui s-a întors în Sicilia.

Şi cu toate că venise să mă

viziteze
de mai
multe
ori în
Statele

Unite,
acum
părea
să
sugere

ze că reîntoarcerea în Sicilia

era
cumva
diferită
, dacă
nu

fizic, măcar emoţional.

Am continuat să-l presez.

— Bine.

Atunci, promite-le că o să-i vizitezi des. Şi cu asta, basta.

— Nu e aşa de simplu.

Nu am
de
gând
să
merg

acolo
până
când
nu te
pot lua

cu mine. Iar momentul ăla

e
depart
e. Cine
ştie
când

se va
întâmp
la
asta?

— Stai, ce vrei să spui?

Era pentru

prima
dată
când
spunea
ceva

ce,
până
atunci,
rămăse
se

nespus
. în cei
doi ani
de
când

eram împreună, nu vorbiserăm

nicioda
tă
despre
o vizită
a mea

la
părinţii
lui.
Fusese
răm

atât de
ocupaţi
să ne
păstrăm

relaţia la distanţă – cumpă

rând
bilete
de
avion
spre şi

dinspre Statele Unite şi Italia –, încât

gândul
că ar
trebui
să
merg

în
Sicilia
nu mi-a
trecut
nicioda

tă pe
deplin
conştie
nt prin
minte.

— Că încerc să-mi ţin viaţa

personală departe de părinţii

mei.
Am
învăţat
asta cu
Valenti

na. Valentina era fosta lui

iubită. Fuseseră împreună

cinci
ani,
înainte
ca ea
să

devină budistă şi să-şi mute

lucruri
le din
aparta
mentul
în care

stătea
u în
timp
ce el
era la

muncă
.
Valenti
na era
numel

e de
cod
pentru
„relaţi
e

eşuată
”.

— Ce
anume ai

„învăţat”
cu
Valentina
?

— Că

părinţi
i mei
nu
sunt
de

acord
cu
relaţiil
e
intercu

lturale.
Putem
să
vorbim
despre

asta altădată, de exemplu,

când
ajung
şi eu
acolo?

\bia să
pună
punct
conversa
ţiei.

— Stai!
Ce vrei
să spui?

între
timp

îmi
scoses
em şi
jeanşii
de

lucru,
îmi
pusese
m un
trenin

g de
casă şi
mă
aşezas
em pe

canapeaua, cu gândul de a-mi

desface o sticlă de vin.

—

Valentina

era

italiancă!

— Nu,

era din

Sardinia.

—

Sardinia

e parte

din

Italia.

— O

parte
din
Italia.
E o
insulă

depart
e de
Italia.
A fi
sard e

diferit
de a fi
italian
şi cu
sigura

nţă
diferit
de a fi
sicilian
.

Părinţi
i mei
nu au
fost
nicioda

tă de
acord
să fim
împreu
nă şi

nici nu
s-au
înţeles
cu ea.
Când

am
dus-o
acolo
în
vizită,

Valentinei nu i-a plăcut deloc,

iar
tata i-a
spus
mamei
că

relaţia noastră nu avea să

meargă niciodată. Tembi,

asta n-are nicio importanţă.

Ajunse
serăm
prea
depart
e cu o

conver
saţie
care
nu ar fi
trebuit

niciodată să fie purtată la

telefon
şi, pe
deasupra, cu
un

ocean
între
noi.

— Acum

chiar
trebuie
să plec,
pe bune.

— Bine,

dar asta s-a întâmplat

atunci. Ce legătură are cu

faptul
că le-ai
spune
că te
muţi

aici?

Ştiam ce legătură avea, dar voiam să-

l aud pe
el
spunând-
o.
—

\
b
r
c
r

e
d
e
c
ă

m
-
a
u
d

e
z
a
m
ă

g
it
c
a
p

ă
ri
n
ţi
.

C
ă
,
n
e

căsăt

o
ri
n
d
u

-
m
ă
c
u

o
it
a
li
a

n
c
ă
s
a

u
o
si
c
il

i
a
n
c
ă

,
îi
a
b
a

n
d
o
n
e

z.
D
a
r
e

u
t
e
i
u

besc.

A
s
t
a
e

t
o
t
c
e

conte

a
z
ă
.
I

a
r
a
c
u

m
,
c
h
i

a
r
t
r
e

buies

ă
t
r
e
c

p
e
l
a
A

c
q
u
a
a

l
2
,
î
n

a
i
n
t
e

d
e
a
p
l

e
c
a
.

— Trebuie să rezolvi asta, Saro. Trebuie!

Şi te iubesc şi eu.

întreaga

situaţi
e m-a
făcut
să
înţeleg

puţin
mai
mult
cât de
profun

dă
trebui
e să fi
fost
ruptur

a din
relaţia
lor. Iar
toată
povest

ea cu
Valent
ina mi
s-a
părut

pur şi simplu absurdă. Era ca şi

cum ai
spune
că o
persoa
nă din

Louisiana nu
putea
să
aibă o

relaţie
reuşită
cu
cineva
din

New
Jersey.
Simţeam că
mi se

urcă
sângel
e la
cap,
doar

gândin
du-mă
la
toate
astea.

M-am ridicat de pe canapea şi

mi-am
turnat
încă
un
pahar

generos de
vin,
din cel
pe

care îl
poţi
cumpără de
la

orice
magaz
in de
băutur
i aflat

la colţ
de
stradă,
cu mai
puţin

de
zece
dolari.
în
ciuda

faptului că încercam să-i

împing
pe
părinţi
i lui
Saro

la
margi
nea
minţii,
înăunt

rul
meu
simţea
m un
amest

ec
ciudat
de
confuzie,

frustrare şi furie faţă de acei

oamen
i de la
munte
pe
care

nu-i întâlnisem niciodată.

Mai
mult
de-
atât,
păreau

să-mi paralizeze bărbatul,

altfel perfect capabil să ia

hotărâri,
într-o
stare
de

indecizie în
care
nu ştia
dacă

putea
vorbi
cu ei
chiar
şi

despre
cele
mai
importante

aspecte ale vieţii sale. Iar

dacă ceea ce-mi spusese

despre
reacţia
părinţi
lor săi
faţă de

o
priete
nă
proven
ită

dintr-o
altă
insulă
medite
raneea

nă era adevărat, atunci ce

naiba
ar
putea
să
creadă

despre o americancă de

culoar
e din
Texas?

într-o

după-amiază îngheţată de

sfârşit de noiembrie, Saro a

ajuns la uşa noastră, după

ce a
răzbit
toate
cele
cinci

etaje
de
scări
cu
bagaju

l său
din
Italia.
îmi
petrec

usem
întrea
ga zi
într-o
eufori

e
mania
cală –
făcând
curăţe

nie, umplând frigiderul,

aranjând, iar şi iar, noile pernel

e decorative luate de la

Potter
y Barn
pe
canap
eaua

albă
shabb
y chic
pe
care o

cumpă
rasem
din
bacşiş
urile

primite la bar. îi cumpărasem

chiar
şi
ziarul
italian
prefer

at şi îl aşezasem pe blatul din

bucătă
rie, \
biam
ca
locul

să fie perfect şi el să se simtă

acasă
din
primul
mome
nt în

care
intra
pe
uşă.
Mi-am

imagin
at că
vom
face
dragos

te,
apoi
ne
vom
plimba

pe Broadway în căutarea

unui
loc în
care
să
luăm o

gustare
târzie,
după
care

ne
vom
întoar
ce pe
jos

acasă,
prin
West
End
Avenu

e.

Primul lucru pe care l-a spus

după ce a trecut pragul a fost:

— Am

reuşit.
Sunt aici.
I-am
sărit în
braţe,

mi-am încolăcit picioarele în jurul lui

şi nu i-am mai dat drumul din

strânsoare. Nu puteam să cred că

moment
ul acela
era real.
M-a
ţinut aşa

o vreme, după care i-am făcut turul

celor patruzeci şi cinci de metri pătraţi ai noului nostru cămin. Cel mai mult i-a

plăcut
peretele
din
cărămidă

aparentă
.

— După
ce mă

instalez,
o să fac
nişte
paste şi
o să-i

anunţ pe
părinţii
mei că
am
ajuns.

— Ce au zis când i-ai anunţat că pleci?

l-am
întrebat
cu un
ton care
încerca

să pară
relaxat
şi în
niciun
caz

critic.

— Nu prea multe.

Nu sunt prea vorbăreţ i de felul lor. Tata n-a zis nimic. Mama a oftat şi mi-a

spus: „Ai grijă de tine”.

— Asta-i

tot?

Am
încercat
să nu-mi

trădez
adevărat
ele
sentime
nte faţă

de
răspuns
ul lor
atât de
puţin

încurajator şi m-am apucat să-l ajut

să-şi despacheteze câteva haine.

Cu toate
acestea,
nu m-am
putut
împiedic

a să nu
simt o
nelinişte
şi o
neîncred

ere tot
mai mari
faţă de
aceşti
oameni,

capabili
să ridice
asemene
a ziduri
între

sufletul
lor şi
ceilalţi.
Astfel de
oamenii

păreau sortiţi să provoace un munte

de
suferinţă
lor înşişi
sau
celor din

jur.

Despach
etatul nu
a durat

mult.
Gardero
ba lui
Saro era
minimal

istă, în comparaţie cu a mea, plină de

haine în toate culorile şi de pantofi

cu tocuri de toate înălţimile cunoscu

te
vreodată
de
populaţi
a

feminină. Când am terminat, şi

ultimul
tricou a
fost pus
bine, i-
am

întins telefonul, ca să-şi sune părinţii.

A
răspuns
sora lui
mai
mică,

Franca,
care se
căsători
se de
curând

şi era însărcinată cu al doilea copil.

— Spune-le că am ajuns, l-am auzit zicând pe

Saro în italiană.

Apoi au mai vorbit

câteva minute în siciliană. Nu eram

sigură
dacă
ceea ce
auzeam
era un

dialect
italian
sau o
limbă în
sine,

însă, indiferent ce-ar fi fost, nu

înţelege
am o
iotă.
Auzind
doar o

parte a conversaţiei, îmi era greu să

ghicesc
dacă
părinţii
lui Saro
erau sau

nu acasă
şi încă şi
mai greu
să-mi
dau

seama
cum îl
făcea pe
Saro să
se simtă

acest
telefon.
După ce
a închis,
doar

mi-a
zâmbit
şi a
luat-o
spre

bucătărie. Oricât de mult

mi-aş fi
dorit
să-i
pun o
groază

de
întrebări, am
ales să
o las

aşa. Era evident obosit.

Era prima noastră seară într-un

oraş
nou,
începu
tul noii
noastr

e vieţi. Tot ce-mi doream era

să
facem
dragos
te, să
mâncă

m şi,
poate,
să ne
plimbă
m pe

malul
Hudsonului.
în
clipa

aceea,
eram
mai
mult
decât

hotărâ
tă să-i
las pe
părinţi
i lui să

rămână la marginea vieţii

noastre de vis, care abia

începe a să devină realitate.

Saro
frămân
ta
delicat
aluatul

proaspăt de paste cu mâna,

în bucătăria noastră de

mărimea unui timbru poştal.

M-am dus în spatele lui şi, privind

u-l
peste
umăr,
i-
amspu

s:

— Cred că ar trebui să ne

căsătorim.

în cele
trei

zile de
când
sosise
aici,
doar la

asta
mă
gândis
em
Mai

vorbis
erăm
despre
asta, la
modul

general, în ultimele luni, dar

acum,
că
locuia
m
împreu

nă,
dorinţa
căpăta
se o
notă

de urgenţă.

El nu şi-a

ridicat privirea.

— Sigur, bineînţeles.

Să-i cer să se căsătorească

cu
mine
în timp
ce
făcea

paste
mi s-a
părut
cel mai
natural

şi mai
logic
lucru
cu
putinţă

.

— Avem nevoie de ea

pentru Serviciul de Imigrări.

Trebuie să ai statut de rezide

nt
perma
nent,
ca să
poţi

lucra. Putem să ne ducem la

primărie.

A pus aluatul

pe un
tocător
şi l-a
tăiat în
fâşii

lungi
de
treizec
i de
centim

etri, pe
care
le-a
rulat
apoi în

tuburi
lungi
şi
subţiri.

— Bineînţeles, hai s-o facem,

amore,
a spus
el şi s-a
întins

către
mine
să mă
sărute,
genul

de
sărut
simplu
şi
afirmat

iv, în acelaşi timp. O jumăta

te de
oră
mai
târziu
mânea

m şi
privea
m spre
spatel
e

clădiril
or din
piatră
brună
de pe

strada
91,
care
se
vedea

u
dincol
o de
terasă.
Căzus

erăm
de
acord
să nu
spune

m
nimăn
ui
despre
planul

nostru de a ne căsători.

Nunta puteam s-o facem şi mai

târziu. Deocamdată, voiam ca

acest moment să fie numai

despre
noi
doi.
Am
ales-o

pe
Susan,
prietena
mea

apropi
ată din
timpul
colegi
ului,

să ne
fie
martor
.
Susan

ştia să
ţină
un
secret
şi îi

plăcea tot ce era romantic.

Lucra
la
World
Trade
Center

, lângă primăria din sudul Manha

ttanului. Am sunat-o şi a fost

imediat de acord să ne întâlni

m în
pauza
de
prânz
şi să

ne fie
martor
ă.

Am

depus
o
cerere
pentru
un

certificat de căsătorie şi ne-am

dus în
West
Village
să ne
luăm

verigh
ete.
Erau
nişte
benzi

simple
din
argint
– două
la

douăzeci de dolari –, cumpă

rate
de la
un
vânzător

care
mai
avea şi
tămâie
,

cleştiş
ori
pentru
jointur
i şi

tricour
i cu
ILOVE
THE
BIG

APPLE
. Ne-
am
pus
verigh

etele
şi ne-
am
dus
după

colţ,
să
bem
un
capucc

inno la
Caffe
delT
Artista
, pe

Greenwich Avenue. Iubea

m
cafene
aua
aceea,
cu

mesele
ei
antice
care
nu

semăn
au una
cu
alta,
cu

lămpile boeme şi canap

ele
moi
peste
tot.
Dar

ceea
ce îmi
plăcea
cel
mai

mult
acolo
era
obicei
ul

clienţil
or de a
lăsa
câte
un

mesaj
despre
aspiraţ
iile
lor, o

confesiune, o dorinţă sau citate

literare în sertarele mesel

or din
local.
Uneori
, erau
chiar

scrisor
i
întregi
de
dragos

te,
scrise
cu ani
înainte
. în

ziua
aceea,
am
lăsat
şi eu

un mesaj: „Vreau să-mi petrec

viaţa
în
iubire
şi
priete

nie”.

Când
am
ajuns

în cele
din
urmă
în
micul

birou
guvernamental, cu
judecă

torul
de
pace
pe un
podiu

m şi o fărâmă de privelişte

spre
East
River
zărită
printr-

o mică fereastră, mă simţeam

ameţit
ă în
bluza
mea
albă

cu
flori şi
o
pereche de

pantaloni negri cu pense.

Saro
avea
în
mână
ziarul

lui
italian.
Susan,
care
era

foarte emotivă de felul ei,

stătea
în
spatel
e
nostru

, toată
în
lacrimi
. îl
ţineam

pe
Saro
de
mână
şi nu-

mi
venea
să
cred
cu ce

viteză
ameţit
oare
căsăto
rea

oamen
ii
funcţio
narul
guvern

ament
al. în
mai
puţin
de

cinci
minute
eram
soţ şi
soţie

şi
niciun
a
dintre
familiil

e
noastr
e
habar
n-

avea.
Exact
ceea
ce ne
dorise

răm.

Când
am
lăsat

în
urma
noastr
ă
cotloa

nele
întune
cate
ale
primăr

iei, soarele strălucea cu

putere
. Ne-
am
gândit
că cel

mai
potrivi
t ar fi
să
sărbăt

orim
cu o
felie
de
pizza

şi cu o
plimba
re
agale
înapoi

către casă. Fiindcă, nu-i aşa, o

singur
ă dată
putea
m să
traver

săm
Manha
ttanul
ca
proasp

ăt
căsăto
riţi.
Am
luat-o pe

traseul pitoresc, oprindu-ne în Chelsea,

traversând
Times
Square
şi

trecând
apoi pe
lângă
Lincoln
Center,

înainte
de a ne
întoarce
la
apartam

entul
nostru
de pe
strada
92. Ne-

am oprit
să
cumpărăm
brânză

de la
Zabar ’s.
în seara
aceea,
am

mâncat
pecorino
ras
peste
alte

paste
făcute
de Saro.
Am
turnat

vin în
pahare
şi am
închinat
unul

pentru
celălalt.
Viaţa
mea
părea

plină de posibilităţi acum. îl aveam

alături
pe
bărbatul
visurilor
mele şi

simţeam
că şi
cariera
la care
visasem

dintotdeauna se afla la doar o aruncăt

ură de
băţ.
Pătrunse
sem pe
un

tărâm
magic.

— Trebuie să le spui, i-am zis

lui Saro într-o dimineaţă târzie, în timp

ce
făceam
jogging
în jurul
glorifica

tului
heleşteu
municip
al numit
Hollywo

od
Reservoi
r,
cocoţat
pe un

deal
luxos,
printre
proprietăţi ale

vedetelor şi eucalipţi.

Timpul petrecut împreună în New York se

dovedise
a fi
scurt.
După ce
am

aterizat într-un rol secundar

recurent într-o telenovelă – prima

mea apariţie pe un generic TV –, m-

am ales
imediat
şi cu un
agent,
care mi-

a spus
că
trebuia
să ajung
cât de

repede puteam în Los Angeles. Nu

aveam
nici
mobilă,
nici
locuri de

muncă,
doar
aspiraţii
din plin.
Mi-am

program
at prima
audiţie
şi
imediat

după asta i-am spus lui Saro: „Cred că

m-aş
putea
obişnui
cu o
astfel de

viaţă”.

De când ne aflam în L.A.,

anii zburaseră într-o succesiune

grăbită
de
audiţii,
scenarii,
refuzuri

şi încercări de a descoperi unde

se putea bea cea mai bună cafea

italiană. încă nu cunoşteam prea multă

lume, iar
întinder
ea
oraşului
era

năucitoare. Dar ne distram făcând

planuri
pentru
nunta
oficială,
care

urma să ne ducă înapoi la Florenţa , pentru a face schimb de inele şi jurămint

e în faţa prietenilor şi a familiei.

în cei
aproape
cinci ani
de când
eu şi

Saro eram împreună, de-abia

dacă
schimba
sem câte
un salut
cu

părinţii lui, la telefon. Dar chiar şi

aşa, tot a fost o surpriză pentru mine să aflu că Saro încă nu le spusese

părinţilor săi că urma să ne căsători

m (din nou), de data aceasta în Italia.

Invitaţiile fuseseră comandate în

engleză
şi în
italiană.
„Vă
rugăm să

ne faceţi
onoarea
de a
participa
la nunta

lui…”.
Saro
inscripţio
nase un
inel cu

safir, potrivit mai degrabă pentru o

mare
doamnă,
cu faţete
atât de
insolent

de
albastre,
încât
până şi
Meditera

na avea
să se
înverzeas
că de
invidie.

Era un
Ceylon
Royal
Blue
oval, de

cinci
carate,
flancat
de şase
diamante

tăiate
rotund,
într-o
montură
antică

din aur
alb şi
galben
de 18
carate.

Ştiam că
îmi va
lua o
viaţă să
ajung să

mă maturizez îndeajuns pentru

acest
inel.
Toate
începeau
să se

lege.

— Ştiu, ştiu, a continuat el

conversaţia.

Se chinuia să

respire,
el fiind
ţestoasa
pe lângă
iepurele

în care
mă
transfor
mam eu,
când

venea
vorba de
alergat.

— Ia-o

mai
încet!

— Deci când? am reluat

conversaţia în intimitatea micuţei

noastre
Toyota,
în timp
ce
coboram

pe serpentinele din Hollywood Hills şi

Saro
căuta pe
podeaua
maşinii
vreo

sticlă de
apă
rătăcită.
Orice
menţiona

re a
părinţilor
săi îi
amintea
de

relaţia
lor
încărcată
de
dezamăg

ire,
îngrijorare şi
teamă.
Acestea

fuseseră
puncte
de
fractură
între ei

cu mult
timp
înainte
ca el să
se

îndrăgostească de mine.

— Nu la

telefon.
Trebuie
să o fac
în felul
meu, a

spus el, debordând de o furie ce continua să crească, în momentul în care

întorcea cheia în broasca apartamentului

nostru de
pe
Kenmore
Avenue
din Los

Feliz.

— Saro, n-o să ieşi din

casa asta
până nu
te aşezi
la masă
să scrii

scrisoarea, i-am spus, strecurându-mă

pe lângă
el pentru
a fi
prima
care

intra la
duş şi
pentru a-
i
împărtăşi

concluzia
mea
finală.

După

exact
cinci
ciorne,
trei zile
şi două

nopţi de insomnie dureroasă, Saro avea, în

sfârşit, o
scrisoare
de
trimis.
Aceasta

zicea aşa (în italiană): *Dragă mamă şi* *tată,*

Am
sperat
să nu

fiu
nevoit
să vă
dau
aceast

ă
veste
într-o
scriso
are,

dar
nu
există
nicio
cale

să v-o
spun
eu
însum
i. Mă

însor.
O
iubesc
pe
Tembi

şi
vrem
să ne
petrec
em

restul
vieţii
împre
ună.
Nunta

va avea loc la Florența,

vara aceasta, pe 26 iulie.

Sper
că
veţi
alege
să

veniţi. Vă aştept cu drag.

Fiul
vostru,

Saro

Am pus scrisoare a la poştă şi apoi am aşteptat.

Două săptămâni mai târziu

, când a venit răspunsul

din
Sicilia
, a
fost
unul

hotărât şi livrat printr-un

apel
telefo
nic de
trei
minut

e, întrerupt de tot felul

de pârâituri. Tatăl lui,

Giuseppe, i-a spus: „Non

ho piu
figlio”
.
Numa
i am

niciun
fiu.
Saro a
fost
devas

tat.
Mă
durea
să-l
văd

cum se retrăgea în sine,

dar,
în
acelaşi timp,
era ca

şi
cum
aş fi
încercat să

alin
un
animal
rănit,

fără
să am
nicio
cale
prin

care
s-o
fac.
Am
încerc

at să-l
învese
lesc,
dar
eram

strivit
ă de
greut
atea
propri

ei
mele
deza
măgir
i şi

lipse de speranţă. Nu

mă
aştept
asem
niciod
ată la

aşa
ceva.

Dacă
neîncr

edere
a ar fi
avut
servit
ori,

tatăl
lui
Saro
ar fi
fost

cel
mai
loial
dintre
ei.

Ajunsesem la această

concl
uzie
din
puţin
ul pe

care
mi-l
împărtăşise
Saro

despre el, fără nicio trager

e de
inimă,
de-a
lungul
anilor

.
Ştiam,
de
exemplu,

că
Giuse
ppe
nu
mai

vorbe
a cu
propri
ul
cumn

at de
aproa
pe
douăz
eci de

ani
din
cauza
unei
glume

– nu-i plăcuse poanta. Mai

ştiam, de asemenea, că îşi

făcea
propri
ul vin
şi
cultiv

a
ustur
oi; că
avea
platfu

s şi
genun
chi
nodur
oşi; că

prefer
a să
joace
cărţi,
nu

domino, dar niciodată pe bani.

Banii îi ţinea într-un

teanc
bine
strâns
şi
înfăşu

rat în plastic, îndesat

între
şipcile
de
sub
saltea

ua sa. Rareori la bancă. Avea

mai multă încredere în oficiul

poştal
decât
în
bancă
,

pentru că poştaşul locuia

în
satul
lui şi
ştia
unde

să-l găsească. Bancherul

era
din
satul
vecin.
Practi

c,
Giuse
ppe
nu
avea

încredere în nimeni născu

t în
afara
graniţ
elor
loculu

i său
de
baştin
ă,
aproa

pe
uitat
acum,
dintre
munţi.

Adică
nici în
mine.
Nu
crezus

em că
înstrăi
narea
lor se
putea

înrăutăţi şi mai mult, însă

acum
îl
înlătur
a cu
totul

pe
Saro
din
viaţa
lui şi

mă
folose
a pe
mine
ca

bisturi
u.
Peste
o
potenţ

ială
absenţ
ă de la
nuntă
aş fi

putut
să
trec,
dar să-
şi

alunge
fiul din
viaţa
lui
depăş

ea
cele
mai
nebun
eşti

închip
uiri
ale
mele.
începe

am să
cred
că voi
ajunge
să-mi

întâlnesc socrii pentru prima

dată
abia la
înmor
mânta
rea

cuiva.

— Dar cu sora ta cum rămâne?

Ea vine?

Tăcere
a lui a
spus

totul. Nefiind dornică să

mai
adaug
şi alte
motive
de

dezamăgire, am spus:

— Treaba lor, eu tot le trimit invitaţii.

Aveam cincizeci de invitaţii

strălucitoare, cu litere de

culoare ocru gravate în relief,

tipărit
e
special
în
italian

ă
pentru
priete
nii din
Floren

ţa şi
pentru
eventualitatea în

care,
deşi
nu
eram
chiar

apropiaţi, ar fi venit totuşi cineva

din
familia
lui. Să
fiu a
naibii

dacă
nu
aveam
să le
trimit!

— Tembi, ţi-am spus. N-o să vină

nimeni
. Tata
e
capul
familie

i. îi
obligă
pe toţi
să-l
ascult

e.
Sora
mea
nu va
veni,

din respect pentru el.

— Saro,
te rog,
gata
cu
„respe

ctul”
ăsta.
Mi-a
ajuns.
Unde

suntem, într-un film cu Naşul?

A schiţat un zâmbet.

Storce a o lămâie peste o

farfurie cu fenicul tăiat în felii

subţiri
ca
foaia
de
hârtie,

aşezat pe un pat de parmezan şi

rucola. încerca să mă scoată

din
luptă
hrănin
du-mă.

— Uite, tata crede că oamen

ii îl vor
bârfi,
ba
chiar
îşi vor

bate
joc de
el. El
crede
că toţi

americ
anii
divorţ
ează.
Iar în

mintea lui, consideră că am

făcut o partidă proastă, sub

nivelul meu.

— Ce? Hai,

lasă-mă... Spune-i că a cultiva

usturoi nu e
chiar o
ocupaţie de

înaltă
clasă.

Am rupt
o

baghetă
în două,
cu
mâinile.

— Ştiu,

ştiu... După care

mi
-a
înt
ins
far

fur
ia
şi
mi
-a

da
t
un
pu
pic

,
ca
re
er
a

me
nit
să-
mi
ad

uc
ă
am
int
e

că,
la
ur
ma
ur

me
i,
mă
mă
rit

am
cu
el,
nu
cu

fa
mi
lia
lui
.

— Ei bine, vor primi invitaţ

ii. Să-i lăsăm să aleagă singuri

ce vor
face
cu ele!
am
spus

în timp ce duceam la

gură o furculiţă încărcată cu

fenicul aromat cu lămâie.

Apoim

i-
a
m

î

n
d
r
e
p

t
a
t
g
â

n
d
u
ri
l

e
s
p
r
e

famili

a
m
e
a
şi

s
p
r
e
m

o
d
u
l
î

ncare

a
v
e
a
m

s
ă
l
e

d
a
u
v
e

stead

e
s
p
r
e

părinţi

i
l
u
i
S

a
r
o
.

Mă
trag
dintr-
un
lung

şir de texani progresişti de

culoare, care au dărâmat

multe bariere în viaţa lor.

încăpu
i listei
se aflã
stră-
străbu

nicul
meu
Roebuck
Mark,

care a
avut
neobrăzarea
de a-şi

deschi de propriul oficiu

poştal/
magazin
alimentar

pentru
sclavii
proasp
ăt
elibera

ţi în ţinuturile rurale împăd

urite
din
estul
Texas
ului. A

rezistat
jafurilor şi
ameni

nţărilo
r cu
linşaju
l, şi se
povest

eşte
că îşi
dresas
e calul
să se

întoar
că
singur,
prin
bezna

nopţii,
înapoi
la
fermă,
pentru

ca el
să
poată
veni
pe jos

prin pădurile din spatele

casei,
evitân
d
astfel
oamen

ii Ku
Klux
Klanul
ui şi
tâlhari

i
mărun
ţi.
După
Roebu

ck au urmat un preşedinte al

unui
colegi
u
istoric
pentru

negri,
un
primar
, unul
dintre

primii
colone
i de
culoar
e din

armata Statelor Unite,

un
unchi
după
care a
fost

numită
o
bibliot
ecă şi
strămă

tuşa
mea
Altha,
din
Coldsp

ring,
Texas
(649
de
locuito

ri). Ea îşi câştigase dreptu

l la
măreţi
e nu
doar
cu

ajutorul roşiilor premi

ate pe care le cultiva în fiecare

vară,
ci şi
prin
aceea
că

avusese nemaipomenita

insolențǎ de a se mărita cu

singurul (şi foarte irlandezul)

doctor
din
sat,
„Doc”,
în

1968.
Cei doi
îl
înfrunt
aseră

pe Jim Crow deschizându-şi un

cabinet într-o fermă din cărămi

dă
roşie
cu un
singur
nivel,

situată
peste
drum
de
închis

oarea
din
Coldsp
ring şi
de

căprio
rii ei
de
care
erau

spânzuraţi deţinuţii. Se spune

că
prezen
ţa lor
acolo
a făcut

ca niciun alt „negro” să nu

mai fie
spânz
urat în
afara
închis

orii,
pentru
că Doc
era
venera

t în
oraş.
Apoi
mai
sunt

mama
şi tata,
amând
oi
activişt

i.
Aceştia
sunt
oameni
i din

care
mă
trag.

Aşa că

atunci
când i-
am
sunat
pe

părinţi
i mei,
de
mult
divorţa

ţi, dar
încă
prieten
i,
pentru

a le
spune
că
familia
lui

Saro
nu va
veni la
nuntă
din

motive
pe
care
probab
il şi le

pot
imagin
a, am
sperat
că nu

vor
întoarce
spatele
unei

lungi
istorii
de
familie
care s-

a
ridicat
deasup
ra
unor

circum
stanţe
mai
puţin
decât

ideale. Şi am sperat că, indifer

ent de
opiniil
e pe
care
le-ar fi

avut
despre
ceea
ce
urma

să le
spun,
vor
avea
înţelep

ciunea de a le păstra pentru ei.

Tatălui meu îi plăcuse Saro încă de

prima
dată
când
se
întâlni

seră la Florenţa. Mama stătuse

alături
de el la
cerem
onia
mea de

absolvire a facultăţii. Saro

gătise
paste
alături
de
grătar

ul
tatălui
meu,
la
petrec

erea
de
după
absolvi
rea

mea.
Iar el
şi
mama
manife

stau o admiraţie comună

pentru Siddartha. Părinţii mei

adorau
simţul
umorul
ui şi
genero

zitatea
de
care
dădea
dovadă

Saro şi, cu siguranţă, felul în

care
mă
iubea.
Cu
toate

astea,
când
am
format
numer

ele lor
de
telefon
,
aveam

un gol
în
stomac
. Chiar
n-aş

mai fi
putut
suport
a nicio
altă

dramă.

— Ei bine, chiar

dacă familia lui ne va lipsi,

noi ne
vom
distra
al
naibii

de
bine în
Italia,
a
conclu

zionat,
însă,
tatăl
meu.

Deci nu m-au dezamăgit. Era exact răspunsu l de care aveam nevoie.

Saro a înţeles

că nunta noastră va avea

loc
pentru
a
sărbăt
ori

evenimentul împreună cu familia

mea,
dacă
nu se
putea
şi cu a

lui.
Organizarea ei în Italia

lăsa
uşa
deschi
să
pentru

tatăl
său, în
caz că
se
răzgân

dea.
Unde
şi-a
ascuns
Saro

sentimentul de pierdere în

acele
zile, nu
ştiu.
Era
zonă

interzisă; nu voia să vorbească

despre
asta.
M-a
durut,
dar i-

am
respec
tat
opţiun
ea. Am

ales
să-l
iubesc
şi prin
prisma

lucruri
lor pe
care
nu le
înţeleg

eam. Spune a tot timpul: „Nu-i

cunoşti ”. Şi avea dreptate. De

fapt,
nu
văzuse
m
decât

o singură fotografie de-ale lor. Stătea u în faţa casei

lor din
Sicilia.
Tatăl
lui
Saro

părea
că
tocmai
se
întorse

se de la munca câmpului şi

se oprise în faţa uşii de la

intrare. Purta o coppola

(tradiţionala şapcă siciliană), iar

mâinil
e îi
erau
încă
murda

re de
la
munca
de
peste

zi.
Mama
lui
Saro
era

chiar
în faţa
lui, pe
poteca
din

prim-
plan.
Avea
un şorţ
şi

stătea
uşor
aplecat
ă, în
timp

ce
soarele
străluc
ea
deasup

ra lor.
Vântul
sufla şi
el.
Trebui

e să fi
fost
chiar
înainte
de

prânz.
Arăta
exact
ca
Saro şi

cumva
am
iubit-o
pentru
asta.

în
mâini
ţinea o
mătură
şi

fusese
surpri
nsă în
timp
ce o

folosea
. Era
un
tablou
impres

ionant,
plin
de
intimi
tatea

vieţii
domestice,
a
căsăt

oriei.
M-a
durut
când
m-am

uitat
la
fotografie
şi m-

am gândit că aceştia

sunt
socrii
mei,
pe
care

s-ar
putea
să
nu-i
cunos

c
nicio
dată.

Mi-a

luat
luni
întregi
să-l
ajut pe

Saro
să
depăşe
ască
teama

că
nunta
noastră va
arăta

ca
scoasă
din
Naşul.
îşi

imagin
a
oameni
îmbrăc
aţi în

costume care nu li se potriveau, un

preot
şi o
biserică
încinsă

, cu un
Iisus
slăbăn
og
răstign

it atârnând deasupra

întregului calvar. Pe scurt,

îşi
imagin
a toate
nunţile
din

bisericile italiene pe care le

văzuse vreodată. Era tabloul unei

ceremonii matrimoniale despre

care
eu nu
ştiam
nimic.
A

trebuit
să-i
spun
că îl
înspăi

mânta
ceva
absolut
imposi

bil,
fiindcă
nu
intenţi
onam

să joc
niciodată în
filmul
ăla. A

trebuit
să-i
aduc
aminte
că nu

eram catolică şi că părinţii mei,

foşti
atei şi
cândva
comun
işti, au

avut
grijă
să nu
mă
boteze

niciodată. Aşa
că o
nuntă
la

biserică în Italia ieşea din

discuţie.

Cu toate

acestea, reticenţa lui faţă de

întreaga poveste ajunse

se să
se
transfo
rme
într-o

obsesi
e care
îl
măcina
de-a

dreptul. După ce a reuşit să

depăşe
ască
teama
de
scenel

e din biserică – mersul către

altar,
rugăci
unile şi
specta
colul –,

mintea
i s-a
concentrat pe
recepţi

e.
Prieteni
noştri
şi

familia
mea
înghes
uiţi în
restaur

antul unui hotel oarecare,

având în faţă o mâncare

mediocră, lucruri despre care,

în caz
că
familia
lui
chiar

venea,
invitaţi
i aveau
să
vorbea

scă ani
întregi
după
aceea.
Ce le-a

plăcut,
ce nu
le-a
plăcut,
mărim

ea
porţiilo
r, cine
a făcut
indiges

tie,
cine a
băut
prea
mult.

Nu
voia o
nuntă
care,
la

sfârşit
ul zilei,
avea
să se
presch

imbe
într-o
mare
de
bârfe,

subsuori asudate şi tabere

separa
te ale
familiil
or
strâns

e în
biseric
uţe,
temân
du-se

unele
de
altele.
în
adâncu

l
sufletu
lui său
spera
să

poată
scăpa
de
toată
povest

ea asta
sau
măcar
să o
facem

cât de discret posibil.

Doar

că eu
eram o
fată
din
Texas

care
visase
să
devină
actriţă

şi care se îndrăgostise de un

chef
italian
întâlnit
la un
colţ de

stradă. Pentru mine, o nuntă

celebr
ată
vara,
de ziua
mea,

într-o vilă italiană aflată

vizavi
de cea
a
familie
i

Ferragamo, părea cel mai logic

lucru din lume. Aşa că eram

setată
pe
modul
de
produs

minuni
. Iar
când
mă
hotărâ

m
asupra
unui
lucru
în

aceast
ă
stare,
era
absolu

t
imposi
bil să
mă
împied

ici.

— O să fie distractiv. Crede-

mă.
Am
găsit
locul
ideal

pentru
nunta
noastră, Villa
di

Maian
o, pe
copert
a din
spate

a unei
reviste
. O
vilă
grandi

oasă,
mai
degra
bă un
palat,

din
secolul
al
cincisprezece

lea, cu imense coloane

toscane şi plantaţii de lămâi

şi
măslin
i
întinse
pe

dealurile de deasupra Floren

ţei.
Părea
ieşită
basme
le

renascentiste italiene. Casa

principală apăruse de altfel

într-o scenă a filmului

Cameră cu
privelişte.
Aparţi

nea
unei
doamne
căreia

noi îi spuneam „Ducesa”,

titlu
pe
care îl
menţio
nase

chiar
ea
atunci
când
se

prezentase. Saro a vorbit primul

cu ea
la
telefon
şi fost
perfec

t aşa.
Chiar
dacă
ajunse
sem să

vorbesc destul de fluent,

tot
aveam
emoţii
când
conver

sam în italiană la telefon, în

absenţ
a
contac
tului
vizual

şi a
gestur
ilor. în
plus,
apelur

ile
intern
aţional
e erau
scump

e şi nu
voiam
să risc
să
iroses

c
timpul
în mod
inutil
repetâ

ndu-
mă
pentru
a mă
face

înţelea
să sau
căutân
d cine
ştie ce

verb
care
îmi
scăpa
pe

moment, deşi îl aveam pe

vârful
limbii.
Aşa că
mi s-a
părut

înţelept ca
Saro
să se
ocupe

de
primel
e
apelur
i şi să

fixeze o întâlnire cu Duces

a în
timpul
următ
oarei
noastr

e călătorii la Florenţa.

Singur
a lui
reziste
nţă la
planur

ile noastre s-a datorat

uşorului său accent sicilian.

Acesta putea să zădărniceasc

ă
totul.
Fa
vreme
a

aceea,
ierarhi
a
socială
din

Italia
îi
retrog
radase
pe

siciliení la statutul de cetăţe

ni de
mâna
a
doua,
în

compa
raţie
cu
aparen
ta

superioritate culturală a conaţi

onalilo
r lor
din
nord.
Floren

tinii îi
consid
erau
ca
fiind

doar cu o treaptă mai sus de

nord-africani, ceea ce era

un cod cultural, un fel de a nu-i

consid
era
nici
italieni
, nici

europeni. Era o discriminar

e intraculturală făţişă,

o
realita
te cu
care
eu şi

Saro
eram
familia
rizaţi.
El

fusese
atât de
frecve
nt
discri

minat
cu
zece
ani în
urmă,

când
venise
să
studie
ze la

univer
sitate
în
Floren
ţa şi

încercase să-şi găsească o

locuinţă, încât până la

urmă
plătise
în
avans
pentru

un an
întreg,
doar
ca
aibă

unde
să
pună
capul
jos în

oraşul
lui
David
şi al
familie

i
Medici
. Saro
îi ura
pe

burgh
ezii
florent
ini.

în aprilie, am zburat la

Florenţa să finalizăm pregăt

irile şi am întâlnit-o pe Duces

ă, Fa
Duchessa, în
persoană.

Aceasta se afla în situaţia

unică, şi foarte europeană,

de a
avea
toate
accesoriile

nobili
mii
(nume,
vile,
şi,

poate,
chiar
un
cufăr
cu

bijuterii pe undeva), dar nu şi

bani. Avea patruzeci şi cinci

de ani,
era
subţire,
purta

un
taior,
o fustă
din
caşmir

şi
mocasi
ni
Gucci
– ce

mai, o florentină ca la carte

–, avea
părul
vopsit
şaten
şi

pielea bronzată. Părea că

tocmai
se
întorse
se
dintr-o

escapadă de weekend pe insula

Elba. Avea o faţă cu trăsături

puternice, parcă sculptate.

Semăn
a cu
celebr
a
tenism

enă Martina Navratilova,

dar
avea
mersul
Sophie
i

Loren.

Când
am
văzut

pentru
prima
dată
grădin
a

superi
oară,
cu
livezile
de

lămâi
şi
măslin
i şi cu
priveli

ştea ei
uluitoare
asupra
domul

ui din
Floren
ţa,
aflat la
poalel

e
dealul
ui,
aproap
e că

mi-au
dat
lacrimi
le. Iar
la

vedere
a
Camer
ei
Tapise

riei,
înaltă
cât
două
etaje,

cu
pereţi
din
piatră
şi

balcon interior, curbat, mi s-

a tăiat
răsufla
rea.
Slavă
Cerulu

i că
negoci
asem
preţul
dinain

te,
altfel
ar fi
putut
să mă

cureţe
de-a
binele
a de
bani.

Saro, însă, a văzut lucrurile

diferit. Putea să vorbească de

unul
singur
până
intra
într-o

stare
de
stupoare
despre

clasa
mic-
burgh
eză şi
să-şi

povest
easca
zilele
lui de
studen

t
leninis
t
stride
nt. A

spus
că
prieteni
lui
îl vor

ironiza
pentru
aleger
ea
acestu

i
specta
col de
tip
capital

ist. Ceea ce m-a făcut să râd.

I-am amintit că unul dintre

cavalerii lui de la cununie,

Antonio numărul doi, condu

cea un
Lotus
şi mai
avea şi
un

Maser
ati.
Aşa că
s-o
lase

mai
moale
cu
idealurile

antica
pitalist
e.
Uneori
aveam

impres
ia că
mă
mărita
m cu o

versiune italiană mai tânără

şi mai
artisti
că a
tatălui
meu,

care fusese activist toată tinereţ

ea lui. Contradicţiile dintre puncte

le
noastr
e de
vedere
mă

făceau
să mă
prăpă
desc
de râs

şi îi
aminte
am
promp
t lui

Saro că aspiraţiile mele

de
viaţă
erau
catego
ric

burgheze,
văzute
prin
ochii

lui. \
biam
copii,
o a
doua

casă,
dacă
se
putea,
o

carieră artistică şi vacanţ

e minunate, cu vedere la

mare.
Eram
o fată
de
culoar

e din
suburb
iile
Texas
ului, ai

cărei
părinţi
culese
seră
bumba

c
pentru
bunicii
lor
care

luptaseră împotriva sistem

ului
opresi
v spre
a
putea

ajunge
cetăţe
ni
educaţ
i şi

genero
şi la
margi
nea
drumu

rilor
de
pământ ce se
întinde

au de-a lungul nesfârşitelor

hăţişuri de pini. Iar eu mă

aflam
acum
în
Italia.
Acesta

era un
mome
nt pe
care
străbu

nii mei nu şi l-ar fi putut imagin

a. Era momentul meu de „ia

te uită
până
unde
am
ajuns”.

Şi
aveam
de
gând
să mă

bucur
de el.

Al
doilea

motiv
pentru
care
Saro s-
a

retras
către
margi
nea
grădin

ii în
timp
ce eu
discut
am

detaliile
împreună cu
La

Duchessa
era
unul
mai

subtil
şi
reflect
a
difere

nţele noastre interioare.

Saro era tot atât de discret pe cât

eram
eu de
dornic
ă să
ies în

evidenţă. El se simţea confor

tabil
dacă
se afla
sub
radar,

în opoziţie directă cu

nevoia
mea
de a fi
mereu
în

faţă,
de
multe
ori în
timp

ce
purta
m
rochii
vaporo

ase,
de
vară,
şi
tocuri

înalte. El era pământul de care

avea
nevoie
zborul
meu.
Contra

stul
acesta
ni se
potriv
ea, ca

pereche. Dar îl şi enerva.

Pentru
că
nimăn
ui din
familia

sau
dintre
priete
nii lui
nu-i

trecus
e prin
minte
să dea
bani

unui
aristoc
rat
pentru
a ţine

o
petrecere în
casa
lui. Nu

avea
niciun
model
pentru
ceea

ce
încerc
am eu
să
realize

z.

în ziua
aceea
parfum

ată de
aprilie,
acolo
sus,
deasup

ra văii
în care
se afla
unul
dintre

cele
mai
lăudate
oraşe
din

Europa
, Saro
s-a
lăsat,
politico

s şi în
tăcere,
pe
mâna
mea.

Urma
să ne
facem
nunta
în casa

Ducese
i. S-a
calmat
zicând
u-şi că,

oricum, eram deja căsătoriţi.

Ideea că acea căsătorie fusese

deja
făcută
i-a
permis
să se

distanţeze de cruda realitate că

această nuntă urma să aibă loc în

Italia, dar fără părinţii săi.

Năbăd
ăiosul
meu
clan
negru

americ
an a
descins
în
Florenţ

a cu un entuziasm debordant, de

parcă
ar fi
gustat
glazura
cu

cremă
de unt
făcută
în
casă,

ce se
topea
pe o
prăjitură

caldă,
de-abia
scoasă
din
cuptor,

pe
verand
a
bunicii
mele

din East Texas. Combinaţia

dintre
Italia,
mâncare,
nuntă

şi
modă îi
încânta
peste
măsură

.
Venise
ră
înspăi
mântăt

or de
hotărâţ
i să
facă
shoppi

ng de la Ferragamo şi Gucci.

La urma urmelor, era sfârşitu

l anilor
nouăze
ci,
când
lira

italiană
nu
valora
mai
nimic

în faţa dolarului.

în timp

ce îmi
îmbrăc
am
rochia
de

mireasă într-o cameră aflată chiar

lângă
gran
salotto
din
Villa di

Maiano, din Fiesole, soră-mea

continu
a să
mă ţină
la
curent

cu
ceea ce
se
întâmp
la în

cealaltă parte
a vilei.
Saro şi
cavaler

ii lui de
onoare
se
pregăt
eau la

rândul
lor.
Deveni
se tot
mai

tension
at pe
măsură
ce
călător

ia
noastră
în
Italia
se

apropia şi festivităţile începe

au să
prindă
contur.
Iar
după

ce am ajuns la Florenţa,

anxieta
tea lui
se
înălţas
e până

la cer.

Colac
peste
pupăză

, îl apucase şi o durere de

dinţi persistentă şi enervantă,

care,
cu doar
două
zile
înainte

de
ceremonie, îl
făcuse
să

ajungă la spital. Făcuse un

abces
la un
molar
şi a
trebuit

operat de urgenţă. Aşa se face

că în
dimine
aţa
nunţii
noastre

el era
pe
analge
zice şi
etala

cu
nonşal
anţă o
falcă
stângă

umflat
ă.

Razele
soarelu

i
pătrun
deau
prin
ferestr

ele
înalte
de doi
metri
ce

dădeau spre grădină, iar eu

trepidam de nerăbdare şi eram

nespus de încântată că totul se

întâmp
la cu
adevăr
at.
Vedea

m scaunele, aranjate

frumos
, cu
câte un
singur
buchet

de flori
la
capătul
fiecărui

culoar. Urmau să fie, în total,

înjur
de
cincize
ci de
invitaţi

:
douăzeci de
italieni,
cu toţii

prieteni din Florenţa, şi vreo

treizeci
de
americ
ani.
Când

nu mă
ţinea la
curent,
pas cu
pas, cu

evenim
entele
ce
aveau
loc

chiar
în faţa
camere
i mele,
soră-

mea ne
făcea
poze,
mie şi
maică-

mii,
care
mă
ajuta
cu

îmbrăcatul rochiei. Nu mă puteam

gândi
decât
la
faptul
că eu

şi Saro
reuşise
răm să
facem
ceva

magic
şi fără
preced
ent
pentru

amând
oi.
Nimic
din
istoriil

e
noastre
person
ale nu
ne-ar fi

îndreptăţit să credem că ar trebui

sau
chiar
că am
putea
fi aici,

în Fiesole, în mijlocul

acestei
măreţii
din
piatră
şi

marmură. Şi totuşi iată-ne aici, pe

punctul de a ne căsători într-

un
decor
ca de
film
devenit

realitate.

Faptul că era

şi a
douăze
ci şi
cincea
mea

anivers
are
făcea
din
ziua

aceea
ceva
încă şi
mai
extraor

dinar. Soră-mea se chinuise mult

să-mi
găseas
că o
garden
ie albă,

pe care
să o
port
deasup
ra

urechii
stângi,
â la
Billie
Holida

y. Era
un
semn
de
recuno

ştinţă
pentru
vocea
care
îmi

ţinuse
compa
nie pe
când
eram o

studentă proaspăt sosită

într-un
progra
m de
schimb
studenţ

esc în
Italia şi
curăţă
m
toaletel

e din
barul
în care
aveam
să-l

cunosc
pe
bărbat
ul cu
care

mă
căsător
eam
azi.
Bunică-

mea
îmi
dăruise
o
perech

e de
clipsuri
din
strasur
i, vechi

şi
delicate,
pentru
pantofi

, aşa cum se purtau la banche

tele din
East
Texas
de pe
vremea

ei. Fe
folosise
ani la
rând
pentru

a-şi transforma pantofii

obişnui
ţi în
unii
„noi şi
străluci

tori”, pentru ocazii speciale. Nu

avusese niciodată bani pentru

lux. Iar clipsurile acelea, care

îndepli
neau
cerinţa
ca
mireas

a să
poarte
ceva
împru
mutat,

au fost
pentru
mine
cele
mai

preţioa
se
lucruri
pe care
le-am

purtat
în acea
zi. Mai
aveam
inelul

de
logodn
ă cu
safir
(pentru

ceva
albastru) şi
rochia
mea

luată de la un designer

etiopian, Amsale Aberra, pe care

o găsisem la o treime din

preţ
într-un
mare
magazin de

lux din
Beverly
Hills
care
dăduse

faliment (pentru ceva nou).

în holul
din
faţa
camere
i în

care
mă
schimb
am şi-a
făcut

apariţi
a tatăl
meu.
Arăta
radios

într-un
costum
de in în
tonuri
pământ

ii şi
cizme
de
cowboy
. Tata

a
v
e
a

d
o
a
r
d

o
u
ă

t

i
p
u
r
i

d
e

î
n

călţă

minte

:
c
i
z
m

e

d
e

c
o
w
b
o

y

ş
i
p

a
n
t
o
f

i
d
e

a

l
e
r
g
a

r
e
.

—

Eşti

pregă

tită?

m
-
a

î

n
t
r
e
b

atel.

N
u

e
x

i
s
t
ă

u
n

m
o

m
e
n
t
m

a
i
b
u
n

d
e
c
â

t
p
r
e
z

e
n
t
u
l

,pent

r
u

a
-

ţ
i
î
n
c

e
p
e

v

i
a
ţ
a
.

Avea tata nişte truisme

proprii,
nişte
ziceri
popula
re de

prin
estul
Texasu
lui, pe
care le

tot
rafina
în
timp.

— O să-mi conduc fiica la altar în

Italia, la fix douăzeci şi cinci

de ani distanţă de ziua în care

te-am
văzut
pentru
prima
dată,

fetiţa
mea.

Mi-a

zâmbit

larg, plin

de

dragoste

şi

mândrie.

— Tati,

te rog. O

să

vorbeşti

tot

timpul

cât

mergem

spre

altar?

— E

foarte

posibil.

— Bine,

atunci

hai să

mergem

L-am
luat de
braţ şi

l-am
ţinut
strâns.
Când
mă uit

la fotografiile de atunci, ochii

încă mi
se
îndrea
ptă
spre

centrul
cadrul
ui,
unde
cutele

costum
ului
său din
locul în
care îl

apucas
em
spun
povest
ea

emoţiil
or
mele.
Practic
, îl

strâng
eam cu
toată
putere
a mea.

în timp
ce ne
îndrept
am
spre

altar,
Aubrey
a
cântat
a

capella
clasicul
soul
„Flesh
of My

Flesh”.

După
ce am
spus

„Da” şi
ne-am
sărutat
, ne-am
întors

şi am
sărit
peste
mătură
– un

ritual
de
nuntă
afro-
americ

an care datează din perioada

sclaviei
.
Săritur
a aceea
la

unison
semnifi
că
saltul
în

căsătorie. Mi-am ridicat fusta

cu o
mână
şi l-am
apucat
pe

Saro cu cealaltă. Când

am
ateriza
t, am
observ
at, pe

drumul de întoarcere pe culoar,

patru
feţe pe
care nu
le
văzuse

m până
atunci.
Mi-au
trebuit
câteva

secunde să mă dezmeticesc.

Faţa femeii era aproape o

replică a chipului lui Saro.

Alături de ea se afla un bărbat.

M-am uitat la Saro şi am văzut o

privire
tandră
de
recunoaştere

în ochii
lui.
Erau
mătuşa
sa,

Rosa,
sora
mamei
lui, şi
soţul

ei, unchiul Peppe. Sosiseră din

Elveţia, cu cei doi copii ai lor. L-

am
strâns
şi mai
tare de
mână

pe
Saro.
Venise
ră cu
maşin

a, fără
să ne
anunţe
, la
adresa

de pe invitaţia pe care le-o

trimis
eseră
m. Nu
spuses
eră

nimănui că intenţionau să

vină,
nici
mamei
, nici
tatălui

lui
Saro.
Dacă
ar fi
făcut-

o, ar fi însemnat o trădare a

familie
i. Dar
venise
ră.
Saro

rămăsese fără cuvinte,

emoţio
nat
până
la
lacrimi

de
gestul
lor. Şi
pentru
prima

dată
am
realiza
t ce
pierde

am din
cauza
lipsei
părinţi
lor lui,

iar
inima
mi s-a
deschi
s larg.

După
ce am
făcut o
rundă
de

fotografii, inclusiv una de

grup
în
mijloc
ul
grădin

ii, cu
micul
nostru
trib
eclecti

c de
rude şi
priete
ni pe
fundal

ul
acelei
vile
vechi,
dar

încă
uluitoa
re, am
intrat
înăunt

ru
pentru
o cină
cu
cinci

feluri
de
mânca
re,
servită

printre
tapiser
ii
vechi
de

secole.

Famili
a mea
s-a

distrat
de
minun
e sub
cerul

toscan de vară, scăldat de

razele
lunii.
Au
dansat
Harle

m
Shuffle pe
terasă,
iar

râsetele lor s-au rostogolit

departe, în vale, spre luminil

e
fascin
ante
ale
Floren

ţei. Fa
întoar
cerea
la
hotel

ne
aştept
au
telegr
ame

din
Sicilia
de la
divers
e rude

cărora
le
trimis
esem
invitaţ

ii. în
loc să
dansă
m
toată

noapte
a
împre
ună cu
sora,

unchii,
mătuşile şi
verii
lui,

citeam
mesaje
de la
ei, pe
hârtie

de fax,
care
spune
au
toate

cam
acelaşi
lucru:
Ramm
aricati

per
non
poter
essere
presen

ti alia
cerem
onia.
Vi
auguri

amo
una
serena
e
lunga

vita
matri
monial
e.
Regret

ăm că
nu
putem
fi
prezen

ţi la
ceremonie.
Vă
urăm

o
căsnici
e
lungă
şi

senină
.

De la
părinţii

lui,
nimic.

Am
citit
telegr

amele
în
dimine
aţa
următ

oare,
pe
ascuns
şi în
tăcere,

cu un
uşor
sentim
ent de
frustra

re şi
puţin
mânio
asă.
Famili

a lui
se
lepăda
se de
el. în

lumina
nopţii
magic
e pe
care

tocmai
o
petrec
usem,
simţea

m o
mulţi
me de
emoţii
amest

ecate.
Era ca
o
durere
dulce-

amară.
Am
început să
mă

întreb
dacă
voi
ajunge
să-i

cunosc
vreodată pe
oamenii

aceia
care
ratase
ră
unul

dintre
cele
mai
importante

mome
nte din
viaţa
fiului
lor din

cauza
mea.
Şi
dacă
voi

putea să-i iert vreodată

pentru
faptul
că îi
frânse
seră

inima lui Saro, nu pe-a mea.

Am pus telegramele la

vedere, pe comoda din camer

a de
hotel,
în caz
că
Saro

ar fi dorit să le citească

singur,
mai
târziu.
Apoi
m-am

uitat
pe
fereast
ra
camer

ei
noastr
e de
hotel
spre

Ponte Vecchio şi spre râul

Arno,
care
curgea
molco
m pe

sub
arcadele
sale.
Şi m-

am
luptat
cu
adevăr
ul din

acel moment – că, în încerc

area
lui de
a-şi
crea o
familie

, Saro
şi-o
pierdu
se pe
cealalt

ă.

Partea a

doua

PRIMĂV

ARĂ

Nun si

po' aviri

la carni

senz'

ossu. (Nu

poţi avea

carne

fără os.)

Proverb

sicilian

Insu

la de piatră

Allacciarsi la cintura di sicure

zza. Nu am înţeles imediat

cuvintele însoţitoarei de

zbor, auzite în difuzoare.

Erau
piese
ale
unui
puzzle

pe
care
nu
reuşea
m să

le îmbin laolaltă. Apoi,

o
stewardesă
aflată
pe

culoar
lângă
mine a
spus
în

engleză: „Fixaţi-vă centur

ile de siguranță”, și a arătat

înspre
a mea.
în
timp
ce ne

pregăt
eam
să
ateriz
ăm în

Sicilia , totul avea nevoie de

traducere, chiar şi o limbă

pe
care o
vorbe
am de
douăz

eci de ani.

De la fereas

tra
avionu
lui,
eram
confru

ntată
cu
două
imagi
ni

contra
stante
: o
mare
luxuri

antă,
de un
albast
ru de
safir,

sub
mine,
şi un
munte
de

piatră
aridă,
în faţa
mea.
Apă şi

piatră. Fluiditate şi impenetrabil

itate.
Nimic
altcev
a între
ele,

doar eu, purtată de curenţ

i de
aer
spre
acea
bucăţi

că de confetti pietros din

mijlocul Mediteranei,

insula întrupării lui Saro.

Nu mă putea m gândi decât

la
cenuş
a lui
din
geant

a de
voiaj
aflată
în
compa

rtimen
tul de
bagaje
de
deasu

pra
capulu
i meu
şi la
mome

ntul în
care îi
promi
sesem
mamei

sale,
la o
săptă
mână
după

moartea lui, că îi voi aduce

cenuşa. Dar acum aveam un gol

în stomac. Cum naiba

o să
rezist
luna
viitoar
e? Nu-

mi
fusese
de
ajuns
să fiu

văduvă în propria mea casă,

în
propri
a mea
limbă,
dormi

nd în
fiecar
e
noapt
e în

patul pe care îl împărţisem

cu Saro. Trebuise să-mi

scot
doliul
la
plimbare,

pentru
că aşa
promi
sesem
. Mă

aruncasem singură în direcţi

a unui
munte
de şi
mai
multe

necunoscute, şi mai multă

nesiguranţă, şi mai multe trăiri

fără
de
sfârşit
. Jale,
în stil

sicilia
n.
Fun
a
ur

măt
oar
e
ave
am

să
loc
uie
sc
într

-un
că
min
und
e il

lutt
o –
doli
ul –
atâ

rna
la
uşa
cas
ei

ca
un
giul
giu.

Din
tr-
oda
tă,
mi

s-a
păr
ut
că
lua

se
m o
hot
ărâ
re

proastă. Cum

ave
am
să-
mi
păs

tre
z
cu
mp
ătul

într
-un
loc
în
car

e
tot
ul,
incl
usi

v
trai
ect
ori
a

soa
rel
ui,
era
dife

rit?
Păr
ea
inc
red

ibil
că
ale
ses
em

să-mi complic

şi
mai
tar
e
viaţ

a.
Trebui
a să fi
ales o
cale

mai
uşoar
ă, una
care
nu

ducea
la
cercur
i
conce

ntrice
de
suferi
nţă.
Mi-era

teamă
că
cerea
m
prea

multe de la mine, că îmi testa

m
prea
reped
e
puteril

e şi
rezist
enţa.
Saro
muris

e deabia de patru luni.

Zoela
dorme
a dusă
în
poala

mea,
cu
pluşul
ei
prefer

at –
un
ursule
ţ
panda

– sub braţ. I-am mângâiat

părul
şi i-am
văzut
ochii
zbătân

du-se
pe sub
pleoap
e.
Traver

saseră
m
nouă
fusuri
orare,

iar ea închisese ochii de-

abia
după
ultima
escală
a

călăto
riei.

în
câteva

minut
e,
urma
să
cobor

âm
din
avion
şi să o
luăm

încă o
oră
spre
est,
dincol

o de
munte
le de
piatră
ce se

vedea în faţa noastră, către

o
femeie
, o
mamă
şi un

sat
care
îmi
aştept
au

întoarcerea.
îi
aşteptau

întoar
cerea.
Saro
se
întorc

ea să
se
odihn
ească
alături

de tatăl lui, Giuseppe –

bărbat
ul
care
se
lepăda

se
cândv
a de
propri
ul fiu

din
cauza
mea.
Mă
întorc

eam
cu
fiica
lui
Saro,

singur
a
perso
ană
care

mai
rămăs
ese
să-i
poarte

numele.

Avionul a

atins
solul
din
trei
salturi

uşoar
e, iar
eu am
cuprin
s-o şi

mai
strâns
pe
Zoela,
cu

grijă
să nu
se
trezească

încă.
Fetiţa
cu
ochi
de

castan
ă pe
care
Saro o
adora

se.
Cea
care
ne
aduse

se
tuturor încă
şi mai
multă

împăcare şi iubire. Ea a fost

motivul pentru care Saro a

fost
dispus
să
lupte
în

fiecare an,
în pofida
recom

andări
lor
medic
ale,
spre a

o
putea
aduce
în
Sicilia

.
Faptul
că se
afla pe
pămâ

nturile
lui
natale
împre
ună cu

fiica
lui îi
vindec
a
inima

la fel
de
mult,
dacă
nu

chiar
mai
mult
decât
îi

vindec
a
trupul
chimio
terapi

a.
Faptul
că îşi
putea
vedea

fiica aşezată la masa mamei

lui îi
readu
cea
culoar
ea în

obraji
şi îl
făcea
să
râdă

din
nou
fără
niciun
efort.

Saro
reuşis
e să
sape
aminti

ri
atemp
orale
în
trunch

iul
timpul
ui
care îi
mai

rămăs
ese de
trăit.
îi
dăruis

e
Zoelei
imagi
nea
lor

dansând împreună la malul

Mediteranei. O parte din

mine
spera
să pot
contin
ua să-i

dăruiesc fiicei noastre veri

siciliene, amintiri minun

ate
din
timpu
ri
petrec

ute cu familia tatălui ei.

însă
mă
întreb
am cât
mă va

costa,
fizic şi
emoţi
onal,
să fac

asta
acum,
într-
un
mome

nt în
care
încă
mă
lupta

m să-
mi
găsesc
direcţi
a şi

încerc
am să
o ajut
şi pe
ea să

şi-o
găsea
scă
pe-a
ei.

Eram dureros de conştientă

de
faptul
că mă
aflam
într-o

călăto
rie
alături
de un
copil

de
şapte
ani
care
încă

sufere
a atât
de
tare,
încât

adormea zguduit de plâns

în
fiecar
e
seară.
Un

copil
care
îşi
împins
ese

cina la
o
parte
pentru
că

voia
să-l
aştept
e pe
tatăl

său.
Un
copil
care
refuza

se să
vorbe
ască
la
telefo

n cu
bunica
italian
ă
pentru

că
vocea
ei îi
aduce
a

aminte de cea a tatălui mort.

Aleses
em să
vin
aici
ştiind

că va
trebui
să am
grijă
de ea

şi de suferinţa ei capricioasă

la mai
mult
de
zece
mii de

kilometri de casă. Durerea şi

drago
stea
îmi
ceruse
ră

toată putere a pe care o aveam

, după
care
au
pretins şi

mai mult.

Părinţii mei

au pus
la
îndoia
lă
înţele

pciune
a
plecăr
ii mele
în

Italia,
mai
ales
singur
ă cu

Zoela.
Dar
eu
ştiam
că

trebui
a să
facem
asta
doar

noi
două
şi-
atât.
Cu

toate
că
tatăl
meu şi
mama

mea
vitreg
ă se
oferis
eră să

ne
însoţe
ască,
ştiam
că

trebui
a să o
facem
fără
ca

famili
a mea
să mă
distra
gă sau

să mă
presez
e în
vreun
fel,

încerc
ând să
aibă
grijă
de

mine. Fără să trebuiască

să
traduc
între
sicilia
nă,

italiană şi engleză. Şi nici

nu
voiam
să fiu
nevoit
ă să

am
grijă
de ei
într-
un loc

străin.
Ei nu
fusese
ră
niciod

ată
aici,
iar
aceast
ă

călătorie nu era potrivită

pentru
o
primă
dată.
în

plus,
nici
nu
voiam
să o

încarc
pe
soacra
mea
cu

povar
a unor
musafi
ri
suplim

entari. Nonna şi cu mine aveam

nevoie
de o
perioadă în
care

să ne
cunoa
ştem
una
pe

alta şi
să
jelim
împreună.

Trebuia să începem de la un

sfârşit
şi să
creăm
un
nou

început.

Şi totuşi

părinţii mei erau îngrijoraţi.

Durerea mea nu se dimin

uase
deloc
în cele
patru
luni

scurse de la moartea lui Saro.

Tata,
întotdeauna
avocat
şi

practi
cant
al
unui
bun-

simţ
de
mărim
ea
Texas

ului,
m-a
supus
unui
adevă

rat
intero
gatori
u plin
de

întrebări esenţiale: poţi

să-ţi
schim
bi
biletul
dacă

vrei să
te
întorci
acasă
mai

devre
me?
Mama
mea
vitreg

ă a
adopt
at o
altă
tactic

ă: ce
poţi
lua
cuhne
ca să-

ţi
aducă
alinare? Să
ai

grijă
să te
odihn
eşti.
Să nu

faci
nimic
din ce
nu
doreşt

i să
faci.
Mama
s-a
oferit

să
pregăt
ească
un
cadou

pentru
mama
lui
Saro.
Mă

întreb
am
dacă
famili
a mea

de
origin
e
păstra
vreo

cât de
mică
urmă
de
resent

iment
pentru
felul
în
care

sicilienii le respinseseră,

cândva, fata.

Se

vedea
cu
ochiul
liber
tribut

ul fizic pe care îl plătisem

suferinţei. Odată cu pierde

rea
suflet
ului
lui
Saro

şi a
confor
tului
pe
care

mi-l oferise trupul său,

se
duses
eră şi
pastel
e, şi

supele
lui.
Pierdu
sem
vreo

şapte
kilogr
ame
de
când îl

intern
asem
pe
Saro.
Apropi

aţii
îmi
amint
eau
mereu

să mă
hidrat
ez, să
mănâ
nc, să

dorm
îi
asigur
am că
sunt

bine,
dar
adevărul
era că

fără
Ativan
nu mă
încumetam

nici să
trec
de
coada
de

maşini
de la
şcoala
Zoelei
.

încă
mă
trezea
m în
fiecar

e dimineaţă plângând.

Absenţa lui Saro din pat,

de
lângă
mine,
mă
sfâşia

pe
dinău
ntru
înaint
e de a

apuca
măcar
să pun
picioa
rele

jos.
Mă
târâm
de la o
zi la

alta
doar
printr-
un
enorm

efort
de
voinţă
, în
virtute

a
instinc
tului
mater
n şi

din cauza gândului că, dacă

m-aş prăbuşi complet, nu

m-aş
mai
putea
ridica
niciod

ată.
Serile,
mă
rugam
ca

Saro
să-mi
apară
în vis.
\biam

să fac
drago
ste cu
el. \
biam

să-l
văd.
îmi
era
dor de

vocea
şi de
zâmbetul lui.
Tânjea

m
după
miros
ul lui.
Când

suferinţa a devenit mania

calǎ,
m-am
conce
ntrat
pe

aspectele practice, cum

ar fi
să
calcul
ez
febril

pe bucăţele de hârtie cât

timp
ar
putea
să ne
ajung

ă
modes
ta
poliţă
de

asigur
are a
lui
Saro
pentru

şcoala privată, doi terapeuţi,

datori
a
medic
ală şi
nesigu

ranţa inerentă profesiei

mele.

Am
începu
t să-i

scriu scrisori, un fel de conve

rsaţii
unidir
ecţion
ale:
Saro,

drago
stea
mea,
nu
ştiu ce

o să
ne
facem
după
pierde

rea asta. Ajută-mă să mă

pun
din
nou
pe
picioa

re.
Arată-
mi
cum
să fiu

un
bun
părint
e
singur

, într-o familie cu doar doi

membri,
acum,
că tu
te-ai

dus.

însă în
lunile
care

au
urmat
convo
rbirii
mele

cuNon
na,
când o
sunas
em să-

i spun
că voi
veni în
Sicilia
, am

simţit
şi un
sentim
ent de
urgenţ

ă.
Eram
cuprin
să de
o

dorinţă neliniştită şi nerost

ită ca
Zoela
să
realiz
eze că

famili
a şi
căminul
famili

al
sunt
mai
putern
ice

decât
moartea.
După
toate

prin
câte
trecus
erăm
ca să

deveni
m în
sfârşit
o
famili

e,
viaţa
ar fi
fost
insupo

rtabil
de
crudă,
dacă
ne-ar

fi
smuls
până
şi
asta.

Şi nu
doar
pentru
Zoela
îmi

dorea
m
acest
lucru,
şi eu

aveam
nevoie
să aflu
dacă
era

adevă
rat, \
biam
să
testez

perma
nenţa
ideii
că
famili

a era
o
chesti
une
de

alegere, că era despre cine

alegi
şi cum
iubeşt
i.
Trebui

a să
mi-o
demo
nstrez
mie şi

Zoelei
. Mă
întreb
am
dacă

legătu
rile
pentru
care
luptas

em
atât
de
mult,
famili

a pe
care
mă
strădu
isem

să o
creez,
aveau
durabi
litatea

iubirii.

Cu toate aceste

a, în
timp
ce ne
apropi
am

încet
de
pasare
la
pentru

debar
care,
preţ
de o
clipă

m-am
gândit
cu
toată
seriozi

tatea
să-mi
iau
bagaje
le şi

să urc
în
primul
avion
înapoi

spre L.A. Pentru că, dacă

aş fi
contin
uat să
împlin
esc

dorinţ
ele lui
Saro –
de a-i
îngrop

a şi
împră
ştia
cenuş
a –, ar

fi însemnat că într-adevă

r era
mort.
Mort
nu
doar

în
L.A.,
ci
mort
şi în

Sicilia
, mort
în
casa
mamei

lui,
mort
în
camer
a în

care
dormi
se
întotdeauna.

Mort
la
cafeau
a de
dimin

eaţă şi
mort
la
masa
din

casa unde se născuse. Iar

asta
era
imposibil de
suport

at. Şi totuşi am mers mai

departe, în numele iubirii.

Căldura uscată şi încărc

ată de
sare a
amiezii
de
iulie

ne-a confirmat pe deplin faptul

că ne
aflam
în
Sicilia.
Zoela

mi-a adormit din nou în poală,

pe bancheta din spate a Fiatulu

i lipsit
de aer
condiţi
onat la
volanul

căruia
se afla
Cosim
o.
Franca

stătea
pe
locul
din
dreapt

a.
Zoela
rezista
se
trează

doar
cât să-
şi lase
degetul

purtat
de
banda
transp
ortoar

e a bagajelor din aeroport, să-

şi
îmbrăţi
şeze
unchiu
l şi

mătuşa, apoi să meargă până

la
maşină
. O
invidia
m

pentru
somnul
ei. Nu-
mi
dorea

m
nimic
mai
mult
decât

să
închid
ochii şi
să
trăiesc

orice
avea
să
urmez
e doar

într-un
vis.

—
Passami

un fazzoletto.

„Dă-mi un

şerveţel”, i-a spus Franca lui

Cosim
o în
timp
ce el
conduc

ea. în
rest, a
rămas
tăcută,
măcina

tă de
răul de
maşină
, tot
drumul

către
Alimin
usa,
satul
natal

al lui
Saro.
Am
trecut
de

localităţile de pe coastă, aliniat

e către est de Palermo. Am trecut

de
fabrica
Fiat,
de
mult

închisă
, şi de
super
market
ul

Auchan, de curând deschis. Apoi

am ieşit de pe autostradă şi

am început să urcăm poalele

dealuri
lor,
într-un
peisaj
pe

care îl cunoşteam la fel de bine ca

pe
curtea
casei
mele.

Am
trecut
pe
lângă
standu

l de
maşini
de la
Targo
Florio,

ridicat
în anii
1950
pentru
cursele

monta
ne
europe
ne şi
dezafe

ctat acum. Am văzut cele

câteva
ferme
din
piatră
care

răsăre
au ici-
colo
din
lanuril

e de
grâu
sau din
micile
podgor

ii de
familie
. Am
trecut
printre

dealurile de chihlimbar care

păreau
să
coasă
cerul
de

pământ, căutând din priviri

familia
ra
priveli
şte a
oilor

păscând la poalele lor. însă

era
mult
prea
cald;
până şi

oile
ştiau
când
să se
retrag

ă.

Cosimo şi-a petrec

ut
timpul
tot
schimb
ând

posturile de radio. încercam să

ne
punem
la
curent
cu ce

se mai
întâmp
lase de
când
ne

văzuse
răm
ultima
dată,
în

primăv
ară –
prima
şi
singur

a lor
vizită
în L.A.,
atunci
când

Saro începuse să primească

îngrijiri paliative. Plecas

eră cu
trei
zile
înainte
de

moarte
a lui,
după
ce îşi
luaser

ă
rămas-
bun în
felul
acela

zbuciu
mat al
oameni
lor
care

locuies
c în
celălalt
capăt
de

lume şi
suferă
la
gândul
că nu

vor
putea
fi
prezen
ţi în

momentul final al tranziţiei,

rămân
ând să
se
întrebe
pentru

totdea
una
dacă
fusese
de

ajuns
ceea
ce
făcuse
ră la

despărţire.

— Come vanno i

maiali?
„Ce
fac
porcii
?” l-

am întrebat eu pe Cosim

o. Cu
genul
acesta
de
subiec

te,
despre puii,
porcii
şi

măslin
ii lui,
era el
atras
în

general în conversaţii.

— I-am tăiat pentru carne astă iarnă, a

răspuns el ridicând mult din umeri.

— Şi cu munca cum merge?

Spera

m să
putem
umple
aşa,
stând

la
taclale
,
călăto
ria

noastră, chiar dacă simţea

m că
tremu
r de
obose
ală şi

din
cauza
anxiet
ăţii ce
punea

stăpân
ire pe
mine.
\
brbitu

l era o
bună
strate
gie ca
să nu

mă
nărui,
să
rezist
pentru

când
avea
să se
trezească

Zoela
din
somn
şi
pentru

orice
avea
să se
întâm
ple la

sosire
a în
sat.

— Mi-am

pierdut
postul
când
am

venit la Los Angeles, în primă

vară.
Aştept
să văd
dacă o
să

aibă
nevoie
de
mine
vara

asta,
cu toţi
turiştii
ăştia.
însă

oraşul
tocma
i a
intrat
în

faliment.

întotdeauna

când venea vorba despre

politică şi despre tovară

şa ei,
corupţia,
Cosimo

renunţ
a la
italian
ă şi
trecea

la siciliană.

Ştiam

că
munci
se din
greu,
împărţ

it
între
fermă
şi
slujba

de
agent
de
circul
aţie în

Cefalu
. Ca
mulţi
alţi
sicilie

ni,
accept
ase
orice
îi

oferise soarta. Iar în cazul

lui
fusese
vorba
de o
jumăt

ate de
normă
sezoni
eră
într-

un
orăşel
care
tocma
i se

declar
ase
falit.

în

timp
ce
Cosim
o
condu

cea şi vorbea, m-am uitat

la
obrajii
îmbuj
oraţi
ai

Zoelei
, la
pielea
ei de
culoar

ea
scorţiş
oarei,
şi m-
am

întrebat
dacă
în
viitor

îşi va
mai
aminti
ceva
din

toate astea. De drumul făcut

către
bunica
ei într-
o
maşin

ă, cu o geantă de voiaj la

picioa
re, în
care
se afla
cenuş

a
tatălui
ei.

La terra e vascia. *Aşa*

descri
u
fermie
rii
locali

această parte a Sicilie

i.
„ Glia
e
joasă
aici „,

cuvint
e care
sunt
deopo
trivă o

afirmaţie şi o parabolă. Aşa le

spun
ei
vizitat
orilor
că,

pentru
a
munci
acest
pămâ

nt,
pentru
a
supra
vieţui

aici, pentru a transforma

sămânța în recoltă, trebui

e să te
apleci
foarte
jos.
Cât

mai jos. Trebuie să trudeş

ti
neobo
sit şi,
deseor
i, fără

mari aşteptări. Pământul e

foarte dificil în această

parte a Siciliei. E greu

de cultivat, pietros, de

multe
ori
imposi
bil de
pătrun

s cu plugul. Toţi cei care

depind de pământ ca să

supra
vieţui
ască
trebui
e să

fie
pregăt
iţi să-
şi
rupă

spatele muncindu-l. La

terra
e
vascia
pune
semnu

l egal
între
trudă
şi
iubire,

ca
experi
enţe
gemen
e aici.

Când
am
intrat
în
Alimin

usa,
m-am
îndrep
tat de
spate

şi am apucat cu hotărâre

mâner
ul de
deasu
pra
portie

rei. Ştiam că tot ce urma

să se
întâm
ple,
avea
să fie

despre
trudă
şi
iubire.

Primul lucru pe care l-

am
văzut
când
am
virat

la
stâng
a pe
Via
Gram

sci a
fost o
briga
dă
stoică

de
femei
şi
văduv
e în

vârstă, aliniate pe o bancă

, de-a lungul trotuarului pietru

it. Văduvele, după obicei

ul
loculu
i, erau
îmbră
cate

compl
et în
negru
De
divers

e
înălţimi şi circumferi

nţe,
stătea
u în
faţa
casei

părint
eşti a
lui
Saro
şi ne

aşteptau. Se pregăteau de

jelit.
Mai
făcuse
ră
asta şi

înainte, de multe ori – pentr

u ele,
pentru
familia lor,

pentru vecini–, poate

încă de la începutul lumii.

Sicilienii erau obişnuiţi

să-şi
întâm
pine
morţii
întorş

i
acasă.

Cosim
o

sunas
e
după
ce
trecus

erăm
de
ultima
pizzerie din

satul vecin, Cerda, aşa cum

făcea întotdeauna. Era o

atenţi
e
plină
de
respe

ct faţă
de
soacr
a
mea,

Croce
, o
femei
e
îndră

gită,
al
cărei
nume
însea

mnă „cruce” – crucea pe

care fusese răstignit Iisus.

în
felul
acesta
, ea
nu

trebui
a să
aştept
e prea
mult

pe
banca
din
faţa
casei,

în
căldur
a de
la
amiaz

ă.
Nume
le
soacr
ei

mele
avea
aceea
şi
greut

ate ca
şi
caract
erul
ei, un

nume
indisc
utabil
biblic
pentr

u o
femei
e cu o
reput
aţie

rară
şi
care
se
bucur

a de o
afecţi
une la
fel de
ieşită

din
comu
n din
parte
a unei

comu
nităţi
în
care
trădăr

ile şi
păcat
ele
rămân
lipite

de
oameni
generaţii

de-a rândul.

Femei

le de
pe Via
Gram
sci –
mama

lui Saro, verişoara ei prima

ră, o
altă
vară
de-a
treia,

prin alianţă, şi vecinele –

ieşeau întotdeauna din case

să ne
întâm
pine
când
sosea

m. Au
insist
at să
fie
preze

nte şi
la
întoar
cerea
acasă

a lui Saro.

Când am

intrat
pe
strada
abruptă, cu

sens
unic,
Cosimo a
ocolit

cu
îndem
ânare
un
tracto

r
parcat
parţia
l pe
trotua

r. A
trecut
apoi
de
două

case
cu
obloa
nele
închis

e şi s-a oprit în faţa casei

Nonn
ei, o
clădir
e
îngust

ă, cu
două
nivelu
ri,
aflată

cam
pe la
jumăt
atea
străzii

,
înaint
e ca
aceast
a să

se
înfund
e.
Ajuns
eseră

m. La fel şi femeile.

înainte
să
apuc
să o
trezes

c pe
Zoela
şi să-i
ridic
capul

din
poala
mea,
portier
a

maşini
i s-a
deschi
s larg
şi

braţel
e
soacre
i mele
au

pătruns înăuntru:

— Sei arrivata.

Ai ajuns.

într-o

clipită,
mâinile ei
mici,
dar

puternice, de şaptezeci şi nouă

de ani,
erau
pe
umerii
mei.

Nici
nu
ieşise
m bine
din

maşină, că obrajii i s-au lipit de

ai mei. M-am cufundat în pluşul

lor ca
într-un
tărâm
profund, al

pierde
rii.
Timpul
a
părut

că se oprește în loc. Am

zăbovi
t
amând
ouă
aşa

preţ
de o
clipă
sau o
eternit

ate.
Timpul
era
din
nou

elastic.
Stăteam
împre

ună în
acel
moment pe
care

nu ne
venea
să
crede
m că îl

trăiam
, deşi
ştiam
deja
de

nişte
ani că
el ar fi
putut
veni

cândva.

Apoi mi-a

dat drumul şi s-a întins din

nou
spre
interio
rul
maşini

i, de
data
aceast
a spre
Zoela.

Iubita ei nepoată de la unicul

ei fiu.

— Amore mio. Amore mio.

\bcea
îi
tremur
a. Şi-a
dus la

ochii
umezi
o
batistă
. A

ajutat-o pe Zoela să iasă din

maşină şi a strâns-o la piept.

Zoela s-a trezit dezorientată,

extenuată şi fierbinte. Cuprin

să brusc în braţele

bunicii
ei, şi
la o
atât de
mare

depărtare de casă, a început să

plângă
şi să
ceară
să vină
la

mine.

— Estanchissima.

„E obosită”, i-am luat

apărarea Zoelei, de teamă

ca
Nonna
să nu
se
simtă

jignită. Iar corul mamelor,

bocitoarelor şi bunicilor

care înconjurau maşina mi-a

ţinut imediat isonul, ca un

ecou:

— E stanchissima, certo.

Mă
gânde
am că
mama
lui

Saro
îşi
putea
închip
ui că

Zoela
plânge
a din
cauza
ei,

pentru
că nu
mai
vorbis
eră de

luni de zile. Nonna nu mă forţase

niciodată, cu toată durerea ei,

să i-o
dau pe
Zoela
la
telefon

. însă
întreb
ase de
fiecare
dată

când
vorbis
erăm
la
telefon

: Come sta la bambina? Ce face

fetiţa?

într-un
sfârşit,
Nonna

a ajuns şi la motivul

pentru
care
stătea
m cu
toţii

acolo,
afară,
în
jurul
unei

maşini
, în
miezul
zilei:

— Dov’e?

Unde e?

\bia

cenuşa.

îşi voia

fiul.
M-am

întors spre maşină, am ridicat

geanta
de pe
podea
şi i-am
dat-o.

Faţa ei şi-a pierdut imedia

t
stoicismul,
căpătând

paloar
ea
hârtiei
la
vedere

a
bagaju
lui
meu.
Copilu

l pe care îl născuse, crescu

se,
hrănis
e şi
iubise
se afla

înăuntru.

Emanuela,

vara ei primară, care locuia vizavi,

a
susţin
ut-o pe
Nonna
să nu

cadă din picioare.

— Entrate, entrate.

A târât-o

apoi
către
uşa
casei,
depart

e de
scena
din
stradă,
cu

eficienţa unui paramedic. A

dus-o la adăpost de razele

soarelui. Iar corul văduvelor a

rupt
cercul
format
în
jurul

maşini
i,
ducân
du-ne
odată

cu el înspre interior, o turmă

cernit
ă
mişcâ
ndu-ne
la

unison
.

în
clipa

în care
văduv
ele de
pe Via
Grams

ci ne-
au
împins
pe
mine

şi pe
Zoela
să
intrăm
în casa

Nonnei, am simţit dintr-odată

că
făcuse
m o
mare
greşea

lă.
înconjurată
de
grupul

de văduve vârstnice, m-am simţit copleşită şi sufoca

tă, ca
şi cum
s-ar fi
putut
să nu

rămână suficient oxigen

acolo
pentru
mine
sau
pentru

Zoela. Am întins mâna după

un
Ativan
.
Aveam
în

poşetă
suficie
nt cât
să iau
o

pastilă
pe zi,
timp
de
treizec

i de
zile.
Acum,
îmi
făcea

m griji
că s-ar
putea
să nu
îmi

ajungă.

Intrarea în

casa
Nonnei era
decorată cu

tradiţionalele perdele din

dantelă
cusute
manual şi cu

obloane pe faţada decolorată,

din
piatră.
Odată
ce
treceai

de ele,
te
trezeai
direct
din

stradă
în
camer
a de
zi.

Casa ei, ca toate celelalte de

pe
stradă,
fusese
la
origin

e un grajd. Construită cu mai

mult
de un
secol
în
urmă,

fusese
menită
să
adăpo
steasc

ă
porci,
un
catâr,
găini

şi
butoai
e cu
ulei de
măslin

e.
Familii
le
dorme
au pe

podeaua de lemn a mansardei

aflate
deasu
pra
animal
elor

lor.
Când
Nonna
s-a
mărita

t,
electri
citatea
ajunse
se deja

în sat.
Pe
când
era
Saro

mic,
aveau
deja
apă
curent

ă, o
baie
aproap
e
termin

ată şi
podele
de
cerami
că –

adică
deveni
se
casa
pe

care
ajunse
sem să
o
cunosc

şi eu. Spaţiul nu fusese conce

put în perspectiva unor astfel

de transformări. Exista

doar
un
afară
şi un
înăunt

ru. Lumea câmpurilor, cu

soare
şi
vânt,
şi
apoi,

fără nicio introducere, lumea

căminului – un adăpost fără

pretenţii, strict funcţional.

în casă era întuneric, un lucru

deloc
ieşit
din
comun
pentru

o casă siciliană, în timpul verii.

Oamen
ii îşi
închid
toate
obloan

ele pe
timpul
zilei, în
încerc
area

de a
lupta
cu un
soare
duşmă

nos,
care
poate
usca
hainel

e şi
transforma
roşiile
în

bulion într-o singură după-

amiază
,
precu
m şi cu
celelalt

e
elemen
te
neplăc
ute ale

verii,
ca
vânturi
le
aducăt

oare
de
nisip,
din
nordul

Africii.
Aerul
mai
răcoro
s, rod

al combinaţiei dintre pereţii

de
piatră
şi
lumina
scăzut

ă, a fost o uşurare. Casa,

însă,
părea
mai
mică,
pustie

şi
tristă.
Emana
pierde
re.

Aerul era plin de ea.

O lumânare roşie, cu

Sfântul
Padre
Pio
pictat
pe

sticla
ce o
proteja
, ardea
aşezat

ă în mijlocul unui milieu din

dantel
ă, pe
masa
din
sufrag

erie.
Masa
pe
care
de

obicei
se
mânca
deveni
se

acum
un
altar.

Nonna

a
aşezat
geanta
lângă
masă

şi mi-a
cerut
să scot
cenuşa
din ea.

Ceea
ce am
şi
făcut.
Fusese

pusă într-o cutie specială

pentru transport, direct de la

casa
funera
ră din
Los
Angele

s.
Cutia
era
împodobită

cu o
husă
de
mătase
albastr

ă,
încheia
tă cu
nasturi
în jurul

ei.
Nonna
a pus
rămăşi
ţele lui

Saro
pe
masă,
lângă
lumân

are. Lumina din cameră

părea
să
slăbea
scă
odată

cu
mulţim
ea
care se
aduna.

Intrau
din ce
în ce
mai
mulţi

oameni
,
acoper
ind
până şi

razele
care
pătrun
deau
prin

uşa deschisă. Am observat că

scaune
le şi
canape
aua
fuseser

ă împinse spre marginea

încăperii. Erau aşezate în

aşa fel
încât
să
înconjo
are

masa,
care
nici ea
nu se
afla la

locul ei obişnuit. Nonna s-a

aşezat
pe
scaunul aflat
cel mai

aproape de masă, cel mai aproap

e de
Saro.
Mi-a
spus
să mă

aşez
lângă
ea.
Zoela
mi s-a

ghemu
it în
poală.
Am
auzit

pe
cineva
de la
margin
ea

camerei spunând la un telefon

mobil:

– *Chiama*
il prete.
E l 'ora.
A venit

vremea
să chemi
preotul.

în
următo

arele
treizeci
de
minute
,

camera
s-a
umplut
de şi
mai

mulţi
oameni
. Unii
au stat
puţin,

alţii au rămas. Cei mai în vârstă

s-au
aşezat
pe
scaune
, cei

mai tineri, în picioare. Uşa

a
rămas
deschisă. Doar
perdea

ua din
dantelă
ne
apăra
de

lumea
de
afară,
de
ceea ce

se afla
dincolo
de
jalea
noastră

colectivă. Numai văzusem

niciodată un priveghi sicilian

. Doar auzisem despre ele de

la
Saro.
îmi
povesti
se că

mortul
era
expus
în
sufrage

ria
casei.
Vărul
lui
Saro,

Giacchino, este tâmplarul

satului
şi cel
care
fabrică
sicriele

, îşi depozitează stocul de

zece,
doisprezece
coşciuge în

casa
vecină
cu a
Nonnei
. Aşa

că, de
obicei,
ea află
prima
cine a

mai
murit
prin
sat,
fiindcă

îl aude
pe
Giacchi
no
descui

nd uşa
de la
depozit
ul său
cu o

cheie
mare.
Ia un
sicriu
de

acolo şi
îl duce
la
familia
îndoliat

ă.
Corpul
este
aşezat
înăuntr

u de
către
rudele
mortul
ui,

după
care
începe
ritualul
jelirii.

Pe
vremuri,
acesta
ţinea

de
multe
ori
toată
noapte

a. La ivirea zorilor, trupul este

dus la biserică pentru slujbă,

apoi
este
purtat
pe
străzi

până la cimitirul de la marginea

satului.
Oamen
ii ies în
faţa
caselor

ca să privească trecerea

cortegiului.

în timp ce

stătea
m
acolo,
am
început

să-mi
dau
seama
că nu
doar

asista
m la un
priveg
hi
sicilian

, ci mă aflam chiar în centrul

acestuia. Desigur, ştiam

că a
doua zi
urma
să
ducem

cenuşa
lui
Saro la
cimitir.
însă nu

aveam
de
unde
să ştiu
că atât

de
mulţi
vecini
şi rude
apropi

ate
aveau
să vină
în
sufrage

ria
Nonnei
să-i
aducă
un

ultim
omagiu
, să
spună
o

rugăciune şi să ne transmită

nouă,
copilul
ui lui
Saro şi
mie,

proasp
ăta lui
văduvă
,
condol

eanţe,
chiar
atunci.
îmi
imagin

asem
că
după o
zi de
călător

ie voi
ajunge
acasă
la
soacra

mea şi
voi
putea
să mă
odihne

sc. Că
vom
sta
singure
, doar

noi
două.
Să
mâncă
m, să

plângem, să vorbim, aşa cum

mai
tăcuserăm şi
altădată. însă

acum
murise
un fiu
şi un
soţ.

Nimic nu mai era normal.

în mijlocul tuturor acestor

oameni
,
soacra
mea
rămăse

se
aşezată
.
Recita
rozariu

l, cu o
voce
pe care
doar ea
o putea

auzi, şi se legăna. Mai erau şi

alte
femei,
şi
tinere,
şi

bătrâne, care făceau la fel. Forma

u un fel de cor al rugăciunii.

Oamenii veneau şi o săruta

u pe
amând
oi
obrajii.
îi

prezentau condoleanţe. Ea nu

se
ridica.
Nu
ridica
nici

măcar privirea. Nu se oprea

din
rugăciune.
Niciuna

dintre
ele nu
a făcut-
o. Nici
verişoa

rele ei,
nici
cumnat
a mea,
Franca

, nici
văduve
le şi
soţiile
de pe

Via Gramsci. Preotul a

sosit
după
mai
puţin
de o

jumătate de oră. A început şi el

să se
roage.
Rugăci
unile
sale

însemnau că începuse jelirea

oficială. Bocetele, lacrimi

le,
toate
formau
un
cântec

strident şi totodată gutura

l,
muzica
pierde
rii,
ceva

ce
părea
să vină
dintr-o
lume

străvechi.
Zoela
se
legăna

în
poala
mea,
pe
jumăta

te adormită. Corpul mi se

zguduia încetişor. Plânge

am
lacrimi
noi,
lacrimi
pe

care
nu le
plânse
sem
nicioda

tă în L.
A.
Lacrim
i care
nu îşi

putuse
ră găsi
drumul
până
la

mine
decât
în
Sicilia.
Şi pe

măsur
ă ce
intensi
tatea
jelaniei

se transforma într-un fel de

transă,
de
parcă
cerea
m

socote
ală
acum
pentru
toate

pierderile din toate timpurile, am

simţit
că
voiam
să mă
prăbuş

esc
acolo, \
biam
să mă
întind

pe
podea,
\biam
să urlu
din toţi

rărunc
hii, \
biam
să
alerg

nebun
eşte pe
străzi.
Soţul
meu

era
mort.

însă
am

rămas
aşezat
ă
acolo,
cu

Zoela
în
braţe,
nesigură de

felul în care decurgea acest

ritual
de
doliu.
Nu
fusese

m
nicioda
tă
împreu
nă cu

Saro la vreo înmormântare în

Sicilia.
La
nunţi,
da. La
înmor

mântări, nu. Am început să

privesc
cu
atenţie
cutia
cu

cenuşă
de pe
masă,
ca şi
cum

totul
ar fi
fost o
mare
eroare.

Nu
avea
cum să
fie
mort

în
două
locuri,
în
două

realităţi deodată. Mintea

mea
îmi
spunea
că
avea

să
coboare
scările
dintr-o

clipă
în alta,
să
vadă
scena

asta şi
să-mi
spună
cum
trebuie

să se
poarte
o
tânără
văduvă

sicilian
ă. Să
mă
înveţe
protoc

olul.
Sau
poate
că
avea

să coboare şi să-mi spună:

„Ce-i
cu
toate
astea?
Şterge

-ţi
lacrimi
le! Aici
sunt”.
Amfi

zâmbit
amând
oi şi
ne-am
fi dus

să
facem
o
lungă
plimba

re prin împrejurimi. Mi-ar fi

arătat duzii, era sezonul lor.

Dar
nimic
din
toate
aceste

a nu s-a întâmplat.

Am
tras-o
pe
Zoela
mai

aproape de
mine şi
am
strâns

în
palmă
medali
onul
de la

gât. în
el
aveam
propri
a mea

legătură cu Saro. Attica îmi

dăruise un medalion, iar eu

pusese
m în el
puţină
cenuşă
de-a

lui
Saro,
să o
port cu
mine

mereu.
Fusese
un
gest
sacru,

ca
între
surori.

Terape

uta mă
sfătuis
e să
iau
puţină

cenuşă
şi să o
împrăş
tii în
privat

în
Sicilia.
Ştia că
această

călător
ie îmi
provoc
a o
putern

ică
anxiet
ate.
Mi-a
sugera

t să fac
ceva
care să
fie
doar

între
mine şi
Saro.
După
acea

şedinţă cu ea, visasem că

mă
aflam
într-o
livadă
împreu

nă cu Saro. A doua zi, m-a sunat

o
prieten
ă să-mi
spună
că şi

ea îl visase pe Saro. Mânca

u
caise,
în visul
ei. Aşa
că am

făcut o legătură între sfaturile

terape
utei şi
visele
noastr
e şi am

ajuns
la
conclu
zia că
ar

trebui
să
împrăştii
nişte

cenuşă
sub un
cais
dintr-
un loc

pe care mi-l arătase Saro

cândva
, anul
trecut.
Şi de
aceea

îi
împărţi
sem
cenuşa
în trei:

o parte
pentru
înmor
mântar
ea din

L.A.,
una
pentru
mama
lui şi

una
pentru
cerem
onia
mea

personală.

în timp ce

stăteam în
casa
soacrei
mele,

ascultând rugăciunile catolic

e, atât de asemănătoare cu

cele
din
lumea
arabă
sau

iudaică
, am
ştiut
că acel
mome

nt era
pentru
mama
lui
Saro,

pentru
sora
lui,
pentru
vecinii

şi verii lui. Era momentul

unui
oraş
de
sicilien
i care

îl
pierdu
seră
pe
unul

de-ai
lor.
Noi
avuses
erăm

comemorarea noastră, acea celebr

are a vieţii, dinLos Angeles.

Aceasta era înmormântarea pe

care
soacra
mea
aştept
ase să

i-o
poată
face
fiului
ei. Am

îmbrăţi
şat-o
mai
strâns
pe

Zoela, copleşită de sunetele din

jurul
meu,
de
vocea
colecti

vă, de
corul
sfâşiet
or al
jelaniil

or care
se
ridicau
până
sus, la

căprior
i.

Chiar înainte de

pri
mel
e
sem
ne

ale
dimi
neţii
, m-
am

trez
it la
etaj,
în
pat

ul
mat
rim
onia
l al

pări
nţil
or
lui
Sar

o.
Cele
dint
âi
raze

de
soar
e s-
au
stre

cura
t
timi
de
prin

tre
oblo
anel
e de
la

etaj.
în
dep
ărta
re

se
auz
eau
clop
otel

e de
la
gât
ul
oilo

r.
Pro
babi
l un
păst

or
care
îşi
mân
a

tur
ma
la
vale
.

Zoel
a
dor
mea
lâng

ă
min
e.

De jos

se
auzeau
zgomo
tele
uşoare

şi familiare ale coregrafiei

Nonnei prin bucătărie. Ştiam

că era
trează
de
ceva
vreme.

\bia să rămână singură cu

fiul ei
în
încăpe
rea în
care

ea însăşi se născuse.

Trebui
a să
facă
asta
înainte

ca o parte a maternităţii ei să fie

îngropată pentru totdeauna. Şi

cu
sigura
nţă că
pregăti
se deja

şi
sosul
pentru
pastele
de la

masa noastră de prânz.

Cu o seară în urmă, îmi

spuses
e că
trebuia
să ne
sculăm

devreme, să ajungem la slujba

de la ora şapte dimineaţa.

Apoi aveam să ne ducem la

cimitir
la ora
opt,
pentru
o

ceremonie privată, ţinută înainte

ca
acesta
să se
deschidă

pentru ceilalţi săteni. Ultimul

detaliu
,
„înainte să se
deschi

dă”,
era
important,
pentru

că prin
aceste
locuri
era
foarte

neobişnuit să îngropi cenuşă.

Nonna
nu voia
să
atragă
prea

mult
atenţia
.
Franca
ceruse

ajutorul primăriei, ca să se

poată
descurca
cu toată
hârţogăr
aia de la

consulatul italian. Aceasta trebuia

să fie
completa
tă exact
după
specifica

ţiile
italiene
ca să pot
transpor
ta şi

înmormânta cenuşa lui aici. Dincolo

de
ocean,
avusese
m şi eu
parte de

numeroase conversaţii şi e-mailuri

schimbat
e între
noi, în
care îi
spuneam

că
aveam
nevoie
de o
adresă şi

de un
număr
pentru
mormânt
, pe care

ea nu
avea
cum să
mi le
furnizeze

,
deoarece
cimitirul
din
Aliminus

a se afla
pe o
stradă
fără
niciun

nume
oficial,
undeva
dincolo
de

capătul
satului.
Era un
lucru
obişnuit

în Sicilia
profundă
ca acele
cimitire,
care

datau de pe vremea grecilor şi a

arabilor,
să fie
aşezate
undeva
în afara

localităţi
lor,
deseori
la
capătul

unui
drumeag
vântos,
printre
dealuri.

Oamenii
care
locuiau
acolo
ştiau

unde se află, iar asta era tot ce conta.

Străinii nu erau îngropaţi aici. Şi doar un

străin ar
fi avut
nevoie
de un
nume de

stradă.

Şi,
pentru
ca

lucrurile
să fie
încă şi
mai
complica

te, când
a murit
Saro nu
exista
niciun

mormânt disponibil, în care să-i poată fi

depusă
cenuşa.
Construcţia
cimitirul

ui fusese
întrerupt
ă din
cauza
crizei

economi
ce sau
poate că
fusese o
influenţă

indirectă
a Mafiei.
Parcelele
neocupat

e
fuseseră
toate
luate,
cumpăra

te în
avans de
către
familiile
înstărite,

cu
generaţii
întregi
de morţi
înainte.

Familia
lui Saro
nu avea
niciun
mormânt

gol. Şi
nu era
singura
familie
din sat

care se
găsea în
această
situaţie
dificilă.

Aşa că se împământenise o nouă

practică
în zonă:
oamenii
începuse
ră să

„împrumute” morminte familiilor

care
aveau
nevoie,
cu
promisiu

nea ca în viitor, când avea să se

ivească
un loc
liber,
rămăşiţe
le

pământeşti să fie mutate în cripta cea

nouă. Sau cel puţin aşa mi se explicase

mie pe
când mă
aflam în
L.A. şi
încercam

să
descurc
toate
iţele şi
să

complete
z cum
trebuie
hârtiile
necesare

pentru
călătorie
. Părea
ceva
suprarea

list,
exact
genul de
şmecherie

birocratică tipic italiană, care făcuse

din
această
ţară
subiectul
multor

bancuri.

Nu
voiam să
amnicio

problemă cu transportul cenuşii

lui Saro
în Italia.
Fusesem
deosebit
de

meticuloasă cu pregătirile. Poate că

hipervigi
lenţa
mea se
trăgea
dintr-o

copilărie
petrecută cu
nişte
părinţi

care mă
învăţase
ră cum
să evit
confrunt

ările cu
autorităţile. Iar
ca adult,
avusese

m deja
unele
experien
ţe legate
de faptul

că eram
o femeie
de o
anumită
culoare

şi vârstă, care călătore a la Roma.

Fusesem deseori suspectată. Arătată

cu
degetul
de
carabinieri şi de

poliţia
de la
serviciul
pentru
imigrări,

şi nu doar o dată. Mă potriveam cu

profilul
în
continuă
schimbar
e al

imigraţie
i
europen
e.
Puteam

să fiu o
femeie
din
Maroc,
Cuba,

Etiopia sau Brazilia, în funcţie

de
angaja
tul
neras
care se

uita la
mine
sau de
ameni
nţarea

majoră din acea zi. De-a

lungul
anilor,
învăţas
em să
stau

aproap
e de
Saro
pe
corido

arele
de la
prelua
rea
bagajel

or şi
de la
Imigră
ri.
învăţas

em să-
mi ţin
paşapo
rtul
americ

an la
vedere
, astfel
încât
să nu

existe
riscul
vreuno
r
incide

nte nedorite, care să ne întârzi

e şi să
ne
pună
în
pericol

zborurile de legătură.

în
situaţi
a de
acum,
când

ducea
m cu
mine
cenuşa
lui

Saro avându-o alături pe

Zoela,
nu
trebuia
să
existe

nici
umbra
vreunu
i risc.
înainte

de
plecar
e am
avut
coşmar

uri în
care
eram
oprită
şi

percheziţionată, iar cenuşa lui

Saro era reţinută sau, şi mai

rău, confiscată de faţă cu Zoela,

doar
pentru
că
uitase
m să

bifez
cine
ştie ce
căsuţă
de pe

un formular birocratic.

Ieşea complet din discuţie să

pornesc la drum cu o cutie

plină
cu
cenuşă
, fără
să

comple
tez
toate
actele
necesa

re. în
plus,
legislaţ
ia
italian

ă
interzi
cea
ferm
transp

ortul
clande
stin de
rămăşi
ţe

umane
.
Cenuş
a
trebuia

să
aibă,
obligat
oriu,
proprii

le ei
acte de
voiaj.

Tot

acel
proces
fusese
un
antren

ament
epopei
c
pentru
nebuni

a
admini
strativ
ă
italien

ească.
Numai
vorbes
c
despre

costuri, echivalentul taxei

la
şcoala
privată
pentru
trei

luni. Trebuia să am două

certificate de deces (englez şi

italian), o adeverinţă de la casa

funerară, documentele de

călătorie şi certificatele de

naştere, toate traduse în

italiană şi
apoi
autorizate cu

o apostilă, după care

ştampi
late
din
nou de
guvern

ul
italian.
Fiecar
e foaie
de

hârtie
şi
fiecare
semnăt
ură

necesita un onorariu şi o taxă.

M-am gândit de mai multe ori că,

dacă
Saro
ar fi
ştiut
cât

stres şi
câţi
bani
avea
să mă

coste
să-i
duc
cenuşa
în

Italia,
mi-ar fi
spus
să o
arunc

pur şi
simplu
în
Pacific
şi gata.

Dar nu îmi spusese asta. Duceţi

o parte
din
mine
în
Sicilia.

Dacă nu m-ar fi rugat să-i

duc
cenuşa
în
Sicilia,
nu ştiu

dacă aş fi făcut-o. Poate

că aş fi
împrăş
tiat-o
pe
fâşia

noastră preferată de plajă

din Santa Barbara, în locul

în care
merses
erăm
de
atâtea

ori ca
să-i
ridic
moralu
l în

timpul anilor săi de tratament.

Zoela s-a trezit încet şi şi-a întins trupuşor

ul
subţire,
lipit de al
meu.

—

Scump
a mea.
Mami
se
duce

în curând la biserică şi

apoi la
cimitir,
cu
cenuşa
lui

Babbo.
Am
realizat
că
vorbeam
despre

mine la
persoana
a treia.

în
sufletu

l meu,
spera
m că
Zoela
nu va

vrea
să
vină.
Eram
extenu

ată
după
orele
de
zbor şi

drumu
l
sinuos
cu
maşin

a până
acasă
la
Saro.
Nu mă

vedeam în stare să fiu o

mamă
grijuli
e în
timpul
slujbei

religio
ase. Şi
apoi
era
clar că

va
trebui
să o
duc în
braţe

pe străzile pietruite ale

satului
, până
la
cimitir
. Zoela

avea
să fie
şi ea
obosit
ă şi

copleşită. A fi mamă presupune

nişte obligaţii. Iar în dimine

aţa
aceea
în
mine
exista

u doar două roluri: cel de soţie

îndolia
tă şi
cel de
noră
străină

.

— Pot să o văd?

m-a

întrebat

ea

ştergând

u-şi ochii

încă

somnoro

şi.

— Ce să vezi?

— Să văd

cenuşa.
La

întreb
area
asta
nu mă
aştept

asem.
M-am
ridicat
în
capul

oaselor şi mi-am lăsat picioar

ele pe
pardos
eala
de
marm

ură.

—
Scumpa
mea, e
jos, în

cutia albastră de pe masă. Ai văzut-o.

începu
se să
se
simtă
mirosu

l de
cafea
din
espres
orul

pus pe plită jos în bucătărie.

— Hai să mâncăm

ceva.

Schimba

m

subiectul

, metoda

mea

preferată

de

parentin

g.

— Dar

vreau să

o văd.

Vreau să

văd ce e

înăuntru.
Se

ridicase în capul oaselor în

pat, cu
ochii
bine
deschi
şi

acum
şi cu
un aer
hotărât.

După expresia de pe faţa ei, îmi

dădeam seama că era pe

punctul de a izbucni în plâns.

— Vreau să-l văd pe Babbo.

De

luni
întregi
cerea
să-l
vadă

pe
tatăl
ei.
Moart
ea lui,

faptul
că pur
şi
simplu
nu mai

exista,
erau
lucruri
de
necon

ceput pentru mintea ei tânără

.
Când am
vorbit
despre
moartea

lui, şi-a
adus
aminte
de
momentu

l în care
a
trebuit
să-şi ia
rămas-

bun de
la el,
de
slujba
de

comem
orare.
Când
am
încerc

at să-i
explic
că
doar
trupul

lui s-a
dus,
dar
spiritul
îi va

rămâne alături de noi pentru

totdea
una, a
refuzat
să
accept

e. Ura această lume nouă, în care

tatăl ei îi era inaccesibil fizic,

dar,
cumva,
se afla
încă
lângă

ea, într-o formă invizibilă. La

şapte
ani,
lua
cuvint
ele

extrem de literal. Invizibil

însemn
a că nu
există,
punct.
Copilul

meu,
care
încă
nu
intrase

în
clasa a
doua,
dăduse
cu

capul
de
marele
mister
în

privinţ
a
căruia
oameni
i şi-au

pus
întrebări încă
din
negura

timpur
ilor:
unde
naiba
ne

ducem
când
murim
?

Deopotrivă intuitivă şi precisă

în
dorinţe
le ei,
Zoela
era

acelaşi
copil
care,
la trei
zile

după
moarte
a
tatălui
ei, îmi

spusese că se săturase de o casă

plină de adulţi îndureraţi.

— Toţi vin aici pentru tine. Era tatăl meu. De

ce nu vin
şi pentru
mine?

Venise
ră.

Famili
a şi
prieten
ii se
compo

rtaseră
în felul
lor de
adulţi,
ducân

du-se
să
vadă
ce
face,

aducându-i jucării şi alte daruri,

apoi
ieşind
din
camer
a ei şi

venind
să stea
cu
mine.
Trei

zile
petrec
ute
astfel
fuseser

ă suficiente pentru ca ea

să observe tiparul şi să-

mi
atragă
atenţia
. Vreau
să-i

văd şi
pe
prieten
ii mei.
Doar

trei
zile şi
deja
îmi
arăta

de ce anume avea ea nevoie.

A doua
zi, am
invitat
la noi
cinci

prieteni de-ai ei. S-au jucat.

I-au
scris
mesaje
lui
Saro,

la
cerere
a ei.
Au
făcut

artă în camera în care murise

el. Au
pus
flori
lângă
candel

a pe
care o
ţineam
mereu
aprins

ă. Au cântat, au dansat. Cu

alte cuvinte, fiica mea şi-a

organi
zat
propri
ul
priveg

hi, în
stilul
ei, de
elev de
şcoală

primară.

— Nu poţi

vedea
cenuşa.
Este într-
o cutie
sigilată.
Nu poate

fi
deschisă.

Ştiam
că nu
era

adevărat, dar
trebuia
să-i
dau un

motiv concret pentru care

mintea
ei să
nu mai
încerc
e să

găsească o rezolvare. Adevăr

atul
motiv,
şi
anume
că aş fi

prefer
at să
înghit
cuie
decât

să
deschi
d cutia
pe
masa

bunicii
ei, era
prea
agresiv
pentru

un
copil
cu
temper
ament

ul
Zoelei.

Şi cum
lacrimile

ei se pregăteau să-şi facă debutul sicilian, am adăugat:

— Dar am puţină

cenuşă aici, în medalion. O poţi vedea pe aceasta.

Am
rămas
în pat
câteva
minute

uitând
u-ne în
interio
rul
medali

onului.
Pe o
parte
era o
fotogr

afie
micuţă
de-a
lui
Saro,

decupată dintr-o poză mai

mare, pe cealaltă parte

era un săculeţ din plastic pe

care îl legasem de pandantivul

în
formă
de
inimă.
Şi am

stat
aşa
până
când
am

auzit-o pe Nonna strigând de

jos:

— Tembi, sei sveglia?

Caffe e pronto.

„Tembi, te-ai trezit?

Cafeaua
e gata.”

O oră
şi
jumăta

te mai târziu, treceam pragul

din
bucătăria
Nonnei în

stradă,
ca să
merge
m la
biseric

ă.
Zoela
aleses
e până
la

urmă
să
rămân
ă
acasă,

cu verişoara ei adolescentă,

Laura. De fapt, se culcas

e la
loc, iar
eu
spera
m că

va
dormi
până
aveam
să ne

întoar
cem
noi.

în
dimine
aţa
aceea,
căldur

a
părea
să
loveas
că mai

hotărâtă ca oricând. Am mers

încet,
la braţ
cu
soacra
mea,

până
la
capătu
l
străzii

ei,
apoi
am
ieşit
pe

drumul principal, care

este
singur
a
intrare
şi

ieşire din localitate. Ea ţinea

cenuşa
lui
Saro,
iar
când

am
trecut
prin
faţa
brutar

ului şi
a
produ
cătoru
lui de

brânză
m-a
tras
mai
aproap

e de
ea. în
prăvăli
ile
acelea

urma
să ne
aştept
e, la
întoar

cere,
pâine
şi
brânză
făcute

pentru
noi.
Nu
ştiam
ce

anume
pregătise
pentru
masă,

dar cu siguranţă aveam să

mâncă
m
ceva
special
pentru

înmormântări. Ceva care

să ne
aducă
alinare
şi să
fie

uşor de digerat. Genul

de
mâncare
care
să-ţi

dea
putere
a să
mergi
mai

departe.

Am trecut

pe
lângă
şiruri
lungi
de

rufe
întinse
la
uscat
şi

străzi pietruite, acoperite de

excrement de oaie. Poştaş

ul a
sprint
at pe
lângă
noi,

călare
pe
Vespa
lui,
îndrep

tându-
se
către
următ
orul

sat,
înainte
de a
se
întoar

ce în
cerc
spre
Alimin
usa pe

drumul de la poalele dealur

ilor de pe coastă. în timp

ce
traver
sam
piazza,
singur

ul
scuar
din
oraş,
am

auzit
în
depărt
are un
vânzăt

or de
fructe
ambulant
care

îşi
lăuda
tare
marfa,
într-un

dialect
răguşit, prin
difuzorul

aflat
deasupra
cabinei

camionetei sale: Pomodori e

pesche
,
ffeschi
,
fresch

i,
buoni,
buoni!
Roşii
şi

piersici, proaspete şi de

nerat
at,
după
părer
ea lui.

Uşa
farma
ciei
era
descui

ată.
La
măcel
ar se
înfiinţ

ase deja primul client,

un bătrân cu o coppola pe

cap,
care
îşi
stinse
se

ţigara înainte de a intra.

Nonna
şi cu
mine
am
urcat

treptele de marmură, largi şi

netede,
ale
biserici
i şi am
intrat

în sacristia întunecată.

De-a
lungul
celor
zece
minute

de
mers,
ne
susţinu
serăm

una pe cealaltă. înăuntru, erau

oameni care ne aşteptau. Nonna

s-a
desprin
s de
mine
ca să-i

dea
preotul
ui
cenuşa
şi apoi

s-a
aşezat
în cea
mai
apropi

ată strană de altar. M-am

dus şi
eu
lângă
ea.
Deasup

ra
noastră
se
înălţa o
statuie

a
Sfintei
Ana,
mama
Măriei

şi
patroa
na
satului.

Aplecat
deasupra
cutiei
cu

cenuşă
,
preotul
a ţinut
o

scurtă slujbă. A stropit-o cu

agheasmă,
apoi a
vorbit
despre

Nonna
şi
despre
putere
a ei de

a
rezista
bolii
prin
care

trecuse
Saro.
S-a
rugat
pentru

mine şi pentru Zoela. Mă luptam

din
greu
cu
obosea
la şi cu

diferenţa de fus orar, pentru

a mă
putea
concen
tra la
cuvinte

le lui. Ştiam că, dacă reuşea

m să
mă
concen
trez
asupra

unui
singur
lucru,
aveam
să trec

cu bine
de
acest
moment. însă

nu
simţea
m
decât
dorinţa

intensă
de a-l
avea
pe
Saro

lângă
mine,
în
strană.
Aşa că

mi-am
plecat
capul
şi mi-
am

fixat
privire
a pe
masa
pe care

preotul
îi
aşezas
e
cenuşa

. O masă mică şi modestă, cu

un
acoper
ământ
bogat
ornam

entat. Nu mi-am luat ochii de la

ea
până
când
nu m-a
prins

soacra
mea de
mână,
fiindcă
venise

timpul
să
plecăm
.

Am
ieşit
din
biserică, am

coborât treptele albe cu

striaţii
şi am
urcat
în
maşina

lui Cosimo, care ne aştepta

. Era mai bine aşa, pentru

că la
întoarcere
evitam
să

coborâ
m pe
jos
panta
abrupt

ă şi
nici nu
riscam
să ne
întâlni

m cu
localnicii,
care
de-

acumc
u
siguran
ţă
ieşiser

ă prin
sat. La
cimitir,
îngrijit
orul ne

aştepta
cu
cheia,
pentru
a ne

descui
a
poarta.

în

dreptul
arcadei
care
ducea
spre

aleea principală, adia uşor

vântul.
Eram
un mic
grup
de

oameni
îndoliaţ
i:
Nonna,
Franca

,
Cosimo
, doi
veri,
doi

prieteni din copilărie, un prieten

pictor dintr-un orăşel din

apropiere, care îl cunoscuse pe

Saro la vârsta adultă, preotul şi

îngrijit
orul
cimitir
ului.

Pe tot parcursul ceremoniei am

rămas
sprijini
tă de
un
chiparo

s.
Aveam
nevoie
să fiu
susţinu

tă de ceva cu rădăcini adânci.

în
frunziş
ul de
deasup
ra mea

se
adunas
eră
păsări,
ca şi

cum ar
fi vrut
să
priveas
că de

sus
aceast
ă
dramă
umană

sau
poate
că doar
îşi
căutau

un
adăpost pe
aleile
cu

cavouri
.
Oricu
m ar fi
stat

lucrurile, măcar puteam să

mă concentrez asupra lor.

Am
simţit
că
încep
să

plutes
c
deasu
pra
corpul

ui
meu,
pe cer,
alături
de ele.

Să rămân prezentă în el ar fi

însem
nat să-
mi
simt
slăbici

unea
din
picioare,
durere

a din
şolduri
, să
rezist
ameţel

ii care
ameni
nţa să
mă
arunce

pe pietrişul aleii. Corpul

meu
era un
loc
îngrozitor,

plin de frică şi de nesiguranţă.

Aşa că
m-am
ridicat
deasupra

lui. Şi am ascultat.

Am
ascult
at ce a
spus la
începu

t preotul – alte cuvinte, alte

rugăciuni. Apoi am ascult

at vorbele lui Vmcenzo,

pictor
ul,
care
fusese
priete

n
apropi
at şi
cu
mento

rul lui
Saro,
Giuseppe
„Pino”

Battaglia, un cunoscut poet

sicilian. Vmcenzo a începu

t să
citească
versurile lui

Pino
ca pe
o
chema
re la

rugăciune.
Era un
poem
pentru

Saro,
însă
ascult
ându-l
mi-am

închipuit că, de fapt, era

pentru
mine.

II mi o

nome

e aria,

il

vento

che

soffia.

Ora io

vivo

ancora

in

campagn

a

Numel

e meu

este

aerul,

vântul

care

suflă.

Acum

locuiesc

din nou

la ţară.

Poezia
avea
să mă
salveze. Era

mai
reală
şi mai
stabilă
decât

propriul meu trup. Şi în acel

moment mi-am dat seama de ce

mă
întorse
sem
aici,
pe

această insulă de piatră:

aveam
nevoie
de o
salvare. îmi

doream cu disperare, chiar

şi
numai
pentru
o
clipă,

să mă scutur de tristeţea

aceea omniprezentă şi să-mi

încarc spiritul. Poezia era

iubire
a, era
firul
care
mă

lega
de
Saro,
de
Sicilia

şi de
casa
mea
din
L.A.,

unde
rafturi
le ne
erau
pline

de
cărţile
lui
Pino.

îngrijit
orul a
arătat
spre
cenuşă

.
Gestul
lui m-a
adus
cu

brutali
tate
înapoi
în
trup,

de
parcă
o
cracă
din

copacul de deasupra s-ar fi rupt

şi mi-ar fi căzut în cap. M-am

trezit
aproape
strivită
sub

greuta
tea
unei
bruşte
conştie

ntizări. Atunci am înţeles pentru

prima
dată
că
urma
să-mi

îngrop
jumăta
te de
viaţă
într-un

mormânt din Sicilia. Fiecare

zâmbet
,
fiecare
bucuri
e,

fiecare secret împărtăşit, o întreag

ă viaţă de năzuinţe. Le încredi

nţam
pe
toate,
şi tot
ce

trăisem odată cu ele, unui

mormânt de marmură. Martor

e îmi
erau
răgetel
e
îndepă

rtate
ale
unui
catâr,
mirosu

l de
fân
proaspăt
cosit,

aerul
plin de
sarea
mării –
elemen

tele ce aveau să vegheze de-

acum
asupra
lor.

îngrijit

orul a
urcat
pe o
scară
artizan

ală,
cioplit
ă din
lemnul
unui

măslin,
legată
cu o
sfoară
şi cu

ceva
ce
părea
a fi
bambu

s
uscat.
M-am
gândit
că

scara
fusese
probab
il
făcută

de
tatăl
sau de
bunicu
l lui

pentru
a
putea
ajunge
la

nivelur
ile
superi
oare
ale

zidului cu cripte. A urcat

sprinten, cu
un
baros
în

mână.
Printre
lacrimi
am
observ

at că
purta
pantal
oni
vechi

şi uzaţi, dar scrobiţi.

Ciocanul a lovit faţada de

ciment
,
stratul
care se
afla

între
criptă
şi
marmu
ra din

faţă,
zdrobindu-l
şi
împrăş

tiindu-l
în mici
fragme
nte pe
pămân

tul de
dedesu
bt.
Zgomo
tul a

făcut
ca
păsăril
e de
deasup

ra mea
să
cârâie
şi să-şi
ia

zborul
la
unison.
Plecarea lor

a părut
să lase
un gol
în
aerul

până
atunci
nemişc
at şi
tăcut.

Am
închis
ochii.
Cineva
s-a

aplecat
către
mine.
Poate
era

Nonna,
poate
vara ei
sau
poate

că era
doar
bocito
area
din

sat, o prezenţă nelipsită în

astfel de momente. Tutto

bene,
forte
stai. E
în
regulă,

fii tare.
Cineva
i-a
cerut
soacrei

mele cenuşa. Ea i-a întins-o

îngrijit
orului,
care
coborâ
se

câteva
trepte
s-o ia.
Când
am

deschis ochii, era din nou în vârful

scării
şi l-am
văzut
aşezându-l pe

Saro în
spaţiul
întune
cat din
spatele

cimentului. Am observat că

nu distrusese complet

faţada
din
ciment
.
Făcuse

cu
îndemânare
doar o
mică

deschizătură, cât să strecoare

cutia înăuntru. L-am privit

cu toţii
în
tăcere
când a
întins

mâna
după o
găleată cu
ciment

proaspăt şi o mistrie. în câteva

minute
,
deschi
zătura
a

dispărut. Cineva m-a tras de

braţ şi mi-a şoptit că se termin

ase.
Era
timpul
să
plecăm

O
parte
din
ceea
ce

venise
m să
fac aici
se
în

ch
ei
as
e.
S

ar
o
fu
se
se

în
gr
op
at
în

Sicilia. Dar

m
ai
ră
m
ăs

es
e
ce
va
:

să
-l
dă
ru
ie

sc
Si
cil
iei
.

în
timp
ce ne
îndrep
tam

sfârşiţi
spre
casă,
mă
gânde

am la
Zoela,
care
ne
aştept

a. Tot
ce
urma
să se
întâmp

le
între
mine
şi
Nonna

în
următ
oarele
săptă
mâni

avea
să
decidă
dacă
Sicilia

va
rămân
e o
parte
din

trecutul Zoelei sau va fi şi o

parte
din
viitorul ei.
Era

evident pentru oricine că noi

trei –
mama,
nora şi
nepoata –

forma
m o
triadă
a
durerii

şi că
înotam
pe
uscat.
Era un

loc
pericul
os din
care
să

începem ceva. Speram că

luna
pe
care
urma
să o

petrecem împreună va reuşi

să ne apropie, că pierderea nu

ne va îndepărta una de alta.

Viitorul părea fragil. însă era

prea
devre
me în
acel
mome

nt, pe drumul dinspre

cimitir
, să-mi
dau
seama
cumva

fi. Tot ce îmi doream atunci,

era să
pun un
kilome
tru de
drum

pietruit între mine şi cimitir

şi să
mă
întorc
la
copilul

meu. Zoela era motivul

pentru
care
contin
uam
să fac

pas
după
pas
înainte
. Chiar

şi în
cea
mai
mare
suferin

ţă,
mater
nitatea
mă
ţinea

mereu
prezentă. A
fost
salvar

ea
mea
atunci,
şi a
fost

încă
din
prima
zi.

Ceva
măre
ţ

întotd
eauna
mi-am
dorit
să fiu

mamă.
întotdeauna.
în
şcoala

primară mă jucam cu Attica,

invent
ând
poveşt
i
compli

cate în
care
aveam
fiecare
câte

şase
copii –
trei
băieţi
şi trei

fete. Numele lor trebuiau să

înceapă toate cu aceeaşi

iniţială
sau să
rimeze
.
Jocuril

e
noastr
e erau
pline
de

situaţii de un înalt dramatism şi

de
intrigi
împru
mutat
e cu

genero
zitate
din
seriale
de

comedie precum Good

Times
sau
The
Brady
Bunch.

îmi
vedea
m
rolul
de

mamă
ca pe
o serie
de
sarcini

bine definite: să conduc casa,

să
pregăt
esc
mese
sofisti

cate,
să
organi
zez
călător

ii aventuroase la un pretin

s
super
marke
t, unde
Attica

şi cu mine jucam pe rând

rolul casierei cu ajutorul unui

scaun
întors
cu
picioarele în

sus pe
post
de
casă
de

marcat, în sufrageria bunică

-mii.
Luam
toate
alimentele pe

care le găseam prin cămară şi le

înşiram în sufragerie. Mă

încăpăţânam să le aranjăm în

funcţie
de
tipul
mâncă
rii:

pâinea, biscuiţii şi prăjitu

rele la
un loc,
compo
tul de
piersic

i,
conser
vele
de
carne

şi cele de fasole verde – pe

pervazul ferestrei de lângă

televizor.

Eram căsăto

rită de
doi ani
cu
Saro
când

am
renunţ
at la
contra
ceptiv

e şi
am
lăsat
soarta
să facă

zarurile. Un an mai târziu, nu

eram
atât
îngrijo
rată,
cât

curioasă. M-am gândit că era

o
sincro
nizare
divină,
dat

fiind
că pe
atunci
încerc
am să-

mi
construiesc o
carieră şi

mi-ar
fi fost
mai
greu
să fac

asta însărcinată sau cu un

copil
mic.

în al
patrul

ea an,
am
început să
fim

suficient de îngrijoraţi cât să

ne
facem
amând
oi
teste

de fertilitate. Rezultatele

nu au
fost
nici
sigure,
nici

conclu
dente:
pelvis
ul meu
înclina

t şi
motilit
atea
scăzut
ă a

sperm
atozoi
zilor
lui,
datora

tă
proba
bil
muncii
, care

presup
unea
să stea
mai
mult

de opt ore pe zi în picioare

lângă
o
căldur
ă
arzăto

are, reprezentau, într-adevăr

,
potenţiale probleme.

Dar nu
am
fost
excesi
v de

dezamăgiţi. Mai aveam o

groază
de
timp.
Nici
măcar

nu
împlini
sem
treizec
i de

ani. La nevoie, puteam

încerc
a o
insemi
nare
mai

direct
ă, cu
pipeta
pentru
friptur

i,
acasă.
în
secret,
însă,

am
înce
put
să
cau

t şi
info
rma
ţii
des

pre
ado
pţii,
o
ide

e
car
e
îmi
fuse

se
mer
eu
dra
gă.

După câteva cercetări, am

găsit o
agenţi
e de
adopţii
fondat

ă de
două
mame
din
nordul

Califor
niei,
care
se
special

izase
în
plasa
mentul
copiilo

r de
culoar
e şi în
special
în

adopţii
le
transr
asiale.
De

fiecare
dată
când
prime
am

prin
poştă
unul
dintre
buletin

ele lor informative, inima îmi

tresărea la vedere a fotogr

afiilor
de
familie
pe
care le

conţin
eau.
Am
văzut
copii

de
toate
culorile
crescu

ţi de
familii
de
toate
culoril

e şi configuraţiile. Am văzut

copii crescuţi în „cămine

pentru
totdea
una”
de
către

oameni care păreau suficient de

curajo
şi
încât
să
rişte

să
iubeas
că
mult şi
să

îmbrăţişeze necunoscutul. îmi

închip
uiam
că
sunt
unul

dintre acei oameni. Ei ştiau

că
există
lucruri
mai
import

ante
decât
sângel
e care
să

sudeze
o
familie
.
Oame

nii din
acele
pagini
arătau
la fel

ca
familia
din
care
mă

trăgeam, o multitudine de

culori
şi
nuanţe
.
Arătau

ca
lumea
pe
care o
ştiam

şi ca
familia
pe
care
spera

m să o
pot
crea.

Cu un

an
înainte
ca eu
şi Saro
să

ajunge
m la
altar,
familia
mea o

întâmpinase cu braţele

deschi
se pe
verişo
ara
mea,

adoptată din străinătate. O privea

m de
la
distanţ
ă cum
creşte

a şi ne
întâlne
am de
sărbăt
ori sau

la diverse reuniuni de

familie. Vedeam bucuri

a din ochii părinţilor ei. Vedea

m
iubire
a.
Vedea
m în

ce fel
se
putea
dezvol
ta o

adopţie, acest proces profun

d
delibe
rat.
Vedea
m o

altă
cale
prin
care
se

putea
format
a o
familie
şi

eram captivată de ea.

—

C
h
i

a
r

f
a

c
e
m

a

s
t
a
?

l
-
a
m

între

b
a
t

p

e

S
a
r

o

î
n
t

i
n
z
â
n

d
u
-
i

u
n

t
e

a
n
c

d

e

f
o
r

m
u
l
a
r

e
.

La
doi

ani
dup
ă
pri
ma

sa diagnosticare,

era în remisiune.

Perspectiva înte

mei
erii
une
i
fam

ilii,
spe
ranţ
a
vieţ

ii în
faţa
boli
i ne
ent

uzia
sma
u şi
ne
copl

eşe
au.
—
Bineînţeles că

o
facem
Ar
putea
fi cel

mai
bun
lucru
pe
care l-

am
făcut
vreodată.
Trebui

e să
comple
tez
asta?
m-a

întrebat după ce a luat cerere

a şi s-a
uitat
peste
ea.

— Nu, scrie-ţi răspunsurile. De ea mă voi ocupa

eu, i-am
răspuns.

— Şi ce
facem
cu

istoricul medical? a întreba

t el,
ridicân
du-şi,
cu
subînţ

eles,
privire
a din
hârtii.

De-abia mă obişnuisem

să-i
văd
din
nou
culoar

ea
măslini
e a
pielii şi
obrajii

îmbujoraţi, de când încetase să

mai ia
cele
mai
dure
dintre

medicamente, însă cu vulnerabilitat

ea de pe chipul lui şi cu

nesigu
ranţa
care
atârna
mereu

deasupra vieţilor noastre nu

mă
putea
m
obişnui
nicioda

tă. îmi
băgase
ră
frica-n
oase.

— Adevărul. întotdeauna. Spunem

numai
adevărul.

L-am luat
în braţe
şi l-am

sărutat pe frunte.

Dacă voiam

să
devenim
părinţi
prin

adopţie, trebuia să clădim

totul
doar
pe
adevăr
.

Speram să nimerim o mamă

biologi
că la
fel de
dispus
ă să-şi

dezvăluie adevărurile. Ne

asuma
m un
risc.
Unul
mare. \

biam
să ne
vadă
aşa
cum

eram,
în
ciuda
bolii.
Să

vadă
că
eram
oameni
profun

d
îndrăgostiţi
unul
de

celălalt
,
oameni
care
ştiau

ce e
suferinţa,
care
trecus

eră
peste
ea şi
care îşi
doreau

să
devină
părinţi
din
poziţia

unora
care
ştiau
ce
contea

ză cu
adevăr
at.

— Trebui

e să răspunzi la întrebarea:

„De
ce va
fi
Temb
i o

mamă
groza
vă?”
Ce-o
să

spui
la
asta?
l-am
grăbit

să
încep
em,
în
timp

ce
stătea
m la
masa
din

sufra
gerie
cu
teanc
de

informaţii despre adopţ

ie în faţa noastră.

— O să spun că eşti perfectă.

Nu

înţeleg
eam
nici
acum
cum

putea fi atât de nonşalant şi

fermecător în acelaşi timp. Eu

putea
m fi ori
una,
ori
alta.

Dualitatea lui continua să fie cel

mai
sexy
lucru
din
încăpe

re.

— Ăsta e cel mai proste

sc
răspun
s. Nu
spune
nimic.

De fapt, spune ceva mai

mult
decât
nimic.
Spune
că

apreci
ezi
perfec
ţiunea,
orice o

mai fi
şi aia.

— Poţi să
mă

laşi să
fac ce
vreau?
Te
iubesc

. Dacă
vreau
să
spun
că eşti

perfec
tă, o
să
spun
că eşti

perfectă.
Mama
o să
ne

aleagă
pentru
că o să
vadă
că ne

iubim,
a
adăug
at el
întinzâ

nd
mâna
după
pix.

— Bine, sigur, ne iubim Dar poţi să fii un pic mai precis?

îmi
plăcea
faptul

că
încă
ne mai
putea
m

tachin
a între
noi.
Era un
semn

de
norma
litate
după
atâta

boală
şi îmi
dorea
m să
nu

dispară niciodată.

— Dar tu ce ai scris despre mine?

a spus
el
lăsând
pixul
jos şi

întinzându-se după formularul

meu.

— Că eşti unul dintre

cei
mai
inteligenţi
oamen

i pe
care îi
cunosc
, că
scrii

poezii,
că eşti
generos, că
felul în

care
gătești
aduce
oamen
ii

împre
ună,
că ştii
să
cânţi

blues
la
chitar
a
electri

că, că
vorbeş
ti trei
limbi
şi

citeşti în cinci. Totuşi nu am

scris
că
obişnu
iai să-l
confun

zi pe
Kevin
Bacon
cu Val
Kilmer

, am
adăug
at
lovind
u-l

uşor
cu
picior
ul pe
sub

masă.

— Nu-mi vei ierta asta niciodată

.

— Nu atâta vreme cât mai

am suflu să vorbesc.

— Eşti sigură

că nu
vrei să
mai
încerci
să

rămâi gravidă? Chiar nu

vreau
să
ratezi
asta,
dacă

ţi-o
doreşti
cu
adevăr
at.

A lăsat pentru o clipă hârtiile deoparte, în aşteptarea răspunsului meu.

Ar fi

fost posibil. îşi congelase

sperm
a. în
ziua în
care
primis

e
diagno
sticul,
acest
soţ al

meu
avuses
e
cumva
tăria

emoţională şi mentală să iasă

din
biroul
medic
ului
oncolo

g, să
condu
că trei
kilome
tri

înspre Oceanul Pacific şi să

treacă
pragul
unei
bănci
de

spermă. Niciunul dintre

noi nu
scoses
e o
vorbă
tot

drumu
l şi
nici nu
ne
gândis

erăm
să
facem
cale
întoars

ă. Ne-am dus la recepţie fără

nicio
progra
mare,
i-am
întins

femeii
de
acolo
scriso
area

medic
ală şi
la
scurt
timp

după
asta
Saro s-
a făcut
nevăz

ut în
camer
ele din
spate
ale

clinicii. Fusese capabil să

aibă
grijă
de
viitorul

nostru
chiar
şi
după
un

astfel
de
diagno
stic,
încerc

ând să
protej
eze
ceea
ce ar fi

putut
să fie.
Când
s-a
întors,

o
jumătate de
oră
mai

târziu,
mi-a
spus:
„Nu
ştiu

dacă
ceea
ce am
făcut
ne

oferă
un
viitor,
dar
am

făcut
tot ce
am
putut
pentru

asta”.
Şi apoi
am
plecat.
De

atunci,
plătea
m o
taxă
lunară

pentru această posibilitate

de a
conce
pe
urmaşi
biologi

ci.

—
Nu
îmi

dore
sc
prea
tare
să

fiu însărcinată, cred

e-
mă.
Sing
urul
lucr

u pe
care
mi-l
dore
sc

este să fiu mamă.

Nu îmi doream să folosim acea

spermă. Şi niciunul dintre

noi nu
era
dornic
să se
întoarc

ă în
cabine
te
medica
le

pentru
examin
ări şi
analize
de

laborator. Nu voiam să ne începe

m
familia
înconj
uraţi
de

doctori
în
halate
albe.
în

plus,
Saro
îmi
mărturisise

cu blândeţe într-o noapte

că îşi
făcea
griji în
legătură cu

moştenirea lui genetică şi nu era

foarte încântat de ideea de a da

mână
liberă
sorţii,
dată
fiind

natura necunoscută a cancerului

său.

în
săptăm
ânile

care
au
urmat,
am
comple

tat
teancu
ri
peste
teancu

ri de formulare, am fost

amprentaţi, FBI-ul ne-a verific

at
trecut
ul, am
obţinut
autoriz

aţii de
la
poliţie,
am
fost

intervievaţi şi
am
predat
tot

felul de situaţii financiare.

Am întocmit o scrisoare

pentru „Dragă mamă biologică”, în

care îi
promit
eam
că: „\
bm

creşte
acest
copil
într-un
cămin

lipsit de prejudecăţi şi îi vom

dărui
toată
căldur
a,
înţeleg

erea şi
iubirea
la care
are
dreptu

l prin naştere”.

Am

primit
scrisor
i de
recom
andare

de la
prieteni. Am
scris
dosare

unul
despre
celălalt
,
răspun

zând la întrebări de genul: „Explic

aţi de
ce vă
doriţi
atât de
mult

să deveniţi părinţi” sau

„Descrieţi-vă casa”. Am scris

despre
câinii
noştri,
despre
rude,

despre
şcolile
primar
e din
vecinăt

ate. Am recunoscut că era o

decizie
foarte
greu
de luat
şi i-am

mulţu
mit
mamei
natural
e că ne

oferea
şansa
de a-i
împărt
ăşi

cine
eram
noi. Şi
ultimul
, dar

cel mai
important
lucru:
am

obţinut o scrisoare de la

medicii
lui
Saro în
care
certific

au
faptul
că
boala
lui era

în remisiune.

Dar

asta
nu a
fost
tot.
După

ce am
termin
at
lucrul
la The

Bernie
Mac
Show
am
mers

direct la aeroport, pentru

a pleca
spre
un
atelier
pentru

părinţi
preado
ptivi,
unde
trebuia

să
învăţă
m cum
să
împlini

m
nevoile
unui
nou-născut.

Am
schimb
at
scutec
e şi am

bătut
pe
spate,
ca să
râgâie,

tot
felul
de
păpuşi,
punân

d
accent
pe
contac
tul

vizual
şi pe
nevoia
lor de
afecţiu

ne. Ni
sa
spus
acolo,
într-o

sală
plină
de
potenţi
ali

părinţi
, că
unul
dintre
cele

mai
frumoa
se
aspect
e ale

adopţii
lor
este că
tatăl
se

poate
ocupa
de
copil
în

egală
măsur
ă cu
mama,
hrănin

du-l şi
ţinând
u-l în
braţe
la fel

de
mult
ca şi
ea,
ceea

ce
duce la
întărir
ea
legătur

ii
afectiv
e
dintre
copil şi

tată.
Apoi
am
urcat
în alt

avion
şi m-am
întors
pe

platouri, unde lucram la un show

cu
Andy
Richter
despre

o
familie
cu
cvintu
pleţi

adolescenţi.

împreună cu

Saro,
am
partici
pat
chiar

şi la
un
atelier
în L.A.
dedica

t
adopţii
lor
transr
asiale,

de
unde
am
plecat
cu un

certificat pentru îndrăzneala

noastră de a ne provoca

gândirea în „chestiuni legate

de
rasă”,
„privilegiul
albilor

” sau „diferențe legate de

experi
enţa
transr
asială
pentru

copiii
de
rase şi
etnii
diferit

e”. Deşi niciunul dintre

noi nu
avuses
e vreo
experi
enţă

directă în astfel de chesti

uni,
pentru
a şti
cum
puteau

ele să
interfereze
cu
adopţi

a, am
plecat
de la
atelier
încrez

ători
că, în
calitat
e de
cuplu

interrasial şi intercultural, eram

tari în
ceea
ce
privea
potenţ

ialele
aspect
e
interc
ultural

e ale
parent
ingului
– asta
în

ciuda
faptul
ui că
aveam
părinţi

care
trăiau
în
două
ţări

diferit
e şi
care
nici
măcar

nu
puteau
vorbi
unii cu
alţii.

Am
golit
micul
birou
de

acasă
în
speranţa că
într-o

bună
zi vom
pune
acolo
un

pătuţ,
un
balans
oar şi
o

masă
de
înfăşat
.
Eviden

t, am
trecut
în
revistă
şi

divers
e
nume
pentru
viitoru

l
nostru
copil,
fiu sau
fiică.

Nu
conta
dacă
avea
să fie

băiat
sau
fată.
Nici
rasa

nu
conta.
Nici
dacă
era o

combinaţie de rase. Singur

ul
lucru
care
contase

fusese
să nu
fim
propuși

mamel
or
despre
care
se ştia

că
erau
însărcinate
cu

gemeni. Eram sigură că mă

pot
descur
ca cu
o
groază

de
lucruri
în
viaţă,
dar

ştiam
că nu
mă pot
descur
ca cu

doi copii deodată. Apoi,

am
aştept
at.

Eram
în
mijloc
ul unei
tracţiu

ni la
un
aparat
Refor
mer în

timpul
orei de
Pilates
, când
m-am

uitat
pe
fereast
ra
studio

ului
aflat
nu
depart
e de

casă şi
l-am
văzut
pe
Saro.

Arăta
radios,
iar
faţa îi
străluc

ea de încântare.

— Ce naiba

face tipul ăla? a întrebat

instruc
torul
eliberâ
ndu-
mă din

inelele
aparat
ului, în
timp
ce îl

privea
pe
Saro,
care
venea

grăbit prin parcare.

— E soţul meu, am spus,

fixând
u-mi
privire
a
asupra

lui şi încercând să-mi dau seama

ce
căuta
într-un
loc în
care

nu mai venise niciodată.

Pe
măs
ură
ce
rost

eam
cuvi
ntel
e,
am

reali
zat
desp
re
ce

era vorba. Copilul.

Am sărit din Reforme

r şi
am
fugit
la
uşă,

în
întâ
mpi
nare
a

lui. Dacă aveam

drep
tate,
înse
mna
că

lucr
urile
se
mişc
aser

ă
rapi
d.
Nu
trec

user
ă
decâ
t
trei

luni
de
când
porn

iserăm procedurile.

— S-a născut. Bebeluşul s-a născut.

Avem
o
fetiţă,
a spus
el, apoi

mi-a
întins
cheile
lui.
Trebui

e să mergem.

— Unde

să
mergem?
Cine a
sunat?
Unde...
unde e

fetiţa?

Undeva, în lumea

asta,
se afla
o fetiţă
care
ne

aştept
a pe
noi.
Chiar
se

întâmplase. Şi încă repede. Eram

mamă
de
fată.

— Unde

e
bebeluşu
l?

— La San
Franci

sco.
Mama
natural
ă vrea
să stea

de
vorbă
cu noi.
Ne-a
ales,

dar
vrea să
şi
vorbea
scă cu

noi. Trebuie să vii acasă. Urmea

ză să o sunăm peste o oră. Tu conduc

i.

Mi-am
lăsat
maşina

acolo, în parcare. Primul

moment al maternităţii mele s-

a
petrecut în
faţa
unui

studio
de
Pilates
din
Silver

Lake.

Ne-am
dus
acasă.

Am sunat la agenţie, am

primit
inform
aţii
despre
mama

fetiţei noastre, sănătatea

copilului şi circumstanţele care

au dus
la
această
aleger

e. Am
fost
învăţaţ
i cum
să

vorbim
cu o
femeie
care
tocmai

a
născut:
lăsaţi-o
pe ea
să

iniţieze conversaţia. Ce să

întrebăm: orice vreţi. Cum

să o
facem
să se
simtă
în

siguranţă: ascultaţi-o. Cum

să spunem „mulţumesc”:

doar
vorbiţi
sincer,
din
suflet.

Ni s-a
spus
că
discuţi
a avea

să
dureze
vreo
treizeci de

minute
, poate
mai
puţin.
Până

la
urmă,
apelul
a durat
peste o

oră.
Era
înţelea
ptă,
intuitiv

ă, cu picioarele pe pământ. M-a

impresionat faptul că nu luase o

decizie
în
privinţ
a
familie

i
adoptive
până
nu îşi

ţinuse
fiica în
braţe
măcar
pentru

câteva
minute
.
înainte
de a

alege
părinţi
pentru
copilul
la care

renunţ
a cu
durere
şi cu
toată

iubirea
, a vrut
să se
uite în
ochii

lui,
ştiind
că
avea
nevoie

de acel moment. Când am

vorbit
cu ea,
am
putut
auzi

dragoste şi speranţă în vocea

ei. Am presupus că torentul

sentimentelor şi al procesării

raţionale avea să izbucnească

de-
abia
ulterior.
Realiza

m
acum
câtă
pierde
re

implica
un
proces
de
adopţi

e.
Renunţ
a la
copilul
pe

care îl
iubea
pentru
ca
acesta

să aibă
parte
de o
viaţă
pe

care
ea nu
i-o
putea
oferi.

Saro şi
cu
mine
ne
uitam

tot
timpul
unul la
celălalt
, în

timp
ce
încerc
am să-i
răspun

dem la
toate
întrebă
rile,
chiar

şi la
cea
care
ne
îngrijo

ra cel
mai
mult,
despre
sănăta

tea lui. Până la urmă, ne-a

spus:
„Când
v-am
văzut,
am

ştiut
că voi
trebuia
să fiţi”.

Am închis telefonul

ca
pro
asp
eţi
pări

nţi.
Pări
nţi
gră
biţi,

ent
uzia
sma
ţi,
emo

ţion
aţi,
copl
eşiţi
de

bucurie, care îşi

aru
nca
u
peri
uţel

e de
dinţ
i
într-
o

gea
ntă
şi se
îndr
epta

u în
vite
ză
spre
Holl

ywood Burbank,

pent
ru a
prin
de
pri

mul zbor disponibil

către Oakland.

La sosire, ne-am dus direct

la
birouri
le
agenţi
ei de

adopţie, unde urma să ne

întâlnim cu tânăra femeie care

ne
aleses
e drept
părinţi
pentru

copilul său. Facilitatoarea,

Karen,
ne
încuraj
ase să
organi

zăm o
întâlni
re faţă
în faţă,
confor

m
princip
iilor
unei
adopţii

deschise. Era „deschisă” în măsur

a în
care
nu era
vorba
de o

adopţie „închisă”, ca odinio

ară,
când
niciun
a
dintre

părţi
nu ştia
cine
este
cealalt

ă, iar dosarele erau sigilate. Noi

adoptam un copil într-o epocă

în care
era de
dorit
ca
adulţii

să fie
de
acord
să stea
la

aceeaş
i masă.
Iar
acest
lucru

ne
oferea
şansa
de a ne
cunoaş

te
recipro
c şi de
a
realiza

că
fiecare
dintre
noi era
vital

pentru înţelegerea de către

acest
copil a
propri
ei sale
origini.

Când
am
ajuns
cu
Saro,

eram
toată
numai
un
tremur

de
emoţie
. O
altfel
de

emoţie
decât
cea din
ziua
nunţii

mele
sau de
cea pe
care o
trăiam

când
dădea
m
probe
pentru

un film
sau o
emisiu
ne de
televizi

une. Aceasta era o euforie fără

margin
i, \
biam
să mă
dăruie

sc pe deplin acestui moment.

Eram conştientă că viaţa era pe

cale să ia o nouă direcţie. Şi

cu
toate
că
simţea
m câtă

nerăbdare era în corpul meu,

exista şi un calm interior, care

până
la
urmă a
preluat
control

ul,
deoare
ce
ştiam
că tot

ce se
întâmp
la în
acele
mome

nte se
datora
unui
fel de
drepta

te
divină.
Saro şi
cu
mine

ne-am
oprit
în
pragul
biroulu

i, ne-
am
luat de
mână
şi ne-

am
privit
în
ochi.
Apoi,

el a
spus:
Andia
mo!
Primul

lucru
pe
care l-
am
observ

at la
mama
natura
lă a
Zoelei

a fost
frumu
seţea
ei
incredi

bilă. Era izbitoare. Al doilea,

a fost starea de epuizare în

care
se
afla.
Tocma
i făcea

cel
mai
dificil
lucru
din

viaţa
ei.

După
care

ne-am trezit că ne îmbrăţişam.

Am strâns-o în braţe aşa

cum
faci cu
cineva
căruia
îi

mulţu
meşti
cu tot
corpul.
De

parcă
aş fi
cunosc
ut-o de
o

viaţă.
De
parcă
ar fi
deţinu

t toate
secret
ele
îngrijir
ii

acelui
copil
pe
care
amând

ouă îl
iubea
m, iar
prin
acea

îmbrăţ
işare
mi le-
ar fi
putut

transf
era
mie.
Când
ne-am

desprins una din braţele

celeila
lte,
plânge
am şi
zâmbe

am
împre
ună.

Saro a

întreb
at-o
cum
se
simţea

. Ne-am aşezat, iar Karen

ne-a făcut fotografii pentru

ca
într-o
zi să-i
putem
spune

fiicei
noastre că
ne-am
întâlni

t, ne-am unit şi am făcut

un
plan
care a
pornit
din

dragostea noastră comun

ă
pentru
ea.
Pentru
a

putea
împărt
ăşi cu
ea
fotogr

afiile care au surprins-o.

Apoi,
Karen
ne-a
explic
at cine

avea
grijă
de
copil
în

timp
ce noi
ne
aflam
în acel

birou
şi
începe
am să
ne

cunoaştem. Ştiam că acest

mod de a aduce familiile

împre
ună
făcea
parte
din

misiunea agenţiei. Ori de

câte
ori era
posibil
,
aceast

a
încerc
a să
facilite
ze

întâlnirea dintre părinţii (sau

părint
ele)
biologi
ci şi
părinţi

i
adopti
vi
înainte
ca cei

din
urmă
să
vadă
copilul

.
Agenţi
a
dorea
să ne

întâlnim ca părinţi pentru a

înţeleg
e pe
deplin
că
pecetl

ui am
un
pact al
iubirii
şi un

angaja
ment
care
trebui
a să

aibă
mereu
în
centru
l lui

interesul superior al copilul

ui. Iar din experienţa lor de

douăz
eci de
ani ca
facilita
tori de

adopţii
, mai
ştiau
că
pentru

mama
natura
lă era
de
mare

ajutor
să
întâlne
ască
familia

adopta
toare,
pentru
a
putea

renunţ
a mai
uşor şi
a-şi
începe

procesul de vindecare.

I-am
spus
mamei
biologi
ce la

ce
nume
ne
gândis
erăm

pentru
copil:
Zoela.
Nouă
ne

plăcuse enorm acest nume,

un
străve
chi
apelati
v

italian
care
însem
na
„bucat

ă de pământ”. Ni s-a părut

simbolic
pentru
un
copil

care
reunis
e
atâţia
străini

. Şi, în plus, era un nume care

reflect
a
diversi
tatea
ei

biologică şi culturală. Zoela

era o fetiţă afro-americană,

filipineză, italiană şi chiar,

a
adăug
at
Saro,
sicilia

nă.

I-am
propus
apoi

mamei biologice să o conducem

acasă
cu
maşin
a,
pentru

a
putea
petrece mai
mult

timp
împre
ună şi
în
afara

biroului. A acceptat. Am plecat

de la agenţia din Oakland ca

trei persoane aflate într-o

nouă
relaţie
şi ne-
am
îndrep

tat
spre
aparta
mentul
ei din

San
Francisco.
Practic, nu

prea
aveam
despre
ce să
facem

conversaţie; între noi exista

doar
conşti
entizar
ea
profun

dă că
ne
schim
baseră
m

recipr
oc
vieţile
şi că
eram

pe
punctul de a
schimba şi

viaţa
unui
copil.

Am

trecut
pe
lângă
un
sens

girator
iu,
apoi
pe
lângă

un
parc şi
am
ajuns
la

aparta
mentul
ei. în
copaci
încă

domne
a o
toamnă
deplin

ă. Ea a
coborâ
t din
maşină
, am

condus
-o
până
la uşă
şi ne-

am
îmbrăţi
şat din
nou.
Am

făcut o ultimă fotografie. în ea se

vede
cât de
răvăşiţ
i eram
de

emoţie
: ochii
ei sunt
roşii,
iar

braţul
meu e
atât de
strâns
în jurul

umerilor ei, încât pare că nu

aş vrea
să-i
mai
dau
drumul

. Toţi trei, fiecare venind dintr-o

cultură
diferit
ă,
aflaţi
într-un

moment
crucial
al
vieţilor

noastre, de-acum schimbate

fundamental. Apoiea a s-a

îndrep
tat
spre
scări şi
spre o

viaţă a
ei în
care
avea
să

poarte, fără îndoială, povara

tăcută a pierderii.

— Nu cred că pot să fac asta, i-

am
spus
lui
Saro
imedia

t ce
am
intrat
din
nou în

maşină
. Nici
să mă
mişc
nu pot,

darămi
te să
conduc
.

Am
început să
plâng
fără să

pot să-
mi dau
seama
de ce o
făceam

.
Simţeam că, dacă mişcă

m
maşina
, dacă
lăsam
în

urmă acel moment, dacă

aş fi început să conduc, s-ar fi

întâmp
lat
ceva
ce
avea

să ne schimbe pe toţi, pentru

totdea
una.
Urma
să
luăm

în custodie un ghemuşor de

iubire
şi să
lăsăm
o
mamă

singur
ă, într-
o lume
a
suferin

ţei. M-am prăbuşit peste

volan, paralizată de emoţii contra

dictorii
.

Saro m-a

apucat

de mână:

— Fiica noastră

ne

aşteaptă.

— Ştiu,

ştiu.
Gândul

la ea, la bebeluşul pe care

încă
nu îl
cunosc
usem,
cu ochi

minun
aţi şi
părul
negru,
bebelu

şul
care
venise
pe
lume

aştept
ându-
ne pe
noi –
gândul

acesta
m-a
adânci
t într-o
şi mai

mare emoţie, la fel de profun

dă ca
tristeţe
a care
mă
încerc

a.

— Hai să sunăm la agenţie să le

spunem ce se întâmplă, a spus Saro.

Am

su
nat
-o
pe
Ka

re
n
la
bir
ou

şi i-am spus

că
mă
si
mţ
ea

m
sfâ
şia
tă
de

un
co
nfli
ct
int

eri
or
înt
r-
un

fel
co
mp
let
ne

aşt
ept
at
şi
lip

sit
de
ori
ce
se

ns.

— Dar
este
norma

l, foarte normal, a spus

ea cu
o voce
calmă
şi
stăpân

ită. S-au întâmplat multe

în ultimele ore. Dar vreau

să   ştii
că
exact
asta
este

inima
adopţi
ei.
încear
că să

ţii
minte
ce
simţi
acum.

Fiindcă în miezul adopţiei se

află
chiar
aceast
ă
dragos

te şi această pierdere,

amând
ouă
deodată.
Fetiţa

ta va cunoaşte şi ea acest

sentiment într-o zi. Este

conşti
entizar
ea
faptul
ui că a

trebuit
să
spună
la
revede

re
pentru
a
putea
să

spună bună ziua. Că aşa a luat

naşter
e
dragos
tea
voastr

ă ca familie. Ai spus la revede

re,
acum
e
timpul
să-i

spui
bună
ziua
fiicei
tale.

Avea dreptate. Cuvintele şi

vocea ei mi-au dat claritatea şi

scopul
de
care
aveam
nevoie

.

Am
închis
telefonul
şi m-am

aplecat
înspre
Saro:

— Hai să
mergem

să o cunoaştem pe fetiţa noastră.

O
mână
de
familii
din

Bay
Area
îşi
puneau

volunt
ar
casele
la
dispozi

ţia
copilaş
ilor
care
ieşeau

din
spital,
dar ai
căror
părinţi

încă
nu
ajunse
seră în
Califor

nia, pentru a-i lua. Când am

oprit
maşin
a în
faţa
celei a

femeii
care o
găzdui
se pe
Zoela

pentru
o
noapte
, m-a
inunda

t un nou val de adrenalină,

emoţii,
fluturi
în
stoma
c şi

bătăi
de
inimă
care
păreau

că vor
să-mi
spargă
pieptul
.

— Bine
aţi venit!
Intraţi!
Ştiu că
sunteţi
nerăbdăt

ori să o vedeţi.

Femeia care ne-a

deschi
s uşa
arăta
ca o
combi

naţie dintre Joni Mitchell şi o

profes
oară
de
studii
femini

ste, de
vârstă
mijloci
e, de
la

Wesleyan. Părul grizonant îi

era
despăr
ţit de
o
cărare

pe mijlocul capului şi era

îmbrăcată cu o pereche de

pantaloni reiaţi şi saboţi.

Casa
ei
mirose
a a
lapte

praf şi
a lemn
de
sant
al.

Ţinea uşa deschisă

de
parc
ă ar
fi
făcu

t
asta
în
fieca
re zi,

un
fel
de
moa
şă

hippie care găzduia

nou-născuţi într-o

fermă cocoţată pe

un deal din Marin

Cou
nty.

Odată
intraţi

în
casă,
am
văzut
că

avea
doi
copii,
doi
băieţi,

unul
alb şi
unul
negru,
la

distanţă de aproximativ un an

între ei. Cel mai mare, de

vreo
trei
ani,
stătus
e tot

timpul
în
spatel
e
mamei

. Pe celălalt l-am văzut mai în

spate,
aşezat
într-un
scaun
înalt

pentru
bebelu
şi.
Femei
a se

oprise
din
hrănit
ca să
ne

răspun
dă la
uşă.
încă
mai

avea o
lingură în
mână.
Nu a

pus
lingur
a jos
nici în
timp

ce a scos bebeluşul din scaun

ul lui,
l-a
ridicat
pe un
şold şi

i-a
spus
celuila
lt copil
să ne

arate bebeluşul. în câteva clipe,

am
fost
condu
şi pe
holul

casei
cu o
arhite
ctură
tipică

mijlocului de secol douăzeci,

călcând peste jucării şi

trecân
d pe
lângă
un
acvari

u.
Apoi
am
ajuns
la un

pătuţ
aşezat
în
colţul
dormit

orului
princi
pal.

Băieţel

ul ne-a
făcut
semn
să ne
uităm

înăuntru. Şi acolo, dormind pe

spate,
într-o
salope
tă
albastr

ă şi cu
o
căciuli
ţă
tricota

tă pe
cap, se
afla
Zoela.
Prezen

ţa şi spiritul ei ne-au întâmp

inat în
spaţiul
dintre
noi şi
am

ştiut
că
găsise
m un
nou fel

de
iubire.
Saro i-
a
arunca

t o
privire
şi a
făcut
un pas

înapoi.
S-a
aşezat
pe
patul

femeii
şi a
lăsat
emoţia
să se

reverse asupra lui. Nu s-a

mişcat
de
acolo
minute
în şir.

Mama
adopti
vă s-a
apropi
at şi

ne-a
spus
cât de
des
mânca

Zoela,
când
deven
ea
moftur

oasă şi
că era
uşor s-
o faci
să dea

aerul afară. Când Saro a luat-o

în
sfârşit
în
braţe,
ea l-a

prins
cu
hotărâ
re de
degetu

l mic.
Şi el
îşi
găsise
o nouă

iubire.
Cu
aproap
e
paispr

ezece
ani
înainte
, în
Floren

ţa, îmi
promis
ese
„ceva
măreţ”

. Şi iată-l chiar aici.

Maternitatea m-a transformat

în cea
care
eram
menită
să

devin.
Zoela
mi-a
făurit
un nou

eu, m-
a
recons
truit.
într-o

noapte
, în
timp
ce-o
ţineam

în
braţe
ca s-o
hrănes
c la o

oră
târzie,
iar ea
încă
nu

avea
patru
luni,
m-am
speriat

. Dacă ceea ce ştiam despre

mine
până
atunci
era
adevăr

at, m-am gândit că mama

care
urma
să
devin
va fi

deopotrivă imperfectă şi fragilă

, dar şi
p
u
t
e

r
ni
c
ă,
ia

r
în
zi
le
le

b
u
n
e,
bi

n
e
c
u
v

â
n
t
a
t

ă
c
u
st
r

ăf
ul
g
e
r

ă
ri
d
e
h

a
r
şi
d
e

în
ţ
el
e
p

ci
u
n
e.
Ia

r
a
c
e
st

copila

veasă

m
ă
în
s
o

ţ
e
a
s
c

ă
p
e
a
c

e
st
d
r
u

m
.

— O să-ţi
dau tot

ce am
mai
bun în
mine,
oriund

e şi
oricând
voi
putea,
i-am

şoptit
eu, cu
buzele
lipite
de

creştetul ei, zăbovind deasup

ra
acelui
punct
moale
al

bebeluşilor care ne aminteşte de

fragilitatea noii vieţi.

Odată cu maternitatea, îşi

făcuse loc în viaţa mea şi orbitor

ul
memen
to că
nu
putem

scăpa
de
angoas
a a
ceea ce

înseamnă să fii om. Viaţa este

complexă şi tumultuoasă. Boala

mă învăţase asta. Faptul că

eram
mamă
sub
amenin
ţarea

bolii a
făcut
ca
mesajul să

devină
mai
clar.

în doar

câteva
luni,
Zoela
mi-a
extins

viziune
a
asupra
lumii,
asupra

mea şi
a
puterilor
mele. A

scos la
iveală
o
fântână
neseca

tă de determinare şi forţă, în

mine. Dar m-a făcut să mă simt şi

incredibil de vulnerabilă.

— \bi
fac
e
ori
ce

ca
tu
să
fii
bin

e
pe
lu
me
a

ast
a. \
bi
fac
e

tot
ce
pot
să
te

scu
tes
c
de
răn

i
inu
tile
, i-
am

spus pe când

dor
me
a.

Cu

toate
aceste
a,
ştiam
din

proprie experienţă că mamele pot

dezam
ăgi, pot
răni, că
îşi pot
condiţi

ona
iubirea
. Ce
mamă
nu a

făcut
asta
vreodată, fie
în cele

mai
mărunte, fie în
cele
mai

revoltătoare
moduri
? Şi m-
am

gândit
în
special
la anii
în care

mama
lui
Saro
nu-şi
văzuse

copilul
doar
pentru
că el
alesese

o
iubire
pe care
ea nu o
înţeleg

ea.

în
noapte
a

aceea,
mi-am
promis
să fiu
măcar

o mamă care se străduieşte

din
greu
să-şi
lase la
o parte

propriile idei şi prejudecăţi,

şi să
văd în
acest
copil, a
cărui

mamă
fusese
m
binecu
vântată

să pot
ajunge,
exact
persoa
na care

urma
să fie.
Aveam
să mă
duc la

nunta
ei,
aveam
să fiu
acolo

la
naşteri
şi la
înmor
mântăr

i.

Şi pe
când o
legăna

m să
adoar
mă,
privind
luminiţ

ele Los
Angele
sului
care
pâlpâia

u în
fereast
ra de
lângă
fotoliul

meu,
m-am
gândit
la
tristeţil

e de
tot
felul pe
care
avea să

le
simtă,
fără
nicio
îndoial

ă,
cândva
.
Suferin
ţa

făcea
parte
din
viaţă.
Ştiam

asta. îmi dorea m să pot s-o

învăţ
cum să
fie
rezistentă,

cum să
iubeas
că din
plin,
cum să

se
teamă
mai
puţin.
Cum să

înfrunte durerea, fie ea

provoc
ată de
alţii,
fie de
răni pe

care şi le putea provoca

singură
, fără
să-şi
dea
seama

de
asta. \
biam s-
o învăţ
că

dragos
tea
putea
îmbrăc
a multe

forme.
Că
uneori
trebuie
să ştii

să renunţi, iar alteori să lupţi

pentru ea. Că s-ar putea ca într-

o zi să
iubeas
că pe
cineva
într-un

fel
pentru
care
lumea
nu era

pregăti
tă. Şi
că acea
iubire
se va

obţine
cu
efort şi
zbucium, dar,

odată
atinsă,
ar
putea
fi mai

măreaţ
ă decât
orice
şi-ar fi
putut

imagina.

Pâine şi apă sara

tă

Şapte

ani mai
târziu,
Zoela
se juca
la etaj

în casa bunicii ei, uitându-se la

Pippi Şoseţica în italiană pe un

DVD player portabil, la câteva

ore
după
ce
Nonna
şi cu

mine
lăsaser
ăm
cenuşa
tatălui

ei îngropată în cimitirul

local.
Eu
eram la
parter
şi o

privea
m pe
Nonna
cum se
mişca

prin
bucătăria ei
asemenea

unei
corăbii
tăcute
şi
robust

e care
naviga
prin
ape
învolbu

rate.
Bucătăria, m-am gândit

eu, era
probab
il locul
în care
îşi

desfăcea tapiseria vieţii,

scrutân
d
fiecare
fir
interco

nectat. Din stradă se auzeau

zgomot
ele
amiezii
,
născân

du-se
şi
murind
pe
rând:

lătratul unui câine, motorul unui

tractor
care
mergea
în
ralanti,

Emanu
ela
strigân
d-o pe
Assunt

a din
capătul
străzii
ca să-i
spună

că îi
luase
ea
pâinea
de la

brutar
pe
drumul
de
întoarc

ere de
la
piaţă.
Sunete
le erau

familia
re,
liniştito
are şi
diferite

de
realitat
ea
vieţii
mele

din
L.A.,
unde
propria
mea

bucătărie devenise teribil

de
tăcută
după
moarte
a lui

Saro. Simplul fapt de a sta în

faţa
aragaz
ului îmi
redeşte
pta

suferinţa ce-mi pătrunsese

până în adâncul oaselor. însă

aici, în bucătăria Nonnei, mă

puteam aşeza. Puteam să observ.

Putea
m să-i
privesc
mâna
îndemâ

natică
mărunţ
ind
usturoi
ul

proaspăt, presărând cu genero

zitate
sarea
peste
sos,
aşa

cum
făcuse
m şi eu
odată
împreu

nă cu
Saro.
Putea
m să
simt că

am pe
cineva
care
să-mi
ţină

companie. O companie tăcută.

Erau
prea
multe
de
spus şi

niciuna
dintre
noi nu
ştia
cum s-

o facă.

Am studiat cu

atenţie bucătăria Nonnei. Era

mică,
în stil
galerie
:
chiuvet

a de serviciu, chiuveta de

vase şi aragazul, aliniate ca

pentru defilare de-a lungul unui

perete, şi corpuri laminate

deasupra lor. Plăci de faianţă

maro,
de
douăze
ci pe
douăze

ci de
centim
etri,
acoper
eau

zidul
din
spatele
lor, iar
dulapu

ri
simple,
tot
maro,
delimit

au
spaţiul.
Pe trei
dintre
plăcile

de
faianţă
erau
pictate
mici

imagini
rurale
din
vremur
i

trecute
: un
bărbat
făcând
vin, o

femeie
servind
familiei
cina la
lumina

unei
lămpi
cu ulei
şi o
mamă

împreună cu fiica ei spălând haine

în piaţa
satului.
în
capăt
se afla

un
vechi
cuptor
de
perete

cu
lemne,
tipic
pentru
început

ul
secolul
ui
trecut.
Fusese

folosit
pe tot
parcursul
copilări

ei
Nonnei
. Mama
ei
copses

e în
fiecare
zi
pâine
în el.

Era
locul în
care îşi
fierbea
u apa

pentru
paste.
Acum,
Nonna
arunca

în
pântec
ele
lui
gu

noi
ul
de
co
mp

ost,
pri
ntr
-o
uşă

nea
gră
de
fier
forj

at,
pre
văz
ută
cu

un
zăv
or.

în

celălalt
capăt
al
bucătă
riei se

afla
singur
a baie
a casei
şi,

lângă
ea, un
dulap
în care
se

găsea
frigide
rul.
Aici,
forma

se
adapta
funcţie
i.
Toate

spaţiile
deveni
seră
ceea
ce

erau
acum
pe
măsur
ă ce în

sat
pătrun
sese
moder
nitatea

secolul
ui
două
ze
ci:
electri

citate,
apă
curentă,
refrige

rare. Obiectele casnice

fuseseră aşezate unde se

găsise
loc şi
de
unde
putuse

ră
avea
acces
la apă.
Design

ul fusese influenţat de acces

şi
necesit
ate şi,
adesea
, de

momentul în care familia îşi

putea permite modernizări

şi
achiziţi
i.
Refrig
erarea

fusese
ultima
îmbun
ătăţire
tehnol

ogică care pătrunsese în casă,

aşa că,
atunci
când
familia
îşi

permisese un frigider, acesta

fusese instalat în singurul

spaţiu
rămas
liber.
Oamen
ii se

descur
cau cu
ce
aveau
la

dispoziţie. Priveam deodat

ă cu
alţi
ochi
aceast
ă

aborda
re a
schimb
ărilor
structu

rale
din
viaţă.

O

pierdere
uriaşă
are
putere

a de a
magne
tiza
toate
celelalt

e
pierderi din
viaţa
cuiva.

începu
sem
să-mi
dau
seama

de asta
abia în
lunile
care
au

urmat
morţii
lui
Saro.
Dispari

ţia lui
îmi
reînvia
se tot
felul

de
sentim
ente
de
pierde

re, inclusiv destrămarea

căsnici
ei
părinţi
lor
mei,

care,
aşa
cum
observ
ase

terapeuta mea, se petrec

use pe când aveam şapte ani.

Aceeaşi vârstă ca a fiicei

mele.
Se
părea
că
părţi

din
mine,
atât
din
prezen

t, cât
şi din
trecut,
aveau
nevoie

de o consolare profundă, iar

durere
a le
scoses
e la
iveală,

amestecându-le. Faptul că

Zoela
şi cu
mine
cunosc
useră

m
pierde
rea la
aceeaş
i

vârstă
făcea
ca
părţile
mai

tinere
din
mine
să
tânjeas

că
după
stabilit
ate cu
o

intensitate mistuitoare.

Alinare
a pe
care
mi-o
oferea

Nonna
mi se
părea
ciudat
de

familia
ră. îmi
aminte
a de
casa

propri
ei mele
bunici,
din
verile

de
după
ce ai
mei
divorţa

seră. Bunica mea maternă

avusese grijă de mine şi de

Attica
în
fiecare
vară
după

despărţirea lor. Eram, pe

atunci,
un
copil
în
mare

suferinţă din cauza destrămării

familie
i.
Părinţi
i mei
divorţa

seră, abandonând ideea de

„pentru totdeauna”, şi o

porniseră pe drumuri separa

te. Să
fim
lăsate
să ne
petrec

em primele vacanţe de

vară
postdiv
orţ la
bunica
noastr

ă
părea
cel mai
logic
lucru,

dat
fiind
că
amând
oi

încercau să-şi reconstruiasc

ă
viaţa.
Bunica
era
pensio

nară,
iar ca
fostă
educat
oare

dorea
să
poată
influenţa

vieţile
singurelor ei
nepoate. \bia

să ne
dăruia
scă
ceea
ce nu

puteam avea acasă: stabilitate.

în
copilărie
o
privisem
de multe

ori, în
tăcere,
pe
bunică-
mea

Odell
gătind,
încă de
atunci
obişnuia

m să
studiez
atent
bucătării
le şi pe

femeile
care le
foloseau.
Pe
podeaua

acelei
bucătării
mă
jucasem
pe când

eram
mititică
şi tot
acolo
mâncase

m,
cocoţată
pe un
taburet.
Era o

casă modestă, din cărămidă

zugrăvită în alb şi cu obloanele negre.

Şi, la fel
ca în
casa
Nonnei
din

Sicilia,
pe uşa
din faţă
intrai
direct în

bucătărie. Construită în anii 1950,

aceasta îndeplinea toate standardele

america
ne din
acele
vremuri:
plită cu

patru
ochiuri,
blaturi
laminate
, o masă

acoperită cu Formica, un frigider

şi un congelator. O insulă în mijloc,

cu
scaune
de bar
pivotante, şi

vedere
spre
sufrageri
a lipită
de

bucătărie. O cămară până-n tavan, cu

o
platform
ă
rotitoare
încorpor

ată şi un raft pentru mirodenii. Bunica

mea îşi
depăşise
condiţia
de
urmaşă a

unor
arendaşi,
iar
bucătări
a ei

stătea
mărturie
pentru
asta.

Mama
ei,
străbuni
ca mea
Fannie,

locuia cu
două
străzi
mai
încolo.

îmi
petrecusem
multe
după-

amiezi în
casa ei,
curăţând
mazăre
sau

jucând Jacks. Ţinea o cafenea la şosea

pentru
„coloraţi
i” care
călătore
au în sus

şi în jos
pe
autostrada 59 şi
pe

drumurile secundare care duceau

spre
aşezările
rurale
ale
negrilor,

ce aveau
să
ajungă,
în cele
din

urmă, oraşele din East Texas. Fannie

servea
plăcinte
prăjite,
pâinici
cu lapte

bătut şi
pui,
sifon,
varză
furajeră

–
mâncare
de bază
din Sud
şi din

regiunea
împăduri
tă cu
pini
dintre

Houston, Dallas şi estul Fouisianei, zona

aceea cu
cocioabe
în stil
vagon,
cu

verande
şi
acoperiş
uri
înclinate

şi cu
ziare
fixate pe
ferestre,
ca să nu

intre
frigul
iarna. O
simplă
briză, şi

aerul se
umplea
ca de
ninsoare
de o

mare de
mici
fulgi de
vopsea
albă,

scorojită de pe pridvoare. Scânduri

le de
dedesubt
erau de
un
cenuşiu

palid şi
generoas
e în
aşchii,
când ţi-

era
lumea
mai
dragă.
Oamenii

ţineau
un
singur
scaun la
margine

a
verandei
, un
balansoa
r din

lemn de
pin,
rareori
două,
pentru

ca atunci
când
trecea
cineva să
le ofere

o baniţă
de
porumb
dulce,
proaspăt

cules de
pe
cocean.
Familia
mea se

trăgea
din acele
case cu
acoperiş
uri

înclinate
, din
diverse
mahalale
aflate în

acele zone, inclusiv din Nigton,

Texas,
unde mai
multe
generaţii
fuseseră

mai întâi
sclavi,
apoi
arendaşi,
iar, în

cele din urmă, educatori. De la ei

învăţase
m
despre
mâncare
ca sprijin

fizic şi
emoţional, cea
care îi
purta pe

oameni
pe
drumuril
e unor
vieţi

greu de
trăit.
în
bucătă
ria

bunicii
mele
am
făcut
primii

paşi culinari. Mai întâi, am

învăţat
să
amest
ec
Spagh

ettiOs
cu o
lingur
ă de
lemn

într-o
oală
de
tablă, \
biam

să o imit în toate. Privind în

urmă,
înţeleg
acum
că mă
lăsa să

„gătes
c” ca
să se
poată
ocupa

ea de lucruri mai complicate.

Avea
grijă
de
mama
ei,

foarte bătrână, de soacră şi de

soţul
ei,
bunicul meu,
care

avea
Parkin
son. în
timp
ce

gătea
ofta,
lăsând
să se
prelin

gă din
ea
proprii
le
dureri,

resentimente şi pierderi. Şi

le
punea
pe
toate
în

mâncare, alături de zahăr

şi
sare,
de
condi
mente

şi unt.
Gătea
de
nevoie
, dar

părea
să
găteas
că şi
ca o

formă de autoalinare. Şi nu o

deranjam. Chiar dacă eram

doar
un
copil,
ceva
îmi

spune
a să o
las în
pace,
să

păstre
z
linişte
a. în
bucătă

ria ei
am
învăţat
că
aroma

poate
naşte
iubire
şi da
deopar

te
furia,
şi că
ceva
dulce

poate
îngrop
a
securi
de

război
şi
alina
suflete
.

„Iubirea dintr-o casă liniştit

ă” era principiul ei călăuzitor.

Nonna
stătea
în faţa
aragazului,

cu spatele la mine. Toate

mesele noastre începeau la

fel.
Punea
o oală
metali
că pe

flacăra
de
gaz.
Am
observ

at că
acum
folose
a oale
mai

mici decât în trecut. Cea de

pe
aragaz
preves
tea
paste

fierte
în apa
adusă
de
apedu

ct din
munţii
Madon
ie.
însă

azi
erau
mai
puţine
paste

de
făcut.
Saro
putea
devora

cu uşurinţă două boluri

din
orice
ar fi
fost
gătit

de
mama
sa.
Acum,
însă,

eram
doar
eu şi
Zoela.

M-am
uitat
la ea
cum
lua

sare
cu
toate
degete
le

odată,
sare
de
mare,
extras

ă
proba
bil din
salina
aflată

la
două
ore de
mers
cu

maşina de aici. Sarea era

fină şi
umedă
, ca şi
cum ar
fi ieşit

de
curând
din
mare.
A

scuturat
praful
care îi
mai

rămăs
ese pe
degete
deasu
pra

apei,
ca o
rugăci
une
nostal

gică.
Eram
încă
sub
vraja

cimitirului, a păsărilor, a călduri

i care
cerea
supun
ere.

Nu puteam spune precis

dacă
Nonna
măcar
voia să
pregăt

ească
acea
mâncare. Nu
putea

m să
disting
nevoia
de
obligaţ

ie –
nevoia
de a
face
ceva

ca să
simţi
că mai
trăieşt
i în

faţa
unei
astfel
de
pierde

ri sau
obligaţ
ia de a
hrăni
oaspeţ

ii veniţi de departe.

Bănuiam că niciuna dintre

noi nu
era
cine
ştie ce
înfome

tată în acel moment. Dar asta

am
făcut.
Asta se
făcea în
fiecare zi

la amiază. Prânzul în Sicilia era

sacrosanct. Era ceva de genul: Ne tu

letu, ne
iu
cunsulat
u. Nici
tu nu

eşti
fericit,
nici eu
nu sunt
împăcată

. Şi
totuşi
urma să
mâncăm.

Mă
schimbasem într-
o rochie
de tip

tunică.
Nonna
îşi
scosese
îmbrăcă

mintea
solemnă,
cămaşă
şi fustă
neagră,

şi se
îmbrăcas
e cu
hainele
de

văduvă,
mai
simple şi
mai
conforta

bile, pe care le purta acasă. Ţinuta

era
aceeaşi,
o
cămaşă
neagră şi

o fustă
dreaptă.
Versiune
a pentru
acasă

era mai puţin restrictivă, făcută din

bumbac. La gât purta, ca de obicei, o

cruce
din
lemn.

— Pot să

te ajut la

ceva?

Puneam

această

întrebare

în

bucătăria

ei de

aproape

cincispre

zece ani.

— Nu, a

răspuns

ea

scuturân

d din

cap.

îi plăcea

ca

bucătăria

să fie

numai şi

numai a

ei.
Nu mă

lăsase
niciodată
să
gătesc în
casă la

ea. Nici măcar fiul ei, chef, nu avea

voie să gătească acolo. Indiferent câte

nopţi dormisem sub acoperişul ei,

indiferent de câte ori îmi spălase sutienul

şi îmi
călcase
lenjeria
intimă,
eram în

continuare un musafir. Chiar dacă

eram şi
parte din
familie.
Prefera
să

muncească singură, în ritmul ei; nu

dorea
companie în timp
ce gătea.
Mi se

întâmpla
se să
mai trec
pe-acolo,
să mai

discutăm
una-alta,
însă
niciodată
nu

zăbovisem de la început până la sfârşit.

La fel ca
multe
alte
femei
din acel

sat,
consider
a că
aragazul
şi timpul

petrecut
în faţa
lui erau
domeniul ei. Nici

măcar să
pun
masa nu
aveam
voie.

Aşa că
am ieşit
afară, în
stradă.
Am auzit

megafon
ul
ultimului
vânzător
ambulan

t:
Susine,
pere,
pesche,
uva! îşi

lăuda fructele – prune, pere, piersici,

struguri
–, soiuri
care
puteau fi
găsite

doar în
Sicilia şi
rareori
în
superma

rket.
Vânzător
ul avea
vreo
cincizeci

de ani,
faţa
prelungă
şi
nerasă,

era înalt
şi în
spate i
se
ghicea o

mică
cocoaşă.
Se
mândrea
cu un

rânjet
larg,
care îi
dezgolea
dinţii

rămaşi
ici şi
colo, ca
un
domino

cu multe
piese
lipsă, îl
vedeam
de ani şi

ani. Pentru mine, chipul lui era

un colaj al culturilor de pe insulă:

piele de
un
măsliniu
închis,
ochi

albaştri,
nasul
grecesc
al
statuilor

lui
Apollo,
totul
încununa
t de o

claie de
păr
negru şi
creţ.
Eram

fascinată
de
sicilieni,
o
populaţi

e care,
de-a
lungul
secolelor
, se

trezise
supusă
ba unui,
ba
altui

conducător din Grecia,

Spania
,
Africa
de
Nord

şi Normandia. Siciliei

sunt o cultură eterogenă de

învinşi şi învingători, oamen

i care
reuşis
eră să
facă
faţă

amest
ecului,
adesea
dificil,
de

limbi,
religii
şi etnii
diferite, şi

care
ajunse
seră
să
convie

ţuiască împreună. în spectr

ul de
chipur
i
sicilie
ne poţi

vedea o combinaţie de

trăsăt
uri
africa
ne,
greceş

ti,
arabe,
evreie
şti,
spanio

le şi
norma
nde. în
urma
atâtor

invazii
şi a
secolel
or de
acomo

dare,
sicilie
nii au
ajuns
să fie

caracterizaţi de un scepticism

deschi
s, care
mi se
pare
deopot

rivă deranjant şi înduioşător.

Iar
mânca
rea lor
este
un

amestec îmbătător de culturi

, care
se
ciocne
sc
unele

de
altele
în
aceeaş
i

farfurie.

Negustorul

şi-a
oprit
camio
neta
Piaggi

o în
faţa
casei
Nonne
i şi s-a

aplecat în
afară
pe
geamu

l din partea şoferului, cu microf

onul în
mână.
în
Sicilia
există

o
veche
tradiţi
e ca
vânzăt

orii
ambul
anţi
să-şi
prezin

te
marfa
sub
formă
de

cântec. Saro îmi spusese

odată
că era
proba
bil un
obicei

de pe
vreme
a
arabilo
r.

S-a oprit pe la mijlocul

străzii, chiar în faţa mea. Era un

loc
bun,
uşor
accesibil şi

femeil
or
care
venea
u din

josul
străzii,
şi
celor
care

venea
u de
sus.
Era
echita

bil,
era
egalita
rist. în
plus,

avea un megafon ieftin,

care
nu
funcţio
na
prea

grozav
. Din
acel
punct
al

străzii
se
putea
auzi
cel

mai
bine. îi
puteau
auzi
oferta

chiar
şi
femeile care
aveau

televizoare deschise, să le ţină

compa
nie în
timp
ce
găteau

. A continuat să-şi cânte

marfa: prune, piersici, nectar

ine.
Am
ştiut
imedia
t că n-

avea
să
vândă
mare
lucru.

Era
cam
târziu
pentru
fructe

acum.
Bănuiam că
nu-şi
va lăsa

nimeni
aragaz
ele ca
să
verific

e, să negocieze şi apoi să

cumpere fructe, mai ales că

multe
dintre
cele
pe
care le

vindea
fusese
ră deja
culese
din

livezile
din
apropiere de
către

soţii,
fiii sau
ginerii
care
îngrije

au
acele
pământuri.
Văzus

em în bucătărie la Nonna o cutie

mică
de
lemn,
plină
de

pere
proaspete,
aşezată pe

blat.
Fusese
,
proba
bil,

adusă
de
cineva
în
timp

ce noi eram la cimitir. Nu

îşi încuia niciodată casa.

Am presupus că perele proven

eau de
la
ferma
vărului ei,

Crucia
no.

Omul a
coborât

din
cabina
camionet
ei şi a
venit
spre

mine.

— Buongiorno, signora,

a zis şi
mi-a
întins
mâna.
îi

vedea
m
ţărâna
de sub
unghii.

Când i-am strâns-o, i-am simţit

asprim
ea
pielii.

—

Condoglianze per suo marito.

„Condole

anţe
pentru
soţul
dumitale.
”

Şi deodată am simţit că

vreau
să mă
prăbuş
esc în
braţele

lui păroase. Se înmuia se

ceva
din
mine.
Acest
sătuc

îmi
dădea
astfel
de
lucruri

, pe
care
L.A. nu
ar fi
putut

să mi le ofere niciodată.

Tipul
de la
băcăni
a din
Silver

Lake
nu ştia
că
soţul
meu a

murit,
deşi
îmi
făceam
cumpă

răturil
e acolo
săptăm
ânal,
de ani

de zile. Aici, un vânzător de

fructe
al
cărui
nume
nu

reuşea
m să
mi-l
aminte
sc, ştia

şi şi-a
amintit
că
soţul
meu

murise

.

—

Grazie.

Mi s-au înmuiat deodat

ă
genunchii,
iar
sunetu

l
vulner
abilităţ
ii din
vocea

mea
m-a
surpri
ns şi
pe

mine.

M-a

sprijinit

cu un

braţ

ferm,

văzând

cum mă

aplecam

într-o

parte.

— Ma

che si

puo far?

La vita e

cosi. Si

deve

combatte

re. Punto

e basta.

„Dar ce

putem

face? Aşa

e viaţa.

Trebuie

să

luptăm.

Asta e.”

Am dat
din
cap în

semn de încuviinţare şi în

mine s-a mai rupt ceva. în

ochii
mi se
aduna
u râuri
de

lacrimi. El nici nu a tresări

t şi
nici nu
şi-a
întors
privire

a.
Doar a
încuvii
nţat şi
el din

cap:

— Si, e cosi.

„Da, aşa

stau
lucrurile.
”

Apoi a
dat un

pas
înapoi
şi s-a
întors
la

camion
eta sa
cu
fructe.
A luat

o
susina
– o
prună
sicilian

ă,
mică,
fraged
ă şi
ovală,

de un violet care îngemăna cu

mândrie nuanţe de roşu şi

albastru. A pus doi pumni de

prune
într-o
pungă
şi mi-a
întins-

o.

—
Grazie,
Salvatore
, am

auzit din
spatele
meu.

Nu

observas

em că

soacră-mea

ieşise în

pragul

casei.

—

Signora,

ha

bisogna

di

qualcosa

?

Avea

nevoie

de ceva?

— A

posto, a

răspuns

ea.

Nu avea.
Aceste

a fiind zise, Salvatore s-a întors

la
maşina
lui, şi-a
luat
microf

onul şi a început din nou să-

şi
cânte
fructel
e ca pe
o

serena
dă.
După
doar
câteva

clipe,
dădea
înapoi
pe
stradă,

pe
jumăta
te ieşit
pe
geamu

l
camion
etei, şi
îşi
aprind

ea o
ţigară,
toate
în
acelaşi

timp.
în
marşar
ier,
motoru

l îi
pârâia.

Am intrat
înapoi în

casă, cu
punga
mea de
prune.

—

Banane e Patate viene piu tardi, mia spus Nonna.

Vânzătorul poreclit „Bana

ne şi
Cartofi
” avea
să vină
mai

târziu.
I se
spunea
aşa,
pentru

că aceastea erau primele

cuvint
e pe
care le
striga
pe

stradă
când
venea
să-şi
vândă

marfa.
Spera
m să
dorm
deja

când
avea
să
vină.
Dintr-

odată,
am
simţit
nevoia
profun

dă să
pun
capul
jos. Ar
fi

trebuit
să dau
şi
ultimul
strop

de
energi
e care
îmi
mai

rămăs
ese ca
să
rezist
până

la
prânz,
înainte
de a
mă

împleti
ci până
etaj să
trag
un pui

de
somn.

Odată
întoars

ă
înăuntru, am
văzut-o
pe

Nonna aranjând farfuriile pe

masa din bucătărie. La micul-

dejun
mânea
m
întotde
auna

acolo. însă prânzul şi cina le

luaserăm mereu, din câte

îmi aduceam aminte, la

masa mare, din camera

alătura
tă.
Masa
era
aşezat

ă sub
rama
alungit
ă a
unei

copii
după
un
tablou
din

secolul nouăsprezece, o pictură

romantică, în ulei, înfăţişându-i

pe
Iosif,
Maria
şi
pruncu

l Iisus,
care
stătea
în
picioar

e,
perfect
drept,
ca un
bărbat

în
toată
putere
a
cuvânt

ului,
dar
având
o faţă
de

adoles
cent. îi
întinde
a lui
Iosif

un
buchet
de
crini.
în

fundal
ul
puţin
adânc
se

zăreau
o vale,
o
câmpie
, apoi

munţi.
Ştiam
de la
cursuri
le mele

de
istoria
artei
că
florile

de crin reprezentau puritatea,

castitatea, inocenţa. Dar puteau

reprez
enta şi
învierea.
Pictura

îmi vorbea despre inocenţă, dar

preves
tea şi
înviere
a ce
urma

să vină
după
ce
inocen
ţa avea

să se piardă. îmi plăcuse

mereu
acel
tablou.
Roman
tismul

lui pastoral mi se părea cea

mai
optimis
tă
operă
de artă

din
casa
plină
de
crucifix

e şi
fotogra
fii de
Papi.
însă

cel mai
mult
îmi
plăcea
rama

lui,
lucrată
manual
. îmi
aminte

a de o ramă asemănătoare, a

străbu
nicii
mele
din
East

Texas.
A ei
încadra
un trio
format

din
Martin
Luther
King,
Jr.,

John F. Kennedy şi Robert Kenne

dy. Tot
un
optimis
m
romant

ic, dar
de un
alt fel.
Un alt
fel de

pierdere. Atunci când mânea

m la
masa
cea
mare a
Nonnei

simţea
m
mereu
o
legătur

ă
intimă
cu
cealalt
ă viaţă,

pe care
o
aveam
la mii
de

kilometri depărtare. Şi m-aş fi

bucurat să o
simt şi
acum.
Dar

azi,
acea
masă
nu
fusese

pusă.
Servea
drept
altar
pentru

candel
a
votivă
aprinsă
,

aşezată
pe un
milieu
din
dantelă

manual
ă.

în
bucătă

rie,
Nonna
tocmai
muta o
oală cu

linte pe
ochiul
din
spate.
O

pregătise de dimineață, înainte

ca
Zoela
să se
trezeas
că şi să

ceară
să vadă
cenuşa
, iar
acum o

încălze
a. Se
simţea
miros
de

usturoi
. Ştiam
că
pusese
şi

mentă
din
vasul
de
teracot

ă pe
care îl
ţinea
sub
banca

aflată
pe
trotuarul din
faţa

casei.
Bănuia
m că
urma
să

mâncă
m
paste
cu
linte,

cultivată aici. în copilărie nu

mânca sem niciodată linte.

De
fapt,
nici nu
cred că
am

ştiut ce
e lintea
până la
douăze
ci şi

cinci
de ani.
Saro a
fost cel
care m-

a
învăţat
să o
aprecie
z, iar

mai
târziu,
în
Sicilia,
am

aflat că era mai mult decât un

aliment
de
bază.
Era
bogăţie

şi era soartă. Din punct de

vedere culinar, era consumată

pentru
subzistenţă, în
special
în

vremuri de secetă sau sărăcie

.
Din
punct
de
vedere

cultural, se credea că aduce

noroc
călător
ilor şi
pentru
Anul

Nou.
Dar
era şi o
mâncare de

doliu.
Fintea
aduce
pe
masă

experiența umană în întregu

l ei.
Fenticc
hie era
aliment
ul la

care
această
familie
apela

în căutare de subzistenţă şi

de
alinare
atunci
când
viaţa le

dădea
ceva ce
nu mai
putea
fi

reparat
.

Am
rămas

acolo,
cu
gândurile
aiurea,

în liniştea împărtăşită. Fragm

ente de
amintir
i
veneau
în

grabă
şi
plecau
la fel
de

repede
. Fa
Fos
Angele
s,

devenisem obsedată să-mi

aminte
sc
totul.
Aveam
o frică

profund înrădăcinată să nu

pierd şi
mai
mult
din
Saro

sub
forma
amintirilor
uitate.

Ţineam
mereu
un
carneţ
el la

mine
pentru
a
remem
ora

imagini
,
precu
m
încheie

turile
degetel
or lui
atunci
când

apuca
un
cuţit.
Sau
felul în

care îşi
ştergea
mai
întâi
partea

de jos
a
corpului,
după

ce
făcea
duş.
Hotărâ
rea

aproape patologică cu care

conducea kilometri întregi

ca să
cumpe
re un
exempl
ar

tipărit
al
ziarului său
italian

prefera
t, la
Repub
blica,
de la

un
chioşc
de
ziare
de la

marginea Beverly Hills-ului,

pentru
că tipul
de
acolo îi
păstra

mereu ultimul exemplar, fie ploaie,

fie soare.
Şaua
nasului
său în
dimineaţ

a în care
a murit.
La masa
Nonnei,
amintiril

e dădeau
năvală
mult
prea
repede

ca să le
pot
prinde.
Simţeam
că mi se

învârte
capul.

Nonna
mi-a pus

în faţă o farfurie, nu foarte adâncă, plină cu

linte şi
paste
Ditalini.
Pe masă
se afla

apă, dar
nu şi vin.
Vm nu
era
niciodată

. Nonna
nu era
de acord
cu
proverbu

l Mancia
di sanu e
vivi di
malatu –
„Mănânc

ă cu
poftă,
bea cu
măsură”.
Ea nu

bea
deloc, şi
nici nu
băuse
vreodată

, în toată viaţa ei. Nici pantaloni nu

purtase
vreodată
. Ştiam
că va
trebui să

caut
nişte vin
pentru
zilele ce
aveau să

vină.

A tăiat
pâinea
zilnică, o

filoncino,
un fel de
franzelă
mică pe
care,

odată
aşezată
la masă,
s-a
apucat

să o
înghită
în
tăcere,
rupând

din ea
dumicat
după
dumicat,
trăgând

şi
răsucind
cu
îndemân
are, aşa

cum se
smulg
fructele
coapte
de pe o

ramură. Mai pusese şi măsline marinate

,
anghinare murată
şi o
salată de

roşii cu
oregano,
stropită
cu ulei
de

măsline
presat
de
familie.

— Chiama la picciriddа, a spus ea în

siciliană.

S-o chem
pe cea
mică.

M-am
ridicat
de pe
scaunul
cu

şezutul
din paie
împletite
manual
şi am

luat-o
către
scările
înguste
de piatră

care
duceau
la etaj.
într-un
fel

ciudat,
mă
simţeam
reconfor
tată de

păstrare
a unei
simple şi
nepreţuite

rutine.
Escaladam un
munte
aspru, în

mijlocul
necunos
cutului,
abandon
ată în

inima
unei
suferinţe
sălbatice
. Nu

puteam
decât să
sper că,
luând
urma

firimituri
lor de
pâine ale
rutinei
familiare

, aveam
să-mi
găsesc
până la
urmă

drumul
către
ieşirea
din
pădure.

La etaj, Zoela era încă în pat. Renunţa

se la
Pippi şi
la DVD.
Nu-mi
dădeam

seama
dacă era
trează
sau
dormea.

Lumina
din
Sicilia
are un
dramatis

m
natural,
în unele
momente ale

zilei.
Această
lumină
se
proiecta

acum
într-un
fel
impresio
nant şi

plin de
forţă
peste
trupul
mic şi

subţire
al Zoelei.
Doar în
Aliminus
a

văzusem
o
asemene
a lumină.
Intra în

cameră
prin
singura
fereastră
a

dormitor
ului
mare,
dar puţin
mobilat.

Probabil
că Zoela
deschise
se
obloanel

e, ca să
le poată
fixa în
cârligele
lor –

unul dintre amănuntele vieţii italiene

care îi plăcea la nebunie. Adusese lumina

într-o
cameră
care rar
o vedea,
mai ales

în acest
moment
al zilei.
Mie şi
Zoelei,

întuneric
ul din
casa
Nonnei
ni se

păruse
întotde
auna
dezori
entant

şi
reconf
ortant
în
aceeaş

i măsură. Când i-am

zărit
spatele
întins
pe
cearşaf

urile
uscate
la
soare
şi

apreta
te, mi
l-am
imagin
at pe

Saro
acolo,
în
lumină
. îl

vedeam ţinând-o în braţe.

— Vieni, amore. E ora di mangiare. La Nonna ti

ha fatto
la pasta.

„Vmo,
dragoste
a mea, e

timpul să
mâncăm.
Bunica
ţi-a făcut
paste.”

Alunecam în italiană, când vorbea

m cu
ea, aşa
cum o
făceam
întotde

auna
la
câteva
zile
după

ce
ajunge
am
aici.

— O să ne prindă bine să mâncăm ceva.

— Du-mă tu, mi-a răspuns ea.

Nu

ştiam
dacă
era
speriat
ă sau

somnoroasă. Ştiam însă că regresi

ile
emoţio
nale
periodi
ce sau

de
dezvolt
are se
număr
au

printre semnele suferinţei la

copii. Le vedeam şi la mine,

aşa că o înţelegeam perfect

, \biam
să
ajung
la ea
indifer

ent
unde
se afla
acum,
chiar

dacă
asta
însemn
a să
duc în

braţe
un
copil
de
şapte

ani.
însă în
sufletu
l meu
spera

m că
nu va
fi tot
timpul
aşa. O

străful
gerare
trecăto
are,
dar

familia
ră de
furie
m-a
zgudui

t.
Pentru
o
fracţiu
ne de

secundă am vrut să-l omor

pe
Saro
pentru
că
murise

. Mă
luau
mereu
prin
surpri

ndere astfel de momente,

care
apărea
u cu
regula
ritate

de
fiecare
dată
când
aveam

nevoie
de un
alt
adult
alături

de
mine,
care să
mă
ajute.

Când
Zoela
se
trezea
peste

noapte
, când
aveam
nevoie
de un

impuls
ca să
ieşim
pe uşă,
când

voia să fie dusă în braţe.

— Sigur, dar când ajungem jos, o să mergi singură până la masă.

Ştia că atunci când

ne
aflam
atât de
depart
e de

casă
nu-i
putea
m
refuza

prea
multe
lucruri
.
Faptul

că cedam nevoilor ei îmi dădea

un rost
ca
mamă,
ca
persoa

nă
îndolia
tă şi ca
fostă
îngrijit

oare
care se
confru
nta cu
o

retragere dezorientantă după

un deceniu petrecut

având
grijă
de
altcine
va.

Câteva minute mai târziu, mă

aşeza
m la
masă
şi
începe

am să
devore
z
mânca
rea din

faţa noastră, care era deopot

rivă o rugăciune şi un oratori

u al
durerii
.
— Ma
che farai

nelle prossime settimane?

Ce

aveam
de
gând
să
facem

în
următ
oarele
săptă
mâni,

mă
întreb
a
Nonna
în

timp
ce
Zoela
întind
ea

mâna după o bucată de

pâine.
Nu mă
gândis
em
mai

depart
e de a
ajung
e aici
şi a

îngrop
a
cenuş
a.
Restul

era
tabula
rasa.

— Non lo

so, am

răspuns.

—

Riposati,

devi

riposarti.

Trebuia

să ne

odihnim.

Ea ştia

destule

despre

văduvie.

Aşa că

am

ascultat-

o.

Am

continuat

să

mâncăm.

în timpul

mesei,

orice

altceva

înceta să

existe.

Mâncarea ei pătrun

dea în
mine
ca o
hrană
mistic

ă. Eram ca un copil care

se
simte
alinat
de
confor

tul pe
care îl
oferă
stabilitatea

şi
tradiţi
a –
două
lucrur

i după care tânjeam acum.

Ajuns
esem
să mă
bazez
pe o

femeie
care
amest
eca
într-o

oală. Ne arătase o grijă

stator
nică şi
tot ce
ne
putea

ea
promit
e era
că
vom

avea
mereu
burta
plină
şi ne

vom odihni pe săturate.

Era
reţeta
prin
care
contra

cara durerea emoţională

profundă pe care o împărtăşeam

acum
toate
trei:
ea, eu
şi

Zoela.
Totul
era
tivit
cu un

murm
ur
slab
de
jale. îl

auzeam la fel de constant

cum
se aud
păsări
le de
pe

cer.
Părea
că tot
ce
urma

să se
întâm
ple de
acum
înaint

e în
viaţa
mea
depin
dea de

împăc
area
cu
acel
murm

ur.

Avea
m
patru

săptă
mâni
în
faţă.
însem

na
mult
timp
petrec
ut

împre
ună
pentru
trei
perso

ane
îndure
rate şi
o
groaz

ă de emoţii impredictibile pe

care trebuia să le depăşim Nu

aveam încredere în propriile

mele sentimente. Şi, cu sigura

nţă,
nu
aveam
încred
ere că

vreun
a
dintre
noi
era

pregătită să pună acum umăru

l la
creare
a unei
noi
relaţii,

aşa
răvăşi
te
cum
eram

toate.
Am
luat
ultima
înghiţi

tură
din
fiertur
a de
linte,

cu
gustul
ei
frust,
de

roade ale pământului. Părea

că
aveam
în
gură
nişte

pietricele
mici şi
plate
ale

făgăduinţei. Apoi m-am uitat

la
Zoela,
care
părea
mulţu

mită
pe
moment,
mâncâ

nd
relaxa
tă la
masa
bunici

i ei.

Prăji
tura
lui
Schi

avell
i

— Saro, treaba asta o să te distrugă.

Ţineam în mână poza unui

bebeluş
angelic,
îmbră

cat
într-o
rochiţă de
botez

imaculată, cu un colier de

aur
de
mări
mea
unuia

purtat de un adult şi o

cruce
mare,
atârnând
pe

corpul micuţ.

După
ce
Saro
se
mutas

e în America, sora lui,

Franca, născuse al doilea

ei
copil.
Un
copil
pe

care
nu îl
văzus
e
niciod

ată şi
pe
care,
după
cum

merg
eau
lucrur
ile,
nici

nu
avea
să-l
vadă
vreod

ată.
Franc
a ne
trimit
ea

poze
cu
fetele
ei, cu
divers

e
ocazii
. Dar
de-
abia

după ce am primit fotografiile

de la
botez
ul
celei
de-a

doua
nepoa
te mi-
am
dat

seam
a cât
de
dispe
rată

era situaţia.

— Sunt

în
regulă.
O să le
văd
într-o

bună zi, a spus el privind prin

mine,
apoi a
întors
brusc
capul,

ca şi cum ar fi văzut în fotogra

fie
ceva ce
îi
făcuse
rău.

Mi-am dat seama că

maria
jul
nostr
u
urma

să aibă de suferit,

chiar dacă discret, în cazul

în
care
nu
făcea
m

nimic
să
schim
băm
poves

tea
relaţi
ei lui
Saro
cu

părinţii săi. Chiar dacă nu îşi

respe
ctase
ră
jurăm
ântul

de a
nu
mai
vorbi
în

veci
cu el,
relaţi
a lor
se

afla într-un punct mort.

în doi
ani se
sunas
eră
de

numa
i
câtev
a ori
şi

doar
atunc
i când
Saro
era

sigur
că
tatăl
său
nu

era
acasă
.

— într-o

bună zi
când?
Când o
să moară
cineva?

Nu mă

d
ă
d
e

a
m

î
n

l
ă
t
u

r
i
s
ă

folos

e
s
c
u
n

s
c
e
n

a
r
i
u

drama

t
i
c
c
a

s
ă

m

ă

f
a
c

î
n
ţ
e
l

easă.

—

N
u

v
r
e
i

c
a

p
r

i
m
a

d

a
t
ă

c

â
n
d

î

ţ
i

v
e

i

r
e
v

e
d
e
a

părin

ţ
i
i

s

ă

f
i
e

l
a

o

î
n
m
o

r
m
â
n
t

are.

— Nu o să merg la înmormântarea nimănui.

— OK, asta e cam exagerat.

— \biam

să spun
că nu
pot să
merg la
înmormâ

ntarea
lor. Nu
va mai fi
timp. Nu
poţi să

ajungi
de la Los
Angeles
la
Aliminus

a în
douăzeci
şi patru
de ore.

A deşurubat capacul unei

sticle de un litru de San Pellegrino şi a

băut
direct
din ea.

— Stai,

vrei să
spui că
ai făcut
calculul
ăsta? Cu

orare de zbor cu tot? m-am mirat eu

în timp ce aşezam fotografia la

vedere
în
dulapul
din
bucătări

e. Habar
nu
aveam.

—

Bineînţeles că l-am făcut.

— Dragul meu,

asta înseamnă că, dacă nu se

schimbă
ceva, e
posibil
să nu-ţi
mai vezi

niciodată un părinte?

— Da şi

nu.

Probabil.

în fine,

da.

A pus

sticla în

frigider

şi a

adăugat:

— Hai să

nu mai

vorbim

despre

asta.
însă

începuse
să-mi
placă să
vorbim
despre

asta. Mă împăcasem, într-un fel, cu

gândul
că
lipsiseră
de la
nunta

noastră.
Dar nu
mă
aşteptas
em să

ţină aşa
mult
treaba
asta.
Acum

realizam
că el se
resemna
se să
joace

această
melodramă
siciliană
de

familie
până la
sfârşitul
ei
dureros.

Şi cu cât
îmi
dădeam
seama
mai bine

de asta,
cu atât
mai mult
simţeam
nevoia

să mă întâlnesc cu aceşti oameni.

Ignoranţa era ceva ce se putea schimba.

Dragostea mea pentru el, nu. Dacă

ţineau
neapărat
să mă
urască
sau să

mă
dispreţui
ască,
atunci
cel puţin

să mă
urască
pe mine,
nu doar
ideea de

mine.
Gata.
Venise
vremea
să ne

aşezăm împreună la aceeaşi masă şi

să discutăm într-un stil clasic,

sicilian.

Am cumpărat două

bilete
către
Sicilia
pentru
luna

următoare. Am adăugat şi o excursie

în
Maroc, o
ţară
aflată de
mult

timp pe lista noastră de dorinţe,

în cazul
în care
tentativa
noastră
de

împăcare ar fi fost întâmpinată cu

indiferenţă sau, şi mai rău, cu ostilitate

. M-am gândit că puteam oricum

să
facem
dragos
te pe
vreun

covor
din Fez
şi să
luăm
trenul

până la Marrakesh, să bem ceai de

mentă
şi să
devoră
m
cuscus

şi
harissa
la orice
colţ de
stradă.

Marocul ar fi putut fi bombonica

dulce,
de
final,
pentru
cazul

în care Sicilia şi reconcilierea

cu
familia
lui
Saro
ne-ar fi

lăsat
un gust
prea
amar.

— Mergem în Sicilia, l-am anunţat eu într-o seară.

Saro
tocmai
se

întorse
se
acasă
de la
ultima

sa
slujbă
la un
hotel
de

cinci
stele
din
Beverly
Hills.

Mirosul de grătar şi de friteuz

ă a
umplut
camera
imediat
ce a

închis
uşa în
urma
lui.
Saboţii

albi îi
erau
pătaţi
cu
supe

sau
sosuri,
aveau
nişte
picătur

i verzi,
care m-au
făcut
să mă

gândes
c
imediat
la un
sos

becha
mel cu
verdea
ţă.

— Ce?

— Sicilia. Mergem în

Sicilia,
am
repetat
, după
care

am luat
telefon
ul de
pe
peretel

e bucătăriei şi i l-am întins:

Sună-ţi
familia,
acum,
şi
spune-

le că
venim.

Ura să
fie luat

prin
surprin
dere.
Dar
ambus

cada
părea
să fie
singur
ul mod

în care
puteam
să
vorbes
c cu el

despre
acel
lucru
de care
nu

vorbeam niciodată.

— Mai

întâi şi

mai întâi,

acolo e

şase

dimineaţ

ă acum.

Şi-a

aruncat

geanta şi

cheile pe

tejghea

cu o

bufnitură

demonstrativă.

— Sunt

fermieri,

nu? Se

trezesc

odată cu

găinile?

—   înainte

de găini.

— Şi mai bine.

— T., ce

faci?

închide

telefonul

ăla. De-

abia am

intrat pe

uşă.
Am pus

telefonul jos.
A urcat
în
mare

viteză
scările
noii
noastre
case,

grăbit
să facă
un duş
şi să
scape

de
mine.

Am
strigat

după el:

– Dacă nu vrei să-i suni, măcar trimite-le

din nou o
scrisoare
. Dar
repede.
Am
cumpăra

t deja
biletele.

A sunat.
De data
aceasta,

răspunsul a fost un prompt şi direct:

Non venite al paese. „Nu veniţi în

sat.”

Am fost
mai mult
decât

şocată.
Nu
există
cuvânt în
engleză

sau
italiană
care să
descrie
hăul ce

mi s-a
căscat în
stomac.
Apoi, la
fel de

repede, mi-am îndreptat spinarea

de parcă
eram
personaj
ul lui
Oprah

Winfrey,
Sofia,
când
mergea
pe

stradă în filmul Culoarea purpurie. Acele patru cuvinte, „Nu veniţi în sat”, mi-

au
întărit
hotărâre
a.
Familia

lui era atât de disfuncţională, încât

trebuia
să duc
eu
moara la
sac. îl

iubeam
atât de
mult pe
Saro,
încât nu

vedeam o alternativă. Rezisten

ţa lor era direct proporţională cu hotărâre

a mea,
pe zi ce
trece tot
mai
puternic

ă, de a
încerca
să facem
un fel de
pace. în

cele din
urmă, aş
fi putut
accepta
respinge

rea
familiei,
dacă
altfel nu
se putea.

Dar nu
aş fi
putut
trăi cu
gândul

că nu am
făcut tot
ce-mi
stătea în
puteri

pentru a
construi
un pod
înspre
Sicilia şi

a pune
capăt
acestui
război.

Saro, la
rândul
lui, îşi
făcea
griji ca

această
călătorie
să nu se
dovedea
scă a fi,

de fapt, respingerea definitivă.

Bănuiam
că, dacă
lucrurile
nu ar fi
mers

bine, le-
ar fi
întors
spatele
alor lui,

lăsându-şi în urmă tot trecutul.

Nesiguri, dar şi neabătuţi, şase săptămâ

ni mai
târziu
urcam la
bordul
unui

avion
către
acea
veche
insulă

din mijlocul Mediteranei, cu speranţa

că poate vom vizita Aliminusa, o

aşezare
formată
în jurul
unui
avanpost

arab din
secolul
cinci,
într-o
parte a

lumii pe
care o
văzusem
doar în
filme

precum
Naşul şi
Bărbatul
din stele.

Tot ce ştiam despre Sicilia erau

frânturi
extrase
din
poveştile
pe care

mi le
spusese
Saro.
Acolo
jucase el

fotbal la
margine
a
livezilor
de

măslini,
încălţat
cu
pantofii
împrumu

taţi de la
un văr
mai
mare. Ai
lui nu-şi

permiteau să-i cumpere mai multe de

o
pereche
o dată,
aşa că
maică-sa

îi
interzise
se să şi-i
strice
pe-ai lui.

Acolo mâncase caise din curtea buniculu

i. Timp
de mulţi
ani, satul
lui se
lăudase

cu mai
multe
capete
de
animale

decât de oameni. Bucătăria din casa lor

fusese
staul
pentru
catârul
familiei

până ajunsese el adolescent. Iar în

copilăria
lui, nu
exista
decât un
singur

televizor
în tot
satul.
Deşi nu
văzusem

fotografii
cu Saro
copil, mi-l puteam
imagina

cu multă
claritate,
un
băieţel
cu

genunchi noduroşi, o claie de păr des şi

negru, şi
o
pereche de
ochi

căprui,
pătrunzători
şi
curioşi

. Fusese prea deştept

pentru şcoala cu o singură sală

de
clasă,
extraordinar
de

sensibil şi capabil să culeag

ă un
rând
întreg
de
anghin

are la
fel de
repede
ca
băieţii

de
două
ori
mai
mari

decât
el. Iar
noapte
a,
dorme

a cu o
carte
de
poezie
sub

pat.
Dar
mai
erau
atât de

multe
lucruri
pe
care
încă

nu le
ştiam
despre
el!

Saro
nu îşi
pusese
prea
multe

speranţe în această călător

ie. Dar
mă
asigur
ase că
şi dacă

nu aveam să ne întâlnim cu

părinţi
i lui –
sau
dacă,
şi mai

rău,
neam
fi
întâlnit şi nu

mi-ar
fi
plăcut
de ei –
aveam

să
iubesc
Sicilia.
De
asta

era
sigur.
Iar eu
voiam
să-l

cred,
pentru
că
ştiam
cât de

mult
ar fi
însem
nat
pentru

el să
iubesc
Sicilia.
Aşa că
i-am

răspuns: „Bineînţeles”, deşi

mă
gânde
am în
sinea
mea la

Sicilia
mai
mult
ca la o
escală

în drumul spre Maroc.

Am fost captivată, însă,

chiar
de la
ateriza
re.
Sicilia

era foarte atrăgătoare, cu

marea
ei de
safir,
cu
terenu

l
stânco
s şi
arid
care

ne-a
oferit
surpriza
unor

câmpuri înverzite de maci.

Ne-am predat paşapoartele şi

ne-am instalat într-un mic hotel

de
familie
, pe
coasta
de

nord,
lângă
Cefalu
– un
loc pe

care
urma
să-l
numim
casă

pentru
următ
oarele
zece
zile.

Eu,
soţia
americ
ană de
culoar

e.
Saro,
fiul
sicilia
n care

se
însura
se cu o
străină
care

nici
măcar
nu se
obosis
e să-i

ia
numel
e,
legal
sau

social
vorbin
d.

Hotelu

l Baia
del
Capita
no a
fost

baza noastră, din care să

depăşim problemele legate

de
difere
nţa de
fus
orar şi

să încercăm să construim o

linie
de
comun
icare
între

noi şi familia lui Saro, aflată

la o
distanţ
ă de
patruz
eci de

minute cu maşina. Restau

rantul
hotelul
ui a
deveni
t a

doua
noastră
cameră de

zi. Acolo citeam ziarele,

stătea
m la
taclale
cu
person

alul,
mânea
m
împre
ună cu

bucătarul. Mâncarea de-acolo

mi s-a
părut
că
avea
gustul

primordial,
ca şi
cum
până

atunci
nu
mânca
sem
decât

lucruri
cu
gustur
i
aproxi

mative. Am devorat roşii, fenicul

,
sparanghel,
portocale

coapte
,
gătite,
sotate
şi

uscate
în
mâncă
ruri
picant

e şi în acelaşi timp delicate,

complexe şi simple totodată.

Insula
mă
prinde
a din
ce în

ce mai mult în mrejele ei,

îmbucătură cu îmbucătură.

în
plus,
nimic
nu se
compa

ră cu a
vedea
o nouă
parte
o

lumii,
necun
oscută
mie
până

atunci,
prin
ochii
unui
localni

c. A fost sublim să o văd

prin
ochii
şi
poveştile
cuiva pe

care îl
iubeam
din tot
sufletul.

Saro a

devenit ghidul meu în

inima
aceste
i
culturi
–

cultur
a lui,
limba
lui,
bucăt

ăria
lui.
Am
începu
t să

empat
izez
cu
acea
parte

din el
care
se
lăsase
copleş

ită de amintiri după ce

văzus
erăm
Cinem
a
Paradi

so sau
Poştaş
ul,
două
portre

te
cinem
atogra
fice
ale

culturi
i
sicilie
ne şi
insula

re.

Acolo,
în
Sicilia

,
făceam
dragoste la

primel
e ore
ale
dimin
eţii pe

muzic
a
clopot
elor
biseri

cilor,
după
care
ne
ridica

m
grăbiţi
din
pat,
împinş

i de
pofta
pentru
un
espres

so şi
de
plăcer
ea de
a sta

la
taclale
cu
localnicii.

Ne-am
îndrăg
ostit şi
mai
profun

d
acolo,
pe
măsur
ă ce l-

am
văzut
cu mai
multă
clarita

te pe
bărbat
ul cu
care
mă

căsăto
risem,
ca şi
cum
aş fi

desco
perit o
parte
din el
ce

rămăs
ese
invizib
ilă
pentru

mine
până
în
mome
ntul în

care a ajuns în contextul

potrivit. A fi acasă îl făcea

să fie mai el însuşi. Indiferent

dacă aveam să-i întâlnesc

sau nu părinţii, această

călătorie ne-a legat mult

mai profund unul de altul.

Călătoriserăm împreună în

miezul
conflic
tului
ca o
echipă

,
riscând să
fim
respin

şi, dar binevoitori şi cu inima

deschi
să,
începe
am să
înţele

g
părţile
ascun
se din
el,

care
avuse
seră
nevoie
doar

de
lumin
a
soarel
ui

sicilia
n ca
să
poată
ieşi la

suprafaţă. Şi, dintr-odată,

această conştientizare a

făcut
ca
ideea
unei
posibil

e
întâlniri cu
familia lui

să fie
mai
puţin
importantă.

într-un mod ciudat, nu-

mi
mai
păsa
de
asta.

Sau
cel
puţin
nu în
felul

în
care
îmi
imagi
nasem

că
avea
să-mi
pese.
Călăto

ria mă
făcuse
să mă
simt
de

parcă
mă
căsăto
ream
pentru

a doua
oară
cu
Saro,
dar şi

cu
pământul
lui
natal,

de
data
asta.

Dar

continuam să sper într-o întâlnire cu

familia
lui.

Operaţiunea „Reuniune de

familie” s-a desfăşurat în felul

următor: în fiecare dimin

eaţă îi
lăsam
vorbă
Franc
ăi,

spunându-i că aveam să fim

la
hotel
între 5
şi 7
seara,

în caz
că
dorea
cineva
să

coboare de pe munte şi să

ne facă o vizită. Franca era

disperată să-şi vadă fratele

în
carne
şi
oase.
De

când sosiserăm, încercase

din
răsput
eri să
negoci
eze o

pace şi să-şi convingă

tatăl
să
vină la
hotel,
împre

ună cu
famili
a, să
ne
întâlni

m. în
famili
a lor
se
respec

tau
obicei
urile
patria
rhatul

ui sicilian, astfel că,

dacă
tatăl
lui
refuza
să

vină,
nici
mama
sa nu
putea

să o facă. Iar dacă părinţi

i nu
venea
u, nici
Franc
a nu

putea
veni.
încălc
area
acestu

i vechi cod de conduită ar fi fost

văzută
ca un
semn
de
lipsă

de
respec
t, un
act de
sfidar

e. Saro mi-a explicat că

era un
aranja
ment
bizant
in,

unul
care,
dacă
nu era
tratat

cu
grijă,
se
putea
sfârşi

cu o
linie
zimţat
ă în
centru

l
familiei, o
zonă
de

război
cu oşti
advers
e de-o
parte

şi de alta. Giuseppe avea

dreptul să dicteze acţiun

ile
întregi
i
familii
, aşa

cum
făcuse
cu doi
ani în
urmă

în
privinţ
a
nunţii
noastr

e.

Nu era
niciun
secret

în sat
că ne
aflam
la doar
vreo

patruz
eci de
kilome
tri
distanţ

ă,
aştept
ând
răbdăt
ori

într-un hotel. Se dusese vestea,

aşa
cum se
întâmp
lă în
localit

ăţile mici. Mama lui Saro

ceruse
sfatul
preotul
ui şi
vorbis

e
despre
asta cu
prieten
ele ei

apropiate. Din ce mi-a spus

Saro,
Franca
şi
mama
lui

„lucrau la asta”. Trebuia doar

să le dăm puţin timp. De

fiecare
dată
când
încerc
a să-mi

explice
, îmi
ridica
m
mâinil

e în
semn
de
exaspe
rare şi

îi
spuneam să-
mi mai
toarne

nişte
vin.

în
fiecare

după-
amiază
aştept
am
aşa,

bând
vin,
sau
espres
so, sau

amând
ouă, şi
trăgân
d de
timp,

doar-
doar
ar fi
apărut
cineva

dornic
să-i
întâlne
ască
pe fiul

risipito
r şi pe
soţia
lui
americ

ancă. Acele după-amiezi petrec

ute în grădină păreau de-a

dreptul suprarealiste. Ne

îmbrăcam frumos. Eu mă

machiam şi îmi aranjam

părul. Puneam la vedere cadour

ile pe
care le
aduses
erăm
în

semn de bunăvoinţă. Apoi

aşteptam, ca nişte manechine

din
vitrina
unui
magazi
n cu

marea Mediterană în fundal, până

când
devenea
evident că nu

avea
să
apară
nimeni
.

Aveam senzaţia că trăiam într-un

univer
s
paralel
.
Sicilia

părea
un loc
în care
liberul
arbitru

individual
fusese
anulat
şi un

întreg
sat
trăia
sub
vraja

unor
lucruri
mai
putern
ice

decât
oameni
i –
istorie,
tradiţi

e,
teamă
de
repres
alii.

Numai
întâlni
sem
nicioda
tă o

cultură
atât de
dispus
ă să
jure

loialitate grupului în detrim

entul
individ
ului.
Saro
tot

încerca să-mi explice că aşa se

păstra
pacea
la ei.
Că
familiil

e erau
divizat
e
pentru
totdea

una
când o
soţie, o
fiică
sau un

cumnat se răzvrătea faţă de

capul
familiei. Nicio
vizită
nu

putea
să aibă
loc
fără
binecu

vântar
ea
acestui
a.
Altfel,

s-ar fi
iscat
doar
tensiu
ne şi

ranchi
ună,
plus o
mare
de

bârfe
locale.
Nu-şi
dorea
asta

nici
pentru
mama,
nici
pentru

sora
lui.
Aşa că
am
aştept

at. Iar eu mi-am ţinut gura,

deşi
vedea
m cum
planuri
le mele

de a
duce
muntel
e la
Moha

med se risipeau în vânt.

în a
treia
după-
amiază
de

aşteptare, m-am uitat pe

fereast
ra
hotelul
ui la
apa de

un
albastr
u
orbitor
şi am

clacat.
M-am
lăsat
copleşi
tă de

toată dezamăgirea, durerea şi

respingerea pe care le simţeam.

Zburas
emjum
ătate
de
lume

doar ca
să văd
că
nimeni
nu

intenţi
ona să
facă
ceea ce
trebuia

făcut.
Că
nimeni
nu era
dispus

să-l
pună
pe
Saro şi
sentim

entele
lui pe
primul
loc.
Venise

m
singură
într-un
fel de
exil.

— Azi nu mai cobor în grădin

ă, am
spus
eu. O
să
rămân

în
cameră
.
Cheamă-mă,

dacă
apare
cineva.

—

Amore,
te rog,
vino cu
mine.
Dacă

nu vine
nimeni
într-un
sfert
de oră,

ne
schimb
ăm şi
merge
m la

plajă. Apoi, luăm cina în lumina

apusul
ui.

— Saro,
dar e

complet absurd! Şi mă simt

idioată
că mi-
am
putut
închipu

i că voi
rezolva
ceva.
Nu pot
să

înţeleg
locul
ăsta,
cultura
asta şi

regulile ei. Adică îmi place

aici, e
absolut
minunat, dar
urăsc

toate astea.

— Eu am tot

încercat
să-ţi
spun...

M-a
luat în

braţe.
Când
şi-a
slăbit
strânso

area, i-am putut vedere a

suferinţa în ochi. Dar am văzut

în ei şi o nouă hotărâre:

— Noi ne-am făcut datoria, am

venit până aici. Alegerea le

aparţin
e. Te
iubesc.
Mingea
e în

terenul
lor
acum.

Cincispre

zece minute mai târziu, tot nu venise

nimeni.

De-abia în a patra

după-amiază am fost înştiinţaţi de

către
sora lui
că
urma
să

avem
primii
vizitatori: verii
de

gradul
doi ai
lui
Saro.
în

următoarea zi, aveau să vină fratele

tatălui
său şi
mătuşa
lui.
Durase

ceva,
dar
Nonna
şi
Franca

pusese
ră la
cale un
plan. în
fiecare

zi, mici grupuri de membri ai

familiei
extinse
urmau
să ne
viziteze

,
punând
astfel
presiune pe

tatăl
lui
Saro. \
biau să
folosea

scă
psiholo
gia
inversă
din

Lumea Veche pentru a crea o

atmosf
eră
care
să-l
facă pe

Giuseppe să pară în mod public

un tată încăpăţânat şi nepăsător, un

bărbat
dispus
să-şi
vadă
soţia

plângând şi
refuzând
să mai
participe

la slujba
de la
biserică
din
cauză că

îi
interzice
a să-şi
vadă
singurul

fiu. Mi-a plăcut felul în care au acţionat

aceste
femei.

Apoi,
ceva s-a

schimba
t. în a
şaptea zi
au venit
Franca

şi Cosimo, împreună cu fetele

lor. Era un gest radical. Mi-au dat

lacrimile
de
emoţie
că, în
sfârşit, o

vedeam pentru prima oară. Semăna

mult cu
Saro,
era
chiar
mai

înaltă
decât el,
cu un
zâmbet
radios şi

ochi
plini de
bunătate
.
Aproape

că m-am
topit
când a
venit
către

mine şi
ne-am
sărutat
pe
amândoi

obrajii. Renunţasem să mai sper că acest moment avea să aibă loc vreodată. Am

admirat-
o
instanta
neu pe
această

femeie
care
muncise
pe
tăcute

ca să
ajungem
aici.
Ştiam
prea

bine de
câtă
îndrăzne
ală
dădea

dovadă
apărând
aici, în
această
grădină,

sub
bolta de
bougain
villea, ca
să-şi

cunoască în sfârşit cumnata. Alesese

dragoste
a pentru
fratele
ei în
locul

unei
nesfârşit
e
loialităţi
faţă de

vechile
obiceiuri
.
Iar asta
era ceva

eroic
pentru
ea.

Cu toate

acestea, Giuseppe, irascibilul tată în

vârstă
de
şaizeci
şi ceva
de ani al

lui Saro,
refuza
să vină.
Luase o
decizie

şi ţinea
cu dinţii
de ea.
Toată
povestea

mustea
de patos
sicilian
şi mă
temeam

sincer
pentru
sănătate
a unui
bărbat

care
punea
atâta
ardoare
neobosit

ă în renegarea propriului fiu.

Dar încă făceam eforturi să mi-l umanize

z în
minte.
încerca
m să mă
pun în

locul lui.

Mi-am zis că, în sinea

lui,
trebuie
să fi
înţeles,
sau cel

puţin să
se fi
gândit,
că dacă
nu-l

vedea
atunci
pe Saro,
probabil
că nu

avea să-l mai vadă niciodată.

America,
distanţa
şi o soţie
străină,
care

făcuse tot ce îi stătuse în puteri,

ar fi contribuit cu toate la asta.

Undeva,
în
sufletul
lui,
trebuie

să-şi fi
dat
seama
că
venind

până în Sicilia îi întindeam de fapt cea

mai
mare
ramură
de
măslin

pe care
avea să
o vadă
vreodată
pe

această
insulă
care nu
ducea
lipsă de

măslini.

Spre sfârşitul dimineţii celei de-a opta

zile,
Saro a
pus
câteva
lucruri

în Fiatul
pe care
îl
închinas
erăm şi

mi-a
întins
cheile:
— Tu
con

duci
.
Vre
au
să

mer
gem
la
Poli
zzi

Gen
eros
a.
Ne
opri

m
doa
r
cân
d

sunt
em
pre
a
obo

siţi
sau
pre
a
ame

ţiţi
de
atât
a
mân

care bună încât să

ne
mai
pute
m
înto

arce
.

Poli
zzi,

mi-a
spu
s el,
era
un

sat
de
care
auzi
se

în copilărie, dar

în
care
nu
fuse
se

nici
odată.
Mi
s-a

părut o idee bună.

O regulă nescrisă în familia

noastr
ă era
ca eu
să
condu

c şi el
să mă
ghidez
e
atunci

când
călător
eam în
afara
Los

Angele
sului,
în
princi
pal

pentru
că eu
condu
ceam
din

adolescenţă, iar el îşi luase

permisul de-abia la treizeci şi

cinci
de ani,
pe
când
locuia

în Statele Unite. Şi mai

aflaserăm că unul dintre noi era

îngrozitor ca pasager: eu. Nerăb

darea
şi
comen
tariile
mele îi

distră
geau
mai
întâi
atenţia

, după
care îl
enerva
u—
uneori

,
ambele simultan.

Aşa că Saro învăţa se să-mi

întind
ă
cheile,
iar el
să se

rezum
e la a
scoate
capul
pe

geam
şi a
cere
indicaţii,

atunci
când
aveam
nevoie
.

La
două
ore
după
ce

lăsase
răm în
urmă
hotelul
nostru

de pe
coastă
, am
ajuns
în

Polizzi Generosa, satul cocoţa

t pe
coasta
unui
munte.
îmi

scăzuse glicemia şi aveam

rău de
maşin
ă, pe
scurt,
mă

simţeam ca o epavă. Nu anticip

asem
nici
distanţ
a la
care

se afla
şi nici
drumu
rile
îngust

e şi
abrupt
e,
pline
de

pante
ce îţi
răscol
eau
stoma

cul în
timpul
coborâ
rilor
spre

văile stâncoase. Era de ajuns

să
arunci
o
singur
ă

privire
spre
edificii
le de
piatră

care
se
înălţau
din
prăpas

tia
stânco
asă a
muntel
ui

pentru a înţelege imedia

t de ce
Polizzi
Gener
osa
(nume

care înseamnă „oraşul

genero
s”)
fusese
un
avanp

ost elenistic, şi mai târziu

normand, de mare altitudine,

strategic pentru apărare. Nici

măcar după o mie de ani nu era

uşor
de
ajuns
acolo.
îţi

trebuia multă tenacitate

pentru
asta.

După
drumu

l parcurs cu mâinile

încleştate pe
volan
şi
multe

urme
de
cauciu
c
lăsate

pe
traseu,
am
început să-l

bomba
rdez
pe
Saro
cu tot

felul
de
ameni
nţări
absurd

e, încheind cu promisiunea

că n-o să-i fac niciodată

copii
dacă
nu-mi
găseşte

imediat o trattoria cu cea

mai
bună
mâncare
locală

şi cu
pahare
genero
ase
din

vinul
casei.
Nu s-a
lăsat
impres

ionat de hiperbolele şi

hipoglicemia
mea şi
mi-a
dat un

răspuns indirect:

— Cândva, o să-mi mulţumeşti pentru

amintirile astea. Am continuat să

mă
plâng
şi să-l
bat la
cap,

încât
până la
urmă
m-a
anunţa

t că o
să mă
lase
într-o
trattori

a, să mă calmez, în timp el

o să plece la un bar local,

să se uite la fotbal la televiz

or. Era genul de tachinare

iritată
proprie
unor
tineri
căsător

iţi, rătăciţi pe o insulă deopot

rivă
străină
şi
familia
ră.

Până la urmă, am oprit într-o

parcare şi mi-am extras foamea

din
maşina
în care
abia
încăpe

au două persoane.

Cred că
era înjur
de
14:30.
Ora

siestei. Ora la care o localitate

siciliană se transformă într-o aşezare-

fantomă,
cu
ferestre
închise
şi

obloane
trase,
din
spatele
cărora

răzbate
doar
zgomotul
slab al
vaselor

strânse
înainte
de
odihnă.

Ne-am târât până la Pasticceria al

Castello,
în
căutarea
a două
lucruri: o

toaletă şi
o pauză
luată
unul de
la

celălalt. Prin uşa deschisă, din interior

se
revărsau
arome
amestec
ate de

vanilie, migdale şi zahăr. L-am lăsat pe

Saro să
intre
primul
prin
perdeau

a de
mărgele
atârnată
la uşă.
Indiferen

t cât de
tare ne
agasam
reciproc,
nu uitam

că tot o
femeie
de
culoare
eram,

undeva
în
mijlocul
munţilor
din

Sicilia. Nu că mă aşteptam să se

întâmple
ceva, dar
îl lăsam
pe Saro
să fie

primul
punct de
contact,
la fel
cum mă

lăsa şi el
pe mine
atunci
când
băteam

drumurile lăturalnice din East

Texas,
către
pământu
rile din
care se

trăgeau
ai mei.
Eram
nişte
oameni

practici,
chiar şi
atunci
când ne
enervam

.

Brutarul,
şi în
acelaşi

timp proprietarul, Pino mi-a arătat

unde era toaleta, iar Saro s-a aşezat să

urmărească un
meci de
fotbal la
un mic

televizor
. Tot ce
speram
de la
locul

acela era un espresso şi, poate, indicaţii

către o
trattoria
încă
deschisă.

Saro şi
Pino au
început
să
vorbeasc

ă în
dialect.
în câteva
clipe,
Saro

deja îi
spusese
lui Pino
că, deşi
se

născuse
în
Sicilia,
acum
locuia la

Los Angeles împreună cu mine,

soţia lui,
care
eram
actriţă.
Faţa

patronul
ui s-a
luminat
toată şi,
brusc,

privirea i s-a întors către mine.

— îl ştii pe Vmcent Schiavelli?

Mi se adresase într-o italiană aspră şi

pripită, pe care de-abia dacă o puteam

urmări. Ştiam că Schiavelli era celebru

pentru rolurile sale secundare, dar

r
e
m
a
r

c
a
bi
le
,

di
n
Z
b
o

r
d
e
a
s

u
p
r
a
u

n
ui
c
ui
b

d
e
c
u
ci

,
F
a
n
t

omame

a iubită,

Amade

u
s
şi
B
a

t
m
a
n
s

e
în
t
o
a

r
c
e.

— Sigur

că da. Nu îl cunosc personal, dar îl ştiu.

— Acesta este satul natal al

bunicu
lui său.
Vine
des pe
aici.

Trebuie să-i duci neapărat ceva

de la mine.

Şi înainte

să pot
spune
ceva, a
dispărut în

bârlogul său plin de cuptoare de

patiserie, din spatele vitrinei. Saro

a
strigat
după
el:

— Bineînţeles că îi ducem.

Pino s-

a
întors
cu o
prăjitură

rotundă şi plată, într-un ambala

j din
carton
auriu.
Ne-a
explica

t că nu
era o
prăjitu
ră
oareca

re, ci prăjitura tradiţională

din
Polizzi
Genero
sa. O
prăjitu

ră care
se
putea
face
într-un

singur
fel,
într-un
sat
care

nu
vedea
prea
mulţi
vizitat

ori,
aflat
undeva
departe, în

munţii Siciliei. O prăjitură de

care
Saro
nu
auzise
nicioda

tă şi pe
care
nu o
voiam,
dar

ştiam
că
avea
să vină
cu noi.

— Sigur, bineînţeles că i-o ducem, şi-a repetat

Saro
promisiu
nea.

Pino a
împac

hetat prăjitura într-o hârtie

roz, a legat-o cu o panglică

aurie,
apoi a
lipit pe
ea o
carte

de
vizită
cu
număr
ul lui

de
telefon
. N-am
apucat
să-i

spun
că n-
aveam
nicio
idee

cum să dau de Vincent Schiav

elli, că
m-am
şi
trezit
că ne

îndrep
tam
spre
ieşire,
cu

prăjitura în brațe. I-am arunca

t lui
Saro o
privire
care
spunea

: „Pe bune? Sper că ştii că

prăjitu
ra asta
n-o să
iasă
nicioda

tă din Sicilia”. La care el mi-a

răspuns, la fel de nonverbal:

„Nu-ţi face griji, o duc eu”.

Nu
ştiu
ce
s-a

înt
âm
pla
t în
int

erv
alu
l
din
tre

vizita Francăi

şi
înt
oar
cer
ea

no
ast
ră
de
la

Pol
izzi
.
îns
ă a

do
ua
zi –
ulti
ma

no
ast
ră
zi
în

Sic
ilia
–,
pe
câ

nd
ne
aşe
zas
eră

m
ca
de
obi
cei

,
dic
his
iţi
şi

pr
eg
ăti
ţi
de

oa
sp
eţi
la
espresso

ul
nostru
de după-amiază,
în

parcarea pavată cu pietriş a hotelului

a oprit o
maşină
din care
a ieşit
mama

lui Saro,
urmată
de
Franca.

Copleşită de emoţia lui Saro care îşi

revedea
mama,
nu am
observat
silueta

masivă
care
mergea
în
spatele

lor, până
când nu
m-a luat
de mână
şi mi-a

zis:

— Tembi, acesta este tatăl meu.

Mă strângea atât de tare, încât

aproape
că m-a
făcut să
ţip. Apoi
mi-a dat

repede drumul şi a sărit de pe scaun,

îndreptându-se către mama lui. Eu,

însă, nu-mi puteam lua ochii de la

tatăl lui.

Giuseppe reuşise să

ajungă
la
hotelul
nostru,
pentru

a-şi
întâlni
fiul, pe
care nu-l
mai

văzuse
de ani
de zile,
sub o
boltă de

bougain
villea
din
grădină.
Am lăsat

să-mi scape un: „Futu-i!”,

pentru
că nu
ştiam pe
cine să
salut

mai întâi şi nici măcar n-aveam idee ce-

aş fi
putut să
spun.
Până să
apuc să

mă
adun,
era deja
lângă
mine şi

mă
îmbrăţişa
cordial.
I-am

oferit o
schiţă
de
zâmbet.

— Ti presento mio padre.

Saro

mi-l prezenta pe tatăl său

de
parcă
ne-am
fi aflat
în

sala de şedinţe a Naţiu

nilor Unite.

Giuseppe era

mai înalt
decât
mi-l
imagina
sem, iar

chipul îi era îmbătrânit de munca

de-o viaţă pe câmp. Purta o pereche

de pantaloni de stofă şifonaţi

şi o cămaşă pentru costum sub un

sacou formal. Era îmbrăcat de mers

la biserică. Şi avea aceeaşi pălărie

ca în poza pe care o văzusem cu el.

— Salve, mi-a răspuns el cu simplitat

e şi cu o
voce
aspră
din
cauza

ţigărilor, dar şi a emoţiilor mascate.

Mama lui Saro, Croce, stătea alături

de el, îmbrăcată într-o fustă de ocazie şi

o bluză
înflorată
. în
mâini
strângea

o mică
geantă
neagră,
ce nu
părea să

fi fost
purtată
prea
des. S-a
desprins

de soţul ei şi s-a dus drept la Saro.

Radia de
bucurie
în timp
ce-l
privea,

copleşită
de faptul
că putea
în sfârşit
să-l

strângă
din nou
în braţe.
în
acelaşi

timp, pe faţa ei se putea citi şi uşurare.

Aveam
să aflu
abia mai
târziu că
ea

fusese
cea care
pusese
piciorul
în prag

şi făcuse
în aşa
fel încât
această
întâlnire

să aibă loc. în acea dimineaţă —

ultima
a
şederii
noastre
în

Sicilia
– se
trezise
devreme, se

îmbrăc
ase cu
hainele
cele
mai

bune, de duminică, îi făcuse

soţului
ei
cafeau
a, după
care îl

anunţa
se că
va lua
o
maşină

împreună cu
vara ei
până
jos, pe

coastă,
să-şi
vadă
fiul. îi
arătase

lui
Giusep
pe o
farfurie
cu

paste
reci şi
îi
spuses
e că e

liber să
facă ce
vrea,
să vină
şi el

sau să
rămân
ă
acasă,
dar că

ea era hotărâtă să plece. N-ar fi

avut
pace
dacă
fiul ei
s-ar fi

întors
în
Americ
a fără
ca ea

să-l
mai
vadă
vreoda
tă şi

fără s-o
cunoas
că pe
femeia
cu care

alesese să-şi împartă viaţa.

După
ce s-a
desprin
s din
îmbrăţi

şarea
lui
Saro,
Croce
s-a

întors
către
mine.
Un
zâmbet

larg şi bun i s-a întins pe toată

faţa. Mă aflam în faţa unei

femei hotărâte, care avea acelaşi

zâmbet ca soţul meu. S-a

aplecat
spre
mine şi
a spus:

— Grazie.

în acea seară,

ne-am
încheia
t
şedere
a în

Sicilia
cu
prima
noastră
cină în

familie,
la o
trattoria de la
margin

ea
şoselei,
lângă
ruinele
greceşt

i de la Himera. Era un loc pe care

tatăl
lui şi-l
putea
permit
e cu

uşurinţ
ă şi
suficie
nt de
depart

e de
satul
lor cât
să nu
dea

naştere
la alte
bârfe.
Am
împărţi

t
pentru
prima
dată
aceeaşi

pâine
ca o
fragilă
familie
birasial

ă şi
bilingv
ă din
Lumea
Nouă

şi
Lumea
Veche.

Mă

simţeam extraordinar de uşurată că, în

sfârşit,
acest
lucru se
întâmpla.
Dar

eram şi
hiperconştientă de
orice

făceam
Eram
stânjen
ită de
italiana

mea,
de
gesturi
le mele
publice

de
afecţiune faţă
de
Saro,

chiar şi
de
opţiuni
le mele
vestim

entare:
blugi şi
un
tricou
cu

buricul
la
vedere.
Am
ţinut

pe
mine,
toată
cina,
un

sveter
ca să
mă
acopăr.
Nu mi-

aş fi închipuit niciodată că

avea
să-mi
pese
de
ceea ce

gândeau despre mine. Dar îmi

păsa.

Saro
vorbea
cu

părinţii săi în dialect, puteam să

înţeleg
doar
frântur
i din
conver

saţia lor. Din când în când, se

întorce
a către
mine,
să-mi
traduc

ă. îl
ţineam
de
mână
pe sub

masă. Eu am vorbit cu Cosimo

, care
era
aşezat
vizavi
de

mine,
despre
câţi
fraţi
aveam,

unde
locuiau
părinţii
mei,
numele

emisiunilor de televiziune în

care apărusem. Când nu

eram
ocupat
ă să
fac
conver

saţie
cu el,
mă
concentram la

cele două fetiţe adorabile care

îmi erau nepoate. Nu avea

niciuna
mai
mult
de
cinci

ani, iar
cu ele
puteam
discuta
relaxat

ă, fără
să-mi
fac
proble
me că

nu
folosea
m
timpul
verbal

potrivit
sau că
punea
m un
articol

mascul
in
vreunu
i
substa

ntiv
feminin
.

Cât

timp a
durat
masa,
niciun
ul

dintre
noi nu
a adus
vorba
despre

anii
trecuţi
. Nu a
existat
nicio

scuză
drama
tică
sau
măcar

vreun
semn
de
regret
pentru

timpul pierdut. Am stat şi am

mâncat pur
şi
simplu
,

purtân
du-ne
ca şi
cum
relaţia

noastră ar fi început abia atunci.

Eu am mâncat paste cu capere

din
partea
locului
şi un
sos

simplu
de
roşii,
dar
care

mi-a
încânt
at
cerul
gurii

ca
niciun
altul.
M-am
înfrupt

at din caponata de vinete şi

anghinare la grătar, presărată cu

bucăţele de mentă proaspătă. La

sfârşit
am
băut
un
espres

so, la
îndem
nul
socrul
ui

meu, deşi descoperisem de

curând
că aşa
îmi
distru
geam

orice
şansă
de a
mai
dormi

bine
peste
noapte
. Eram
hotărâ

tă să înlătur orice obstacole

care s-
ar fi
putut
interp
une

între
mine
şi
aceast
ă

tentativă de a crea legături

sicilie
ne. Ba
chiar
am
băut şi

o gură
din
grapp
a de
pere,

deşi
nu-mi
plăcea
, \biam
ca

toată
lumea
să se
simtă
bine în

jurul meu. Ştiam că n-aş

putea
să fiu
niciod
ată
una

de-a
lor,
dar
putea
m fi

genul
de
soţie
care
îşi

sprijin
ă soţul
în
încerc
area

de a
repara
lucruri
le
dintre

el şi familia lui. Măcar atât

am
putut
să fac
şi eu.
Iar

asta mi-a dat un sentiment de

triumf, de optimism, chiar.

Reuşis
em.

întorşi
acasă,
am
scos
din

valiza mea o prăjitură. Prăjitu

ra de
la
Polizzi
, pe
care o

cărase
răm
după
noi pe
trei

continente. Pino ne spuses

e că era o prăjitură uscată

, ce putea fi păstrată

timp
de
vreo
zece
zile

doar
împac
hetată
bine,
fără a

trebui
să fie
ţinută
la
rece.

Ne-a asigurat că odată ajunsă

în
mâinil
e lui
Vincen
t, la

Los Angeles, acesta va şti

ce să
facă
cu ea.
Ceva
despre

un
lichior
care
trebui
a

turnat
peste
ea sau
în
jurul

ei, dat
fiind
că era
un fel
de

panforte sau de prăjitură cu

fructe
americ
ană,
din
care

nu
gustas
em
niciod
ată şi

care
nici nu
mă
tenta
prea

tare.
Aşa se
face
că
paznic

ul
prăjitu
rii a
deveni
t Saro,

după
ce eu
m-am
eschiv
at să

preiau această povară suplim

entară
, la
urcare
a într-
un

tren în
Fez.
Eu o
împins
esem

în
fundul
dulapu
lui
nostru

din
camer
a de
hotel
din

Marrakesh. Nici prin minte

nu-mi
trecea
ca
prăjitu
ra

aceea
să
ajungă
pe
pământ

t american. Mai ales că

nu
exista
nicio
şansă
ca

renum
itul
actor
Vmcen
t

Schiavelli să mănânce vreoda

tă un
desert
adus
de
nişte

persoa
ne cu
totul şi
cu
totul

străine
.

Abia
ce ne

înmânaserăm declaraţiile

vamale, după aterizarea la Los

Angele
s, că
Saro
m-a şi
întreba

t:

— Ei, şi cum o să dai de Vmcent?

Se simţea o nuanţă de

provocare în întrebarea lui, de

parcă
el şi-ar
fi făcut
partea,
iar

acum
era
rândul
meu.

Am lăsat să treacă

două
zile,
după
care
mi-

am
sunat
agen
tul
să-l

între
b
cine
îl
repre

zenta
pe
Schia
velli,
înşir

ându
-i
alam
bicat
a

poveste despre prăjit

ură
şi
legăt
ura
ei cu

Sicilia.

După doar

treizeci de minute, mi-a căzut

faţa
când
însuşi
Vmcen
t

Schiavelli ne-a sunat acasă.

După
alte
două
ore,
actorul

se afla
în
aparta
mentul
nostru

de
două
camer
e, cu
toţi cei

peste
1,80
metri
ai lui,
îmbrăc

at cu o
jachetă
de in
într-o
nuanţă

pastela
tă şi
purtân
d o
perech

e de ochelari rotunzi, cu

ramă
metali
că.

— Pică

perfect, diseară am o petrecere şi prăjitura va fi un desert delicios.

Era foarte

încântat de surpriză, îi sclipea

bucuri
a în
ochi,
încă
neveni

ndu-i
să
creadă
că va
putea

să
împărt
ăşeasc
ă din
gusturi

le
ţinutul
ui său
ancest
ral cu

cei mai apropiaţi prieteni. Şi de

faptul
că un
străin
făcuse
efortul

de a-i aduce o prăjitură.

Am povestit despre locul

de baştină al lui Saro, despre

când
venise
în
State,
cum

ajunse
serăm
în
posesi
a

prăjitu
rii şi
cum de
ştiuse
Pino să

ne-o
dea
nouă.
Nu am
amintit

despre
faptul
că
eram
şi eu

actriţă,
ceea
ce, în
lumea
lui

Pino,
însemna că eu
şi cu
Victor

eram
cu
sigura
nţă
colegi

şi ne ştiam între noi. După

un
sfert
de oră,
am
făcut o

poză
cu
Saro,
Schiav
elli şi

Prăjitura, după care Vmcen

t a
coborâ
t agale
scara,
îndrep

tându-
se din
nou
spre
propri

a-i
viaţă.
Saro şi
cu
mine

am
spus
povest
ea
asta

ani în şir. El o istorisea ca

pe o dovadă a tenacităţii şi

hotărâ
rii ce îi
caract
eriza
pe

conaţi
onalii
săi.
Era şi
un fel

de a-i
învăţa
pe
americ
ani ce

însea
mnă
să te
agăţi
de o

frântură din tine însuţi atunci

când
te
împărţ
i între
două

culturi
şi
numeş
ti două
ţări

„acasă ”. De fiecare dată când

spune
a
povest
ea o
făcea

ca şi
cum
protagonistul
nu

fusese
chiar
el, ci
„prăjit
ura lui

Schiavelli”. Prăjitura aceea

era,
pentru
el,
firul
magic

ce
aduses
e un
star de
la

Hollywood în casa unui imigra

nt. Eu
vedea
m
altfel
lucruri

le:
acea
prăjitu
ră era
exemp

lul perfect prin care Sicilia

ştiuse
să mă
facă să
înţeleg
că

acasă
este
un loc
pe
care îl

purtăm în inimile noastre.

Povestea pe care o spunea mult

mai
rar era
cea a
tatălui
său, a

vrajbei familiale şi a exilului

nostru. Era o poveste mai greu

de
spus
pentru
că
fusese

greu
de
trăit.
Şi, de-
a

lungul
vremii,
legătura
reînno

ită cu
părinţi
i săi a
părut
să fie

la fel
de
fragilă
ca o
foaie

de
perga
ment
lângă
o

lumânare. Când am ajuns,

în cele
din
urmă,
să
facem

o
vizită
în casa
copilăr
iei lui

Saro – mai întâi pentru o

vacanţă, apoi pentru o nuntă

în familie şi, mai târziu, pentru

o
primă
comun
iune –,
şi am

dormit sub acoperişul lui Croce

şi al
lui
Giuseppe, m-
am

comportat ca un musafir

discret
,
bucur
os să
scurte

ze cât
se
poate
de
mult

conver
saţiile
şi să
se
îngroa

pe cât
mai
adânc
între
paginil

e unei
cărţi,
până
la
sfârşit

ul
călător
iei. I-
am
respec

tat pe
părinţi
i lui
Saro
pentru

schim
barea
prin
care
avuses

eră
voinţa
să
treacă.
Nu

multă lume reuşeşte aşa ceva,

într-o viaţă întreagă. Dar,

de
fapt,
nici nu
mă
aştept

asem
vreoda
tă să
ajung
apropi

ată de ei. Maximul pe care

mi-l
dorise
m
fusese
o

împăcare delicată şi un respec

t
recipr
oc şi
civiliza
t. Mă

aştept
am ca
de
acum
încolo

să fim anunţaţi de fiecare dată

când
se mai
îmboln
ăvea
careva

dintre
ei.
Habar
nu
aveam

că persoanele care urmau

să fie
purtăt
oarele
unor
veşti

îngrozitoare aveam să fim noi.

Nisi
p
vulc
anic

După două săptămâni din

călătoria noastră de o lună în

Sicilia
–
prima
fără
Saro –

am
urcat
pe un
feribot
, cu

Zoela după mine, pentru un

drum
de
patru
ore
către

Stromboli, o insulă vulcanică

aflată
în cel
mai
îndepă
rtat

punct
al
arhipe
lagului
sicilia

n. îmi doream cu disperare să

plec
din
Alimin
usa.
Aminti

rile
aproape
permanente

legate
de
Saro –
în casa
Nonne

i, în
piaţa
centra
lă, în
barul

în care
îmi
beam
espres
soul –

deveniseră insuportabile.

Faptul
că mă
aflam
acolo
îmi

provoca o experienţă îngem

ănată,
liniştin
du-mi
şi
declan

şându-
mi pe
rând
durere
a, ce

se
năpust
ea
asupra
mea în

valuri
mari.
Două
zile pe
coastă

şi o
excursie
către
un

grup
de
insuliţ
e
îndepă

rtate
păreau
cea
mai
potrivi

tă
aleger
e
pentru
a-mi

ostoi
dorul
de
ducă
din ce

în ce
mai
stăruit
or şi
pentru

a ne
oferi,
Zoelei
şi mie,
puţin

răgaz
în
afara
graniţ
elor

miculu
i sat.

Bănuia
m că

şi
Nonna
simţea
nevoia
unui

răgaz
de
singurătate.
Ne

formas
erăm
deja o
rutină
cotidia

nă noi
trei,
cu
mese
îmbelş

ugate,
somn
pe
sătura
te şi

seri
fraged
e
petrec
ute pe

banca
din
faţa
casei,
remem

orând
ceea
ce
pierduserăm.

Stăteam de vorbă cu Nonna

la cafea, în bucătărie. O

urmăr
eam
cum
îşi
usca

oreganoul proaspăt cules

din grădină, apoi îl cernea

cu aceeaşi sită de plastic

pe
care o
folose
a de
pe

vreme
a când
Saro
era la
faculta

te la Florenţa. Vara muste

a de arome şi amintiri. Iar

singurele momente în care

vreuna
dintre
noi
rămân
ea

singură erau cele în care Nonna

se
ducea
la
slujba
de

după-amiază.

La

urcare
a pe
feribot
se
stătea

la
coadă
pe
două
rândur

i. Am
luat-o
de
mână
pe

Zoela
în
timp
ce
traver

sam
cheiul.

— Iubito,
o

să
stă
m
înă
unt

ru,
nu
pe
pu
nte

. Vântul va fi

put
ern
ic
şi
dru

mu
l
pâ
nă
la

vul
can
e
lun
g.

— Pot să mă uit la un film? m-a

întrebat ea, cu mânuţele

strâns
e pe
barete
le
rucsăc

elului
din
spate,
aşa
cum o

învăţa
sem să
stea.
— Nu,
nu e ca

în
avion,
nu sunt
filme la
bord.

Poţi să
citeşti
ceva
sau, şi
mai

bine,
să
tragi
un pui
de

somn
la mine
în
poală.

Ne aflam deja la jumătatea

şederii
noastre
în
Sicilia,
iar ea

încă nu
îşi
formas
e un
nou

tipar
de
somn.
O
afectas

e
teribil
schimb
area de
fus

orar. De când murise Saro,

dormeam împreună. Şi la fel

făceam
şi la
Nonna
acasă.
Zoela

avea
nevoie
de
asta. Şi
eu

aveam
nevoie
de
asta.
Peste

noapte,
se
agăţa
strâns
de

mine,
cu tot
corpul.
Poate
că se

temea
că,
dacă s-
ar fi
mutat

în
cealalt
ă parte
a
patului

, m-ar
fi
pierdut
. Că aş
fi putut

muri şi
eu în
somn,
ca
tăticul

ei. Aşa
că
rămân
ea
aproap

e. Iar corpuşorul ei era cel care

îmi
dădea
şi mie
siguranţă. în

nopţile
acelea,
şi eu
întinde
am

mâna
după
ea la
fel de
mult

cât se întinde a şi ea după mine.

Ne
testam
una
alteia
perma

nenţa. Dacă ar fi dormit acolo,

pe feribot, ar fi însemnat că

avea să fie mai puţin capricioasă la

sosire
şi
poate
că aş fi
reuşit

să
închid
şi eu
puţin
ochii.

în timp ce ne instalam pe locurile

noastre
, am
simţit
că
aveam

de-a face cu o premieră

import
antă,
că îmi
testam
capacit

atea de
a mă
întoarc
e la
vechiul

meu
eu, la
persoa
na
aventu

roasă
care
călător
ise atât
de

mult
înainte
de
cancer
şi de

toată
perioa
da
aceea
de

îngrijire. încă mai exista, oare,

acea
persoa
nă? O
puteam
trezi la

viaţă? Văzusem împreună cu

Saro
aproape
fiecare
colţişor

din Sicilia, însă tot mai erau

câteva
locuri –
locuri
speciale – în

care
visaser
ăm
amând
oi să

ajungem, dar nu putuserăm

face
asta,
din
cauza
bolii

lui. Vizitasem Stromboli cu

douăzeci de ani în urmă, pe

când eram o studentă tânără

şi
celibat
ară,
însă
nicioda

tă
împreu
nă cu
Saro.

Mi-am
propus
ca în
noua
mea

viaţă
să-i
arăt
Zoelei
lumea.

Trebui
a să o
fac să
vadă
că încă

mai
putem
găsi
sâmbur
i de

bucurie sau de entuziasm

chiar şi
în
mijlocu
l celei
mai

profun
de
suferin
ţe. încă
nu

ştiam
dacă
asta
era şi
adevăr

at, dar
voiam
să
testez
ideea.

Stromboli părea să fie un

prim
pas
memor
abil şi
simboli

c. însă
imediat
ce am
urcat
pe vas,

când motoarele s-au pornit

şi
elicele
subacvatice
ne-au

pus în mişcare, mi-am dat seama

că îmi
făcuse
m nişte
calcule
greşite

.

Anxi
etat
ea s-

a năpustit peste

min
e ca
un
satâ
r

care
taie
un
os
de

pui.
Nu
trec
user
ă

nici
cinci
min
ute
din

călă
toria
noas
tră
de

patru ore, că era

m
deja
term
inat
ă de

frica
tutu
ror
lucr
urilo

r
care
ar fi
putu
t să

meargă prost, conş

tient
ă că
mă
afla
m

sing
ură
cu
Zoel
a în

larg
ul
mări
i,
fără

semnal la telefon

până când avea

m să
ajun
gem
pe
insu

lă.
Şi
fără
nici
un

plan
pent
ru
ceea ce
urma

să
facem
la
sosire.
Nu mai

călător
isem
nicioda
tă cu
ea aşa,

singură
. îi
pusese
m în
rucsăc

el un
plic cu
date de
contact
pentru

eventuale urgenţe, tipărit

înainte
de
plecare
a din L.
A. Tot

acolo
mai
pusese
m şi
copii

după
paşapoartele
noastre
din

ambele
ţări, în
caz că
am fi
fost

separat
e sau
mi s-ar
fi
întâmp

lat mie
ceva.
Dacă s-
ar fi
dezlănţ

uit
iadul,
voiam
să mă
asigur

că
oameni
i ar fi
ştiut
cui

aparţin
ea şi
pe cine
să
contact

eze. Să
ştie că
fetiţa
aceast
a cu

codiţe împletite şi piele maroni

e nu
era
singură
pe
lume.

Pierdu
sem
ore
întregi
pe

internet, căutând sfaturi

pentru
părinţii
singuri
care
călător

eau în
străină
tate.
Aşa am
aflat că

am fi putut avea dificultăţi din

pricina
faptulu
i că noi
două
purtam

nume
diferite
.
Aveam
nevoie

de acte
care să
dovedească
legătur

a
dintre
noi,
ceva
care să

facă
legătur
a între
numele
noastre

de
familie
diferite
. Aşa
că

pusesem în plicul acela şi o

fotogra
fie cu
noi
două
împreu

nă, iar
pe lista
cu
contact
e de

urgenţă îmi adăugasem, cu

cratimă, numele ei: „Locke

-
Gullo”.
Apoi
am
scris

acolo, cu litere îngroşate:

PADRE
MORT
O 2012
– TATĂ
DECED

AT
2012.

Nu
voiam

să-i
transm
it şi
Zoelei
fricile

mele,
aşa că,
înainte
să
aţipeas

că în poala mea, i-am şoptit

la
ureche:

— Iubire,
o să

urcăm pe
un
vulcan şi
o să
vedem
lava.

Apoi
am
închis
ochii şi
am

încerca
t să mă
concen
trez
asupra

minunilor geologice de pe

Stromboli, asupra amintirii

pământ
ului
topit, a
mării,
a

vântului şi a Mamei Pământ

tuşind de să-şi scuipe bojocii. Dintotd

eauna
mă
fascina
seră
grando

area şi
statorn
icia
unui
vulcan

în comparaţie cu fragilitatea

umană. Era ceva primordial la

vulcani
, o
vitalita
te care
contras

ta atât
de
puternic cu
durere

a mea.
Insula
aceea
era un
adevăr

at
magnet
pentru
o
văduvă

aventuroasă, curioasă şi creativ

ă, ca
mine.
Sau cel
puţin
asta

încercam să-mi spun.

Mângâiam creştetul Zoelei

şi îmi
imagin
am tot
felul de
ipostaz

e
vesele
cu noi,
urcând
voioase

pe un
vulcan,
petrec
ând o
după-

amiază
întreag
ă pe o
plajă
cu

nisip
negru,
admirâ
nd lava
împietr

ită pe
fundal
ul unui
cer
senin

şi albastru, la apus. Visam

la felul
în care
avea să
ne
transfo

rme
acest
pelerin
aj
către

un loc
în care
omenirea
reuşise

să facă
pace
cu
efemer
itatea

vieţii.
Locuitorii din Stromboli

trăiau
la
poalele
unui
vulcan

activ, ce naiba! Deşi nu făcuse

mari stricăciuni de sute de ani, ar

fi fost
dificil
de
scăpat
de

acolo,
în caz
că s-ar
fi ivit o
situaţie

de urgenţă. Şi totuşi oameni

i ăia îşi vedeau de vieţile lor,

perfect conştienţi de realitatea din jur, acceptând hoardele de turişti sezonieri

şi trăind într-o relativă solitudine în

lunile din
extrasez
on.
Gândul
la acel

loc era deopotrivă seducător şi

deranjant. Am încercat să mă alin

singură ca să adorm, ascultând

bâzâitul motoarelor feribotului.

Doar că
anxietate
a mea
era mai
puternic

ă decât
reflecţiile
de tip
National
Geograp

hic. A crescut, transformându-se într-o

amibă
care a
început
să
secrete

tot felul
de
scenarii
apocaliptice – de

la
scufundarea
vasului
până la

Zoela îmbolnăvindu-se, trecând apoi la

mine
răpusă
de
insolaţie
sau

pierzându-mi
cârdul
American

Express
şi
ajungând
să spăl
vase ca

să am cu
ce să
cumpăr
biletele
către

Cefalu.
Şi, dintr-odată,
tot ce-mi
doream

era să fiu
înapoi pe
uscat,
înapoi în
Aliminus

a, înapoi
în
siguranţa
căminulu
i Nonnei.

Apoi m-a izbit o revelaţie: îmi dădeam

oare
seama
cam ce
persoană
ajunsese

să facă
din mine
văduvia?
Eram ori
îndărătni

că, ori
naivă, ori
– şi mai
rău –
amândou

ă. Ce
naiba mă
apucase
să fac
asta? Nu

mai
aveam
douăzeci
de ani,
nu mai

aveam
un
partener
pe care
să mă

bazez. Luasem un copil mic cu mine

într-o
aventură
lungă,
fără să
am

niciun companion adult. Nicio mână de

ajutor la
nevoie.
Devenisem
deodată

foarte
conştient
ă de
depărtar
ea la

care ne
aflam
faţă de
bucătăria
Nonnei şi

de comunitate. Nu eram înconjura

te de
oameni
care ne
cunoştea
u şi nici

într-un
loc în
care să
ne
simţim

instinctiv
protejate
. Un loc
în care
bunăstar

ea Zoelei să nu depindă exclusiv de mine.

Dacă se întâmpla ceva – boală, accident,

pierdere
a actelor
– în
Aliminus
a, aş fi

avut la
dispoziţi
e un sat
întreg să
rezolv

problema. Şi cu siguranţă va trebui să o

distrez
pe Zoela
din când
în când,
să o

îndop cu
îngheţată
în
inevitabil
ele

momente plictiseală şi, probabil, să o duc

în braţe
în cele
de
maximă
oboseală.

Făcusem
un salt
uriaş
într-o
aventură

şi apoi
intrasem
în panică
imediat
ce nu

mai
simţisem
pământul
sub
picioare.

Atât de tare m-am panicat, încât i-

am
ridicat
Zoelei
capul din
poală ca

să-mi
caut un
Ativan în
geantă.

în jurul
nostru
erau mai
multe
familii

din Germania şi din Franţa, alături

de
câteva
cupluri
de tineri
italieni,

nerăbdăt
ori cu
toţii să
se
bronzeze

pe
nisipul
negru,
de
natură

vulcanică. Zoela şi cu mine ne număra

m printre puţinii americani, cei mai mulţi

puşti de
colegiu
cu părul
gras şi
şorturi

şifonate, scoase din rucsacurile cu

care
hoinărea
u prin
Europa.
Şi eram

singurele persoane de culoare. Acolo,

în mijlocul mării, pe un vas

plin de
străini,
am
devenit
acut

conştientă de vulnerabilitate a mea

şi a Zoelei, de fragilitatea

structurală a vieţilor noastre şi de

incapa
citatea
noastră
de a
mai

gestion
a vreo
supăra
re
suplim

entară. Am strâns-o mai tare în

braţe
şi am
trimis
o rugă
tăcută

către
orizont
.

Primul
lucru
pe care
l-am
observ

at când
am
ajuns
în
Stromb

oli a
fost
portul.
Se
constru

ise
foarte
mult
de
când

fuseseм
acolo,
în
urmă

cu
douăzeci de
ani. Al
doilea

lucru
pe care
l-am
observ
at a

fost Rocco, aventura mea de o

noapte,
acum
cu
două
decenii

mai
bătrân
şi el.
Ar fi
fost

greu să nu îl observ. Se afla lângă

un bar
din
port şi
avea
toate

semnele de identificare la vedere

– Vespa, aceeaşi constituţie

fizică,
aceeaşi
faţă –
fiecare
dintre

ele
ceva
mai
uzate.
Am

lăsat
să-mi
scape
un
chicotit

uşor.
Saro,
mă
şicanez
i din

ceruri.

La
vedere
a lui

Rocco
în port
salutând
mulţim

ea de
turişti,
m-am
trezit
trecân

d prin
oglindă
într-un
univers
paralel

nesăbuit. Un univers în care o altă

versiune a mea făcuse alte

alegeri
la
douăzeci de
ani. îl

alesese
m pe
Rocco,
amantu
l meu

de o
noapte,
iar
hârjoa
na

noastră
din
miez
de
noapte

de pe
plaja
cu
nisip
negru

se transformase într-o viaţă

de
servit
turiştii
cu
bere,

în
sezon,
şi de
călcat
izmene

le lui Rocco, în afara lui.

Bronza
tul
Rocco
era o
povest

e
moraliz
atoare
în 3D.
întrupa

serăm
amând
oi cele
mai
clasice

clişee
romant
ice:
fata
drăguţ

ă care
îşi
pierde
capul
după

băiatul rău şi inaccesibil, şi gigolou

l italian
care
stă la
pândă,
aşteptâ

nd să
apară
tinere
student
e

americane. însă doar unul

dintre
noi
continu
a să-şi
joace şi

acum rolul. A fost de-ajuns să-i

arunc o
singură
privire,
că am
şi

simţit
nevoia
să o
trag pe
Zoela

mai aproape de mine.

Aş fi vrut s-o avertizez că

bărbaţi
i
cocoţaţ
i pe o
Vespa

sunt ca o îngheţată care pare a

fi din
fistic,
dar are
gust de
anşoa.

însă
am
hotărât
că
acesta

era un subiect de conversaţie

potrivit
cu mult
mai
încolo,
într-un

viitor
îndepă
rtat.
în
schimb

, am fost surprinsă de sentim

entul
care mi
se
strecur
ase sub

piele, un sentiment subtil,

aproape insesizabil, de nedrep

tate.
Cum
de era
bărbat
ul ăsta

încă
aici,
după
douăze
ci de

ani?
Peste
mine
trecuse
o

întreagă viaţă,
cu o
iubire
ameţit

oare, o căsătorie, un copil şi o

moarte
.
Atâtea
schimbări

radical
e. Iar
el încă
era
aici, la

fel de neclintit şi statornic

precu
m
vulcan
ul din
spatele

lui. Am
simţit
bâzâitu
l unui
vag

resentiment în stomac, în

vreme
ce nu-
mi
puteam
lua

privire
a de la
Rocco.
Fiindcă
el era

un punct dureros, un reper

vizual
care
delimit
a viaţa
mea de

dinainte de Saro de cea de

după el. Prezenţa lui aici era

un
memen
to al
absenţ
ei lui

Saro.

Am
tras
adânc

aer în
piept,
încercând să
mă

relaxez
şi să o
iau mai
uşurel.
OK,

univers
ule, am
înţeles.
Eşti
comple

t
impredictibil.

M-am

strecur
at în
aşa fel
încât
să

ieşim
amând
ouă,
mână
în

mână,
din
port
fără
niciun

contact
vizual
cu
Rocco.
După

câţiva
paşi,
am
prins
deodat

ă curaj,
simţind
u-mă
mai
puterni

că,
chiar
dacă
într-un
fel

invizibil. îmi adusesem fetiţa

până
aici.
Reuşis
em
Singur

ă.
îndoieli
le de
mai
devrem

e se
topiser
ă,
acum
mă

simţeam în stare de multe.

Cum ar
fi,
poate –
doar
poate

–, să navighez prin complexitatea

noii
mele
vieţi şi
să nu
mă

rătăces
c cu
totul.
Sau,
cel

puţin,
să
ajung
cuZoel
a pe o

insulă departe de casă şi să

reuşim să ne şi întoarcem de acolo.

Dar
poate
că
vorbea
doar

Ativan
ul din
mine.

Am

strânso pe Zoela de mână

şi i-am
arătat
vârful
vulcan
ului

din
faţa
noastră
:

— Ia te uită,

draga

mea,

acela

este un

vulcan

activ.

N-ai

mai

văzut

aşa

ceva. I-

a

arunca

t o

privire,

apoi s-

a

întors

către

mine:

— Cât timp o să

stăm

aici,

mami?

Mi-e

foame.

Evident, copiii au

priorităţile lor, printre care nu se

număr
ă şi
vulcani
i activi
sau

amintir
ile
unor
aventu
ri de o

noapte.
I-am
promis
pizza
şi

îngheţată, cuvintele magice

care
pot
schimb
a
dispozi

ţia oricărei fiinţe raţionale.

Apoi am pornit-o către oraş,

pe
străduţ
a
îngust
ă şi în

pantă
pe
care
mi-o
aminte

am de
acum
douăzeci de
ani.

Ştiam
că
trebuie
să
găsim

locuri de mâncat de-a lungul

ei,
pentru
că
merge
au

mulţi
turişti
în
aceeaşi

direcţie. Măcar atât să avem

pe
insula
aceea,
dacă
nu

altceva : o masă pe cinste.

Ajunsă
aici,
parcă
nici
nu-mi

mai
păsa
dacă
aveam
să

pornim
într-o
expediţie pe
vulcan

ul
acela.
Expediţia
mea

deja începuse. Cea interioară, în

care navigam singură prin

pustiul
pierde
rii.

Jumăta

te de
oră
mai
târziu,
stătea

m la o masă dintr-un restaur

ant
aflat la
poalele
vulcan
ului,

cu o privelişte uluitoare

asupra
Medite
ranei.
Zoela
a

coman
dat
spaghe
tti ale
vongol

e –
paste
cu
scoici,
pătrun

jel
proasp
ăt şi
fulgi
de

ardei roşu. La vârsta ei, în

drumu
rile
mele
prin
East

Texas, mâneam conserve de

crenvurşti şi beam litri întregi

de suc
Tang.
Ea era
fiica
tatălui

său, în toată sofisticarea ei culinar

ă.

Mereu
o
sfătuis

em să
nu
consu
me
feluri

de mâncare cu scoici. îmi

făceam
griji ca
nu
cumva
să-i

pice
greu
moluşt
ele şi
să se

întâmp
le un
dezast
ru pe
drumul

de întoarcere cu feribotul. însă

ea asta
îşi
dorea.
Şi
ştiam

prea bine că Saro i-ar fi spus:

„Sigur că da, ia ce-ţi doreşti. Poftă

bună!”
Nu
eram
prea
mândr

ă de
mine,
ajunse
sem o
mamă

dintre
acelea
care
spun
mult

mai
des nu
decât
da. Aşa
că am

îndem
nat-o
să ia
paste,
dacă

asta îşi
doreşt
e.

—

Dar poate că nu

mănânci chiar

toat
e
scoi
cile.
Doa

r
cât
eva,
am
sfăt

uit-
o
eu.

Mie

mi-a
fost de
ajuns
să
arunc

o
privire
în
meniul
acela

legat
în
piele
ca să
ştiu

clar ce
voiam:
pasta
con
pesto

alia
siciliana.
Ceea
ce face

ca pestoul de aici să fie cu

mult superior smiorcăitului

său
frate
americ
an,
care

poate
fi găsit
în
orice
super

market
, este
că în
Sicilia
bucăta

rii
foloses
c
migdal
e în loc

de
muguri
de pin,
şi mai
adaug

ă şi
roşii
proaspăt
culese

pe deasupra. Migdalele îi

dau o
consist
enţă
robust
ă şi o

textură densă. Roşiile îi dau o

uşoară
nuanţă
rozace
e şi o
acidita

te
ffuctat
ă.
întreg
ul

antreu
îşi
anunţă
prezenţa prin

tonuri vibrante, pământoase

şi prin
aromat
a
întrepă
trunde

re dintre busuioc şi roşii.

Am mâncat în tăcere, un

lucru
cu
care
Zoela
şi cu

mine
învăţas
erăm
să ne
obişnui

m
după
moarte
a lui
Saro.

Când se întâmplă ceva atât de

uriaş,
vorbări
a pare
banală
. Chiar

şi
pentru
cineva
de
şapte

ani. în plus, ştiam din propri

e
experi
enţă
că era
mult

mai
uşor să
fie doi
adulţi,
nu

doar
unul
singur,
în linia
de

miră a
întrebă
rilor
din
catego

ria
„sub
zece
ani”.
Saro

se
descurca cu
uşurinţă în

faţa mereu schimbătoarelor

subiecte de interes ale Zoelei.

însă eu
simţea
m că în
acea zi
îmi

epuizasem toată energia

necesară unei conversaţii. Aşa că

am
băut
nişte
vin
local

alb
dintr-
un
miniul
cior de

un
sfert
de
litru,
cantita

tea
perfect
ă să
mă
susţină

până
la cină,
dar cu
toate
facultă

ţile
intacte
.

Zoela

şi-a
scos
din
rucsac
figurin

ele cu My Little Pony şi le-a

aliniat pe masă, ca pe nişte

musafiri suplimentari. într-o

altă viaţă, i-aş fi spus: „Fără

jucării
pe
masă!
”. Dar
acum

ne
aflam
într-o
viaţă
în care

găsire
a unui
motiv
de
bucuri

e
echiva
la cu
găsire
a unui

bilet
de
loterie
câştig
ător în

parcare. îl iei fără să pui nicio

întrebare.

— Ce-ai zice să

ţinem
un
toast
pentru
Babbo

? am
întreb
at-o eu
după
câteva

clipe.

în
toate
cărţile

despre
doliu
la
copii
se

sugera aducerea în conversaţia

de zi
cu zi a
persoa
nei
iubite

şi
pierdute.

—

Trebuie?

— Nu, nu cred. Doar că mă

gândeam
la el.

— Nu
prea
vreau

să
toastă
m
pentru
el, a

spus
ea în
timp
ce îşi
alinia

şi
cochili
ile
goale
ale

scoicilor pe marginea farfuri

ei. Aş
vrea
doar
să ştiu
de ce

a murit.

Unii copii

întreabă de
ce
este
cerul

albastru. Sau de ce nu-şi pot

atinge
nasul
cu
limba.
Acesta

era „de ce”-ul fetiţei mele.

— Scum
pa
me
a,
era

bolnav, foarte bol

nav,
de
mul
tă
vre

me.
Ştiu
însă
că a
lupt

at
să
răm
ână
în

viaţ
ă
cât
de
mul

t a
put
ut,
pen
tru

că
îşi
dor
ea
să

fie
aici
pen
tru
noi.

— Ei bine, nu-mi place să-l iubesc. Mă

doare.

Nu-şi lua deloc ochii de la scoici.

— Ştiu.
Şi o să
mai
simţi
asta

încă
multă
vreme.
Aşa
am

auzit
de la
alţi
oameni.

A mişcat poneiul care purta o

pălărie
din
fetru
cu
boruri

mari,
de
culoar
ea
saschi

ului,
ce-l
făcea
să
pară

că
partici
pa la o
nuntă
la

palatul Windsor. Apoi a spus:

— Ei bine, mi-e foarte dor de el. Aşa că mi-aş

dori să
nu îl
iubesc.

Mai
spuses

e asta
şi
înainte
. Mai
spuses

e şi că
voia să
moară,
ca să
poată

fi
lângă
el.
Spuses
e şi că

îşi
dorea
să fi
murit
eu, nu

el. Spusese o groază de

lucruri
, unele
greu
de
auzit,

şi încă
şi mai
greu
de
depăşit

.
Lucrur
i
despre
care

terapeuta şi cărţile afirmau că

erau
perfect
normal
e. în
astfel

de
momente,
când
durere

a era
prea
mare
şi
ameni

nţa să
ne
pună
la
pămân

t casa,
ieşeam
adesea
în
grădin

a din
spatele
casei
şi ne
întinde

am pe
iarbă,
într-un
fel de
rugăci

une la orizontală. Aşezate pe

pătură,
cu
ochii la
stele, îi
spunea

m să le
dea lor
durere
a ei.
Ele

puteau
să o
ducă.
îi
spunea

m că
putea
să le
zică
orice.

Putea
să
plângă
, să
urle,

să blesteme. Orice ar fi

simţit
atunci.
De
obicei,
le

spunea
un
singur
lucru:
„Babb

o, nu
ar fi
trebuit
să mă
părăse

şti”.

Acum,
aşezate
la o masă
cuibărită

la
poalele
unui
vulcan, i-am spus:

— Dacă nu l-ai iubi, nu ai

face
decât
să
simţi
un alt

fel de
durer
e.
Durer
ea e

atât
de
mare
tocma
i

pentru că între noi a exista

t atât
de
multă
iubire
. Iar

el te
va
iubi
oricu
m

pentru totdeauna.

— Bine, atunci eu o să încetez să-l

mai
iubesc,
a
răspun
s ea cu

emfază
, foarte
convin
să de
propri

a ei
putere
asupra
iubirii.

în ochi i
se
strângea
u deja
lacuri de
lacrimi,

dar a continuat:

— Iar faptul

că
sunte
m aici
mă
face

să-mi
fie şi
mai
dor de
el şi

nu-mi
place
asta.

M-am

simţit de

parcă mă

lovise

răul de

mare pe

uscat.

— Aici în

Strombol

i? Sau

aici în

Sicilia, în

general?

—

Ambele.
Spuses

e un
lucru
de
care
mă

temeam. Şi
anume
că
eram o

mamă
capabil
ă să
deschi
dă răni

pentru
care
nu
avea
niciun

leac.
A venit chelnerul şi ne-a

mai
turnat
apă în
pahare
. Am

vrut să mai comand nişte vin,

apoi
mi-am
dat
seama
că mai

rămăse
seră
vreo
două
degete

în
carafa
mea de
un
sfert

de
litru.
Trebui
a să
înfrunt

toate
astea
pe cât
de
lucidă

îmi
permit
eau
strugur
ii

fermen
taţi să
fiu.
Pentru
o clipă,

l-am urmărit cu privirea pe

chelnerul subţiratic şi brunet

care se îndreptа spre alţi oaspeţi

, de la
alte
mese –
familii
care

chiar erau în vacanţă. Mame

şi taţi
cu
bebelu
şi
angelic

i şi adolescenţi cu părul vraişte.

Oameni veseli, scăldaţi în

razele soarelui. Oamenii aşa

cum
am fost
şi noi
cândva
–

Zoela,
Saro şi
cu
mine –,
oameni

care
am fi
putut
fi,
oameni

care ar
fi
trebuit
să fim,
dacă

nu interveneа il destino.

— îngeraşul meu, a nu-l mai

iubi pe
tatăl
tău e la
fel de
imposi

bil ca a opri Soarele sau Luna.

Iubirea
aceast
a face
parte
din

tine.

S-a
uitat
lung şi

intens
la
mine,
străpungându

-mă cu ochii ei adânci şi căprui.

De parcă nu-i plăceau

cuvinte
le
mele,
nici eu,
nici

conver
saţia
noastră
, nici
viaţa

ei. Apoi
şi-a
întors
privire
a către

un
grup
de
pisici
maidan

eze
adunat
e pe
ţiglele
unui

acoperi
ş de
mai jos
de
restaur

ant. A
ridicat
puţin,
foarte
puţin

din umeri, apoi m-a întreba

t:

— Pot să mai iau o scoică?

La naiba, poţi să le iei pe toate.

Nu s-a mai întâmplat nimic

special în acea zi. Ne-am plimba

t de la un magazin turistic

la altul,
am
intrat
într-o
gelater

ie, apoi
ne-am
întors
la
magazi

ne.
Zoela a vrut o figurină care

înfăţişa
un
delfin,
făcută
din

rocă vulcanică neagră, care

se
găsea
peste
tot pe
insulă.

Era un kitsch turistic, dar am fost

fericită
să i-l
ofer.
Am
trecut

din nou
pe
lângă
Rocco,
aflat la

marginea unei mulţimi din port.

Stătea transpirat în plin soare,

într-o pereche de pantaloni

scurţi
mult
prea
strâmţi
,

vrăjind
din
vorbe
nişte
turiste.

Le-am compătimit în sinea mea pe

cele
două
blonde
de vreo
douăze

ci şi
ceva
de
ani, în
sutiene

de plajă, cu care vorbea. „Urcaţi-vă pe

vas,
fetelor”,
aş fi vrut
să le
spun.

„Credeţi-mă, nu merită să vă treziţi cu

nisip în
slip din
cauza
lui!”

La apus,
am urcat
din nou
cu Zoela
pe

feribot. Când am ieşit în larg, căpitanu

l a lăsat
nava să
meargă
pe loc în
timp ce

soarele
transfor
ma cerul
în
chihlimb

ar. De pe puntea înţesată de oameni,

am privit
vulcanul
aflat în
plină
erupţie.

Roca lichidă incandescentă ţâşnea

spre cer
– sclipiri
de
purgator
iu ivite

din măruntaiele globului. Şi în

timp ce
ne
legănam
în voia
valurilor

şi
priveam
cum îşi
azvârlea
pământu

l inima
topită
spre cer,
am
simţit că

sufletul
mi se
deschide
a la fel
de larg

ca în ziua în care se născuse Zoela.

Era, probabil, cea mai spectaculoasă

manifest
are a
naturii
pe care o
văzusem

vreodată. Puteam să zărim pământul în plin proces de transformare, eram

martore ale istoriei geologice. Am

strâns-o pe Zoela la piept, la fel ca şi pe

Saro, în medalionul pe care îl purtam

la gât. îl simţeam acolo cu noi, martor şi

el al
unui
proces
de
transfor

mare – al
nostru.
într-un
fel, eram
două

supravieţuitoare. Purtam în noi un fel de secret al vieţii, al lucrurilor care contau cel mai mult. Iar acel secret, acea

înţelegere profundă a statornic

iei
naturii şi
a
opusului
ei,

vremelnicia umană, era cel care

speram
să ne
ajute,
cândva,
să ne

regăsim echilibrul.

După ce

soarele a
apus şi
am
început
să

străbatem din nou apele, Zoela a

adormit
în poala
mea.
Prin
hubloul

de pe puntea inferioară am contemp

lat
marea
întunecată,
luminată

doar de
razele
lunii
care se
ondulau

odată cu
ea. Deşi
era
imposibil
să văd

ceva, am continuat să privesc pe

fereastră. Iar în acel întuneric am zărit

un ciob
de lună
dansând
pe apă.
Era o

metaforă
a acelui
moment
din viaţa
mea – un

crâmpei
de
lumină
într-o
mare de

întuneric
. Şi am
sperat ca
drumul
pe care o

va apuca
viaţa
mea să
fie şi el
luminat

asemene
a
valurilor
ce
sclipeau

sub
razele
lunii.

Migdale amare

— La lingua va dove manca il dente.

„Limba
se
duce
acolo
unde

lipseşte dintele”, mi-a spus

Nonna
pe
când
stătea
m la

vorbă
în
bucătărie,
înainte

de
liturgh
ia de
după-
amiază

. Zoela
şi cu
mine
urma
să ne

întoarcem la Los Angeles peste

o
săptăm
ână,
iar
Nonna

îmi spunea o poveste din

copilăria ei,
despre
un
băiat

căruia
îi
plăcea
o fată
cu

care
părinţi
i lui nu
erau
de

acord.
într-o
zi, a
dus-o
pe

fată, neînsoţită, pe un câmp

de
lângă
sat. Şi-
au
petrec

ut
după-
amiaza
într-un
fost

staul
de
catâri,
iar
seara a

condus
-o
înapoi
la
părinţi

i ei. în
Sicilia
din
copilăr
ia

Nonnei
, aşa
ceva
era
echival

ent cu
a fugi
de-
acasă.
însemn

a că
cei doi
trebuia
u să se
căsăto

rească, pentru că virginitatea

fetei
era de-
acum
pusă
sub

semnul
întrebă
rii.
Altfel,
ar fi

urmat
multe
bârfe
şi
multă

ruşine.

Când
băiatul
s-a

întors
acasă,
părinţi
i lui,
revolta

ţi, au încuiat uşa şi l-au izgonit

. I-au
aruncat
hainele în

stradă şi le-au dat foc. Băiatul

nu s-a
mai
întors
niciodată

acasă. Iar familia fetei a refuzat

să o
lase să
se
mărite
cu el.

îi
fusese
scris
să
rămân

ă
singur,
şi aşa
a şi
rămas,

până
în
ultima
zi.
Nonna

şi-a încheiat nefericita

poveste de dragoste – ce exista,

în versiuni uşor diferite, în

orice
sătuc
din
Sicilia
– cu un

proverb
despre
o
limbă

şi un
dinte
lipsă.

Am

fost
intrigată
când
mi-a

spus-o. Povestea avea multe

înţeles
uri şi,
dacă
ţineam
cont

de propria noastră

istorie personală şi de faptul

că era
spusă
de
Nonna,
era

inconstabil importantă. Noi

reuşise
răm să
scăpă
m de
soarta

acelei
familii,
ridicân
du-ne
deasup

ra
vieţilor
irosite
ale
person

ajelor
din
povest
ea
sicilian

ă.
Depăşi
serăm
înstrăi
narea

şi nu
existas
e nicio
haină
arsă în

mijlocul
străzii.
în acea
zi, cea

mai
relevantă
parte a
poveşti

i
consta
în
aceea
că

băiatul
îşi
petrec
use
viaţa

căutând ceea
ce
pierduse: o

familie
, o
fată,
propri
a lui

demnitate. Nonna îmi spunea

că de-a
lungul
vieţii
ne
întoarc

em
mereu
la
spaţiile
goale.

Aceasta era viziunea ei despre

durere. Că încercăm mereu

să
reconc
iliem
aminti
rile cu

realitatea. Dintele era o m

e
t
af
o
r

ă
p
e
n
tr

u
t
o
a
t

e
lu
c
r
u

ri
le
p
e
c

a
r
e
le
-

a
m
pi
e
r

d
u
t
în
vi

a
ţ
ă
şi
c

a
r
e
n
e

li
p
s
e
s

c.

între
Saro şi
mama

lui
existas
e
aceast
ă

legătură specială: amând

oi
spune
au
povest
iri, în

special povestiri vechi, şi

fabule
despre
viaţa
din
Sicilia.

Amând
urora
le
plăcea
să se

reîntoarcă, prin intermediul

tradiţi
ei
orale,
într-o
Sicilie

acum dispărută. Nonna împărt

ăşea
cu
mine
un
astfel

de moment. Şi chiar dacă a

trebuit
să o
rog de
mai
multe

ori să
vorbea
scă
mai
rar, să

repete anumite cuvinte

spuse în dialect, să traduc

ă fraze
întregi
în
italian
ă, a

fost dispusă să o facă. Nu

eram
fiul ei,
dar
putea
m să

fiu ascultătoare a ei. Ne

oferea
o cale
de a
umple
tăcere

a pe
care
învăţa
m să o
traver

săm.
Nonne
i îi
plăcea
să

împartă înţelepciune în

jurul
ei, sub
forma
vechil
or

parabole. Am presupus că morala

nerostită a povestirii mai

avea legătură cu despărţirile

şi cu
traiul
în
lipsa
celor

plecaţi. Peste o săptămână,

aveam să ne luăm rămas-bun

una de la alta. Nu mi-era gândul

decât
la
apropi
ata
plecar

e.
Ceva
mai
devre
me,

mă
întreb
ase
dacă
începu

sem să
fac
bagajele.
Pentru

americ
anca
din
mine
părea

exagerat,
însă în
fiecare
vară

ne
îndem
nase
să ne
termin

ăm
bagaje
le cu
două
zile

înainte de plecare.

— Gândeşte-te la ceea ce vrei să laşi aici,

îmi
spusese
ea.

\brbele ei
se

legănau
în aer.

După
trei
săptă

mâni
petrecute în
casa
ei,

ajunse
sem să
simt o
nouă
legătu

ră
între
noi, o
legătu
ră

care
se
crease
datorită

circumstanţelor comune şi

iubirii
noastre
pentru
Saro.

începu
sem să
mă
simt
ceva

mai
împăc
ată cu
perioa
dele

noastre de tăcere. I-am respec

tat
rugăm
intea
de a
nu

plânge atunci când emoţiile

deveneau copleşitoare: „Se

comin
ci tu,
non
posso
fermar

e”. Nu s-ar mai fi oprit, dacă

începe
am eu.
îmi
spuses
e asta

de mai
multe
ori în
timpul
şederii

acolo.
Nu
voia
să-mi
interzi

că
trăirile
, însă
voia să
ştiu că

era
foarte
greu
pentru
ea. Şi

că
făcea
tot ce-i
stătea
în

putinţă. Am bănuit că prefer

a să plângă singură, aşa cum o

văzusem făcând odată, în

timp ce recita rozariul.

Nici
eu nu
eram
mai
brează

, mi se
întâmp
la
deseor
i să

plâng
noapte
a,
după
ce

adorm
ea
Zoela.
Nu-mi
plăcus

eră niciodată despărţirile.

însă
gândul
că
aveam
să ne

întoarcem la Los Angeles într-

o casă
goală,
la
corvoa
da

audiţiilor pentru reclame şi la

cinele
singur
atice,
era de-
a

dreptul paralizant, chiar

dacă eram pregătită să dorm

din
nou în
patul
meu,
să-mi

revăd prieteni şi familia.

Părăse
am
totuşi
unul
dintre

cele
mai
liniştite
locuri

pe
care le
văzuse
m
vreoda

tă şi
lăsam
în
urmă
o

anumită apropiere de Saro,

care
putea
fi
găsită
doar

în acea comunitate, lângă

mama lui, în casa ei, la masa

ei. Acea apropiere, ce nu

putea
fi
exprimată în
cuvint

e, era
şi ea
copleşi
tă de
pierde

re, dar era şi consolatoare. O

parte
din
mine
simţea
că nu

mai
putea
suport
a nicio
zi aici,

o alta
nu
voia să
mai
plece

niciodată. O dualitate pe care

nu reuşeam să o înţeleg. Mi-

am
aminti
t de
ceva
ce

scrises
e
cândv
a
Vmcen

t Schiavelli despre Sicilia

şi L.A.: „Este o enigmă

imposibil de descâlcit. Când

sunt în
Sicilia,
vreau
să mă-
ntorc

în L.A.
Când
sunt în
L.A.,
tânjes

c după
Sicilia
”.

întreba

rea
dacă
aveam
să ne
întoarc

em la
Nonna
în vara
următo
are a

rămas nespusă, mai ales din

cauză
că nu
aveam
încă
un

răspunsdefinitiv la ea. Un an

părea
ceva
aflat
atât de
depart

e... Aveam de rezolvat

probleme financiare, o ipotec

ă de
refinan
ţat,
audiţii
şi

dilema
finală –
aş mai
fi
putut

să fac
faţă
unui
nou
sezon

plin de
amintiri
dulci-amare

şi
pentru
mine,
şi
pentru

Zoela?
Cine
ştie
unde
aveam

să fiu
peste
un an?
Nonna
trebuie

să se fi
întreba
t şi ea
dacă
aveam

să ne mai întoarcem, acum,

că
cenuşa
lui
Saro
fusese

îngropată.
Sigur,
timpul
petrec

ut în
Sicilia
fusese
tradiţi
a

estival
ă a
micii
noastr
e

familii,
dar ea,
mai
mult
ca

oricine
altcine
va,
trebuie
să fi

ştiut
că
văduvi
a îţi
schimb

a ideile
şi
planuri
le de
viaţă.

Presup
un că
mai
ştia, de
aseme

nea, că
deşi ne
lega
ceva
foarte

puternic, nu eram deosebit de

apropi
ate.
Rămân
ea în
sarcin

a mea
să
decid
dacă
voiam

sau nu
să mă
întorc
aici.

Noi
două
nu
împărt
ăşeam

o limbă comună în care să

putem explora toate astea. Aşa că,

pur şi simplu, nu vorbeam

despre
asta.
în
schimb
,

aveam timpul nostru petrecut

împreună, mai ales în bucătă

ria ei,
locul
în care
casa
prinde

a viaţă
de trei
ori pe
zi.

S-a
ridicat
de pe
scaun
şi şi-a

aranjat
ciorapi
i de
nailon,
care se

opreau
la
genunchi.
Apoi a

stins
focul şi
a pus
un
capac,

de la
altă
oală,
peste
vasul

în care
înăbuşi
se
câteva
roşii.

Fusese
ră
culese
ceva
mai

devreme de către un vecin.

La
prânz
erau
deja
decojit

e şi transformate într-un suc

concen
trat,
plin de
fibre
cărnoa

se, ce avea să joace un

oareca
re rol
în
pregăti
rea

cinei de diseară.

—
Are
nev
oie
de

tim
p
să
se
îng

roa
şe,
a
spu
s

ea,
ref
eri
nd
u-

se
la
sos
ul
de

roş
ii.
începu
sem
să

apreci
ez
faptul
că în
lumea

ei
nimic
nu era
făcut
în

grabă
–
iubire
a,
suferi

nţa,
bucuri
a sau
o
mânca

re pe
un
araga
z.

Zoela
se juca
la etaj
cu
Rosa

Maria, sau „Rosalia”, cum îi

plăcea
să i se
spună.
Era
nepoat

a
Giacom
ei, care
locuia
la

capătul
străzii
Grams
ci. Era
cu un

an mai
mare
decât
Zoela,
o fire

dezinvoltă şi prietenoasă. Fetele

se
cunosc
useră
pe
când

Zoela
avea
vreo
patru
sau

cinci
ani şi
de
atunci
se

jucau împreună în fiecare vară.

Rosalia era fascinată de o fetiţă

care
era
atât de
diferită
de ea –

americ
ancă,
de
culoare
,

bilingvă şi cu
o
mamă
care

era mereu dispusă să dea

bani pe
îngheţa
tă la
barul
din

piaţa centrală. Erau de nedesp

ărţit.
Se
aştepta
u una
pe alta

la uşa
uneia
sau
alteia
dintre

bunici. Zoela îi spusese Rosalie

i unde
se
găseau
dulciur
ile în

casele
femeilo
r de pe
Via
Grams

ci.
Aveau
o
prieten
ie la fel

de
solidă
precum
ciment

ul
dintre
blocuri
le de
piatră

din faţada bisericii.

Făceau forturi din cearşafuri sus,

la noi,
şi
jucau
diverse
roluri,

cu
piese
mari
de
puzzle

cu
imagini
ale
animal
elor de

la zoo
şi cu o
Bărbie
cu un
singur

picior.
Comun
icau ca
două
gemen

e, într-
o limbă
ştiută
doar
de ele,

un amestec de italiană,

siciliană şi engleză. Găsiser

ă o
cale de
a
exprim
a în alt

fel
cuvinte
le pe
care nu
le

cunoşt
eau.
Urcase
m mai
devrem

e să
văd ce
făceau,
iar
Zoela

îmi spusese să plec de acolo.

îi
plăcea
să
transfo
rme

etajul
casei
Nonnei
în
regatul

ei de
joacă
în
fiecare
după-

amiază
când
soarele
începe
a să se

retragă
, iar
satul
se
trezea

la viaţă după siestă. Şi în timp ce

Nonna
era la
slujba
de la
biseric

ă, Zoela se obişnui se să

coboare la parter împreună cu

Rosalia
ca să
şterpelească
din

prăjitu
relele
pe care
Nonna
le ţinea

într-un dulap, o versiune

italiană a Twinkies-urilor

din
Americ
a.

Două zile mai târziu, am

întâlnit
un
fermier
în timp
ce mă

duceam să pun o vedere la

poştă. Descărca migdale în

faţa
casei
sale,
mutân
du-le

din
camion
pe
trotuar
ul

îngust
cu o
viteză
care m-
a făcut

să mă
uit mai
atent
la el.
Era de

vârsta
Nonnei
.
Chipul
îi era

bătrân şi tânăr totodată, cu o

reţea
de linii
gravat
e în
jurul

unor
ochi de
un
albastr
u

strălucitor, un chip care ar fi putut

aparţine unei vedete de

cinema, dacă omul acela

s-ar fi născut în altă parte.

Nu-mi
venea
să
cred
cu

câtă
uşuri
nţă îşi
ridica
recolt

a, în ciuda picioarelor arcuit

e şi
artritice.

— Signor

a,

prendane

un

sacchett

o!

Să iau şi

eu un
sac, mi-a

zis, apoi

mi-a

făcut

semn să

vin mai

aproape:

— Portin

e alia

Croce.

Să i le
duc lui
Croce.

Şi să-i
spun
că
erau
de la

vărul
ei.
înainte
să-i
pot

răspun de ceva, intrase deja în

casă şi
se
întorse
se de
acolo

cu un sac plin, pe care

să-l iau
cu
mine.

Nu mai

văzusem niciodată până

la acea călătorie o migdală

verde,
moale,
cărnoasă,
care

să-ţi
lase un
gust
dulce
în gură

la
final.
Creşte
au
peste

tot în
copacii
din
jurul
satului

. Vara inundau ramurile,

verzi şi
cu
coaja
moale.
Cadou

ri
comest
ibile
pentru
cei

dispuşi
să facă
efortul
culesul
ui – il

raccolt
o.
Sicilie
nii
obişnui

esc să
le
mănân
ce ca
atare,

drept
gustare sau
după
cină,

împreună cu
alte
fructe.
Vărul

îmi
dădea
acum
un sac
cu

migdale uscate pentru că,

după cum mi-a explicat,

trebuia
să le
facă
loc
celor

verzi,
pe
care
urma
să le

aducă
acasă
în
zilele
următo

are.

Le-am luat şi i-am mulţumit

.

Doar
un
novice

ca
mine
putea
să
încerc

e să
care
trei
kilogra
me de

migdal
e prin
tot
satul.
La

jumăta
tea
urcuşu
lui pe
ultimul

deal
către
casa
Nonnei
,

spatele
meu
m-a
sfătuit
să le

dau naibii. Când am tras la

o parte
perdea
ua de
la
intrare

a în
casă,
Nonna
s-a
uitat la

mine
cum
pun cu
o
bufnitu

ră
sacul
pe
masă
şi a

clătinat din cap:

— Che

cos’e?

Deja se

apucase

să-l

deschidă,

ca să-i

inspectez

e

conţinut

ul.

— Sono

mandorle

.
Ştia
m
că

mig
dale
le
acel
ea

însemnau muncă

supl
ime
ntar
ă
pent

ru
ea,
într-
o
dimi

neaţă
altfel
lipsi

tă
de
even
ime
nte

notabile.

— Dove le hai trovate?

Ma sei
pazza?

„Unde
le-ai

găsit?
Ai
înnebunit?”
încerc

a să ascundă faptul că, de

fapt, îi
plăcea
că
oamen
ii îmi

dădea
u
cadour
i să i
le

aduc.
Era un
semn
de
consid

eraţie
şi
respect.
Chiar

dacă
asta
însem
na că
urma

să
munce
ască
mai
mult.

— Data viitoare când mai ies în

oraş, o
să am
nevoie
de un
catâr,

am
glumit
eu.

Nonna

a luat
sacul
şi l-a
dus în
„beci”,

spaţiul
acela
răcoro
s de
sub

scară, unde îşi depozita

uleiul
de
măsline,
sosul

de
roşii
făcut
în
casă,

cât să-i ajungă pentru un an

întreg, borcanele cu caponata şi

cu
anghinare, şi
frânghiile de

usturo
i. Tot
acolo
îi
plăcea

să
tragă
şi un
pui de
somn

în cele mai călduroase zile de

vară.

A doua
zi
dimine

aţă, m-
am
trezit
în
sunete

de
ciocan
.
Nonna
bătea

ceva, cu perseverenţă, în

faţa
uşii de
la
intrare
. M-am

uitat
din
uşa
balcon
ului

meu şi
am
văzut
sfoara
de

rufe
plină
cu
cearşa
furi

proaspăt spălate, flurturâ

nd în
vânt.
Mi-am
prins
părul

la
spate,
am
tras pe
mine o

rochie
de in
şi am
coborâ
t. Am

găsit-o
pe
Nonna
cu
ciocan

ul în
mână,
pe o
ladă
de

lemn
întoarsă cu
fundul
în sus,

spărgând migdale. La picioar

ele ei
se afla
o
pătură
plină

de coji sparte.

— Ai nevoie

de ajutor? am întrebat-o.

— N-o să faci decât să-ţi dai peste degete.

\brbise
cu o
voce
care
nu era

nici
tare,
nici
slabă.
Părea

că o scosesem din gândurile ei.

Era clar că dorea să rămân

ă
singur
ă.

— Ţi-am

lăsat
cafeaua
pe
aragaz, a
mai spus,
fără să

ridice
privirea.

Am
mai
rămas

câteva
clipe
s-o
prives
c   cum

lucrează. Constant şi repetit

iv. Decojind, feliind, mărun

ţind –
aşa
reflect
a ea la
proble

mele
vieţii,
în
timp
ce

muncea. Iar rugăciunea era

felul în
care îi
trans
mitea
acele

probleme lui Dumnezeu. Şi

chiar înainte să

mă
înto
rc
ca
să

intr
u în
buc
ătăr
ie şi

să
apri
nd
flac
ăra

de
sub
caff
etti
era,

a strigat după

mine:

— Dacă vrei să le

iei cu tine, trebuie să mă apuc de pe acum, nu?

Se
refer
ea la

migdale. Şi atunci am

înţeles că apropiata noast

ră
pleca
re
era
cea

care
îi
ocup
a
gând

urile
acum
Şi eu
tot la
ea

mă
gând
eam
în
timp

ce
îmi
beam
cafea
ua în

sunet
de
migd
ale
spart

e.

Un vânzător a

trecut
pe-
acolo,
dar
Nonna

şi-a
văzut
de
lucru.
Verişo

ara ei, Emanuela, a coborât pe

stradă
în
drum
spre
brutar.

Nonna a continuat să bată

cu ciocanul. Emanuela s-a

întors,
iar eu
am
luat
pâinea

de la
ea.
Nonna
încă
spărge

a
migdal
e. Am
aşezat
franzel

ele
lângă
aragaz
,
alături

de
anghin
area
fiartă
şi de o

oală
lăsată
la foc
mic,
plină

cu
bucăţi
de
zucchi
ni care

se agitau uşor în apa cu mentă

şi busuioc.

Apo

i am
ieşit
în
vânt
ul

dimineţii. Am luat

o
cără
mid
ă de
sub

ban
că
şi
am
aşez

at-o
pe
pote
ca
piet

ruit
ă.
Am
apu
cat

celă
lalt
cioc
an,
care

stăt
use
lâng
ă
Non

na
de
la
bun
înce

put,
şi
am
început

să
sno
pes
c   şi
eu

mig
dale
le.

— Sunt

delicioase. Poftim, a spus

ea şi mi-a întins migdala pe

care
tocmai
o
forţase
să-şi

scoată
miezul
la
vedere
.

Era absolut divină, cu o

aromă delicată şi o uşoară notă

dulce.
Pulpa
era şi
fermă,
şi

fragedă în acelaşi timp, de o

elasticitate încântătoare. Dacă

sunt
lăsate
la
uscat,
migdal

ele
devin
încă şi
mai
bune,

mai robuste. Acele migdal

e
sicilie
ne nu
aveau
nicio

legătu
ră cu
cele
împac
hetate

în
punguţe de
plastic
de 170

de grame, vândute la

casele
de
marca
t ale
benzin

ăriilor din Statele Unite.

Erau
un act
singul
ar de
bunăta

te naturală. Mi-au reami

ntit că
un
lucru
poate
fi

delicat sau dur, în funcţie de

condiţi
i şi de
grija
care i
se

acordă, intenţionat sau

nu.

Am întins mâna să mai iau una.

— Non quella. E amara, mi-a

atras ea atenţia. Nu există

nimic
mai
rău
decât
o

migdală amară. *Amaro este*

gustul
care se
află în
epicen
trul

culturii
şi
bucătă
riei
sicilien

e. Este cel care e căutat în

verdeţuriie sălbatice. Este

distilat în lichioruri. Cu

ajutoru
l lui
amaro,
sicilien
ii se

obişnui
esc cu
lipsa
de
dulcea

ţă a naturii; se apropie de

*intensi
tatea
ei
marca
ntă. în*

*bucătă
rie,
când
sicilien
ii*

alătură
ceva
amaro
şi ceva
dolce,

nu fac
decât
să
pună
în

evidență, pe aceeași scenă,

cele
două
gusturi
atât de
contra

stante
ale
naturii
.
Pentru

sicilien
i,
amără
ciunea
este un

gust esenţial şi în mâncare, şi

în
viaţă.
El a
modela
t

identitatea culinară a insulei.

Nu
există
dulce
fără
amar.

Iar
poezia
născut
ă aici
ne

spune
că
lucrul
acesta
este

valabil
şi
pentru
sufletele

sicilien
ilor.

Nonna

mi-a

arătat

umezeal

a din

interioru

l cojii pe

care

tocmai o

spărsese

m.

— Se

mai

întâmp

lă,

atunci

când

plouă

prea

mult.

înăunt

ru era

puţin

muceg

ai şi

miezul

era

uşor

putrezi

t.

— Prea

mult din

ceva

poate

dăuna.

Chiar

dacă e

vorba de

apă.
Ştiam

că
vorbea
despre
migdal
e la fel

cum o
făcuse
mai
devre
me

despre
dinte.
Dar tot
aveam
impres

ia că
vorbea
despre
mult
mai

multe.
Amând
ouă
simţise
răm că

ne
înecăm
pe
uscat
în ţara

aceea
a
tristeţi
i ce
părea

să se
întindă
până
la
infinit.

I-am aruncat o singură

privire şi mi-am dat seama că

Nonna ştia că viaţa poate fi

amară
– la fel
ca
bucuri
a şi

iubirea
. îşi
pierdu
se
soţul şi

singurul fiu. Gustul de migdal

e
amare
îi
stăruia
pe

cerul
gurii. \
bia să
mă
scutea

scă de asta.

Cât timp

am
stat
acolo,
am
avut

vântul
în
spate.
Blând
şi

silenţi
os,
vântul
era un
person

aj
persev
erent,
într-un
sat

plin de
person
aje.
Umfla
perdel

e,
trânte
a
ferestr
e.

Obliga
ciorapi
i uzi
întinşi
la

uscat
să se
loveas
că de
ziduri

de
piatră.
Purta
cântări
de

cocoş
pe
deasup
ra
clopot

niţei şi
ducea
ecouri
slabe
printre

măslini
i
înmug
uriţi
din

livezile de la marginea satului

.

Eram
perfect
conştie

ntă că,
în doar
patru
zile,
acelaşi

vânt
avea
să mă
poarte
şi pe

mine departe de insulă. Nu era

greu
de
intrat
în
livada

de
măslin
i. Am
găsit o
deschi

zătură
în
spatele unei
tufe

mari
de
dafin,
unde
pămân

tul era
mai
jos, şi
am
putut

să
îndoi
sârma
ghimp
ată

ruginit
ă fără
prea
mult
efort.

M-am ghemuit lângă un

lăstar
de
fenicul
, m-am
rostog

olit şi
m-am
strecu
rat pe
pămân

tul
familie
i cu
preţul
a doar

câteva
zgâriet
uri
minor
e pe

picioare şi a câtorva ghimpi

înfipţi în pantaloni. Mici

bulgări de pământ au reuşit

să mi
se
streco
are în
pantofi

, iar
glezne
le îmi
erau
pline

de
praf,
lucru
pe
care

proba
bil că
aveam
să fiu
nevoit

ă să-l
explic
mai
târziu.
Dar

reuşisem să intru.

M-am

ridicat în picioare şi am

văzut
că
mulţi
copaci
aveau

deja
fructe
mici,
măslin
uţe

verzi,
nu mai
mari
decât
bobul

de strugure. Saromă

învăţa
se că
atunci
când
aveau

acea
nuanţă
de
verde
uşor

gălbui
mai
rămân
eau
câteva

luni
până
la
cules.
Pe

trunchiul noduros al copac

ului de
lângă
mine
urca în
grabă,

pe diagonală, o procesiune

de furnici negre. Sub copac,

ca şi
în
restul
livezii
în

pantă,
pământul
părea
curăţa

t de curând, iar asta mă

ajuta
să
ajung
la
locul

pe
care îl
aleses
em.
Putea

m să
păşesc
fără
să-mi
fac

griji
din
cauza
şerpilo
r sau a

gropil
or
mari,
care
altfel

ar fi fost ascunse de spicele

de
tummi
nia
înalte
până

la genunchi – un soi străve

chi de
grâu
care
creşte
peste

tot
după
ce
vântul
îi

împrăştie, în fiecare anotimp,

seminţele pe pământ.

M-am adâncit în livadă, înaintâ

nd cu atenţie pe terenul

înclinat, ca
să nu
cad.
Odată

ajunsă
în
mijloc,
m-am
oprit

în faţa
copac
ului
lângă
care

voiam
să
împrăş
tii
cenuşa

lui
Saro.
Briza
uşoară
, de

după-amiază târzie, venită

dinspre Mediterana m-a

răcorit
şi mi-a
dat
curaj.

Copacul pe care îl aleseseem nu

era
nici
cel
mai
mare,

nici
cel
mai
bătrân
. Avea

doar
cea
mai
frumo
asă

vedere
spre
marea
orbitor
de

albastră şi mereu prezentă, şi

mai
avea şi
suficie
nt
pământ

t drept
la
poalel
e lui
încât

să pot
să mă
aşez
acum,
când

simţeam cum mă copleşeşte

emoţia.

Mâinile îmi

tremur
au
uşor
când
am

luat cutiuţa de lemn din

buzunar şi am deschis-o.

Am scos punguţa de plastic

transp
arent,
destin
ată
bijuter

iilor mici, şi am desigilat-o.

Dacă
aş fi
planifi
cat
lucruri

le mai
bine,
aş fi
putut
să

învăţ o rugăciune pe care s-o

rostes
c
acum.
Dar nu
o

făcuse
m. Să
stau
aici, în
acest

spaţiu sacru al naturii, era

singur
a
formă
de
rugăci

une
potrivi
tă
pentru
a-l

încredi
nţa pe
Saro
acelei
terra

firma.

Cenuşa
a curs
uşor

din punguţă, căzând delicat

şi lent pe pământ. Am privit-o

cum
dispare
în
ţărâna
cenuşi

e. Apoi, ultimele frânturi,

aproape imperceptibile, au

fost
luate
de
vânt.

Se
întorse
se
acasă,
redat

pentru
totdea
una
pământ
ului

copilări
ei sale,
liber
undeva
între

mare şi munte.

Când m-am

ridicat,
în cele
din
urmă,
cămaşa

îmi era pătată de transpiraţie şi

de lacrimi. Cicadele

ţinuser
ă
neobos
it
socote

ala
timpul
ui.
Erau o
adevăr

ată simfonie siciliană. Apoi

s-a
auzit
un
motor
de

tractor
pârâin
d
undeva
în

depărtare.
Viaţa
mergea
înainte

în
Sicilia.

Partea

a treia

A

DOUA

VARĂ

Casa

quantu

stai e

tirrinu

quantu

viri.

(Acasă

pentru

cât timp

ai nevoie

şi

pământ

cât vezi

cu ochii.)

Proverb

sicilian

Moşteniri de

familie

Cu
două
zile
înainte
de

prima
comem
orare a
morţii
lui

Saro,
mă
aflam
în faţa
Scenei

7 de
pe
platoul
studio
urilor

Paramount din Hollywood,

când
un val
de
durere
s-a

repezit
asupra
mea
lăsând
u-mă

într-o
stare
de
totală
sfârşea

lă.
Eram
pe cale
să dau
o

probă
pentru
episod
ul pilot
al unui

Trecuseră cincizeci şi două

de
dimine
ţi de
miercu
ri de

când murise Saro. Suficient de

multe
miercu
ri
pentru
ca

Zoela
să
devină
ceva
mai

înaltă,
iar
dinţişorii ei
de

lapte
ceva
mai
puţini.
Suficie

nt de
multe
miercu
ri ca să
mă

întrebe, iar şi iar, „De ce a

murit
Babbo
?”, iar
eu să-i
dau

mereu
răspun
suri
nesatis
făcăto

are.
Suficie
nt de
multe
miercu

ri
pentru
a
vedea
cum

încă
un pic
de
vopsea
se

decoje
şte de
pe
casa
noastr

ă
veche
de o
sută de
ani şi

suficiente miercuri ca să putem

vedea cum apartamentele din

blocul
de
vizavi
se
golesc

şi se umplu din nou. Am

avut
zile de
miercuri în
care

nu
putuse
m să
mă
dau jos

din
pat, şi
zile de
miercu
ri în

care
îmi
fusese
imposi
bil să

adorm,
zile în
care
fusese
m atât

de sleită şi de îndurerată,

încât îi rugasem pe alţii să-mi

ducă
fiica la
şcoală,
să-mi
facă

cumpărăturile sau să stea alături

de
mine
la
masa
din

sufrag
erie şi
să mă
ajute
să

împăturesc hainele.

Stivuis
em
cincize
ci şi
două

miercuri una peste alta, la baza

cărora
se afla
acea
dimine
aţă de

miercuri care schimbase totul.

în tot
acest
timp,
trăisem un

doliu
de
gherilă
– un
doliu

pe furiş, departe de ochii

publicului, folosind orice tactică

imagin
abilă
pentru
a
putea

supravieţui. Mai mult, avuses

em
convin
gerea
nerosti
tă că,

dacă
aş fi
reuşit
să
rezist

şi aş fi împiedicat ca totul să se

năruie
în jurul
meu,
la
sfârşit

ul
primul
ui an
lucruri
le ar fi

devenit mai uşoare. Dar nu s-a

întâmplat aşa, iar eu m-am simţit

păcălită.

în schimb

,
ajunse
sem
să-mi
simt

suferinţa ca pe un personaj din

viaţa
mea,
cineva
pe
care

trebuia
să
ajung
să-l
cunosc

, cu
care
trebuia
să mă
împriet

enesc,
să mă
împac,
pentru
că era

mai mare şi mai puternic

decât
orice
cunosc
usem
vreoda

tă. Mă trăgea în jos şi uneori

mă
împing
ea
înainte
, în

ziua
aceea,
nu
eram
sigură

ce era
capabil
să
facă.

în
timp
ce
traver
sam

platoul
către
biroul
de
castin

g, îmi
repeta
m în
minte
replicil

e
pentru
a nu
ştiu
câta

oară: „Am găsit cadavrul”,

apoi:
„Crimi
nalul
nu se
aştept

a la
asta”.
Mai
încolo:
„Nu

sunt
sigură
că îmi
doresc
jobul

ăsta”,
în
aceast
ă
ultimă

replică
exista
un
adevăr
unic şi

personal. După un întreg

an,
încă
mă
simţea
m

nepotrivită
pentru
jobul
de

văduvă.

Mi-am ridicat

privire
a spre
turnul
de apă
ce se

profila
deasu
pra
legend
arelor

studio
uri
hollyw
oodien
e. îmi

plăcea mult la Paramount. Aici

fusese
căminul
primelor

mele
seriale
de
televiz
iune şi

nu mă
mai
sătura
m de
arhite

ctura
sa în
stil
italieni
zant şi

Art
Deco.
însă
acel
turn

de apă
îi
dădea
aerul
unui

orăşel.
Prima
dată
când
intrase

m cu maşina pe terenul

studio
urilor
îl
folosis
em

drept
reper
pentru
a reuşi
să mă

întorc
la
locul
de
parcar

e. Era inscripţionat cu logoul

Paramount – un vârf de munte

înconjurat de stele. în

timp
ce mă
îndrep
tam
spre

audiţie
, mă
întreb
am
cum ar

fi să
mă
aflu în
vârful
unui

munte.
Să urc
atât de
sus şi
să pot

sta deasupra tuturor

lucruri
lor,
deasupra
ceţii şi

a
norilor
. Mă
întreb
am

cum ar
fi să
pot
avea
parte

de un
răgaz
de la
greaua
suferin

ţă a doliului.

Pe

lângă
mine a
trecut
o
maşin

uţă de
golf,
cu un
asiste
nt de

vreo douăzeci de ani de la

NCIS: Los Angeles, care vorbea

în
cască.
Un
curier
şi-a

aruncat bicicleta lângă

un palmier şi a intrat în

cantină. Pentru o clipă,

m-am
gândit
să mă
opresc
şi eu

acolo,
să iau
un
espresso.

Apoi mi-a sunat telefonul. Era

mama.

— Ai aterizat? am întrebat-

o.

Trebui
a să
soseas

că
ceva
mai
târziu
de la

Houston. Tata şi Aubrey

urmau
să vină
şi ei în
oraş
să mă

ajute
cu
prima
come
morar

e. Plănuisem o întâlnire

acasă,
cu
prietenii.
Nimen

i nu
voia ca
eu sau
Zoela
să

rămânem singure. Cu atât

mai
puţin
noi.

— Ce să

cumpăr? m-a întrebat. Am zis să

te sun
acum,
în caz
că eşti
ocupat

ă cu Zoela mai târziu. Ştia că

nu obişnuiam să răspund

seara
la
telefon
.
Sfârşit

ul zilei
încă
era
imprev
izibil

pentru noi. Unele zile era în

continuare foarte dificil, mai

ales
acum,
când
se
apropi

a
comemorarea.
Zoela
se

întorsese în propriul ei pat,

dar
avea
nevoie
de o
mulţim

e de
timp
de
pregăti
re ca

să se simtă suficient de în

siguranţă
încât
să
poată

adormi. Apoi, mă prăbuşeam şi

eu în
patul
meu,
făcută
praf de

durere
a de a
fi un
părinte
singur

şi îndoliat. Deseori doar

zăceam
acolo,
complet

trează. Când în sfârşit reuşea

m să
adorm,
aveam
un vis
recure

nt în
care
eu şi
Saro
făceam

dragos
te pe
plajă,
aşa
cum

făcuse
răm în
Grecia
şi în
Elba.

în vise,
în jurul
cortulu
i de pe
plajă

în care
ne
întâlne
am
zilnic

pentru
a ne
împleti
trupuri
le unul

în jurul
altuia
se
îngrăm
ădeau

dune
de
nisip.
El mă
pătrun

dea şi
eu
ţipam,
apoi
mă

uitam
afară
şi
vedea
m cum

veneau valurile peste noi. Şi înţeleg

eam că
adăpos
tul
avea
să ne

fie
mătura
t de
ape.
Cu noi

cu tot.
Iar
atunci,
îi
spunea

m în vis: „Grăbește-te, grăbeş

te-te,
hai s-o
facem!
” După
care

mă
trezea
m în
tăcere
a din

jur.

— Nu ştiu, mama.

Putem să ne gândim mâine

la cumpărături? Sunt în drum

spre o
audiţie
, acum.

— Super!

Baftă!

Deşi conducea o

afacer
e de
multe
milioa
ne de

dolari, era foarte încântată de

faptul
că eu
aveam
o
carieră

artistic
ă şi se
entuzi
asma
întotde

auna
când
auzea
că mă
ducea

m la
vreo
audiţie
.

— O să fie bine! îţi iau flori. Le meriţi.

Zece minute mai târziu, stătea

m într-o sală de aşteptare

plină de actori. După alte

cinci,
mă
aflam
în faţa
unei

camer
e de
filmat.
încă
cinci

minute
şi
termin
asem.

Când
am
ajuns
acasă,
soarele

străluc
ea în
fereast
ra
bucătă

riei, scăldând podeaua

veche
de o
sută de
ani
într-o

lumină
aurie,
care
mă
ducea

cu
gândul
la o
glazur
ă de

caramel ce o acoperea în fâşii.

Am ascultat valurile de

tăcere
care se
pogorâ
seră
peste

casa
mea.
încă
nu mă
obişnui

sem cu
asta.
Uneori
,
tăcere

a
părea
asurzit
oare,
părea

să bată în geamuri, făcând

u-le să zornăie. Zoela era la

şcoală, însă am strigat-o, apoi

l-am
strigat
pe
Saro,
doar

cât să
înec
sunetu
l acela
al

nimicului. M-am prefăcut că

Saro
mă
striga
şi el
din

camera de alături, aruncându-ne

replicile înainte şi-napoi,

într-
unjoc
pe
care îl
jucam

ca să
umplu
golul
fizic şi
emoţio

nal.
însă în
ziua
aceea,
numel

e lor
mi-au
căzut
de pe
buze

pe pardoseală cu un bufnet

surd.
Doar
ecoul
linişţii
mi-a

răspuns.

Trebuia să

mă duc
peste
două
ore să
o iau

pe
Zoela
de la
şcoală.
Avea

să
umple
casa
de
gălăgi

a desenelor animate, a

jocurilor de cărţi sau a celor

cu păpuşile ei, de cântecul

pianului. Scrisese de curând

o
povesti
re
despre
o fetiţă

care îşi
pierdu
se
mama
pentru

că
aceast
a
rătăce
a în

căutarea tatălui mort al fetiţei.

în decursul acestui an, îşi

sărbătorise pentru prima dată

ziua de naştere fără tatăl ei. Şi

mă
întreba
deseori:
„Cine

o să
aibă
grijă
de
mine

dacă
tumori
?” Era
o
întreba

re care
ne
invada
multe
conver

saţii – la dentist, în avion,

când
îşi
punea,
seara,
capul

pe
pernă
înainte
de
culcar

e.

— Sunt
bine,
sunt

sănăto
asă,
sunt
aici
lângă

tine. Şi intenţionez să rămân

aici să te văd cum îmbătrâneşti.

începuse

să devină

o

mantră,

răspunsu

l acesta

al meu.

— Dar nu

poţi fi

sigură de

asta.

La opt

ani ştia

deja că

viaţa era

plină de

capcane.

— Ai dreptate.

Nimeni nu ştie când o să moară.

Dar ceea ce contează e că

sunte
m în
viaţă
acum
Şi că

sunt
aici,
lângă
tine,
acum.

Chiar în aceste clipe.

Erau
genul
de
lucruri
pe

care
cărţile
şi
terape
uţii mă

învăţas
eră că
trebuia
să i le
spun

ca să-i calmez anxietatea.

Acum,
că îmi
termin
asem
treaba,

toată
greuta
tea
zilei se
rostog

olea
peste
mine,
iar eu
mă

simţea
m
brusc
lipsită
de

scop şi
cu
mintea
aiurea.
Aveam

nevoie de aer curat. Aşa că am

ieşit în
grădin
a lui
Saro,
acolo

unde
creşte
au
vrejuri
le de

bob.
Era
singurul loc
din

casă
care
îmi
putea
ridica

greuta
tea de
pe
suflet.
înviere

,
înnoire
, hrană
–
aceste

a erau promisiunile bobului.

Stăteam în faţa fântânii

central
e şi îmi
aminte
am
cum

începu
se să
prindă
formă
grădin

a într-
un
ianuari
e din
urmă

cu
câţiva
ani. în
primăvara

aceea,
Saro
se
recupera

după operaţie şi trecea printr-

o nouă
tură
de
chimio
terapi

e. Am gustat atunci, în sfârşit,

pasta
con
fave
făcute
cu bob

proasp
ăt
cules
din
grădin

ă. Era ceva foarte important în

acest prim fel de mâncare

făcut
din
grădin
a lui.
Saro

găsise
acolo
o cale
de a-şi
transf

orma
anxiet
atea,
frica şi
îngrijo

rarea
în
ceva
minun
at. Pur

şi
simplu
am
plâns
când

am luat prima îmbucătură.

Şi în acel moment am jurat

să
plante
z bob
în
fiecare

an de
atunci
înainte
. Când
s-a

terminat sezonul, am uscat

doi
pumni
de
boabe,
care

aveau
să
devină
seminţele

noastre pentru anul următ

or. Şi
am
continuat
aşa

timp
de
cinci
ani.

Chiar şi în acest prim an

care a
urmat
morţii
lui am
planta

t bob
într-o
zi de
sfârşit
de

ianuarie – aniversarea zilei în

care fugiserăm la New York.

Părea
u să
fie
vreo
două

kilograme de bob acolo, în

abundenţa grădinii, aştept

ând să
fie
cules.
Saro
mă

învăţa
se
cum
să
estime

z din
ochi o
recoltă
.
Aş fi

vrut să pregătesc mâncarea lui

preferată de primăvară, purea

di fave con crostini, pentru

cei patruzeci de prieteni care

aveau
să vină
să-mi
fie
alături

la această comemorar

e a
treceri
i lui în
veşnici
e.

Plănuiserăm să-i celebrăm

viaţa
peste
două
zile şi
să

ridicăm un pahar în cinste

a
faptul
ui că
eu şi
Zoela

reuşis
erăm
să
trece
m

cumva
peste
cel
mai
greu

an din vieţile noastre. Trecus

em de
la
haosul
vieţii
de

îngrijit
oare,
cu
perma
nentel

e ei
alarme
şi
proble
me

sâcâit
oare,
de zi
cu zi,
la

melan
colia
doliulu
i unei
văduv

e, \
biam
să-mi
recuno
sc

această transformare,

căreia
învăţa
sem
să-i
suprav

ieţuiesc. Şi voiam să o fac

cum
trebui
e. Aşa
că am
începu

t să
culeg
păstăil
e de
pe

vrejuri
.

Mă
simţea

m recunoscătoare pentru

cei pe
care
aceste
boabe
aveau

să-i
hrănea
scă.
Dacă
priete

nii
sunt
familia
pe
care

ţi-o
alegi,
eu îmi
aleses
em

cea
mai
bună
familie
din

lume.
Ei
erau
tribul
meu.

Fiecare dintre ei intrase

în
viaţa
mea în
urma
unei

întâlniri întâmplătoare – o

clasă
de
boboci
la
colegi

u, o
primă
zi de
filmări
pe un

nou
platou,
în
timpul
căutăr

ii
încălţă
rilor
copilul
ui prin

groapa
cu
nisip
de la
creşă,

datorită lui Saro, care avea

obiceiul să se prezinte

părinţi
lor
altor
copii
birasia

li pe
care îi
vedea
în parc
cu

formula: „Copilul meu seamă

nă cu
al
vostru,
cred
că ar

trebui să facem cunoştinţă”.

Tribul
meu
era
format
din

toate categoriile sociale,

vârstele, preocupările şi

profesi
ile –
un
artist
mozaic

ar, un
avocat
, un
profes
or, un

terape
ut, un
banch
er de
investi

ţi, un
actor,
un
scriito
r, un

şofer
de
limuzină,
un

creator
de benzi
desenate
. Ceea ce
ne unea

pe toţi
era
dorinţa
noastră
nestrăm

utată de
a merge
unii
alături
de alţii

în
vremurile cele
mai
nesigure

şi mai dureroase. Ajunseseră în

viaţa mea din întâmplare, e drept,

dar aleseseră să rămână aici. Iar

acum,
voiam să
le ofer
mâncare
de bob

sicilian.
Mâncare
făcută
din
plantele

pe care le îngrijisem peste iarnă, în

aşteptarea
acestei
zile. \
biam să

strâng
întreaga
echipă în
braţe,
pentru a

le spune
tuturor
că
dragoste
a şi grija

lor din ultimele douăspre zece luni erau

singurul
motiv
pentru
care încă
mai

stăteam acum în picioare.

Deoarec

e era
prima
dată
când
primeam

un
număr
mare de
invitaţi,
încercam

literalmente să reînvii ceva – o tradiţie pe care o avuseserăm eu şi Saro, de a ne

deschide
casa
prietenil
or
pentru

întâlniri vesele şi mâncare bună. El fusese

mereu
magnetul care
atrăgea
oamenii

în casa
noastră.
Tuturor
le plăcea
să se afle

în compani a lui, să-i guste mâncare

a, să-i asculte nenumăratele poveşti

despre
copilăria
din
Sicilia,
unde un

profesor
îşi
pusese
cândva
elevii să

se
întoarcă
acasă,
prin tot
satul, cu

o hârtie
prinsă
pe spate,
pe care
scria:

„Sunt un măgar”, pentru că nu fuseseră

atenţi la
ore.
Prietenii
noştri
adorau

aceste
poveşti
despre
un timp
şi un loc

care păreau desprinse din Cinema

Paradiso
.

După
moartea

lui, m-am temut că prietenii noştri nu

aveau să
mai vină
la noi,
pentru
că eu nu

eram ca el. Nu eram la fel de relaxată,

de
dornică
de
oaspeţi
oricând

şi
oricum,
genul
care să
aibă uşa

mereu
deschisă.
Eram
mai
rigidă,

aveam o nevoie aproape patologică ca

totul să fie planificat. însă am

sperat că
prin
organiza
rea
acestei

întâlniri
aş putea
să aduc
înapoi şi
o parte

din convivialitatea lui Saro, odată cu

o casă
plină de
oameni
care
mănâncă

împreună, varsă vin pe masă şi râd la

amintirile adunate în atâţia ani.

M-am
întors în
casă şi
am
răsturna

t pe
blatul
insulei
din
bucătări

e un mic
munte
de păstăi
de bob
proaspăt

culese
din
grădină,
gata să
pregătes

c
mâncare
a lui
preferat
ă de

primăvară, însă nu îmi aminteam toţi

paşii. îmi aduceam aminte partea cu

decojirea
şi
fierberea
, dar
restul

era vag.
Trebuia
să-l fac
piure cu
un pic

din apa
în care
fiersese
sau
trebuia

să fac o supă pentru asta? Ar fi trebuit

să adaug
usturoi
sau
ceapă
eşalotă?

Cred că
usturoi
era.
Piper?
Cât de

mult ulei de măsline? Ar fi mers şi

cu unt?

O
singură
persoană
puteam

suna în
astfel de
situaţii:
pe
Nonna.

— Ce

mai e
nou prin
sat?

în
afară

de sfaturile culinare, ea

rămăs
ese
acum
singur
a

persoa
nă cu
care
mai
vorbea

m regulat în italiană.

Conversaţiile noastre, care aveau

loc de trei ori pe săptămână,

mă ajutau să-mi păstrez

oarecu
m
fluenţa
şi
legătur

a cu
fosta
mea
viaţă.
Erau

felul în
care
rămân
eam
conect

ate şi
ne
ţineam
la
curent

cu ce
mai
făceam
în
absenţ

a lui
Saro.
El
vorbis
e zilnic

cu ea
după
ce
tatăl
lui

murise
. Aşa
că mi
s-a
părut

normal
să
continuăm
tradiţi

a după moarte a lui Saro. Iar

acest
lucru
ne
apropiase.

— Eh, la fel ca de obicei. Nu

prea
ies din
casă.
Nu are
rost

să-mi
plimb
tristeţe
a, mi-a
răspun

s ea pe
jumăta
te în
dialect
, pe

jumătate în italiană. Dar o să

mă duc
la
slujba
de
pomen

ire.

Slujba
lunară
de

pomen
ire a
lui
Saro
era

modul
ei de a
marca
trecere
a

timpul
ui. Nu
ştiam
cum
să-i

spun
că noi
urma
să
avem o

adunare acasă în onoare

a lui, o
celebr
are a
vieţii
lui. Ar

fi fost probabil o greşeală să

foloses
c
cuvânt
ul
„celebr

are” cu
o
femeie
pentru
care

un
aseme
nea
ritual
cultura

l nu
exista.
Mi se
întâmp
lase de

multe
ori să-
mi fac
griji că
ceva

din
ceea
ce-i
spunea
m

putea
fi
înţeles
greşit
în

traducere. Era un alt fel în care

moarte
a lui
Saro
contin
ua să

reverbereze. El ar fi ştiut ce să

spună,
cum să
spună,
cunoşt
ea

toate dedesubturile culturale: ce

să omită, ce să cosmetizeze,

ce să explice în amănunt. în

absenţ
a lui,
eram
foarte
îngrijo

rată în
privinţ
a
felului
în care

limba
pe
care o
vorbeam sau

folosirea
greşită
a unui
cuvânt

ar fi putut naşte confuzie sau

răni pe cineva.

— Zoela şi cu

mine
invită
m
câţiva
oameni

la noi.
A venit
şi
familia
mea în

oraş. O să-l comemorăm pe

Saro.

îmi
venise
în

minte
cuvânt
ul
italien
esc

pentru
„come
morare
” în
timp

ce
vorbeam cu
ea la
telefon

.

— Şi o să fac bob din grădină.

Ştia
despre
bobul
acela
moşten

ire de familie, transmis de la

o
generaţie la
alta în
Sicilia,

pe
care îl
cultiva
m în
fiecare

an. O
făcea
fericită
să şi-l
imagin

eze
crescâ
nd în
pămân
t

străin,
hrănin
du-ne
aici, la
mii de

kilometri depărtare. Mi-a

dat
câteva
sfaturi
despre
cum să

păstrez bobul cremos după ce îl

făceam piure. Apoi am

vorbit despre Zoela şi

despre şcoală. A vrut

să
ştie
dacă
Zoela
mai

întreba de Saro. Şi, chiar

înainte să închid, m-a surpri

ns cu
o
ultim
ă
întreb

are:

— Veniţi în Sicilia vara asta?

—

D
a
,

v
e
n
i

m
,

i
-

a
m

r
ă

s
p
u
n
s

î
n
a
i

n
t
e

c

a

m
i
n

t
e
a

m

e
a

s
ă

a
i
b
ă

t
i
m
p

s
ă
-
ş

i

p
l
ă

n
u
i
a
s

c
ă

r
ă

s
p
u
n
s

u
l
.

M-a

surprins caracterul reflex al răspunsului meu.

— Cred că o să ne facă bine să venim, m-am

auzit
adăugân
d.

A

m

î
n
c
h

i
s

t
e

l
e
f
o
n

u
l

ş
i

m
-
a
m

u
i
t
a

t

l
a

m
o
r
m
a

n
u
l

d

e

b
o
b

.

U
n
i

i

o
a
m

e
n
i

m

oşten

e
s
c

b

i
j
u
t
e

r
i
i
.

E
u

a
v

e
a
m

b

o
b
.

Două zile mai târziu, mi-am

pus
toată
energi
a în a
pregăti

o masă
memor
ială, ca
un
altar,

în
camer
a de la
parter
în care

Saro
murise
cu un
an mai
devre

me.
Am
aprins,
împreună cu

Zoela, lumânări prin toată

încăperea. Am pus muzica

lui
prefer
ată,
am
aşezat

peste
tot
cărţile
lui
prefer

ate.
Am
pus un
rozariu
în jurul

statuii lui Buddha. Apoi am

deschis uşile glisante şi am spus o

rugăciune. O oră mai târziu,

unul
după
altul,
prieten
ii şi

familia au umplut casa. I-am

invitat
pe toţi
cei
care
soseau

să
treacă
prin
acea
încăpe

re,
dacă
doreau
, şi să
lase un

mesaj
pentru
Saro.
O
puteau

face cu
voce
tare, în
gând
sau în

scris,
într-un
caiet
de
comem

orare.

Curtea
din
spate

era înţesată de oameni, cu

toţii
prinşi
în
conver
saţii

despre
Saro,
despre
viaţă,
evenim

ente actuale, mâncare.

Fântâna clipocea, aerul

era
plin de
mireas
mă de
iasomi

e. în
ziua
aceea
de
primăv

ară,
cerul
Los
Angele
sului

era senin şi generos.

Pe măsură ce după-amiaz

a s-a topit treptat în lumin

a
crepu
sculul
ui,
oame

nii au intrat în casă. Eram

peste treizeci de persoane

înghe
suite
în
sufra
gerie,

în jurul şemineului, al

pianului şi al ferestrei uriaşe

ce
dădea
înspre
grădin
a lui

Saro.

— Vă mulţumesc

tuturor că sunteţi aici. Lui

Saro i-ar fi plăcut mult să ne

vadă
pe toţi
adunaţ
i aşa.
Cred

că şi el
este
cu noi
acum.
Şi ştiu

că ar
avea şi
nişte
poveşt
i de

spus,
ca de
obicei.
însă
azi mi-

ar
plăcea
ca
oricine
doreşt

e să
ne
împărt
ăşeasc
ă o

poveste despre el.

Zoela a urmărit, aşezat

ă în
poala
mea,
cum
camer

a s-a însufleţit de poveşti

despre prietenia, idiosincraziil

e,
bomba
sticele
sale
discur

suri
politice,
sufletul lui

bun,
blândeţea,
ospitalitatea

şi
mânca
rea
lui. Şi
despre

dragostea lui, bineînţeles. Oame

nii au
vorbit
şi
despre
dragos

tea lui
pentru
mine
şi
pentru

Zoela.
Câţiva
dintre
prietenii

noştri
muzici
eni i-
au luat
chitar

ele şi un jam-session ad-

hoc a
pus
stăpân
ire pe
casă.

Pianul, bongoul, chitara-bas

şi cea
acusti
că au
umplu
t aerul

de muzică. Mă simţeam mai

vie
decât
oricân
d în
anul

care trecuse.

După

ce
toată
lumea
a
plecat,

mult
după
ora 9
seara,
eram

obosită, dar
încă
sub
vraja

acelui
val de
iubire.
Am
strâns

resturile de mâncare şi pe

când
le
punea
m în
frigide

r am
observ
at că
mai
rămăs

ese
piure
de
bob.
Mi-am

adus
aminte
de
conver
saţia

avută
cu
Nonna
cu
câteva

zile
înainte
, de
câte
griji

îmi făcusem despre ce şi

cum
să
spun.
Promis
esem

că
aveam
să
merge
m din

nou la
ea.
Deci
va mai
fi o

vară
acolo.
Şi mai
aveam
o

groază
de
lucruri
pe
care

trebui
a să le
învăţ,
în
afară

de
cum
să
cultiv
şi să

prepar
bobul
de una
singură.

Lucruri legate de viaţă,

de creşterea copiilor, de

intimitatea necesară pentru

a rămâne aproape de

familia lui trecând peste

toate diferenţele geografice

sau
cultur
ale şi
peste
marele

ocean
de
durere
.

La masă

— Ştii,
nu
eşt
i
obl

iga
tă
să
fac
i

ast
a.
Un
ii
oa

me
ni
ma
i şi
ple

ac
ă,
mi-
a
sp

us
Juli
e.

Ne

aflam
la The
Ivy pe
Robert
son, la

trei
luni
după
ce
Saro

fusese
diagnosticat
cu un
cancer

de
ţesuturi moi
care
făcuse

metast
aze
osoase
şi
intrase

în vâltoarea nesfârşitelor

runde
de
chimio
terapi
e

debilitantă. Mie era profes

oara
mea
de
actorie
,

prietena şi mentorul meu.

însă cel mai important

era că
soţul
ei
murise
când

ea
avea
puţin
peste
treizec

i de
ani,
lăsând
-o să-şi
creasc

ă
singur
ă fiul.
Ştia ce
însea

mnă
încrân
cenare
a,
greută

ţile şi
despre
cum
să-ţi
joci

cât
poţi de
bine
mâna
proast

ă pe
care
ţi-o
împărţ
ise

soarta. Se confruntase ea

însăşi
cu o
boală
care-i
pusese

viaţa
în
pericol
.

— Uneori chiar poate fi prea mult,

cu toM
altcev
a
decât
îţi

închip
uiai
atunci
când
ai spus

„da”, a continuat ea, uitându-se

fix în
ochii
mei.

Cu

doar
două
nopţi
înainte
, Saro

şi cu
mine
trecus
erăm
prin

cel
mai de
jos
mome
nt al

căsniciei noastre. Ne ţineam

în
braţe
în pat,
după o
săptă

mână de chimioterapie

deosebit de grea. Sistemul său

imunit
ar se
reduse
se la
atât de

puţine
globul
e albe,
încât
am fi

putut
să le
botezăm pe
fiecare

în parte. Era o situaţie

cumplită. Aşa că l-am săruta

t, în timp ce zăcea acolo,

şi mi-am plimbat mâna peste

pieptul
lui.

Mi-a dat

mâna la

o parte şi

mi-a

spus:

— Cred

că ar

trebui să-

ţi iei un

amant.

— Ce?!

Nu

spusese

niciodată

aşa ceva.

Am

simţit că

se

învârte

camera

cu mine.
— Nu, în

niciun
caz.
Nu,
Saro.
Te

iubesc
pe tine
şi doar
pe
tine. \

bm
trece
împre
ună
prin

povestea asta. Nu mai tăcuseră

m sex de
luni de
zile.
Fusese
prea

bolnav,
prea
slăbit,
prea
copleşit

de
greţuri.
Niciunul
dintre
noi nu

abordase
direct
acest
subiect.
Doar ne

ţineam
în braţe
în
fiecare
noapte,

după
care ne
răsucea
m
resemna

ţi pe o
parte,
încercân
d să
închidem

cât de
cât ochii.

— Nu o
să-mi

caut
niciun
amant.
Tu eşti
amantul
meu.

Punct.

— Doar că eu nu

vreau
să
suferi
atât
de

mult.
Ai
nevoi,
iar eu
nu ţi

le pot îndeplini.

— Dacă

mai scoţi
o vorbă,
te omor.
Gata. Nu
face

asta.
Sunt
bine aşa
cum
suntem

acum

Mi-am
aşezat
palma
înapoi pe

pieptul lui şi l-am sărutat:

— Şi vom

fi bine.

Apoi m-am întors cu

spatele la el, cu înţelegerea intimă a

faptului că ne aflam pe un teritoriu

psihologic cu totul nou. Nu ne

luptam
doar
pentru
viaţa lui,
ne

luptam şi
pentru
căsnicia
noastră.

Tocmai îi povestisem toate astea lui Julie. îmi

închipuis
em că
avea să
mă
încurajez

e, să-mi spună ceva care să-mi ridice

moraM,
să mă
mai
scape de
poveri

psihologice. Nu mă aşteptasem deloc

să-mi
sugereze
să-l
părăsesc
.

— Cum poţi să zici aşa ceva? am întrebat-o eu.

Aveam o senzaţie ciudată, pe care o simţeam urcându-mi spre gât, dar înainte să pot

să-mi
dau
seama
despre
ce era

vorba, o
alta s-a
repezit
să-i ia
locul:

furia.
Mi-am
dat
farfuria
la o

parte şi
am privit
înjur, la
sala
aceea

plină de
vânători
stridenţi
de
celebrită

ţi pentru
care era
cunoscut
restaura
ntul The

Ivy.

Părea
atât de
absurd

să
discutăm
aici, în
acest
decor,

despre
cancer şi
despre
mine
părăsind

u-l pe
Saro! M-am
simţit
deodată

istovită.
Prânzul
acela
fusese
fix

opusul
unei
întâlniri
vesele şi
relaxate,

ca între
fete,
despre
care
vorbise

Mie când
mă
convinse
se că
aveam

nevoie
de
câteva
clipe de
frivolitat

e după atâtea luni de îngrijire intensă.

— \
brbesc
serios.
Plecare
a e şi

ea o
opţiune
, a
repetat
neabăt

ută, în
timp ce
şi-a
mai
turnat

nişte
ceai.

— Nici
nu se

pune problema. Nu l-aş părăsi niciodată pe Saro.

Oare de
ce nu
înţelegea
?

—

Atunci,
a spus
ea
apăsat,
trebuie

să
alegi
asta.
Adică
să

alegi asta cu adevărat.

A mai luat o îmbucătură, a sorbit

din
ceaiul
ei Earl
Grey,
după

care s-a sprijinit de spătar

ul
scaunu
lui.
Obţinu
se un

răspun
s de la
mine,
exact
aşa

cum intenţionase, provocândumă.

— Fă tot ce poţi şi

păstrează-ţi inima deschisă, a

adăugat ea.
înfruntă
necuno

scutul.
Şi el,
oricât
de
greu îi

va fi,
va
trebui
să facă
la fel.

Dacă sunteţi în situaţia asta,

trebuie
să
treceţi
prin ea
împreu

nă.

în acea
zi, am
plecat

de la The Ivy cu revelaţia că

mariaj
ul
nostru
ar
putea

deveni mai profund decât ne-am

fi putut
imagin
a
oricare
dintre

noi. Sau că am putea deveni

doi
străini,
unul
pentru
altul,

în
vreme
ce ne
luptam
cu un

inamic comun. Că trebuia să aleg

să fiu
persoa
na care
oferea
îngrijir

e. Dar, cel mai important, mi-am

dat
seama
pentru
prima
dată că

lucrul
cu care
ne
luptam
era

atât de
uriaş,
încât
trebuia
să fiu

alături de Saro într-un fel în

care nu
fusese
m
nevoită
să fiu

până
acum
Conver
saţia
aceea

cu Julia mă făcuse conştientă de

faptul
că era
rândul
meu să
fiu

persoa
na
aceea
foarte
bună la

suflet
care
poate
aştepta
cu

orele
în
ploaie,
neclinti
tă şi

fără
supărare,
mereu
pregăti

tă şi disponibilă pentru acest

bărbat, orice s-ar întâmpla.

După
mai
multe
runde
de

chimioterapie, trei spitalizări şi o

operaţi
e
majoră,
Saro
încă nu

le spusese părinţilor săi

despre diagnosticul său.

— Vreau

să văd
mai întâi
cum
merge
tratamen

tul
complet,
îmi
spusese
el în

zilele
imediat
următoar
e
diagnosti

cării. Să aşteptăm rezultatele. Nu vreau să-

i
îngrijorez. Maică-mea cred că ar

muri.

Acum, când deabia

reuşea să
se
descurce
cu
propria-i

viaţă, nu
voia să
mai audă
şi
îngrijora

rea din
vocea
mamei
lui, aflată
la o

jumătate
de lume
distanţă.
Am
înţeles

asta, dar
m-a şi
deranjat.
Eu le
spusese

m
părinţilor
mei
imediat,
mă

bazam
pe ei.
Amândoi
l-au
încurajat

pe Saro,
s-au
oferit să
ne ajute
şi

financiar,
din
moment
ce el nu
mai

putea
lucra, iar
costurile
medicale
erau

ucigătoare. Nu-mi plăcea faptul că trebuia să ascund această informaţie

incredibilă de familia lui. Acum aveam,

în sfârşit,
o
comunic
are
deschisă

cu
părinţii
lui.
Faptul că
nu le

spuneam
mi se
părea o
trădare,
o lipsă

flagrantă de intimitate. Dar Saro

avea motivele lui. Iar cel mai importan

t era că,
oricum,
părinţii
lui nu ar
fi putut

face nimic de la o asemenea

depărtare, iar grijile pe care şi le-ar fi

făcut ar
fi fost
mult
prea
mari. \

bia să
mai
aşteptăm
. Aşa că
i-am

promis
că nu voi
spune
nimic, o
promisiu

ne care
m-a făcut
să
realizez
numeroa

sele
feluri în
care
producea
dezbinar

e acest
cancer:
ne
întorsese
răm la

stadiul în
care
păstram
secrete
faţă de

sicilieni.

Totuşi ne apropiam de

Crăciun, iar Saro trecuse prin mai mult de

patru
runde de
chimiote
rapie,
plus o

operaţie
de
înlocuire
a
genunchi

ului cu
un
implant
protetic –
după ce

ne
temuseră
m că s-ar
fi putut
să i se

amputez
e piciorul
de la
femur.
încă mai

mergea în cârje. Fuseserăm avertizaţi

că aveau
să mai
treacă
multe
luni până

când va
putea să
meargă
de unul
singur,

din cauză
că
femurul
şi tibia
aveau

nevoie
de multă
vreme ca
să se
vindece

în jurul protezei. Până atunci, îl ajutam eu să se mişte şi făcea fizioterapie la

domiciliu
, în timp
ce
aşteptam
ca

sistemul
său
imunitar
să se
refacă

suficient
încât să
poată
suporta o
nouă

rundă de
chimiote
rapie
anul
următor.

Lui Saro i s-a părut în sfârşit că ar fi un

moment
potrivit
să le
spună
părinţilor

săi că fusese diagnosticat cu cancer.

— Il cancro non c’e piu. Sto molto meglio.

„Cancerul s-a dus. Sunt mult mai bine”, le-

a spus el
în cea
mai
autentică
şi onestă

conversaţie pe care o avusese cu

părinţii săi în ultimele luni.

L-am
auzit
cum
răspunde
a, cu

vocea tremurândă, unui torent de întrebări

de la
mama şi
tatăl său,
care
erau

amândoi
la
telefon.
Mama lui
a spus:

„Rosario, Rosario!” cu o voce

sfâşiet
oare,
care
m-a
înfrico

şat
într-
atât
încât
mi s-a

făcut
rău.
Mi-a
readus
în

minte
toată
teama
şi
îndoial

a. Am
înţeles
instant
aneu
de ce

aştept
ase
atâta
înainte
să le

spună.
Chiar
nu ştiu
cum
am fi

reuşit
să
trecem
peste
lunile

din
urmă
dacă
am fi
avut în

plus şi
respon
sabilit
atea
gestio

nării
anxiet
ăţii lor.

După

ce a
închis
telefonul,
Saro a

început să plângă. L-am lăsat

singur,
învăţa
m ceva
nou în
căsnici

a
noastră: când
să ne
lăsăm

singuri
unul
pe
altul,
pentru

a ne
oferi
spaţiu,
şi când
să

ţinem aproape. De cinci luni,

Saro
era
toată
ziua
acasă,

nu
lucra,
iar eu
mă
ocupa

m şi de
nevoile
lui
fizice,
şi de

cele
ale
casei.
Eram
acolo,

unul
lângă
altul în
tranşe
e,

nonstop. începuserăm să ne

formă
m un
nou
mod
de a fi,

care presupunea şi să-i permit

să
plângă
singur.

A doua

zi după
ce le
dăduse
răm
vestea

părinţi
lor,
Franca
a
sunat

să ne
anunţe
că
aceştia
voiau

să vină în Los Angeles, să-l vizitez

e de Crăciun. Le cumpărase

deja
biletel
e. A
spus
că

luase
bilete
pentru
o
şedere

de o
lună,
pentru
că aşa
era cel

mai
ieftin.
Nimeni
nu
discuta

se
despre
asta cu
noi.
Părea

că o
mamă
care
lipsise
de la

nunta
fiului
ei nu
dorea
să

lipsească şi de la marginea

patului
lui de
bolnav
de
cancer

. Ideea unei convieţuiri de o lună

cu
socrii
mei în
L.A.
aproap

e că m-a blocat. Când am

încercat să-i sugerez lui Saro

că
poate
era
prea
mult,

prea stresant, mi-a răspun

s:

— Tembi,
lasă-i
să

stea. \
br să
ajute.
Nu
ştiu

dacă e
cel mai
bun
lucru
pentru

noi
doi,
dar
acum
nimic

nu e
aşa
cum ar
fi
trebuit

să fie.

Stătea în pat şi s-a întors cu faţa spre fereastră atunci când a adăugat:

— în

plus, nu ştiu când îi voi mai putea vedea vreodată.

Părinţii lui s-au urcat în

avion la două săptămâni

după
asta.
De la
prima
noastr

ă
întâlnire, cu
cinci
ani în

urmă,
ne
văzuse
răm
aproxi

mativ
o dată
pe an.
Interacţionam

în acelaşi mod în care o făceau

nişte rude îndepărtate, la o

reuniune anuală de familie

:
schimb
am
glume
şi

îmbrăţi
şări,
ne
zâmbe
am

unii
altora
în
timpul
zilei şi

împărţeam aceeaşi bucată

de
pâine
fără ca
măcar
să

zgârie
m
vreoda
tă
supraf

aţa
intimit
ăţii.
Accept
asem

faptul
că nu
aveam
să fiu
nicioda

tă
apropi
ată de
părinţi
i lui.

Simplul fapt de a exista unii în

vieţile
celorla
lţi era
deja
un

obstacol suficient de mare

pentru
a
putea
fi
depăşit

într-o
singur
ă viaţă
de om
Şi nu

mi-i imaginasem niciodată

venind
aici, la
Los
Angeles, să

vadă
cu
ochii
lor
cum

era viaţa noastră. Cancer

ul
schimb
ase
totul.

în dimineaţa zilei în care

trebui
au să
ajungă
la noi,
am

aranjat casa în timp ce

Saro se odihnea, încă prea

bolnav
ca să
poată
face
prea

multe. însă nu suficient de

bolnav cât să-i mascheze

anxietatea sau să-l împied

ice să-mi dea indicaţii în legătu

ră cu
ceea
ce
trebui
a

făcut.

— La magazin ai

fost? a întrebat el din pat,

unde zăcea înconjurat de

cărţi şi de două numere din

la
Repub
blica,
ziarul
lui

italian, care îi ţineau de urât.

— Da, i-am răspuns din camer

a de
oaspeţ
i aflată
de
cealalt

ă
parte
a
holului
, unde

făcea
m
patul
şi
pregăt

eam
prosoa
pe
pentru
musafi

ri.

— Ai luat un fier de călcat?

— Ce? Fier de călcat? De

ce? Eu nu calc, i-am răspun

s eu
din
uşa
dormit
orului,

unde
mă
dusese
m să
mă

asigur
că îl
auzise
m bine
şi să-i

arunc
o
privire
soţului
meu,

care
sugera
dintr-
odată
că am

fi avut nevoie de un fier de călcat

în casă.

— Da, un fier de

călcat.
Mama o
să vrea
să calce.

— Pe

bune,
Saro?
Chiar
vrei să
ies să

cumpăr şi un fier de călcat, peste

toate celelalte? Serios?

— Tembi, trebuie să aibă ceva

de
făcut
în
casă.
Nu

conduce, nu vorbeşte englez

ă, aşa
că nu
se
poate
uita la

televizor. O
să
vrea
să facă

treburi
casnice, ca
să
aibă

cu ce să-şi umple timpul. O să

vrea
să
calce.

Drăcia

dracului, mi-am zis.

— Bine, Saro,

după
ce
termin
de
făcut

curăţe
nie şi
îţi iau
medica
mentel

e
antiem
etice,
trec pe
la

magazinul de electrocasnice şi iau

un fier
de
călcat.
Trebui
e să fie

o
marcă
anume
? l-am
întreba

t eu cu
un ton
care
nu lăsa
nicio

îndoială asupra faptului că

eram foarte enervată.

— Nu fi aşa. Ştii că aş fi făcut

eu
toate
astea,
dacă
aş fi

putut.
Dar
nici
măcar
să mă

scol
din
nenoro
citul
ăsta de

pat nu pot, fără ajutorul tău.

Vreau
ca
totul
să fie
cât se

poate
de lin,
atâta
tot. Va
trebui

să
avem
grijă
de ei.
Şi aş

vrea ca
de
data
asta să
nu

apară probleme între noi.

Ştiam că avea dreptate. Şi

îmi
dorea
m
acelea
şi

lucruri
–
linişte
şi pace
–

pentru
el.
Merita
asta.
Merita

să
petrea
că un
timp
împreu

nă cu
părinţi
i lui,
mai
ales că

viaţa
lui
încă
atârna
de un

fir de
păr.

I-am
luat de

la aeroportul internaţional

dinLos Angeles. Mama lui

Saro l-a îmbrăţişat scăldat

ă în
lacrimi
, tatăl
lui l-a
sărutat

pe
amând
oi
obrajii.
îşi

vedeau
fiul
pentru
prima
dată

după
chimio
terapie
şi după
operaţi

e. Au fost speriaţi de schimb

are.

Tot
drumul
spre

casă,
prinWe
stside,
centru,
Hollyw

ood, s-au uitat la luminile

oraşul
ui, la
fluxul
nesfârş
it de

maşini,
la
diferit
ele
stiluri

arhitecturale, la mulţimea de

panouri publicitare, inclusi

v unul
cu
celebr
ul
model

al orașului, Angelyne.

Peisajul urban era imens. Aşezat

ă pe
banche
ta din
spate,
mama

lui
Saro
îşi
încleşt
ase

mâinile pe poşetă.

— Ma

dov’e il
centro
? a
vrut să
afle

tatăl
lui
Saro,
care
privea

prin geamul din dreapta.

— Nu există un centru, i-am

răspuns eu în italiană. Este un

oraş american, descentralizat

.

Nu ştiam
dacă
înţelegea
ce îi

spuneam. Şi nici nu-mi prea păsa de asta.

— Sunt doar multe cartiere mici,

a explicat Saro în dialect

,
mascâ
ndu-mi
cu
lejerita

te impolitețea.

Am

auzit-o
pe
mama
lui
Saro

oftând. Era vizibil tulburată.

Totul era atât de imposibil de

nou
pentru
ea:
călător
ia,

oraşul, circumstanţele! îngrijo

rarea
ei
pentru
Saro era
formidab

ilă.

Patruzeci şi cinci

de
minute
mai
târziu,
am

oprit în
faţa
casei.
M-am
întors

către Saro şi i-amspus:

— Condu-i tu.

Apoi am

rămas
singură
în
maşină
.

Aveam
nevoie
de
timp ca
să

proces
ez tot
ce mi
se
întâmp

la. Şi
acolo,
în
liniştea
maşinii

, m-au podidit lacrimile. Plânge

am din
cauză
că mă
simţea
m

copleşită şi epuizată de tot ce

îmi
cerea
viaţa
să fac.
Din

cauza
felului
în care
dragos
tea îmi

pretind
ea mai
mult
decât
mă

simţeam capabilă să dau. O

lună împreună cu socrii mei,

într-un
moment în
care şi
eu, şi

Saro
eram
atât de
fragili,
părea

ceva foarte îndepărtat de ceea ce

îmi
închipu
isem
atunci
când

spuses
em
„da”, \
biam
să fug,

îmi
voiam
viaţa
înapoi.
în

schimb
, mi-am
şters
lacrimi
le, am

tras
adânc
aer în
piept şi
am

deschis
portier
a.

Când

am
intrat
să mă
alătur
clanulu

i Gullo,
i-am
văzut
pe
Giusep

pe şi
Croce
rătăcin
d prin
casa

noastră, pipăind balustradele

scării, deschizând frigiderul şi

uitându-se la fântâna din atrium.

Giuseppe a ciocănit în balustr

ada de
cupru
care
ducea
sus. Şi-

a băgat
capul
în
uscător
. Croce

şi-a
scos
pantofi
i şi şi-a
scufun

dat picioarele încălţate

numai
în
ciorapi
în
covorul

pufos.

Când i-am condus

la etaj,
în
camera
de
oaspeţi

, se vedea deja clar că erau

mândri. Nu pentru că ar fi fost o

casă deosebit de mare sau de

opulentă. Nu conta că paturil

e încă
nu
aveau
cadre
sau că

noptier
ele
erau
de la
DCEA.

Era
casa
fiului
lor,
ceva ce

el
reuşise
să
obţină
ca

imigrant într-o ţară ce lor li se

păruse copleşitoare şi neprimitoare.

Când le-am sugerat să se odihne

ască,
după
mai
mult
de

douăzeci de ore de călătorit, au

protest
at la
unison:

—

Abbiamo portato da mangiare.

Aduseseră mâncare. Şi acum trebuiau să o

despache
teze.

în
câteva

minute
, două
dintre
cele
trei

valize
erau
deja
deschis
e pe

holul
de la
etaj,
iar
socrii

mei
dezbăt
eau
aprins
ce să

pregăt
ească
pentru
cină
din

produsele proaspete pe care le aduseser

ă.

Apoi
Giusep
pe şi-a

scos chimirul din muselină,

legat
cu un
şnur,
pe
care îl

purta sub cămaşă, făcut

de
Croce
cu
multă
vreme

în
urmă.
înăunt
rul lui
am

putut
vedea
un
teanc
de

euro suficient pentru o lună

de
şedere
,
rezultatul

multor
ani de
muncă
şi
econo

mii. Şi
l-a
strâns
cu
grijă şi

l-a
aşezat
pe
podea,
pentru

a
putea
despac
heta
nestânj

enit
mânca
rea.
Am
coborâ

t apoi
cu toţii
la
parter,
unde

ne
aştept
a Saro,
incapa
bil

încă să
folosea
scă
scările
fără

ajutor.

—
Passami
il cibo, i-
a strigat

el maicăsii.

Să-i dea mâncarea.

Croce
i-a
întins
peste
balustr

adă
vinete,
cardon
6
iernati

c, o
funie
de
usturoi
şi

câţiva bulbi de anghinare

pentru
plantat
,
urmate
de

sticle
cu sos
de
roşii, o
canistr

ă cu
şapte
litri de
ulei de
măslin

e,
borcan
e cu
inimi
de

anghinare marinate, o roată

mică
de
brânza
,
oregan

o uscat
şi
pungi
de
plastic

pline
cu flori
de
muşeţe
l cu tot

cu
tulpină
,
legate
cu

sfoară.

Mi-am dat seama

de
două
lucruri
în acel
mome

nt.
Primul,
că
socrii
mei

habar
nu
aveau
că era
ilegal

să introduci produse

proaspete în
Statele
Unite.
Mă

holba
m
şocată
la
valiza

plină de mâncare adusă

direct de pe câmpurile Siciliei

. N-o să ştiu niciodată cum reuşise

ră să
treacă
de
vamă
cu

usturoiul, legumele de iarnă

şi brânza aia. Iar al doilea,

că nu
aveau
încred
ere în
magazi

nele
din
America.
Dacă

tot
merge
au
într-o
ţară

străină
,
trebuia
măcar
să ia

cu ei
ceea
ce
cunoşt
eau

bine:
ulei de
măslin
e de
calitat

e, sos
de
roşii,
caponata,

usturoi cultivat de mâinile lor.

I-am
ajutat
să
ducă
jos la

Saro produsele rămase. Mă

pregăteam să râd împreună cu

el de
situaţi
a
aceea
absurd

ă. Dar
el mi-a
întâmp
inat
zâmbet

ul sarcastic cu o încântare

nepref
ăcută:

—

Bellissimo!

Facciam

o una

pasta?

„Minunat

! Facem

nişte

paste?”

Era

aproape

zece

seara.

O jumătate de

oră
mai
târziu,
Saro
vorbea

cu
taică-
său în
sufragerie, în

timp
ce eu îi
arătam
bucătă
rioara

noastră soacră-mii. Am

îndesat cardonul, cu rădăci

nile
încă
intacte
, în
compa

rtimen
tul
pentru
legum
e al

frigide
rului,
lângă
rulouri
le mele

de
sushi
California.

Croce
s-a
apucat
de
gătit în

seara aceea şi nu s-a mai oprit

toată luna. Casa mirosea în

permanenţă a ceva fiert la foc

mic,
sotat
sau
prăjit.
Se

umplu
se din
nou de
zgomotele

familiare ale vaselor zdrăngănite,

ale flăcărilor aprinse sub

oale şi
ale uşii
de la
cuptor
deschi

se şi
închise
.
Soacra
mea

părea fericită. Toate astea îi dădea

u un
scop în
fiecare
zi.

Pentru Giuseppe am achiziţionat

un
pachet
de
posturi
italien

eşti la televiziunea prin cablu,

iar
atunci
când
nu ţipa
în faţa

ecranului la prim-ministrul de

atunci,
Silvio
Berlusconi,
eu

eram
cea
care
avea
sarcin

a de a-
i
asigur
a puţin
diverti

sment
cu
excursi
i la
Home

Depot. Lua culoarele la rând,

minun
ându-
se în
faţa
nenum

ăratelo
r
opţiuni
şi a
surplu

sului
americ
an
expus
la

vedere
. Mă
punea
să-i
traduc

totul,
de la
burghi
e la
sifoane

de
scurge
re şi
până
la uşi

de
plasă.

După o
săptăm

ână,
deveni
se clar
că eu
urma

să fiu comisionarul însărcinat cu

procur
area
pâinii
pentru
Giusep

pe.
Făcea
m
zilnic
pe

taxiul
pentru
el, să-
şi ia
codrul

cotidian, iar după o săptămână de

mers
la
magazin de
două

ori pe
zi, aşa
cum ar
fi făcut
el dacă

ar fi
fost în
Sicilia,
eram
epuiza

tă. Aveam acasă un soţ care

încă
merge
a
regulat
la

medic
şi care
încă
lua
medica

mente
putern
ice
pentru
refacer

ea
sistem
ului
imunit
ar şi

reconstruirea oaselor, înainte

de a o
lua de
la
capăt
cu

chimio
terapia
.
Aveam
doi

socri
care
nu
şofau
şi nu

vorbeau engleză. Nu îi

interes
au
muzeel
e,
restaur

antele
sau
magazi
nele, \
biau să

stea cu
fiul lor.
\biau
pâine,
\biau

să-şi
pună
dragos
tea
drept

stăvilar în calea cancerului.

într-o
seară,
pe
când
Croce

şi cu
mine
făceam
curat
în

bucătă
rie,
Saro
se
odihne

a, iar
tatăl
lui se
uita la
televiz

or, Croce m-a întrebat:

— Doctorii ce spun?

Avea o voce

gravă, plină de o emoţie controlată.

— Nu ne

dau un răspuns definitiv, dar

până
acum
se pare
că Saro
a

reacţionat bine la tratamente.

Sunt
oameni
la care
nu mai
apar

recidive ani în
şir, i-
am
răspun

s eu.

— Dar revine? a întrebat ea

abandonând
italiana
şi
vorbindu-mi în

siciliană.

Uram
întreba
rea

aceea.
Ca să-i
pot
răspun
de,

trebuia
să
divulg
realitat
ea

celui
mai
rău
posibil
deznod

ământ.

— Nu ştiu, i-am răspuns în

italiană.

— Dacă ar fi avut

copii,
Saro
şi-ar fi
dorit
mai

mult să trăiască, a spus Croce

aproape neauzit.

Iar eu aproape că am scăpat

din
mâini
farfuri
a pe
care o

ştergeam, atât de şocată am

fost. \
brbele
ei m-au
lovit ca
un

upercu
t în
locul în
care
eram

cea
mai
vulnerabilă.
Cum

îndrăz
nea?
Ce ştia
ea? Noi
luptam

pentru
viaţă şi
avuses
erăm
grijă să

punem
deopar
te
posibili
tatea

unui
viitor
cu
copii.
Dar nu

aveam
cuvintele,
energia şi

nici
dorinţa
să-i
explic
toate

astea. Ştiam că lucrurile spuse

–
cuvinte
tipice
pentru
o

mamă siciliană îngrijorată –

nu
erau
un
reproş
la

adresa
mea ca
femeie,
ca
soţie.

Şi
totuşi
m-au
făcut
să mă

simt că
îl
dezamăgisem
pe

Saro.
Am
simţit
nevoia
să ţip,

am
simţit
nevoia
să
plâng.

Dar,
mai
mult
decât
orice,

am
simţit
nevoia
ca ea şi
Giusep

pe să
plece.
Am
lăsat
farfuri

a pe
blat şi
m-am
dus în
camera

mea,
am
închis
uşa, m-
am

băgat
în pat
şi nu
am mai
vorbit

cu
nimeni
până a
doua zi
dimine

aţă.

După
opt zile
de

când veniseră musafirii,

ajunses
em
deja la
limită.
Relaţiil

e
dintre
mine şi
Saro se
încorda

seră,
eram
amând
oi
surmen

aţi, din diverse motive. Eu eram

obosită
şi
sătulă
de
rolul

de gazdă şi asistentă,

simţind
u-mă
într-un
fel
subtil

mai
puţin
valoroa
să din
cauză

că nu îi dăruisem lui Saro copii şi

că nu-i
călcam
chiloţii,
aşa
cum

făcea Croce pentru Giuseppe.

Saro
era
epuizat
emoţio
nal din

cauza
nevoii
de a-şi
asigura
în mod

consta
nt
părinţii
că o să
se facă

bine.

— Ori plecăm de aici

la
Housto
n, ori
îmi
pierd

minţile
, i-am
spus
eu în
noapte

a
aceea,
în timp
ce
stătea

m în pat. Trupul îi era moale,

de o
fragilit
ate
incont
estabil

ă. Chiar şi mâinile îi

erau moi, mâinile acelea

obişnuite cu munca, care odată

crease
ră
magie,
încercarea

de a
proces
a toate
astea
îmi

declanşase o panică extraordinar

ă în fiecare celulă din propri

ul meu
corp.
Nu îi
spuses
em

nimic
despre
comen
tariul
legat

de
copii
şi
hotărâ
sem ca

nici să nu o fac vreodată. Nu

ar fi
folosit
la
nimic.

— Trebuie să-i văd pe ai mei.

Nu o
să pot
rezista
în
dimine

aţa
Crăciu
nului
cu aşa
ceva.

Am arătat spre medicament

ele lui
de pe
noptie
ră şi
spre

cârjele
din
colţul
camerei.

însă
mă
refere
am şi
la

prezenţa părinţilor săi.

— Bine, amore.

Dacă vrei

să

mergem

la

Houston,

hai s-o

facem.

S-a

aplecat

să mă

sărute,

apoi m-a

tras mai

aproape

de el.

— O să

fie bine.

O să fie

totul

bine, a

spus.

\bia să

creadă

asta.

Avea

nevoie să

o creadă.

Niciun
ul
dintre

noi nu
a spus-
o cu
voce
tare,

dar
undev
a în
discuţi
a

aceea
cred
că se
strecu
rase şi

dorinţ
a ca
familiil
e
noastr

e să se
cunoas
că
între
ele. Şi

mai
cred
că
amând
oi ne

temea
m că
s-ar
putea
să fie

ultima
ocazie
pentru
a o
face.

Acea călătorie la Houston a

rămas
un
amalg
am de
mome

nte importante, surprinse în

fotografii care mă ajută

acum
să-mi
aminte
sc
perioa

da de început a bolii lui,

când
eram
atât de
sfârşit
ă şi

traumatizată, încât memoria nu

se lasă accesată. îmi amintesc că i-

am
dus pe
părinţi
i lui
Saro

să
vadă
Gulf
Coast;
pe

Giuseppe aruncând pentru

prima
dată o
undiţă
; pe
părinţi

i săi
foarte
emoţio
naţi să
ţină în

mâini
medali
a de
aur
câştig

ată de unchiul meu Frederick la

atletism, la Olimpiada din

1976;
pe
tatăl
meu
ducân

du-i la
un
meci
de
fotbal

al
echipe
i
Texan
s din

Houston şi pe tatăl lui

Saro fluturând un fanion în

timp
ce
terenu
l era
plin de

majorete. O amintire de-o clipă a

mamei
lui
Saro
stând
la

coadă
la un
bufet,
uitând
u-se la

tăvile
cu
grătar
e şi
clătinâ

nd din
cap.
Aminti
rea
aceast

a e
cea
mai
clară,
pentru

că s-a
petrecut
chiar
înainte

să ne
aşeză
m
pentru
prima

oară la
masă
împre
ună,
ca

două
familii.
Am
mânca
t la o

masă mare, comună, în casa

mătuşii mele Rhonda, iar Croce

a
murm
urat
cu cea
mai

veritabilă nedumerire:

— Nu înţeleg de ce îşi adună

ameri
canii
atât
de
multă

mâncare pe o singură

farfurie.

— Nu ştiu

dacă e
valabil
pentru
toţi
ameri

canii, dar cu siguranţă texani

i aşa fac, i-am răspuns eu

zâmbind,
fericită că
mă

aflam
alături
de ai
mei şi
că

reuşisem să-i duc şi pe socri

acolo.

Chiar
atunci,
la masă
se dădea

din
mână în
mână o
tavă cu
coaste.

— Mamma, a spus Saro, nu e nevoie să

mănânci
tot.

Apoi a
luat o
coastă

, iar tatăl meu i-a adus un

pahar
cu
ceai.
Masa
era

plină
de
cele
mai de
suflet

mâncăruri sudice, cele care

îmi
hrănis
eră
famili
a şi

care
vorbe
au
despr
e cine

eram
din
punct
de
veder

e
cultur
al.
Mâncă
ruri

pe
care
famili
a mea
fusese

mereu
bucur
oasă
să le
împart

ă cu
alţii.

— O să încerc, a

spus
mama lui
Saro.

Apoi a
luat

pe
furiş
carne
a de
pe

farfuria ei şi a pus-o pe cea a

lui
Giuse
ppe,
care
era

ocupat să vorbească în

siciliană cu unchiul meu.

Unchi care s-a uitat spre mine,

ca să-i
traduc
ce
spune
a.

Giuse
ppe
voia
să ştie
de cât

pământ era nevoie pentru păşun

atul
unui
cap de
bovină
– o

conve
rsaţie
cât se
poate
de pe

placul
unchi
ului
meu,
care

era fermier.

Nonna

a
rămas
tăcută
,
observ

ând cu
atenţi
e
camer
a,

chipurile
celor
aflaţi
în

jurul
mesei,
gestur
ile şi
intera

cţiunil
e într-
o
limbă
străin

ă şi
într-
unloc
atât
de

îndepărtat de casa lor.

Dar
mai
ales
se uita
la fiul

ei. De
când
venise
ră în
Ameri

ca, o
surpri
nsese
m
adese

a aruncându-i priviri lungi.

M-am gândit că încerca a să

observe schimbările fizice

prin
care
trecus
e:
pierde

rea în
greuta
te,
subţie
rea

firelor
de
păr,
nevoia
de

cârje.
însă
aici, la
masa
aceast

a
din
Ho
ust
on,

se
uit
a la
el
într

-un
mo
d
dif
erit

.
Ap
oi,
cân
dva

într
e
sal
ata
de

car
tofi
şi
des
ert

–
cob
ble
r
cu

pie
rsi
ci
–, a
vor

bit.
S-a
înt
ors
căt

re
sor
a
me
a,

car
e
stă
tea
pe

sca
un
ul
de
ală

turi, şi i-a spus:

— Non lo sapevo che mio figlio

avevo
tutto
questo
,
questa

vita,
quesf
amore
qua.

Sora mea m-a rugat să-i

traduc, peste mas

ă.
Dar
am
avut
nevo

ie de
câte
va
clipe
înain

te ca
vorb
ele
să-
mi

poat
ă
ieşi
din
gură

. M-am uitat la Croc

e,
iar
ea
mi-a
susţi

nut
privi
rea
tot
timp

ul
cât
am
trad
us:

— A spus
aşa
:
„H
aba

r
nu
ave
am
că

fiul
me
u
are
toa

te
ast
ea
aici
,

această viaţă,

atâ
ta
iub
ire
”.

Saro îşi construise o viaţă a

lui în această străinătate,

iar ea
o
vedea
pentru
prima

oară.
O
viaţă
care
includ

ea şi o familie care îl revendica

drept
unul
de-al
lor.
Am

văzut atunci uşurare în ochii

ei.

Şi pe
când
stătea

m
acolo,
mâncâ
nd cu
cei din

jurul meu – nu doar consu

mând
alimen
te, ci
împărt
ăşind

visuri, aspiraţii, istorii person

ale –,
am
putut
vedea
cât de

tare
ne
fusese
schim
bată

tuturor miza vieţii de spectr

ul bolii
lui
Saro.
Ceea
ce era

import
ant se
schim
base.
Ne

găsea
m
acum
depart
e de

nunta din Florenţa, când

citeam
telegr
ame
de la
jumăta

tea
familie
i
noastr
e care

refuza
se să
vină
acolo
din

motive
de
rasă şi
frică.
în

acea
călător
ie la
Houst
on a

fost
prima
dată
când
nu a

trebuit
să ne
întreb
ăm
cum ar

fi fost
să fim
cu
toţii
laolalt

ă,
ambel
e părţi
ale
familie

i în aceeaşi cameră.

Am
citit
unde
va
că o

nuntă este mai mult

decât confirmarea

uniunii a două persoane

;
este
simb
olul
uniu

nii
dintr
e
două
famil

ii.

Nouă
nu ni
se

întâm
plase
aşa
ceva
la

nuntă
.
Fuses
e
nevoi

e de
un
cance
r rar
pentr

u ca
acest
e
două
famili

i, atât de diferite, să ajung

ă să
stea
împre
ună
la

masă.

Ricotta

– *La famiglia Gullo e tornata.*

„Famil

ia
Gullo
s-a
întors”
, a

spus Nonna, folosind

acelaşi
nume
de
familie
pentru

amândouă, revendicându-ne

laolaltă. Nu mai făcuse asta

niciodată. Avea aceeaşi

perech
e de
cercei
pe
care o

purta
de mai
mult
de
patruz

eci de
ani şi,
la gât,
aceeaş
i cruce

de
lemn
adusă
de
sora ei

Carmela, călugăriţă, de la

Vatican. S-a ridicat de pe banca

din
faţa
uşii şi
mi-a
pus o

mână
pe
umăr,
cu
verigh

eta
strâns
ă pe
degete
le ei

artritice.

Am zâmbit

şi am
îmbrăţ
işat-o
în stil
americ

an. Ne-am pomenit în mijloc

ul
celui
de-al
doilea
ritual

anual
de
sosire
al
nostru

.
Văduvele şi soţiile de pe

Via
Grams
ci ne-
au
înconj

urat
încă o
dată
maşin
a şi s-a

pornit
obişnu
itul
cor de
salutu

ri şi
evaluă
ri de
natură
fizică:

„Zoela a crescut”, „Ai părul

mai
lung”,
„Arăţi
obosit
ă”,

„Păreţ
i bine
hrănit
e”,
„Trebu

ie să vă odihniţi”.

Primele saluturi erau mereu

o evaluare a felului în care

arăta
m Aşa
se
făcea
în

Sicilia. Acel „bine hrănite” voia

să
spună
că ne
îngrăş
aseră

m. Era
adevăr
at, eu
luase
m

ceva
în
greuta
te faţă
de

vara trecută. Iar Zoela îmi

ajunge
a
acum
până
la

piept.
Şi
începu
seră
să-i

înmugurească sânii. Mă

bucura
m că
măcar
asta
nu

menţio
naseră
.

în mai

puţin de o oră, eram toate

în
jurul
mesei,
gata
pentru

primul
nostru
prânz
împre
ună pe

anul
acesta
.
Nonna
ne-a

pus ditalini con le lenticchie –

mici
paste
tubula
re cu
linte –

în
boluri
puţin
adânci
,

speciale pentru paste. Mai

era şi
brânză
cu
boabe
mari

de
piper,
de un
negru-
cărbun

e. Mi
se
păreau
că
seamă

nă cu
nişte
mici
fasole
ochi-

negru
într-o
mare
de
pecori

no. Mereu îmi plăcuse acea

special
itate
de
brânză
de

capră
cu
coaja
atât de
sărată,

încât simţeam că-mi ia foc

cerul
gurii.
Avea
toate
caract

eristici
le
Siciliei
, un
gust

intens,
dar
îmbiet
or.
Nonna

o
tăiase
în felii
care
rivaliz

au cu
un mic
fileu
de
vită.

Era ca şi cum timpul n-ar fi trecut.

Scaunul meu era la locul lui

obişnuit. Nonna s-a aşezat

cel
mai
aproap
e de
aragaz

, ca să
ne
poată
servi
fără să

fie
nevoit
ă să se
ridice
în

picioare. Zoela s-a lăsat

să
cadă
pe un
scaun
în

stânga mea. A fost de ajuns o

singură îmbucătură ca să-

mi
simt
inima
liniştin
du-se

şi
stresul
scăzân
d. Los
Angele

s a început să se îndepărteze,

de
parcă
ar fi
existat
realme

nte într-un alt timp şi spaţiu.

— Mangia.

Nonna îi spune

Zoelei
să
mănân
ce, dar
ea era

mai
mult
obosit
ă
decât

înfometată, după douăzeci şi

şase
de ore
de
călătorie.

Am
luat
încă
o
lingu

ră
din
farfur
ia
mea,

plină
cu
bogăţ
ie,
soart

ă şi suferinţă. De toate

laolal
tă.
Apoi
am
apuc

at o felie groasă de pâine

, din
grăm
ada
care
zăcea

pe masă.

— Ce mai faci?

am întrebat-o.

Nonna mă

contro
la din
ochi,
voia să
vadă

semnele care să-i confirme că

începu
sem să
mă
repar,
să mă

repun pe picioare, odată

ajunsă
în casa
ei şi
mâncâ
nd din

bucatele ei.

— Fac ce vrea

Domnul, nici mai mult, nici

mai
puţin,
a
răspun
s ea cu

o ridicare din umeri.

S-a întins după teancul de

şerveţ
ele
aşezat
e în
spatel

e
statuet
ei
Fecioa
rei

Maria.

în
ultimu
l an,

primis
em
rapoar
te
regula

te
despre
cine se
mai
îmboln

ăvise
prin
sat şi
cine se
mai

născuse. Primisem inform

aţii
despre
contro
versat
ele

alegeri
locale,
la care
Nonna
refuza

se să
voteze
pentru
că doi
veri se

luptas
eră
între
ei
pentru

acelaşi
post.
Ştiam
cum
mai

stătea
u
treburi
le cu
tensiu

nea ei
crescu
tă şi
cu
diabet

ul. Ştiam că suferea de o

nevralgie dureroasă la un

umăr. Ştiam că nepoatelor

mele
le
plăcea
cartea
şi că

Franca şi Cosimo se spetea

u
munci
nd la
servici
ile lor

precare, care nu le lăsau prea

mult
timp şi
pentru
plăceri
le

vieţii,
darăm
ite
pentru
vreun

lux. Şi
cu
doar
câteva
zile

înainte
de
sosire
a
noastr

ă,
Nonna
îmi
povest
ise

despre
violent
ele
incend
ii de

vegetaţie care cuprinseseră

unele
părţi
ale
insulei
.

M-am
întors
spre
Zoela,
care

luase
doar
câteva
guri
de

mâncare şi era pe punctul de a

se
ridica
de la
masă
ca să

meargă în salonul cel mic şi

să se
uite la
teleno
vele
italien

e, distracţia ei preferată

când
nu
avea
nimic
altcev

a de
făcut.
Nu am
apucat
să-i

spun
ceva,
că
Nonna
a

intervenit:

— Mangia,

Zoela,
amore.
Mangia,
perche ti
devi fare
grande.

O ruga
să
mănân
ce ca
să

crească mare. îi făcea

plăcere să-şi vadă nepoata

mâncând cu poftă la masa

ei. I-a
mai
pus
Zoelei
un file

de brânză pe farfurie.

— Zoela, Nonna se bucură că ne-

am
întors,
i-am
spus
eu în

italiană, sperând că aşa

am fi
putut
avea o
singur
ă

conver
saţie,
în
limba
noastr

ă
comun
ă.

— Ştiu,

te-am auzit, a răspuns ea în engleză.

Apoi s-a ridicat şi a luat-o spre salon.

— Vrei să-i spui ceva Nonne

i,
despre
cum te
simţi
că ai

venit aici? am insistat eu.

— Sigur.

S-a aruncat pe

canapea şi a început să-şi scoată

pantofi
i, cu
ochii
în
televiz

or. La opt ani se comporta

deja
aşa
cum o
făcea
m eu

la
optsprezece.

— Atunci

de ce
nu vii
înapoi
aici, să
i-o

spui
cu
gura
ta?
Sau

mai
bine
să-i
dai o
îmbrăţ

işare?

O
dădus
em

brusc pe engleză, cu un ton

pe
care
nu
reuşis
em să-

l fac să sune degajat.

Nonna
a
simţit
că
ceva

nu era
în
regulă
.

— Picciridda mia. Văd că

se
bucură
. Se
vede
pe faţa

ei şi după cât de mult i-a

plăcut prânzul.

Felul

plin de afecţiune în care Nonna

spuses
e
picciri
dda
mia,

adică
micuţa
mea,
în
sicilia

nă, m-a făcut să-mi înăbuş un val

de
lacrimi
. încă
era
multă

suferinţă înnoi, iar duioşi

a
aceast
a o
scoses
e la

vedere. Eram un trio de vârste

şi
limbi
diferit
e, care
încerc

am să
facem
ca
relaţia
noastr

ă să funcţioneze. Fiecare

lucruşor era important. Zoel

a s-
a
înto
rs în
buc

ătăr
ie
toat
ă
num

ai
zâm
bet
şi a
pup

at-o
pe
Non
na
pe

obr
az.
Apo
i a
făcu

t o
piru
etă
şi
ne-a

păr
ăsit
din
nou,
triu

mfă
toar
e.

—

Desculţă ca ţiganii, a spus Nonna zâmbind

drăgăsto
s. Las-o-
npace.

Când

Zoela

a ajuns în cealaltă

cameră, s-a întors către mine

şi m-a întrebat în engleză:

— Mami... de ce nu sunt

poze
cu tine
şi cu
Babbo
la

nuntă
pe
perete
le
Nonne

i?

Era
ultimu
l lucru

la care
m-aş fi
aştept
at,
însă

avea
opt ani
şi
vedea
lumea

diferit de la o zi la alta. Mi-am

dat
seama
pentru
prima
oară

că va
trebui
să-i
răspund

cândv
a la
aceast
ă
întreb

are.
Dar nu
chiar
acum.

Şi în
timp
ce
Nonna
se

apucase să strângă masa,

am încercat un răspuns

atent:

— Poate că nu sunt

poze
de la
nunta
noastră, dar

sunt
alte
poze
cu noi
prin

casă.

Iar Zoela
nu a mai
insistat.

Nu era suficient de mare să-i

spun
acum
despre
faptul
că

familiile pot să nu-i accepte pe

cei pe
care
copiii
lor îi
iubesc

. Nu voiam să provoc niciun

fel de
distanţ
are
între
ea şi

bunica ei. Iar un răspuns

compl
et ar fi
avut
nevoie
de un

context, în prealabil. Şi pentru

a-i
oferi
un
contex
t ar fi

trebuit
să
disec
trecut
ul de

mult
apus.

într-o
bună

zi va
trebui
să pun
în
cuvint

e ceea
ce, pe
mome
nt,
rămăs

ese nerostit: că am fost o

familie care s-a împotmolit

la început pe drumul către

conectare şi că procesul

iertării
este
uneori
lipsit
de

graţie.
I-aş
spune
despre
năzuin

ţa
omului
către
iubire
şi

despre
capaci
tatea
lui de
schim

bare,
şi
despre
o
reuniu

ne în
grădin
a unui
hotel
de pe

malul
mării.
Ar
trebui
să

încerc să-i dau exemple

despre
felul în
care
viaţa a
necesi

tat
eforturi
constante de

repara
re şi
reclădi
re a
relaţiil

or. Să-i spun despre cum boala

tatălui
ei ne-a
adus
pe toţi
mai

aproape. Şi cum naşterea ei a

schimbat totul. Ea îşi va

aduce
aminte
de
aceste
vizite

ca de
nişte
repere
din
copilăr

ia sa. Venise să-i vadă pe

„Nonno Pepe”, cum îi spunea

ea lui Giuseppe, şi pe Nonna

ei încă
de
când
avea
şase

luni.
Relaţia
dintre
ei se
formas

e din
clipe
pasagere,
crâmp

eie de conectare. Ca în vara în care

ea
avea
patru
ani şi
stătuse

în
poala
bunicu
lui în
fiecare

după-amiază, fără să ştie că

avea
să fie
ultima
lui
vară.

El era
prea
bolnav
să o
mai ia

la
plimba
re,
fusese
atacat

subit
de un
cancer
agresiv
la

rinichi. Aşa că ea îi sufla baloan

e de
săpun
în faţă
şi îl
gâdila

pe gât,
ca să-l
facă să
râdă.
Râsul

lor
contop
it în
aer îl
făcuse

pe
Saro
să
plângă
. îşi

ducea el însuşi propria

bătălie
de
şase
ani şi
ştia că

era
ultima
vară în
care
avea

să-şi
vadă
tatăl.
în vara
aceea,

Nonna simţise că îşi pierde a

uşurel
şi fiul,
şi
soţul,
din

cauza
lui il
male –
cancer
ul –, în

acelaşi timp. Se simţise slabă

şi
disper
ată din
cauza
asta, i

se
rupea
sufletu
l. După
ce

murise Giuseppe, îşi pusese veşmâ

ntul
negru,
de
văduvă
, pe

care
avea
să-l
poarte
pentru

tot
restul
vieţii,
după
cum

cerea obiceiul. Era felul în care i

se
reamin
tea
comun
ităţii

despre pierderea ei, despre faptul

că îşi
ducea
mereu
doliul
cu ea.

îi conferea un rol public,

de
purtăt
oare a
poveşti
lor şi

amintirilor celui decedat. într-

o bună
zi, va
trebui
să-i
spun

Zoelei
despre
toate
astea.
Şi

despre
faptul
că
începu
tul

poveştii noastre ca familie

nu
preves
tea
deloc
sfârşit

ul pe
care l-
a avut.
Că
timpul

iartă.

Tot ce
a ştiut
ea a

fost
dragos
tea pe
care i-
au dat-

o
bunicii
săi,
care
au

primit-o cu braţele deschise

pentru
că era
iubita
fiică a
singur

ului lor
fiu. Tot
ce se
întâmp
lase

înainte
fusese,
aşa
cum ar
fi zis

bunica
mea,
„drum
ul care
ne-a

adus aici”.

Şi în acel

moment am realizat că doar

eu şi
cu
Nonna
mai
stătea

m la
capătu
l acelui
drum
Şi că

împreună construiam acum

începu
tul
unuia
nou.

Zoela a continuat să se uite

la
televizor,
aparent

mulţu
mită
de
răspun
sul

(sau
non-
răspunsul)
meu.

Nonna
a şters
ultima
farfuri
e şi s-a

dus să
pună
pe foc
espres
soul de

după
prânz.
M-am
întors
la felia

mea de
brânză
şi am
luat
ultima

muşcăt
ură din
felia
deopot
rivă

fragedă şi fermă. Nonna, care

tocmai răsucea capacul de la

moka
macchi
netta,
m-a
văzut.

— E de la producătoare a de

brânză
din
piaţă,
de
vizavi

de bar.
O fac
ea şi
soţul
ei. Şi

are o fetiţă de vârsta Zoelei,

a spus
ea.
Eram
mereu
în

căutare de legături sociale

pentru
Zoela,
când
ne
aflam

în
Alimin
usa.
Acum
mai

mult ca oricând, pentru

că interacţiunile cu copii

de
vârsta
ei erau
singur
a

modalitate de a o face să se

integreze acolo, să vorbea

scă
italian
a pe
care
ştiam

că o
poate
vorbi
şi să
aibă

mome
nte
neaşte
ptate
de

bucurie şi spontaneitate.

Verişoarele ei, Laura şi

Giusy,
erau
mult
mai
mari,

termin
au
liceul
şi se
pregăt

eau de facultate.

— Zoela,

vrei să te întâlneşti cu fetiţa

doamn
ei care
face
brânză
? am

întrebat-o eu în italiană,

când i-am dus în cameră o

altă
bucată
de
pâine
cu

brânză
. Am
putea
să
gustă

m tot
ce
vinde
la ea
în

magazin.

— Nu prea, a

răspunsea, indiferentă la efortu

rile
mele
de a-i
extinde

cercul de prieteni.

— De ce?

— Aşa.

A ridicat

din umeri, semn că era compl

et dezinteresată de orice

altcev
a în
afară
de
mome

ntul
prezen
t.

— Dar

vin şi eu acolo cu tine. Poate o luăm şi pe

Rosalia
cu noi.

Făcea
m
efortu

ri din
greu.
Aşa
făcuse
m şi în

L.A.
Trebui
a să
mă
chinui

să o
menţin
activă
din
punct

de
vedere
social.
Când
rămân

eam
singur
e
acasă,
doar

noi
două,
era de
multe
ori

partea
cea
mai
dificilă
a

zilelor noastre. După o zi

plină
de
audiţii,
de
pregăt

ire a
mesel
or,
spălat
ul

rufelor
, dusul
şi
luatul
ei de

la
şcoală,
rareori
îmi
rămân

ea
energi
e să o
distrez
şi

altfel
decât
stând
încolă
cite pe

canap
ea şi
uitând
u-ne la
televiz

or. Ne
era
dor de
mome
ntele

în care Saro o acompania la chitar

ă în
timp
ce ea
urla
din

toţi
rărunchii
melodia

„Respect” a Arethei Frankl

in.
Acum,
ne
uitam
la

Chopp
ed şi
la \
bcea.
în

weeke
nduri
se
întâmp
la ca

singur
a
noastr
ă
plimba

re să
fie
până
la
magaz

inul de unde luam îngheţată.

Ştiam
că
avea
nevoie
de mai

mult. Aşa că aveam e-mailul

şi
telefonul
pline
de

mesaje
schim
bate
cu alte
mame,

în care
încerc
am să
ne
coordo

năm
progra
mele,
să
găsim

activit
ăţi de
făcut,
să
discut

ăm preferinţe culinare. Era

istovit
or să
planifi
ci
agend

a
socială
a unui
copil.
Dar

era
mult
mai
bine
să-şi

petrea
că
timpul
cu
priete

ni de-
ai ei
decât
să se
bazeze

pe
mine,
mama
ei
îndolia

tă,
care
nu
putea
m fi

acolo
cu
totu
l
pent

ru
ea.
Ştia
m
că,

dacă nu mi-aş fi asu

mat
în
mod
acti
v

rolul de coordonator

soci
al,
amfi
put
ut fi

înghiţite amândouă

de
iner
ţie
şi
trist

eţe.
Mai
rău
de
atât

, ar
fi
ajun
s
vers

iune
a
mod
ern
ă a

Lau
rei
din
„Me
naje

ria de sticlă”.

în
Sicilia,
era
mai
uşor.

Toţi copiii mâncau paste,

niciun
ul nu
avea
alergie
la

gluten. Dacă voiau să se joace,

ieşeau afară şi se jucau. Putea

să iasă singură cu prietenii, să

se
ducă
la
barul
din

centru
să-şi ia
îngheţ
ată
fără

teama că o să se rătăcească.

înL.A.,
chiar
dacă
nu
eram

un
părint
e
superp
rotect

or, cu siguranţă nu făcea nicio

mişcar
e fără
ca eu
să-i
ştiu

coordo
natele
în
fiecare
secun

dă.
Aici,
cutrei
era
oriund

e avea
chef
sau
era
curioa

să să meargă. Mă bucuram

mult
pentru
ea. Şi
eram
hotărâ

tă să facem şi brânză.

Mai
târziu,
în
timp
ce eu

şi cu
Nonna
ne
beam
espres

soul în
bucătă
rie,
am
lăsat-o

pe Zoela să scuture faţa

de
masă
în
mijloc
ul

străzii. Apoi m-amdus la

patru
case
mai
încolo,
la

Giaco
ma,
bunica
Rosali
ei. Am

întrebat-o pe unde îi era nepoat

a. în
mai
puţin
de
zece

minute
, era
în
bucătă
ria

Nonne
i şi
făcea
m
împre

ună
planur
i
pentru
vizitar

ea
magazinului
cu
brânze

turi.

Două zile mai târziu, la

18:30,
intram
împre
ună
cuRos

alia şi
Zoela
în
magaz
inul de

brânze
turi al
Donat
ellei.
Era

clar de
la
prima
privire
că nu

exista
nicio
legătură
între

el şi
magazinul
furnizorului

meu
prefer
at de
brânze
turi

din
L.A.,
foarte
la
modă

printre hipsteri, Silver Lake

Cheese Shop. Nu era nicide

cum
un
punct
de
desfac

ere
şic, cu
o
abund
enţă

de specialităţi, o masă de

degustare şi jazz picurat din

difuzoare Bose. Acesta era şi

magazin, şi atelier totodată,

lucru
eviden
t încă
de
când

am
păşit
pe
pardos
eala

cu
gresie
dinăun
tru şi
am

observat cazanul de oţel

inoxid
abil
mai
mare
decât

viaţa
din
camer
a din
stânga

mea,
în care
chiar
puteai
vedea

cum
se
fabrică
brânza
.

Vânzarea era un element

secun
dar în
acest
loc.
Exista

doar o
mică
vitrină
de
prezen

tare,
în care
se
aflau
numai

două
rotiţe
de
brânză
de

mărime medie, şi nici măcar

nu era
luminată. La
tejghea nu

era nimeni. Calendarul

de pe
perete
era de
anul
trecut.

Locul era întunecat. Era

clar că
brânza
se
făcea
şi se

vindea rapid în acest magazin. Nu era

nevoie
de
platouri
de
prezenta

re din
cupru
patinat,
ca scoase
direct

din
revista
Elle, şi
nici de
muzica

lui John
Coltrane
pentru
asta.

Nonna
îmi
spusese
să nu
merg mai

devreme de 18:00. Mi-a explicat că

familia Donatellei se trezea devreme,

la patru
dimineaţ
a. îşi
mânau
turma de

oi de pe
câmpurile aflate
mai sus
de sat

până în vale, unde animalele

păşteau
liber de-a
lungul
pârâul ui
ce

curgea
către
mare.
Apoi
îngrijeau

şi mulgeau animalele şi duceau

laptele la
piaţă.
Imediat
după
prânz,

transport
au
laptele
înapoi în
sat, unde

munceau toată după-amiaza şi seara la

brânză.
Miercure
a făceau
ricotta
proaspăt

ă. Comenzile se dădeau cu o zi

înainte şi
oamenii
îşi luau
brânza,
caldă

încă, pe la şapte seara, la timp pentru

cină.
Cum azi
nu era
miercuri,
Nonna

nu era
sigură că
aveam să
o găsesc
pe

Donatella la magazin. Familia locuia

deasupra
acestuia,
aşa că
îmi
spusese

să o strig din stradă, în caz că nu era

nimeni
acolo.
însă
oricât de
fermecăt

or ar fi sunat asta în Lumea Veche,

american cei din mine ideea i s-a părut

un pic cam îndrăzneaţă, din moment

ce eu şi
Donatell
a nici
măcar nu
ne

cunoştea
m.

Nonna
îmi mai

povestise
şi că,
înainte
să se
mute în

Aliminusa, Donatella şi soţul ei îşi

vindeau
brânza la
piaţă.
Donatell
ei i se

păruse o
idee
bună să
înveţe
arta

fabricării brânzeturilor, dacă tot se

măritase
cu cineva
dintr-o
familie
de

păstori.
Era o
prostie
să
risipeasc

ă laptele
pe care
nu îl
vindeau
sau, şi

mai rău
de atât,
să-l
vândă
ieftin

unora
care îl
făceau
brânză şi
obţineau

un profit
mai mare
decât
văzuseră
ei

vreodată.
Cu cât
aflam
mai
multe

despre Donatella, cu atât eram mai curioasă

să o
cunosc
pe
această
femeie

producăt
oare de
brânză şi
vizionară
în ale

aromelor
.

Zoela şi
Rosalia

chicoteau într-un colţ, încercând pe

rând să
se aşeze
pe un
vechi
butoi de

vin. Mă bucuram mult să o văd pe Zoela

zâmbind
fără
niciun
efort. Aş
fi vrut să

pot
împachet
a şi
păstra
momente

ca
acesta.
Şi aş fi
vrut să o
răsplătes

c pe
Rosalia
cu orice
şi-ar fi
dorit

pentru
că îmi
făcea
copilul să
zâmbeas

că. Pe deasupra, o mai făcea pe Zoela şi să vorbească în italiană, lucru

care mie
nu prea-
mi
reuşise
după

moartea
lui Saro.
Am
aşteptat
un

minut, timp în care le-am privit pe fete.

Apoi am întrebat-o pe Rosalia dacă ştia

unde o puteam găsi pe producătoarea de

brânză.

Rosalia devenise agentul

meu de informaţii în miniatură. Verile

trecute, la ea mă duseseem atunci când nu

eram
sigură
unde şi
când
urmau să

aibă loc micile evenimente din sat. Ea

îmi
amintea
când era
ieşirea
de la

slujbă.
Ea mă
informa
la ce oră
închidea

brutăria.
Ea îmi
spunea
pe ce
stradă să

o iau ca
să o duc
pe Zoela
să vadă
ultimul

măgăruş
din sat.
Cu
ochelarii
ei cu

ramă
roşie şi
claia de
păr
brunet,

mă
ducea cu
gândul la
versiune
a-copil a

unui prezentator de la radioul public.

Iar vocea
ei
răguşită
m-a făcut
pe loc o

mare
fană a
acestei
fetiţe.

—

P
u
t

e
m

s
u

n
a
l
a
s

oneri

e
.
C
r
e

d
c
ă
e
l

a
e
t
a
j,

m
i-
a
r
ă

spuns

Rosali

a
î
n
s
i

c
il
i
a
n

ă
.

Şi înainte
să apuc

să mai
spun
ceva, era
deja de
cealaltă

parte a
uşii,
urmată
de Zoela.

Stăteam singură în magazinului

Donatellei şi, brusc, m-a lovit un dor

nespus
de Saro.
Aşa mi se
întâmpla
mereu în

Aliminus
a:
absenţa
lui mă
putea

copleşi
oricând
de-a
lungul
unei zile,

când
începea
m să-l
văd în
chipurile

oamenilor cu care mă întâlneam. Mă

cuprinde
a un
sentiment de
pierdere

atât de
acut,
încât pe
moment
mă

destabiliza. Acum, absenţa lui se

materiali
zase în
sunetul
unui
copil

care o
conducea
pe fetiţa
noastră
să sune

la uşa
unei
femei pe
care n-o
cunoscus

em
niciodată
, pentru
că aşa se
făceau

lucrurile
pe aici.
întotdeauna se
făcuseră

aşa, într-
un fel
despre
care
Saro

credea
că era
mai
intuitiv,
superior

celui
american
. în
Sicilia
foarte

puţine
lucruri
se
întâmpla
u

datorită unei planificări stricte; totul se

petrece
alEimpro
vviso –
sub
impulsul

momentu
lui.
Trebuie
să te afli
în locul

potrivit la momentul potrivit şi dintr-

odată îţi
dădeai
seama că
era cel
mai

firesc
lucru pe
care îl
puteai
face. Lui

Saro i-ar fi plăcut la nebunie faptul că

Zoela
bătea la
uşa unei
persoane
pe care

nu o cunoştea. Şi că, în doar câteva

minute,
aş fi
putut să-i
cer
acelei

persoane
să ne
lase să o
ajutăm la
făcutul

brânzei.
Aceasta
era acea
parte a
Siciliei

pe care
Saro
dorise să
mă facă
să o

iubesc.

Mi-am
adus
aminte

de o
vorbă pe
care o
spunea
el mereu,

referitor
la
această
insulă: Li
ricchi

cchiu chi
nn’hannu
, cchiu
nni
vonnu—

„Cu cât ai mai mult, cu atât îţi doreşti mai mult”. M-am prăbuşit pe

butoiul
de vin ca
să-mi
uşurez
oasele de

greutate
a bruscă
pe care o
simţeam

Rosalia
s-a întors
urmată
de
Donatell

a. Am sărit de pe butoiul de vin

chiar în momentul în care privirile ni s-au

întâlnit.
Era o
femeie
robustă,
spre

patruzeci de ani, roşie în obraji şi cu o

tunsoare
castron,
care se
îngusta
la

nivelul
gâtului.
Părea
să

sufere din cauza căldurii verii

şi
purta
un
şorţ
care

suger
a că
proba
bil
făcea

treabă
prin
casă
când o
striga

seră Zoela şi Rosalia.

Am întins mâna şi i-am spus în italiană:

— Sunt nora lui Croce.

I-am scruta

t cu
atenţi
e faţa,
în
căutar

ea
unor
semne
de
recun

oaştere. Nu
am
văzut
niciun

ul.

— Saro a fost soţul meu. Locuim

în Statele Unite, în California.

îi
dădea
m cât
mai
multe

elemente de identificare, lăsând

-o să
înţele
agă că
nu
eram

cu
totul
nişte
străini
.

— Am auzit de tine. Soţia

lui
Saro.
Nu l-
am
cunos

cut
personal,
dar o
ştiu

pe
soacra
ta.

Şi-a

şters
mâinil
e de
şorţ
înaint

e să o strângă pe-a mea. Era cu

aproape două generaţii

mai
tânără
decât
Nonna
;

vorbe
a
italian
a fără
dificul

tate,
doar
cu un
accent
sicilia

n. Ca
toţi
ceilalţ
i de
vârsta

ei,
învăţa
se
italian
a la

şcoală
şi
crescu
se
auzind

-o la televizor. Acum, tânăra

gener
aţie,
chiar
trebui
a

împins
ă să
înveţe
şi să
vorbe

ască
sicilia
na, pe
care o
consid

era o limbă inferioară. Uneor

i,
adolescenţii
îşi
ironiz

au
bunici
i, care
vorbe
au un

dialect foarte vechi. Aceast

ă
limbă
orală,
complexă şi

minun
ată,
murea
puţin
câte

puţin
cu
fiecar
e
gener

aţie.

Am
încuvii
nţat

din
cap,
uşor
jenată
,

trecându-mi greutatea de pe un

picior pe altul. Bineînţeles.

Eram
singur
a
femeie
ameri

cană
de
culoar
e pe o
rază

de cincizeci de kilometri. Nu

aveam
nevoie
de
nicio
preze

ntare.
Nici
Zoela.

—

Condoleanţe, a spus ea.

Drăguţ din partea ta că ai

venit
în
vizită.
Za
Croce

trebuie să
fie
tare
fericit

ă.

„Za”
este
apelat

ivul
sicilia
n
pentru
femeil

e mai
în
vârstă
, un
fel de

„mătușa Croce”.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— Aş vrea să

cumpă
r nişte
brânză
sau să
fac o

coman
dă. Şi
aş mai
vrea să
ştiu în

ce zi
faci
brânză
aici, în
atelier.

Donatella a ridicat o sprânceană.

— Fiica mea, Zoela, nu a văzut

niciodată aşa ceva. Aş vrea

să-i
arăt de
unde
vine
mânca

rea
care îi
place
atât de
mult.

La auzul numelui ei, Zoela, aflată în cealaltă parte a camerei, a tresărit.

— Desigur.

Ce fel de
brânză
vreţi?
Adică,
vreau să
ştiu

mărimea
şi
aromele.

— \bm
mânca

şi aici,
vreau
să iau
şi cu
mine,

la
sfârşit
ul
lunii,
când

mă
întorc
acasă,
la Los
Angele

s.
Pentru
călătorie am
nevoie

de
rotiţe
mai
mici.

— Două kilograme? a întrebat ea

îndreptându-se către tejghe

a şi
luând
un
carneţ
el de

sub
prăfuit
a casă
de
marcat

.

— Sigur, am răspuns.

Nu
eram
foarte
sigură
cât

însemn
a două
kilogra
me,
dar îmi

imaginam că ea ştia cel mai bine.

Şi-a
notat în
carneţel,
s-a uitat
din nou
la mine,

apoi la Zoela şi Rosalia.

— Eşti sigură

că vrei
să
faceţi
brânză
?

Majoritatea oamenilor de aici nu

prea
vor să-
şi vadă
copiii
murdă

rindu-
se în
timp
ce fac
aşa

ceva. \
br să
aibă
brânză
pe

masă, dar nu îi interesează

felul în care e făcută.

Mă

privea cu
scepticis
m.

—

Locuie

sc în
Los
Angeles. Nu
am

niciun producător de brânză la

colţul
blocul
ui. în
plus,
lui

Saro i-ar fi plăcut mult asta.

Hainel
e i le
pot
spăla
oricân

d.

Donatell
a a dat
din cap:

— Cum vrei.

Părea încântată, dacă nu chiar

intrigată de această americancă din faţa ei.

La
urma
urmei,
eram
doar o

vizitat
oare,
nu
cineva
din

partea locului, cu o casă de

întreţinut şi
o
familie
pentru

care să gătească. Aveam timp

să fiu
curioa
să în
privinţ
a unor

lucruri
pe
care
alte
femei

le
consid
erau
treaba
altcuiv

a.

— în fme,
e
cur

iozi
tate
a
me
a

americănească,

am
înc
erc
at
să

fac
o
glu
mă
des

pre
car
e
mi-
am

dat
sea
ma
că
nu

era
nici
foa
rte
clar

ă,
nici
tra
dus
ă

cum trebuie,

imediat ce mi-a

zbu
rat
de
pe
buz

e.
în
ce
zi
să

ven
im?

Am
stabilit

o întâlnire peste două

zile,
spre
sfârşitul
după-

amiezii. Urma să facă ricotta. Zoela

putea
pregăti
cu
mâna
ei un

guguloi pentru bunică-sa.

Noi
urma
să
facem
câteva

rotiţe
de
pecori
no în
saram

ură, pe
care să
le
lăsăm
la

maturat în atelier. întregul

proces
promit
ea să
fie
incitan

t, educativ şi plin de savoar

e.

— O să venim cu

şorţuri
, i-am
spus
Donate
llei în

timp
ce
ieşeam
în
lumina

soarel
ui de
după-
amiază
împreu

nă cu Zoela şi Rosalia.

Strada principală se însufleţise.

Am
salutat
cu
mâna
un

grup
de
bătrâni
care se
strâng

eau în
faţa
barului
şi în
piaţa

de lângă biserică ca să joace

cărţi
înainte
de
cină.
Cu

toţii
aveau
chipuri
le arse
de

soare
de la
munca
din
câmp

şi
purtau
cămăşi
apretate şi

câte o
coppol
a
storta
uzată

pe cap
–
şepcile
acelea
sicilien

e
tradiţi
onale
pe
care

străinii
le văd
drept
un
simbol

al
Mafiei.
M-am
gândit
din

nou la
Saro şi
la ceea
ce îmi
povesti

se
cândva
despre
tatăl
lui,

care
iarna
îşi
căptuş
ea

fundul
coppol
ei cu
hârtie
de

ziar,
ca să-i
ţină
mai
cald.

Fusese amănuntul care mă

făcuse
să-l
îndrăg
esc pe
Giusep

pe.

în ziua
stabilit
ă, ne-
am
prezen

tat la magazinul Donatellei.

Mi-a explicat că, atunci când

faci
ricotta,
există
două
mome

nte
critice.
Primul,
atunci
când

amesteci în laptele de oaie,

aştept
ând să
se
încheg
e. Al

doilea,
când
pui
brânza
proasp

ăt
încheg
ată în
coşuleţ
ul în

care îi
vei da
forma.
în
oricare

dintre aceste două momente,

brânza
se
poate
duce
naibii

şi,
odată
cu ea,
ore
întregi

de
muncă
. Ca să
nu mai
vorbim

despre
irosire
a
genero
zităţii

cu
care
animal
ele îşi
dăduse

ră
laptele
ca noi
să
putem

mânca linguine con funghi e

ricotta
sau
fusilli
con
ricotta,

limone e basilico.

Fetele s-au apucat să facă ricotta

– un
lucru
atât de
adânc
înrădă

cinat
în
tradiţi
a
culinar

ă
sicilian
ă – şi
pe
mine

m-a
inunda
t un
nou val
de

nostal
gie
după
Saro.
în

lumina
slabă,
mă
uitam
la

mâinile mici ale Zoelei care

ameste
cau cu
lingura
aceea
mare

de
lemn
ricotta
aflată
în

mixerul industrial, din oţel

inoxidabil. Avea precizia şi

concentrarea
lui
Saro.
Fereas

tra
deschi
să din
spatele
nostru

lăsa să
pătrun
dă
zgomo
tul

unui
tractor
care
trecea
pe

lângă
noi şi
dangăt
ul
clopot

elor
care
băteau
la
biseric

ă. îmi
voiam
soţul
înapoi.

— Lotul pe care îl facem acum

va fi
lăsat
zile
întregi
cu

sare.
Va
trebui
presat
şi iar

presat,
sărat
din
nou şi
din

nou ca
să
elibere
ze
lichidu

l, apoi
lăsat
să se
întărea
scă,

învelit
într-o
pânză,
la
temper

atura camerei, le-a explicat

Donatella fetelor.

A luat

trei polonice de lichid şi l-a

turnat
într-o
formă
de
plastic

cu sită,
după
care a
apăsat
de mai

multe
ori,
forţân
du-l să
ia

forma matriţei. Am privit cum

lichidul în exces se preling

ea în
direcţi
a gurii
de
scurge

re
aflată
pe
podea,
în

mijlocul încăperii.

O
privea
m
fascina
tă pe

Zoela, îmbrăcată într-un şorţ

alb,
lung
până
în
pământ

t, cum
ameste
ca în
cazanu
l cu

lapte
cu
lingura
aceea
uriaşă

din
lemn,
separând
uşor

brânza în granule grosier

e şi
lăsând
zerul
să se
depun

ă dedesubt. Am realizat cât

de
puţine
ştiam
despre
cum se

face brânza. îmi închipuisem,

în ignoranţa mea, că e de

ajuns să amesteci şi să torni.

Mă tot uitam la Donatella

pentru îndrumare, încercând să

îmi
dau
seama
după
faţa ei

dacă
lucruri
le
merge
au aşa

cum trebuia. Dintr-odată, deveni

se
foarte
important ca
acea

brânză
să iasă
foarte
bună,
pentru

ca
Zoela
să fie
mândr
ă de

roata
făcută
cu
mâinile ei.

M-am dat puţin înapoi şi am

făcut
poze.

— Babbo
ar fi

foarte
fericit să
te vadă
acum, i-
am spus
în

engleză
Zoelei.
Ştiam
că ar fi
fost

mândru de
ea,
văzând-o cum

ameste
ca
acum,
cu
mânuţ

ele ei, din toate puterile.

M-am gândit apoi la etimologia

cuvânt
ului
ricotta.
în
italian

ă, înseamnă „re-fiert”. Proces

ul de
fabrica
re
presup
une ca

zerul
să fie
fiert
din
nou,

ceea ce o face diferită de

alte sortimente de brânză

.
Acesta
este
cel
care îi

conferă gustul caracteristic.

Procesul se regăseşte în nume.

Le-am urmărit în continuare

pe fete
cum
ameste
cau pe
rând în

ceaun,
apoi
strecur
au
cheagu

l în
forme,
apăsân
d cu
grijă

brânza proaspătă, caldă încă,

pentru a o scurge de tot. Nu m-

am
putut
împied
ica să
nu

simt
că, la
rândul
meu,
eram

şi eu
agitată
şi
transformată,

şi apoi
turnat
ă în
formă
din

nou. O metamorfoză a durerii

.
Acum,
după
ce
trecus

em de
pragul
primul
ui an,
începu

sem să
filtrez
părţile
inutile
din

viaţa
mea.
Viaţa
îmi
separa

părţile coagulate de zer. Am

început să înţeleg că proces

ul de fabricare a brânzei, în

special
a unei
roţi de
pecori
no

infuzate, semăna foarte

mult
cu
gestionarea
durerii

.
Necesita
timp,
muncă

şi
atenţie
. Şi
mai
avea

nevoie
de o
perioa
dă de
timp în

care să
fie
lăsată
în
pace.

Era
nevoie
de
mâini
delicat

e, dar
şi de
intenţii
putern
ice. Iar

în
acest
proces
exista
presiu

ne,
exista
matura
re şi
solidifi

care.
în
cazul
brânze
i,

matura
rea se
datora
elemen
tului

pământ, sarea. Avea nevoie

de presiune şi de trecere

a
timpul
ui. Dar
şi
doliul

implicapresiune şi timp.

Şi
stând
acolo,
într-un
atelier

de
brânze
turi
aflat la
mare

depărt
are de
casă,
mi-am
dat

seama
că
viaţa
mă
„re-

fierbea
” şi că
avea
să mă
schimb

e la fel
de
sigur
ca pe
laptele

ce se
coagul
a în
ceaunu
l în

care
ameste
ca fiica
mea,
ce

urma
să
devină
altceva
. Doar

că încă
nu
ştiam
ce
aveam

să
devin
eu.
Ştiam
doar

că o
altă
vară
petrec
ută în

Mediterana, făcând brânză într-un

sat de munte din Sicilia, era

una
dintre
căile
prin
care

aveam
să
ajung
acolo.
Ştiam

că şi
timpul
petrec
ut
cuNon

na
făcea
parte
din
proces.

Indiferent dacă recunoşteam

sau nu
acest
lucru
în mod
deschi

s, ea
era
principalul
motiv

pentru
care
mă
întorse
sem

aici.

Pre
otul

în
fiecare
zi în
Sicilia,
când

venea
timpul
să
cureţe
masa şi

să
strâng
ă de pe
ea ceea
ce mai

rămăse
se din
paste,
brânză
artizan

ală,
pâine
proasp
ătă şi
măslin

e
sărate
de
casă,
Nonna

avea un singur obiectiv: să

schimb
e
canalul
de
televizi

une de
la
progra
mul
prefera

t al
Zoelei,
Don
Matteo
, la

propriul ei program prefera

t,
Tempe
sta
d’Amor
e, o

telenovelă germană dublată

în
italiană
.
Nonnei
îi

plăcea
u
telenov
elele
siropoa

se, cu
multă
iubire
şi
trădări

familiale, sarcini în afara

căsătoriei, eventual şi câte o

răpire
pe ici-
colo,
şi,
bineînţ

eles,
tineri
îndrăg
ostiţi,
încă

nesigur
i dacă
să-şi
consu
me sau

nu
relaţia
înainte
de
căsător

ie.
Dacă
mai
apărea
u în

peisaj minciuni, vile opulente şi

filmări
aeriene
ale
coastelor

europe
ne, era
comple
t
fascina

tă.

Zoelei,
în
schimb

, îi
plăcea
un
singur
progra

m: Don Matteo, o telenovelă

moralizatoare,
care
avea
drept

protag
onist
un
preot
cu ochi

albaştri pătrunzători, ce

contras
tau
puterni
c cu
veşmâ

ntul lui
negru,
care
rezolva
crime.

în
fiecare
episod,
preotul
acesta,

Don Matteo, extrăgea un

telefon
mobil
dintre
faldurile a

ceea ce
Zoela
numea
„rochia
” sa, de

fiecare
dată
când
apărea
câte o

schimbare semnificativă în

intrigă.
Un fel
de
hibrid
italian

între Mentalistul şi bătrânul

Columbo. Ceea ce o captiva

însă pe
Zoela
erau
scenele
petrec

ute în
confesi
onal. Şi
îi mai
plăcea

u în
mod
deoseb
it cele
în care

Don
Matteo
se
schimb
a într-o

perech
e de
blugi şi
un
tricou

polo,
ca să
poată
anchet
a sub

acoperire.

— Zici că e tatăl

lui
Justin
Bieber,
a spus
Zoela

într-o
zi, pe
când
se uita
la

televiz
or şi
noi
termin
am de

strâns
după
prânz.

Nonna

şi-a
ridicat
ochii
din
chiuvet

a în
care
adunase
vasele

murdare şi a privit înspre ecran.

A ţâţâit
şi a
spus:

— Numai

în nord e
posibil ca
preoţii să
umble
aiurea
îmbrăcaţ

i aşa.

Nu îi
plăcea
deloc

serialul
Zoelei
şi se
putea
vedea

cât de
nerăbd
ătoare
era să
schimb

e
canalul
ca să-şi
poată
vedea

telenovelă, exact când Don

Matteo
se
apropia
de final.

— Zoela,

ce-ar fi
să o
laşi pe
Nonna
să se

uite la
serialul
ei şi tu
să
mergi

sus, să
te uiţi
la un
film pe
iPad?

am
întreba
t-o eu
în
englez

ă.

Devenisem mediatorul de

programe TV între generaţii.

— Dar, mami, vreau să văd cum se termină!

— Da, ştiu. însă Nonna ne-a

pregătit masa şi îi place să-şi

vadă şi
ea
serialul
, în
timp ce

face curat în bucătărie. îţi

spun eu cum se termină...

Văzusem atât de multe seriale

dintr-
astea
şi
citisem
atât de

multe scenarii, încât le puteam

ghici sfârşiturile previzibile.

— Nu, nu-mi spune! a sărit ea,

îngrozi
tă că i-
aş fi
putut
strica

tot
suspan
sul.
Vreau
să văd.

— Nu azi, draga mea. Poate

te duci
mâine
vizavi,
la
Emanu

ela
acasă,
să te
uiţi la
sfârşitu

l
episod
ului cât
spală
Nonna

vasele. Dar azi, te rog să te duci

sus să vezi un film.

Emanu

ela era vară primară cu Nonna,

văduvă şi ea. Era în perioada de

convalescenţă după o operaţi

e de
şold şi
i-ar fi
făcut
plăcere

puţină companie. Zoela a părut

complet derutată de propun

erea
mea. S-
a
ridicat
de pe

scaun,
mi-a
împins
farfuri
a fără

măcar
să-mi
arunce
o
privire

şi s-a
dus
sus.

— Ce s-a

întâmplat? De ce a plecat? m-a întrebat Nonna în

siciliană.

— Vrea să vadă un film, am

minţit-o eu.

Nonna a ridicat

din
umeri,
a oprit
robinetul, s-a

şters
pe
mâini
şi a
luat

teleco
manda.
A dat
pe
Tempe

sta
d’amor
e exact
când
se

termin
a
generic
ul de
început

.

Am ajutat-o să

strâng
ă,
ieşind
pentru
o clipă

în
soarele
amiezii
ca să
scutur

faţa de
masă
în
stradă,
cât mai

departe de uşă, să nu se adune

furnicile la firimituri şi să-şi facă

cărare până în casă. Când am intrat

înapoi
ca să
împătur
esc faţa
de masă

şi să o
pun la
loc,
Nonna a
dat

sonorul
mai
încet la
televizor
, unde

începuse o pauză de publicitate. Avea

alte
lucruri
să-mi
spună.

— C’e un prete di colore, a început ea.

Venise în sat un preot interimar, „de culoare”.

Mi-a captat imediat atenţia. Cu

excepţia imigranţilor care treceau de două

ori pe an
să vândă
lucruşoa
re
asemănă

toare
celor pe
care le
găseam
în

magazinele „99 Cent” de acasă, nu

auzisem
să mai
fost
vreodată
o

persoană de culoare în Aliminus

a, cu atât mai puţin un preot.

Nonna nu ştia sigur de unde venea,

dar din descrierea ei – africano – am

bănuit
că era
vorba de
un tânăr
preot

dintr-o ţară în curs de dezvoltare,

trimis în
sat ca
parte a
practicii
cerute

de
seminar.
Am
simţit
imediat

dorinţa de a-l cunoaşte. Ideea că

enoriaşii
din
Aliminus
a urmau
să fie

păstoriţi
, fie şi
numai
pentru
câteva

săptămâni, de un preot african era

genul de
moment
transcultural pe
care nu

puteam
să-l
ratez.

Nonna

îmi mai
povestis
e despre
el
înainte

de
slujba
de
pomenire de un

an a lui Saro. Atunci, petrecuse în sat

o săptămână, de Paşte. Acum,

se
întorses
e pentru
toată
vara,

preotul rezident, padre Frances co, fiind

plecat
într-o
vacanţă
sabatică
de

câteva
luni,
undeva
în nord.
Noul

preot
fusese
primit
cu
entuzias

m Toată lumea fusese de acord că „e de

bună
credinţă
”. însă
italiana
lui nu

era bună. Cam încurcase

cuvintele după o slujbă de înmormâ

ntare şi
le urase
celor
îndurera
ţi

sincere felicitări în loc de condoleanţe.

— Acum aşteptăm o nuntă, ca să-şi

poată prezenta condoleanţele, a glumit

Nonna.

îi
plăceau
glumele.

însă de
data
asta
râsul i s-a stins

repede. Avea o chestiune serioasă

de
discutat:
ventilato
arele
portabil

e care
îşi
făcuseră
apariţia
în

biserică.

Spre deosebire de alte

biserici
din
Italia,
mica
biserică

din Aliminus a nu era răcorită, pe

timpul
verii, de
pereţi
de
marmur

ă şi tavane boltite. Era îngustă,

din
piatră şi
fără
ferestre.
Slujbele

de după-
amiază
din
timpul
verii

semănau
cu o
saună. în
timpul
iernii,

slujba
era cea
mai
bună
idee,

pentru
că puţini
oameni
din sat
aveau

încălzire
centrală.
însă
acum
iarna era

foarte departe şi ne aflam în toiul

lunii lui Cuptor.

— Trebuie să mă

duc devreme azi la slujbă, a declarat

ea, în timp ce termina de călcat hainele cârpite mai devreme. Ieri ventilato

arele au fost oprite şi au curs toate

apele pe mine.

în ultima vreme se

ducea o
bătălie
teribilă
printre
enoriaşi

cu
privire la
ventilato
arele
astea.

Unii spuneau să nu fie pornite, pentru

că vântul
le
tulbura
reumatismul, alţii

– ca
Nonna –
fuseseră
etichetaţ
i drept

„iubitori
ai
vântului”
. Astăzi,
Nonna

se
înarmase
cu
capacul
din

plastic al unei cutii de îngheţată, pentru

a se
putea
răcori
între
rozariul

de la începutul slujbei şi cântul de la

sfârşit.

— După slujbă,

vino
la
biserică.
Vrea

u să-l
cunoş
ti pe
preot
, a

spus ea. E foarte drăg

uţ şi
i-am
poves
tit
despr

e
tine.
Ia-o
şi pe
Zoela

.

Ceva mai
târziu,
pe când

Nonna
se
pregătea
să plece
la slujbă,

Zoela era pe coclauri cuRosalia şi

Ginevra, fetiţa producătoarei de brânză.

Am întrebat-o pe Nonna unde

era, iar
ea şi-a
scos
capul pe
geam şi

a strigat-o pe Giacoma, de vizavi.

Giacoma
a scos şi
ea capul
pe uşă şi
a strigat

şi ea
după
mama
Rosaliei.
în zece

minute,
Zoela
era
acasă.

Am convins-o să vină cu mine la

biserică, împreună cu Rosalia, când se

termina slujba. I-am spus să se pieptene

şi să-şi
pună o
bluză
curată.
Urma să

o reprezentăm pe Nonna şi chiar

dacă
înfăţişar
ea ei de
nomadă
cu spirit

liber ar
fi fost
perfect
în regulă
acasă la

noi,
printre
hipsterii
din
Silver

Lake, în
Sicilia se
cerea un
oarecare
formalis

m pentru
întâlnire
a dintre
o
nepoată

şi un preot. I-am promis şi o

îngheţat
ă după
aceea,
pentru
efortul

ei.

Soarele
începuse
să

coboare
în
spatele
lanţului
muntos

ce se vedea în cealaltă parte a văii,

înspre mare, când am păşit în sacristie.

Enoriaşii
începuse
ră să se
ridice
din

strane şi
să se
îndrepte
spre
ieşire.

Am rămas în spate, lângă bazinul

cu apă
sfinţită şi
două
ventilato
are date

la maximum. Nonnane-a

zărit şi
ne-a
făcut
semn să
venim

mai în
faţă. Un
minut
mai
târziu, îi

strângeam mâna preotului, în biroul

parohial.
—
încântată de cunoştinţă, am

spus.

—
Plăcerea
e de
partea

mea, a spus el.

Ştia doar o brumă

de
italian
ă, pe
care o
vorbea

cu un
accent
imposi
bil de
localiz

at.
Când
i-am
strâns
mâna,

l-am
simţit
cald şi
deschis, mi-a

trans
mis o
energi
e
pozitiv

ă şi un fel de mândrie, care

m-a surprins. Era un seamă

n de-al
meu,
de
culoar
e. Un

bărbat
care
se afla
acum
în

poziţia
de
lider
spiritu
al al

unei
comun
ităţi
atât de
îndepă

rtate
cultur
al de a
lui.
Făcea

asta în
italian
ă,
unind
astfel

limbi, geografii, naţionalităţi

şi
rase.
Presup
un că
ştiam

amând
oi prea
bine
ce
însea

mnă
să fii
străin
în
Italia –

poate
că el
chiar
mai
mult

decât
mine,
dată
fiind
vocaţi

a lui şi
intimit
atea
pe
care

aceast
a o
presup
unea.
Am

simţit
nevoia
să-i
spun,
discret

, că
îndepli
nea
„lucra
rea lui

Dumnezeu” în mai multe feluri

prin
simpla
sa
prezen
ţă în

Alimin
usa.
Dar
mai
aveam

până
să
ajunge
m să
discut

ăm
aşa
ceva.

— E

minunat
să vă
avem
aici, am
spus.

în
spatel
e
nostru
se

formas
e o
coadă
de
aştept

are.
Mai
erau şi
alţi
enoria

şi care
aveau
vreo
rugăm
inte

pentru
el sau
doreau
să-i
vorbea

scă în privat. însă preotul nu

ne-a zorit.

— De unde

sunteţi? a întrebat el.

I-am

văzut curiozitate în ochi. Mai

văzuse
m aşa
ceva
pe
când

locuiam în Florenţa şi am

întâlnit un grup de imigra

nţi
proasp
eţi din
Seneg
al.

Eram
doi
oamen
i cu
rădăci

ni
africa
ne ce
se
întâlne

au în diaspora, iar genul acesta

de întâmplare creează

instant
aneu
un
sentim
ent al

comun
ităţii
între
două
persoa

ne de culoare, oriunde în

această
lume.

— Vm

din
California. Los
Angeles,
i-am
răspuns

eu.

Un zâmbet larg,

de
uimire
, i s-a
întins
pe

faţă,
de
parcă
i-aş fi
spus

că veneam dintr-un

univer
s
altern
ativ şi
fantast

ic. M-am întrebat câte filme

cu
palmie
ri şi
salvam
ari în

bikini
văzuse
la
viaţa
lui.

— Dumneavoastră de unde veniţi? l-am

întrebat şi eu.

— Din Burundi.

Cunoş

ţintele
mele
geogra
fice
erau

de-a dreptul ruşinoase.

Nu reuşeam să pun degetu

l pe
hartă
în
locul
în care

se afla
ţara
aceast
a. însă
îmi

puteam imagina un tablou

al
familie
i care,
cu
sigura

nţă, îi
ducea
dorul,
oamen
i care

trebuiau să-şi împartă fiul

cu Biserica Catolică.

Alături de mine, Nonna străluc

ea de încântare. Pentru o

femeie profund credincioasă

ca ea,
faptul
că mă
prezentase

preotu
lui era
un
semn
de

respect faţă de el. în timpul

conversaţiei noastre, se scotoci

se prin geantă după o donaţie.

Acum, cu banii în mână,

a
îmbold
it-o
uşor
pe

Zoela
să-l
salute
şi ea
pe

preot.

—
Ac
ea

st
a
e
fii
ca

m
ea
,
a
m

sp
us
eu
,
iar

Zo
el
a
a
în

ai
nt
at
şi
a

datmâna

cu
pr
eo
tul
.

—

C
i
a

o
,
a

s

p
u
s
e
a

,
c
u

o

c
h
i
i
c

â
t
r
o
a

t
a

c
a

r
u
l
u
i

,
c
a

ş

i
c
u
m

s
-
a
r
f

i
u
i
t
a

t
l
a

v

e
r
s
i
u

n
e
a

n

e
a
g
r
ă

a

l
u

i
D
o
n

Matte

0.1

M
ă

b

u
c
u
r
d

e

c
u
n

o
ş
t
i
n

ţ
ă
,
a

z
â
m
b
i

t
p
r
e
o

t
u
l
î
n

t
i
m
p

c
e

î

i
s
c
u
t

u
r
a

m

â
n
a

Z

o
e
l
e
i

.
T
u

e

ştine

p
o
a
t
a

a
m
e
r

i
c
a
n
c

ă
.

S-a
dat o

jumăta
te de
pas
mai în
spate,

să o poată privi, apoi i-a pus

o
mână
pe
umăr:

— Să fii binecuvântată!

Zoela a

zâmbit, uşor stânjenită de atâta

atenţie
. Apoi
şi-a
întors
privire

a către
Rosali
a, care
o
aştept

a la câţiva metri mai încolo,

lângă confesional.

— Câţi

ani ai? Şi în ce clasă intri? a întrebat preotul.

— Am
opt ani
şi
intru
în

clasa a
treia,
a
răspuns ea cu

timidit
ate,
dar
într-o
italian

ă
atentă.

— îţi
place în

Sicilia? Te simţi bine la bunica, nu-i aşa?

— Da. Un răspuns

mo
nos
ila
bic
sufi

cient pentru

ambele întrebă

ri.
Era
cla
r
că

îşi
pie
rdu
se
int

ere
sul
pe
ntr
u

pre
ot.
Era
ner
ăb

dăt
oar
e
să
se

duc
ă
îna
poi
la

Ro
sali
a şi
să
hoi

năr
eas
că
pri
n

sat
până
la
ora

cin
ei.

Nonna
i-a dat

părintelui donaţia. Acesta

a
zâmbit
şi a
dat din
cap în

semn
de
mulţu
mire.

în
spatel
e
nostru
rândul

se
lungis
e, iar
oamen
ii

păreau
din ce
în ce
mai
neräb

dători.
Femei
care
îşi
ţineau

geanta la îndemână, pregăt

ite să
ceară
rugăci
uni
special

e, să solicite o confesiune,

să facă
o
donaţi
e
pentru

ele
sau
pentru
cineva
drag.

Nonna
mi-a
pus o
mână
pe cot,

gestul sicilian universal

care
semna
la că
era
timpul

să ne retragem.

—

Sp
er
să
ne
ma

i
ved
em
pâ
nă

ple
că
m,
am
spu

s
eu
şi
ne-
am

des
pri
ns
din
mu

lţi
me
.

Ajunse

afară,
am
rămas
puţin
pe

treptele de marmură, în lumina

apusul
ui.
Bened
etta,
care

locuia
la
două
case
de

Nonna
, a
venit
în
urma

noastr
ă şi
ne-a
propus
să

mergem pe Via Gramsci

împreună cu ea şi copiii. Eu

însă doream să profit de

primele momente ale zilei în

care
aş fi
putut
face
câţiva

paşi
fără
soarele
acela

necruţ
ător
direct
în
creştet

, \biam
să mă
plimb
puţin
pe

dealurile din afara satului, să

culeg
mure
printre
mărăci
ni. Să

fiu
singur
ă
pentru
câteva

clipe
în
tihna
pe
care o

putea
m găsi
doar
după
ce mă

îndepărtam de construcţiile

de piatră şi de străzile

satului
.

Am
luat-o

către
colinel
e joase
din
jurul

satului, mărginite de mici

loturi
de
pământ
cultiva

te, pe
unde
mă
plimba
m

întotdeauna cu Saro. Cicade

le erau
la
datori
e în
migdal

i. Aici, natura era magnifică.

îmi
dăruia
un fel
de
nemiş

care
interio
ară pe
care
nu o

putea
m găsi
nicăier
i în
L.A.,

oraş
aflat în
perma
nentă
agitaţi

e. Aici puteam să încetinesc

totul
în
mine,
putea
m să

exist şi
atât.
Ascult
am
orches

tra
cicade
lor şi
mirose
am

iasomi
a. M-
am
întors
cu faţa

în
vânt,
să
prives
c

pământ
tul
întins
spre
marea

albastr
ă.

înL.A.
nu

putea
m
vedea
astfel
de

lucruri
. O
pâclă
fină
plutea

mereu
deasu
pra
oraşul
ui,

separându-ne vieţile de cerul

liber. Străbăteam spaţiile

urban
e fără
să mă
uit
vreoda

tă în
sus,
uneori
nici
măcar

în
lături.
Aveam
doar
ocazio

nal
parte
de
astfel
de

priveli
şti,
atunci
când
condu

ceam
de la
Pasad
ena
l

a
S
il
v
e

r
L
a
k
e

şi
p
u
t
e

a
m

v
e

d
e
a
c
e

r
u
l
d
e

schizâ

n
d
u
-
s

e
c
ă
t
r

e
o
c
e
a

n
—

o
v

iz
i
u
n
e

îngus

t
ă
şi
r
e

pedet

recăt

o
a
r
e
,

d
i
n
m
e

r
s
u
l
m

a
şi
n
ii
.

Urcuşul devenea mai eviden

t cu
fiecare
curbă,
iar
Alimin

usa
rămân
ea din
ce în
ce mai

departe. Când am ajuns

la
primul
platou,
s-a
deschi

s deodată în faţa mea o

panoramă asupra Mediteranei,

ca
într-
unjoc
de-a v-
aţi

ascuns
elea.
Am
stat
locului

şi am
întors
capul
în
toate

direcţiile, să nu cumva să

ratez
ceva
din
peisaj.
Din

acel
loc
totul
era
numai

parcele de pământ cultiva

te
care,
în
funcţie
de

anotimp, produceau roşii,

anghin
are,
bob,
ardei,
vinete,

zucchini, usturoi, cartofi

,
salată
verde,
mangold,

fenicul
,
cardon
,
muşeţ

el,
oregano,
busuioc.

Eram înconjurată de măslin

i,
smoch
ini,
migdal
i, peri

şi
caişi.
Fiecar
e gură
de aer

de-aici îmi curăţa sufletul.

Privind acea întindere de pămân

t, am
simţit
că nu
există
nicio

ruptură în mine prea mare

sau
prea
grea
să n-o
pot

depăşi
.

Acolo,
la

margi
nea
satului
, mio
lutto –

doliul
meu,
acel
lucru
pe

care îl
ducea
m
mereu
cu

mine,
invizib
il
altora
–

căpăta libertate. Nu trebuia să

mă ţin
atât de
strâns
de el
ca de

obicei,
ştiam
că
acolo
nu

avea
cum
să se
piardă
. Şi mă

simţea
m
linişti
ă
ştiind

că nici
pe
Saro
nu
aveam

cum
să-l
pierd
acolo.
Exista

u un
întreg
sat, o
istorie
şi o

cultur
ă care
se
asigur
au că

asta
nu se
va
întâmp
la.

Saro
nu
putea
fi uitat
acolo,

iar
acest
lucru
era ca
o gură

de aer
pentru
sufletu
l meu
încă

îndure
rat.
într-un
fel,
acolo

i-am
simţit
bătăile
inimii,
am

auzit-o pulsând prin magia acelui

moment, de parcă mă aştept

ase să
mă
aduc
până
acolo,

în
locul
nostru
de
linişte

din
mijloc
ul
lumii
aceste

ia atât
de
grăbit
e. Un
prover

b
sicilia
n zice
că „Nu
poate

fi mai
întune
ric
decât
la

miezul
nopţii”
. La
mai
mult

de un
an
după
moartea lui

Saro,
viaţa
încă
îmi
părea

uneori
ca un
miez
de
noapte

perpetuu. Dar, în timp ce

înaintam, eram dispusă să

mă
aplec
înainte
spre
puţina

lumină ce îmi fusese dăruită –

lumina soarelui de vară sicilia

n, \
biam
să mă
scald
goală

în lumina aceasta.

O oră
mai
târziu,
am
coborâ

t
înapoi
în sat.
Am
găsit-o

pe
Nonna
călcân
d la
etaj,

lucru
pe
care
nu îl
făcea

niciodată la acea oră.

— îi
calc
Emanu
elei
cămăşi

le de
noapte
. Are
nevoie
de

ajutor,
de
când
cu
operaţ

ia de
şold.
Vino.

A

lăsat lenjeria veri

şoa
rei
pe
scâ
ndu

ra
de
călc
at
şi

m-a
con
dus
în
cam

era
alăt
urat
ă.
— Vreau

să vezi ceva.

A arătat spre comoda

din
camera
ei.

La
înc

ep
ut,
nu
am
înţ

ele
s
de
spr
e

ce
era
vor
ba,
câ

nd
a
înc
ep
ut

să-
mi
ara
te
co

nţi
nut
ul
ser
tar

elo
r
ei.
Ap
oi,

mi-a devenit

cla
r.

în
sertar

ul de
sus se
găsea
u
cămăş

i de
noapt
e –
şase
cămăş

i de
vară,
fără
mâne
că, cu

impri
meuri
florale
,
niciod

ată folosite. Mi-a spus că

erau
pentru
când
sau

dacă
avea
să
ajung
ă la

spital.
Spital
ele
din
Italia

(implicit din Sicilia) nu oferă

cămăşi de noapte. îşi pregă

tise suficiente pentru o

şedere de şase nopţi. Astfel,

Franc
a nu
ar fi
fost
nevoit

ă să le
spele
şi să
calce
în

fiecare zi.

Al doilea

sertar
avea
acelaş
i
conţin

ut,
doar
că
pentr
u o

intern
are de
primă
vară,
când

nopţile sunt mai răcoroase.

în al
treile
a şi al
patrul
ea se

aflau
hainel
e
pentr
u o

intern
are
iarna.
Cămă
şi de

noapte din lână, seturi din

fleece, chiar şi pantaloni de

pijama, articole de îmbră

cămin
te pe
care
Nonn
a nu

le purtase niciodată,

dar
care
venise
ră
proba

bil la
set şi
pe
care
ar fi

fost dispusă să le îmbrace în

cazul
în
care
la
spital

nu ar
fi fost
sufici
entă
căldur

ă
pentru o
noapte de

iarnă
pe
coastă
. Al
cincil

ea
sertar
conţin
ea
feţe

de
pernă
lucrat
e
manu

al, cu dantelă. Am aflat că

nici
feţe
de
pernă
nu se

dădea
u în
spital
ele de
aici.

Când
am
ajuns
la
ultim

ul
sertar
, a
trebui
t să

îngen
unche
z pe
gresia
pictat

ă
manu
al ca
s-o
ajut

să-l deschidă. Era jos, la

pământ, şi
o
durea
spatel

e să
se
aplec
e
până

la el.
L-am
auzit
pe
fereas

tră pe vânzătorul de fructe

urcând cu maşina pe strada

îngustă şi strigând către

noi
să-i
cump
ărăm
pepen

ii
galbe
ni –
cei
mai

dulci
– şi
prune
le –
cele

mai
moi.
Nu l-
am
băgat

în seamă. M-am uitat

în cel
de-al
şasele
a
sertar

.

Acolo
se
afla

un
singur
pache
t de
îmbră

cămin
te,
într-
un sac
de

plasti
c. Iar
înăunt
rul
acest

uia, o
cămaş
ă de
noapt
e albă

cu
florice
le,
bine
împăt

urită.

— Scoate-o afară, să-ţi arăt, a

spus ea.

înăunt
rul
saculu

i
transp
arent,
deasu
pra

imacu
latei
cămăş
i, se
mai

afla ceva: o fotografie.

Ea
împre
ună
cu
Giuse

ppe,
socrul
meu,
cândv
a în

urmă
cu
vreo
cincis
preze

ce,
douăz
eci de
ani. în
fotogr

afie,
ea stă
în
picioa
re în

spatele lui şi zâmbesc

amân
doi.
Pe o
masă
din

fundal
se
putea
u
vedea

nişte
daruri
.
Amân
doi

erau frumos îmbrăcaţi,

proba
bil că
se
aflau
la

nunta
cuiva.
I-am
dat
sacul

şi ea
l-a
aşezat
pe
como

dă. A dat încet la o parte

fotogr
afia,
apoi a
întins
hainel

e: o cămaşă de noapte,

lenjerie intimă, ciorap

i.

— Astea
sunt
pentru
când o

să mor.

A
mâng
âiat

hainele, a îndreptat ciorap

ii,
apoi a
pus
totul
la loc,

cu atenţie, înapoi în sac.

Mi-a
spus
să-l
aşez
în

sertarul din care-l scosesem.

— Trebuie să am toate

astea.
Nu
vrei să
spună
cineva

la capătul vieţii tale:

„N-a
avut
nici
măcar
cât să

poarte
nişte
cămăş
i noi
la

spital
sau o
cămaş
ă
decen

tă
până
la
cimitir
”.

I-am
spus
că
înţele
geam

prea
bine.
A
ridicat
din

umeri
–
poate
că
înţele

geam,
poate
că nu.
Dar
măcar

îmi
spuses
e.
Apoi,
mome

ntul
ne-a
fost
din
nou

întrerupt de
către
vocea
barito

nală a vânzătorului de fructe,

care intrase pe stradă.

Nonna
a luat-
o ca
pe un
semn

că era
cazul
să se
întoar
că la

călcatul cămăşilor Eman

uelei.

— Fac asta pentru

că
nurori
i ei nu
îi
place

să
calce.
însă
vin
oamen

i în
fiecar
e zi să
o
vizitez

e. E
neces
ar.

S-a

întors
la
lucru,
lăsând
u-mă

singură în cameră. Fuses

em
prinsă
cu
garda
jos,

emoţi
onată
de
ceea
ce

tocma
i se
întâm
plase.
îmi

arătase cea mai vulnerabilă

parte din ea, invitându-

mă să-
i
conte
mplu
propri

a mortalitate. Mă simţea

m
moale
pe
dinău
ntru,

de
parcă
aş fi
avut
nevoie

să
stau
jos.
Nu
mai

exista
se
vreod
ată o
aseme

nea
deschi
dere
între
noi.

într-o singură zi, ne preze

ntase
preotu
lui şi
îmi
arătas

e
hainele ei de
înmormânta

re. Nu
ştiam
cum
să
răspu

nd
unei
aseme
nea
invitaţ

ii la
apropi
ere,
faptul
ui că

îmi
permi
sese
să
pătrun

d în
părţi
necun
oscute
din

viaţa
ei.
Acesta
era
poate

cel
mai
intim
mome
nt pe

care îl
avuse
serăm
noi
două

vreodată, în toţi aceşti ani de

când
ne
ştiam.
Deschisese

la
propri
u
locuri
ascun

se, îşi împărtăşise dorinţele

pentru
ceea
ce
avea
să se

întâm
ple
când
nu va
mai

avea
capaci
tatea
de a
lua

hotărâri. Aşa arătau planificările

pentru sfârşitul vieţii, în stil

sicilia
n.
Simţe
am
însă şi

faptul
că
acum
avea
încred

ere în
mine,
că mă
invitase într-

o nouă
cameră a
inimii
ei şi

că mă
încura
jase
să
rămân

acolo.
Mă
simţea
m ca
nora

ei într-
un alt
fel,
unul
cu

totul
nou.

Când
am

ieşit
din
dormit
or şi
am

trecut
pe
lângă
ea
continu

a să
calce
cutele
halatul
ui şi

ale
sutienu
lui
Emanu
elei, şi

am avut o altă revelaţie. Mi-

am dat
seama
că
eram
martor

ă la un
alt
exempl
u al
felului

în care funcţiona aici comunitatea,

atât de unită la bine şi la rău. Toate

femeile
de pe
strada
asta
erau

chemat
e să
partici
pe la
boala

sau la moarte a celorlalţi. Se

bizuiau
unele
pe
altele.
Era un

obicei
din
vechime, dar
încă

viu, ca
şi
ruinele
templu
lui

sicilian
al
Herei –
un loc
în care

aveam
să
merg
în
curând

împreună cu Zoela.

Hera

şi
mare
a de
safir

Călătoria la Agrigento s-a dovedit a

fi o
odisee
de
aproape
patru

ore, fără
hartă, pe
un drum
plin de
porţiuni

închise
şi
ocolişuri.
Cosimo
se

oferise să ne conducă el, presupu

n că din cauza unei îngrijorări

colective
a rudelor
mele
prin
alianţă

că
încercar
ea de a
străbate
interioru

l pustiu
al Siciliei
cu Zoela,
fără
ajutorul

unui
localnic,
s-ar fi
putut
solda cu

o nenorocire. A venit şi Franca

cu noi.
Ca să fiu
sinceră,
am fost
de-a

dreptul
uşurată
să-i am
alături,
după

multele incidente suferite pe

drumurile Italiei
şi ale
Siciliei.
Cel mai

memora
bil dintre
ele
fusese
cu cinci

ani în urmă, când eram cu Saro, şi

un angajat de la o benzinărie ne

pusese
benzină
cu
plumb în
maşina

cu motor diesel închiriată de la Roma.

Douăzeci de minute mai târziu,

am
rămas
fără
transmis
ie, pe

autostradă. Era
în
august,
în miezul

zilei.
Fără aer condiţionat, cu semnal

foarte
slab la
mobile şi
maşini
care

zburau
pe lângă
noi cu
aproape
o sută

cincizeci
la oră,
nici
măcar să
deschide

m
geamuril
e nu
puteam,
odată ce

ne
murise
motorul.
Nu
exista

niciun serviciu de remorcare să ne

salveze.
Iar
Numero
Verde,
numărul

naţional
pentru
urgenţe
din
Italia,

era un
coşmar
kafkian
în care o
voce

preînregi
strată
mi-a
spus, iar
şi iar,

ore la rând, să apăs „tasta unu”.

Saro a blestemat toată naţiunea şi a

declarat că ineficienţa italienea

scă e o adevărată plagă pentru omenire.

M-am
rugat
pentru
un
miracol

şi am curăţat portocalele de-abia

cumpărate să o menţin hidratată pe Zoela.

Am așteptat patru ore după ajutor.

Să
petreci
patru
ore
blocat pe

centura
din jurul
Romei,
vara, era
ca şi

cum ai fi
stat cu
un motor
diesel
pornit

într-o saună. La sfârşitul acelei

călătorii,
am
decretat
că Italia
era

insuport
abilă şi
am
ameninţ
at să nu

mă mai
întorc
niciodată
aici.

Mi-am
amintit
cu
acuitate
acea

întâmplare pe când planificam

călătoria la Agrigento, mai ales că

trebuia
să iau în
calcul şi
alte
două

evenimente ce se petreceau în Sicilia în vara aceea: violentele incendii

de
vegetaţie
(cel mai
probabil,
o mână

criminală) şi închiderea unei porţiuni

din
autostra
da Al 9,
care
duce de

pe
coasta
de nord
către
sud-est,

în
Catania.
Totuşi
Cosimo a
vrut să

pornim
tot pe Al
9,
deoarece
era un

drum pe care îl cunoştea şi voia să evite

traficul
din
Palermo,
înainte
să intre

pe
autostrada
principală care

ducea la Agrigento. Ceea ce însemna

că,
pentru a
ajunge
de la
Aliminus

a la
dest
inaţ
ia
noa

stră
,
treb
uia
să

mer
gem
pe
dru
mur

i
sec
und
are,
din

interiorul insulei.

în
Cali
forn
ia,
dru

mul s-ar fi făcut pe

auto
stra
dă
într-
o

oră şi jumătate; în

Sicilia, aceeaşi dist

anţă
îţi
lua
patr
u

ore.
Dar
asta
nu
m-a

des
cura
jat.

Aleses

em Agrigento pentru că

Zoela iubea poveştile cu zei şi

zeiţe,
cu
virtuţil
e,
luptele

,
lamentările şi umorul lor.

Saro îi spusese totul despre ei, iar

ea
fusese
realmente
prinsă

de tot
ce
avea
legătură cu

marile
zbateri
ale
compo
rtamen

tului
uman.
\biam
să
merge

m în
Valea
Templ
elor,
cel mai

mare
sit
arheol
ogic
din

Sicilia. Saro mă dusese acolo,

cu ani
în
urmă.
Ne
săruta

serăm
printre
coloan
ele
Templ

ului Herei, zeiţa căsătoriei.

Era un loc în care trecutul şi

prezen
tul
meu s-
ar fi
putut

întâlni. Apropiată de nordul Africii,

Valea Templelor era un loc

sacru antic, evocator, în care

vizitatorii erau confruntaţi

cu constructul de „timp”.

Acolo, în prezenţa temple

lor, nu puteai să nu contempli

ceea ce s-a pierdut, dar şi

continuitatea vieţii. Era exact

genul
de loc
de
care
aveam

nevoie.

Când,
în
sfârşit,

am ajuns în Agrigento,

aveam
puţin
rău de
maşină
, dar

nu îmi pierdusem optimismul.

Era
mai
cald
decât
îmi

putusem imagina. Când

am
ieşit
din
maşină
, în

miezul
zilei,
aerul
părea
să vină

din
interio
rul
unui
cuptor

de pizza. Ca să complice şi

mai
mult
lucruri
le, mie
şi

Zoelei ne era o foame de lup.

Fără
şovăire
, m-am
înfipt
în

biscuiţii din geantă şi în para

pe
care o
şterpel
isem
de la

Nonna
exact
în
vedere
a

acestui moment.

Sunt

multe
diferențe
între
mine şi

rudele
mele
prin
alianţă
, însă

niciuna atât de evidentă

precum preferinţa mea

pentru
staţion
ările
pe
parcur

sul
unui
drum
lung.
Eu mă

opresc
cu
mare
drag la
o

trattoria ca să iau un mic-dejun

sau o gustare copioasă. Mă

opresc
chiar
şi
pentru
un mic

răgaz
înainte
de mă
aventura
într-

o
după-
amiază
întreag
ă şi

toridă
de
vizitat
monu
mente

şi alte atracţii turistice. Fac parte

din
tabăra
celor
care
consid

eră că turismul trebuie făcut

relaxat
.
Rudele
mele
prefer

ă să
tragă
tare la
drum,
să

înghită rapid un sandviş

pregătit dinainte, să vadă

ce e de
văzut,
apoi să
o ia
rapid

înapoi
spre
casă,
în
speran

ţa că
vor
ajunge
înainte
să se

întune
ce.
Aleg
întotde
auna

să ia
cina
acasă.
Foarte
rar

cinează într-un loc necunoscut.

Practic, niciodată. în ziua

aceea,
trebuia
să mă
confor
mez

progra
mului
lor.

în timp

ce
studia
u
parcar
ea de

lângă
ruinele
arheol
ogice
din

Agrigento, vizibil înfometaţi,

transpiraţi şi însetaţi, m-am

simţit deodată foarte prost.

Se
vedea
clar,
din
lipsa

lor generală de interes, că îi

scoses
em
comple
t din
rutina

lor,
aducându-i
aici.
Degea

ba era
unul
dintre
cele
mai

frumoase
situri
istorice din

Sicilia, dacă niciunul dintre

ei nu
prea
ţinea
să-l
vadă.

Doar ne înghesuiserăm cu

toţii,
timp
de
patru
ore, în

aceeaşi maşină. Am avut

bănuia
la că
nu
ţineau
să mă

aştept
e o zi
întreag
ă să-mi
ostoies

c
înclina
ţiile şi
exigen
ţele de

turist american. Putea să

treacă şi o viaţă întreagă, aşa

cum
trecus
e
pentru
Nonna,

fără să vadă Agrigento. Eu, pe

de altă parte, eram mânată de

dorinţă, de pierdere, de speran

ţă şi de
mister,
\foiam
să ştiu
tot mai

multe despre această insulă

pe
care o
consid
eram
acum

ca
făcând
parte
din
mine,

din
trecutul
meu,
din

prezentul şi
poate
chiar
viitorul

meu.

— Hai cu mine, Zoela,

am zis
şi am
tras-o
spre
mine

în timp
ce
muşca
din
pară.

Aveam impresia că toată lumea

era cu
nervii
întinşi
şi
nimeni

nu
avea
chef să
vadă
nişte

ruine. Căldura era principalul

inamic.
Iar eu
eram
singura

dornic
ă să-l
înfrunt
cu
pieptul

deschis. Aşa că am luat-o la pas

împreună cu Zoela. Am hotărâ

t pe
loc să
începe
m cu
cel mai

mare
templu
de-
acolo,
cel al

Herei. Dacă mai apucam să

vedem
şi
altceva
, cu
atât

mai
bine.
Iar
cumna
ţii mei

puteau
să
hoinăr
ească
pe

unde
voiau,
în
ritmul
lor.

— Mami, e cald, mi-a spus Zoela, care urâse mereu căldura.

— Ştiu, draga mea.

Eram conştientă de faptul că nu

va
putea
rezista
prea
mult

acelei călduri, nici vizitării

obiectivelor turistice. Trebui

a să-i deturnez atenţia.

— E cald pentru că aici este locul

în care
a căzut
Icar
după
ce s-a

avânta
t în
zbor
prea
aproap

e de
soare.

îi
plăcea

mult
povestea lui
Icar.
Saro i-

o citise de nenumărate ori. Şi

îi
răsfoia
mereu
paginile în

cartea
ei de
mitolo
gie
grecea

scă.

I-am
spus şi
eu

versiu
nea
mea a
poveşti
i acum,

cu
acelaşi
entuzi
asm cu
care

obişnui
am să
perpet
uez
fantezi

ile
despre
Zâna
Măselu
ţă şi

Moş Crăciun.

— Chiar

cred că
putem
vedea
aici şi
locul în
care a

căzut
trupul lui
Icar.
Dacă
n-aş fi

putut
păcăli
nici
măcar
un

copil
de opt
ani,
atunci
era

clar că
meritam să-
mi ia
cineva

înapoi
cârdul
de la
sindicatul

actorilor. La nevoie, eram gata să

găsesc
şi o
gaură
în
pămân

t şi să
i-o
arăt.
Trebui
a să-i

distrag
atenţia
doar
până
ajunge

am la Templul Herei şi

atinge
am
coloan
ele.
Era tot

ce-mi
doream
Poate
şi să

fac câteva fotografii. Şi, cu

puţin
noroc,
să
ajung
să

rostesc
o
rugăci
une
tăcută

la
margin
ea
apelor
ce se

întinde
au
către
nordul
Africii.

Rugăciunea la malul mării

era
singur
ul
obicei
pe

care îl
prelua
sem
din cei
douăze

ci de
ani în
care
mama
fusese

măritată cu cel de-al treilea

soţ al
ei,
Abe,
fiul cel
mai

mare
al unei
familii
de
senega

lezi
musul
mani,
care
crescu

se la
Dakar
şi
studias
e la

Sorbona. De la el învăţasem

tradiţi
a de a
te ruga
pe
fiecare

ţărm
de
mare
pe
care

ajungi.
Era un
lucru
pe
care îl

făcea fără greş. Când a venit

în vizită la Los Angeles, s-a

dus
până
la
Santa
Monic

a
pentru
a
aduce
un

omagiu strămoşilor şi morţilo

r săi,
sub
forma
unei
rugăci

uni către ape. N-am reuşit

niciodată să aflu dacă aceast

ă
tradiţi
e era
produs
ul

credinţ
ei sale,
al
culturii
sale

sau
doar o
preferinţă
person

ală.
Dar
nici nu
conta.
îmi

plăcea
mult
ideea.
Iar în
timpul

bolii
lui
Saro,
îmi
găsise

m
deseor
i pacea
plecân
d de la

biroul
oncolo
gului,
din
Santa

Monica, în timpul tratamentelor

lui, şi
conduc
ând
trei
kilome

tri
spre
vest,
să-mi
vărs

grijile
în
ocean.
în cei
doi ani

care
urmas
eră
morţii
sale,

rugatu
l la
malul
mării
deveni

se unul dintre ritualurile mele.

în ziua aceea, în Agrigento,

spera
m să
pot
face o
rugăci

une
care să
ajungă
până
pe

ţărmurile Africii de Nord,

pământ pe care îl vizitasem

odată
împreu
nă cu
Saro.
Aveam

credinţ
a
ilogică,
dar
absolu

t
sinceră
, că m-
aş fi
putut

vindec
a mai
uşor
dacă
durere

a mea
reuşea
să
ajungă
în

toate locurile în care ajunse

se mai
întâi
iubirea
.

— Franca, Cosimo, am

strigat
eu în
urma
noastră, în

timp
ce
urcam
spre
ruine

cu
Zoela.
Nu vă
grăbiţi
. Noi o

luăm
înainte
. Ne
putem
întâlni

aici
într-o
oră.

Tocmai

încerc
au să
se
prindă
dacă

era
nevoie
de
tichet
pentru

parcarea aceea nepăzită, cu

pietriş murdar, de lângă situl

arheologic.

Am întins-o

repede, fără să aştept răspunsul lor.

M-am plimbat cu Zoela vreo

jumătate de oră printre coloan

ele
Templ
ului
Herei.
Am

pus
mâna
pe un
măslin
bătrân

de
cinci
sute de
ani.
Am dat

roată unei instalaţii artistic

e
reprez
entând
u-l pe
căzutul

Icar.
Un
artist îi
făurise
un

torso
mare
cât o
camion
etă,

prăbuş
it pe
pămân
t şi
deform

at de
cădere
. Şi
acolo,
undeva

între
Icar şi
Hera,
am
începu

t să
simt
acea
dualitate care

îmi
deveni
se deja
familia
ră în

timpul doliului. O parte din

mine
se
bucura
că
revenis

e aici,
după
mulţi
ani,
alta a

început să-şi dorească, subit,

să se
arunce
în
mare.
Doliul

încă
făcea
deseor
i asta:
mă

azvârlea în mijlocul luptei dintre

două
sentim
ente
contra
dictorii

. Mă
simţea
m în
acele
mome

nte ca
un alt
person
aj
mitolo

gic,
Sisif,
cel
care îşi
împing

ea de o
eternit
ate
bolova
nul în

vârful muntelui. Bolovanul

meu
era
pierderea.
Iar

viaţa
după o
pierde
re
poate

fi
asemă
nată
cu o
buclă

repetitivă în
care
ridici
greută

ţi, le
împing
i, te
lupţi
să le

duci
undeva
mai
sus, în
timp

ce,
totuşi,
te
bucuri
de

priveliştea spectaculoasă a

mării.

în
timp
ce

hoinăr
eam
cu
Zoela
prin

situl arheologic, întrebările

mele
interio
are
deven
eau tot

mai
profun
de şi
tot
mai

întune
cate.
Fusese
răm,
oare,

Saro şi
cu
mine,
prea
ambiţi

oşi în dragostea noastră?

Zburaserăm prea aproape de

soare?
Fusese
cancer
ul vreo
provoc

are
cosmic
ă
trimis
ă nouă

de
către
zei?
Caracterul

acesta
întâmp
lător
al
vieţii

nu
părea
să
aibă
vreun

sens,
în felul
acesta
în care
lua şi

dădea
în
aceeaş
i
măsur

ă. Şi
cu
toate
că
ştiam

că avuseserăm o căsnicie

extrao
rdinar
ă, o
iubire
sclipit

oare şi
dinami
că, tot
simţea
m că

aş fi
vrut
mai
mult şi
mă

simţeam înşelată. Mi se

luase tovarăşul, iubirea de o

viaţă,
bucuri
a de a
avea
alături

de
mine
acum
pe
cineva

care
să mă
cunoas
că atât
de

bine,
încât
să ştie
că
apropi

erea
de
acest
templu
al

zeiţei
căsăto
riei
avea
să-mi

ia
întruc
âtva
minţile
.

Apoi,
de
parcă
cineva
ar fi

pornit un blender, toată

negur
a mea
a
începu
t să se

învârtejească cu mare viteză.

Am simţit gelozie faţă de

cuplurile din jur, aflate în

vacanţă, cu pantalonii lor

scurţi
şi cu
cremel
e de
protec

ţie
solară,
ce îşi
sărbăt
oreau

iubirile, mai vechi sau mai

noi. Am simţit gelozie faţă

de
Franc
a şi
Cosim
o, care

încă se
aveau
unul
pe
altul.

Faţă de toate femeile care

încă
aveau
soţi,
chiar
şi faţă

de
cele
cu
căsnici
i

nefericite, pentru că, cel puţin,

ele
aveau
un
ajutor,
iar

copiii
lor
încă
aveau
taţi.

Venisem până în sudul

Siciliei
doar
ca să
mă
înfurii

pe
Saro
pentru
că
murise

. Patru ore de drum doar ca să

găsesc
acea
trăire
veche
de

când
lumea:
furia.
Şi aşa
se face

că acolo, în Agrigento,

am
urlat
în
tăcere
la

Saro
pentru
că era
mort
şi

pentru
că mă
lăsase
împot
molită

în
mlaşti
na
aceast
a a

memo
riei,
copleşi
tă de
întreb

ări – o
femeie
de
vârstă
mijloci

e care
căutas
e cu
disper
are

prezenţa acelor ruine în

speranţa că se va putea regăsi.

Stăteam la porţile unui templu

antic, încercând să recuperez

bucăţi
din
sufletu
-mi
pierdu

t.

Mi-
amdat
seama

acolo
că, de
fapt,
avuses
em trei

căsnici
i cu
Saro:
cea pe
care o

trăise
m ca
tânăr
cuplu
îndrăg

ostit şi
căsăto
rit, cea
petrec
ută în

tranşe
ele
luptei
de
suprav

ieţuire
împotr
iva
cancer
ului şi

cea pe
care o
aveam
acum,
ca

văduvă
a lui.
în
deceni
ul

acela
în care
l-am
îngrijit
pe

Saro,
pierdu
sem
multe
părţi

din
mine –
eferves
cenţa
mea

naturală, simţul propriei

sexuali
tăţi,
optimi
smul.
Lucrur

ile
aceste
a
păreau
să fi

fost
şterse
din
viaţa
mea de

urcuşu
rile şi
coborâ
şurile
acelei

perioa
de de
neostoi
tă
îngrijir

e. Şi,
cu
toate
că
experi

enţa
aceea
mă
învăţas
e cum

să mă
adap
din
puţul
puterii

, cum să iubesc profund şi

neconditionat,
cum să
văd
marea

iubire
care
există
perma
nent în

jurul
nostru,
îmi şi
întune
case

lumina
vieţii
de zi
cu zi,
iar

doliul
poate
că şi
mai
mult

de
atât.
Obosis
em să
fiu

obosită. Mă îngrozea gândul

că nu o să fiu niciodată capabil

ă să
râd,
fără
niciun
efort,

atât de
tare
încât
să mă
doară

fălcile. Mă îngrijora, în secret,

gândul
că nu
voi mai
face
dragos

te încă multţi ani de acum încolo.

Lucrur
i pe
care
înainte
le

făceam
regulat
, acum
păreau
atât de

departe de mine. Nu îmi spuses

e
nimeni
că
văduvi
a avea

să fie
atât de
plină
de
teamă

pentru
ceea
ce s-ar
putea
să nu

mai existe niciodată. Eram

îngrozi
tă ca
nu
cumva
acest

aspect
al
doliulu
i meu
să aibă

soliditatea acelor coloane din

piatră
ale
templului.

începe
am să
realize
z că
aceast

ă
ultimă
căsnici
e cu
Saro

avea
să fie
şi cea
mai
îndelu

ngată. Nu dispăruse din viaţa

mea
mai
mult
decât
dispar

e luna
de pe
cerul
lumina
t al

zilei.
Era
peste
tot,
doar

că nu
se
vedea.
Şi
aveam

nevoie
de
timp
să
învăţ

să
exist
într-o
astfel
de

iubire.
Iar
timpul
este,
poate,

cel mai
dificil
aspect
al
pierde

rii.

Pe
drumul
de

întoarcere acasă, prin interio

rul
aspru
al
Siciliei
, mă

uitam
pe
fereast
ră
gândin

du-mă
cât de
tare
pierdu
sem

şirul
zilelor
de
când
ne

aflam
aici.
Timpul
se
pricep

e de
minun
e să nu
se lase
prins.

Ca şi peisajul sicilian, se

jucase
cu
mintea
mea,
acum

oferindu-mi crânguri luxuria

nt înverzite, imediat

luându
-mi-le
înapoi
şi
lăsând

u-mi
colţuri
de
stâncă
golaşe.

De când sosiserăm aici,

vara
aceast
a, mai
mult
ca

oricând, nu mai reuşisem să

măsor
timpul
înjumă
tăţi şi
în

sferturi de oră ordonate.

Fusese
ră zile
ca o
lungă
întinde

re a
soarel
ui
infinit,
şi cu

nimic
altceva
de
făcut
decât

să
observ
i că
dimine
aţa şi

după-
amiaza
sunt ca
nişte
gemen

e
răzgâi
ate,
ambele
cu

pretenţii asupra timpului lor.

Apoi fuseseră zilele cu apusur

i care se lăsaseră rapid,

dar
zăbovi
seră
de
parcă

nu
voiau
să
cedeze
în faţa

nopţii. Mi-am dat seama că

trebuia
să iau
uşurel
zilele
care

ne mai
rămăs
eseră,
la fel
cum

făcea
Sicilia
însăşi.

Tânjeam după gustul sării

de
mare
pe
vârful
limbii

şi după
nisipul
dintre
degete
, \biam

să mă las purtată, întinsă

pe
spate
şi cu
burta
la

soare,
de
blânde
ţea
Medite

ranei. Aveam nevoie să-mi simt

corpul
lipsit
de
greutate şi de

efort,
plutind
în
derivă
oriund

e ar fi
vrut să
mă
ducă
valuril

e.

Aşa că,
două
zile

mai
târziu,
Cosim
o mi-a
împru

mutat
Fiatul
său şi
am
dus-o

pe
Zoela
de la
poalele
dealuri

lor
până
la
Cefalu,
pe

malul
mării.
Am
luat-o
pe

drumul
de
coastă
cu
două

benzi
care
ducea
în oraş
şi,

când
am
trecut
pe
lângă

ieşirea
ce
ducea
spre
hotelul

Baia
del
Capitano, am
fost la

un pas de a mă întoarce spre

Saro
să-i
aminte
sc cum
băuser

ăm noi espresso în grădina

acelui
hotel,
în
aştept
area

familiei sale. Memoria poate

fi
foarte
înşelăt
oare.
Dar

am continuat să conduc,

imaginându-mi senzaţia

palmei
lui pe
genunchiul
meu şi

concentrându-mă la momentul pe

care îl
aveam
la
îndem
ână: o

zi în
Cefalu
împreună cu
fiica

noastră. Viaţa lui se trăia

acum
doar
prin
noi.

Când ajungeam în Cefalu, de

obicei
se
întâmp
lau
două

lucruri
: Zoela
şi cu
mine
ne

împied
icam
de
Lido
Poseid

on, o
terasă
de pe
malul
mării

unde
se
găseau
trei
frigide

re
mari şi
adânci
cu
îngheţ

ată pe
băţ
care-ţi
lua
ochii şi

unde
eu
coman
dam
de

obicei
un
pahar
de
pinot

grigio sau un espresso, în funcţie

de ziua
pe
care o
aveam.
Ziua

asta
era de
vin.

După

atâtea
escale
aici,
Zoela
învăţas

e procedura şi se ducea

drept
la
recepţi
oneră
să-i

ceară
două
şezlon
guri şi
o

umbrel
ă.
Plătea
cei
doispr

ezece
euro
necesa
ri şi
apoi îi

spunea
salvam
arului
de
vreo

douăzeci de ani, îmbrăcat într-

un slip
roşu,
marca
Speed
o, şi cu

ţigara
în gură
unde
anume
trebuia

u să se
afle
şezlon
gurile
faţă de

mare: — Mia mamma vuole leggere.

Adică „mama vrea să citească”.

Adică voiam un şezlong

aproape de ţărm, ca să o pot

privi în
timp
ce mă
odihne
am.

Am
avut
noroc
să
găsim

două
şezlon
guri în
al
doilea

rând de la marginea mării.

Apoi
Zoela
a
ţâşnit
către

apă,
întorcând
regulat
capul,

să se asigure că eram pe

urmele ei.

Şi eram

Când
am
ajuns-o
din
urmă,

am
rămas
amând
ouă în
apa

mică
de la
mal şi
i-
amspu

s:

— Când
o să
mă

întâlnesc cu
Babbo
în vis,
o să-i

spun
cât de
extraordinar
de

frumoasă eşti. Eşti perla acestei

mări
pe
care el
o
iubea

atât de
mult.

M-a

stropit

cu apă

pe faţă şi

m-a

întrebat:

— Crezi

că el mă

poate

vedea?

— Aşa

cred.

— O fi

mândru

de mine?

— Cu

siguranţă

.
A
zâmbit
.

Cuvintele mele au părut

s-o
aline.
îmi
venea
să-i iau

trupuş
orul în
braţe
şi să
mă rog

la zei
să
opreas
că
timpul,

să mă
ajute
să
păstre
z acest

moment de graţie. Era ceva

foarte
rar
pentru
ea, în
noua

noastră viaţă, să putem

vorbi
despre
tatăl ei
şi să
zâmbe

ască în
acelaşi
timp.
Mi-am
scufun

dat şi
eu
corpul
în apă.
Când

am
ieşit
înapoi,
aerul
mi s-a

părut
înnoit
şi cald.

în jurul

nostru
erau
familii
cu mai
multe

generaţii, copii bronzaţi cu

voci piţigăiate, perechi

îndrăgostite, duouri sau triouri

de
prieteni
aparent veniţi

din
toată
lumea.
înotau
sau

stăteau relaxaţi. Fusese

ră şi ei atraşi de mare. Prin

mulţimea de turişti se plimba

u imigranţi din nordul Africii

sau din
Bangla
desh,
care
vindea

u
diverse
mărfur
i:
prosoa

pe,
ochelari de
soare,
huse

de telefoane mobile,

eşarfe
de
purtat
peste
costum

ele de
baie şi
delfini
gonfla
bili. O

pereche de chinezoaice ne-a

propus
un
masaj
pe
plajă.

Lumea
clar îşi
strâns
ese
rândur

ile aici.
Lăsând
la o
parte
ţările

noastre de origine şi situaţii

le
financi
are,
făceam
cu toţii

parte
din
acelaşi
peisaj
de la

malul
mării.
M-am
gândit
la toţi

invadatorii, cuceritorii, căutăt

orii de aventură care veniseră pe

aceste
ţărmur
i de-a
lungul
secolel

or. M-
am
gândit
la
refugia

ţii ce
apărea
u
săptăm
ânal

din
Siria,
Libia,
Africa
de

Nord
şi cea
Subsahariană.

Fugeau de războaie civile

şi de
crizele
umanit
are
care le

urmas
eră. Se
adunas
eră
aici

oameni
cu
poveşti
de
viaţă

pline
de o
suferinţă de
neuitat

.
Povestea migraţiei

zilelor noastre. Sicilia se

schimb
a, însă
aşa
făcuse
dintotd

eauna.

Zoe
la a
înot

at până la mine şi

şi-a
înc
olă
cit
pici

oar
ele
în
jur
ul

mijl
ocu
lui
me
u:

— Mami,

de ce

crezi

că nu

se mai

află

oameni

cu

pielea

maro

în

Alimin

usa?

Desigu

r că

observ

ase şi

ea ce

aveam

înjur.
— Draga

mea,
Alim
inus
a
este

un
sat
mic,
într-
o

parte de
lume
în
care

oam
enii
nu
au
imig

rat.
Nu
sea
măn
ă cu

Los
Angeles sau
cu

oraşele mari. Pent

ru o
lung
ă
peri
oadă

de
timp
, aici
nu s-
au

aflat decât oameni

care s-au născut în aces

t loc,
s-au
căsă
torit
şi au

avut
copii
aici.
Nu
prea

au venit străini.

M-am
oprit
înainte
să mă
afund

într-o diatribă istorică şi

geopolitică. Nici subiectul

crizei
refugia
ţilor nu
puteam
să-l

abordez cu ea. Nu ştiam cum i-

aş fi
putut
vorbi
despre
copiii,

mamel
e şi
taţii
care
travers

au
Medite
rana ca
să
ajungă

pe
insula
pe care
ne
aflam

noi
acum
şi
despre
circum

stanţele care făcuseră din acest

loc o
mare
de
lacrimi
.

— Dar de
ce
nu
sunt
oam

eni
cu
piele
a
mar

o ca
a
noas
tră?
a

întrebat
ea
din
nou,

cu
sare
a de
mar
e

cont
urân
du-i
frunt
ea,

la
rădă
cina
păru
lui.

— Pentru că oameni i ca noi, cu

pielea
neagră
sau
maro,
nu îşi

au
origine
a în
Europa
.

Oamenii ca noi au fost aduşi

acum sute de ani în Europa, în

America de Nord şi chiar în cea

de Sud,
ca
sclavi.

Imedia

t m-am
văzut
ca pe
fiica
prea

plină
de
răspun
suri a
unor

oameni
care îi
răspun
sesem,
la

rândul lor, la propriile-i întrebă

ri din
copilări
e, cu
povesti
ri

complexe, de adulţi. Dacă ne-amfi

aflat pe
ţărm,
probab
il că
acumm

-aş fi
apucat
să
trasez
în

nisip,
cu linii
arcuite
, rutele
sclaviei

.

— Dar

noi

suntem

singurii

oameni

cu pielea

maro pe

care îi

cunosc

ei?

Avea un

ton de

parcă îi

veniseră

simultan

în minte

şi

întrebare

a, şi

răspunsu

l.

—

Probabil.

Da. Aşa

cred, cu

excepţia

preotului

, i-am

răspuns.

— Nu

vreau să

fiu

singura

fată

maro.

Ştiam
ce
voia

să spună, de fapt: e greu

să fii diferit, să fii singurul, să

ieşi în evidenţă din cauza culorii

pielii
tale.
Bănui
am că
asta o

făcea
să se
simtă
„altfel
”,

dacă
nu
chiar –
şi mai
rău –

inferio
ară.
Cu
sigura
nţă că

nu era
prima
fată
de
culoar

e care
ar fi
prefer
at să
umble

prin
lume
într-
un
ambal

aj
diferit
. La
naiba,
se

scrise
seră
atâtea
cărţi
şi se

făcuse
ră
atâtea
docum
entare

premi
ate
care
diseca
seră

în detaliu complexitat

ea
psihol
ogică
a
conce

ptelor
de
identit
ate şi
de

rasă
în
cazul
fetiţel
or

negre
care
cresc
în
medii

predominant albe. Şi, chiar

dacă
nu ne
aflam
în
Statel

e
Unite,
ştiam
că
trebui

a să
fiu
vigilen
tă şi
să

înlătur
orice
semn
de
daună

psihologică care ar fi putut

să supureze. Ştiam că

trebui
a să
fac
ceea
ce

orice mamă de culoare

făcea
de
secole
: să-i
amint

esc
fiicei
mele
că era
valoro

asă şi
frumo
asă
într-o
lume

care
adese
a îi
spune
a cu

totul
altcev
a.

—

Oame
nii
maro
sunt
frumo

şi, i-am spus şi am tras-o

spre
mine
prin
apă,
astfel

încât
să o
pot
privi
în

ochi.
Scum
po,
călăto
riile

au, printre altele, şi

darul
de a
ne
purta
prin

locuri
în
care
oamen
ii nu

seamănă perfect cu noi.

Viaţa
ar fi
tare
plictisitoare

dacă
nu am
face
asta
niciod

ată.
într-o
bună
zi, îmi
imagi

nez că
vei
călăto
ri şi tu
într-o

groază de locuri. Nu va fi

toată
lumea
ca
tine,
dar tu

tot te
vei
simţi
bine şi
vei

învăţa
o
mulţi
me de
lucrur

i noi.

Am
pecetl
uit

conversaţia cu un pupic final.

Mi se părea suficient pentru

moment.
Apoi a
întins
mâna

spre
medali
onul
cu
poza

lui
Saro,
pe
care îl
purta

m la gât. L-a frecat de

parcă se pregătea să-şi

pună o dorinţă:

— Putem mânca o îngheţată înainte de cină?

— Da. I-am răspuns uşurat

ă că
trecus
e la un
alt
subiect

înainte
să fiu
nevoit
ă să-i
răspun

d la
întreba
rea pe
care o
bănuia

m
dedesu
btul
tuturor
celorla

lte:
„Crezi
că
locul
meu e

aici?”

îmi
risipise
m cea

mai
mare
parte
din
primel

e două
decenii
ale
vieţii
mele

încercând să răspund – străinil

or,
lumii,
mie
însămi
– la

această întrebare. Şi putea

m
urmări
aceast
ă
întreba

re
înapoi
până
la
prima

mea călătorie în Sicilia, împreu

nă cu
Saro.
Dar eu
învăţas
em în

timp că identitatea e ceva

prisma
tic, iar
aparte
nenţa
trebuie

revendicată.

Mai târziu,

după
cina cu
peşte-
spadă
la

grătar, stropit cu o reducţie de

portoc
ale
roşii,
pe un
pat de

rucola,
o
asocier
e
străvec

he de
mare
şi de
foc,
am

plecat
de la
restaur
ant pe
jos de-

a
lungul
digului
. Mi-
am

amintit
de
Strom
boli şi
de

călătoria noastră acolo,

cu o vară în urmă. Zoela privea

şi ea în largul mării. Apoi, s-a

întors
către
mine,
cu o
privire

foarte concentrată.

— Aş

vrea să
ştiu ce
se află
acolo,
depart

e...
Unde
se
termin
ă?...

Cum stă apa pe planeta asta

dacă e
şi un
cerc, şi
o linie
dreapt

ă?
Adică
ştiu
despre
gravita

ţie, dar
totuşi..
.

Erau

genul de întrebări în tir rapid,

despre
o
viziune
de
ansam

blu,
care
mă
făceau
mereu

să mă
simt
mândr
ă că nu
plătea

m
degeab
a
taxele
şcolare

.

— Draga
mea,
aceste

a sunt întrebări esenţiale,

care i-au determinat pe oameni

să
explor
eze
natura,
i-am

răspuns.

S-a uitat la

mine
de
parcă
înţeleg
ea

doar
vreo
şaptez
eci la
sută

din ceea ce îi spuseseem.

— Trebuie să-ţi doreşti să ştii, mai

înainte
de a
porni
într-o
călătorie.

— Păi, uite că îmi doresc să ştiu! a exclamat

ea.

Se dovedea că Sicilia

avea
un
impact
suplimentar,

pe
lângă
conect
area
cu

familia
.

M-am
gândit

la
propri
a mea
călător
ie. Pe

de o parte, îmi doream să

aflu ce
se va
întâmp
la cu
mine.

Iar
asta
mă
făcea
să

contin
ui.
Doliul
mă
istovis

e, dar
mă şi
făcuse
să-mi
doresc

să
trăiesc
. Mă
făcuse
să

apreci
ez
scurti
mea
vieţii. \

biam
să mai
stau
pe-aici.
\biam

să aflu cum vor decurge

lucruri
le în
viaţa
Zoelei,
aceast

ă ființă
umană
extrao
rdinar
ă care

mă
numea
mamm
ina ei –
mămic

ă, \
biam
să aud
vocea
femeii

care
avea
să
devină
povesti

nd
despre
slujba
din
mica

biserică siciliană, cu preotul

african
pentru
care îşi
făcuse
atâtea

griji,
fiindcă
„e
greu
să fii

preot
dacă
de-
abia
înveţi

italian
a”, \
biam
să aflu
dacă

îşi va
aminti
cum
intona
se

„Aleluia”, din locul ei de lângă

Nonna,
când
preotul
rostise
numel

e
tatălui
ei în
timpul
slujbei,

\biam
să fiu
aici ca
să i-o
pot

aminti
într-o
bună zi
– poate
într-o

primăvară timpurie, poate

într-o
după-
amiază
mohor
âtă

dintr-o toamnă cu miros de

iarnă
–, într-
o zi în
care ar
putea

avea nevoie să i se reamintească

cine
este. \
biam
să fiu
aici să-

i văd
recuno
aştere
a din
ochi în

momentul în
care îi
voi
spune

din nou povestea. Să fiu aici

ca să
împărt
ăşim
din
nou şi

din
nou
amănu
ntele
vieţii

ei,
pentru
că eu
eram
purtăt

oarea
poveşti
i ei. \
biam
să iau

cina în bucătăria fiicei mele,

să ling
sosul
de pe
lingură
şi să

gust
influen
ţa
mâinii
tatălui

ei. \
biam
să
citesc
scrisor

ile pe
care
mi le-
ar
trimite

dintr-
un loc
în care
eu nu
am

fost niciodată. Să-mi trec degetu

l peste
ştampi
lă şi să
mi-o
imagin

ez
acolo,
cu
ochii
minţii,

\biam
să aflu
pe cine
va
alege

ea să
iubeas
că. Să
o
întâmp

in într-
o gară
şi ea
să-mi
spună

voioasă: „în sfârşit!” Să mă ia

de
mână
şi să
mă
facă să

râd în
timp
ce
ieşim
pe o

stradă aglomerată, dintr-un

oraş aglomerat, să cheme un

taxi,
iar eu
să-i
aud
vocea

ţinând
ritmul
cu
aparat
ul de

taxat
în timp
ce
călător
im \

biam
să văd
cum
aveau
să

arate
mâinil
e mele
la
optzeci

şi cinci
de ani,
ce
pantofi
îmi va

plăcea
atunci
să
port,
dacă

voi
prefer
a
baretel
e în

locul
şiretur
ilor,
dacă
portoc

aliul va
rămân
e
culoar
ea mea

preferată. Am continuat să

merg
înainte
pentru
că
voiam

să aflu
cum îşi
poate
recom
pune

cineva
viaţa,
cum
poate
pune

laolaltă fărâme şi rămăşi

ţe ca
să
formez
e un
nou

întreg,
\biam
să mă
pierd
şi să

mă
regăse
sc, din
nou şi
din

nou. \
biam
să
descop
ăr şi

mai
multe
feluri
de a
duce

iubirea
mai
departe în
cele

mai
mici
gesturi
, de a o
vedea

în cele mai mici lucruri , \

biamca
într-o
zi să
fiu pe
o

scenă
şi să-i
mulţu
mesc
preaiu

bitului
meu
Saro,
fără de
care

viaţa
mea ar
fi fost
mai
săracă

şi mai
insipid
ă, \
biam
să mai

văd o
dată
nisipul
din
munţii

berber
ilor, \
biam
să
culeg

şi să
mănân
c dude
până
când

aveam
să mă
simt
îmbăta
tă de

bucuri
a a
ceea
ce
natura

oferă cu atâta generozitate

şi fără
niciun
cost. \
biam
să ţin

de
mână
pe
cineva
în

clipa
morţii,
pentru
că
aceast

a este
o mare
onoare
, \biam
să aflu

ce
avea
să se
întâmp
le cu

oamenii, locurile şi lucruri

le care au însemnat ceva pentru

mine. \
biam
să
învăţ
ceva

nou de
la o
persoa
nă pe
care

încă nu o cunoşteam. Şi

voiam
să
devin
perfect
conştie

ntă de
faptul
că pot
vedea
suferin

ţe de
nedesc
ris
care
mă vor

schimb
a, dar
nu mă
vor
distrug

e, \
foiam
să
călător
esc

dincolo
de
ceea ce
ochiul
meu

poate vedea şi să-i mulţumesc

sinelui
care m-
a
purtat
înainte

pentru
a
ajunge
acolo.

în dimineaţa următoare,

Nonna
a
aprins
focul şi
a gătit

arancin
i –
bulete
de orez
umplut

e cu mozzarella. în timp ce le

făcea, mi-a spus povestea

naşteri
i lui
Saro.
Nu
ştiam

ce
anume
a
determinat-o

s-o
facă,
însă
aveam
suficie

ntă
experie
nţă de
viaţă
cât să

respect
amintir
ile care
vin
neche

mate şi
îşi cer
dreptul
de a fi
povesti

te.

— Avea o pată în formă

de
căpşun
ă în
locul în
care

linia
părului
îi
întâlne
a

fruntea
.
Com’er
a bello!
L’ho

baciato
ogni
giorno.

„Cât de

frumos
era! îl
sărutam
în fiecare
zi.”

Era neobişnuit de deschisă şi

comunicativă. Am ascultat-o în

tăcere.
Era
clar că
simţea
nevoia

să
spună
unele
lucruri.

— Mai avea un semn din

naştere
, o pată
de
cafea,
pe

funduleţ, pe fesa dreaptă, a

continuat ea ştergându-se la ochi

cu
dosul
palmei
înainte
de a se

întoarce la amestecatul buletel

or de orez.

Dintr-odată,

mi-am
amintit
o parte
din
bărbat

ul pe
care îl
iubeam
, un
detaliu

pe care
îl
uitase
m
Semnul

lui din
naştere
.
Iubise
m pata

aceea
de pe
fundul
lui.
Cum

de o
uitase
m
deja?

Mi-a povestit că spre sfârşitu

l
sarcinii
fuseser
ă
alegeri

la ei în sat. Se dusese la vot cu

Giuseppe, iar acolo, pe când

aştepta
u la
coadă,
cineva
îi

oferise
o
cafea.

— Mi-a

fost
prea
ruşine
să
beau o

cafea
în
public.
Pe
atunci,

nicio
femeie
decent
ă nu
făcea

aşa
ceva.
Doar
bărbaţi
i beau

espresso în public. Aş fi vrut-o,

dar am refuzat-o şi m-am aşezat

pe un
scaun.
M-am
aplecat
pe

partea dreaptă, să-mi găsesc

o poziţie mai confortabilă.

Şi aşa s-a pricopsit el cu semnul

acela,
mi-a
zis ea,
arătân
d spre

şoldul
drept.

Deci
Saro

fusese
marcat
de
dorinţa
ei
neîmplin

ită de cafea.

Mi-a spus toate

aceste
a în
timp
ce
adăug

a
mentă
la
mazăr
ea ce

părea proaspăt culeasă din

câmp. Apoi a terminat de povest

it şi s-a întors la repeta

rea
mărun
telor
lucruri
casnic

e care fac ca lumea mare de-

afară
să
pară
cumva
mesch

ină, cu ambiţiile ei nesfârşite. O

lume
de
care ei
nu
prea îi

păsa, cu excepţia felului

în care
îi
afecta
în mod
direct

familia
, a
preţul
ui
pâinii

sau a
creşte
rii
tariful
ui

pentru
abona
mentul
TV

Apoi a

schimbat

subiectul

:

— Mâine

dimineaţ

ă o să te

vezi cu

avocatul.

Am

crezut că

am

înţeles

greşit.

—

Avocatul

? Ce

avocat?

— Vă las

vouă

casa, ţie

şi Zoelei.

O să te

ducă

Franca

să faceţi

hârtiile.
Mă
aflam
în

capul scărilor, în vreme ce doi

îndrăgostiţi, a căror soartă

tragic
ă era
să nu
ajungă
niciod

ată să
fie
împre
ună,
îşi

făceau
unul
altuia
jurămi
nte de

iubire pline de emfază într-

o
teleno
velă,
la
televiz

orul
de
lângă
mine.
M-am

întors
către
Nonna
, care
era

încă în bucătărie, încercând să

înţeleg
ceea
ce
tocmai
auzise

m:

— Ce-ai spus?

— Casa.

E a voastră. Vreau să vă

rămână vouă. Ar fi fost a

lui
Saro,
deci
acum
e a

voastră.

Terra vostra

Peisajul arid al Siciliei se

rostog
olea pe
lângă
noi, în
vreme

ce ne
îndrep
tam
spre il
notaio

–
notarul
– aflat
la trei
sate

distanţă. Eu stăteam în spate,

tăcută şi înfierbântată. Cosim

o zapa printre posturile de radio.

Franca tăcea. Aveam în poală

toate
actele
de
care aş
fi

putut
avea
nevoie:
paşapo
artele

(ameri
can şi
italian)
,
certific

atul de căsătorie tradus şi

ştampilat, certificatul de deces

al lui
Saro,
paşapo
rtul
lui, cu

o
ştampilă de la
guvernul

italian
care îl
declar
a
deceda

t. Dacă birocraţia italiană mă

înnebunise, cea siciliană mă

aducea
în
pragul
lacrimi
lor.

Aflase
m că
legea
preved
ea că

acest tip de transfer de terenu

ri
trebuia
realizat în
termen

de cel
mult
un an
după
deces.

Din cauză că eu locuiam în

altă țară şi nu cunoşteam

acest lucru, ne găseam

acum
la
patru
luni
după

data-limită oficială. Din câte

ştiam,
trebuia
să ne
pledăm

cauza, prezentându-ne circum

stanţele atenuante în faţa

respec
tivului
notar,
care
avea

rol de executor testamentar.

Mă întrebam cum aveam să ne

descurcăm cu toate formalităţile,

ce
trebuia
să
spun
sau să

nu
spun
pentru
ca
lucruri

le să avanseze. Şi în timp ce

priveam înspre dealuri, am

decis
că cel
mai
bine
era să

nu
spun
nimic.
Chiar
dacă

eram pe punctul de a deveni

proprietara unei bucăţi de

pământ din Sicilia, mă aflam

totuşi departe de casă, şi

depart
e de
sfera
mea de
cunoaş

tere
asupra
mersul
ui
lucruri

lor de
aici.

Franca
, în

schimb
, era o
veritab
ilă
maestr

ă a
depăşi
rii
tuturor
compli

caţiilor
birocra
tice şi
a
nuanţe

lor
cultura
le pe
care
aceste

a le
implica
u. Ştia
când
să

insiste, când să schimbe

subiectul,
cum să
amâne
sau să

delege,
în ce
mome
nt
precis

să
laude,
să
mintă
sau să

exagereze, dacă era nevoie,

pentru
a
obţine
ceea
ce

trebuia obţinut. Cosimo

acţion
a ca un
fel de
coechi
pier-

bodyguard. Cu ceva ani în

urmă,
îl
văzuse
m
stând

chiar
în
spatele
ei, cu
mâinil

e
încruci
şate, în
faţa
biroulu

i unui
funcţio
nar,
aştept
ând

parcă
să se
năpustească
cu un

„Scusi” energic, în caz că

funcţio
narul
ar fi
folosit
un ton

nepotrivit sau
ar fi
refuzat
ceva în

mod nejustificat. Formau

împreună un cuplu dinamic,

jucând
cu
rândul
rolurile

poliţist
ului
bun şi
celui
rău,

ori de câte ori era necesar.

Saro spunea mereu că sora lui avea

o vână
discretă,
dar
aprigă,
de

încăpăţânare. în copilărie, dacă în familie

se lua o
decizie
care ei
nu îi
convene

a, era în stare să-şi ferece obloanele şi să se pregătească pentru o îndelungată

furtună. Putea rezista cu uşurinţă

(şi,
aparent,
fără nici
cel mai
mic

efort) să
nu
scoată o
vorbuliţă
timp de

trei săptămâni în faţa oricui din casă.

Protestele ei deveniseră colocata

re cu drept deplin în acea casă.

Grevele acestea ale tăcerii, mai ales

împotriva tatălui ei, erau notorii. Saro o

dojenise
adesea
în
legătură
cu ele,

atunci
când
crescuse
ră, dar
aşa cum

doar un
frate ştie
s-o facă.
Şi
râseseră

împreună de asta, iar ea îi amintise

că răspunsul lui la dificultăţile din

familie
fusese
plecarea
de
acasă.

— Ce-ţi aminteşti tu de pe când erai acolo sus, în

Florenţa
?
întrebase
ea.

Bănuiam

că în
capul ei
se
spărsese
ră

consecinţele acelei plecări, reacţiile

celor doi
părinţi
care nu
înţelegea
u cu ce

anume
au greşit
şi de ce
era fiul
lor atât

de al
dracului
de diferit
de ei. Şi
în timp

ce Saro
îşi găsise
libertate
a în
locuri

îndepărtate, Franca se înrădăci

nase din ce în ce mai adânc aici.

Fiica. Cea tăcută. Cea care locuia în

acelaşi kilometru pătrat în care se

născuse.
Iar acum
stătea în
faţa
mea,

rezolvând treburile de familie,

ajutând-o încă o dată pe văduva fratelui

ei.

Am fost atât de uimită

de
iubirea
neclintit
ă
demonst

rată prin neaşteptatul dar, încât mi-am

simţit
inima
deschizândîndu-se
tandră şi

vulnerabilă, plină de un amestec de

recunoştinţă,
stupoare,
bucurie,

ba chiar
şi de o
uşoară
urmă a
ceva ce

semăna
cu
vinovăţia
. Acest
din urmă

sentiment m-a surprins. Oare merit eu

asta?
Mintea
mi se
zbucium
ase

întreaga
noapte.
Auzeam
din nou
şi din

nou
ecoul
cuvintelor
Nonnei:

„Ar fi fost a lui Saro”. Oscilam, într-o stare de tensiune şi nelinişte, între

dorul pe
care îl
simţeam,
dorinţa
de

apartenenţă şi conştiinţa profundă

a
faptului
că
trăiam o
situaţie

dulce-amară.
Iar când
m-am
simţit

epuizată
de
această
încleştar
e ciudată

dintre
sentimen
te şi
mintea
mea

agitată,
sufletul
mi-a
înflorit
de

recunoştinţă, încă o dată.

Şi cu
toate
astea,
întreaga
noapte

mă
gândise
m la
Franca
şi la

fetele ei. Oare ce părere aveau ele

despre
faptul că
pământu
l avea
să-mi

revină
mie? Era
evident
că ea şi
Nonna

discutas
eră
despre
asta, din
moment

ce fusese desemnată drept intermediar, spre

a mă
conduce
în acea
după-
amiază

la biroul notarului. Prin urmare, presupu

neam că
era în
regulă
cu asta.
Nu era

niciun secret că taxele pe care le impunea

Italia cetăţenilor care deţineau mai

mult
de o
proprie
tate
erau

paraliz
ante
pentru
multă
lume

din
Sicilia
rurală,
unde
şomaju

l
tinerilo
r
ajunge
şi la

cincizeci la sută. Moştenirea

acelei
case ar
fi
făcut-o
pe

Franca
să aibă
două
proprietăţi. Iar

din
puţinul
pe care
îl
înţeleg

eam
despre
fiscalitatea
italiană

, asta
ar fi
putut
însemn
a mai

mult o
povară,
decât
un dar
pentru

ea, mai
ales că
trebuia
să-şi
întreţin

ă şi
fetele
până
ajunge
au la

maturit
ate din
munca
ei deja
precar

ă. Dacă
totul
trecea
pe
numele

meu, lucrurile erau mai simple.

Taxele
ar fi
fost
minime
faţă de

ceea ce plăteam în California.

însă nu
o
dorinţă
de
ocolire

a
taxelor
părea
să fie
adevăr

atul
motiv
al
acelui
dar.

Poate
că
acesta
fusese
planul

Nonnei
de la
bun
început
? Darul

de
nuntă
pe care
fiul ei
nu-l

primise
niciodată?

înainte

să plec de acasă, Nonna ieşise

în
curte
să
întindă
rufele.

Lăsase înăuntru, pe masă, o fustă

de-a ei
neagră
, de
văduvă
,

alături
de un
ac şi
aţă.
Avea

să o
cârpea
scă cât
eram
eu

plecată la notar. Când s-a

întors
în
casă, a
şovăit
o clipă

în
prag,
după
care a
spus,

ca şi
cum
doar îşi
continu
a, cu

voce
tare,
un
gând
mai

lung:

— Dacă pământul ăsta nu va fi al

tău,
atunci nu
va fi al
nimănui.

—

Grazie,
am
răspuns.

Am
simţit

cum mi
se
umplu
ochii
de

lacrimi
. Dar ei
nu-i
plăcea
u

lacrimi
le
iscate
încă de
dimine

aţă:

— Dacă ne pornim

de pe-
acum,
nici că
ne mai
oprim.
Ziua e

lungă.

Apoi şi-a pus ochelar

ii de
aproap
e peste
cei de
zi cu zi

şi s-a
aşezat
la
masă,
să

coasă.

în timp
ce
drumul

şerpuit
ne
ducea,
pe
Franca

,
Cosimo
şi pe
mine,
printre

ferme
abandonate şi
pe
lângă

puţin
folosita
gară
Cerda,
mi-am

dat
seama
că nu
îmi
sunase

m
părinţii
să le
dau
vestea.

Nu îi spusesem nici surorii mele.

Totul se petrecuse atât de

repede
şi de
neaşte
ptat,
încât

fusesem copleşită de aceast

ă
întorsă
tură a
lucruril
or.

Trebuia să mai treacă un

timp
până
să-mi
dau
seama

cum
mă
făcea
să mă
simt,

până
să am
vreo
dispozi
ţie de

sărbătorit. Deocamdată, era

doar o senzaţie dulce-amară.

Saro şi cu mine visaserăm

adesea
la o
casă în
Sicilia,
la ţară,

în mijlocul unei livezi de

măslini. Iar acum, se părea

că
acest
vis era
pe cale
să se

îndeplinească, dar fără el. Odată

cu
casa,
aveau
să vină
şi nişte

responsabilităţi. O să mi-o pot

permite pe viitor? Cine mă va

ajuta
să o
întreţi
n? \bi
dori să

revin
pe aici
după
ce
Zoela

va
creşte?
Mi-ar
fi fost
greu

să
explic
toate
astea,
dintr-

odată,
familie
i.
Totuşi
ştiam

că
pentru
ei
ideea
de

proprietate funciară era import

antă.
încă
din
timpur
ile

sclavie
i şi
până
la
Recons

trucţie
,
propri
etatea
funciar

ă
fusese
felul în
care
familia

mea
(din
ambele
părţi)
îşi

cartog
rafiase
progre
sul,
luptas

e
împotr
iva
trecut
ului şi

păstra
se o
strâns
ă
legătur

ă între membrii ei. Acum era

rândul
meu să
păstre
z
legătur

i, chiar
dacă
într-un
loc
neaşte

ptat. Şi
m-am
gândit
la ceea
ce

însemn
a
pămân
tul
familie

i
pentru
mine,
în timp
ce

Cosim
o
încetin
ise
aproap

e cu
totul
pe
drum,
în

spatele
unui
tractor
care
căra

baloturi mari de grâu.

Pe
când
bunica
mea
matern

ă era
adoles
centă,
într-o
zonă

rurală
din
East
Texas
aflată

undeva
între
Piney
şi
Nigton

,
aşezări
ale
negrilor

apărut
e după
Recons
trucţie
,

familia ei a achiziţionat câteva

sute de acri de teren forestier. L-au cultivat şi l-au muncit

.
Pământul
acela a
ajuns

în
propri
etatea
lor
bucăţi

că cu
bucăţi
că,
prin
interm

ediul
mai
multor
achiziţi
i

minore
. Se
afla
într-o
zonă

joasă
şi era
greu
de
cultiva

t, însă
avea
un
preţ pe
care

şi-l
puteau
permite
oameni

i aceia
născuţi
drept
copii
de

sclavi
şi
lipsiţi
de
orice

educaţ
ie.
Albii
care se
pricep

eau la
astfel
de
lucruri
s-au

orientat către pământurile mai

bune de cultivat, din jurul

Nigton
ului,
lăsând
astfel
o

micuţă comunitate de negri,

precum familia mea, să

începă să cumpere pe tăcute

părţi
din
pământul pe
care

strămoşii lor trăiseră ca sclavi.

îşi
încropi
seră o
viaţă
într-un

teritoriu înconjurat de oameni

i Ku
Klux
Klanul
ui,
reuşin

d să
supraviețuiască
cumva

într-un sistem social devotat lui

Jim
Crow.

Ceea
ce

conta
era că
pămân
tul
acela

era al lor. Şi că era suficient

pentru a-l cultiva şi a creşte

patru
copii,
ba
chiar
şi

pentru
a-l
trimite
pe
unul

dintre
ei –
bunica
mea –
la

colegiu
şi mai
depart
e, la
faculta

te.
Până a
ajuns
ea să
se

mărite şi să o crească pe mama

într-un orăşel din apropiere,

pământul începuse să fie mai

puţin
lucrat.
între
timp,
industr

ia
locală
a
lemnul
ui

prospe
rase,
deseor
i prin
revend

icarea
şi
naţion
alizare
a unor

proprietăţi ale negrilor. Ceva

mai
târziu,
zona
caselor
de

vacanţă de pe malul lacului Livings

ton trecuse de la stadiul de

simplu plan al dezvoltatorilor

imobiliari, la cel de destinaţie de

vacanţ
ă la
modă
printre
locuito

rii oraşului Houston.

Dezvoltarea imobiliară a stârnit

interesul speculanţilor, care

au
apelat
si
st
e

m
at
ic
la
es

cr
oc
he
rii
pe

nt
ru
ap
u
ne

m
ân
a
pe
te

re
n
ur
ile
pr

op
ri
et
ar
ilo

r
ab
se
nţ
i.

în
spiritul
unei
tradiţii
la fel

de
americ
ane
precu
m

plăcinta cu mere sau sistem

ul de
pile,
un
moşier
local

alb,
„Dusty”
Collington, şi

familia
lui îşi
însuşis
eră în
mod

ilegal
pămân
tul
multor
fermie

ri negri, cu ajutorul unor

acte
contraf
ăcute
de
către

grefier
ul
ţinutul
ui.
Profita

seră
de
genera
ţia
lipsă a

descendenţilor din Nigton, cei

care se
mutase
ră în
alte
părţi

ale
ţării în
timpul
Marii
Migraţ

ii, cei
care
aspiras
eră la
oportu

nităţi
mai
măreţe
.

între 1960 şi 1980, pe când

bunica
mea se
afla la
un
comita

t
distanţ
ă,
Dusty
pretins

ese că
membr
i ai
familie
i îi

vândus
eră
acel
pămân
t pe o

anumită sumă de bani. Ba

chiar
avea şi
„înscri
suri”
dovedi

toare – un act de vânzarecumpărare contrafăcut şi semnat

cu un
X.
Pretin
dea că
străbu

nica
mea
semna
se cu
acel X,

pentru
că era
analfabetă,
atunci

când îi vândus e cei aproap e 600

de
metri
pătraţi
de
pămân

t. Nu
ştiu ce
a
înfuria
t-o mai

tare pe
bunică
-mea:
faptul
că îi

spuse Collington că mama

ei ar fi
fost
analfa
betă
(deşi

exista
semnăt
ura ei
pe alte
docum

ente
aflate
în
arhiva
grefier

ului
ţinutul
ui) sau
faptul
că

acesta
sugera
se că
mama
ei ar fi

putut
vinde
pămân
tul
familie

i fără
să-i
spună
nimic
fiicei

ei.
Atunci
când
bunica
mea a

murit,
la
nouăzeci şi
şapte

de ani,
cu un
an
înainte
ca

Barack
Obama
să
ajungă
preşed

inte şi
în anul
în care
Saro a
fost

prea
bolnav
pentru
a
putea

să meargă la înmormântar

ea ei,
pământurile
familie
i se

subţias
eră
până
la mai
puţin

de 400
de
metri
pătraţi
, în

ciuda
faptului că
doar
un

procent infim din suprafaţa lui

iniţială
fusese
vândut
cu
adevăr

at.

Urmărisem de la

distanţă lupta bunicii mele pentru

a-şi recuperara pământurile

şi a-l
contes
ta
legal
pe

Dusty,
pe
când
eram
la

studii
în
Italia,
apoi
pe

când
îmi
luasem
primul
aparta

ment
la New
York
şi, mai
târziu,

după
mutare
a în
Los
Angele

s.
Simţea
m cum
iau foc
de la

atâta nedreptate. Adoram

mirosul de pin, iar drumurile

şerpuit
e de
lut
roşu le
aveam

în
sânge.
Le
cunoşt
eam la

propriu gustul şi îl putea

m
simţi
în
gură.
Acel

ţinut
era la
fel de
real şi
de viu

pentru
mine
ca şi
propri
a-mi

piele. Chiar dacă nu-mi dorise

m
nicioda
tă să
fiu la
fel de

dependentă de el precum

înainta
şii mei,
îl
iubea
m în

felul în
care
iubeşti
un loc
despre

care ştii, în adâncul sufletu

lui tău,
că nu
ai cum
să
renunţ

i
vreodată, cu
totul,
la el.

Odată ajunşi la notar, mi-am

dat
seama
că
rolul
meu

trebuia
să fie
cel al
soţiei
americ

ane
care
de-
abia
dacă

înţeleg
e o
vorbă,
două,
în

italiană. Trebuia doar să stau

cumint
e şi să
aştept
ca
transfe

rul să fie înfăptuit. Şi trebuia

să
intervin dacă,
şi
numai

dacă,
ar fi
fost
nevoie
de o

demon
straţie
emoţio
nantă
şi plină

de
patos
sicilian
de
modă

veche
pentru
a duce
lucruri
le la

bun sfârşit. Pentru că acesta

era
unul
dintre
lucruri
le pe

care le
învăţas
em
despre
sicilien

i, şi
anume
că ar fi
mutat
şi

munţii
din loc
dacă la
mijloc
ar fi

fost suferinţa doliului,

moartea, pierderea. O simţea

u ca pe
o
datorie
cultura
lă. Iar

asta
era
ceea
ce îi
făcea

să fie siciliani, nu italieni.

Interiorul biroului notaria

l părea
a fi
opera
unui
scenog

raf. Era o încrucişare dintre

o
bibliot
ecă â
la
Harry

Potter,
plină
din
podea
până

în
tavan
de
dosare
legate

pe
care se
putea
vedea
scrisul

cu
litere
aurii în
relief,
şi casa

person
ală a
unui
aristoc
rat

local
îndrăgostit
de
tapiser

iile
pluşat
e şi
draper
iile din

mătase
înflora
tă,
comple
tate de

o bordură superioară

ornamentată. Când am pătrun

s în
sala de
conferinţă
gen

salon,
am
fost
invitat
ă să

mă
aşez la
o masă
mare,
de

epocă, lăcuită şi cu picioare

curbate, terminate cu gheare

de leu
ce
strâng
eau în
ele o

bilă de
lemn.
în faţa
mea au
fost

aşezat
e o
carafă
de
cristal,

plină
cu apă,
şi un
pahar
pe un

suport
de
dantel
ă
lucrat

manual. Prezenţa apei sugera

că
urma
să
petrec
em

ceva
vreme
aici.
Apoi
notarul

– un
bărbat
bronzat de
vreo

cincizeci de ani, cu părul aranjat

în
stilul
lui
George
Cloone

y, un
tricou
polo
de un
albastr

u
marin
şi o
pereche de

mocasini Gucci în picioar

e – mi-
a pus
în faţă
o foaie
uriaşă,

mai
mare
decât
un A4.
Hârtia

era
liniată,
plină
de un
scris

de tipar mic, meticulos.

Părea
să
conţin
ă
registr

ul proprietăţilor funciar

e,
liniile
de
moştenire,

titluri
de
proprietate
care

enume
rau
parcel
e din
locuri

pe care le recunoşteam sau nu.

Apoi a cerut să vadă paşapo

artele noastre, al meu şi al lui

Saro. Când i le-am înmânat, mi-a prezentat condoleanţe.

După câteva minute, am văzut

numele lui Saro scris cu

cerneală proaspătă pe ceea

ce
presup
uneam
că ar fi
certific

atul de
obârşi
e al
familie
i Gullo.

Datele
legale
arătau
de
parcă

fuseseră scrise de mână

în secolul al optsprezecel

ea. Am
observ
at data
de
naşter

e a lui Saro, codul numeric

personal,
locul
naşterii,

adresa
noastr
ă din
L. A.
Sub

ele, am
zărit
numel
e meu
şi al

Zoelei,
plus alte
câteva
date,
locaţii şi

coordonate legate de dubla cetăţenie

şi de
limbă.

Pe acea
pagină,

existenţa lui Saro fusese redusă la locurilecheie şi evenimentele majore care-i

schiţaseră, în mare, drumul în viaţă:

naştere, reşedinţe, căsătorie, copil,

moarte. M-am uitat la cuvintele de pe

document, apoi
din nou
la notar,
şi am

început
să plâng.
Notarul
mi-a dat
o

batistă,
cu
degetele
lui
pătate

de tutun,
iar eu
am
semnat
în josul

paginii.

Când am
ieşit din
nou pe

străzile
din
Termini
Imerese,
în toiul

haosului
de la
orele de
vârf, m-a
lovit o

avalanşă
de gaze
de
eşapament de la

nenumărate le Vespa, sare de mare,

eucalipt
şi
leandru.
Am mijit
ochii în

lumina
soarelui
de
amiază,
orbită

pentru o clipă. Deţineam o bucată

din pământul Siciliei de acum.

Nu aveam o copie după actele

întocmit
e sau o
chitanţă
aferentă
tranzacţi

ei. Franca avea să se ocupe de toate,

inclusiv
de
celelalte
două
drumuri

până
aici,
necesare
pentru
finalizar

ea transferului proprietăţii. Eu

îmi
îndeplini
sem
partea
mea de

obligaţii. Şi nu-mi făceam nicio grijă:

aveam încredere deplină în Franca.

în Sicilia
se fac
foarte
multe în
felul

acesta.
în
schimb,
eu mă
confrunt

am cu o experienţă la limita celor

mai nebuneşti închipuiri pe care

mi le
puteam
face cu
privire la
ceea ce

viaţa îmi
mai
putea
oferi.

Când ne-am întors de la notar, Nonna

făcea caponata. Mirosul de ceapă sotată, amestecat cu o vagă aromă de

mentă,
îmi era
la fel de
familiar
precum

cel al
apei
sărate
pentru
paste.

Era un fel de mâncare dulce-sărat,

cea mai pură şi mai concentrată

formă a ceea ce înseamnă Sicilia. O

singură
înghiţitu
ră îţi
spunea
întreaga

poveste senzorială a insulei: soare,

vânt,
pământ,
mauri,
europeni
– o

fantezie
murată
în zeama
realităţii.
Parfuma

tă şi
plină de
textură,
caponata
are

culoarea
tenebrel
or şi
gustul
paradisu

lui.

— Cum a fost? m-a întrebat ea

punând
jos
lingura
de lemn.

— Păi,

cred că a
fost
bine.
Franca
s-a

ocupat
de toate.
Ştie ea
toate
amănunt

ele.

— Bine.
Şi s-a întors la gătitul

ei.

Am
urmări
t-o

punând laolaltă ingredi

entele.
Vinete,
măsline,
ţelină,

morcovi, sos de roşii. Luat

individual, fiecare dintre ele

este un element obişnuit, de zi

cu zi,
fără
cine
ştie ce
valoar

e. împreună, alcătuiesc o

bogăţie de arome.

— Nonna

, eşti sigură că nu pot să te ajut

şi eu la plata taxelor ? Ştiu că a

fost costisit or să faci asta.

— Dacă nu-ţi permiţi un cadou, atunci

nu-l
oferi, a
spus ea.

Iar

pentr

u a
subli
nia
cele
spuse

, a
pus
un
capac
pe

oală
şi a
lăsat
aromele

capo
natei
să se
conto
peasc

ă.

Am
mai
privit-o

o
vreme.
Nonna
părea
la fel

de înrădăcinată în aceste

pământuri precum oricare

dintre
măslini
i
străvec
hi de

pe
insulă.
Mi-
amdat
seama

că
stătea
m la
umbra
copacu

lui ei,
ale
cărui
rădăci
ni erau

ancorate în înţelegerea din

Lumea Veche a faptului că

pentru
a
putea
să
merg

înainte
aveam
nevoie
de un
loc din

care să
pot
privi
înapoi.
Dăruin

du-mi această casă, ne păstra

un
astfel
de loc,
mie şi
nepoat

ei ei,
ne
aducea
mai
aproap

e, ne
păstra
masa
plină
de

mâncare. Acest dar era felul ei

de a-
mi
permite să
stau la

umbra
ei până
când
voi
putea

să ies
din
nou la
soare.

Ceva
mai
târziu,
în
bucătă

ria Nonnei, căldura

soarel
ui
pălind,
dar
stăruit

or, s-a
strecurat
printre
perdel

ele din
dantel
ă ce
separa
u casa

ei de lumea de afară. Chiar

şi
acolo,
înăuntru,
putea

m
simţi
adiere
a
vântul

ui
săgeta
t de
dansul
jos al

vrăbiilor pe stradă. Aveam acum

un loc
în
Sicilia
pe
care

să-l
numes
c al
meu,
un loc

în care
să mă
întorc
şi vara
următo

are, şi în celelalte ce vor

urma.

Partea a

patra **A**

TREIA

VARĂ

Nun c ’e

megghiu

sar sa di

la fami.

(Foamea

e cel mai

bun sos.)

Proverb

sicilian

Fenicul sălbatic

în
prima
dimineaţă din
a treia

vară
petrec
ută în
casa
familiei

lui
Saro
m-am
trezit
în zori

înfierbântată şi încă obosită din

cauza diferenţei de fus orar,

dar
cuprins
ă de
plăcuta
torope

ală a
unei
amintir
i de
mult

uitate – prima mea călătorie pe

insulă,
când
eu şi
Saro
nimeris

erăm într-o trattoria rurală

de pe
coasta
de
nord. O
amintir

e ce
putea
fi
retrăit
ă doar

în
Sicilia,
unde
priveliş
tile,

sunetele, mirosurile, toate

duceau
spre
părţi
din
Saro,

spre întâmplări şi detalii la care

părea
că nu
am
acces
atunci

când
eram
în Los
Angeles. Viaţa

de după pierdere era deruta

ntă. Amintirile se stingeau şi

apoi
înviau
pe
neaşte
ptate,

aproape ca prin magie. Dar în

acea
dimineaţă, pe
când
zăceam

în
lumina
blândă
a
dimine

ţii într-o stare de semivis,

evocând o amintire de odinioa

ră
despre
fenicul,
m-am
agăţat

de magie şi m-am ţinut

bine de
ea.

— Hai să
intr

ăm
aici,
a
spu
s

Sar
o
dup
ă ce
ne

petr
ecu
seră
m
mai

toată ziua explorâ

nd
dru
mur
ile
sec

und
are
şi
loca
lităţ

ile
din
juru
l
hote

lului
Baia
del
Cap
itan

o.

Am
oprit în
parcar

ea cu
pietriş
de la
margin
ea unui

drum
cu
două
benzi,
paralel

cu autostrada.

— Pare

închis.

Eram
puţin
ursuză,

puţin
flămân
dă şi
foarte
nesigur

ă dacă
mă
aflam
cu
adevăr

at în
locul
potrivit
pentru
mine.

— Nu e închis, a răspuns el.

— De

unde
ştii? am
ripostat
eu.

— Pentru

că e ora trei. Şi uită-te în

spatele clădirii. Proprietarii

locuies
c aici.
A
arătat
spre o

clădire laterală, cu o frânghie de

rufe şi
muşca
te în
ghivec
e de

teracotă, care încadrau

uşa. Aparent, acelea erau

toate indiciile vizuale de

care
aş fi
avut
nevoie
ca să

mă
prind
că
înăunt
ru se

afla un bucătar şi că locul nu era

închis.

Câteva
clipe
mai

târziu am deschis uşa, iar în

spatel
e ei
am
găsit
un

restau
rant
gol, cu
vreo
zece

mese de patru locuri. Era

decorat simplu, cu câte o

mică
vază
pictată
manual pe

fiecare
masă
şi
pereţi
zugrăv

iţi într-
un
galben
de
culoar

ea
soarel
ui ce
apare
în

frescele tuturor sacrist

iilor
toscan
e. Din
bucătă
rie se

auzea
u
riffuril
e de
chitar

ă ale
lui
Pino
Daniel
e.

Proprietarul-chef a ieşit afară.

Era scund şi îndesat, cu

un
chip
care
semăn
a cu

atâtea
alte
chipur
i
întâlni

te prin toate insulele Medit

eranei.

— Salve, a spus Saro,

salutându-l el primul.

Siamo
appen
a
arrivat
i dalf

America, possiamo mangi

are
qualco
sa?

„De-abia

am venit
din
America,
putem să
mâncăm
ceva?”

Era primăvară, iar propri

etarul
ne-a
explic
at că îl
aştept

a pe
pescarul
local
să-i

aducă
un
peşte-
spadă
ca să-l

pregătească pentru cină.

— încă nu am deschis, dar dacă

tot aţi venit tocmai din Ameri

ca, o
să vă
fac
nişte
paste.

Sedete vi.

Ne-am aşezat

pe
scaune
le din
lemn
pe

care
le-a
tras
pentru
noi de

sub
masă,
înainte
de a
întoar

ce
două
pahare
cu faţa
în sus

şi a
întinde
mâna
spre
barul

din
spatel
e lui
după
un

litru
de apă
miner
ală
Ferrar

elle.

— Di dove siete?

De
unde
eram,
ne-a
întreb

at el în
timp
ce
desfăc
ea

capac
ul
sticlei
cu o
cheie

scoasă
din
buzun
arul
de la

spate.

— Los Angeles.

— Ei

bine,
ce
ziceţi
de o
farfuri

e cu fenicul sălbatic? Am în

grădina din spate.

— Este

exact ce ne trebuie, a răspuns Saro.

A
aşezat
în faţa
noastr
ă două

farfurii. Pe ele am văzut nişte

verdeţ
uri
gătite
rapid,
sotate

în ulei
de
măslin
e cu
puţină

ceapă,
sărate
şi apoi
înăbuşi
te într-

un sos de roşii. Farfuria

fusese presărată, la final, curicot

ta
salata
rasă.

—

Natura siciliană pe o farfurie, a

spus Saro răsucind în jurul

furculiţei mănunchiuri de

spaghe
tti în
forma
aceea
perfect

ă de
butoia
ş, gata
pentru
a fi

aruncate în gură. Aceasta este

o mâncare de primăvară.

Feniculul sălbatic ne face să

simţim
că
suntem în
viaţă,

orice
ar fi.

în acea
dimine

aţă nu-
mi
doream
nimic

mai
mult
decât
să ştiu
că era

posibil
să mă
simt
din
nou în

viaţă,
pe
deplin
vie.
Semivi

aţa pe
care o
ducea
m de
când îl

pierdu
sem pe
Saro
părea
pe

punctul de a se schimba, \

biam
să-mi
aminte
sc de
daruril

e
vieţii.
Mă
durea
dorinţa

, mă înfierbânta doar gândul

la ceea
ce ar fi
putut
fi.

în
linişte
a
acelei
dimine

ţi, am
vrut să
întind
mâna
şi să-l

ating
pe
Saro,
să-i
simt

curbur
a
spatel
ui.
Pielea

lui era de o fineţe neruşinată,

debord
a de
senzua
litate, \
biam

să mă
apropii
încă
un pic,
cât să-i

sorb respiraţia. Să-i ridic spatele

cămăşi
i şi să-i
sărut
locul
meu

prefer
at,
pielea
dintre
omopl

aţi.
Spatele lui
era o
adevăr

ată
constel
aţie de
aluniţe
, \biam

să mă
scufun
d în
centur
a lui

Orion.

Apoi, mi l-am imaginat trezinduse.

— E prea devreme, mi-ar fi spus cu o

voce
încântător de
joasă.

Am

mai
adăug
at
nişte
detalii

fanteziei mele: un vânzăt

or
ambul
ant în
faţa
ferestr

ei noastre, care vindea peşte-

spadă,
abia
prins,
la
kilogra

m;
lumina
dimine
ţii
târzii

strecurându-se printre obloan

e pe
pardos
eala de
marmu
ră a

camerei noastre. în fantezi

a mea
era
răcoar
e, dar
nu mă

putea
m
păcăli,
era
clar că

imagin
ea
aceea
cu noi
doi era

dintr-o
Sicilie
de
iulie.

— Trebuie să ne trezim, i-aş fi

răspun
s eu,
cu
gândul
la

micul-dejun şi la ritualul lui cu

brioşe,
capucc
inno şi
ziare
adevăr

ate, dintre cele cu cerneală.

Saro,
ştii că
urăsc
vitrinel
e de

patiserie
goale.

—

Trebuia
să-l rogi
pe tipul
ăla să-ţi
pună
deoparte

câteva brioşe. Saro fusese mereu

convin
s că
prieten
ia cu
tipul

de la
cafene
aua
locală
era

foarte preţioasă.

Am

mai
zăbovit
o
vreme
în pat,

invocândumi
cele
mai
profun

de dorinţe. Mi-am imagin

at
trupul
lui
rostog
olindu-

se spre
mine.
Mirosul lui de
sare şi

pământ, cu o ușoară notă de

carda
mom.
Gândul
la
micul-

dejun
s-a
retras
spre
pereţii

din
stuc
palid.

— Cum

reuşeşti

să faci

asta? aş

fi vrut să-l întreb.

— Să fac

ce? m-ar

fi

întrebat

şi el.

— Să mă faci să

mă

gândesc

la cină

înainte

de prima

gură de

cafea

a zilei?

— Amore

, tu te-ai gândi la cină şi cu, şi fără

mine. Eu doar îţi fac cina mai bună.

Eu aş
fi râs,
el m-ar
fi
sărutat

. Să facem dragoste în Sicilia

fusese
pur
extaz.
Aş fi
cerut

un bis. Dar m-am trezit la

realitate.

Când
s-a
luminat cu
totul

de
ziuă,
mi-am
zis că
venise

timpul
să mă
ridic
din pat
şi să-

mi
încep
al
treilea
an de

dimineţi siciliene de iulie ca

văduvă a lui Saro. Gândurile

însă
îmi
rămăs
eseră
la vis.

Eram mai conştientă ca oricân

d că
nu mai
făcuse
m sex
de

aproape trei ani. La ultima mea

vizită anuală la ginecolog,

doctoriţa îmi spusese în glumă

că
părţile
femeie
şti s-ar
putea

să mi
se
atrofie
ze din
cauza

asta.
Atât de
tare
mă
tulbur

ase
conver
saţia,
că am
căutat

definiţi
a
celibat
ului
imedia

t ce
am
ajuns
în
parcar

e. Celibatul era doar pentru

călugăriţe, bunici şi femei

în comă. Bineînţeles că mai

cunoşt
eam
femei
de
vârsta

mea
care
trecus
eră
prin

perioada de celibat. Dar aceste

a erau
urmar
ea
unor
relaţii

urâte
sau a
încerc
ării de
a se

vindec
a de o
depen
denţă
sexual

ă.
Sincer
ă să
fiu, mă
simţea

m ca o
virgină
de
patruz
eci de

ani, cu
douăze
ci de
ani de
experi

enţă. Una dintre prietenele

mele,
care
era
căsătorită,

îmi sugera se masturbarea.

I-am
răspun
s că
era ca
şi cum

i-aş fi
spus
cuiva
care îşi
dorea

o masă
cu
cinci
feluri
să se

mulţumească cu o conservă de

carne,
luată
din
kitul
pentru

cutremur. Desigur, la nevoie

era
bună şi
aia,
doar
că nu

putea
înlocui
niciodată o
masă

bine echilibrată. După vizita

aceea
la
doctor,
am
începu

t să fac
exerciţii
Kegel
în timp

ce
stătea
m în
ambut
eiaje

sau în
faţa
aragaz
ului,
pentru

cazul
în care
mi-aş
mai fi
pus

vreodată la treabă părţile alea

femeie
şti.

Poate
că de

aceea
îmi
apărus
e Saro
în vis,

ca să-mi amintească de

acele
părţi
din
mine
cu

care pierdusem legătura

după moartea lui. Poate că era

un fel
de
invitaţ
ie de a
mă

gândi
din
nou la
posibil
itatea

de a
face
sex.

Şi pe

când
încă
stătea
m
întinsă

acolo,
în
patul
Nonne
i, cu

Zoela adormită alături, mi-

am dat
seama
că o
bună
parte

din ultimul an al vieţii mele

mi-o petrecusem încercând

perma
nent
să mă
împac
cu

pierderea, să
fac
mici
paşi

şovăit
ori
înainte
.
Trecus

eră doi
ani şi
numai
eram
chiar

atât de dezorientată, dar tristeţ

ea
încă
era
prezentă. Şi

cu
toate
că mă
simţea
m

ceva
mai
stabilă
în
aceast

ă
lume,
şi mă
descur
cam

mai
uşor
cu
schim
bările

aduse
de
pierdere,
viaţa

continua să-mi fie deformată

în multe dintre locurile

nefamiliare. Valurile de durere

încă
mă
copleş
eau,
doar

că
acum
mă
pricep
eam

mai bine să le depăşesc.

Reinventarea şi reconstruirea

nu
erau
uşor
de
înfăpt

uit,
înainte
,
suferin
ţa

fusese
ca un
vârtej
care
mă

înghiţea. Acum, simţeam că

luptam să mă ţin la suprafaţa

apei. Puteam să văd cerul,

dar nu aveam nici dorinţa, nici

energia necesare pentru

a înota într-o direcţie nouă.

De-abia învăţam să respir

din
nou.

Ştiu că
oamen

ii îşi
recons
truiesc
tot
timpul

vieţile
după
un
divorţ,
după

pierderea
unui
loc de
muncă

, deces sau boală. Sunte m

sortiţi să ne refacem vieţile

cel
puţin
o dată
sau de
două

ori cât
trăim.
începusem să
accept

faptul că reconfigurare a unor

părţi
din
viaţa
mea,
ca

mamă singură a unui copil

încă
îndure
rat şi
ca
actriţă

trecută de patruzeci de ani,

avea să necesite mai mult

timp.
Iar
Sicilia
chiar
asta

îmi
dădea:
timp.
Aşa că
mi-am

coborât
picioarele de
pe pat

şi le-am aşezat pe pardos

eala
din
marm
ură.

Ziua
se
întinde
a în
faţa

mea ca un câmp deschis. Mi-am desfăcut bagajele, în

timp
ce
Zoela
a
contin

uat să-
şi
doarmă
somnu

l ei de
copil
aflat
între
fusuri

orare,
limbi
şi
lumi.
Apoi

am coborât la parter, să-mi

beau primul espresso cu Nonna

.
Am
observ
at-o cu
atenţie

pentru
prima
dată
de
când

venisem, cu o zi înainte. Era

bine,
ceva
mai
veselă.
M-a

întâmpinat cu un zâmbet ca

pentru
un
vechi
prieten
. A pus

un coş
cu
fructe
pe
masă

şi a adăugat zahăr direct

în
moka
caffetti
era, în
timp

ce eu aşezam ceşcuţele.

N-am apucat să deschid gura,

că
printre
perdel
ele uşii
deschi

se de
la
intrare
s-a iţit
capul

Emanuelei.

— Mi’ nora e

tomata.

„S-a
întors
nora

mea”,
a spus
Nonna,
cu un
hohot

de râs gutural ce putea fi auzit

de la două case distanţă.

Cuvântul sicilian pentru „noră”

era
nora
sau
nura,
ceea

ce mie
îmi
suna
asemă
nător

cu
italien
escul
onore,
care

înseamnă „onoare”. M-a umplut

o căldură de nedescris

când
am
auzit-o
cum se
refera

la
mine
ca la
ceva
ce o

onora.

Nonna
şi
Emanu

ela au
sporov
ăit
puţin
despre

statuia Fecioarei, aflată la

intrare
a în
sat.
Din
câte

am
reuşit
să
înţeleg
,

aceasta trebuia curăţată şi

împodobită cu flori proaspete.

Consid
erau o
lipsă
de
respec

t să fie
lăsată
cu cele
din
plastic,

rămas
e de
peste
iarnă.

— Dar mai întâi, ia-ţi micul-dejun. Eu mă duc după pâine. Câte să-ţi aduc?

— Două,

dintre cele lungi.

Nonna i-a dat

doi euro din ascunzătoare

a ei de
sub
vaza
cu
garoaf

e,
aşezat
ă
lângă
o

fotografie cu Saro şi tatăl lui.

Emanuela s-a răsucit pe călcâie

şi a
dispăr
ut pe
uşă la
fel de

repede
pe cât
intrase
.

Am
rămas
cu
Nonna
să

trecem
în
revistă
amănu
ntele

vieţilor noastre, cu schimbările

petrecute de
când
stătuse
rămult

ima
oară
de
vorbă
aici:

tensiunea ei arterială, grădin

a mea
din
L.A.,
munca
. încă

vorbeam săptămânal la telefon

, însă acum le puteam

discuta
pe
toate
mai pe
larg,

ceea
ce le
făcea
să
pară

din
nou
noutăţi
. Am
implor

at-o să-
mi
raporteze
orice

bârfă
nouă,
să mă
regale
ze cu

poveşti
despre
politic
a
locală,

să-mi
spună
cine se
mai
îmboln

ăvise
sau
zăcea
la pat.
Se

simţea
bine
să-mi
povest
ească

despre
lumea
ei şi să
afle
frântur

i dintr-
a mea.
Amând
ouă
voiam

să ne
asigur
ăm
una pe
cealalt

ă că
eram
bine.
Ne
ajuta

să
merge
m
înainte
.

— Filmul pe care l-am făcut în Atlanta o să apară în toamnă.

Ştiam că nu avea

să
vadă
niciod
ată
„Mai

tăntăl
ău,
mai
gogo
man”

sau oricare alt film la care

lucrasem anul acela. Şi, cu

siguranţă,
nici
nu
avea

habar
cine
era
Jim
Carre

y.

Ascult
a cu
atenţi

e. Pentru ea, munca mea

de
actriţă
era
ceva
magic,

de
parcă
scotea
m
fiecar

e rol
ca pe
un
iepure
dintr-

o pălărie. Rata şomaj

ului
din
Sicilia
era
atât

de
mare,
încât
ideea
că

lucra
m
ceva –
chiar
dacă

nu
înţele
gea
prea
bine

ce
făcea
m, ci
doar
atât

cât să
le
spună
străini
lor că

„lucrează în domeniul cinem

atografiei” – o bucura.

Şi-a
încruc
işat
braţel
e moi

şi
cărno
ase pe
piept
şi s-a

uitat
spre
calend
arul
religio

s de
pe
perete
le
bucăt

ăriei:

— După sănătate, cel

mai important lucru în

viaţă
este
munca
. E
bine

să le ai pe amân două.

Apoi
şi-a
scos
unul
dintre

panto
fii pe
care îi
purta
prin

casă,
pentru
a-i
oferi
picior

ului o
mică
vacanţ
ă de la
strâns

oarea
bretel
elor
care îi
lăsase

ră urme.

— Şi şcoala?

Ai cu ce să plăteşti şcoala Zoelei?

Cre
zus
em
că
ave

a
să
mă
într
ebe

cu
m
se
des
cur

ca
Zoe
la
la
şco

ală.
îns
ă
ea
tre

cea
rap
id
în
revi

stă
che
stiu
nile
pra

ctic
e.
Ne
ră
mâ

nea
sufi
cie
nt
tim

p
să
dis
cut
ăm

şi
des
pre
scri
s,

citit şi aritmetică.

— Mi arrangio, am zis.

Şi chiar

acesta
era
adevărul:
mă

descurcam. Stabilitatea mea

financ
iară
depin
dea de
un

flux constant de roluri noi,

de
venitu
rile
rezidu
ale de

la cele vechi şi de modesta

asigurare de viaţă a lui Saro,

pe
care o
folosis
em
pentru

cheltu
ielile
mari
şi
nepla

nificate, pentru inevitabilele

perioa
de de
scăder
e a
număr

ului
de
angajări la
muncă

şi, în
cele
din
urmă,
pentru

reducerea datoriei sale medic

ale.
Merge
am pe
sârmă
, fără

nicio îndoială. Dar trecus

em şi
prin
perioa
de mai
grele.

încă
aveam
casa,
încă o
putea

m
trimit
e pe
Zoela
la

aceea
şi
şcoală
. Nu
suferi

serăm
de pe
urma
pierderilor

secun
dare,
aşa
cum
li se

întâ
mpla
atât
or
famil

ii de
vădu
vi.
Era
m

recu
nosc
ătoa
re
pent

ru
tot
ce
avea
m.

Şi
băte
am
în
lemn

.

Apoi am întrebat-o şi eu cum se

descurca.

— Ţin luminile stinse.

Refolose
sc tot ce
pot.

Era
adev

ărat.
Puse
se
doar
două

becu
ri în
lustr
a
pent

ru
şase,
atâr
nată
deas

upra
patu
lui.

—

Trebuie să fac economii

pentru
vremur
ile
când
Franca

va avea
nevoie
de
ajutor
ca să

mă îngrijească.

Era o

fiinţă
practică
până în
măduva
oaselor.

Apoi
am
glumit
despre
faptul

că
şedere
a mea
aici, în
Sicilia,

pe
timpul
verii,
mă
ajuta

să
econo
misesc
banii
daţi pe

vreo
tabără
şi să
reduc
mult

costurile vieţii de zi cu zi în Los

Angeles. Până să ne ridicăm de

pe
scaune
,
căzuse
răm de

acord
să o
înscrie
m pe
Zoela

în
tabăra
de câte
jumăta
te de zi

din sat.
în felul
ăsta,
putea
să

socializeze şi
cu alţi
copii
atunci

când
nu
bătea
străzile
împreu

nă cu
prieten
a ei
cea
mai

bună,
Rosalia
. Taxa
pentru
întreag

a lună iulie era de 15 euro,

adică
18
dolari.
Putea
m

cheltui
mai
mult
de atât
într-o

singură
după-
amiază
curonţ
ăieli de

la Starbucks.

— Aici

nu
aveţi
nicio
cheltui
ală.

Avem mâncare, avem adăpos

t, nu ai
nevoie
de
maşină
.

A spus-o cu un ton atât de convin

gător,
încât
pentru
o
fracţiu

ne de secundă chiar m-am gândit

că aş
putea
lăsa
totul
baltă şi

să vin
aici: aş
fi făcut
homes
choolin

g cu
Zoela,
m-aş fi
îmbrăc
at doar

într-o
rochie
de casă
şi mi-
aş fi

făcut
analize
le
anuale
pe

banii guvernului italian.

Apoi m-a întrebat ce planuri

aveam
pentru
următo
arele
săptăm

âni ale
vizitei
noastre
.

— Ei bine, la sfârşitul lunii, de ziua mea, vor veni şi părinţii mei în vizită.

îi mai

spuses
em şi
cu ceva
vreme
în

urmă
că era
posibil
să
vină,

însă acum era confirmat.

— Bine. \
br
ajunge
la timp
să

prindă
sărbăto
area
satului,
a zis ea

cu mult
entuzia
sm

La

împlinirea a doi ani de la moarte

a lui
Saro,
tatăl
meu îi
spuses

e
Zoelei
că i-ar
plăcea
să vadă

şi el
Sicilia
într-o
bună
zi.

Fusese un moment import

ant, un
fel de
punct
de
cotitur

ă emoţională, în special pentru

Zoela.
înainta
rea în
vârstă
însemn

a
pentru
ea tot
mai
multă

viaţă
trăită
fără
tatăl
ei; cu

fiecare
an care
trecea,
îşi
aminte

a tot
mai
puţin,
iar asta
o făcea

să
sufere.
în acea
zi,
veniser

ă la noi
toţi
părinţii
mei şi
plecase

răm
împreu
nă la
cimitir
ul din

Los Angeles. Attica citise o

poezie
pe care
o
scrises
e

special pentru această ocazie.

Zoela depuse se flori şi dansas

e în
jurul
mormâ
ntului,
împreu

nă cu verişoara ei. I-amspus să se

lase condusă de instinctul ei.

Dansul fusese modul ei de a-şi

elibera
energi
a şi de
a
exterio

riza
fizic
ceea ce
nu
putea

spune
în
cuvinte
. în
grupul

acesta
intim,
găsise
m
oameni

i care
să ne
fie
mereu
alături,

indifer
ent de
trecere
a
timpul

ui. Am
atins
cu toţii
plăcuţa
comem

orativă
şi ne-
am
recules
în

tăcere,
iar
ceva
mai
târziu,

tata i-a
spus
Zoelei
că va
veni să

o
viziteze
acasă
la
bunica

ei. Ea nu-şi văzuse niciodată

aceşti
bunici
în
aceeaşi
cameră

.
Ultima
oară
când
se

adunas
eră cu
toţii
laolaltă
fusese

cu doi
ani
înainte
ca
Zoela

să
apară
în
vieţile
noastre

.

Iar
acum,
chiar

avea să
se
întâmp
la asta.
Tata şi

Aubrey
urmau
să
ajungă
în ziua

festival
ului
pentru
sfântul
patron

al
satului,
de ziua
mea.

Nonna nu-i mai văzuse de la

călătoria ei la Houston, cu mai

mult
de zece
ani în
urmă.

— Am pregătit casa de la margin

ea
satului
pentru
ei.
Tatălui

tău
încă îi
mai
plac
cârnaţi

i?

— Chiar mai mult decât înainte,

am
glumit
eu.

Mi-a
spus că

aranjase ca părinţii mei să locuias

că în partea cealaltă a satului,

în casa
mătuşii
lui
Saro,
cea

care
locuia
în
Elveţia,
care

venise
la
nunta
noastră
şi al

cărei
soţ
flutura
se un
şerveţe

l în
aer,
alături
de
rudele

mele,
pe
melodi
a
„Natur

al
Woman
” a
Arethei
Frankli

n. între timp, soţul ei deceda se, dar

nu
înainte
de a fi
construit o

casă la
Alimin
usa,
unde
îşi

făcuseră planuri să se retragă

la
pensie.
Acum
stătea
goală

la marginea satului, cu

excepţi a celor două dăţi pe an

când
mătuşa
venea
cu
trenul

pentru
recolta
măslinelor,
toamna

, şi
pentru
Ferrag
osto,
sărbăto

area
naţiona
lă de
pe 15
august,

când jumătate din Italia se

închide
a şi
pleca
la
mare.

— Sper să nu fie prea modest

ă
pentru
ei, dar
e
răcoro

asă şi liniştită, a spus ea.

— O să fie perfectă. Şi o să le placă la nebunie.

Mulţumesc.

Emoţionată şi mişcat

ă de
gândul
că
familiile

noastre
urmau
să fie
din nou
împreu

nă, m-am ridicat de la masă şi

m-am
dus
sus, să
o
trezesc

pe
Zoela.
Aveam
aproap
e o

lună de
dimine
ţi în
care să
ne

bucurăm că eram împreună cu

Nonna.
Nu
voiam
să
rateze

nici
măcar
una
singură
.

Procesiunea

în a
treia zi
a
călător
iei

noastre, m-am pregătit să mă îndrept

spre marginea satului, într-un

loc în
care il
silenzio
paria
col

vento e
ti porta
ricordi
–
tăcerea

vorbeşte cuvântul şi aduce

amintiri. Lângă casaNonnei, o

vrăbiuţă bea apă din ghiveciul

ciobit
de lut
în care
creştea
busuio

cul. Negustorul de peşte, cu faţa

lui
tăbăcită de
soare,
a

trecut
şi el
prin
faţa
casei

cu
lancea
unui
peşte-
spadă

iţindu-se din spatele căruţei. Am

mai
zăbovit
puţin
la
masa

din bucătărie.

Nu mai

fusesem la cimitir de un an. Iar

anul
acesta
voiam
să
încep o

nouă
tradiţie
: să iau
de
fiecare

dată o
piatră
cu
mine
când

mă
ducea
m
acolo.
Dăduse

m
peste o
carte
la Los
Angele

s,
Word
Are
Stones:
Impres

sions
of
Sicily,
de
Carlo

Levi, în care se vorbea despre insulă

şi
despre
spiritul
neîmblânzit al

oamenilor obişnuiţi care trăiau

pe ea.
O
găsise
m
printre

cărţile
lui
Saro
din
sufrage

rie. Titlul ei mi-a reamintit de

vremur
ile
când
Zoela
avea

doi-trei
ani şi
Saro
culege
a

împreună cu
ea, de
pe
plajă,

pietricele. Unele în formă

de
inimă,
dar şi
una
care

semăna la formă cu Sicilia.

După ce el murise, Zoela continu

ase să
facă
singură
asta,
pe

toate
plajele
pe care
fusese.
Vara

trecută, în Sicilia, găsise o

piatră
în
formă
de
inimă

şi scrisese pe ea: „Te iubesc”

. Am dus-o la cimitir, din

partea
ei.
Acum
voiam
să duc

o
piatră
nouă şi
îmi
imagin

am că,
în
timp,
avea să
se

adune
o
întreag
ă
colecţi

e acolo
– cam
la fel
ca în
tradiţia

evreiască de a duce pietre la

mormâ
ntul
cuiva
drag.
Eram

sigură
că
aveam
să
găsesc

una pe drumul către marginea

oraşului.

Am luat-o

de la
capătul
primei
străzi
din sat

şi am
început
să
cobor
încet

pe
uliţele
şerpuit
e
pietruit

e. Era duminică, aproape de

ora prânzului, o oră nu tocmai

potrivit
ă
pentru
a porni
într-un

asemenea pelerinaj. Peste

tot
ferestr
ele şi
uşile
erau

închise
etanş,
ziduri
de
apărar

e
împotriva
arşiţei.
Soarel

e ardea
implac
abil din
înaltul
cerului

.

în
Sicilia,
uneori

bate un
vânt
neaşte
ptat,
care se

năpust
eşte cu
uscăciu
ne şi
hotărâr

e asupra insulei, aducând cu el

aer din
munţii
nordul
ui
Africii.

Se numeşte scirocco. Şi cu

toate
că
trecuse
m prin
două

veri cu scirocco, în acea zi era

diferit.
Era
mai
blând
şi

aproape că nu aducea praf cu el.

Maşinile nu erau acoperite cu

nisip,
iar
recolte
le nu
păreau

a fi în
pericol
în faţa
rafalel
or sale,

care de obicei duceau seminţele la

kilometri întregi depărtare.

De-a lungul străzilor se înşirau

,
practic
unul
lângă
altul,

grajdu
ri
vechi
de
sute

de ani,
struct
uri din
piatră
care,

odată
cu
trecer
ea
timpul

ui, se transformaseră în case

modeste, împodobite cu

stucatură. între zidurile lor

groase
se
aflau
încăpe
ri în

care
se
născus
eră
multe

generaţii ale actualelor familii.

Mi-am continuat coborârea,

trecând pe lângă depozitul

aband
onat
de
grâne
în care

făcuse Saro şcoala primară. Apoi

pe
lângă
fântân
i
comun

ale
acum
defunc
te, de
unde

bunicile sale
îşi
luau
apa

pentru spălatul rufelor,

pentru
gătit şi
pentru
îmbăiere

soţilor
după o
zi
întreagă de

muncă
la
câmp.
Am
trecut

prin
piaţa
public
ă,
unde

fusese
trimis
ă la
uscat
pasta

de tomate. La fiecare pas,

trecut
ul şi
prezen
tul se
despăr

ţeau
cu
uşurinţă
pentru

a se
uni,
apoi,
din
nou.

Aerul cald mirose a a iasomi

e şi
eucali
pt.

Am

trecut pe lângă treptele

biseric
ii. I-am
salutat
pe
rând

pe
măcel
ar, pe
brutar
şi pe

producătorul de brânză. Am

trecut
pe
lângă
un
catâr

pripon
it de
un
copac,
care

îşi tocea copitele lângă

un palmier pitic, în timp

ce alunga muştele cu coada.

Pe măsură ce coboram,

satul a început să se retragă, iar

în faţă
au
prins
să se
deschi

dă
câmpurile,
care
se

întinde
au
până-n
valea
îndepă

rtată. Am privit reţeaua

bizantină de fâşii de terenu

ri
agricole
moştenite de

secole,
ce
trebui
au
muncit

e din
greu
din
cauza
solului

impermeabil. Şi totuşi pretuti

ndeni
pămân
tul
rodea
fenicul

sălbatic, migdalele cădea

u din copaci, iar caperele

creşte
au
nestin
gherit
e pe

sub
pietro
aie.
Aceşti
a erau

tovarăşii mei de pelerinaj:

fenicul
ul şi
uscatu
l vânt
nord-

africa
n.

Am
deschi

s fără
efort
poarta
de fier
a

cimitirului. La fel de uşor

ca şi
cum
aş fi
luat o
carte

în mână. De parcă venise

m aici
să
citesc,
din
nou şi

din
nou,
rânduri
le
unde

povestea mea cea veche

se
sfârşis
e şi
începu
se una

nouă, total impredictibilă.

Dincolo de poartă,

soar
ele
era
ascu
ns

în
spat
ele
zidu
rilor

şi
aeru
l era
ceva
mai

răcoros. Am mers

prin
umb
ra
cori
doar

elor
cu
pere
ţi de
mar

mur
ă ce
îmbl
ânze
au

vânt
urile
veni
te
dins

pre
mar
e.
Pent
ru o

clipă, vara aproape

că dispăruse. Pute

a fi
toa
mnă
, sau
pute

a fi primăvară aici.

Această intrare în

cimitir
era un
loc
lipsit
de

anotimpuri. Singurul lucru

cert
era că
la
cimitir
eram

soţia,
văduva,
iubita
care

aduse
cenuşa
soţului
ei cale

de
jumătate de
lume,
pentru

că asta îi ceruse el.

Am
zâmbit
în
timp
ce mă

îndepărtam de poartă,

întreb
ându-
mă
dacă
vreo

parte
din
soţul
acesta
poet-

chef,
care
încă
mai
făcea

dragos
te cu
mine
în
somn,

prevăzuse acest moment.

Dacă
îşi
imagin
ase că
într-o

bună
zi
aveam
să
păşesc

,
parfu
mată
de
vara

siciliană, pe pământul pietros

al
obârşi
ei lui,
în
căutar

ea
acestu
i loc
de la
margi

nea
satului
său. I-am
auzit

în
minte
râsul
ager.
Ştiuse,

\bise
să fac
exact
ceea
ce

făcea
m
acum.
\bise
să

stau
printre
blocur
ile
aceste

a de
marm
ură
netezit
e de

timp şi să-l regăsesc aici, la

poalel
e unui
sat
aflat la
poalel

e
munţil
or, \
bise
să-l

găsesc
pe o
insulă
în
mijloc

ul Mediteranei.

Am

ajuns în faţa mormântului şi

primul lucru pe care l-am

făcut a
fost să
mut
scara
robust

ă, dar măcinată de vreme, în

locul
potrivit pe
zidul
cu

urna.
La ora
aceea
nu era
nimeni

primprejur să mă ajute. Era

duminică, aproape de prânz.

Orice om al locului te-ar fi putut

inform
a că
era cel
mai
prost

ales moment al zilei pentru

a
pleca
în
căutare de

amintiri. Amiaza, într-o zi de

iulie în
Sicilia,
nu
face
decât

să intensifice totul. Alte

femei, văduve mai înţelepte

decât
mine,
se
aflau
în cu

totul
altă
parte.
Erau
lângă

aragaz
,
punân
d la
punct

ultimel
e
detalii
ale
unui

prânz
cu
vinete
şi
dovlec

ei
proaspăt
culeşi
din

grădină. Puseseră masa

şi tăiaseră pâinea. Dar

eu nu
găteam în
Sicilia.
Aşa că

am continuat să mişc încet

scara
cea
grea,
târând
u-i mai

întâi o parte, pe diagonală, pe

ciment, apoi pe cealaltă,

până
când
am
ajuns
să o

sprijin
de
perete
exact
în

dreptul numelui lui Saro.

Când
am
pus
picior
ul pe

prima treaptă, mi s-a părut

instabilă, ca de obicei. M-am

uitat
în jos
şi am
văzut
că

unele
dintre
cuiele
care
prinde

au
scând
urile
erau
mai

slăbite
. Dar
ştiam
şi că
n-o să

tremur
eu de
teama
câtorv
a cuie

slăbite
.

Ajunsă
sus,

am
zărit
piatra
cu
scrisul

Zoelei pe bordură. M-am

uitat
apoi
drept
în
ochii

lui
Saro
din
fotogr
afia de

pe
piatra
funerară,
aşezat

ă
alături
de cea
a
tatălui

său. Expresia de pe chipul

acestuia, surprinsă în ea

pentru eternitate, mi-a aminti

t de
una
dintre
vizitel
e

noastre dintr-o primăvară,

din
primii
ani de
după
împăc

are.
Tatăl lui
Saro
tocmai
se

întorsese
de la
munca
din câmp
şi îmi

întinsese
o funie
mare de
usturoi –
un dar.

— Puoi fare una foto.

Să fac o fotografi

e. îi
plăcea
când îi
făceam
fotografii

lui sau roadelor trudei sale. Aşa că ne-

amdus în
mijlocul
străzii
pietruite,
Via

Gramsci. Nora afro-americană,

educată
şi
urbană,
făcându-i
o poză

socrului ei cultivator de usturoi,

un
bărbat
care îşi
cosea
banii în

betelia
pantaloni
lor ca să-
i poată
simţi

acolo, pe
piele, în
timp ce
muncea
pământul

. în fotografie, ţine strâns în mâna

artritică,
ce poartă
urmele
trecerii
timpului,

un cuţit
de
bucătărie
îndreptat
către

mijlocul funiei de usturoi. Ca şi cum ar fi

putut s-o
spintece
în două
sau s-o
lase

întreagă.
Doar el
hotăra.

înrămase

m acea fotografie acasă, la Los Angeles.

în
ultimele
lui
săptămâ
ni de

viaţă,
Saro mă
rugase
să o aduc
jos şi să

o pun pe
masa de
la
intrarea
în hol. Se

spune că
atunci
când eşti
pe
moarte

începi să
vorbeşti
despre
persoane
le iubite

care au
murit,
să-ţi
aminteşti
de ele,

ba chiar
să ceri să
le vezi.
La
vremea

respectivă nu ştiam asta, dar acum,

imediat
ce am
văzut
fotografi
a tatălui

său, la asta m-am gândit.

I-am
şoptit un
mesaj de
dragoste
pietrei

pe care o
găsisem
şi am
aşezat-o
şi pe ea

pe bordură. Nu era remarcabilă în

niciun
fel, doar
o piatră
banală,
plată şi

gri. Pe insulă se găseau pietre de un

galben
antic,
bucăţi de
lavă
neagră şi

chiar
agate
roşii,
însă
auzisem

că
pietrele
gri erau
numite
aici

„perlele
Siciliei”.
în cele
din urmă
am

coborât
din nou
pe
pământ,
simţind

că se
făcuse
timpul să
pornesc
spre casă

pentru prânz. Eram sigură că Zoela se

trezise
între
timp. Iar
Nonna
probabil

că îşi tot scotea capul pe uşă, aşteptân

d să mă
vadă în
capul
străzii,
ca să ştie

când să
arunce
pastele
în apa
care

clocotea.

M-am
îndepărtat de zid,

am
închis
ochii şi
m-am
întors să

o iau
spre
casă. Nu
am pus
scara la

loc. Era
un semn
că venise
cineva la
mortul

acela. A doua zi dimineaţă, le-

am
găsit
pe
Nonna
,

Emanuela, Benedetta şi Crocet

ta
aşezat
e în
jurul
mesei

din bucătărie, şuşotind

într-o siciliană stufoasă.

Chipurile le erau triste. Nonna

folose
a pe
post
de
evanta

i un
pliant
publici
tar
primit

cu
poşta
de
dimine
aţă. O

fată
din
sat, de
doar
şaptes

prezece ani, murise.

Din ce
am
reuşit
să
prind,

boala
fetei
se
declanşase

subit, pe la mijlocul iernii.

Doctorii din Cefalu şi-au dat

seama imediat că problema îi

depăş
ea, aşa
că a
fost
transf

erată
la
Roma.
Părinţi
i ei

locuise
ră la
uşa
camer
ei de

spital
în
ultimele sale
luni.

Călugăriţele de la o biserică din

vecinătate îi hrăniseră la cantin

a mănăstirii. Medici din

toată
lumea
venise
ră să o
vadă,

deoare
ce se
pare
că
erau

doar
treispr
ezece
oamen
i cu

aceleaşi simptome pe întrea

ga
planet
ă. O
boală
rară,

ciudată, misterioasă şi fără

nume.

Luni
de zile
îi

ţinuse
preotu
l la
curent
pe

localnici cu situaţia fetei, la

slujbele duminicale, cerând

u-le să se roage pentru ea şi

familia ei. Acum, sosise vestea

că trecuse dincolo. Un

giulgiu
de
tristeţ
e se
aştern

use
peste
sat.
Tuturo
r le

părea
rău
după
ea,
„atât

de
tânără
”.
Bărbaţ
i în

toată
firea
plânge
au
deschi

s la auzul numelui ei. La

chioşcul de ziare şi tutun,

la bar,
în
piaţa
centra
lă,

printre
încărc
atele
rafturi
cu

arhive
de la
primăr
ie,
moart

ea ei
era
singur
a
conver

saţie
din
sat.
Trage
dia era

cumva
amplificată şi
de
caract

erul
mister
ios al
celor
petrec

ute, de
imposi
bilitat
ea de
a numi

măcar boala ucigaşă.

— Săraca familie, biata maică-sa,

care nu s-a dezlipit nicio clipă

de
patul
ei..., a
spus
Bened

etta.

—
Suferinţa
de a nu
şti, a

spus
Emanuel
a.

— Trei
copii

s-au
născut
şi
treizec
i

persoane au murit anul trecut,

a adăugat Benedetta.

Acestea erau faptele genealogice ale Aliminus

ei.

— S-a

invers

at

balanţ
a. Cine
ştie ce
o să se
aleagă

de
noi...
Cum
am
găsit

lumea
asta şi
cum o
lăsăm
la

plecare, a spus şi Nonna,

conform unei zicale vechi de când se

ştiau.

Apoi au lăsat tăcerea

să cadă peste ele, meditând,

probabil,
la
pierdere
a unei
vieţi

fragede.

Şi gândurile mele s-

au dus
către
familia
fetei.
Ştiam

cum
este să
lupţi cu
duşmani
rari şi

invizibili
. M-am
gândit la
faptul că
după

zece ani
de
îngrijire
ar fi
trebuit

să fiu
pregătit
ă pentru
ce avea
să vină.

Spectrul
bolii lui
Saro
plutise
tot

timpul
deasupra mea,
dar nu
fusesem

niciodată cu adevărat pregătită să mă

lupt cu toate capriciile ei. Canceru

l se
reinvent
a
constant
, iar o

criză
acută
era
mereu
aproape,

la fel ca aerul pe care îl respiram.

Văzusem
o
dimineaţ
ă de
duminic

ă
liniştită,
cu ceai
şi
croasant

e
proaspăt
coapte
la micul-
dejun,

transformându-se într-un haos absolut

din
cauza
unei
interacţi
uni

adverse
între
medica
mente şi
sfârşind

u-se cu o
excursie
la
Urgenţe.
îl

văzusem
ridicând
u-se de
la masa
de

seară,
spunând
că nu se
simţea
prea

bine,
doar ca
să leşine
în baie
câteva

clipe
mai
târziu,
lovindu-
se cu

capul de
chiuvetă
, în
cădere.
îi

văzusem
stările
de spirit
schimbâ
ndu-se

brusc şi
ciocnind
u-se
într-un
spectaco

l
maniaca
l,
transfor
mându-

se în
doar
câteva
secunde
în

îmbufnare sau furie. Ne-am organiza

t vieţile
în jurul
acelui
mecanis
m

capricios cunoscut drept sistemul

lui
imunitar
. Sub
asalt, îşi
putea

face o apariţie dramatică într-o săptămâ

nă,
pentru
ca în
următoa
rea să se

retragă fără niciun avertisment. îl

văzusem rupându-şi un dinte pe când

mânca,
într-o zi,
o
baghetă
cu dinţii

lui
casanţi
şi fragili
din
cauza

radioterapiei. Erau genul de lucruri

pentru
care nu
puteam
fi
niciodat

ă cu
adevărat
pregătit
ă.

— Trebuie să ducem flori

proaspete la cimitir. Procesiunea e

mâine,
mi-a
spus
Nonna.

— Sigur, o să le duc eu, am răspuns cuprinsă brusc de o senzaţie de leşin.

Poate că

era din
cauza
căldurii,
a
vânturil

or
uscate
dinspre
munţi,
poate că

era
emoţia.
Particip
asem la
multe

evenimente în Aliminusa – sărbător

i, nunţi,
alegeri
belicoas
e –, dar
niciodat

ă la o
naştere
şi
niciodat
ă la o

înmormântare completă. Era o altă

premieră importantă.

A doua zi, după ce am lăsat florile

proaspete la mormântul lui Saro, am

luat-o
înapoi
spre
casă pe
drumul

uitat, cel
folosit
cu multă
vreme în
urmă de

catâri.
Eram
perfec
t
conşti

entă
că mă
aflam
pe un
drum

despr
e care
sicilie
nii
obişnu

iau să
spună
că
făcea
din

cineva
un’ani
ma
persa
– un

suflet pierdut. Dar era exact

ce îmi doream. Chiar nu

voiam să văd pe nimeni,

voiam
să fiu
singur
ă
cuvânt

ul.
însă
când
m-am
apropi

at de
ultima
fântân
ă
funcţi

onală
rămas
ă în
sat,
cea

care
se
găsea
lângă
trepte

le
lărgite
, cu o
sută
de ani

în urmă, pentru deplasarea

cu
catârii
şi
căruţa
, mi-

am
ridicat
privire
a şi
am

văzut
că
începu
se
proces

iunea
pentru
înmor
mânta
rea

fetei. Cortegiul funerar

tocmai pornise către

biserică, de la statuia

sfintei ocrotitoare a satului,

Sanf
Anna,
cea
care îi
întâm

pină
pe
vizitat
ori la
margi

nea satului. Ceasul a

bătut de ora unsprezece, iar

vântul
şi-a
mai
trimis
o

rafală
înspre
sat.

Mi-am

contin
uat
urcuş
ul lent
peste

trepte
, dar
pe la
jumăt
atea

drumu
lui am
hotărâ
t să
mă

sprijin
de
perete
pentru
puţină

umbră
şi
răgaz.
Nu
eram

îmbrăcată potrivit pentru

a mă apropia mai mult. Cu

pantal
onii
mei
roşii şi
bluza

înflora
tă, nu
eram
îndoli
ata

nimănui.

Am urmăr

it
trecer
ea
sicriul
ui

subţir
el,
purtat
pe
umerii

a şase
dintre
colegii
ei de
clasă,

adolescenţi
cu
coşuri
pe

faţă,
gel în
păr şi
telefo
ane

mobile în buzunarele de la

spate
ale
pantalonilor.
Padre

Francesco,
în
robă
albă,

mergea înaintea sicriul

ui;
părinţi
i fetei,
distru
şi, dar

reuşind să se ţină, cumva

, pe
picioare,
mergeau în

urma
lui. în
spatele lor
venea

o
mulţi
me de
săteni,
fiecar

e cu
câte
un
tranda
fir alb

în
mână.
Femei
le mai
în

vârstă
se
jeluia
u în
aerul

înţepător şi
agitat
al
verii,

impre
gnat
cu
miros
de

tămâie.

Când şi

ultimii participanţi la alai au

trecut
de
locul
în
care

mă
oprisem, m-am
dezlipi

t de
zid şi
am
urcat
trepte

le
rămas
e până
în
strada

principală. Câteva femei

mai în
vârstă
,
dintre
cele în

rochii
negre
şi
ciorapi

ortopedici, se retrăgeau

din spatele ferestrelor,

locurile lor predilecte de

observaţie. Ştiau cum urma

să se desfăşoare restul şi,

probabil, se întorceau la scaun

ele lor
de
paie
ca să
se

roage în continuare.

Când
am
ajuns
acasă,
Nonna

era deja aşezată la masă.

Avea şi ea lacrimi în ochi.

Urmărise scena din uşa

casei.

Văzân
d-o,
m-am

simţit deodată slăbită.

Probabil că şi-a dat seama

după
faţa
mea,
pentru
că a

tras imediat un scaun şi mi-a

făcut
semn
să mă
aşez
lângă

ea. Ceea ce am şi făcut.

Doliul în Sicilia nu este o

experienţă individuală, ci una

a comunităţii, în care oamen

ii sunt
chema
ţi să
asiste
şi să

se sprijine unii pe alţii.

La fel cum unele populaţii

africa
ne
foloses
c
tobele

ca
mijloc
activ
de a
face

faţă
durerii
–
ritmul
fiind

bătut
continuu, fie
zi, fie
noapte

, la nesfârşit, pentru a

reamintiți în mod constant

comun
ităţii
pierde
rea
suferit

ă –, în Sicilia se spune, iar şi

iar,
povest
ea
celui
deced

at. Eram pregătit deci să

stau şi
să
ascult
povest
irile

Nonne
i.

însă
am

rămas
aşa, în
tăcere,
o bună
bucată

de
timp.
Nu
părea
să fie

nimic
de
adăugat în
acele

momente.

Apoi, m-a

întrebat:

— Ai dus

florile?

— Da,

apoi m-

am întors

pe

drumul

lung.

— Nimic

nu poate

fi mai

lung

decât

drumul

pe care îl

fac

părinţii

ei astăzi.

— Ştiu.

Vântul

umfla

perdelele

de la

intrare.

— Iar

vântul

ăsta îi va

slăbi încă

şi mai

mult.

După
masă,
Nonna

ne-a
trimis
şi pe
mine,
şi pe

Zoela, să tragem un pui de

somn
la etaj.

—
Duceţi

-vă să vă odihniţi. Prea

mult
soare
şi prea
multă
moart

e
pentru
o
singură zi.

Soarele şi vântul s-au potolit

pe
măsur
ă ce
amiaz
a

făcea
loc
înseră
rii.
Zoela

şi
Rosalia erau
ocupate cu

joaca
şi
priete
nia,
făcând

„baloane” cu
apă
din
pungi

de
plastic
şi
aruncâ
ndu-le

în sus
şi-n jos
pe Via
Gramsci. M-

amdus
să
cumpă
r
pâine

şi am
trecut
pe
lângă
edicol

a,
chioşc
ul de
ziare
care

vindea
şi
pixuri,
jucării,
baterii

sau
cremă
de
protec
ţie

solară,
apoi
m-am
oprit
la

magazinul de brânzeturi, să fac

o
coman
dă de
ricotta
salata.

Voiam să o comand cât mai

repede
,
pentru
că
ştiam

că
avea
nevoie
de
timp

să se
matur
eze,
cât
stătea

m
acolo,
ca să o
pot lua
cu

mine
acasă
la L.
A. Pe
drumu

l de întoarcere, m-am întâlni

t cu o
bătrân
ă cu
ochi
albaştr

i
pătrunzători
şi cu
degete

le de
la
picioare
strâm

be în
nişte
sandale
ortope

dice.
Era o
vară
mai
îndepă

rtată
de-ale
Nonne
i, o
vorbăr

eaţă foarte sociabilă. N-am

reuşit
să-mi
aduc
aminte
numel

e ei, care-mi stătea pe

limbă,
aşa că
i-am
spus
pur şi

simplu
„Zia”,
ceea
ce a
făcut-o

să
zâmbe
ască.

După

ce mi-a
înşirat
toate
bolile
de

care
sufere
a şi s-a
plâns
de

creşterea cu zece la sută a preţul

ui
pâinii,
m-a
întreba
t ce

mai
făcea
familia
mea
din

State.
I-am
spus
că ai
mei

aveau
să vină
în
vizită
aici,

pentru
sărbăt
oarea
de
Sanf

Anna.
Şi-a
împreu
nat
palmel

e la
nivelul
pieptul
ui, în
semn

de plăcere şi de surpriză. Apoi

mi-a
luat
faţa în
palme:

— Legătura pe care o creezi

tu aici
este ca
o
floare.
Are

nevoie
de
pământ şi de
soare,

lucruri
ce ne
sunt
date
din

plin de
bunul
Dumnezeu.
însă

voi
trebuie
să
udaţi
floarea

asta să crească. Fără apă, orice

relaţie
rămân
e mică.
Nu se
poate

deschide şi, până la urmă,

va
muri.

Ş
i-

a
l
u
a
t

rămas

-
b
u
n
s

ă
r
u
t
â

n
d
u
-
m

ă
p
e
a
m

b
ii
o
b
r

a
ji
.
A
p

o
i
ş
i-
a

conti

n
u
a
t
d

r
u
m
u
l

p
e
s
t
r

a
d
a
p
i

e
t
r
u
i

t
ă
,
î
n

s
p
r
e
c

a
s
a
e
i.

Zi
a
vo
rb
is

e
de
sp
re
fa

milie, Zoe

la,
le
gă
tu
ri

şi hrănirea

relaţiilor

di
nt
re
oa
m

en
i.
în
să
eu

în
dr
ăz
ni
se

m
să
ci
te
sc

şi
al
tc
ev
a

în spatele

cu
vi
nt
el
or

ei.
Oare
viaţa
mea
nu era

şi ea o
floare
pe
care
trebuia

s-o hrănesc şi s-o îngrijesc

mereu
?
Sicilia
era şi
apa, şi

soarele
care
mă
întăris
eră

spre a fi mai puternică în viaţa

de după pierdere. Şi poate

că şi
piatra
pe
care o
lăsase

m la
cimitir,
în
semn
de

aducere-aminte, avea un

înţeles
suplim
entar:
poate
că era

un simbol al durabilităţii

eterne
a
iubirii
lui
Saro.

Dragostea,
viaţa,
boala
şi

moarte
a lui
mă
învăţas
eră

foarte
multe,
însă
cea
care

fusese
salvare
a mea
în
toată

suferinţa
aceea
fusese
temeli

a trainică, suportul şi

baza
constr
uite de
iubirea
sa.

Mi-am continuat drumul către

casă de-a lungul zidurilor de

piatră de pe marginea străzii.

Şi
atunci,
acolo,
am
hotărâ

t să-mi
trimit
visul în
mortar
ul şi în

crăpăturile acelor ziduri, în

jurnalul de
piatră
care
era

vara
mea în
Sicilia.
Yoi
folosi

dragos
tea
acesto
r
locuri

pentru a mă întări. Aceasta este

moşten
irea
mea de
piatră,
darul

vieţii
lui
Saro.

Sos

ul

Zilele

în
Alimin
usa se
scurge
au în

ritmul
lor
graţios
şi
repetiti

v, iar în a doua săptămână

acolo
Zoela
şi cu
mine
deja ne

potrivis
erăm
pasul
cu ele.
în

fiecare dimineaţă, după ce îşi

devora
laptele
cald şi
doi
pumni

de
fursecuri,
Zoela o
ştergea

pe stradă.

— Fii atentă

la
maşini,
în
piaţă!
Şi nu

vă duceţi mai departe de

podul de la marginea satului!

îi
aminte
am eu
mereu.

îi
dădea
m un
pupic
la

plecare
şi eram
sigură
că avea
să se

întoarcă la prânz, să mănân

ce
porţii
zdrave
ne de
măslin

e,
paste
cu
fasole
verde

proaspătă, brânză şi pâine.

Apoi,
după
siestă,
o
întinde

a din
nou.

între
timp,

taică-
meu
mă tot
suna să
mă ţină

la curent cu pregătirile

pentru
sosirea
lor.
Aveam
conver

saţii de
genul:

— Wi-Fi?

— Nu.

— Filtru

de cafea?

— Tati,

adu nes.

—

închidem

o

maşină.

— Ah,

nu, nu

închiriaţi

nicio

maşină.

Vm să vă

iau.
—   Tembi,

am
condus
prin
toată
Europa

şi prin
East
Texas.
Chiar
cred că

pot
face
asta.

Tatăl

meu
avea
un
entuziasm

aproape evanghelic pentru

călătoriile cu maşina. Aici a

intervenit Aubrey
şi şi-au
început
eternele
înţepătur

i:

— Ai de gând să

condu
ci, nu?
în
Sicilia
? Ai de

gând
să o
faci în
acelaşi
stil în

care vorbeşti portugheza?

— Nu, asta e pe bune. Pot să mă descurc pe drumurile din Sicilia. Portugheza mea e doar de faţadă.

Obişnuiam să

glumi
m în
familie
despre
faptul

că tata
se
lăuda
că ştie
trei

limbi
străine
:
portug
heza,

swahili şi „East Texas”.

Pretin
dea că
învăţa
se
portug

heza
în
Mozambic,
Angola

şi Guineea-Bissau, în

timpul
călător
iilor
alături
de

Stokely Carmichael. Swahil

i
învăţa
se în
Tanza
nia, pe

când îi ajuta pe luptătorii

pentru libertate, în 1974. Iar

„East
Texas”
, în
timp
ce

culege
a
bumba
c pe
terenu

l de
lângă
ferma
bunicil
or săi.

Toată
lumea
din
familie
era de

acord
că, în
cel
mai
bun

caz,
putea
să
măcel
ărească

ă cel
mult
câte
cinci
cuvint

e în fiecare limbă. Cu excepţ

ia
„East
Texas”
. în
aceast

ă
limbă
era
absolu
t

fluent.

— Tati, m-aş simţi

mult
mai
bine
dacă
ţi-ai

găsi
un
şofer
la
aeropo

rt.
Este
foarte
dificil
de

condus prin Sicilia. Nu e o ţară

gândit
ă
pentru
turişti
sau

pentru non-sicilieni. Lasă-mă să vorbesc cu agentul tău

de
turism
.

— Da,

Gene, chiar te rog. Hai să ne

simpli
ficăm
viaţa,
a spus
Aubre

y, care
era
yin-ul
cel
sensibi

l, opus
aventu
rosului
său
yang.

De fapt, Tembi, a contin

uat ea,
noi te
sunase
răm să
te

întrebăm ce să le aducem

Nonnei, Francăi şi lui

Cosimo.

Oferirea de

cadouri era punctul forte al lui

Aubrey. într-o altă viaţă, ar fi

putut
să
înceap
ă o
afacer

e
cumpă
rând
cadour
i

incredibil de inspirate pentru

oamen
ii
dragi
din
vieţile

celorlalţi. Avea o abilitate

rară,
ca şi
cum ar
fi fost
capabi

lă să
cânte
mai
mult
de

cinci
octave
sau să
jongle
ze cu

flăcări
în
timp
ce
merge

a pe
picioro
ange.
Era o
abilita

te care
mie
îmi
lipsea.
Aubre

y voia
ca
familia
mea
din

Sicilia să ştie cât de mult îl iubise

pe
Saro
familia
din
Texas

şi cât
de
mult le
apreci
a

ospitalitatea. Am trecut în

revistă
câteva
opţiun
i
posibil

e
pentru
nepoat
ele şi
pentru

cumnaţii mei. Apoi am ajuns

la Nonna.

— Adu-i ceva

pentru casă. Ceva care să onorez

e
aminti
rea
fiului
ei. E

tot ce-şi doreşte. Şi poate

un
batic
negru.

Era

vag şi
mă
simţea
m
jenată

de
faptul
că încă
nu-mi
putea

m da
seama
ce ar fi
trebuit
să-i

aducă
femeii
care
era
acum

ca o
altă
mamă
pentru
mine.

Tatăl meu s-a băgat din nou în conversaţie:

— O să ajungem în dimineaţa

zilei
tale de
naştere. Tu
cum

vrei să sărbătorești?

— Ah,

tata... Nu
ştiu.

Şi
chiar
nu

ştiam.
Nu era
doar
ziua
mea,

era şi
aniver
sarea.
Două
evenim

ente
de
viaţă
legate
pentru

totdea
una.
Acum,
la
nouăsp

rezece
ani
după
nunta
din

Florenţa, părinţii mei şi familia

lui
Saro
urmau
să fie
împreu

nă la aniversarea zilei în care o

lume întreagă de diferenţe şi

neîncr
edere
îi
ţinuse
despăr

ţiţi.
Acum,
aveau
să fie
împreu

nă
exact
fără
persoa
na

pentru care acest „împreună” al

lor,
mai
ales în
Sicilia,
ar fi

însemnat atât de mult.

Vara era anotimpul în care se

făceau sosurile. Aerul mirose

a a
fum de
lemn şi
a sos
de

roşii.
Peste
tot
prin
sat,

sticle
goale
de apă
minera
lă, de

un
verde
închis,
şi din
cele

maro,
de
bere,
se
uscau

pe
rafturi
şi în
lădiţe
pe

trotuare, în
faţa
caselor
şi a i

magaz
zini,
adică a
beciuri
lor şi

garajelor care erau folosite

deopot
rivă
pentru
adăpos
tirea

tractoarelor, a utilajelor agricol

e şi a
cazane
lor
pentru
tradiţi

onala preparare a sosului de

roşii. Roşiile erau vedetele

sezonu
lui –
roşiile
pruniş
oară

San Marzano, de un roşu

închis,
care
ajunge
au de
pe

câmpuri direct în sos, aşa

cum se făcea de generaţii

întregi
. Toate
spaţiile
de
depozi

tare
din
sat,
toate
beciuri

le
aveau
să fie
pline
în

curând
de
suficiente
sticle

umplut
e cu
sos de
roşii
cât să

le
ajungă
toată
iarna
locuito

rilor. Sicilienilor le plăcea să

spună
că „nu
e
bucurie mai

mare
d
e
c
â

t
s
ă
p
o

ţi
d
e
s
c

hideo

s
ti
c
l
ă

î
n
m
i
e

z
d
e
i
a

r
n
ă
şi
s

ă
f
a
c
i

paste

c
a
r
e
a

u
a
c
e
l

a
şi
g
u
s

t
c
a
î
n

t
o
i
u
l

verii”.

Nonna nu mai făcuse sos în ultimii

şase
ani, de
când
murise
Giusep

pe.
Cazanul ei
din
cupru,

vechi
de o
sută de
ani,
zăcea

învelit
în
pături
de lână
alături

de uneltele lui Giuseppe

pentru
tăiat
anghin
area şi
împleti

t
usturoi
ul, în
spaţiul
acela

asemănător
cu un
pod
dintre

acoperişul acoperit cu ţiglă şi

al
doilea
nivel al
casei.
Lăsase

făcutul
sosului
în grija
Francă
i şi a

lui
Cosim
o. în
fiecare
an, îi

făceau
şi ei
suficient:
treizec

i-
patruz
eci de
sticle
de un

litru,
în vara
aceea,
însă,
slujba

lui
Cosim
o nu-i
permit
ea să

facă
sosul
în
următo
arele

două săptămâni, după care

eu
plecam
înapoi
la Los
Angele

s.
Dar
aveau
să facă
verişoa

rele ei
de pe
Via
Gramsci,

chiar
în acea
după-
amiază
.

La micul-dejun, Nonna a avut

grijă ca Zoela să nu-şi

arunce
sticluţele de
suc de
pere

sau
piersic
i. \bia
să le
spele,

să le
fiarbă
şi să le
pună
deopar

te.

— Le
putem
folosi

pentru
sos. O
să aibă
loc de
minun

e în valiza ta. Şi sunt perfect

e
pentru
o masă
în doi.
Când

te
întorci
de la
muncă
, doar

deschizi o sticlă, iar Zoela

are
masa
asigur
ată. O
să fac

şi
pentru
mine
aşa.
De

când
sunt
singur
ă,
sticle

mici
sunt
tot ce
am
nevoie.

Apoi a adăugat:

— Dacă eşti curioa

să să
vezi
cum se
face,
du-te

la
Nunzia
ceva
mai
încolo.

Ia-o şi pe Zoela.

Am

bănuit
că
Nonnei
i-ar fi
plăcut

ca
Zoela
să
petrea
că

puţin
timp
cu altă
verişoa
ră de-

ale ei,
care
locuia
pe
strada

principală a satului. Trei genera

ţii şi
două
ramuri
ale
familie

i Lupo
aveau
să se
apuce
de

lucru:
aprind
eau
focul
din

lemnele culese de pe câmp,

descojeau roşiile, le sărau,

tăiau
ceapa,
pregăteau
busuio

cul,
operau
cazanu
l, apoi
îmbute

liau şi puneau la păstrare.

Procesul dura mai multe zile:

trei
pentru
pregătire
(curăţa

rea şi sterilizarea sticlelor,

culesul
roşiilor
), o zi
lungă
pentru

prepararea sosului, apoi încă o

zi, sau chiar două, pentru răcirea

lui. Spre deosebire de alte

familii
din
sat,
care
începe

au
lucrul
la
două
noapte

a şi
termin
au
până
la zece

dimineaţa, familia Lupo îşi

prepar
a sosul
după-
masa
târziu

şi
noapte
a,
pentru
că

beciul lor dădea spre sud-

vest,
pe un
deal.
Mulţu
mită

acelei orientări, erau scutiţi

de
căld
ura
insu
port

abilă
a
după
-
amie

zii, şi
chiar
bene
ficia
u de

un
cure
nt
răco
ros

atun
ci
când
desc
hide

au
toate
gea
muri
le.

Partea
cu „Ia-o
şi pe
Zoela”
din

planul
Nonnei
era
dificilă.
Să o

smulg
de lângă
Rosalia
cerea un
efort

uriaş. în general, copiilor din sat nu le

plăcea
să facă
sos. Şi
nu-l
făceau

cu nicio
altă
familie
în afară
de a lor.

Făcutul sosului era o tradiţie de

familie,
care
presupunea
riscurile

ei. Era o muncă incredibil de intensă,

iar
copiilor
nu li se
permite
a, de

obicei,
să stea
în
preajma
cazanelo

r. Plus
că
oboseau
repede
şi

începea
u să se
plângă.
Acesta
era un

alt motiv
pentru
care
familiile
preferau

să facă
sosul
noaptea,
când
copiii

dormeau
.

După ce-
am

spălat
sticlele
mici de
suc, am
scos

capul pe
uşă, să
vorbesc
cu Zoela
şi

Rosalia.

— Rozaa, am strigat-o

eu aşa
cum
auzisem
că o fac
vecinele

de pe
stradă.
Ceva
mai
încolo o

să mă
duc cu
Zoela
acasă la
Nunzia,

să facem
sos. Vrei
să vii şi
tu?

Fetiţele
stăteau
pe
banca
din faţa

casei
Nonnei
şi îşi
omorau
vremea

făcând
filme pe
iPad-ul
Zoelei.
Ultimul

dintre
ele avea
ca
subiect
sicriele

depozitate lângă casa Nonnei.

— Nu pot. Am oră de clarinet.

— Aşa

este.

în
ultimul
an,

progresa
se până
la a
obţine
un loc în

fanfara
satului.
Acum,
că se
apropia

sărbătoarea Sfintei Ana, trebuia

să
repete
în
fiecare
după-

amiază.

— Deabia aştept să te aud

cântând.

Mă
bucuram
în

secret,
pentru
că asta
însemna
să

întâmpin mai puţină rezistenţă din

partea Zoelei. Chiar voiam ca ea să

vadă de
unde
venea
sosul de
roşii

zilnic,
care îi
plăcea
atât de
mult

când
mânca
la
Nonna.
Şi voiam

să-mi
încerc şi
eu mâna
la
această

cea mai
veche
tradiţie
din sat.
Ar fi fost

o
încunun
are
perfectă
a verii.

Timpul
se
scurge
a cu
graba

unui
melc.
După
prânz
voiam

să mă odihnesc un pic, să citesc.

Apoi
îmi
pusese
m în
plan să

mă duc
să
adun
muguri
de

capere
din
tufele
crescut
e în

crăpăt
urile
din
capătul
străzii

Gramsci. Gianna, care locuia

în casa
de
lângă
invadat
oarea

plantă,
îmi
spuses
e unde
puteam

găsi
aşa
ceva.
Nu
văzuse

m
niciodată cum
cresc
caperel

e. Ea îmi explicase că sunt

ani în
care
vântul
aduce
cu el

seminţ
ele şi
le
depune
între

pietrele din pavaj. Plănuisem să

culeg
măcar
vreo
două
căni

pline şi
să le
las să
se
usuce

la soare, lângă roşii, în faţa

casei. Şi să le iau cu mine la L.A.

când
va veni
vremea
să-mi
fac

bagajele.

însă, nu
mult

după prânz, a sunat telefonul.

A

răspuns Nonna, enervată că

fusese
trezită
din
somn.
Am

auzit-o rostind un Pronto tăios,

tocmai
de la
etaj.
După
câteva

clipe, a strigat către mine:

—
Pigghia u telefono.

îmi spunea

, în siciliană, să vin la telefon.

Nu în italiană. Părea să fie ceva

urgent.

Avuses
e loc
un

accident de maşină, pe o stradă

mai
încolo.
Nu
fusese
nimeni

rănit,
însă
unul
dintre
şoferi

era un
turist
englez
care nu
vorbea

italiana
, iar eu
eram
singura
persoa

nă din
sat
care
vorbea
englez

a.
Sunase
un
vecin,
să mă

cheme
să
vorbes
c cu
englez

ul şi să
detensionez
puţin
situaţia

.

Când
am
ajuns,

am
găsit la
faţa
locului
un

bărbat de vreo patruzeci şi ceva

de ani,
în blugi
strâmţi
şi o
cămaşă

albă,
de in.
A părut
şocat
să mă

vadă apărând din spatele uşii de

lemn a
pasajul
ui
dintre
cele

două străzi. Stătea în mijlocu

l
drumul
ui,
vizibil
agitat

şi înconjurat de sicilieni. Se

pregătea de-un scandal

public.

Am
făcut
repede

un schimb de amabilităţi,

aşa
cum
fac
oameni
i care

vorbes
c
aceeaşi
limbă
într-o

ţară străină. Era producător

muzical şi se afla în Sicilia în

vacanţ
ă cu
tânăra
lui
familie.

închiri
aseră o
fermă
din
apropi

ere.
Venise
ră în
sat să
caute

pâine, dar descoperiseră că totul

era
închis.
Loviseră
maşina

unui
bărbat
pe care
aveam
să

descopăr imediat că îl cunoşt

eam:
era
Caloge
ro,
fermier

ul
amabil
cu
râsul
lui din

tot
sufletul
, care
îmi
dădea

în
fiecare
an linte
de pe
pământ

ul lui
ca să o
iau cu
mine la
Los

Angeles.

Imediat

ce m-a

văzut,

Calogero

a sărit pe

mine cu:

—   Paria

conquell

o!

Să

vorbesc

cu ăla.

Apoi
şi-a
ridicat

braţel
e în
aer ca
orice
sicilia

n care doreşte să-şi exprime

frustrarea, resemnarea şi

indignarea crescândă, un

gest
care
mi-a
spus
tot ce

aveam
nevoie
să
ştiu.

înainte
să
apuc
să
traduc

ceva,
s-a
grăbit
şi
englez

ul să
se
apere.
Era
ferm

convins că vina fusese a lui

Calogero. O singură privire

la
starea
break-
ului
său

Audi
era
suficie
ntă ca
să-i

cam
dau
dreptate. Cel
mai

probabil, Calogero ieşise

cu
spatele din
curtea
lui,

fără să se asigure. Era o

stradă foarte puţin circulată.

Englezul cred că nu se aştept

ase să
iasă
vreo
maşin
ă de

pe
potecuţele
acelea
din

faţa caselor.

L-am

întreb
at pe
englez
dacă
putea

m să
vorbim
puţin
în
partic

ular,
depart
e de
mulţi
mea în

creşte
re.

—
Bărbat

ul pe
care îl
acuzi
că ţi-a
lovit

maşin
a este
vărul
primar
ului, i-

am spus.

Mi se părea

că aceasta era cea mai

relevantă informaţie pe care

trebuia să i-o aduc la cunoşt

inţă.

M-a
privit
confuz

şi
iritat,
de
parcă
mi-ar

fi
spus:
„Şi ce
dracu’
are de-

a face
vărul
primar
ului cu
treaba

asta?”

însă
eu
gânde

am ca
o
sicilia
nă
acum,

adică luam în considerare

ierarhi
a
socială
a unei
anumit

e
situaţii
înainte
a
faptelo

r.

— Ai luat
şi
asigurare când ai

închiriat
maşina?
l-am
întrebat.

— Nu.

Nu m-am gândit că mi-ar

trebui. Vreau doar să-l convin

g să
semne
ze
formul
arul

din
torped
ou şi
să
spună

că el
m-a
lovit.

Era

cald
afară,
în
toiul
interv

alului de siestă. Scena a

devenit mai zgomotoasă, iar

grămada din faţa casei tot

mai numeroasă. Toţi păreau

nerăbdători să-mi povestească ce văzuseră.

— Hai să intrăm, am spus eu deschizând uşa

casei.

în
micuţa
şi

imaculata bucătărie a lui

Caloge
ro se
adunas
eră trei
genera

ţii din
filiera
mea
furnizo
are de

linte, ca să depună mărturie

pentru nevinovăţia rudei lor. Ne-

am
aşezat
la
masa
de

patru
locuri,
acoperită cu
muşam

a. Unii
au
rămas
în
picioar

e, în spatele nostru. Din tavan

atârna o lustră tradiţională

siciliană din ceramică, pictată

cu mauri şi viţă-de-vie. Pe un

alt
scaun
era
aşezată
o lădiţă

cu
roşii,
probab
il în
aştepta

rea
obştesc
ului
sfârşit
prin

fierbere.

Am făcut

un du-te-vino între engleză şi

italiană, traducând simulta

n limbă
şi
cultură
locală
pentru

un
englez
care îşi
dădea
seama

deodat
ă că
sorţii
erau
împotri

va lui.
în
Sicilia,
vina e
ceva

relativ. Faptele depind de viziune

a ta asupra întâmplărilor lumii.

A fost nevoie de douăzeci de

minute
de
desene
şi
schiţe

făcute
pe
şerveţe
le, în
încerca

rea de a reconstitui faptele,

înainte
ca
englez
ul să
renunţ

e la căutarea logicii şi să

înţeleagă faptul că se afla

într-un sat de sicilieni. Oamen

i care
nu şi-
ar
trăda
nicioda

tă
vreun
seamă
n. Ceea
ce se

întâmplase în realitate era cu

totul irelevant.

— Aici

nu eşti în Toscana, ci în Sicilia, i-am spus eu.

încercam să-i reamintesc că Italia

nu era
un
monolit
şi că
Toscan

a nu era reprezentativă

pentru
întreag
a naţie,
chiar
dacă

cinema
tografi
a
încerca
să ne

facă să credem asta. Toscanii

aveau
o
tradiţie
de
jumăta

te de
secol
de
turism,
văzuse

ră deja
sute de
mii de
vizitatori, cu

toate
proble
mele,
întrebă
rile şi

incidentele ce pot apărea într-o

vacanţă. Sicilia, şi mai ales

interior
ul ei
rural,
avea o
infrastr

uctură turistică foarte săracă.

Englez
a nu
era
deloc
răspân

dită,
iar
localnicii nu
erau

interesaţi să invite lumea să-i

viziteze
.

— Acum înţeleg, a

spus
englezul.

Părea
să fi
avut o

revelaţie. Dintr-odată, lucruril

e i se
păreau
la fel
de
clare

precum
lumina
acestei
zile

siciliene de iulie.

Apoi s-

a
întors
către
mine
şi,

probabil pentru prima oară în

acea
oră de
când
ne
aflam

împreună, m-a văzut: o femeie

de culoare, americ ancă,

aşezată
la o
masă
printre
oameni

cu care
nu
semăn
a fizic
şi pe

care nu
îi
apăra,
dar pe
care

părea
să-i
înţelea
gă
prea

bine.

— Cum

dracu’ ai

ajuns

aici? a

întrebat

el.

I-am

oferit

singurul

răspuns

care îi

putea

explica

totul:

— Am

fost

căsătorit

ă cu un

sicilian.

Acum

sunt

văduva

lui.

După
câteva
clipe

de
răgaz,
în care
a
părut

să încerce să proceseze

succes
iunea
eveni
mentel
or de

viaţă
pe
care i
le
înşiras

em şi
care
ne
aduses
eră

aici,
şi-a
prezen
tat
condol

eanţel
e.
După
alte
zece

minute
, îl
convin
geam
să

renunţ
e la
cerere
a
pentru

plata
daunel
or.

—

Spune-le că ţi-a lovit cineva

maşina în parcare. Nu ştii

vinovatul. Plăteşte amend

a şi
bucură
-te de
restul
vacanţ

ei, i-
am
spus.

— E

foarte
frumos
aici, a
spus el
referin

du-se
la
peisaj
ul
dinjur,

cu
câmpu
rile
întinse
până

în
vale. E
mare
păcat
că se

întâmp
lă
astfel
de
lucruri

. N-aş
zice că
aş
vrea
să mă

mai
întorc.
Oame
nii
ăştia

nu uşurează lucrurile.

Aş fi
vrut
să-i
explic
că se

afla pe
o
insulă
care
fusese

cucerit
ă şi
condu
să de
mulţi

străini de-a lungul istoriei. Şi că

instinctul unui sicilian nu e

mereu
acela
de a
face
lucruri

le mai
uşoare
pentru
un
străin.

M-am
uitat
în
urma
lui

când a plecat, urcând pe drumu

l
şerpuit, pe
lângă
tufele

de
muri,
spre
casa
de

ţară
pe
care o
închiriase.

Puteam să mă întorc acasă

acum.
Fusese
tare
obosit
oare

toată
treaba
asta.

Acasă,

Nonna a făcut cafeaua de după-amiază şi a ridicat din umeri

după ce i-am povestit

păţania cu Calogero şi cu

englezul. Poşeta ei era pe

masă.
Se
ducea
la
slujbă

în
curând
. Se
întorse
se

preotul din Burundi şi voia să

ajungă
devreme la
biserică, să

prindă
un loc
aproap
e de
ventila

toare.

Pe drumul spre

casă,
mă
oprise
soţia
lui

Calogero şi-mi dăduse o

pungă
cu
năut
uscat,
din

recolta de primăvară, în semn

de
mulţu
mire
pentru
ajutor.

Nonna
şi cu
mine
ne-am
apucat

să-l curăţăm, în timp ce

aştept
am să
urce
cafeau
a în

partea de sus a caffettierei.

Boabele erau încă pline de

pământ şi de bucăţele de paie.

Mai întâi, Nonna le-a clătit,

ca să
dea la
o
parte
gunoai

ele. Stăteam alături de ea,

pregătită cu o strecurătoar

e şi cu
o
cârpă
de
vase

înflora
tă ca
să le
usuc.
Lucra

m în
tăcere,
învălui
te în
mirosu

l de cafea. Aveam sentimentul

că se
gânde
a la
ceva.
După

ce am
uscat
ultima
strecu
rătoar

e de
năut şi
am
aşezat
boabel

e într-
o
farfuri
e
adânc

ă, să
se
usuce
în
contin

uare la
soare,
a fost
gata şi
cafeau

a. Şi
atunci,
în
sfârşit,
a

deschis gura:

— Ai fost de

partea lui Calogero? a întreb

at ea
în
timp
ce
turna

un degetar de espresso

pentru
ea şi o
ceşcuţă
pentru

mine. Pentru că alţii vin şi pleacă

, dar
noi
rămân
em
aici,

împre
ună.

Mi-au
trebuit

câteva
clipe
să
înţeleg
întrea

ga
gamă
de
nuanţe
a

cuvintelor ei – erau şi o afirma

ţie, şi
o
invitaţ
ie, un
mome

nt la
fel de
profun
d
sicilia

n
precu
m
pământul pe

care
ne
aflam
Nonna
văzuse

în această întâmplare o

situaţie de noi împotriva lor.

Şi
acum
îmi
testa
loialita

tea,
sentim
entul
de
aparte

nenţă
la
aceste
locuri,
la

această comunitate. De

fapt,
ceea
ce voia
să mă
întreb

e era
dacă
mă
simţea
m o

parte
din
noi.

Răspuns

ul meu a
venit
fără
niciun
echivoc:

— Da, am fost de partea lui, am asigurat-

o eu. N-o
să ai
nicio
problemă
.
Cred că

anul ăsta
Calogero
îţi va
aduce tot
timpul
linte şi

năut.

A râs,
apoi a
şters

chiuveta şi blatul, cu mare

atenţie
, de
toată
pulber
ea sau

proble
mele
pe
care
nimeni

în
afară
de ea
nu le-
ar fi

putut
vedea.
Am
sperat
că

şterge
a şi
orice
îndoial
ă cu

privire la sentimentele mele

pentru
ea şi
pentru
acest
loc pe

care ea îl numea „acasă”. La

scurt timp după asta s-a

îmbrăcat în hainele ei solem

ne şi
negre
de
văduv
ă, şi-a

dat cu
fixativ
în păr,
în caz
că se

înteţea
vântul,
şi a
plecat
la

slujbă.

în
timp
ce

Nonna era la biserică, m-am

dus să
o
smulg
pe
Zoela

de la
iPad şi
să-i
spun
că ne

aştept
a un
cazan
în
clocot.

Venise ora sosului. Am închis

uşa
din
faţă şi
am
luat-o

pe urmele mirosului de

lemn
ars şi
roşii-
pruniş
oară

catifelate.

Când am

intrat
în
beci, i-
am
găsit

pe toţi membrii familiei Lupo

în plină activitate. O echipă

de doi supravegheaspălarea, o

altă
echipă
de doi
adăug
a

ceapa
şi
sarea
grunjo
asă de

mare,
din
mlaştinile
saline

de la
Trapa
ni.
Roşiile
opărit

e erau
trecut
e prin
sita
metali

că a
unui
dispozitiv de
tocare,

care
separa
pulpa
de
seminţ

e şi coajă, transformându-o

într-un
piure.
Miros
ul de
fumoa

re
impre
gnase
oraşul,
aici,

aproape, părea aproape

eteric.
într-o
a doua
încăpere, cea

mai
bătrână
membră a

familie
i Lupo,
Pina,
amest
eca

într-un
al
doilea
cazan,
destin

at
exclusi
v
piureu
lui.

Avea o lingură de lemn aproap

e cât
ea de
mare,
lungă
din

pământ până
la
nivelul
pieptul

ui.
Treab
a ei
era să
se

asigur
e că
sosul
nu se
prinde

a pe fund. în apropiere,

cei
mai în
vârstă
dintre
bărbaţ

i
scotea
u mici
vase
cu sos

din
cazan
şi le
ducea
u la

staţia
de
îmbute
liere.
Apoi,

Maria
Pia
umple
a
sticlel

e şi le
punea
capace
. în
cele

din
urmă,
exista
o zonă
a

pivniţe
i unde
pe
podea
se

odihne
au
coşuri
mari
din

paie,
vechi
de
sute
de ani,

ceşti. Cândva, acele coşuri

erau
purtat
e de
catâri.
Sticlel

e pline
erau
puse
în ele
şi

înfăşurate în pături pentru a se

răci.

Mă
uitam
cu

Zoela
la
acest
proces
străvec

hi,
eficien
t,
precis
crono

metrat
şi
ritmic,
fără să
avem

vreo
idee
unde
am fi
putut

să intervenim. Pentru o clipă,

m-am
gândit
că
trebuie
să ne

acceptăm rolurile de simpli

spectatori, de străini care privesc

de pe marginea. Mi-am făcut

griji că
toată
povest
ea cu
implica

rea
Zoelei
în
operaţi
unea

de
fabricare a
sosului
avea

să fie o dezamăgire pentru ea.

Ştiam
că în
maxim
um
cinci

minute
avea
să se
plictisească,

dacă
tot
ceea
ce
aveam

de
făcut
era să
stăm
într-un

beci înfierbântat şi să ne

uităm
la alţii
cum
munce
sc.

Când, deodată o aud:

— Posso aiutare?

Toată încăperea s-a

luminat de surpriză şi entuzi

asm la
auzul
acelei
voci
subţire

le care
întreba
dacă
putea
fi de

ajutor.

— Certo,

s-a auzit

răspunsul la

unison.

— Aduce-

ţi-i un

şorţ, a

strigat

cineva.

— \bglio

mescolar

e.
Zoel
a
voia

să
ame
stec
e. A
arăt

at
însp
re
prim
ul

caza
n,
aşez
at
deas

upra
unei
flăcă
ri
străl

ucito
are,
de
culo
are

roşu
-
oran
j.
Ling

ura
de
lemn
era
mai

înalt
ă
decâ
t ea.
— Pot s-o

fac.

— Trebuie să

stai la distanţă. Altfel, fumul,

ceapa
şi
aburul
te-ar
putea

răni. Trebuie să stai cât mai

departe şi să amesteci mereu.

Zoela a
apucat
lingura
cu
acea

sclipire
în ochi
pe care
o au
copiii

atunci
când
sunt
invitaţi
de

adulţi
să
partici
pe
pentru

prima
dată la
ceva ce
până
atunci

le era necunoscut. S-a uitat către

mine,
să
verifice
dacă
eram

de
acord.
Eram
perfect
conştie

ntă de
riscuril
e pe
care le
implica

u focul, fumul şi lichidele

fierbinţi, însă în niciun caz n-

aş fi
putut
să o
privez
de

plăcere a acelui moment.

Am stat deoparte, în

timp
ce
toată
lume
a

lucra
la
acest
ritual
tăcut.

Mâinile de nouă ani ale

Zoele
i
făcea
u
ceva

ce
făcus
eră şi
bunic
a ei,

şi, probabil, şi tatăl ei.

Era o ocupaţie practică,

care
cerea
colaborare
şi

ofere
a
vinde
care,
prin

conti
nuita
tea
pe
care

o
ofere
a.
După
o

vreme, Marianna a

rupt
tăcer
ea:

— Tutte

le cose in
questa
salsa
vengono
da qui.

„Toate
lucrurile din
acest
sos

provin
de
aici.”
Accent
uase

cuvânt
ul
„aici”
şi
arătase

spre câmpurile din depărtare,

încadrate ca un vitraliu în

contur
ul de
piatră
al
ferestr

ei
deschise de
deasupra

cazanu
lui.

— Tutto
viene da

questo terreno.

„Totul vine din acest

pământ.”

Zoela a ridicat capul

să
privească pe
geam.
I-am

urmărit privirea. întreag

a vale
se
vedea
de-
acolo,

chiar şi
lanţul
muntos
aflat la
vreo

treizeci de kilometri depărt

are.
Colinele erau brăzdate cu

purpură, culoare a recolte

i de
roşii de
vară.

— Este

bucăţic
a
noastră
de
pământ

, a
continu
at
Maria
Pia,

venind mai aproape de Zoela.

S-a aşezat în spatele ei şi şi-a pus mâna peste a sa, să o ajute

să amestece. Munca era

grea şi
obosito
are.
Tocmai
mă

pregăt
eam să
o ajut
eu,
însă

Mari
ann
a
avus
ese

acel
eaşi
gân
duri.
Zoel

a apărut bucuroa

să
de
ajutor,
dar

încă
nu
era
deloc

pregătită să renunţe

la
post
ul
ei.

A rezistat cu stoicism

acolo,
la cei
nouă
ani ai
ei, cu

trupuşorul la fel de hotărât să

facă
sosul
ca
orice
altă

persoană din acea încăpere. Mi-

a
crescut
inima.
îi

admiram sufletul. M-am

gândit
că
acest
copil
avea

să
ajungă
o
femeie
căreia

nu-i va
fi
teamă
să
înfrunt

e dogoarea şi flăcările

vieţii,
ba
chiar
avea
să

pună şi o oală deasupra lor şi să

ameste
ce în
ea. O
femeie
care să

apreci
eze
pămân
tul pe
care

ne
aflam
Care
să ştie,
oriund

e s-ar
afla, că
era o
parte a
acestei

terra a noastră, a tuturor. Căci

era încorporat în semnificaţia

numelui ei: Zoela, bucată de

pământ.

Am rămas

o oră
acolo.
Am
îmbute
liat,

am
ameste
cat,
am
sărat

roşii,
am
învăţat
să
deschi

d
inima
fructul
ui
după

metoda străveche, înfigân

du-mi degetul mare în mijloc,

acolo
unde
cândva
se
aflase

tulpina
, şi
pătrun
zând
apoi

până în miezul lui. Am plecat

de acolo mirosind amând

ouă a
lemn
de
eucalip
t

afumat
, a
busuio
c, a
ceapă

şi a
sare
de
mare.
Era în

hainele noastre, în păr, ne

pătrun
sese în
piele.
îmi
aminte

a de
felul în
care
mirose
a Saro

când
se
întorce
a seara
în

micul
nostru
aparta
ment
din

Florenţa, după o zi de muncă

la
Acqua
al 2.
Un
miros

încântător şi
viu, pe
care aş
fi vrut

să-l păstrez mereu cu

mine.

în
seara
aceea

m-am
culcat
obosită
, dar
cu

imaginea roşiilor - pruniş

oară
dansân
du-mi
în
minte.

Şi a
copilul
ui –
fiică de
chef—

ameste
când
în
cazan.
Cât de

mult
mi-aş fi
dorit
să o
poată

vedea
şi
Saro!
Şi
totuşi,

cumva,
chiar
simţise
m că
fusese

acolo.
O
simţise
m fel
ca în

dimine
aţa în
care
ne
luaser

ăm rămas-bun, când ştiuse

m că avea să mă aştepte.

Salvie şi sfinţi

în ziua
în care
împlin
eam
patruz

eci şi
patru
de ani,
m-am
trezit

cu
gândul
la
fenicul
şi la

poeziile lui Saro. Era ultima

dimine
aţă pe
care
mi-o
putea

m
petrec
e
singur
ă cu

Nonna în acea vară, înainte ca

părinţi
i mei
să
ajungă
aici la

prânz.
Iar
câteva
zile
mai

târziu,
aveam
să plec
împreună cu

Zoela
la
Roma,
apoi
acasă,

la Los Angeles. Am auzit sunetu

l
inconfundabil al
rezerv

orului
de apă
care se
umple
a

deasupra grinzilor din dormit

or. Apa
ajunge
a în
sat o
singur

ă dată
pe
săptăm
ână,
adusă

din
munţi,
iar
locuitorii

trebuiau să-şi umple rezervoarele

cât să
le
ajungă
pentru
toată

săptămâna următoare. Sunetu

l
curger
ii
rezona
în

pereţii
din
piatră
şi
ricoşa

din
pardoseala de
marmură. Era

puternic, suficient de zgomo

tos cât
să mă
trezeas
că din
somn.

Zoela încă dormea.

De jos venea mirosul unei soluţii

de curăţenie. O auzeam pe

Nonna mutând scaunele,

semn
că
spăla
viguros

podea
ua.
Curăţe
nia era
felul ei

de a
medita
şi
tradiţi
a ei

pentru ultimele noastre zile

petrecute aici. Părinţii mei

aveau
să
ajungă
în
câteva

ore şi
mai
mult
ca
sigur

urma
să
avem
un
lung şi

constant şir de musafiri. Acel

interval în care făcea curăţe

nie
putea
fi
ultima
mea

şansă
de a
vorbi
în
linişte

cu ea,
de a fi
doar
noi
două,

faţă în faţă.

M-am ridicat

din pat şi m-am pregătit să

cobor,
legând
u-mi
părul
la

spate
şi
trăgân
du-mi
un

halat
peste
pijama
. Cu
sigura

nţă
aveam
să fim
întreru
pte de

diverşi trecători – vecinele de pe

Via
Grams
ci în
drumul
lor

către
pâine,
aducând
legum

ele
proasp
ete de
la
piaţă

sau
întinzând
rufele
la

uscat,
şi de
vânzăt
ori
ambul

anţi strigându-şi marfa. Toţi

aceştia
aveau
să-şi
bage
capul

pe uşa
bucătăriei, să
ne
spună

ultima
bârfă
din sat
sau să
ne

împărtăşească din durerile lor.

Aşa că voiam să fiu prezentabilă,

însă nu
mă
simţea
m
deoca

mdată
capabil
ă să
mă
îmbrac

cum se
cuvine.
în
plus,
după

trei
veri,
Nonna
ştia că
atunci

când
mă
aşeza
m la
masa

ei în pijama însemna că nu aveam

nicio
grabă.

Am
păşit

cu
atenţie
pe
palieru
l care

ducea
în
modest
a
sufrag

erie,
de
teamă
să nu
alunec

pe
podea
ua
udă.
— Stai

at
te
nt
a!
mi

-a
sp
us
ea
.

Te
-
a
m
au

zit
câ
n
d
te

-ai
tr
ez
it.
A

m
p
us
de
ja

ca
fe
au
a
la

fie
rt.
H
ai,
aş

azăte.

Am
făcut
ce mi-a
spus. A
verific

at
focul
de sub
caffetti
era,

mi-a
întins
obişnui
ta
ceşcuţ

ă şi
imedia
t după
ea
zahăru

l. Era o acţiune lină, îndeplinită

fără efort, o coregrafie simplă,

realizată de atâtea ori înainte

pe
acea
masă
din
bucătă

rie.
Ceva
de
mult
familia

r.

— Mamm
a, am
îndră

znit
să-i
spun
eu,
folosi

nd
cuvâ
ntul
pe
care

l-am
simţit
cel
mai
potri

vit în acel moment. Ştii

cum
mă
simt
atunci

când
vine
vorba
de
luat

la
reved
ere.

Cred

că mă simţisem încurajată de

primele raze de soare, de

gânduril
ile
mele
către
Saro,

de ziua mea, de musafirii

iminenţi şi de conştientizarea

nerosti
tă că o
altă
vară
împreu

nă nu ne era promisă.

— Nu trebuie să-mi spui... De ieri

am
inima
grea.
Şi nu
cred

că voi
fi prea
bine în
zilele
următo

are, a
spus
ea
coborând

flacăra
sub
espres
sor şi
aşezân

du-se
pe un
scaun.

M-a

întrebat ce planuri îmi făcuse

m
pentru
ziua
aceea.
I-am

spus
că
voiam
să mă
duc

pentru
ultima
oară la
cimitir.
Mi-a

amintit
să-mi
cântăr
esc
bagaju

l şi să
iau la
mine
doar
ceea

ce era
necesa
r. Mi-a
spus
că mai

avea
şase
sticle
de sos
de

roşii
pe
care
trebuia
să le

împac
hetăm
şi să le
punem
în

valiză. Şi am continuat în felul

acesta, pălăvrăgind nimicuri, vreo

zece
minute
.

Apoi

am
rămas
amând
ouă
într-o

tăcere
spartă
curând
de
bolbor

oseala
cafelei
filtrate
în
caffetti

era. A
turnat
mai
întâi
câte

un
degetar
pentru
fiecare

. Apoi a spus:

— Meriţi să fii

răsplăt
ită
pentru
toate
prin

care ai
trecut,
pentru
anii în
care ai

stat
alături
de
Saro.

\brbea cu o intimitate rară,

neobişnuită, despre viaţa mea

din
cămin
ul aflat
atât de
depart

e de
casa
ei, atât
de
depart

e de momentele pe care le

petreceam împreună la aceast

ă
masă.
Am dat
cafeau
a pe

gât şi
m-am
uitat
spre
uşă.

Mi-a
trebuit
un
minut
să-mi

dau
seama
la câte
lucruri
putea

ea face
aluzie.
Apoi
am
păşit,

fără să mai pierd o secundă, prin

deschizătura
pe
care
ea o

făcuse
în
conver
saţia
noastr

ă.

— încerc,
aşa
cum

pot, să merg mai departe. Să o

cresc
pe
Zoela
cât pot
de

bine.
încerc
să-mi
constr
uiesc o

nouă
viaţă,
am
spus
eu

simţin
du-mă
brusc
expusă
, ca un

pepen
e
crăpat
în
două.

Sper
să o
putem
avea
amând

ouă
bogată
şi
împlini
tă,

avem
mare
nevoie
de ea.
Cu

puţin
noroc,
mai
am
vreo

patruzeci de ani înainte. Aş

vrea
să-i
pot
umple
şi cu

bucuri
e.

A ridicat

din

umeri:

— Ma

come no?

„De ce

nu?”
A

vrut
să
mai
ia o
gură

de cafea, dar îşi golise

ceaşca, aşa că a privit şi ea

dinco
lo de
perde
aua
din

dante
lă
manu
ală ce
atârn

a la uşa din faţă. S-a

şters
la
gură
cu un
şerve

ţel şi
a
conti
nuat:

— Nu

înseamn

ă că,

dacă

mergi

mai

departe,

uiţi.

Apoi s-a

întors şi

m-a

privit

drept în

faţă:

— Nu

ştiu dacă

înţelegi

ceea ce

vreau să-

ţi spun.
I-am

susţin
ut
privire
a. Nu
eram

sigură
dacă
vorbea
despre
posibil

itatea
de a
mă
deschi
de

unei
noi
iubiri
în
viaţa

mea.

— Da, cred că

înţeleg. Inima mea nu va uita

niciodată, în
timp
ce îmi
voi

duce
viaţa
mai
departe.

A
încuvii
nţat
din
cap

drept
răspuns.
Aerul
din

jurul
nostru
era
plin de
cuvint

e
nerosti
te. îmi
spune
a, în

felul
ei, că
fusese
m
cunosc

ută şi iubită[7]. Că oriunde avea

să mă
ducă
viaţa
în
viitor,

în ea
va
contin
ua să
existe

o iubire de nezdruncinat.

Şi-a coborât ochelarii şi

şi-a
şters
ochii
cu
acelaşi

şervet
el.
După
care a
împins

spre
mine o
brioşă
cu
gem

de
caise.
Ş
t
i

a
m

c
ă

t
o
c
m

a
i
d
e
p

ă
ş
i
s
e

m

î
n
c

ă

o

p

i
a
t
r
ă

d
e

h

o
t
a
r
î

n

r
e
l

a
ţ
i
a

n
o
a
s
t

r
ă

d
e

p
r
i
e

tene,

d
e

v
ă

duve,

d
e

m
a

m
e
.

—

Acum hai s-o sunăm pe

vară-
mea
dinPet
ralia.
N-o să

mă
spăl
cu
toate
apele

pământului, dacă nu-ţi iei la

reved ere personal de la ea.

Dă-mi telefonul.

Un sfert de oră mai târziu,

eram
îmbrăc
ată şi
ieşeam
pe uşă.

O lăsasem pe Zoela, încă

adormită, să
bată
dealurile din

jur
pentru
ultima
oară.
Hotărâ

sem să
merg
într-un
loc în
care

fusese
m
cândva
cu
Saro şi

cu tatăl
lui. Am
luat-o
în jos
pe Via

Gramsci şi am cotit-o la

stânga.
în
spatele
meu
răsuna

u
tălăngil
e oilor
mânate
la

păscut
în
valea
de mai
jos de

sat.

Simţeam briza mării şi

am
privit
cerul
care se
întinde

a în
faţa
mea. în
acele
clipe

nici nu
îmi
puteam
imagin
a un

cadou
mai
bun
pentru
ziua

mea. Nu văzusem un cer ca

acesta
în L. A.
Acolo,
cerul
părea o

cupolă deasupra oraşului. Iar în

majorit
atea
zilelor,
mă
deplas

am
grăbită
de-a
lungul
drumur

ilor
urbane
, fără
să am
vreoda

tă
motiv
să
privesc
în sus

sau în
jurul
meu.

La

capătul îndepărtat al unui deal

care se
îngusta
, se
afla
dudul

familiei
noastre
,
înconjurat de

patru
peri
care
făceau
nişte

pere
verzi
miniat
urale,
cu o

aromă
intensă
. Acolo
era
refugiu

l meu.

Liniştea
era
absolut
garantat

ă.

Nici
murele
nu m-

au
dezamăgit.
Erau
spre

sfârşitul sezonului. Multe

fuseseră ciugulite de păsări

sau
căzuse
ră la
pământ
. Nu aş

fi putut
ajunge
niciodată până
la cele

de sus fără ajutorul unei scări.

Aşa că m-am mulţumit cu cele

rămase
pe
rugii
de mai
jos.

Toată
viaţa
mea cu
Saro
mi-a

revenit
rapid
în faţa
ochilor.
Mi-am

amintit
de
anghin
area de
primăv

ară şi
de
sarea
de sub
unghiil

e lui.
M-am
bucura
t de
amintir

ea
acestui
detaliu
mărunt
, în

timp ce
lăsa
m
să-
mi

expl
ode
ze
în
gur

ă,
din
nou
şi
din

nou,
fruc
tele
în
acel

aşi
tim
p
acre
şi

dulc
i.

Apoi
m-am

întors
către
sat. Am
făcut
un ocol

şi am
trecut
pe
lângă
drumul

ce
ducea
la
presa
de ulei.

Cu o zi înainte stătusem de vorbă

cu Epifanio, un văr ceva

mai îndepărtat al lui Saro.

Era proprietarul presei de ulei

aflate
la
ieşirea
din sat
şi îmi

dăduse o lecţie improvizată de

degustazione delEolio di oliva.

îmi spusese că secretul

degustării uleiului de măslin

e era
să-ţi
laşi
cerul
gurii să

îl descoperere cu totul, să se

lupte
cu
aromel
e lui
piperat

e şi
ierboas
e,
recuno
scându

-i, în
acelaşi
timp,
onctuozitatea.

înjurul presei, Epifanio cultiva

tot
felul de
soiuri
străvec
hi de

mentă,
salvie
şi
busuio
c care,

cu
secole
în
urmă,
erau

comun
e aici,
dar
care
acum

erau puţin cunoscute de către

sicilien
ii
moder
ni.
Toate

aceste
a, mi-a
explica
tei, se
datora

u polenizării naturale

încrucişate, în care omul nu

trebuia să intervină.

Cel
mai
mult
mi-a
atras

atenţia
salvia
alT
ananas
,

salvia-ananas, care se deoseb

ea de
varietă
ţile
clasice
prin

culoare a ei pestriţă. Trăise

m mai
mult
de
patruz
eci de

ani pe
planeta
asta şi
nu
ştiam

că
există
aşa
ceva.
După

douăzeci de ani, insula asta

încă mi
se mai
dezvăl
uia.
Când

am
frecat
salvia
între
palme,

aceasta a împrăştiat un parfum

delicat,
ce
aminte
a de
ananas

. Epifanio mi-a spus că nu

puteam cumpăra seminţe. Că

aceast
a se
înmulţ
ea prin
butăşir

e, o
bucată
tăiată
dintr-o
plantă

dând
naştere
uneia
noi.

Am
rămas
o
vreme
să mă

bucur
de
aroma
ananas
ului

care mi
se
înălţa
din
palme,

realizând că viaţa încă mai

avea surprize pentru mine,

trebuia
doar să
rămân
deschis
ă în

faţa ei.

Am hoinărit apoi

înspre casă pe drumurile şerpuit

e ce
trecea
u
printre
nenum

ărate
pâlcuri
de
fenicul
sălbati

c. Nu-l mai văzusem până atunci,

dar
iată-l
acolo,
crescâ
nd cu

entuziasm, pe marginea aceluia

şi
drum
pe care
trecuse
m mai

devreme, împodobind peisaju

l cu
tulpinil
e lui
albe,
înalte

până la genunchi ori chiar până la

brâu, înălţându-şi vârfurile verzi

şi
stufoas
e care,
pentru
un ochi

neprice
put,
puteau
părea
simple

buruieni. Feniculul este un

lucru
delicio
s, ce
poate
răsări

printre
buruie
nile
aflate
de-a

lungul drumului vieţii. Aşa

cum obişnuia să spună Saro,

acesta
„este
acolo
ca să-ţi
aducă

aminte
că eşti
în
viaţă”.

Când am

ajuns

acasă,

Zoela se

trezise şi

stătea la

masa

Nonnei.

— Ciao, mammin

a, mi-a

zâmbit

ea.

„Mămico

.”

Fiecare vară petrec

ută în
Sicilia
îi
marcase

creşterea. Merse se singur

ă pe
străzi
în
fiecare
dimine

aţă
până
la
pasticc
eria ca

să ia
pâine,
învăţas
e
meşteş

ugul
străvec
hi al
produc
erii

ricottei
,
zburda
se în
livada

familiei – Sicilia devenise un

dar
pentru
ea,
locul
în care

întotdeauna îşi va regăsi tatăl.

Independenţa ei era uluitoare,

prieteniile ei mai profunde,

italian a fermecătoare. Acum

făcea
chiar
şi
glume
în

italian
ă,
lăsând
u-mă
să cred

că
exista
o
Zoela
italian

că, un
fel de
alter
ego al
celei

americane. Iar eu le iubea

m pe
amând
ouă.

Scria o

ilustrată. Era
ceva
ce o
pusese

m să
facă în
fiecare
vară –
să-şi

scrie ei însăşi o ilustrată, în

care
să-şi
povest
ească
ce

însemn
ase
acea
vară
pentru

ea.
Apoi o
expedi
am la
Fos

Angele
s. Pe
cea de
anul
acesta

se
vedea
o
panoramă

nocturnă a oraşului Cefalu.

Mi-am adus aminte cum îi bătuse

răm
străzil
e
târziu
după

miezul
nopţii,
cu o
săptămână

înainte
. Ne
umplu
serăm
plămâ

nii cu
aerul
mării
şi
sorbise

răm
graniţa
în
piaţa
catedr

alei.
Găsise
Carul
Mare
pe cer

– il
Gran
Carro
– şi
vorbis

erăm
despre
tatăl
ei.

— Crezi că ne poate vedea aici? mă întrebase

ea.

Ştia că
se
apropi

a
sfârşitul călătoriei

noastre. Aşa că am vorbit şi

despre
felul în
care
avea
să-şi ia

rămas-bun de la Nonna, de la

verişoarele ei, de la prietene.

Durere
a ei
era
chiar
la

suprafaţă. O vedeam cum ezita

să
vorbea
scă cu
mine
despre

asta,
nu se
putea
hotărî
dacă

voia
sau nu
să o
facă. A
amintit

de
felul în
care îi
stătea
părul

lui
Saro în
ziua în
care
murise

, a întrebat câţi ani are Nonna.

Ceva mai târziu, pe când

nu
reuşea
m
niciun
a să

adormi
m în
acea
noapte
, mă

pusese
să-i
promit
că
aveam

să fac
tot ce
pot „ca
să
trăiesc

până
la o
sută de
ani”.

I-am răspuns ceea ce îi

răspun
deam
mereu
când o
simţea

m
copleşi
tă de
teamă
şi de

durere
a
pierderii,
tăcută

şi
gândit
oare
ca
acum:

— Sunt sănătoasă. Dacă asta te

ajută,
am de
gând
să
rămân

pe-aici suficient de mult cât să

te văd cum ajungi bătrână.

A zâmbit.

— Dar să

ştii că nu

o să mai

locuiesc

cu tine

atunci, a

replicat

ea rapid.

— Chiar

m-ar

mira

foarte

tare să o

faci, i-am

spus eu.

— Poate

că o să

locuiesc

aici.

— Să ai

grijă să-

mi

păstrezi

o cameră

pentru

când o să

vin în

vizită.

După ce şi-a termin

at
ilustrat
a şi şi-a
strâns
micul-

dejun,
s-a
apucat
să o
ajute

pe
Nonna
să
pregăt
ească

prânzu
l. Ceea
ce era
o
premie

ră. Mă duseseم în camera alătura

tă,
unde
înfăşur
am
sticlele

de sos
de roşii
în
hârtie
de ziar

şi apoi
în
ciorapi
vechi
de-ai

lui
Saro,
pe care
îi
lăsase

aici cu ani în urmă, când Zoela

m-a
strigat:

— Guarda,

mamma!

Să mă
uit la
ea cum

rădea
brânză
pe o
râzătoare de

masă,
verticală, cu o
manivelă cât

mâna
ei de
mare.
Era
cea

mai
veche
ustensilă de
bucătă

rie din
casă,
cumpă
rată la
puţină

vreme
după
nunta
Nonnei
.

M-am
uitat
rapid
după
Nonna

şi am
văzut
că
pregăt
ea o

masă
cu trei
feluri:
spaghetti cu

sos de
roşii
clasic,
vinete
gratina

te cu
parmez
an,
cârnat
de la

măcelărie, un platou cu brânze

turi şi
o
salată
verde
genero

asă,
presăr
ată cu
sare de
mare şi

amestecată cu mâna ei. Avea

să
adauge
oţetul
de-abia
când

soseau părinţii mei. La desert, urma

să
avem
pepene
galben
proasp

ăt, de
la vărul
ei
Stefan
o.

Mâncarea era nucleul vieţii ei de

familie. Gătitul era o a doua natură

pentru
ea. Nu
existau
reţete
precise

;
ingredientele,
cantităţile,

paşii, toate erau în mintea ei. Am

rugat-o
odată
să-mi
scrie şi
mie o

rețetă
și a
fost de
parcă i-
aș fi

cerut
să-mi
scrie
cum
respira

sau
cum
mergea
: Nonti
posso

dire.
Faccio
come
si deve
fare –

„Nu pot să-ţi spun. Fac cum se

face”. Mâncarea Nonnei spunea o poveste,

o
poveste
epică şi
personal
ă a unei

insule şi
a unei
familii.
Spunea
povestea

sărăciei,
a durerii,
iubirii şi
bucuriei,
\brbea

deschis
despre
oamenii
care,
uneori,

fuseseră nevoiţi să supravieţuiască

cu pâine,
brânză şi
măsline
în timp
ce

căutau
legume
sălbatice
în
livezile

bogate
care
împânze
sc
poalele

dealurilor vecine
cu casa
ei.
Bucătări

a ei
întotdea
una îmi
spunea
sezonul

cărei
plante
era la un
moment
dat. îmi

amintea de apropierea de nordul

Africii şi
de
Orient.
îmi
vorbea

despre
oamenii
ale căror
culturi
traversa

seră
insula şi
despre
urmele
lăsate de

ei. Dar ceea ce îmi plăcea cel mai

mult era
că
bucătări
a ei îmi
arăta

cum un singur ingredient putea fi

transformat în multe feluri diferite.

Mâncare
a Nonnei
vorbea
despre
maleabili

tate şi inventivitate în pierdere, în

dragoste
şi în
viaţă.
învăţase
cum să

transforme un trai de subzistenţă în

abundenţă.

Sicilienii spun că

atunci
când
deschizi
o sticlă
cu ulei

de
măsline,
trebuie
să miroşi
pământu

l în interiorul ei. Bogat în antioxida

nţi, plin
de
verdeaţă
ar trebui
să cânte

viaţa
într-o
sticlă.
Am
apucat

sticla de
ulei de
măsline
care se
găsea pe

masă şi
am
turnat
puţin
peste o

bucată de pâine proaspătă. Puteam

simţi în el moştenirea aromată

a anghinarelor, a roşiilor şi a

eucalipt
ului care
creşteau
la
margine

a satului.
Esenţa
lor
infuzase
viaţa

măslinilor din apropiere. Şi asta făcuse şi

Nonna pentru mine; fiecare fel de

mâncare
făcut de
ea îmi
lăsase o
urmă pe

retină,
urmând
să
infuzeze
orice

imagine
culinară
ulterioar
ă.

Cu puţin timp înainte de prânz m-a

sunat
tata, să-
mi spună
că
şoferul

tocmai
ajunsese
la
intrarea
în sat.

— Staţi acolo, că vin imediat, am răspuns simţindu-mă ciudat de euforică.

— Păi,

oricum
nu ştiu
unde ne-
am
putea

duce... Nu vorbesc o iotă de italiană

şi nu am
nici cea
mai mică
idee
unde mă

aflu, mi-a replicat şi el pe un ton

entuziasmat.

— Eşti în Sicilia, tata. Ai

reuşit să ajungi în Sicilia.

Am strigat-

o pe
Zoela
să iasă
din
dormit

or. A coborât scările ca din

puşcă, urmată de Rosalia.

— Vieni con me, i-a ordonat ea,

cuprins
ă de un
subit
simţ al
autorit

ăţii. Ti faccio conoscere i miei

nonni
dalT
Americ
a.

\bia să
vină cu
ea ca să-i
prezinte
pe
bunicii ei

din
America.

în
câteva

minute
,
mergea
m
toate

pe Via Gramsci – Zoela algrâ

nd
înainte
a mea
şi
Rosalia

ţinând
u-i
isonul.

Aşteptas

em acest moment timp de două decenii.

După ce ne-am îmbrăţişat cu

toţii
acolo,
în
mijlocul

străzii,
câţiva
curioşi
s-au
apropi

at de
maşină
să le
ureze
Benven

uti. Se
părea
că
vestea
sosirii

lor începuse deja să circule.

Ne-am
întors
către
casa
Nonnei

. Toate văduvele şi soţiile de pe

Via Gramsci au ieşit în faţa

uşilor
să ne
spună
şi ei
Benven

uti.
Dar
imagin
ea care
a pus

stăpânire pe inima mea a fost

aceea a
Nonnei
, care
stătea
mândr

ă în
pragul
uşii.

— Ciao,

Gene.
Ciao,
Aubrey
.
Venite!

i-a
invitat
ea
înăuntru, dând

la o parte dantela de la intrare.

Era ceea

ce nu

putuse

să facă

pe când

trăia fiul

ei. Dar o

făcea

acum.

—

Mulţume

şte-i din

partea

noastră

pentru

primire,

mi-a spus

tata.

— Am făcut-o

deja,

tata, i-am

zâmbit

eu şi i-am făcut

cu

ochiul.

Mă

descurc.

Tata
nu mă
văzuse

niciodată vorbind atât de

mult în italiană. Mă privea cu

atenţie, ca şi cum ar fi fost de

cealalt
ă parte
a unei
linii
invizibi

le
dintre
noi,
despre
care

până acum nici nu ştia că există.

Fetiţa
lui
reuşise
să-şi
găseas

că
singură
locul în
lume,
incredi

bil de
depart
e de
East
Texas.

— întreab-o pe Nonna dacă o

putem
ajuta
cu
ceva, a
spus

Aubrey, arătând înspre

oala
care
fierbea
pe
aragaz.

Aubrey
voia să
se
implice
imediat,
să nu o

deranjez
e prea
tare pe
Nonna.

— E deja

gata, i-amrăspuns.

— Mda, oricum

Nonna nu v-ar lăsa niciodată să

faceţi ceva în bucătăria ei, s-a

băgat
şi
Zoela
în
vorbă.

Sunteţi musafiri, trebuie doar să

mâncaţi. Aşa stau lucrurile pe

aici.

O jumătate de

oră
mai
târziu,
eram
cu toţii

aşezaţi la o masă îmbelşugată.

Traduceam de zor în timp ce îmi

învârte
am
furculiţ
a în
jurul

unor
paste
acoperite
delicat

cu un sos la fel de nepretenţios

ca şi femeia care îl servise. \bia

să se
asigure
că
părinţil
or mei

le plăcea mâncarea, că erau

mulţumiţi. Am observat că

Nonna o luase în vizor pe Aubrey

, care
mânca
mult
prea
puţin

pentru
gustul
ei.

— Lei

non mangia tanto.

— Nu mănân

că mult
de felul
ei, i-am
spus
eu la

ureche, încercând să preîntâmpin

rănirea
vreunor
orgolii.

Nonna
a dat
din
mână
în

semn
că nu
se
poate
aşa

ceva şi
s-a
întors
direct
către

Aubrey
:

—

Mangia!

Mănâncă

mai mult,

avem o

mulţime

de

mâncare

aici!

Şi a

început

să ridice

farfuriile

în

direcţia

ei.

—

Mangia!

Am
ţinut
un

toast pentru Saro. I-am dat tatei să

guste
vin
sicilian
făcut
în

casă,
rămas
din
zilele
în care

tatăl
lui
Saro se
ocupa
cu aşa

ceva:
resturi
de
pulpă
şi

sedimente pe fundul paharului,

taninur
i
înţepăt
oare
deasup

ra şi
aroma
robust
ă a
strugur

ilor parfumaţi la mijloc. Nu

fusese
deloc
filtrat;
era
total

neprocesat, distilat acasă. Genul

despre
care
bunica
mea
obişnui

a să
spună
că „îţi
pune
păr pe

piept”.

— Gândeşte-te la el ca la un

fel de
Ripple
sicilian,
am
glumit

eu,
referindu
-mă la
celebra
băutură

alcoolică
ieftină
din
serialele
cu negri

ale anilor 1970.

— Atunci o să iau

doar o
gură. Nu
cred că
vrei să
mă apuc

să vorbesc portugheza acum, nu?

Romancierul şi eseistul sicilian Leonardo Sciascia

a spus
odată:
„Traduce
rile sunt
ca dosul

unei
tapiserii”
. Saro
îmi
spusese

asta
cândva,
pe când
încerca
să

traducă o
poezie
din
siciliană
în

engleză.

Iar acolo,
la masa
aceea,

mi-am
dat
seama că
viaţa
mea cu

Saro
semănas
e cu
ţeserea
unei

tapiserii frumoase şi complicate. Că,

după moartea lui, a fi împreună cu

familia
sa era ca
şi cum aş
fi privit
reversul

acelei
tapiserii.
Se
vedeau
cusăturil

e,
nodurile
volumino
ase,
locurile

în care franjurii se destrăma seră. Dar

tot era o
parte a
aceleiaşi
piese
minunate

După prânz, i-am condus pe

părinţii
mei la
casa
surorii
Nonnei,

de la
capătul
satului,
unde
aveau să

locuiască. Ne-am întâlnit la tot pasul cu

câte
cineva şi
toată
lumea
ne-a

oprit să
ne salute
şi să le
ureze
bun-

venit. Ai
mei au
sărutat
zeci de
obraji şi

au strâns
zeci de
mâini ale
unor
oameni

care mi se păreau la fel de apropiaţi

ca şi familia mea. Fiecare avea câte

un sfat
pentru
tatăl meu
şi pentru
Aubrey,

şi fiecare voia să le împărtăşească ce însemna să fii din Aliminusa, iar eu am tradus

totul.

Preferatul meu era bărbatul

care
locuia
deasupra
băncii şi
care

avea o vedere panoramică asupra

tuturor
celor
care
veneau şi
plecau

din
piaţeta
centrală.

—

Suntem
cu toţii
copiii lui
Dumneze
u. Ia

uitaţi-vă
la
mâinile
noastre,
a spus el

şi şi-a ridicat mâna, cu palma îndreptat ă spre tata. Fiecare deget e diferit.

Unul
este
scurt,
unul este
lung,

unul este încovoiat. Fiecare dintre ele face

lucruri
diferite.
Dar cu
toţii
suntem

parte a aceleiaşi familii. Mai târziu,

ne-am
întâlnit
cu
signor
Shecco

,
poreclit
„Domnul

Catâr” pentru că avea unul dintre

ultimii
catâri
rămaşi
în sat
şi îl

scotea deseori la plimbare

împodobit cu ciucuri multicolori,

conform unei tradiţii de la început

ul
secolul
ui
trecut.

— Siamo quattro gatti qua, porta a porta col

cimitero,
i-a spus
el tatălui
meu.

„Sunte

m doar
patru
pisici
aici,
poartă-

n poartă cu cimitirul.”

Apoi a ridicat patru degete artritic

e şi m-a aşteptat să traduc.

„Suntem patru pisici” însemn

a că „suntem puţini”, iar

„poartă
-n
poartă
cu
cimitir

ul” – „bătrâni şi pe moarte”.

Apoi, signor Shecco a continuat:

— Ma siamo buoni, buoni e stretti. Capisce?

Sua figlia
e una di
noi.

„Dar
suntem

buni şi
suntem
apropi
aţi.
înţeleg

eţi?
Fiica
voastră
e una
de-a

noastră
.”

Tatăl
meu a

zâmbit
şi i-a
mulţumit
omului.

în timp ce ne îndepărtam, tata s-a

uitat
înapoi
după
bărbat
ul cu

catârul
, apoi
înjur,
la
caldarâ

mul străzii şi la clădirile care

păreau
vechi
de
când
lumea,

şi i-a
spus
lui
Aubrey
:

— Aici, îl înţeleg pe ginerele meu

într-un cu totul alt fel. Dar pe

fiică-
mea o
înţeleg
cu
adevăr

at, şi
mai
profun
d ca
nicioda

tă.

M-am simţit copleşită de

vorbele
lui.

După-amiaza
s-a

transfo
rmat în
amurg
şi noi
ne-am

pregătit pentru procesiunea

de Sanf
Anna.
în
cinema
tografi

e,
numim
acest
momen
t al

zilei
„ora
magică
”,
momen

tul în
care
razele
difuze
ale

soarelu
i fac
totul
mai
frumos

. Aici, zidurile decolorate de piatră

ale
satului
devin o
pânză
pe care

fiecare
culoare
a
Mediteranei

poate fi
celebra
tă. E
acel
momen

t care
îi
conferă
Siciliei
atempo

ralitate
a ei.

Am
fost

cuZoel
a să-i
luăm
pe
părinţii

mei şi
să-i
ducem
în piaţa
satului,

unde o mulţime de localnici erau

adunaţi
în jurul
treptel
or
biserici

i.
Aştept
au
scoater
ea

statuii
Sfintei
Ana.
M-am
uitat la

faţada
din
marmură şi
calcar

a
biserici
i, la
ceasul
cu

numer
e
roman
e, la
clopotn

iţă.
Eram
în
acelaşi
loc în

care,
cu
două
veri în
urmă,

mă
îndoise
m că
voi mai
putea

să dau
vreoda
tă un
sens
vieţii

mele,
cu atât
mai
puţin
să mi-o

pot
reimagina, în
timp ce
preotul

binecu
vânta
cenuşa
lui
Saro.

între timp, aflasem că Sfânta

Ana
era
mama
Fecioa
rei

Maria,
bunica
lui
Iisus.
în

catolic
ism,
Ana
este
matro

ana
tuturo
r
matro
anelor,

întrup
area
înţelep
ciunii
femini

ne.
Proba
bil că
era
reprez

entare
a în
creştin
ism a
zeiţei

Anu,
zeiţa
păgân
ă a
fertilit

ăţii, al
cărei
nume
însem
na

„har”.
O dată
pe an,
statuia
ei era

scoasă
din
biseric
a din
Alimin

usa,
ridicat
ă pe
umerii
unor

bărbaţi şi purtată prin sat, cu

o
proces
iune
de
săteni

pe urmele ei. Femeile care

sunt în
stare
să
mearg
ă de-a

lungul
întreg
ului
sat o
urmea

ză desculţe, călcând

peste
pietrele
drumului cu

umbra
ei
proiec
tată
asupra

lor, în soarele care apune. Aceste

femei
se
roagă
la
Sfânta

Ana şi în vremuri de restriş

te, şi la ceas de sărbătoare.

Mai
aflasem că
era şi
sfânta

protectoare a văduvelor şi

a
călător
ilor.
M-am
născut

de
ziua
ei, pe
26
iulie.

M-am căsătorit de ziua ei.

Pentru oamenii din Aliminusa,

asta
însem
na că
era
sfânta

mea personală.

— Ai tras

o carte bună, îmi spusese Nonna.

Stătea

m
acolo,
pe
stradă,
în faţa

biseric
ii, cu
părinţi
i mei
şi fiica

mea
alături
, în
timp
ce

preotul a rostit rugăciunea,

iar
fanfar
a a
începu
t să

cânte.
Zoela
i-a
făcut
cu

mâna
Rosali
ei,
care
cânta

la clarinet. Pe uşile largi,

din
lemn
sculpt
at, ale
biseric

ii şi-a
făcut
apariţi
a
statuia

sfintei. Era, cu adevărat, ora

magică.

Coincidenţă

şi
soartă
sunt
două
cuvint

e care
descri
u
acelaşi
fenom

en. Coincidenţa unei întâlni

ri în
Floren
ţa îmi
sortise
ca zeci

de ani
mai
târziu,
la mii
de

kilometri depărtare de casa

mea
de
origine, dar,
în

acelaşi
timp,
într-o
altă
casă a

mea,
pe
care o
aleses
em, să

mă
aflu
aici,
gustând

primele arome ale reînno

irii.
Iubire
a lui
Saro,
viaţa

şi
pierde
rea lui
mă
forjase

ră,
ajutân
du-mă
să
devin

mai
flexibil
ă în
faţa
vieţii

şi
întărin
du-mă
în
locuril

e
frânte.

Statui
a a

fost
coborâ
tă pe
trepte
şi

procesiunea a pornit în

urma
ei, dar
eu nu
m-am
mişcat

din
loc.
Nu
trebui
a să

merg
nicăier
i chiar
atunci.
Pentru

moment, călătoria mea era

completă. în interiorul meu

am simţit o prefacere

dulce-amară. Aveam să părăse

sc
acest
loc
conşti
entă

că mai
aveam
multe
de
trăit

înainte
. Rana
pierde
rii
deveni

se o
cicatri
ce a
iubirii.
Şi

ştiam
că,
indiferent de
experi

enţele
ce
urmau
să
vină,

voi fi
din ce
în ce
mai
îndrăg

ostită
de
poetul-
chef
încălţa

t în
ghete
de elf
care
aprins

ese un
foc cât
pentru
o viaţă
întrea

gă.

Am
închis
ochii,

i-am strâns mâna Zoelei şi i-

am
cerut
Anei/
Anu/
îndur

ării să mă urmeze pe mine

– mamă, văduvă,

călăto
are –
oriînc
otro
avea

m să
mă
îndre
pt de
acum

înainte.

7

Trimitere la Psalmul 139.

în
care
se
sugerează

că Dumnezeu ne cunoa

şte profund, exact asa

cum
sunte
m, si
totuşi
ne

iubeşte oricum (N.t.T

Reţete

Prima
vară

Carciofi
con
pomodori
e menta
(Anghinar
e înăbuşită
cu roşii şi

mentă)

Pesto di pomodori secchi,

oliva e mandorle (Pesto de roşii uscate,

măsline
şi
migdale)

Spaghet

ti con pesto alia trapanese

*(Spaghe
tti
siciliene
cu pesto
de*

migdale)

Insalata di rucola con

pomodori e ricotta salata (Salată

de
rucola
cu roşii
şi
ricotta

sărată)

Olive aromatiche (Măsline aromatizat

e)

A doua

vară

Ditalini

con

lenticchie

(Paste

Ditalini cu

linte)

Pure a de

fave con

crostini

(Piure de

bob cu

crostini)

Pesce
spada
alia

griglia con salsa salmoriglio

(Peşte-
spadă la
grătar
cu sos
salmorig

lio)

Caponata

classica

(Caponata

clasică)

Melanzane

alia

parmigian

a (Vinete

cu

parmezan)

Sfuagghiu

(Prăjitura

lui

Schiavelli)

A treia vară

Sal sa pronta (Sos de roşii

clasic)

Pasta con

zucchini

(Paste cu

dovlecei)

Penne

con

finocchi

o e fave

(Penne

cu

fenicul

şi bob)

Insalata

di

finocchi

o

(Salată

de

fenicul

şi

citrice)

Graniţa

di gelsi

neri

(Graniţa

de dude

negre)

Prima
vară

C

a

r

c

i

o

f

i

c

o

n

P

o

m

o

d

o

r

e

M

e

n

t

a

A

n

g

h

i

n

a

r

e

î

n

ă

b

u

$ş$

i

t

ă

c

u

r

o

ş

i

i

ş

i

m

e

n

t

ă

Soacra mea face această

anghinare în fiecare primăvară.

Are amabilitatea să congel

eze o
parte,
astfel
încât
să o

pot
savura
şi eu
când
ajung

acolo
vara.
Când
am
luat

prima
înghiţi
tură
din
aceast

ă
anghin
are,
am zis
că e

înăbuşită în bunătate. Saro

făcea
aceast
ă
variaţi
une a

reţetei acasă, în Los Angeles,

atunci
când
era
sezon
de

anghin
are.

Ingrediente pentru 6-8 porţii

800 g

roşii descojite (două cutii

de conserve, de preferinţă

marca italiană San Marzano)

1 14

cană de

vin alb

sec

14

linguriţă

de fulgi

de ardei

iute,

pisaţi

2

linguri

ţe de

sare

de

mare

sicilia

nă sau

mai

mult,

după

gust 1

cană

de ulei

de

măslin

e

extravi

rgin

8 căţei

de

usturo

i 14

cană

de

pesme

t

1 cană

cu

frunze

de

mentă

proaspăt

ă

a

n

g

h

i

n

a

r

e

m

e

d

i

l

ă

m

â

i

,

t

ă

i

a

t

e

î

n

j

u

m

ă

t

a

t

e

Puneţi roşii

le
înt
r-
un
va

s
m
ar
e
şi

zdrobiţi-le

cu
m
ân
a
sa

u
cu
o
fu
rc

uli
ţă.
Ad
ău
ga

ţi
vi
nu
l,
ful

gii
de
ar
de
i,

sa
re
a,
ju
m

ăt
at
e
di
n

cantitatea de

ul
ei
şi
50
0

ml
de
ap
ă.
Lă

sa
ţi
de
op
ar

te.

Puneţi usturoiul,

pesmetul şi frunzele de mentă

într-un blender şi mixaţi-le

grosier, sunt suficiente câteva

pulsuri
.
Adăugaţi
uleiul

şi
contin
uaţi să
mixaţi
până

când
se
forme
ază o
pastă

groasă. Lăsaţi deoparte.

îndepărtaţi câteva straturi de

frunze
de
culoar
e
verde-

închis
de pe
anghin
are,
până

când
ajunge
ţi la
cele
fraged

e,
verde-
deschi
s. Cu
un

cuţit
zimţat,
tăiaţi
2-   3
cm

sau
mai
mult
din
vârful

anghinarei şi capetele tulpini

i. Frecaţi marginile

tăiate
cu
jumătă
ţile de
lămâie

, pentru a preveni

înnegrirea lor. Cu un cuţit

foarte
ascuţit
sau un
descojitor de

legume, înlăturaţi stratul

exterior, tare, al căpăţânii,

astfel
încât
să se
vadă
pulpa

verde-deschis de dedesubt.

Frecaţi cu lămâie. Tăiaţi în

două
şi
frecaţi
părţile
tăiate

cu lămâie. Cu o lingură,

scobiţi
miezul
şi
îndepărtaţi

puful din interior.

întindeţi cu o lingură pestou

l peste jumătăţile de anghinare.

Puneţi
-le
într-o
oală
cu

baza
largă,
într-un
singur
strat,

acoperite cu amestecul de

roşii. Presăraţi un strat subţir

e de
pesme
t.

Fier

beţi
la
foc
med
iu,

acoperit, întorcând o

dată, de două ori,

anghinarea, până

când aceasta este

suficient de moale

încât să pătrundă

uşor
furc
uliţa
(55-
60

de
min
ute).

P

e

s

t

o

d

p

o

m

o

d

o

r

i

S

e

c

c

h

i

,

o

l

i

v

a

e

m

a

n

d

o

r

l

e

P

e

s

t

o

c

u

r

o

ş

i

i

u

s

c

a

t

e

,

m

ă

s

l

i

n

e

ş

m

i

g

d

a

l

e

Acest pesto de inspiraţie

sicilia
nă
este
piatră
de

temelie în casa noastră. îl

am mereu la îndemână

pentru
întins
pe
crostin
i sau

pe
sandviciuri
sau, şi
mai

bine,
ca sos
pentru
nişte
paste

de să-
ţi lase
gura
apă.
Combi

naţia
de
migdal
e, roşii
uscate

la
soare
şi
măsline

negre
uscate
şi
ţinute
în ulei

mă
duce
instant
aneu,
de

fiecare dată, înapoi în Siciiia.

Ingredie

nte

pentru o

cană şi

jumătate

de pesto

V_2 cană

de

migdale,

tocate

nu foarte

mărunt

2 linguri

de

frunze

proaspet

e de

rozmarin

% cană

de

busuioc

proaspăt

, tocat

linguriţe

de oţet

balsamic

2

linguriţe

de zahăr

V_2

linguriţă

boia

afumată

20 de

măsline

în ulei,

fără

sâmburi

10-15

roşii

uscate la

soare, în

ulei,

mărunţit

e

4 căţei

de

usturoi,

tocaţi

1 cană

de ulei

de

măsline

extravirg

in

sare de

mare

grunjoas

ă şi

piper

proaspăt

măcinat,

după

gust

Puneţi
migdal
ele,

rozmarinul,
busuiocul,
oţetul,

zahărul, boiaua, măslin

ele,
roşiile
şi
usturoi
ul într-

un
mixer.
Adăugaţi
uleiul

de
măsline în fir
subţire
, până

când
obţineţ
i o
pastă
groasă

. în caz că doriţi o consistenţă

mai
cremo
asă,
mai
adăug

aţi
ulei.
Asezon
aţi cu
sare şi

piper,
după
gust.

Spagh

etti

con

pesto

alia

trapan

ese

Spaghet

ti cu

pesto de

migdale

Acesta a fost unul dintre primel

e feluri
de
mânca
re pe
care

am
învăţat
să le
fac
după

acea
prima
vară
petrec
ută în

Sicilia. Deşi este originar din

oraşul Trapani, se găseşte în

meniurile de
pe
toată
insula.

L-am
mâncat peste
tot, de
la

Stromboli la Palermo şi până

la Taormina. Fiecare chef

îşi adaugă propria carte

de vizită, punând mai multe

sau
mai
puţine
roşii.
în

State,
îl
prepar
întotde
auna

în vârful sezonului de roşii,

pentru
că
acest
fel de
mânca

re se bazează pe simplitatea

aromel
or
natural
e, care
se

combi
nă
într-o
armoni
e

perfectă. Fiecare ingredi

ent e
vedetă
aici.

Ingredie

nte

pentru 4-

6 porţii

4 căţei

de

usturoi

^{3}A cană

migdal

e

crude

1 cană

de ulei

de

măslin

e

extravi

rgin

5 căni de

busuioc

1 roşie

medie

spre

mare,

crudă,

descoji

tă şi

tocată

cubule

ţe sare

de

mare

şi

piper

negru

proasp

ăt

măcina

t, după

gust 1

pachet

de

spaghe

tti

(500 g)
pecorino
sau
parmeza

n ras,
pentru
servire
(opţional
)

Mixaţi într-un blender usturoi

ul şi
migdal
ele.
Turnaţi
jumăta

te din
cantita
tea de
ulei de
măslin

e în fir
subţire
, până
obţineţ
i o

cremă uniformă.

Adă

uga
ţi
bus
uioc
ul,

roşi
a şi
rest
ul
de

ulei
, în
tim
p ce
con

tinu
aţi
să
mix
aţi

pen
tru
ca
am
este

cul
să
devi
nă
foar

te
om
oge
n.
Adă

uga
ţi
sar
e şi
pip

er după gust.

Lăsaţi sosul să

se
aşe
ze
pân
ă

când
fierbeţi
pas

tele
.

Scurgeţi

pastele, puneţi-le înapoi

la foc,
şi
adăuga
ţi
pestoul

,
ameste
când
cu
grijă.

Mai puneţi puţin ulei de măslin

e ca să măriţi aderenţa sosului

pe
paste.
Serviţi
imediat
. Mie

îmi
place
să
presar
la final

puţin pecorino sau parmezan ras.

I

n

s

a

l

a

t

a

d

i

r

u

c

o

l

a

c

o

n

p

o

m

o

d

o

r

e

r

i

c

o

t

t

a

S

a

l

a

t

ă

d

e

r

u

c

o

l

a

c

u

r

o

ş

i

ş

i

r

i

c

o

t

t

a

s

ă

r

a

t

ă

Am găsit reţeta aceasta

printre
însem
nările
person
ale ale

lui Saro. Intenţiona să o

prepare ca antipasto într-un

meniu pe care îl denumise:

„Cină
de
vară
pe
0 terasă

din
Sicilia
”.
Când
am dat

peste
ea, am
simţit
gustul
dulce-

amar
al
gândul
ui care
m-a

purtat
la o
altă
cină
cu el,

undeva, pe o terasă în Sicilia.

Acum prepar această salată

simplă
pentru
prietenii
mei,

ca
parte
a
verilor
de la

Silver
Lake.

Ingred

iente

pentru

4-6

porţii

V_2

cană

de ulei

de

măslin

e

extravi

rgin 2

linguri

de oţet

din vin

roşu

1

linguriţă

de miere

300 g de

rucola,

fără

tulpini

700 g de

roşii

proaspete, tăiate

sferturi

1 ceapă

roşie

mică,

feliată

subţire

200 g de

ricotta

sărată,

rasă

grosier

sare de

mare şi

piper

negru

proaspăt

măcinat,

după

gust

Pentru dresing: amestecaţi

laolaltă într-un bol uleiul, oţetul,

mierea
şi un
vârf de
sare.
Aşeza

ţi pe o
farfuri
e un
strat
de

rucola. Acoperiţi cu roşiile

şi
ceapa
tăiată
felii,
iar

deasupra puneţi ricotta

sărată. Asezonaţi cu

sare
şi
piper
după
gust.

Stropiţi cu sosul. Serviţi

imedi
at.

O

l

i

v

e

a

r

o

m

a

t

i

c

h

e

M

ă

s

l

i

n

e

a

r

o

m

a

t

í

z

a

t

e

La Nonna, întotdeauna se

găsesc
pe
masă
castro
naşe

pline cu măsline aromat

izate,
negre
şi
verzi,
culese

din
livada
familie
i.
Pregăt

eşte o
porţie
genero
asă
când

ajungem acolo, pe care o

termin
până
plec.
Pac şi
eu la

Los
Angele
s şi le
serves
c la

petreceri, pe farfurioarele mele

din
cerami
că
aduse
din

Sicilia.

M

ă

s

l

i

n

e

n

e

g

r

e

a

r

o

m

a

t

i

z

a

t

e

I

n

g

r

e

d

i

e

n

t

e

p

e

n

t

r

u

c

ă

n

i

0

0

g

d

e

m

ă

s

l

i

n

e

n

e

g

r

e

î

n

u

l

e

i

c

a

n

ă

d

e

u

l

e

d

e

m

ă

s

l

i

n

e

e

x

t

r

a

v

i

r

g

i

n

2

l

i

n

g

u

r

i

d

e

o

ţ

e

t

b

a

l

s

a

m

i

C

c

ă

ţ

e

d

e

u

s

t

u

r

o

i

m

ă

r

u

n

ţ

i

ţ

1

l

i

n

g

u

r

i

ţ

ă

d

e

f

r

u

n

z

e

d

e

r

o

z

m

a

r

i

n

,

t

o

c

a

t

g

r

o

s

i

e

r

V

l

i

n

g

u

r

i

ţ

ă

d

e

f

u

l

g

i

d

e

a

r

d

e

i

u

t

e

C

o

a

j

a

r

a

s

ă

d

e

l

a

p

o

r

t

o

c

a

l

ă

ş

i

d

e

l

a

/

2

l

ă

m

â

i

e

u

n

â

r

f

d

e

c

u

ţ

i

t

d

e

z

a

h

ă

r

b

r

u

n

Puneţi într-un bol măslinele

împreună cu uleiul de măslin

e,
oţetul,
usturoiul,
rozmar

inul,
fulgii
de
ardei
iute,

coaja
de
portocală şi
de

lămâie,
zahărul
brun.
Amest

ecaţi
bine
şi
lăsaţi
la

marin
at cel
puţin
o oră.
Servit

i la temperatura camerei.

M

ă

s

l

i

n

e

v

e

r

z

a

r

o

m

a

t

i

z

a

t

e

I

n

g

r

e

d

i

e

n

t

e

p

e

n

t

r

u

2

c

ă

n

5

0

0

g

d

e

m

ă

s

l

i

n

e

e

r

z

i

f

ă

r

ă

s

â

m

b

u

r

c

a

n

ă

d

e

u

l

e

i

d

e

m

ă

s

l

i

n

e

e

x

t

r

a

v

i

r

g

i

n

V

2

C

a

n

ă

d

e

m

o

r

c

o

v

i

t

o

c

a

ţ

i

c

u

b

u

l

e

ţ

e

1 tulpină

de ţelină

şi câteva

frunze

fragede,

tocate

2 căţei

de

usturoi,

mărunţiţi

2

l

i

n

g

u

r

i

d

e

o

r

e

g

a

n

o

s

i

c

i

l

i

a

n

u

S

C

a

t

V

l

i

n

g

u

r

i

ţ

ă

d

e

f

u

l

g

i

d

e

a

r

d

e

i

u

t

e

i

n

g

u

r

ă

d

e

o

ţ

e

t

d

i

n

i

n

r

o

ş

u

Dacă
folosiţi
măslin
e
conser

vate în
oţet,
clătiţi-
le bine
şi apoi

uscaţi-
le prin
tampo
nare.
Puneţi

într-
unbol
măslin
ele
împreu

nă cu uleiul de măsline,

morcovii, ţelina, usturoiul,

oregan
o,
fulgii
de
ardei

iute şi
oţetul.
Amest
ecaţi
bine şi

lăsaţi
la
marina
t cel
puţin o

oră. Serviţi la temperatura

camer
ei.
A doua
vară

D

i

t

a

l

i

n

i

c

o

n

l

e

n

t

i

c

c

h

i

e

P

a

s

t

e

D

i

t

a

l

i

n

i

c

u

l

i

n

t

e

Acesta este întotdeauna primul

fel de
mânca
re pe
care
ni-l

serveşte Nonna când ajunge

m la
ea.
Când
îmi
aşază

farfuri
a
aburin
dă în
faţă,

sentim
entele
mele
devin
de-a

dreptul poetice. Ştiu atunci

că am
ajuns
acasă.
Acest
fel de

mânca
re le
spune
călător
ilor că

acasă
înseam
nă
locul
în care

stai la
aceeaş
i masă
cu
oameni

pe
care îi
iubeşti
.

Ingred

iente

pentru

4-6

porţii

% cană

de ulei

de

măslin

e

extravi

rgin

1	ceapă

roşie

3 14 căni

cu linte

verde

sau roşie

2

morcovi

mici,

tocaţi

1

tulpină

de

ţelină

sau un

buchet

mic de

frunze,

tocate

1 căţel

de

usturoi

1

lingură

de

sare

de

mare

(sau

mai

mult,

după

gust)

piper

negru,

după

gust

14 cană

de

cardon

sau

spanac

proaspăt

, tocat

(opţional

)

u

n

p

r

a

f

d

e

o

r

e

g

a

n

o

c

u

t

i

e

d

e

p

a

s

t

e

d

i

t

a

i

n

i

pecorino

sau

parmeza

n ras,

pentru

servire

(opţional

)

într-o tigaie, căliţi ceapa cu

uleiul
de
măslin
e
aproxi

mativ
5
minut
e, la
foc

mediu
.
Adăug
aţi
lintea

şi
amest
ecaţi,
până
ajung

e să
fie
toată
acope
rită de

ulei. Turnaţi 4 căni cu

apă,
adăug
aţi
morco
vii şi

ţelina
şi
lăsaţi
să
fiarbă.

Puneţi usturoiul, o lingură de

sare
de
mare
şi
piper

negru
după
gust.
Micşo
raţi

focul, acoperiţi şi fierbeţi

înăbuşit 20 de minute.

Adăugaţi cardonul/spana

cul şi
orega
no, şi
mai
fierbeţ

i
înăbuşit încă 20-25 de

minute. Potriviţi de sare,

după
gust.

între
timp,

fierbeţ
i
pastel
e în
apă cu

sare,
într-
un vas
adânc.
Scurg

eţi-le
bine.
Transf
eraţi
pastel

e în
tigaie
şi
amest
ecaţi

bine,
astfel
încât
să fie
acope

rite de
amest
ecul
de
linte.

Adăugaţi încă puţin ulei

de
măslin
e, ca
să se
combi

ne
arome
le.
Presăr
aţi

pecorino sau parmezan ras,

dacă doriţi. Serviţi imediat.

P

u

r

e

a

d

e

f

a

v

e

c

o

n

c

r

o

s

t

i

n

i

P

i

u

r

e

d

e

b

o

b

c

u

c

r

o

s

t

i

n

Să cureţi bobul proaspăt este

ceva
ce
trebui
e făcut
cu

iubire. Trebuie să desfaci

păstai
a şi să
dezbra
ci
fiecare

bob de
pieliţa
lui,
ceea
ce

necesită timp, răbdare şi un

respec
t
sincer
pentru
cultiva

rea
acestu
i tip de
fasole
atât de

generos. Nu degeaba a rămas,

timp
de
secole,
un
alimen

t de
bază
în
zona
medite

raneea
nă.
Pentru
mine,
gătitul

bobulu
i e ca
un fel
de
medita

ţie. Pun muzică, îmi torn

un
pahar
cu vin
şi mă
apuc

de
păstăi.
Aşa m-
a
învăţat

Saro
să fac.
Iar
aceste
crostin

i atât de inspirate sunt de o

delicateţe sublimă, cu aroma

lor de pământ reavăn.

Ingrediente

pentru

12

bucăţi

1 kg de

bob

păstăi

2 %

linguriţe

de sare

de mare

2

linguri

de ulei

de

măslin

e

extravi

rgin

14

ceapă

mică

albă,

tocată

mărun

t 2

linguri

de

mentă

proasp

ătă,

tocată

14

linguri

ţă de

zeamă

de

lămâie

sare

de

mare

şi

piper

negru

zdrobi

t, după

gust 1

baghet

ă sau

o

franzel

ă

artiza

nală 1

căţel

de

usturo

i,

pentru

frecat

pâinea

pecori

no,

tăiat

fâşii,

pentru

servire

(opţio

nal)
Scoateţ

i bobul
din
păstăi.
Umpleţ
i pe

jumăta
te cu
apă o
cratiţă
încăpăt

oare şi adăugaţi două linguriţe de

sare.
Puneţi
apa la
fiert
până

ajunge
să
clocote
ască.
între

timp,
puneţi
câteva
căni de
cuburi

de
gheaţă
într-un
vas
mediu

şi
comple
taţi cu
apă.

Puneţi bobul în apa clocotită şi

fierbeţi
2-3
minute
, nu
mai

mult.
Stingeţ
i focul
şi
scurgeţ

i-l, după care puneţi-l în

baia de
apă cu
gheaţă
şi
lăsaţi-l

să stea
l-2
minute
. (Aveţi
grijă să

păstraţ
i o
parte
din apa
în care

a fiert bobul.) Strecuraţi-l din

nou. Decojiţi fiecare bob,

trăgând de capătul pieliţei.

într-o
tigaie
de
mări
me

medie, încălziţi uleiul

de măsline şi puneţi

ceapa
.
Căliţi
până
devin

e translucidă, înjur

de 2 minute. Adăugaţi

bobul
, apa
în
care
a

fiert
(cam
un
polon
ic) şi

sarea
rămasă. Amestecaţi

şi
lăsaţi
la
fiert
înăbu

şit 5 minute. Luaţi tigaia

de pe
foc,
adău
gaţi
aproa

pe
toată
ment
a și
zeam

a de lămâie, amestecaţi

. Cu un mixer vertical,

obţin
eţi o
crem
ă
omog

enă,
adău
gând,
event
ual,

în fir
subţi
re,
ulei
de

măsline, dacă e nevoi

e ca
ames
tecul
să fie
mai

onctuos. Săraţi şi piper

aţi după gust. Puneţi

deoparte.

Tăiaţi felii de

pâine groase de 2-3 centimetri.

Prăjiţile până capătă o uşoară

culoare
aurie.
Luaţi-
le de
pe

grătar/
tigaie
şi
frecaţi-
le cu

un
căţel
de
usturoi
, după

care le
ungeţi
cu
puţin
ulei de

măsline, cu pensula. Puneţi

pe
fiecare
felie o
grămăj
oară

consistentă de piure de bob. Decora

ţi cu fâşii de pecorino, dacă doriţi.

Presăraţi restul de mentă.

P

e

s

c

e

s

p

a

d

a

a

l

i

a

g

r

i

g

l

i

a

c

o

n

s

a

l

s

a

s

a

l

m

o

r

i

g

l

i

o

P

e

ş

t

e

-

s

p

a

d

ă

a

g

r

ă

t

a

r

c

u

s

o

s

s

a

l

m

o

r

i

g

l

i

o

Pe coastele Siciliei se

mănân
că mult
peşte
proasp
ăt. în

pieţele
din
Cefalu,
oraş
aflat pe

malul
mării,
este un
lucru
obişnui

t să
vezi la
vânzare peşti-
spadă

întregi sau tăiaţi jumătăţi,

proaspăt pescuiţi. Odată,

stăteam la un restaurant cu Zoela

când
am
văzut
un
pescar

aducân
du-i
direct
bucăta
rului

peştele
pe care
tocmai
îl
prinses

e, ca
să-l
poată
găti cât
mai

proaspăt. în Sicilia, peştele-spadă

se
prepar
ă la
grătar
şi se

serveşte cu un sos numit salmori

glio,
care
este
undeva
la

mijloc
între o
marina
dă şi
un sos

de salată. Este impresionant,

are o aromă minunată şi se prepar

ă uşor.

Ingredie

nte
pentru 4
porţii

2
linguri

de oregano sicilian, uscat

sau
proaspăt
(dacă e
proasp

ăt,
trebuie
tocat
mărunt
)

2

linguri

de

pătrunj

el

proasp

ăt,

tocat 2

linguri

de

mentă

proasp

ătă,

tocată

(opţion

al)

zeama

de la 2-

3

lămâi,

strecur

ată

1 cană

de ulei

de

măsline

extravirg

in

2 căţei

de

usturoi,

tocaţi

mărunt

sare de

mare

grunjo

asă şi

piper

negru

zdrobit

, după

gust 4

fileuri

de

peşte-

spadă,

cea

150 g

fiecare

Spălaţi
verdeţ
urile şi

tamponaţi-le
să se
usuce.
Puneţi

deoparte 2
lingurițe de
zeamă

de
lămâie
pentru
mai
târziu.

Turnaţi uleiul de măsline într-

un bol
şi
ameste
caţi cu
telul,

treptat, usturoiul, restul

de
zeamă
de
lămâie
şi

verdeţurile. Marina da trebuie

să fie
destul
de
densă,
aproap

e ca o pastă. Adăugaţi piper

după gust. Lăsaţi deoparte.

Ungeţi
peştele
cu 2
linguri
ţe de

zeamă
de
lămâie
şi cu
marina

da din ulei de măsline. Săraţi.

Lăsaţi
la fript
peştele
până
când

este
bine
pătrun
s, în
funcţie

de grosimea fileurilor

(proba
bil
înjur
de 3
minute

pe
fiecare
parte).
Aşezaţi
peştele

pe farfurii. Turnaţi

deasup
ra
sosul
rămas
şi

serviţi.

C

a

p

o

n

a

t

a

c

l

a

s

s

i

c

a

C

a

p

o

n

a

t

a

c

l

a

s

i

c

ă

Pentru mine, acest preparat

dulce-acrişor din vinete este

chiar
inima
Siciliei
. însă
nicioda

tă nu
veţi
găsi
două
capona

ta identice: fiecare este

expresi
a
inimii
şi a
imagin

aţiei
persoa
nei
care o
pregăt

eşte.
Am
mâncat aşa
ceva în

bucătăria Nonnei, am mânca

t şi departe de aceasta,

tocmai la Siracuza. Cu un

gust intens şi deosebit de

savuro
asă,
uşor
sărată
şi

dulce
deopot
rivă,
mie
aceast

ă
mânca
re mi
se
pare

raiul pe pământ.

Ingred

iente

pentru

4-6

porţii

ulei

vegeta

l,

pentru

prăjit

2	vinete
medii	

spre

mari,

tăiate

cubule

ţe sare

după

gust

canǎ

de ulei

de

măslin

e

extravi

rgin

1 ceapă

roşie,

tăiată pe

lung şi

feliată

subţire

3 tulpini

de ţelină,

opărite 1

minut în

apă

fierbinte,

apoi

tocate

grosier

2

morcovi,

tocaţi

10

măslin

e

verzi,

fără

sâmbu

ri,

tăiate

pe

lung,

în trei

% cană

de

capere

,

clătite

şi

scurse
1 *V2*

cană
de sos
de
roşii
de

bună
calitat
e (vezi
reţeta
de

Salsa
pronta,
de la
pag.
414)

1
legătură
mică de
busuioc
proaspăt,
tocat

%

c

a

n

ă

d

e

o

ţ

e

t

d

e

v

i

n

a

l

b

s

a

u

r

o

ş

u

l

i

n

g

u

r

i

ţ

ă

d

e

z

a

h

ă

r

s

a

u

m

i

e

r

e

,

d

u

p

ă

g

u

s

t

(

o

p

ţ

i

o

n

a

l

)

I

/

c

a

n

ă

S

t

a

f

i

d

e

(

o

p

ţ

i

o

n

a

l

)

I/2 cană

de

pătrunjel

, tocat,

pentru

decor

încălziţi o lingură de ulei

vegetal într-o tigaie de fontă.

Adăugaţi cubuleţele de vinete,

în serii consecutive, şi prăjiţi-

le
până
capătă
o
culoar

e
maron
ie, în
jur de
5

minute. Puneţi vinetele la

scurs
pe
şervet
e
absorb

ante. Săraţi. Daţi deoparte.

în altă
tigaie,
căliţi
ceapa
în

uleiul
de
măsline, la
foc

mediu,
până
când
devine
aurie,

înjur
de 5
minute
.
Adăug

aţi
ţelina,
morco
vii,
măslin

ele,
capere
le,
sosul
de

roşii,
busuiocul,
oţetul
şi

mierea
/zahăr
ul.
Amest
ecaţi

uşor.
Săraţi
după
gust.

Adăugaţi vinetele, cu atenţie

să
nule
rupeţi.
Dacă
doriţi,

puneţi
şi
stafide
.
Fierbe

ţi
înăbuş
it 2-3
minute
.

Ajustaţi cantitatea de sare.

Transferaţi într-un castron

mare
sau pe
un
platou,
lăsaţi

la
răcit.
Decor
aţi cu
pătrun

jel
tocat.
Serviţi
la
tempe

ratura
camer
ei.

Capon

ata
poate
fi
servită
şi

rece,
în
zilele
calde
de

vară.
Pentru
un
plus
de

savoare şi de textură, puteţi

presăr
a la
final
câteva
migdal

e
prăjite
.

M

e

l

a

n

z

a

n

e

a

l

i

a

p

a

r

m

i

g

i

a

n

a

V

i

n

e

t

e

c

u

p

a

r

m

e

z

a

n

Acest
fel de
mâncar
e se
face

cel mai
bine cu
vinete
coapte
pe

cărbuni. De altfel, doar aşa le

pregătesc şi eu, în L.A., deoare

ce am o slăbiciune pentru

aroma
aceea
de fum
de
cărbun

e pe
care nu
o obţii
când le
coci în

tigaie.
Iar
bucuri
a
acestei

mâncării e dată de straturile ei:

merge
şi cu
două
straturi
de

vinete,
dar cu
trei
sau
chiar

patru e
de-a
dreptul
divină.

Ingredie

nte

pentru 4-

6 porţii

4-5

vinete

medii

spre

mari,

tăiate

în

rondel

e de 1

cm

grosim

e sare

de

mare

grunjo

asă

1 cană

de ulei

de

măslin

e

extravi

rgin

piper

negru,

proasp

ăt

măcina

t

2 căţei

de

usturoi,

tocaţi

1

linguriţă

de

oregano

sicilian

uscat
6 căni
de sos
de roşii

de
bună
calitate
(vezi
reţeta

de
Salsa
pronta,
de la
pag.

414)

1/3 cană
de
pecorino
sau

parmezan, ras fin

3 linguri de frunze de

busuioc
proaspăt,
tocat

Preîncălziţi cuptorul la 190° C.

Aşezaţi

rondel
ele de
vinete
într-un
bol

larg. Presăraţi puţină sare şi

lăsaţi-le 45 de minute – 1 oră,

să-şi
lase
apa în
exces.
Strecur

aţi apa
din bol.
Stropiţ
i
vinetel

e cu
ulei de
măslin
e,
asigura

ţi-vă că
le
ungeţi
pe
ambele

părţi, apoi asezonaţi cu piper,

usturoi şi oregano.

Frigeţi rondelele câte l-2 minute pe fiecare

parte.
Lăsaţi
deoparte
.

încălziţi

sosul de roşii la foc mediu spre mare.

Stropiţi fundul unui vas

termorezistent cu ulei de măslin

e şi
întinde
ţi o
cană
de sos

de
roşii.
Aşezaţi
un
strat

de
vinete.
Turnaţi
peste
vinete,

cu
lingura
, sos de
roşii.
Adăuga

ţi brânză rasă şi busuioc.

Repetaţi operaţiunea, cu încă

un
strat
de
vinete,
apoi

sos, brânză şi busuioc.

Băgaţi
la
cuptor
cca 30
de

minute
, până
se
topeşte
brânza

şi
începe
să
bolbor
oseasc

ă sosul.
Sfuagghi
u

Prăjitura lui

Schiavelli

Aventu

ră,
dor,
stăruinţă şi
speran

ţă – pe
toate
le
cuprin
de

prăjitura aceasta. Mă uit azi

la fotografia lui Saro făcută

demult, în apartamentul nostru

din
L.A.,
împreu
nă cu
Vincen

t
Schiav
elli, îi
văd
cum

zâmbeau cu prăjitura în mână

şi mi
se
umple
sufletu
l de

bucurie. îmi place să-mi imagin

ez că
aceşti
doi fii
de
imigra

nţi
savure
ază şi
acum o
îmbuc

ătură împreună, oriunde ar fi

suflete
le lor.

Notă:
Din câte

ştiu,
brutarul
Pino nu
i-a
divulgat

niciodată rețeta lui Schiavelli.

Aceasta
nu
apare în
cartea
lui

Schiavelli, Many Beautiful Things.

Am
găsit
rețeta
de mai
jos pe

site-ul oficial al localităţii Polizzi Generos *a. E o variaţiune a prăjiturii despre*

care a scris în cartea lui.

Am
inclus
această
reţetă
aici
pentru

bucătarii cu mult simţ al aventurii.

Ingred

iente

pentru

12-14

porţii

Umplut

ura:

500 g
brânză
turna

(Nota traducătorului: brânză

de oaie obţinută într-un stadiu

intermediar
al
procesului de

fabrica
ţie al
brânze
i
pecori

no,
adică
un
parme
zan de

oaie
moale,
nemat
urat şi
nesăra

t;
poate
fi
înlocui
tă, la

nevoie,
cu o
altă
brânză
dulce)

5

albuşu

ri, la

temper

atura

camer

ei,

bătute

spumă

2 căni

de

zahăr

1

lingură

praf de

scorţiş

oară

ciocola

tă

neagră

, după

gust
1/3 cană

de fructe
confiate,
tăiate
cubuleţe

Blatul:

4 căni de

făină

1

C

a

n

ă

d

e

u

n

t

u

r

ă

(

p

l

u

S

î

n

c

ă

p

u

ţ

i

n

p

e

n

t

r

u

u

n

g

e

r

e

a

f

o

r

m

e

i

d

e

c

o

p

t

)

g

ă

l

b

e

n

u

ş

u

r

l

a

t

e

m

p

e

r

a

t

u

r

a

c

a

m

e

r

e

i

b

ă

t

u

t

e

c

a

n

ă

d

e

Z

a

h

ă

r

%

C

a

n

ă

d

e

Z

a

h

ă

r

p

u

d

r

ă

Preîncălziţi cuptorul la 190° C.

Pregătiţi umplutura :

Radeţi brânza

,
foarte
fin,
într-un
castro

n.
încorporaţi albuşurile

bătute
, apoi
adăug
aţi
zahăru

l,
scorţiş
oara,
ciocola
ta şi,

treptat, bucăţile de fructe

confiate. Omogenizaţi şi

lăsaţi deoparte.

Pregătiţi

blatul:

Puneţi făina într-un castro

n şi
faceţi
o
adânci
tură în

mijloc.
Aşezaţ
i
untura
în

adâncitură şi acoperiţi cu făină,

frământând cu mâinile

aluatul. Adăugaţi zahăru

l şi
gălben
uşurile
.
Contin

uaţi să frământaţi. Dacă e prea

uscat,
adăug
aţi
puţină
apă.

întinde
ţi
jumăta
te din
compo

ziţie
într-un
strat
subţir
e de

cca 1
cm.
Ungeţi
cu
puţină

untură
o
formă
de tort
de 22

cm
diamet
ru şi
tapeta
ţi-o cu

făină. Aşezaţi aluatul în

formă.

Asamblaţi prăjitura:

Turnaţ

i
umplutura
peste
aluat,

cu
grijă
să nu
fie
prea

înaltă, pentru că se va mai umfla

la
copt.
Acope
riţi cu
celălal

t strat de aluat. Lipiţi bine,

cu
vârful
degete
lor,
margi

nile de
aluat.
Daţi
cca 1
oră la

cuptor
. După
ce o
scoate
ţi,

presăr
aţi
zahăr
pudră
şi

lăsaţi
prăjitura la
răcit o
zi

întrea
gă
înainte
să o
tăiaţi

şi
mânca
ţi.
A treia
vară

S

a

l

s

a

p

r

o

n

t

a

S

o

s

d

e

r

o

ş

i

i

c

l

a

s

i

c

în mod normal, acest

sos se
face
cu
roşii
proas

pete SanMarzano, într-un

cazan
mare
aşezat
deasu
pra

unui
foc de
lemne.
Reţeta
de mai

jos
este o
versiu
ne pe
care o

puteţi
face
oricân
d în
bucăt

ăria
de
acasă.
Eu
umplu

borca
ne
mari
şi le
păstre

z la frigider sau congelator.

în
felul
acesta
, nu
rămân

niciodată fără „sos de-a

gata” pentru paste, lasagna,

supe
sau
vinete
cu
parme

zan.

Notă:
Cu cât
fierbeţi

mai
mult
sosul,
cu atât
se va

face
mai
gros.
Dacă
prefera

ţi, îl puteţi fierbe până când

obţineţi o pastă mai lichidă. Este un

sos de pizza delicios.

Ingredie

nte

pentru

cca 2

litri

2 cutii

(800 g)

de roşii

prunişoa

re San

Marzano

, tocate

2 cepe

roşii

mari,

tocate

grosier

4 căţei

de

usturoi,

zdrobiţi

14 cană

de ulei

de

măsline

extra-

virgin

1

legătură

mare de

busuioc

1 lingură

de sare

de mare

(sau

după

gust)

oregano

şi fulgi

de ardei

iute

(opţional

)

Puneţi roşiile şi o jumătate de

cană
de apă
într-o
oală
mare.

Adăugaţi jumătate din

ceapă
şi
jumătate
din

usturoi. Daţi un clocot, apoi

reduc
eţi
focul
şi mai
fierbeţ

i
înăbuş
it 40
de
minut

e,
amest
ecând
des
pentru

a nu
se lipi
de
oală.
Luaţi

de pe foc. Lolosiţi un mixer

vertic
al
pentru
a-l
face

piure.

într-
un
blend

er,
puneţi
uleiul
de
măslin

e,
busuio
cul şi
restul
de

ceapă
şi de
usturo
i.
Contin

uaţi să
mixaţi
până
când
amest

ecul
devine
omoge
n.

într-o
oală
curată
,
amest

ecaţi
piureul de
tomate cu

piureul de busuioc. Lierbe

ţi la
foc
mediu
,
neaco

perit,
până
când
se
îngroa

şă – 20-30 de minute sau

mai
mult,
dacă
doriţi
o

pastă
mai
densă.
Luaţi
de pe

foc. Adăugaţi sare şi zahăr.

Dacă
faceţi
sos
pentru
pizza

sau
prefer
aţi o
aromă
ceva

mai condimentată, adăug

aţi o
cantit
ate
mică
de

oregano
şi/sau
fulgi
de

ardei
iute.

Acest
sos

poate
fi
conser
vat în
borca

ne
sterili
zate
cât
încă e

cald
sau
păstra
t la
frigide

r timp de 3-4 zile, respectiv în

congelator chiar şi o lună.

P

a

s

t

a

c

o

n

z

u

c

c

h

i

n

i

P

a

s

t

e

c

u

d

o

v

l

e

c

e

i

Există mai multe soiuri de

dovleceii sicilieni. Cel mai

savuros
dintre
ei este
cel

lung,
de un
verde-pal,
cunosc

ut
drept
cucuzz
e. în
jurul

Alimin
usei
este
cultiva
t din

abundență. E un soi foarte puţin

pretenţios, care se poate folosi

la
supe,
la
paste
şi pe

grătar. Cucuzze nu se găseşte în

supermarketurile din State.

însă aceastră reţetă poate

fi
făcută
la fel
de
bine

cu
orice
tip de
dovlec
el pe

care îl găsiţi la piaţă. Şi

poate
fi
făcută
ca sos
pentru

paste
sau ca
fel de
mânca
re de

sine
stătător.

Ingredie

nte

pentru 4-

6 porţii

1 ceapă

roşie

medie,

tocată

V2 cană

de ulei

de

măsline

extravirg

in

V2 kg

de

roşii

proasp

ete,

Roma

sau

pruniş

oare,

descoji

te şi

tocate

3

dovlec

ei

medii,

tocaţi

(cu

coajă,

dacă

prefer

aţi, dar

nu

obligat

oriu)

1 cub de

supă de

legume

I/2 cană

de

frunze

de

busuio

c

proasp

ăt,

rupte

bucăţi

sare

de

mare

şi

piper

negru

după

gust

spaghe

tti sau

alte

paste

lungi

pe

care le

prefer

aţi

ricotta

salata,

mărunţi

tă, sau

pecorin

o ras,

pentru

servire

într-o

tigaie,

căliţi

ceapa

în

uleiul

de

măslin

e, la

foc

mediu

spre

mare,

timp

de 2-3

minute

, până

capătă

o

culoar

e

aurie.

Adăug

aţi

roşiile

şi mai

lăsaţi

pe foc

încă 2

minute

.

Adăugaţi

dovlec

eii şi

ameste

caţi.

Fărâmiţaţi

cubul

de

legum

e în

tigaie,

puneţi

busuio

cul,

trei

sfertur

i de

cană

de apă,

sare şi

piper

după

gust.

Acoper

iţi şi

fierbeţi

la foc

mediu

cca 20

de

minute

, până

se

înmoai

e

dovlec

elul.

Opriţi

focul şi

lăsaţi

să se

odihne

ască.

Fierbeţ

i
pastele
în apă
sărată.
Scurge

ţi.
Adăugaţi peste paste sosul

de dovleci şi roşii şi ameste

caţi bine, adăugând un firicel

de ulei
de
măslin
e
pentru

a
omoge
niza
sosul
cu

pastele
.
Porţion
aţi şi
presăr

aţi
brânză,
dacă
doriţi.

P

e

n

n

e

c

o

n

f

m

o

c

c

h

i

o

e

f

a

v

e

P

e

n

n

e

c

u

f

e

n

i

c

u

l

ş

b

o

b

Dacă
ar fi să
numes
c un
singur

fel de
mâncar
e ce
îmi
aduce

aminte
de
prima
mea
călător

ie în
Sicilia
şi de
felul
exuber

ant în care mi-a prezentat-o

Saro,
în
toată
gloria
ei,

atunci
acesta
este.
îmi
aminte

şte de forţa lui vitală, de

„primă vara” lui, de evoluţia

supremă a spiritului său. în plus,

mai e
şi al
naibii
de bun.

Notă: Puteţi lua feniculul pe

care îl găsiţi la magazin. însă

aţi fi
uimiţi
de
ceea ce
poate

face
natura
dacă
aţi
încerca

să vă cultivaţi propriul

fenicul.

Saro,
sper să
te fac
mândru

cu
această
reţetă.

Ingredi

ente

pentru

4-6

porţii 2

linguri

de sare

de

mare

grunjo

asă 2

căni de

bob

proasp

ăt,

descoji

t

2 căni de

verdeaţă

de

fenicul

(partea

de

deasupra

bulbului)

, tocată

[3]*A* cană

de ulei

de

măsline

extravirg

in

piper

proaspăt

zdrobit,

după

gust şi

opţional

1 ceapă

albă,

tocată

1 pachet

paste

penne

(500 g)

pecorino

proaspăt

ras,

pentru

servire
Pune

ţi la
foc
un
litru
de

apă
până
dă
într-
un

clocot. Adăugaţi o

lingu
riţă
de
sare
şi

amestecaţi. Adăugaţi

bobul şi feniculul. Fier

beţi
înăb
uşit
până
când

legu
mele
se
înmo
aie

bine, cca 10 minute.

Strecuraţi bobul şi

verdeaţa, păstraţi apa

în
care
au
fiert
şi

turnaţi-o într-o oală

mai
largă
, în
care
veţi

pregăti pastele.

Puneţi bobul şi fenic

ulul într-un blender,

împreună cu jumătate

de
cană
de
ulei
de

măsline,
sare
şi
piper

după gust. Faceţi un piure

şi lăsaţi deoparte.

Adăugaţi 3 litri de apă în oala

cu lichidul rămas de la

fiert şi aduceţi din nou la tempe

ratura
de
fierbere.
Adăug

aţi 1
14
lingură de
sare

de
mare.

Până
fierbe

apa,
încălzi
ţi
restul
de ulei

de măsline într-o tigaie

şi
căliţi
ceapa
cca 2
minute

, până
capătă
o
culoare

maro-auriu. Amestecaţi des.

Micşorați focul şi turnați

în
tigaie
piureul.
Fierbe

ţi încă 5 minute la foc mic,

înăbuşit.

Fierbeţi

pastele, amestecând des,

până
când
capătă
o
consist

enţă al dente. Scurgeţi apa şi

lăsaţi pastele în oală. Adăug

aţi
piureul de
fenicul
şi bob,

amest
ecaţi
bine,
împre
ună cu

un
firicel
de ulei
de
măslin

e, şi
lăsaţi
la
înăbuş
it, la

foc
mic,
încă 1
minut.
Dacă

vreţi un sos mai subţire,

adăugaţi un polonic din apa de

la paste.

Serviţi

cald,
pres
ărat
cu
peco

rino
şi/sa
u
piper
după

gust.
Apoi
toast
aţi în
cinst

ea vieţii voastre.

Insal

ata

di

finoc

chio

Salat

ă de

fenic

ul şi

citric

e

în
Sicilia
am
descop
erit

plăcerea de a mânca fenicul crud,

doar
cu un
praf de
sare,
uneori,

la sfârşitul mesei. Este

un
obicei
vechi
pe
insulă

să mănânci fenicul pe

post
de
digesti
v, ca
pe un

fruct. Acasă fac această

reţetă
ca pe o
alterna
tivă la
tradiţi

onala
salată
verde.
Ador
contra

stul de
texturi
şi
aroma
putern

ică de
citrice.
Eu
prefer
să nu

pun felii de portocală întregi

în
salată,
ci să
folosesc

zeama
de
citrice
în
compo

nenţa
sosului
. E o
salată
crocan

tă,
citrică,
sărată
şi
totodat

ă uşor
dulcea
gă – un
fel de
stimul

ent
sicilian
,
dătăto
r de

energie.

Ingrediente

pentru 4

porţii

2 linguri

de zeamă

de

portocale

,

proaspăt

stoarsă

(pot fi şi

portocale

roşii)

2

linguri

de oţet

de vin

alb sau

roşu %

cană

de ulei

de

măslin

e

extravi

rgin 1

lingură

de

miere

1

linguri

ţă de

seminţ

e de

fenicul

14

linguri

ţă de

sare

%

linguri

ţă de

piper

negru,

proasp

ăt

măcina

t 1

bulb

de

fenicul

cu

frunze,

feliat

subţire

zeama

de la o

jumăta

te de

lămâie

14

ceapă

roşie

mare,

feliată

subţire

% cană

de

măsline

negre

(eventual

conserva

te în

ulei)

% cană

de frunze

de

mentă,

proaspăt

tocate

sare de

mare fină

şi piper

negru

proaspăt

măcinat,

după

gust

fulgi de

parmeza

n
Am

este caţi viguros,

într-un castron, zea

ma
de
port
ocal
e,

oţet
ul,
ulei
ul
de

măs
line
,
mie
rea,

sem
inţe
le
de
feni

cul,
sar
ea
şi
pip

erul
.
Daţi
deo
part

e.

Tăiaţi tulpinile

fenicul
ului şi
păstraţ
i
frunzul

iţele
pentru
decora
rea
salatei.

Tăiaţi bulbul în jumătate,

scoateţi miezul, tăiaţi-l în

patru. Feliaţi subţire bucăţile de

fenicul cu o răzătoare-mandol

ină sau
un
cuţit
foarte
ascuţit.

Aşezaţi-le într-un bol. Stropiţi cu

zeamă de lămâie şi săraţi.

Adăuga
ţi
ceapa
şi
măslin

ele.
Turnaţi
sosul
peste
salată

şi
ameste
caţi
bine.
Serviţi-

o în
farfurii
adânci
sau pe
un

platou
cu
margin
ile uşor
ridicat

e,
ornată
cu
frunzul
iţele de

fenicul şi mentă. Opţional,

presăr
aţi
feliuţe
de
parmez

an.
Adăuga
ţi puţin
piper
negru

şi
serviţi
imediat
.

G

r

a

n

i

ţ

a

d

i

g

e

l

S

n

e

r

i

G

r

a

n

i

ţ

a

d

e

d

u

d

e

n

e

g

r

e

Dudele sunt o adevărată

odă comestibilă în Sicilia.

E o mare fericire pentru

mine
şi
pentru
Zoela
să le

putem
culege
direct
din
copac.

Ne pătează mâinile şi

hainele, dar petele acelea păstre

ază
povest
ea
întâlni
rii cu

regina
tuturo
r
fructel
or de

livadă.
Ar
trebui
să
faceţi

reţeta următoare oricând daţi

peste dude negre, proaspete.

Opriţi-vă din orice aţi face,

minunaţi-vă de fructele

aceste
a atât
de
efeme
re şi

bucura
ţi-vă
de
petele
minun

ate ale
verii
prepar
ând
aceast

ă
graniţ
a
rapidă
şi

delicio
asă.
Iar
când
toate

vor fi
fost
spuse
şi
făcute,

aşezaţi
-vă
relaxat
şi
savura

ţi viaţa
ca
sicilie
nii.

Ingred

iente

pentru

2

pahare

2 căni

de

dude

proasp

ete

zeama

de la 2

lămâi

1/3 cană

de zahăr

(merge şi

cu miere

sau cu

sirop de

arţar)

Spălaţi dudele sub jet de apă blând

şi
lăsaţi-
le să
se
usuce

bine. Puneţi-le într-un blende

r şi faceţi-le piure. Daţi

deoparte.

într-o tigaie,

combi
naţi
jumăta
te din
zeama

de
lămâie
,
jumăta
te de

cană de apă rece şi zahărul.

încălziţi la foc mic, până

când
se
dizolv
ă
zahăru

l. Adăugaţi piureul de

dude
în
siropul
format
, după

care
puneţi
şi
restul
de

zeamă
de
lămâie
.

Amestecaţi, apoi băgaţi la

congel
ator
într-o
tavă
metali

că nu
foarte
înaltă,
30-40
de

minute. Scoateţi din congel

ator şi
amest
ecaţi
cu o
furculi

ţă.
Aşa,
veţi
obţine
o

textur
ă mai
moale.
Băgaţi
înapoi

în congelator şi repetaţi

ope
raţi
une
a
dup

ă
alte
30
de
min

ute.
Şi
tot
aşa,
tim

p
de
3
ore.
Vre

ţi
să
obţi
neţi
o

gra
niţa
soli
dă,
dar

nu
îng
heţ
ată
com

plet
.

înainte
de

servire, mai treceţi o dată cu

furculiţa prin graniţa, ca să o mai

înmuiaţi. Să aveţi poftă!

1

sunt exprimate în măsuri

americ
ane.
Am
înlocui
t -cun”

cu -
canǎ”
şi am
pǎstrat
-

linguri” şi - linguriţe”. în rest,

am
echival
at în
grame
(N.t).

Nota autoarei

Cartea
aceasta
s-a
născut
din

jurnalele mele, din scrisori, e-mailuri, texte şi scrierile personale ale defunctu

lui meu
soţ.
Când am
putut să
fac asta,

m-am
consultat
cu mai
multe
persoane

care
apar în
carte.
Poveştile
care mi

s-au
spus –
adesea
în
dialect—

sunt
pline de
puncte-
puncte,
de spaţii

goale
care
caracteri
zează
povestiri

le orale.
Am
schimbat
numele
multor

persoane
din carte
şi unele
particularităţi

care ar fi putut duce la recunoaşterea lor,

iar unele
personaj
e sunt
plăsmuit
e din mai

multe
persoane
reale.
Am
combina

t şi
întâmplări
uneori,
pentru a

crea una singură, mai clară. De asemene

a, am
omis
uneori
persoane
, dar

numai
dacă
acea
omisiune
nu avea

niciun
impact
asupra
adevărul
ui sau

substanţei povestirii. în afară de

asta,
această
carte
este
relatarea

unor experienţe adevărate, aşa

cum mi
le
amintesc
eu.

Reţetele se bazează preponderent pe

notiţele
soţului
meu
decedat,
dar sunt

şi unele din amintirea mea, a ceea ce

am mâncat. Unele sunt de la soacra

mea. Pe câteva le-am căutat şi apoi le-

am
modifica
t, aşa
cum îmi
imaginez

că ar fi
făcut şi
el.

Mulţumiri

Primele mele mulţumiri se îndrea

ptă
către
Christi
ne
Pride,

editoarea mea talentată şi intuitiv

ă,
pentru
faptul
că a
crezut

în
această
carte.
Alături

de ea,
am
crescut
într-o
zi cât

alţii
într-un
an şi
am
devenit

cu mult mai bună datorită

întrebă
rilor ei
incisive
şi
înţelep

tei ei îndrumări editoriale.

Un foarte mare mulţumesc

pentru
Richar
d
Abate.
Viaţa

mea a
devenit
mai
plină şi
mai

creativă din momentul în care a

declarat: „Ştiu că ai mai multe

de
spus”.

Dacă
vreţi să

vă
apucaţi
să
scrieţi
o

carte,
v-ar fi
de
mare
ajutor

să
aveţi o
soră ca
Attica.
Ea vă

poate
citi la
ora
două
noapte

a e-mailurile trimise dintr-

un sat
aflat la
capătul
lumii şi
să vă

spună: „Asta e o carte. Vreau

să
citesc
cartea
asta!”
După

nişte
ani, ea
vă
poate
aminti

că încă aşteaptă să citească acea

carte.
îi port
o
dragoste

nesfârşită şi o recunoştinţă pe

măsură
.

O altă
persoa

nă
numai
bună
de pus
la

suflet
este
Shawn
a
Kenney

. Ea mi-a citit manuscrisul

aşa
cum i l-
am
trimis,
câte

zece
pagini
odată,
în
fiecare

săptăm
ână,
timp
de un
an

întreg.
A
reflect
at cu
genero

zitate la ideile mele, a asculta

t, a
cerceta
t adânc
şi cu
blândeţ

e. Observaţiile ei constante şi

inspira
te mi-
au
ghidat
urcuşul

spre
culmea
visată.
Iar
când

aerul s-a rarefiat prea tare şi

am
crezut
că era
cazul
să mă

întorc,
mi-a
spus să
respir
adânc

şi să continui căţărarea.

Mulţumesc, prietenă dragă.

Sunt recunoscătoare echipei

mele
de la
Simon
&
Schust

er
pentru
toată
grija şi
entuzia

smul
lor.

Un
mulţumesc
răsunător
către...

Părinţii

mei. Sprijinul pe care l-au

arătat
acestei
cărţi
este
întrecu

t doar
de
sprijin
ul pe
care mi

l-au
arătat
mie.
Mama
mea,

Sherra,
mi-a
respect
at
întotde

auna
viaţa
pe care
mi-am
ales-o,

cea de artist. Tatăl meu, Gene,

mă
încuraj
ează
mereu
să-mi

trăiesc
viaţa
din
plin.
Mama

mea
vitregă
,
Aubrey
, crede

nestră
mutat
în
visurile
mele şi

are un optimism de nezdruncinat.

Nonna,
care,
cu
dragos
tea ei

tăcută
şi
constantă, m-
a

învăţat despre maternitate, tărie şi

suflet.
Nu-mi
va
ajunge
o viaţă

să-i
spun
cât de
mult o
iubesc.

Franca
,
Cosimo
, Giusy,
Faura

şi Karl, care au sprijinit cu multă

dragoste ideea acestei cărţi.

Sarah Gosssage, Nicole Ribaud

i, Richard Courtney,

Patrick Huey, Christine Bode,

Ellen
Ancui,
Dorrie
FaMar
r,

Susan Barragan şi incredibila

Donna Chaney, care au asculta

t,
întotde
auna.

Solome

Williams, Amy Elliott şi

Aubrey
,
cititorii
mei
timpuri

i,
atenţi
şi
doritori
.

Monica Freeman, Glenda Hale şi

Thomas Focke, care mi-au

testat cu zel reţetele.

Julie Ariola, Maria Bartol

otta,
Sally
Kemp
şi
Fina

Kapla
n,
minun
atele
mele

îndrumătoare, învăţătoare

şi
model
e,
care
mi-au

arătat
ceea
ce nu
mereu
am

ştiut
să
văd.

Rob

ert,
cu
iubir
ea
lui

neînfricată şi excepţio

nală
,
care
a
avut

voin
ţa
să
mă
ţină

de
mân
ă în
timp
ce

priveam în trecut

pentru a putea păşi

cu
mai
mult
ă
hotă

râre înspre prezent.

Comunităţile Oak Glen, Sequoy

ah şi
Soarin
g
Spirits.
Progra

mul
pentru
scriere
creativ
ă de la

UCFA
Extensi
on şi
numer
oşii lui

profesori de-a dreptul sclipitori,

printre
care
Alison
Singh
Gee,

Kimberlee Auerbach Berlin

şi Fynn
Fauber
.

Ira

Byock, pentru munca lui ca medic şi scriitor,

şi
mentor.

Amy
Bloom,
care mi-a

spus cu multă vreme în urmă: „Du-te în Italia”.

Vmcent Schiavelli, actorul

,
scriitor
ul,
bucăta
rul,

care a
venit în
apartamentul
nostru

să-şi ia prăjitura. Niciunul

dintre
noi nu
ştia
încotro
vor

duce poveştile noastre.

Catherine

Winteringham, care ne-a îngrijit

pe noi
toţi în
ceasul
nostru
cel mai

vulnerabil.

Un mulţumesc pentru

totdeauna
către...

Oamen
ii din
Alimin

usa,
pentru
inima
lor
deschis

ă,
spiritul
neînfrâ
nt şi
umorul

bogat,
vechi
de
când
lumea.

Sper
că am
reuşit
să
redau

măcar o frântură din măreţi

a
voastră
.

Zoela,

cu
spiritul
ei
efervescent şi

sufletul înţelept, care mă inspiră

să
trăiesc
curajos
, cu
totul.

Mă
simt cu
adevăr
at
binecu

vântată
să pot
trece
prin
lumea

asta
alături
de tine,
să fiu
mammi

na ta.
Amore,
quanto
ti amo!

Şi Saro. încrederea lui în mine a fost şi este

adevărat
a mea
Stea a
Nordului.